Regeringens proposition 2025/26:240

Nya lagar om elsystemet

Prop. 2025/26:240

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 april 2026

Lotta Edholm

Elisabet Lann
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen finns det förslag till en ny elmarknadslag och en ny lag om elektriska ledningar. De ersätter den hittillsvarande ellagen (1997:857). Elmarknadslagen föreslås reglera elmarknadens funktion, och lagen om elektriska ledningar föreslås innehålla bestämmelser om nätkoncession och om elektriska ledningar som dras fram inom området för trafikleder.

I förhållande till hittillsvarande reglering föreslås bl.a. följande ändringar:

- Ny terminologi införs för att anpassa svensk rätt till EU-rätten och förtydliga att företag som bedriver nätverksamhet har ett systemansvar.
- De uppgifter relaterade till driftssäkerheten hos det nationella elsystemet som hittills har fullgjorts av en systemansvarig myndighet ska i stället fullgöras av den som innehar överföringssystemet.
- Två nya roller, balansansvarig part och leverantör av balanstjänster, ersätter den hittillsvarande rollen balansansvarig.
- Bestämmelserna om anvisade elavtal tas bort och ersätts av ett system med en leveransskyldig sistahandsleverantör.
- Nya regler om energidelning införs för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet. Reglerna gör det möjligt för en elanvändare att tillgodoräkna sig el som producerats på en annan fastighet än där den förbrukas.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027 i fråga om leveransskyldiga sistahandsleverantörer och i övrigt den 1 januari 2027.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 5

2 Lagtext 6
- 2.1 Förslag till elmarknadslag 6
- 2.2 Förslag till lag om införande av elmarknadslagen (2026:000) 57
- 2.3 Förslag till lag om elektriska ledningar 61
- 2.4 Förslag till lag om ändring i miljöbalken 77
- 2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader 78
- 2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg 80
- 2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi 81
- 2.8 Förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288) 83
- 2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar 84
- 2.10 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403) 86
- 2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el 87
- 2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat 90
- 2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter 91
- 2.14 Förslag till lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732) 92
- 2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet 94
- 2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el 95
- 2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden 96
- 2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857) 97
- 2.19 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:1348) om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar 98
- 2.20 Förslag till lagen om ändring i lagen (2025:1349) om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet 100

3 Ärendet och dess beredning 103

4 Nya lagar för elsektorn 104

5 Systemansvar ... 104
5.1 System och systemansvariga ... 104
5.2 Samarbete och informationsutbyte ... 112
5.3 Skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem enligt EU-förordningar ... 115
5.4 Rollen som systemansvarig myndighet försvinner ... 117
5.5 Åtskillnad av överföring ... 119

6 Tydligare roller på balansmarknaden ... 121

7 Leverans av el ... 125
7.1 Bestämmelserna om anvisade elavtal ska tas bort ... 125
7.2 Det ska krävas ett leveransavtal ... 126
7.3 Det ska finnas en leveransskyldig sistahandsleverantör ... 127
7.4 Ny elleverantör när ett balansansvar upphör ... 131

8 Energidelning ... 135
8.1 Vad som avses med energidelning ... 135
8.2 Deltagande i energidelning ... 139
8.3 Inom vilket område energidelning får ske ... 141
8.4 Uttag av delad el kräver leveransavtal ... 143
8.5 Ansvar för obalanser som energidelningen orsakar ... 144
8.6 Förbud mot sämre villkor ... 146
8.7 Avdrag för delad el ... 147
8.8 Ingen mottagningsplikt vid energidelning ... 151
8.9 Föreskrifter om anmälan och register ... 152
8.10 Organisatörer av energidelning ... 155
8.11 Leverantörsskyldigheter ... 158
8.12 Leverantörsskyldigheter när en organisatör är mellanman ... 160
8.13 Undantag från leverantörsskyldigheterna ... 165
8.14 Energidelning i offentlig sektor ... 166
8.15 Tillsyn över energidelning ... 169

9 Nätkoncessionshavares lämplighet ... 171

10 Teknikval vid ändring och omprövning av en nätkoncession för linje ... 172

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser ... 173
11.1 Ikraftträdande ... 173
11.2 En särskild införandelag ... 174
11.3 Nya övergångsbestämmelser ... 175

12 Konsekvenser ... 178
12.1 Om avsnittet ... 178
12.2 Konsekvenser för leveranssäkerheten i elsystemet ... 178
12.3 Konsekvenser för elmarknaden ... 179
12.4 Förenlighet med EU-rätten ... 179
12.5 Konsekvenser för elanvändare ... 180
12.6 Konsekvenser för andra marknadsaktörer ... 181
12.7 Konsekvenser för offentlig sektor ... 183

13 Författningskommentar 184
13.1 Förslaget till elmarknadslag 184
13.2 Förslaget till lag om införande av elmarknadslagen (2026:000) 297
13.3 Förslaget till lag om elektriska ledningar 303
13.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el 331
13.5 Övriga lagförslag 334
Bilaga 1 Sammanfattning av betänkandet Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47) 335
Bilaga 2 Betänkandets lagförslag 354
Bilaga 3 Förteckning över remissinstanserna 411
Bilaga 4 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad 412
Bilaga 5 Sammanfattning av rapporten Energidelning och andra nyheter till följd av ändringar i EU:s elmarknadslagstiftning (Ei 2025:01) 430
Bilaga 6 Energidelningsrapportens lagförslag 433
Bilaga 7 Förteckning över remissinstanserna 438
Bilaga 8 Lagrådsremissens lagförslag 439
Bilaga 9 Lagrådets yttrande 537
Bilaga 10 Jämförelsetabell 568
Bilaga 11 Genomförandetabell 580
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 april 2026 583

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till elmarknadslag.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om införande av elmarknadslagen (2026:000).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om elektriska ledningar.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat.
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter.
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732).
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet.
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el.
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden.
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857).
19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:1348) om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.
20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:1349) om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till elmarknadslag

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om transport och leverans av el och om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

2 § Lagen är indelad i följande kapitel:
– 1 kap. Inledande bestämmelser,
– 2 kap. Systemansvar,
– 3 kap. Driftsäkerhet,
– 4 kap. Avgränsning och åtskillnad av systemansvarigas verksamhet,
– 5 kap. Redovisning och revision av nätverksamhet,
– 6 kap. Anslutning till elnätet,
– 7 kap. Transport av el,
– 8 kap. Fakturering av elnätskunder och konsumentskydd,
– 9 kap. Intäktsram för nätverksamhet,
– 10 kap. Mätning av transporterad el,
– 11 kap. Balansansvar,
– 12 kap. Leverans av el,
– 13 kap. Aggregeringstjänster,
– 14 kap. Energidelning,
– 15 kap. Avbrottsersättning,
– 16 kap. Avbrytande av distribution av el till konsumenter,
– 17 kap. Kommunala elföretag,
– 18 kap. Tillsyn, uppgifter enligt EU-rättsakter och avgifter för myndighetsverksamhet,
– 19 kap. Förseningsavgifter,
– 20 kap. Straff,
– 21 kap. Överklagande och handläggning i domstol.

3 § I lagen (2026:000) om elektriska ledningar finns bestämmelser om tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar (nätkoncession) och

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955.

om elektriska ledningar som dras fram inom ett område för väg, järnväg, tunnelbana, spårväg eller vattentrafikled.

4 § Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

Ord och uttryck i lagen

5 § I denna lag avses med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

balansansvarig part: en sådan balansansvarig part som avses i artikel 2.14 i EU:s elmarknadsförordning,

delad el: el som produceras och förbrukas inom energidelning,

distribution: transport av el för någon annans räkning genom ett distributionssystem,

distributionssystem: ett system för transport av el genom ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elektrisk anläggning: en anläggning för produktion, transport eller användning av el eller en energilagringsanläggning,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energidelning: en elanvändares förbrukning av el från förnybara energikällor

– som produceras av en produktionsanläggning som elanvändaren helt eller delvis äger, leasar eller hyr och som finns utanför den fastighet där elen förbrukas eller som lagras i en energilagringsanläggning som är ansluten till en sådan produktionsanläggning, eller

– där rätten till elen har överlåtits av den som producerar elen, under förutsättning att överlåtaren inte har deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s balansförordning: kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av en systemansvarig för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en innehavare av en produktions- eller energilagringsanläggning, enligt avtal med en systemansvarig, matar in el från anläggningen,

intäktsram: de samlade intäkter som en systemansvarig högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el distribueras eller levereras till, huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under avtalets löptid, men som kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

leveransskyldig sistahandsleverantör: den elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, beräknat på mängden levererad el under tolv månader till elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar,

leverantör av balanstjänster: en sådan leverantör som avses i artikel 2.12 i EU:s elmarknadsförordning,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätkoncession: ett tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar enligt lagen (2026:000) om elektriska ledningar,

nätkoncession för linje: en nätkoncession som avser en ledning med en i huvudsak bestämd sträckning,

nätkoncession för område: en nätkoncession som avser ett ledningsnät inom ett visst område,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,

offentligt styrt organ: ett sådant organ som avses i 1 kap. 18 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning och som inte ingår i ett överföringssystem eller är en sammanlänkning för överföring,

sammanlänkning för överföring: en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som länkar samman ett överföringssystem med ett motsvarande system i ett annat land,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem med undantag för hantering av överbelastning,

systemansvarig: den som bedriver nätverksamhet, med undantag för den som innehar endast nätkoncession för linje och vars ledning eller ledningar används för inmatning eller uttag av endast en kund som ingår i samma koncern som nätkoncessionshavaren,

systemansvarig för distributionssystem: en systemansvarig som innehar ett distributionssystem,

systemansvarig för överföringssystem: en systemansvarig som innehar ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,

utsatt kund: en fysisk person som varaktigt saknar förmåga att betala för den el som distribueras eller levereras för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med en systemansvarig, tar ut el för förbrukning eller lagring,

överföring: transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,

överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

I 14 kap. 9 § finns en förklaring av vad som avses med *organisatör av energidelning*.

Nätmyndighet

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara nätmyndighet enligt denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Elanvändare som importerar el

7 § En elanvändare som importerar el ska fullgöra de skyldigheter som en elleverantör har.

Leverans av el inom en byggnad eller ett begränsat område

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om att en verksamhet inom en byggnad eller ett begränsat område inte ska omfattas av det som enligt lagen gäller för en elleverantör.

2 kap. Systemansvar

Den systemansvarigas grundläggande skyldigheter

1 § En systemansvarig för överföringssystem ansvarar för att, i nära samarbete med andra systemansvariga, se till att överföringssystemet på lång sikt kan möta en rimlig efterfrågan på överföring av el.

2 § En systemansvarig för distributionssystem ansvarar för att distributionssystemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.

3 § En systemansvarig ansvarar i fråga om sitt överförings- eller distributionssystem för

1. drift, underhåll och utveckling,
2. att systemet är säkert, tillförlitligt och effektivt,
3. utbyggnad vid behov, och
4. eventuella anslutningar till andra system.

Organisation av driften

4 § Driften av ett överförings- eller distributionssystem eller en ledning ska vara organiserad så att följande åtgärder utförs i Sverige:

1. övervakning och styrning av överförings- eller distributionssystemet eller ledningen, och
2. utfärdande av arbetsbegäran och driftorder.

El som en systemansvarig använder i nätverksamheten

5 § En systemansvarig ska anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster eller som behövs för driften av överförings- eller distributionssystemet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Den systemansvariga får inte med hänvisning endast till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av systemet.

Samarbete och informationsutbyte

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för

1. systemansvariga att samarbeta i frågor om driftsäkerhet, ett säkert och effektivt utbyte av information och en samordnad planering och utveckling av överförings- och distributionssystemen,
2. systemansvariga att samarbeta med varandra på det sätt som krävs för att den som är ansluten till elnätet ska kunna delta på marknader för el,
3. systemansvariga och andra företag som är verksamma på elmarknaden att samarbeta i frågor som rör möjligheten att delta på marknader för stödtjänster,

4. systemansvariga att utbyta information, och
5. systemansvariga att sända underrättelser med anledning av att en elleverantör påbörjar eller övertar leveranserna av el i en uttagspunkt.

Flexibilitet i distributionssystem

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för en systemansvarig för distributionssystem att

a) ta fram specifikationer för de flexibilitetstjänster som den systemansvariga anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster,

b) lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande, och

c) offentliggöra en förteckning över marknadsprodukterna, och

2. vilka krav som specifikationer och marknadsprodukter ska uppfylla.

Nätutvecklingsplaner

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga för överföringssystem att ta fram en plan för hur nätverksamheten ska utvecklas (nätutvecklingsplan) och lämna in den till nätmyndigheten.

9 § En systemansvarig för distributionssystem ska vartannat år

1. ta fram en nätutvecklingsplan,
2. offentliggöra planen, och
3. lämna in planen till nätmyndigheten.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad en systemansvarig för distributionssystems nätutvecklingsplan ska innehålla och hur den ska tas fram,
2. offentliggörandet av nätutvecklingsplanen och vilka uppgifter som ska offentliggöras tillsammans med planen, och
3. undantag från kraven i 9 §.

Förbud mot att försvåra efterfrågeflexibilitet

11 § En systemansvarig får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar efterfrågeflexibilitet. Dock får de villkor ställas som behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av överförings- eller distributionssystemet.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som systemansvariga får ställa i fråga om efterfrågeflexibilitet.

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att göra information tillgänglig om

1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,
2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,
3. prognoser för 1 och 2 för kommande leveranser,
4. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi, och
5. vilken potential som finns för efterfrågeflexibilitet.

Ersättning vid inmatning av el

14 § Den som har en elproduktionsanläggning har rätt till ersättning av den systemansvariga till vars ledningsnät anläggningen är ansluten.

Ersättningen ska motsvara

1. värdet av den minskning av energiförluster som inmatning av el från anläggningen medför i den systemansvarigas ledningsnät, och
2. värdet av den reduktion av den systemansvarigas avgifter för att ha sitt ledningsnät anslutet till en annan systemansvarigs ledningsnät som blir möjlig genom att anläggningen är ansluten till ledningsnätet.

15 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilken rätt till ersättning för inmatad el som finns enligt 14 §.

En tvist ska inte prövas om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att den systemansvariga har skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

Underlag och information om risken för avbrott i distributionen

16 § En systemansvarig för distributionssystem ska årligen

1. upprätta en risk- och sårbarhetsanalys i fråga om avbrottsfri distribution,
2. upprätta en åtgärdsplan som visar hur risken för avbrott i det egna distributionssystemet ska minskas, och
3. lämna in en redovisning som baseras på analysen och planen till nätmyndigheten.

17 § En systemansvarig för distributionssystem ska informera elanvändarna om

1. risken för avbrott i distributionen,
2. rätten till avbrottsersättning enligt 15 kap., och
3. rätten till skadestånd enligt 16 kap.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehållet i samt redovisning och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 16 §,
2. information till elanvändarna enligt 17 §,

3. en skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer, och
4. undantag från kraven i 16 och 17 §§ i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el.

19 § Nätmyndigheten ska ge ett bindande besked om huruvida en ledning omfattas av undantag enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 18 § 4, om innehavaren av ledningen eller den som avser att bygga den begär det.

Ett bindande besked får förenas med villkor. Villkoren ska framgå av beskedet.

Skyldigheter enligt EU-förordningar

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i den utsträckning som det är tillåtet enligt en EU-förordning som har antagits med stöd av EU:s elmarknadsförordning, meddela föreskrifter om vilken systemansvarig för överföringssystem som ska fullgöra en skyldighet enligt EU-förordningen.

3 kap. Driftsäkerhet

Ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet

1 § Den som innehar ett överföringssystem ska ta ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

Särskilda åtgärder för att öka eller minska inmatningen eller uttaget av el

2 § På begäran av den som innehar överföringssystemet ska
1. leverantörer av balanstjänster öka eller minska inmatningen eller uttaget av el, och
2. elproducenter öka eller minska inmatningen av el.

3 § En begäran enligt 2 § får lämnas endast i den utsträckning som
1. åtgärden behövs med hänsyn till driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, och
2. leverantören av balanstjänster eller elproducenten inte annars är skyldig att vidta åtgärden.

4 § Den som till följd av en begäran enligt 2 § ska öka eller minska inmatningen av el har rätt att av den som begärt åtgärden få marknadsmässig ersättning för ökningen eller minskningen.

5 § Systemansvariga för distributionssystem ska på begäran av den som innehar överföringssystemet begränsa eller avbryta distributionen av el till elanvändare.

6 § Den som innehar överföringssystemet får lämna en begäran enligt 5 § i den utsträckning som det behövs, om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet inte kan säkerställas med åtgärder enligt 2 §.

I den utsträckning driftsäkerheten medger det ska begränsningen eller avbrytandet genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som får vidtas enligt 5 §.

Skyldighet att lämna uppgifter av betydelse för driftsäkerheten

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster och innehavare av elektriska anläggningar att till en systemansvarig för överföringssystem lämna de uppgifter om produktion, transport eller förbrukning av el som behövs för att den systemansvariga ska kunna säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

Stödtjänster

9 § En systemansvarig ska anskaffa icke frekvensrelaterade stödtjänster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Första stycket ska inte tillämpas om

1. lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna gäller för anskaffningen,
2. anskaffningen gäller en nätkomponent som är integrerad i överförings- eller distributionssystemet och används uteslutande för att säkerställa en säker och tillförlitlig drift av systemet, dock inte för balansering eller hantering av överbelastning, eller
3. nätmyndigheten har beviljat dispens i det enskilda fallet.

10 § Nätmyndigheten får bevilja dispens enligt 9 § andra stycket 3 endast om det är ekonomiskt ineffektivt att anskaffa stödtjänsten på ett öppet, icke-diskriminerande eller marknadsorienterat sätt.

11 § En systemansvarig som anskaffar stödtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

12 § En systemansvarig får inte ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.

Detta gäller inte avtal om balansansvar enligt 11 kap. 5 §.

13 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som avses i 12 § första stycket, om metoderna kan antas leda till att stödtjänster

1. utförs så effektivt som möjligt,
2. ger lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera inmatning och uttag, och
3. tillhandahålls på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

14 § En systemansvarig ska offentliggöra de villkor som den systemansvariga tillämpar i avtalen enligt 12 § första stycket och så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur en systemansvarig för distributionssystem ska ta fram och utforma riktlinjer för att anskaffa stödtjänster,
2. en skyldighet för en systemansvarig för överföringssystem att ta fram specifikationer för de icke frekvensrelaterade stödtjänster som den systemansvariga anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster och lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande,
3. vilka krav som ska vara uppfyllda för att nätmyndigheten ska godkänna sådana specifikationer och marknadsprodukter som avses i 2, och
4. vilka tekniska villkor i övrigt som en systemansvarig får ställa i fråga om stödtjänster.

Generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i

1. artikel 7.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer,
2. artikel 6.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare, och
3. artikel 5.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler.

Krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning, besiktning eller andra krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet när det gäller

1. elektriska anläggningar,
2. anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning,
3. elektrisk materiel, och
4. elektriska installationer.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant datautbyte som avses i artikel 40.5 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem.

4 kap. Avgränsning och åtskillnad av systemansvarigas verksamhet

Annan verksamhet än nätverksamhet

1 § En systemansvarig får inte bedriva någon annan verksamhet än nätverksamhet.

Den systemansvariga får dock

1. förvalta eller driva andra nät än elnät,
2. producera el, om produktionen sker tillfälligt för att ersätta utebliven el vid elavbrott, och
3. reparera och underhålla någon annans nät.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som ska anses ingå i nätverksamheten enligt 1 § första stycket.

3 § Nätmyndigheten får bevilja dispens från förbudet i 1 § första stycket i det enskilda fallet, om en systemansvarig behöver bedriva annan verksamhet än nätverksamhet för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller andra föreskrifter som genomför elmarknadsdirektivet eller enligt EU:s elmarknadsförordning.

Laddinfrastruktur för elfordon

4 § En systemansvarig för distributionssystem får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en laddningspunkt. Detta gäller inte laddningspunkter som den systemansvariga innehar uteslutande för eget bruk.

5 § Regeringen får meddela föreskrifter om att nätmyndigheten får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet i 4 §.

Energilagring

6 § En systemansvarig får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en energilagringsanläggning.

7 § Regeringen får meddela föreskrifter om att nätmyndigheten får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet i 6 §.

Åtskillnad av distribution

8 § En systemansvarig för distributionssystem som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare

1. ska ha en organisation och ett beslutsfattande som är åtskilda från företag som producerar eller handlar med el, och
2. får inte ha en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare som samtidigt är styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som producerar eller handlar med el.

Med elanvändare avses i första stycket den som enligt avtal med den systemansvariga för distributionssystem tar ut el från elnätet i en eller flera uttagspunkter.

9 § En sådan systemansvarig för distributionssystem som avses i 8 § får inte ge anställda i ledande ställning hos den systemansvariga löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som producerar eller handlar med el.

10 § En sådan systemansvarig för distributionssystem som avses i 8 § och dess moderföretag ska se till att den systemansvariga har den faktiska beslutanderätten när det gäller de tillgångar som den systemansvariga behöver för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet och att den beslutanderätten är självständig i förhållande till övriga delar av koncernen.

Trots första stycket får den som äger den systemansvariga för distributionssystem ha sådan insyn och utöva sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som har gjorts i den systemansvariga. Ett moderföretag får dock ge instruktioner för den löpande förvaltningen eller för särskilda beslut om byggande eller modernisering av ledningsnät endast om instruktionerna avser beslut som går utöver de ekonomiska ramar som har fastställts av bolagsstämman eller motsvarande organ i ett dotterföretag.

11 § En systemansvarig för distributionssystem som ingår i samma koncern som ett företag som producerar eller handlar med el ska ha en övervakningsplan och se till att planen följs.

12 § En systemansvarig för distributionssystem ska i en övervakningsplan enligt 11 §

1. ange vilka åtgärder som den systemansvariga ska vidta för att förhindra diskriminerande beteende gentemot andra aktörer på elmarknaden, och
2. särskilt ange de särskilda skyldigheter som den systemansvarigas anställda har för att förhindra sådan diskriminering som avses i 1.

13 § En systemansvarig för distributionssystem som ska ha en övervakningsplan enligt 11 § ska

1. utse en övervakningsansvarig som

a) självständigt bevakar att planen finns och följs,

b) har de befogenheter och den tillgång till information som krävs för att utföra uppdraget, och

c) årligen upprättar en rapport över de åtgärder som har vidtagits enligt planen och lämnar in rapporten till nätmyndigheten, och

2. offentliggöra den rapport som avses i 1 c.

14 § Om en systemansvarig för distributionssystem och ett företag som producerar eller handlar med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet som vart och ett av företagen bedriver.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 11–13 §§ i fråga om systemansvariga för distributionssystem vilkas ledningar i huvudsak matar

in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Undantag får dock inte göras för en sådan systemansvarig som avses i 8 §.

16 § Nätmyndigheten ska, på ansökan av ett företag som bedriver eller avser att bedriva distribution, ge ett bindande besked i frågan om huruvida företaget omfattas av undantag från kraven i 11–13 §§.

Beskedet får förenas med villkor. Villkoren ska framgå av beskedet.

Åtskillnad av överföring

17 § En systemansvarig för överföringssystem ska vara oberoende av företag som producerar eller handlar med el eller naturgas.

18 § Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas får inte utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller använda någon rättighet gentemot den systemansvariga.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en systemansvarig för överföringssystem får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas eller använda någon rättighet gentemot företaget.

19 § Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en systemansvarig för överföringssystem får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller använda någon rättighet gentemot företaget.

20 § Förbuden i 18 och 19 §§ gäller inte kontroll eller en rättighet som utövas av staten genom regeringen.

21 § Det som anges i 18 § om företag som producerar eller handlar med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, om

1. elanvändaren är nettoförbrukare, och
2. värdet av den el som elanvändaren säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till elanvändarens näringsverksamhet i övrigt.

En elanvändare ska anses vara nettoförbrukare enligt första stycket om den genomsnittliga elförbrukningen är större än elproduktionen per år räknat. Vid beräkningen ska i produktionen ingå den el som elanvändaren själv producerar och elanvändarens andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

22 § Trots 17–19 §§ får en systemansvarig för överföringssystem bedriva sådan elproduktion som avses i 1 § andra stycket 2 och ingå i samma koncern som ett företag vars elproduktion uteslutande är knuten till driften av överföringssystemet.

23 § En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en systemansvarig för över-

föringssystem får samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som producerar eller handlar med el endast om det sistnämnda företagets elproduktion uteslutande är knuten till driften av överföringssystemet.

24 § Om en systemansvarig för överföringssystem ingår i en koncern där ett annat företag producerar eller handlar med el, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 17–19 och 23 §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från den systemansvariga till ett företag som producerar eller handlar med el.

25 § Kraven i 17–19 och 23 §§ ska inte tillämpas i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som

1. i Sverige endast har en sammanlänkning för överföring mellan Sverige och en stat som har genomfört elmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem, och
2. är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten.

Certifiering av systemansvariga för överföringssystem

26 § I lagen (2011:710) om certifiering av systemansvariga för överföringssystem för el finns bestämmelser om certifiering av systemansvariga för överföringssystem.

5 kap. Redovisning och revision av nätverksamhet

Redovisning av nätverksamhet

1 § En systemansvarig ska i en särskild handling ekonomiskt redovisa nätverksamheten skilt från annan verksamhet. Överföring och distribution ska redovisas var för sig.

2 § Redovisning enligt 1 § av nätverksamhet som grundas på nätkoncession för område ska avse varje område för sig.

3 § Trots 2 § ska nätmyndigheten besluta att en systemansvarig för distributionssystems samtliga områden utan en lägsta tillåtna spänning ska redovisas samlat, om inte områdena sammantagna utgör en olämplig enhet för nätverksamhet.

Nätmyndigheten ska, om det behövs, besluta i frågan om samlad redovisning när det finns ett sådant beslut enligt lagen (2026:000) om elektriska ledningar som har fått laga kraft och som innebär att

1. en nätkoncession har beviljats,
2. gränserna för en nätkoncession för område har ändrats,
3. ett tillstånd till överlåtelse av en nätkoncession har beviljats, eller
4. en nätkoncession har återkallats.

Nätmyndigheten får besluta om samlad redovisning även i andra fall, om det är motiverat med hänsyn till ändrade förhållanden.

4 § I ett beslut om samlad redovisning eller om ändring av ett sådant beslut ska nätmyndigheten ange när den samlade redovisningen ska påbörjas eller upphöra.

5 § En nätkoncession för linje ska redovisas skilt från en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning vid redovisning enligt 1 §.

En nätkoncession för linje ska dock redovisas inom ramen för en nätkoncession för område, om

1. nätkoncessionen för linje avser en ledning som organisatoriskt, tekniskt och funktionellt ingår i ett lokalnät, och
2. ledningen helt eller delvis är belägen inom koncessionsområdet.

6 § En ledning som ingår i ett lokalnät ska redovisas som regionnät vid redovisning enligt 1 §, om ledningen och regionnätet sammantagna utgör en organisatoriskt och tekniskt sammanhållen enhet.

7 § En nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning ska redovisas tillsammans med den systemansvarigas nätkoncessioner för linje vid redovisning enligt 1 §.

8 § En ledning som byggs och används av en systemansvarig med stöd av ett medgivande enligt 2 kap. 8 § lagen (2026:000) om elektriska ledningar, ska beroende på sin funktion redovisas som lokalnät eller regionnät hos den systemansvariga som har fått medgivandet vid redovisning enligt 1 §.

Den systemansvariga ska inom sex månader från medgivandet meddela nätmyndigheten hur ledningen ska redovisas.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om redovisning av nätverksamhet, och
2. föreskrifter om en skyldighet att lämna in redovisningshandlingar till nätmyndigheten.

Revision av nätverksamhet

10 § Den som är revisor hos en systemansvarig ska

1. göra en särskild granskning av den redovisning som avses i 1 §, och
2. årligen i ett särskilt intyg avge ett utlåtande i frågan om huruvida redovisningen har gjorts enligt gällande bestämmelser.

11 § Den systemansvariga ska lämna in det intyg som avses i 10 § 2 till nätmyndigheten.

12 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om revision av nätverksamhet.

6 kap. Anslutning till elnätet

Skyldighet att ansluta en anläggning till elnätet

1 § Den som har en nätkoncession ska på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen eller ledningsnätet, om innehavaren av den elektriska anläggningen begär att den ska anslutas.

I fråga om lokalnät gäller anslutningsskyldigheten endast anläggningar inom koncessionsområdet.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifter för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät ska utformas.

3 § Avsteg från skyldigheten enligt 1 § får göras, om det

1. saknas ledig kapacitet och inte finns förutsättningar att åtgärda kapacitetsbristen på ett sätt som är samhällsekonomiskt motiverat utan att förstärka ledningen eller ledningsnätet, eller
2. finns andra särskilda skäl.

Trots första stycket får en systemansvarig för distributionssystem, i fråga om en anläggning för produktion av förnybar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt, göra avsteg från anslutningsskyldigheten endast om

1. den systemansvariga meddelar den som begär anslutning om avsteget, och
2. meddelandet lämnas inom en månad från det att den systemansvariga har tagit emot begäran.

4 § Om någon vill ansluta en elektrisk anläggning till ett regionnät eller en ledning som används för överföring i stället för till lokalnätet, får innehavaren av regionnätet eller överföringsledningen ansluta anläggningen endast om

1. innehavaren av lokalnätet har medgett det, eller
2. nätmyndigheten har beviljat tillstånd till anslutningen efter ansökan av innehavaren av regionnätet eller överföringsledningen.

5 § Nätmyndigheten får bevilja ett sådant tillstånd som avses i 4 § 2 endast om det finns särskilda skäl.

Flexibel nätanslutning

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och
2. certifiering av effektregleringssystem.

Begäran om anslutning

7 § En systemansvarig för distributionssystem ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

Anslutning inom skälig tid

8 § En systemansvarig som ska ansluta en anläggning enligt 1 § ska genomföra anslutningen inom skälig tid från det att den systemansvariga har tagit emot en begäran om anslutning. Tiden får vara längre än två år endast om det är nödvändigt med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det finns andra särskilda skäl.

Standardiserade rutiner för anslutning

9 § En systemansvarig ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elektriska anläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

En systemansvarig ska offentliggöra sina rutiner.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutiner som avses i 9 §.

Uppgifter om villkor för anslutning

11 § En systemansvarig ska så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om de allmänna villkor som företaget tillämpar för anslutning.

I samband med en begäran om en ny anslutning ska uppgifter om avgiften och övriga villkor för anslutningen lämnas inom skälig tid.

Tidsplaner för anslutning

12 § En systemansvarig som har tagit emot en begäran om anslutning av en elektrisk anläggning, ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 11 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en elektrisk anläggning, ska den systemansvariga även ange en tidsplan för anslutningen.

13 § En systemansvarig för distributionssystem ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur handläggningen går. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har tagits emot och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att den systemansvariga slutligt tar ställning till begäran.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 13 §.

Information om åtgärder som krävs för att förstärka elnätet

15 § En systemansvarig som har vägrat ansluta en anläggning till en ledning eller ett ledningsnät med hänvisning till att ledningen eller nätet saknar kapacitet ska mot skälig ersättning ge den som begär det information om vilka åtgärder som krävs för att anslutningen ska kunna genomföras.

Om anläggningen är en laddningspunkt, ska den systemansvariga utan särskild begäran lämna informationen tillsammans med meddelandet om att anslutning vägras. Den systemansvariga ska lämna informationen utan ersättning.

Information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att systemansvariga för distributionssystem ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

Tvister om anslutning till elnätet

17 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka skyldigheter en nätkoncessionshavare har enligt 1 § eller en systemansvarig har enligt 8 eller 15 §.

En tvist ska inte prövas, om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren eller den systemansvariga har skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

18 § Nätmyndigheten ska fatta sitt slutliga beslut i ett ärende enligt 17 § inom två månader från det att ansökan om prövning har kommit in till myndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut gäller omedelbart.

Förhandsprövning i fråga om villkor

19 § En systemansvarig får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning.

20 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 19 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Återinkoppling och höjning av avtalad effekt

21 § Det som anges i detta kapitel om anslutning av en elektrisk anläggning till en ledning eller ett ledningsnät gäller också återinkoppling av en befintlig anläggning och höjning av avtalad effekt i en anslutningspunkt.

7 kap. Transport av el

Skyldighet att transportera el

1 § En nätkoncessionshavare är skyldig att transportera el för någon annans räkning på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor.

Rätt att använda elnätet inom Sverige

2 § En systemansvarig ska utforma sina villkor för transport av el så att en betald anslutningsavgift ger rätt att använda elnätet inom Sverige, med undantag för utlandsförbindelser med en spänning som understiger 220 kilovolt.

God kvalitet på transporten av el

3 § En systemansvarigs transport av el för någon annans räkning ska ha god kvalitet.

Den systemansvariga ska avhjälpa brister i transporten i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innebörden av att transporten av el har god kvalitet.

Funktionskrav vid transport av el

5 § En systemansvarig ska se till att avbrott i transporten av el till en elanvändare aldrig överstiger tjugofyra timmar eller den kortare tid som krävs för att transporten av el ska ha god kvalitet.

Detta gäller inte om den systemansvariga visar att avbrottet beror på ett hinder utanför den systemansvarigas kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 5 §.

7 § Nätmyndigheten får i det enskilda fallet bevilja dispens från kravet i 5 § i en del av ett koncessionsområde, om

1. kravet är oskäligt betungande med hänsyn till den systemansvarigas ekonomiska situation, eller
2. det finns synnerliga skäl.

Dispens får ges i sammanlagt högst tre år.

Uppgifter om villkor för transport

8 § En systemansvarig ska

1. så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om avgifter och övriga villkor för transport av el, och
2. offentliggöra sådana uppgifter.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att lämna uppgifter till nätmyndigheten om avgifter och övriga villkor för transport av el.

10 § En systemansvarig ska informera elanvändarna om

1. hur avgifterna för transport av el är utformade, och
2. vilka möjligheter elanvändarna har att påverka sina kostnader för transport av el genom att välja andra avtalsvillkor eller ändra förbrukningsmönster.

Avgifter för transport av el

11 § En systemansvarig ska utforma sina avgifter för transport av el på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna för transport av el ska utformas.

Förhandsprövning i fråga om villkor

13 § En systemansvarig får inte ingå avtal i frågor om transport av el förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för transport.

14 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 13 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

8 kap. Fakturering av elnätskunder och konsumentskydd

Fakturering och information som systemansvariga ska lämna till elanvändare

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om systemansvarigas fakturering av elanvändare och om en skyldighet för systemansvariga att lämna information till elanvändaren i samband med fakturering.

2 § En systemansvarig får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och den information som avses i 1 §.

3 § Om en systemansvarig tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.

Hantering av klagomål från konsumenter

4 § En systemansvarig ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.

Information om avtalsvillkor och andra uppgifter

5 § En systemansvarig ska se till att ett avtal mellan den systemansvariga och en konsument innehåller uppgifter om

1. den systemansvarigas namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och dess giltighetstid,
3. den systemansvarigas åtagande gentemot konsumenten,
4. villkoren för fakturering och betalning,
5. villkoren för uppsägning av avtalet,
6. villkoren för ersättning om den systemansvariga inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
7. var konsumenten kan hitta information om den systemansvarigas priser och övriga villkor, och
8. hur konsumentrelaterad information tillhandahålls.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information som en systemansvarig ska tillhandahålla och hur informationen ska tillhandahållas.

9 kap. Intäktsram för nätverksamhet

Intäktsramens omfattning

1 § En systemansvarigs nätverksamhet ska för en tillsynsperiod ha en intäktsram som beslutas av nätmyndigheten.

Tillsynsperioden ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod.

2 § En intäktsram för intäkter från ett lokalnät ska bestämmas för varje koncessionsområde för sig.

Om nätmyndigheten enligt 5 kap. 2 § har beslutat att flera nätkoncessioner för område ska redovisas samlat, ska dock de områdena anses vara ett koncessionsområde när intäktsramen bestäms.

3 § Om en nätkoncession för linje innefattas i redovisningen av en nätkoncession för område enligt 5 kap. 5 § andra stycket, ska koncessionerna anses vara en nätkoncession för område när intäktsramen bestäms.

4 § En intäktsram ska bestämmas för intäkter från en systemansvarigs regionnät i Sverige.

5 § En intäktsram ska bestämmas för en systemansvarigs intäkter från ledningar som används för överföring.

6 § Om en systemansvarig för överföringssystem deltar i ett europeiskt samarbete som syftar till att utveckla och vidmakthålla en fungerande europeisk marknad för el, ska även den verksamheten anses ingå i den systemansvarigas nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

Uppgiftsskyldighet vid bestämmande av en intäktsram

7 § En systemansvarig ska lämna de uppgifter till nätmyndigheten som myndigheten behöver för att bestämma intäktsramen.

Intäktsramens storlek

8 § Intäktsramen ska inte vara större än vad den systemansvariga behöver för nätverksamheten.

9 § När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning

1. nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet, och
2. flexibilitetstjänster används och förbättrar effektiviteten i nätverksamheten.

Bedömningen får medföra en ökning eller minskning av intäktsramen.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som avses med att intäktsramen inte ska vara större än vad den systemansvariga behöver för nätverksamheten,
2. hur kostnaderna för verksamheten ska beräknas när intäktsramen bestäms,
3. vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet, och
4. vilka krav som ska vara uppfyllda för att flexibilitetstjänster ska anses förbättra effektiviteten i nätverksamheten.

11 § Om en systemansvarig inte lämnar uppgifter enligt 7 §, ska nätmyndigheten bestämma en intäktsram som är skälig med hänsyn till uppgifterna i ärendet.

Beslutet om intäktsram

12 § Nätmyndigheten ska besluta om intäktsram senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

13 § Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts för att bestämma intäktsramen.

Omprövning av intäktsramen under tillsynsperioden

14 § Nätmyndigheten får under tillsynsperioden ändra intäktsramen, om den systemansvariga har ansökt om det och

1. det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av ramen vid en omprövning efter tillsynsperioden, eller

2. det finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning under tillsynsperioden ska handläggas skyndsamt.

15 § Nätmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsram under tillsynsperioden och ändra ramen, om

1. den systemansvariga har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter och detta har inverkat på ramens storlek,

2. ramen av någon annan anledning har bestämts på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta har inverkat på ramens storlek, eller

3. det finns särskilda skäl.

Vid en omprövning enligt första stycket 1 får intäktsramen ökas endast om det finns särskilda skäl.

Omprövning av intäktsramen efter tillsynsperioden

16 § Nätmyndigheten ska ompröva intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen ska vara större eller mindre med hänsyn till förhållanden som blivit kända efter det att den bestämdes.

Ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen ska fattas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om det finns särskilda hinder får beslutet fattas även efter denna tidpunkt. Den systemansvariga ska då inom de tio månaderna informeras om att beslutet kommer att fattas vid en senare tidpunkt. Har den systemansvariga inte informerats får beslutet inte innebära någon nackdel för den systemansvariga.

17 § Vid en omprövning enligt 16 § ska nätmyndigheten

1. utgå från de uppgifter och metoder som har använts för att bestämma intäktsramen och som framgår av det beslut om intäktsram som gäller för den systemansvariga,

2. kontrollera om de antaganden som har legat till grund för att bestämma ramen överensstämmer med det faktiska utfallet för tillsynsperioden, och

3. ändra ramen i den utsträckning det är motiverat av att det faktiska utfallet för tillsynsperioden avviker från de antaganden som legat till grund för att bestämma ramen.

18 § Utöver det som anges i 17 § 3 ska intäktsramen ändras om

1. den systemansvariga har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter och detta har inverkat på ramens storlek, eller

2. ramen av någon annan anledning har bestämts på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta har inverkat på ramens storlek.

I fall som avses i första stycket 1 får intäktsramen ökas endast om det finns särskilda skäl.

Omprövning till följd av att en intäktsram har ändrats för en annan systemansvarig

19 § När en allmän förvaltningsdomstol har ändrat en intäktsram för en systemansvarig ska nätmyndigheten ompröva det beslut om intäktsram som gäller för en annan systemansvarig, om den senare systemansvariga

1. ansöker om omprövning inom tre månader efter det att domstolens avgörande har fått laga kraft, och
2. anför att de förhållanden som domstolen lagt till grund för ändring i det tidigare avgörandet även finns i fråga om sökandens intäktsram.

Omprövning till följd av att intäktsramen har ändrats i fråga om en tidigare tillsynsperiod

20 § Om nätmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har ändrat intäktsramen i fråga om en tillsynsperiod som har löpt ut och det avgörandet har fått laga kraft, ska nätmyndigheten ompröva ett beslut om intäktsram för en senare tillsynsperiod och göra de ändringar som den ändrade ramen motiverar.

Avvikelser från intäktsramen

21 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under tillsynsperioden har varit större än intäktsramen, ska nätmyndigheten besluta att ramen för den närmast följande tillsynsperioden ska minskas med ett belopp som motsvarar överskottet.

22 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska nätmyndigheten besluta att ramen för den närmast följande tillsynsperioden ska minskas med ett överdebiteringstillägg.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av de samlade intäkterna från nätverksamheten som överstiger intäktsramen.

Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av 15 procentenheter.

23 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under en tillsynsperiod har varit mindre än intäktsramen, ska nätmyndigheten besluta att den systemansvariga under den närmast följande tillsynsperioden från nätverksamheten får uppbära ett belopp som motsvarar underskottet.

Det belopp som nätmyndigheten beslutar ska inte anses vara intäkter från nätverksamheten vid avstämning mot intäktsramen för den närmast följande tillsynsperioden. Detta gäller dock endast i den utsträckning intäkterna från nätverksamheten annars skulle överstiga intäktsramen.

Beräkning av intäkter

24 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur den systemansvarigas intäkter under en tillsynsperiod ska beräknas vid avstämning mot intäktsramen.

Besluts giltighet

25 § Ett beslut av nätmyndigheten enligt 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21 eller 22 § gäller omedelbart.

Intäktsram vid överlåtelse av nätkoncession

26 § Om en systemansvarig överlåter en nätkoncession, ska den intäktsram som gäller för koncessionen gälla för förvärvaren. Den systemansvariga som har tagit över koncessionen ska vid tillämpningen av detta kapitel träda i överlåtarens ställe.

Om intäktsramen är en gemensam ram för den överlåtna koncessionen och en annan nätkoncession, ska överlåtaren och den systemansvariga som har tagit över koncessionen fördela ramen proportionerligt i förhållande till värdet av den anläggning som har överlåtits och på samma sätt fördela intäkter som överstiger eller understiger intäktsramen och överdebiteringstillägg. Fördelningen får dock göras på ett annat sätt, om det finns särskilda skäl.

27 § En fördelning enligt 26 § andra stycket ska godkännas före överlåtelsen. Nätmyndigheten prövar frågan om godkännande. Regeringen ska dock pröva frågan, om ärendet avser en utlandsförbindelse.

Ett förslag till fördelning ska lämnas in till nätmyndigheten tillsammans med de uppgifter som krävs för att pröva förslaget.

28 § Ett ärende om godkännande av en fördelning enligt 27 § ska handläggas skyndsamt.

Ändring av koncessionsgränser

29 § Om nätmyndigheten ändrar gränserna för en nätkoncession för område enligt 5 kap. 12 § lagen (2026:000) om elektriska ledningar, ska myndigheten besluta om en fördelning av berörda intäktsramar som är proportionerlig i förhållande till värdet av den anläggning som är hänförlig till gränsändringen och på samma sätt fördela intäkter som överstiger eller understiger intäktsramen och överdebiteringstillägg. Fördelningen får dock göras på ett annat sätt, om det finns särskilda skäl.

Uppgiftsskyldighet vid omprövning eller omfördelning av en intäktsram

30 § En systemansvarig ska till nätmyndigheten lämna de uppgifter som behövs för en prövning enligt 15, 16, 20 och 29 §§.

10 kap. Mätning av transporterad el

Skyldighet att mäta transporterad el

1 § En systemansvarig ska mäta och registrera mängden transporterad el.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. mätning och registrering enligt 1 §,

2. en skyldighet för systemansvariga att beräkna mängden transporterad el, och
3. de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla.

Rapportering av och tillgång till mätresultat

3 § I kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 av den 6 juni 2023 om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter finns det bestämmelser om tillgång till mätresultat.

En systemansvarig har de skyldigheter och ska utföra de uppgifter som enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 gäller för

1. administratörer av mätuppgifter, med undantag för vad som anges i artikel 5.3 i genomförandeförordningen,
2. mätpunktsadministratörer,
3. leverantörer av uppgiftstillgång, och
4. tillståndsadministratörer.

4 § En systemansvarig ska på begäran av en elproducent rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elproducenten har utsett.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för systemansvariga att rapportera
a) mätresultat, och
b) beräkningar av mängden transporterad el, och
2. vad som ska gälla på kommunikations- och komponentnivåerna vid informationsutbyte enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

Kostnader för mätning

6 § Om en elanvändare begär att elförbrukningen ska mätas på något annat sätt än enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 § 1, ska den systemansvariga debitera elanvändaren merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning då kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna, ska elanvändaren betala kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

En elanvändare får inte debiteras merkostnader för att den har

1. ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden transporterad el ska mätas per kvart eller per timme, eller
2. begärt att den systemansvariga ska lämna information som visar elanvändarens förbrukning per kvart eller per timme.

7 § En systemansvarig ska debitera en elproducent kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos elproducenten.

8 § En systemansvarig får debitera enskilda elanvändare och elproducenter kostnader för mätning endast i den utsträckning som anges i 6 och 7 §§.

Kostnader för att göra mätresultat tillgängliga

9 § En systemansvarig ska debitera en sådan berättigad part som avses i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 kostnader som uppstår på grund av att den systemansvariga

1. hanterar en begäran om att ge den berättigade parten tillgång till mätresultat,
2. hanterar en begäran från den berättigade parten om att avsluta överföring av mätresultat, eller
3. ger den berättigade parten tillgång till mätresultat.

Tvister om kostnader för mätning och för att göra mätresultat tillgängliga

10 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka kostnader som ska debiteras enligt 6, 7 eller 9 §.

En tvist ska dock inte prövas om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att den systemansvariga skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

Installation av nya mätare

11 § En systemansvarig ska se till att elanvändare får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna information enligt 11 §.

Upplysningar om nationell praxis

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att lämna sådana upplysningar som är nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 10 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

11 kap. Balansansvar

Kapitlet kompletterar EU-förordningar

1 § I detta kapitel finns bestämmelser som kompletterar EU:s elmarknadsförordning och EU:s balansförordning i frågor om balansansvar.

Krav på balansansvar

2 § En elleverantör får leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret.

Detta gäller dock inte under den tidsfrist som anges i 22 § första stycket.

3 § En leverantör av aggregeringstjänster får tillhandahålla sådana tjänster i en leveranspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar i leveranspunkten som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

4 § Delad el får endast matas in från en produktions- eller energilagringsanläggning om någon har åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till anläggningen.

Avtal om balansansvar

5 § Den som avser att åta sig att vara balansansvarig part ska ingå avtal med den som innehar överföringssystemet. Om den som innehar överföringssystemet i enlighet med EU:s balansförordning har delegerat åt en annan aktör att utföra avräkning enligt den förordningen, ska den som avser att åta sig att vara balansansvarig part också ingå avtal med den aktören.

Den som avser att leverera balanstjänster till den som innehar överföringssystemet, ska ingå avtal både med den som innehar överföringssystemet och med den som i enlighet med delegation enligt första stycket utför avräkningen.

Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

6 § Ett avtal enligt 5 § mellan den som utför avräkning i enlighet med EU:s balansförordning och en balansansvarig part eller en leverantör av balanstjänster ska innehålla villkoren för avräkningen.

7 § Ett avtal enligt 5 § första stycket första meningen ska innehålla ett åtagande av den balansansvariga parten att betala ersättning till den som innehar överföringssystemet, om balansansvaret omfattar sådana obalanser som kan uppkomma genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet.

Ett avtal enligt 5 § andra stycket som ingås med den som innehar överföringssystemet ska innehålla ett sådant åtagande som avses i första stycket, om balanstjänsterna utgörs av tjänster för efterfrågeflexibilitet genom aggregering.

8 § Den ersättning som avses i 7 § ska motsvara sådana kostnader som den som innehar överföringssystemet ska kompensera elleverantörer för enligt 15 §.

Metoden för att beräkna balansansvarets omfattning enligt 3 § eller den ersättning som avses i 7 § ska utformas så att

1. den inte hindrar aggregering eller efterfrågeflexibilitet,
2. kompensationen för balansansvariga parter och elleverantörer avser endast de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibilitet, och
3. hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

Förhandsprövning i fråga om villkor för balansansvar

9 § Den som innehar överföringssystemet och den som utför avräkningen enligt EU:s balansförordning får inte ingå avtal enligt 5 § förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har godkänts av nätmyndigheten.

10 § Nätmyndigheten ska godkänna metoder för att utforma avtalsvillkor för sådana avtal om leverans av balanstjänster som avses i 5 § andra stycket, om metoderna kan antas leda till att balanstjänsterna

1. utförs så effektivt som möjligt,
2. ger lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera inmatning och uttag, och
3. tillhandahålls på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Anskaffning av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

11 § En leverantör av balanstjänster som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt sådana avtal som avses i 5 § andra stycket och som ingås med den som innehar överföringssystemet får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Leverantören ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

När en leveranspunkt inte omfattas av ett avtal om balansansvar

12 § Om en elleverantör har levererat eller tagit emot el i en leveranspunkt som inte omfattas av avtal enligt 5 § första stycket, ska elleverantören vid avräkning enligt EU:s balansförordning anses som balansansvarig part för leveranspunkten.

13 § Om en leverantör av aggregeringstjänster utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt som inte omfattas av avtal enligt 5 §, ska leverantören vid avräkning enligt EU:s balansförordning anses ansvara för de obalanser som tjänsterna kan medföra i leveranspunkten.

14 § Den som anses som balansansvarig part enligt 12 eller 13 § ska betala ersättning till den som innehar överföringssystemet enligt villkor som motsvarar villkoren i sådana avtal som avses i 5 §.

Ersättning till elleverantörer

15 § Den som innehar överföringssystemet ska ersätta elleverantörer som har anmält till innehavaren av överföringssystemet att de levererar el i en uttagspunkt, för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågeflexibilitet i uttagspunkten, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten.

Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i sådana avtal som avses i 7 §.

Byte av balansansvarig part

16 § Ett byte av balansansvarig part får, när det inte samtidigt genomförs ett byte av elleverantör, göras endast från och med den första dagen i en kalendermånad.

Bytet får endast göras om den elleverantör som vill byta balansansvarig part har anmält bytet till den berörda systemansvariga senast en månad före bytet.

17 § Den som innehar överföringssystemet får i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en leveranspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av 16 §, om det finns särskilda skäl.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att skicka meddelanden med anledning av en anmälan enligt 16 § andra stycket.

Meddelanden om att balansansvaret upphör

19 § Om den som innehar överföringssystemet får kännedom om att ett avtal om balansansvar enligt 5 § första stycket ska upphöra att gälla, ska den genast meddela de systemansvariga som innehar ledningsnäten med de berörda leveranspunkterna. Detta gäller dock endast om det rör sig om ett avtal som har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

20 § Den som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el ska, när den får kännedom om att avtalet ska upphöra att gälla, så snart som möjligt meddela den som innehar överföringssystemet och de systemansvariga som innehar ledningsnäten med de berörda leveranspunkterna.

21 § En systemansvarig som tar emot ett meddelande enligt 19 eller 20 § ska så snart som möjligt meddela berörda elleverantörer om att balansansvaret kommer att upphöra.

Återställande av balansansvar

22 § En elleverantör som med omedelbar verkan står utan balansansvarig part får se till att balansansvaret återställs inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av det första mottagna meddelandet enligt 21 §.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar har sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

23 § En elleverantör kan inte återställa balansansvaret enligt 22 § om elleverantören har gått i likvidation, har ställt in betalningarna, har försatts i konkurs eller har förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen går i likvidation, ställer in betalningarna, försätts i konkurs eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret, upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

24 § För att balansansvaret ska bli återställt ska elleverantören meddela berörda systemansvariga vem som har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. Meddelandet ska ha tagits emot inom den tidsfrist som anges i 22 §.

25 § Ett återställt balansansvar gäller från och med dagen efter det att ett meddelande enligt 24 § har tagits emot.

Ny elleverantör när ett balansansvar har upphört

26 § Om den systemansvariga inte har tagit emot ett meddelande från elleverantören om vem som är ny balansansvarig part i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 22 § har löpt ut, ska den systemansvariga dagen efter fristens utgång anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören.

27 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 22 § eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 23 § andra stycket, ska den systemansvariga så snart som möjligt anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören.

28 § När den systemansvariga har gjort en anmälan enligt 26 eller 27 §, ska den leveransskyldiga sistahandsleverantören ta över leveransen eller mottagandet av el i leveranspunkten.

29 § En leveransskyldig sistahandsleverantör som har tagit över leveransen eller mottagandet av el enligt 28 §, ska så snart som möjligt

1. informera elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen,
2. informera elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el, och
3. uppmana elanvändarna att snarast, och senast inom en viss tid, teckna ett nytt leveransavtal med en valfri elleverantör.

30 § De villkor som avses i 29 § 1 ska svara mot ett avtal som finns i det utbud som den leveransskyldiga sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför och får inte innefatta en uppsägningstid som är längre än 14 dagar. Priset per förbrukad kilowattimme får inte vara bestämt för en viss tidsperiod.

Den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska låta en elanvändare fritt välja ett avtal ur det utbud som sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför, om elanvändaren har en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar.

31 § En elanvändare som tar emot leverans av el i en uttagspunkt från en leveransskyldig sistahandsleverantör, som har tagit över leveransen av el i uttagspunkten enligt 28 §, utan att ha ingått ett leveransavtal med sistahandsleverantören ska betala för elen enligt de villkor som avses i 29 § 1.

32 § Om en leveransskyldig sistahandsleverantör har tagit över leveransen eller mottagandet av el efter en anmälan enligt 26 eller 27 §, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig från och med dagen för anmälan.

33 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att skicka meddelanden till elanvändare och elproducenter med anledning av att en leveransskyldig sistahandsleverantör enligt 28 § tar över leveransen eller mottagandet av el i en leveranspunkt, och
2. ytterligare föreskrifter om en skyldighet för leveransskyldiga sistahandsleverantörer att lämna information till elanvändare eller elproducenter med anledning av att leverantören enligt 28 § tar över leveransen eller mottagandet av el i en leveranspunkt.

Information till den som innehar överföringssystemet

34 § En systemansvarig ska hålla den som innehar överföringssystemet informerad om vem som har åtagit sig balansansvaret för den systemansvarigas egna inköp.

35 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att hålla den som innehar överföringssystemet informerad i frågor av betydelse för balansering och balansansvar.

12 kap. Leverans av el

Krav på avtal för leverans av el i en uttagspunkt

1 § En elanvändare ska för att ha rätt till leverans av el i en uttagspunkt ha ingått

1. ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el i uttagspunkten, och
2. ett avtal med en elleverantör om leverans av el.

Enligt 11 kap. 28 § ska en leveransskyldig sistahandsleverantör i vissa situationer ta över leveransen av el.

2 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt ett avtal med den systemansvariga har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

Anmälan om att leverans ska påbörjas eller övertas

3 § En elleverantör som ska börja leverera el i en uttagspunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt ska omedelbart

anmäla detta till den systemansvariga. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör ska ges möjlighet att överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt senast 14 dagar efter en anmälan om byte av elleverantör.

Första och andra styckena gäller inte elleverantörer som avser att leverera el enligt fastkraftsavtal. Leveransen får i dessa fall påbörjas endast efter att elleverantören anmält det till den elleverantör som är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt och till den som har åtagit sig balansansvaret i den uttagspunkten.

Leveransskyldig sistahandsleverantör

4 § En leveransskyldig sistahandsleverantör ska, inom det område som omfattas av den aktuella intäktsramen, på begäran av en elanvändare leverera el i elanvändarens uttagspunkt mot betalning. Skyldigheten gäller inte i fråga om elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är 100 000 kilowattimmar eller mer.

5 § Den systemansvariga för distributionssystem ska offentliggöra vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör i ett område.

6 § En leveransskyldig sistahandsleverantör ska låta en elanvändare som omfattas av sistahandsleverantörens skyldighet enligt 4 § fritt välja ett avtal ur det utbud som sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför.

Byte av elleverantör

7 § En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från en begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

8 § När konsumenter eller små företag i förtid säger upp tidsbestämda avtal om att el helt eller delvis ska levereras till fast pris, får elleverantören, trots 7 § andra stycket, ta ut en avgift. Avgiften får endast avse kostnader som hänför sig till den el som levereras till fast pris. Den ska vara skälig och får inte överstiga den direkta ekonomiska förlust som den förtida uppsägningen orsakar.

Avgiften får endast tas ut om det tydligt framgår av leveransavtalet att den får tas ut och vad den omfattar.

9 § Vid byte av elleverantör ska den frånträdande elleverantören se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

Elleverantörens leveransskyldighet

10 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el till dess

1. elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten,
2. någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten, eller
3. transporten av el enligt 16 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

11 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med en elanvändare om leverans av el i en uttagspunkt ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om
1. tidpunkten då avtalet upphör, och
2. konsekvenserna av att avtalet upphör.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Anmälan om att ett leveransavtal sägs upp

12 § En elleverantör som säger upp ett avtal om leverans av el i en uttagspunkt ska samma dag anmäla uppsägningen till den systemansvariga.

Elleverantörens skyldighet att ta emot el

13 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare ska på villkor som är skäliga ta emot el som matas in från elanvändarens produktions- eller energilagringsanläggning.

Detta gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen eller om elanvändaren matar in elen för att själv förbruka den inom ramen för energidelning.

Innehållet i ett leveransavtal

14 § En elleverantör ska se till att ett avtal mellan elleverantören och en elanvändare om leverans av el i en uttagspunkt innehåller uppgifter om
1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanman.

15 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i en uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 14 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 15 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, och
3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 15 §.

Information om ändrade avtalsvillkor

17 § En elleverantör som med stöd av avtalet avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande informera elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska informera elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är en konsument ska elleverantören informera elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Rutiner för hantering av klagomål

18 § En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter till nätmyndigheten om priser och leveransvillkor

19 § En elleverantör ska lämna uppgifter till nätmyndigheten om de priser och leveransvillkor som företaget tillämpar för leverans av el i en elanvändares uttagspunkt.

Skyldighet att erbjuda avtal med dynamiska elpriser

20 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare och mätutrustning som kan mäta mängden transporterad el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

21 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 21 §.

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

24 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande leveransavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 § och lämnat sitt samtycke.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av transporten av el

25 § En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att transporten av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för

1. ett sådant klagomål som avses i 18 § och klagomålet inte har besvarats av elleverantören, eller
2. tvistlösning utanför domstol.

Trots första stycket får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att transporten av el ska avbrytas, om elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte.

I 16 kap. finns bestämmelser om avbrytande av distribution av el till konsumenter.

Fakturering och information som elleverantörer ska lämna till elanvändare

26 § En elleverantörs fakturering av elanvändare ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om en skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

28 § En elleverantör får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av 27 §.

29 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de uppgifter som en elproducent eller annan aktör ska offentliggöra för att information ska kunna lämnas till elanvändaren om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen.

Betalningssätt

30 § Elleverantörer ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som den har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Hantering av risker

31 § En elleverantör ska

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och
2. vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans.

32 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 31 §, och
2. en skyldighet för elleverantörer att göra stresstester för att bedöma strategier och åtgärder.

Prisreglering under en elpriskris

33 § Regeringen får meddela föreskrifter för viss tid om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning.

Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,
2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller
3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

13 kap. Aggregeringstjänster

1 § En leverantör av aggregeringstjänster får inte hindras av andra marknadsaktörer från att få tillträde till elmarknaderna.

2 § En elanvändare ska kunna köpa och sälja andra eltjänster än elleverans, oberoende av sitt avtal med en elleverantör och utan leverantörens godkännande.

3 § Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till den systemansvariga som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

4 § En elleverantör får inte ta ut oskäliga avgifter eller ställa oskäliga krav på en elanvändare med anledning av att elanvändaren har ett avtal om tillhandahållande av en aggregeringstjänst.

5 § En leverantör av aggregeringstjänster ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång

1. lämna information till elanvändare om avtalsvillkor innan ett avtal om aggregeringstjänster träffas,
2. på begäran av en elanvändare lämna uppgifter om elanvändarens efterfrågeflexibilitet, och
3. säkerställa att en elanvändare kan byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte.

Uppgifterna enligt första stycket 2 ska lämnas till elanvändaren utan kostnad.

Det ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag att byta leverantör av aggregeringstjänster.

14 kap. Energidelning

Deltagande i energidelning

1 § Den som överlåter rätten till delad el får inte ha energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

2 § En elanvändare som sysselsätter fler än 250 personer och vars omsättning överstiger 50 miljoner euro per år eller vars balansomslutning överstiger 43 miljoner euro per år, får inte delta i energidelning om den sammanlagda installerade kapaciteten hos de produktions- och energilagringsanläggningar som används inom energidelningen överstiger 6 megawatt.

Områden där energidelning får ske

3 § Energidelning får endast ske mellan en inmatningspunkt och en uttagspunkt inom samma elområde.

Krav på avtal om leverans av el

4 § En elanvändare får endast ta ut delad el från en uttagspunkt om elanvändaren har ingått ett avtal med en elleverantör om att den ska leverera el i uttagspunkten.

Förbud mot sämre villkor

5 § Elleverantörer och andra marknadsaktörer får inte erbjuda den som deltar i energidelning sämre villkor än de villkor som de erbjuder andra elanvändare, om inte skillnaden i villkor är objektivt och sakligt motiverad.

Avdrag för delad el från den totala uppmätta förbrukningen

6 § En elleverantör ska vid debitering av förbrukad el för en elanvändare som tar emot delad el dra av den delade elen från elanvändarens totala uppmätta förbrukning.

Ett sådant avdrag behöver inte göras om

1. energidelningen har skett i strid med 1–3 §§,
2. de som deltar i energidelningen inte har uppfyllt sin anmälningsskyldighet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 §,
3. elleverantören inte har fått tillgång till de mätuppgifter som krävs för att kunna göra avdraget, eller
4. det saknas någon som har åtagit sig balansansvar för den inmatningspunkt som hör till den produktions- eller energilagringsanläggning som den delade elen matas in från.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om metoder för beräkning av avdrag för delad el.

Föreskrifter om anmälningar och register

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för den som deltar i eller har deltagit i energidelning att till berörda elleverantörer anmäla sitt deltagande eller att deltagandet har upphört,
2. hur en elleverantör ska hantera anmälningar som avses i 1,
3. att en elleverantör får begära att en elanvändare kompletterar sin anmälan innan avdrag för den delade elen kan göras, och
4. att en elleverantör ska föra register över de anmälningar om energidelning som har kommit in till elleverantören och om vilka uppgifter som ska finnas i registret.

Organisatörer av energidelning

9 § Med *organisatör av energidelning* avses den som har utsetts av deltagare i energidelning för att

1. göra anmälningar som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 §,
2. kommunicera med marknadsaktörer om energidelningen,
3. ansvara för installation eller drift av de produktions- eller energilagringsanläggningar som används inom energidelningen,
4. ge stöd i att reglera uttag av delad el,
5. ingå avtal om energidelning i en elanvändares namn, eller
6. hantera faktureringen av elanvändare som tar emot delad el.

Den som har utsetts enligt första stycket är inte att anse som organisatör av energidelning om denne

– själv deltar i samma energidelning, eller

– äger eller förvaltar de produktions- eller energilagringsanläggningar som ingår i energidelningen och anläggningarna har en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt.

10 § En organisatör av energidelning ska tillhandahålla sina tjänster på icke-diskriminerande och transparenta villkor.

Skyldigheter i vissa fall

Tillämpningsområdet för 12–23 §§

11 § Bestämmelserna i 12–23 §§ tillämpas när en elanvändare ingår avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el genom en organisatör av energidelning som har i uppdrag att hantera faktureringen av den som förvärvar rätten till den delade elen. Detta gäller dock inte när överlåtaren och förvärvaren är fysiska personer och den delade elen matas in från en produktions- eller energilagringsanläggning som finns på en fastighet med

1. ett småhus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 30 kilowatt, eller
2. ett flerbostadshus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 100 kilowatt.

Avtal med en organisatör av energidelning som mellanman

12 § En överlåtare ska se till att ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el innehåller följande uppgifter:

1. överlåtarens och organisatörens namn och adress,
2. överlåtarens eller organisatörens telefonnummer och webbplats,
3. när avtalet träffas och från vilken tidpunkt rätten till elen kommer att överlåtas,
4. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
5. vilka tjänster avtalet omfattar,
6. vilka åtaganden överlåtaren har gentemot förvärvaren,
7. villkoren för fakturering och betalning,
8. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
9. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
10. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
11. villkoren för ersättning om överlåtaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
12. var förvärvaren kan hitta information om priser, övriga tjänster och villkor, och
13. information om konsumenträttigheter och om hur tvistlösning utanför domstol inleds, om förvärvaren är en konsument.

Information om avtalsvillkor

13 § Innan ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el ingås eller bekräftas ska överlåtaren se till att förvärvaren får

1. information om avtalsvillkoren, och
2. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att en överlåtare ska lämna viss information till förvärvarna på sin webbplats, i reklam eller på något annat sätt, och
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 12 § som ska finnas med i den sammanfattning som avses i 13 § 2 och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Information om ändrade avtalsvillkor

15 § En överlåtare som med stöd av avtalet avser att ändra villkoren för ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el som löper tills vidare, ska se till att förvärvaren får ett särskilt meddelande om ändringen och om rätten att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för rätten till den delade elen, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Förvärvaren ska få meddelandet senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas eller, om förvärvaren är en konsument, senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Information om alternativ till att avtalet upphör

16 § En överlåtare som mot betalning har överlåtit rätten till delad el till en konsument, ska före en uppsägning av det avtalet på grund av konsumentens avtalsbrott se till att konsumenten informeras om vilka alternativ som finns till att avtalet upphör.

Fakturering och faktureringsinformation

17 § Fakturering inom energidelning ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning. Faktureringen får baseras på beräknade mängder endast om det saknas mätresultat.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fakturering för rätten till delad el och om en skyldighet för överlåtaren att lämna information till mottagarna av delad el i samband med faktureringen.

19 § En överlåtare av rätten till delad el får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla fakturor eller information enligt de föreskrifter som meddelas med stöd av 18 §. Överlåtaren ska se till att organisatören inte tar ut någon sådan avgift.

Betalningssätt

20 § En överlåtare av rätten till delad el ska se till att förvärvaren erbjuds flera betalningssätt och inte missgynnas på grund av det betalningssätt som förvärvaren har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Slutfaktura vid uppsägning

21 § En överlåtare ska se till att en förvärvare som har sagt upp ett avtal om att mot betalning överlåta och förvärva rätten till delad el får en slutfaktura inom sex veckor från den dagen då avtalet sades upp.

Om förvärvaren är ett litet företag eller en konsument, får inga avgifter tas ut för att tillhandahålla slutfakturan. I andra fall ska de avgifter som tas ut vara skäliga.

Rutiner för klagomålshantering

22 § En överlåtare av rätten till delad el ska ha rutiner för att hantera klagomål från förvärvare eller säkerställa att organisatören av energidelning har sådana rutiner.

Information inför byte av energidelningsarrangemang

23 § En överlåtare av rätten till delad el ska, i den utsträckning en förvärvare begär det, på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång, göra de uppgifter tillgängliga som krävs för att förvärvaren ska kunna byta energidelningsarrangemang. Uppgifterna ska inom tre veckor från begäran göras tillgängliga för förvärvaren eller den som förvärvaren pekar ut. Uppgifterna får göras tillgängliga av organisatören av energidelning.

Uppgifterna ska göras tillgängliga utan kostnad, om förvärvaren är en konsument eller ett litet företag.

Energidelning i offentlig sektor

24 § En myndighet eller ett offentligt styrt organ som överlåter rätten till delad el mot betalning eller utan kostnad från en egen produktions- eller energilagringsanläggning till en eller flera elanvändare får inte vägra att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el med en utsatt kund.

Detta gäller inte om myndigheten eller det offentligt styrda organet kan visa att minst 10 procent av den el som matas in från anläggningen redan går till utsatta kunder.

15 kap. Avbrottsersättning

1 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i detta kapitel är till nackdel för elanvändare är utan verkan mot dem.

2 § Avbrottsersättning enligt 3–7 §§ ska avräknas från skadestånd som enligt andra bestämmelser i denna lag eller annan lag betalas på grund av samma elavbrott.

3 § En elanvändare har rätt till avbrottsersättning, om uttagspunkten är elektriskt frånkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar.

Elanvändaren har inte rätt till avbrottsersättning om

1. avbrottet beror på elanvändarens försummelse,
2. distributionen av el avbryts för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet och avbrottet inte pågår längre än åtgärden kräver,
3. avbrottet är hänförligt till ett fel i en koncessionshavares ledningsnät och felet beror på ett hinder utanför den koncessionshavarens kontroll som koncessionshavaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder koncessionshavaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit, eller
4. avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.

4 § Avbrottsersättning ska betalas av den som har koncession för det elnät som elanvändaren är direkt ansluten till.

5 § När avbrottsersättning beräknas ska en period med avbruten distribution av el (avbrottsperiod) anses avslutad vid den tidpunkt då avbrottet upphört, om distributionen därefter har fungerat oavbrutet under de närmast följande två timmarna.

6 § Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod om minst tolv timmar och högst tjugofyra timmar betalas med 12,5 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Om avbrottsperioden är längre än tjugofyra timmar ska för varje därefter påbörjad tjugofyratimmarsperiod ytterligare ersättning betalas med 25 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod uppgå till högst 300 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad.

7 § Om skyldigheten att betala avbrottsersättning är oskäligt betungande med hänsyn till de ekonomiska förhållandena hos den som är ersättningsskyldig enligt 4 § eller den som slutligt ska betala ersättningen enligt 10 §, får ersättningen jämkas efter vad som är skäligt.

Ersättningen får också jämkas efter vad som är skäligt, om arbetet med att få i gång distributionen av el har behövt senareläggas för att inte utsätta arbetstagarna för betydande risker.

8 § Avbrottsersättningen ska betalas till elanvändaren utan oskäligt dröjsmål och aldrig senare än sex månader från utgången av den månad då den ersättningsskyldiga fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet.

Den ersättningsskyldiga ska betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635), om betalning inte sker i rätt tid.

9 § Om elanvändaren trots 8 § inte har fått avbrottsersättning och inte har gjort anspråk på ersättning från den ersättningsskyldiga inom två år från det att avbrottet upphörde, är rätten till ersättning förlorad.

10 § Den som är ersättningsskyldig enligt 4 § har, i den utsträckning avbrottet är hänförligt till ett fel i en annan koncessionshavares ledningsnät, rätt att från den koncessionshavaren få ersättning för det som enligt 3–7 §§ har betalats till elanvändaren.

16 kap. Avbrytande av distribution av el till konsumenter

Avtalsvillkor som avviker från kapitlet

1 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i detta kapitel är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

Konsumentens avtalsbrott

2 § Distribution av el till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med den systemansvariga eller elleverantören om distribution eller leverans av el,
2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,
3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om det inte rör sig om utebliven betalning, tillsammans med uppmaningen informerats om att distributionen annars kan komma att avbrytas,
4. den tid som avses i 3 har löpt ut,
5. rättelse inte har skett, och
6. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller en omfattande sakskada.

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får distributionen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.

3 § Vid utebliven betalning får distributionen av el till en konsument avbrytas endast om

1. betalningen avser distribution eller leverans av el,
2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informerats om vilka alternativ som finns för att undvika att distributionen avbryts,
3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att distributionen annars kan avbrytas,
4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen distribuerad,
5. de tre veckorna som avses i 3 har löpt ut,

6. socialnämnden inte inom de tre veckorna skriftligen har meddelat den som lämnade meddelandet enligt 4 att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden,
7. betalningen inte har skett, och
8. fordringen inte är tvistig.

4 § En systemansvarig och en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att distributionen avbryts,
2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och
3. avstängningsåtgärden.

Säkerhetsskäl

5 § Den systemansvariga får avbryta distributionen av el till en konsument om det behövs för att den systemansvariga ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller
2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.

Ett sådant avbrott får inte pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om den systemansvariga kan förutse annat än kortvariga avbrott i distributionen, ska konsumenten informeras om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska informeras personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Skadestånd vid avbruten distribution av el

6 § En konsument har rätt till ersättning för en skada som den systemansvariga har orsakat, om distributionen av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda.

Om distributionen av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället leverantören ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

7 § Om den systemansvariga inte har informerat konsumenten enligt 5 § tredje stycket, har konsumenten rätt till ersättning för en skada som har orsakats av den systemansvariga.

8 § En konsument har rätt till ersättning för en skada som har orsakats av den systemansvariga, om distributionen av el avbryts utan att det beror på konsumentens avtalsbrott och utan att det finns rätt att avbryta distributionen enligt 5 § första stycket. Detta gäller dock inte om den systemansvariga visar att avbrottet beror på ett hinder utanför den systemansvarigas kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som den systemansvariga har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är den systemansvariga fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som den systemansvariga har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

9 § Skadestånd enligt 6–8 §§ omfattar ersättning för utgifter och inkomstbortfall samt för annan förlust på grund av avbrottet.

10 § Konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning enligt 6–8 §§ inom två år från det att skadan inträffade. Om konsumenten inte gör det, är rätten till ersättning för den uppkomna skadan förlorad.

Skada som orsakas av el

11 § Bestämmelser om ansvar för en skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

17 kap. Kommunala elföretag

Undantag från lokaliseringsprincipen

1 § En sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) får, trots vad som anges i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. produktion av och handel med el samt därmed sammanhängande verksamhet, eller
2. nätverksamhet i geografisk närhet till företagets nätverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig nätverksamhet.

Undantag från självkostnadsprincipen

2 § Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten bedrivas enligt affärsmässiga principer trots 2 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen och redovisas särskilt.

I 6, 7 och 9 kap. finns bestämmelser om avgifter och intäkter inom nätverksamhet.

18 kap. Tillsyn, uppgifter enligt EU-rättsakter och avgifter för myndighetsverksamhet

Tillsynsmyndighet och tillsynens omfattning

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och de föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 11 kap. 4 §, 14 kap. 1–3 §§ eller 15–17 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 11 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 11 kap. 28–30 §§ och föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 33 § 2.

2 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs.

Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

Rätt att få upplysningar och ta del av handlingar

3 § En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Förelägganden

4 § En tillsynsmyndighet får besluta de förelägganden som behövs för att de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen ska följas.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,
2. avser riktigheten av uppgifter som har lämnats enligt 12 kap. 19 §,
3. avser skyldigheten att lämna upplysningar och handlingar enligt 3 §, eller
4. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 6 § första stycket.

Tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen

5 § För tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till den verksamhet som tillsynen avser. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen.

Tidsfrister för beslut efter anmälan mot en systemansvarig

6 § Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten, om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och
2. innehåller ett påstående om att en systemansvarig inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Första och andra styckena gäller inte om en tvist i fråga om den skyldighet som anmälan avser ska tas upp av nätmyndigheten enligt 2 kap. 22 §, 6 kap. 17 § eller 10 kap. 10 §.

Ärenden om undantag enligt EU:s elmarknadsförordning

7 § Ärenden om undantag enligt artikel 63.1, 63.2 och 63.3 i EU:s elmarknadsförordning prövas av regeringen.

Nätmyndigheten ska utreda sådana ärenden och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten ska i samband med överlämnandet offentliggöra sitt yttrande.

I fall som avses i artikel 63.5 i EU:s elmarknadsförordning ska regeringen meddela beslut efter yttrande från Acer.

Ändring eller upphävande av beslut efter begäran av Europeiska kommissionen

8 § I ett beslut av nätmyndigheten enligt en sådan genomförandeakt eller delegerad akt som avses i artikel 58.1 i EU:s elmarknadsförordning ska det anges att beslutet kan komma att upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Information som nätmyndigheten behöver enligt elmarknadsdirektivet

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att till nätmyndigheten lämna information som myndigheten behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt artikel 59.1 i elmarknadsdirektivet.

Skyldighet att informera en myndighet om att transporten av el har avbrutits

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för nätkoncessionshavare att informera en myndighet om att transporten av el till elanvändare har avbrutits och om skälen till avbrytandet.

Bevarande av information

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

Avgifter för en myndighets verksamhet

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets verksamhet som sker med stöd av denna lag.

19 kap. Förseningsavgifter

Beslut om förseningsavgift

1 § Nätmyndigheten ska besluta att ta ut en förseningsavgift från en systemansvarig, om det finns förutsättningar för att ta ut avgiften enligt detta kapitel. När myndigheten har beslutat att ta ut en avgift, ska myndigheten skicka ett meddelande med information om beslutet till den systemansvariga.

Om redovisningshandlingar eller revisorsintyg inte lämnas

2 § En systemansvarig ska betala en förseningsavgift med 10 000 kronor till staten, om den systemansvariga inte inom sju månader från räkenskapsårets utgång lämnar

1. redovisningshandlingar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 9 § 2, eller
2. ett sådant revisorsintyg som avses i 5 kap. 10 § 2.

Om den systemansvariga har beslutat om fortsatt bolagsstämma enligt 7 kap. 14 § andra stycket aktiebolagslagen (2005:551) eller om fortsatt föreningsstämma enligt 6 kap. 13 § andra stycket lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, ska dock den systemansvariga betala förseningsavgift först om handlingarna inte har kommit in inom nio månader från räkenskapsårets utgång.

3 § Om redovisningshandlingarna eller revisorsintyget inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt 2 §, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 10 000 kronor.

Om handlingarna inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt första stycket, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 20 000 kronor.

4 § Om registrering har skett av ett beslut om att den systemansvariga har försatts i konkurs eller gått i likvidation, får nätmyndigheten inte besluta om förseningsavgift enligt 2 eller 3 §.

5 § Om den systemansvariga har lämnat de handlingar som anges i 2 § i tid och handlingarna har någon brist som lätt kan avhjälpas, får nätmyndigheten besluta om förseningsavgift endast om den systemansvariga har underrättats om bristen och fått tillfälle att avhjälpa den men inte gjort det inom den tid som har angetts i underrättelsen. En sådan underrättelse får sändas med posten till den postadress som den systemansvariga senast har anmält hos nätmyndigheten.

Om uppgifter som behövs för att bestämma en intäktsram inte lämnas

6 § En systemansvarig ska betala en förseningsavgift med 100 000 kronor till staten, om den systemansvariga inte inom den tid som anges i föreskrifter som har meddelats i anslutning till 9 kap. 7 § lämnar de uppgifter som behövs för att bestämma intäktsramen.

Om uppgifterna inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt första stycket, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 100 000 kronor.

Efterskänkande av förseningsavgifter

7 § En förseningsavgift enligt 2 eller 3 § ska efterskänkas helt, om

1. överträdelsen är ursäktlig med hänsyn till omständigheter som den systemansvariga inte har kunnat råda över, eller
2. det annars är uppenbart oskäligt att ta ut den.

8 § En förseningsavgift enligt 6 § ska efterskänkas helt, om

1. överträdelsen är ursäktlig med hänsyn till omständigheter som den systemansvariga inte har kunnat råda över, eller
2. det annars är oskäligt att ta ut den.

En förseningsavgift enligt 6 § ska dessutom efterskänkas helt eller delvis, om överträdelsen är liten med hänsyn till de uppgifter som nätmyndigheten behöver för att bestämma intäktsramen eller till förseningens längd.

9 § Om det är motiverat med hänsyn till det som har förekommit i ärendet, ska frågan om att efterskänka en förseningsavgift tas upp även om något yrkande om detta inte har gjorts.

Indrivning

10 § Om en förseningsavgift inte har betalats efter betalningsuppmaning, ska avgiften lämnas för indrivning.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om att indrivning enligt 10 § inte behöver ske för mindre belopp när det gäller förseningsavgifter enligt detta kapitel.

Verkställighet

12 § Ett beslut om förseningsavgift får verkställas även om det inte har fått laga kraft.

Återbetalning

13 § Om en systemansvarig har rätt att få tillbaka en betald förseningsavgift på grund av en domstols beslut, ska ränta betalas på den återbetalade förseningsavgiften från och med månaden efter den då förseningsavgiften betalades in till och med den månad då återbetalning görs. I fråga om räntans storlek ska 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandeagen (2011:1244) tillämpas.

20 kap. Straff

1 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 17 §.

Om gärningen är ringa utgör den inte brott.

2 § Ansvar enligt 1 § ska inte dömas ut om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

3 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet.

21 kap. Överklagande och handläggning i domstol

Överklagande sker till allmän förvaltningsdomstol

1 § Beslut av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Domstolarnas sammansättning i vissa mål

2 § Vid prövningen av mål som avser överprövning av beslut enligt 9 kap. 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22 eller 23 § ska förvaltningsrätten bestå av två lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Detta gäller dock inte om något annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Om en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

3 § Vid prövningen av mål som avser överprövning av beslut enligt 9 kap. 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22 eller 23 § ska kammarrätten bestå av tre lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Kammarrätten är domför utan ekonomiska experter i fall som anges i 12 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

I övrigt gäller, även i mål som avses i första stycket, 12 § sjunde–tionde styckena lagen om allmänna förvaltningsdomstolar i fråga om kammarrättens sammansättning. Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd och frågor som behandlas samtidigt med dessa ska dock även en ekonomisk expert ingå i rätten, om inte målet är av enkel beskaffenhet.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar för viss tid dem som ska tjänstgöra som ekonomiska experter enligt 2 och 3 §§. Om det, medan en ekonomisk expert deltar i behandlingen av ett mål, inträffar en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses fortsätta att gälla i det pågående målet.

Den som ska tjänstgöra som ekonomisk expert ska vara svensk medborgare och får inte vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Föreskrifter om ikraftträdande av denna lag meddelas i lagen (2026:000) om införande av elmarknadslagen (2026:000).

2.2 Förslag till lag om införande av elmarknadslagen (2026:000)

Härigenom föreskrivs följande.

Tidpunkt för ikraftträdande

1 § Elmarknadslagen (2026:000) träder i kraft den 1 juli 2027 i fråga om 11 kap. 26–33 §§ och 12 kap. 4–6 §§ och i övrigt den 1 januari 2027.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Ellagen upphävs

2 § Genom denna lag upphävs ellagen (1997:857).

Ord och uttryck i lagen

3 § Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elmarknadslagen (2026:000).

Beslut som har meddelats enligt den upphävda lagen

4 § Beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande.

Avtal om stödtjänster

5 § Bestämmelsen i 3 kap. 12 § första stycket elmarknadslagen (2026:000) tillämpas inte på sådana avtal om stödtjänster som den systemansvariga har ingått under tiden från det att en ansökan om metodprövning enligt 3 kap. 7 § första stycket i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 maj 2023, har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2022.

Anslutningsavgifter när staten har finansierat åtgärder för att öka elnätets kapacitet

6 § Bestämmelserna i 4 kap. 10 § andra stycket i den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande för sådana åtgärder som avses i det stycket och som staten har finansierat enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

Intäktsram för elnätsverksamhet

7 § För en intäktsram som har bestämts före den 1 januari 2019 gäller 5 kap. 6–9 §§ i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 december 2018, i stället för 9 kap. 8 och 9 §§ elmarknadslagen (2026:000).

8 § För en intäktsram som har bestämts under åren 2019–2026 gäller 5 kap. 1, 7, 9, 11 och 12 a §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i stället för 9 kap. 8 och 9 §§ elmarknadslagen (2026:000).

9 § För en intäktsram som har bestämts före den 1 juli 2022 tillämpas inte 9 kap. 9 § första stycket 2 elmarknadslagen (2026:000).

10 § Den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande för en sådan omprövning enligt 5 kap. 12 eller 13 § i den upphävda lagen, i dess lydelse den 31 december 2018, som har inletts före den 1 januari 2019.

11 § Om intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med tillämpning av 5 kap. 20 § i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 december 2018, ska den ökningen inte beaktas vid tillämpningen av 9 kap. 23 § elmarknadslagen (2026:000).

12 § När det gäller en nätverksamhet, som i fråga om tillsynsperioden 2020–2023 har ett särskilt investeringsutrymme enligt lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet, ska 9 kap. 23 § första stycket elmarknadslagen (2026:000) inte tillämpas i fråga om ett underskott i förhållande till intäktsramen för den tillsynsperioden och 9 kap. 23 § andra stycket samma lag inte tillämpas vid avstämning mot intäktsramen.

Prövning av tvister

13 § Allmän domstol får pröva ett mål som har inletts före den 1 juli 2022 trots 2 kap. 15 §, 6 kap. 17 § och 10 kap. 10 § elmarknadslagen (2026:000).

Balansansvar för aggregeringstjänster

14 § Bestämmelserna i 11 kap. 3, 13 och 15 §§ elmarknadslagen (2026:000) ska inte tillämpas i fråga om aggregeringstjänster som tillhandahålls i en leveranspunkt innan nätmyndigheten för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal enligt 11 kap. 5 § samma lag när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

Anvisning av elleverantör när ett balansansvar har upphört

15 § Under tiden till och med den 30 juni 2027 ska 16–20 §§ tillämpas, om en elleverantör har förlorat sitt balansansvar.

16 § Om den systemansvariga inte har tagit emot ett meddelande från elleverantören om vem som är ny balansansvarig part i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 11 kap. 22 § elmarknadslagen (2026:000) har löpt ut, ska den systemansvariga dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot den systemansvariga ha åtagit sig att leverera el till elanvändare eller ta emot el från elproducenter som saknar en elleverantör.

17 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 11 kap. 22 § elmarknadslagen (2026:000) eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 11 kap. 23 § andra stycket samma lag, ska den systemansvariga så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot den systemansvariga ha åtagit sig att leverera el till elanvändarna eller ta emot el från elproducenterna.

18 § Den systemansvariga ska så snart som möjligt informera

1. elanvändarna och elproducenterna om den elleverantör som har anvisats enligt 16 eller 17 §, och
2. elanvändarna om bestämmelserna i elmarknadslagen (2026:000) om byte av elleverantör.

19 § En elleverantör som har anvisats enligt 16 eller 17 § ska så snart som möjligt informera

1. elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen, och
2. elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el.

20 § Om en systemansvarig enligt 16 eller 17 § anvisar en elleverantör, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig part åtagit sig från och med dagen för anvisningen.

Leverans av el om leveransavtal saknas

21 § Under tiden till och med den 30 juni 2027 ska den systemansvariga anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Den systemansvariga ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot den systemansvariga att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan den systemansvariga och elleverantören.

22 § Den systemansvariga ska utan dröjsmål informera elanvändaren om

1. vilken elleverantör som har anvisats enligt 21 §,
2. innebörden av en sådan anvisning,
3. hur elleverantören har valts ut, och
4. bestämmelserna i elmarknadslagen (2026:000) om byte av elleverantör.

23 § En elleverantör som har anvisats enligt 21 § ska utan dröjsmål informera elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt det anvisade avtalet. I meddelandet ska det anges att avtalet är anvisat.

24 § Ett anvisat elavtal får inte ha

1. en längre uppsägningstid än 14 dagar, eller
2. dynamiskt elpris.

Elanvändare som har ett anvisat elavtal

25 § I fråga om leveranser till en elanvändare som har ett anvisat elavtal vid utgången av juni 2027 ska elleverantören från och med den 1 juli 2027 tillämpa villkoren i ett avtal som finns i det utbud som elleverantören erbjuder och marknadsför. Priset per förbrukad kilowattimme får inte vara bestämt för en viss tidsperiod. Avtalet får inte ha en längre uppsägningstid än 14 dagar.

26 § Elleverantören ska så snart som möjligt efter utgången av juni 2027 informera en sådan elanvändare som avses i 25 § om

1. att systemet med anvisade elavtal har avvecklats,
2. de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar från och med den 1 juli 2027,
3. vilka olika avtal som elleverantören erbjuder samt uppgifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalen, och
4. var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta information om priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare.

Uppgifter i avtal mellan en elleverantör och en elanvändare

27 § Den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla, om avtalet är tidsbegränsat och har träffats före den 1 juni 2023.

Domstolarnas sammansättning i vissa mål

28 § Bestämmelserna i 21 kap. 2–4 §§ elmarknadslagen (2026:000) tillämpas inte i mål som har inletts hos en allmän förvaltningsdomstol före ikraftträdandet.

Tillsyn

29 § Bestämmelserna om tillsyn i 18 kap. elmarknadslagen (2026:000) tillämpas även i fråga om denna lag.

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar (nätkoncession) och om elektriska ledningar som dras fram inom ett område för väg, järnväg, tunnelbana, spårväg eller vattentrafikled.

2 § Lagen är indelad i följande kapitel:
– 1 kap. Inledande bestämmelser,
– 2 kap. Krav på nätkoncession,
– 3 kap. Ny nätkoncession,
– 4 kap. Nätkoncessionens omfattning, villkor och giltighetstid,
– 5 kap. Omprövning och ändring av nätkoncessioner,
– 6 kap. Sammanläggning, delning, överlåtelse och återkallelse av nätkoncessioner,
– 7 kap. Återställningsåtgärder,
– 8 kap. Undersökningsarbeten,
– 9 kap. Ledningar vid trafikleder,
– 10 kap. Delgivning och kungörelse,
– 11 kap. Tillsyn,
– 12 kap. Straff,
– 13 kap. Överklagande.

Ord och uttryck i lagen

3 § I lagen avses med

anläggning: en anläggning för transport av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den,

nätkoncession: ett tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar,

nätkoncession för linje: en nätkoncession som avser en ledning med en i huvudsak bestämd sträckning,

nätkoncession för område: en nätkoncession som avser ett ledningsnät inom ett visst område,

nätmyndigheten: den myndighet som avses i 1 kap. 6 § elmarknadslagen (2026:000),

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/171.

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,

starkströmsledning: en elektrisk ledning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,

överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

4 § Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

Prövningsmyndighet

5 § Nätmyndigheten prövar frågor enligt denna lag.

Regeringen ska dock pröva

1. ett ärende som avser en utlandsförbindelse, om inte något annat anges,
2. ett ärende om att bevilja nätkoncession, om det i ärendet finns en fråga om tillstånd till expropriation som ska prövas av regeringen, och
3. en sådan fråga om nätkoncession som har betydelse för försvaret, om Försvarsmakten har begärt att regeringen ska pröva frågan och regeringen beslutar att förbehålla sig prövningen.

2 kap. När nätkoncession krävs

Det grundläggande kravet

1 § En starkströmsledning får inte byggas eller användas utan en nätkoncession för linje eller en nätkoncession för område.

Till byggandet av en ledning räknas även schaktning, skogsavverkning eller liknande åtgärder för att bereda plats för ledningen, dock inte åtgärder som utförs enbart för att avgöra var och hur ledningen ska byggas eller för att undersöka vilken påverkan verksamheten får på miljön.

När en transformator- eller kopplingsstation får börja byggas

2 § Det får inte börja byggas en transformator- eller kopplingsstation som ska anslutas till en eller flera nya ledningar för vilka det krävs nätkoncession för linje förrän det finns nätkoncession för byggandet av minst en av de nya ledningarna.

Undantag från kravet på nätkoncession

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession enligt 1 § och förbudet att börja bygga enligt 2 § i fråga om vissa slag av ledningar eller stationer eller i fråga om ledningar eller stationer inom vissa områden. En sådan föreskrift får dock inte avse utlandsförbindelser.

4 § Nätmyndigheten ska i det enskilda fallet ge ett bindande besked i frågan om huruvida en starkströmsledning omfattas av undantag enligt föreskrifter som avses i 3 §, om ett sådant besked begärs av

1. den som avser att bygga eller använder ledningen, eller
2. innehavaren av nätkoncessionen för det område där ledningen finns eller är avsedd att finnas.

5 § Prövningsmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från kravet på nätkoncession enligt 1 § för en ledning som var i bruk den 1 januari 1998. En sådan dispens ska avse en bestämd tid, som får förlängas.

6 § Prövningsmyndigheten får, om det finns särskilda skäl, medge att

1. en starkströmsledning eller en transformator- eller kopplingsstation byggs innan det finns en nätkoncession, och
2. starkströmsledningen, när den är färdig att tas i bruk, används i avvaktan på att koncessionsfrågan slutligt avgörs, dock under högst tre år.

7 § Prövningsmyndigheten får besluta att ett beslut om nätkoncession för linje eller ett medgivande enligt 6 § ska gälla omedelbart, om byggandet och driften av anläggningen har liten betydelse för motstående intressen.

Ledning som byggs och används med stöd av någon annans nätkoncession för område

8 § Den som bedriver nätverksamhet får bygga och använda starkströmsledningar med stöd av en nätkoncession för område som innehas av någon annan, om nätkoncessionshavaren medger det och nätkoncessionen inte har någon lägsta tillåtna spänning.

3 kap. Ny nätkoncession

Förutsättningar för nätkoncession

1 § En nätkoncession får beviljas endast om anläggningen är lämplig från allmän synpunkt.

2 § Vid prövning av en nätkoncession för linje ska en anläggning anses vara lämplig från allmän synpunkt, om

1. ledningen behövs för

a) att uppfylla skyldigheter enligt denna lag eller krav som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,

b) en säker och tillräcklig elförsörjning,

c) ökad nätkapacitet som bedöms vara samhällsekonomiskt lönsam, eller

d) att tillgodose ett annat angeläget allmänt intresse, och

2. ledningen har en ändamålsenlig placering i nätet och en ändamålsenlig teknisk utformning i fråga om lik- eller växelström samt spänning.

En anläggning som uppfyller villkoren i första stycket ska dock inte anses vara lämplig från allmän synpunkt om synnerliga skäl talar emot det.

3 § En nätkoncession för linje får endast om det finns särskilda skäl beviljas för en ledning som är avsedd för spänning som inte överstiger högsta tillåtna spänning för de koncessionsområden utan en lägsta tillåtna spänning som berörs av ledningen.

4 § En nätkoncession för linje får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock små avvikelser göras.

5 § En nätkoncession för område får beviljas endast om området

1. är en lämplig enhet med hänsyn till nätverksamheten, och
2. inte till någon del sammanfaller både geografiskt och i fråga om spänningen med ett annat koncessionsområde.

6 § En nätkoncession får beviljas endast om nätkoncessionshavaren från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. En nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom koncessionsområdet.

Endast den som innehar ett överföringssystem eller en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande får beviljas en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen har endast liten betydelse för den samlade transporten av el till och från utlandet.

Tillämpning av miljöbalken

7 § Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 § miljöbalken, efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,
2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och
3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

8 § Trots 7 § ska följande gälla.

1. Frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken behöver inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession.
2. Det krävs inte en specifik miljöbedömning om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken

a) finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, och

b) har gjorts en slutlig och samlad bedömning av ledningens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Den slutliga och samlade bedömningen ska vara aktuell och får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Valet av teknik för ledningar som kräver nätkoncession för linje

9 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilka förutsättningar som ska gälla vid prövning av en nätkoncession för linje för valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel.

Ansökan om en nätkoncession med anledning av en återkallelse

10 § Prövningen av en ansökan om nätkoncession med anledning av en återkallelse av en nätkoncession enligt 6 kap. 6 § 3 eller 4 ska endast avse att sökanden uppfyller kraven i 6 §.

4 kap. Nätkoncessionens omfattning, villkor och giltighetstid

Spänningsnivåer för ett koncessionsområde

1 § I ett beslut om nätkoncession för område ska en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges. En lägsta tillåtna spänning får anges, om sökanden begär det.

När en spänning bestäms ska särskild hänsyn tas till

1. den spänning som det går att förutse behövs för att driva ledningsnätet,
2. inverkan på miljön vid en framtida utbyggnad av nätet,
3. säkerställandet av en samhällsekonomiskt motiverad utbyggnad av nätet, och
4. konsekvenserna för berörda kunder och nätkoncessionshavare.

Koncessionsvillkor

2 § En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt.

Koncessionen ska också förenas med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande

1. som behövs av säkerhetsskäl,
2. som behövs för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser, eller
3. som av något annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Det som sägs i 3 kap. 8 § hindrar inte att en nätkoncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

Ställande av säkerhet

3 § En nätkoncessions giltighet får göras beroende av att nätkoncessionshavaren ställer säkerhet för kostnaderna för att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och att vidta andra åtgärder för återställning.

Staten, kommuner, regioner och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

I fråga om kraven på säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten ska prövas av prövningsmyndigheten och förvaras av länsstyrelsen.

Prövningsmyndigheten får besluta om ytterligare säkerhet, om det kan antas att den ställda säkerheten inte längre är tillräcklig.

En nätkoncessions giltighetstid

4 § En nätkoncession gäller tills vidare.

En nätkoncession för linje får begränsas till att gälla för en viss tid, om sökanden begär det eller om det annars finns särskilda skäl. Giltighetstiden får i ett sådant fall vara längst femton år.

Giltighetstiden för en nätkoncession för linje som beviljas med anledning av en återkallelse enligt 6 kap. 6 § 3 eller 4 får inte bestämmas till längre tid än den återkallade nätkoncessionens återstående giltighetstid.

5 § Giltighetstiden för en nätkoncession för linje, som har beviljats för en viss tid enligt 4 § andra stycket, får förlängas på ansökan av nätkoncessionshavaren.

Giltighetstiden får förlängas med högst femton år i taget. Det får dock beslutas att nätkoncessionen ska gälla tills vidare, om sökanden begär det.

Vid en förlängning får koncessionsvillkoren ändras eller upphävas och koncessionen förenas med nya villkor.

6 § En ansökan om förlängd giltighetstid för en nätkoncession för linje ska göras senast två år före giltighetstidens utgång.

Nätkoncessionen gäller till dess en ansökan om förlängd giltighetstid har prövats slutligt.

7 § Vid prövningen av en ansökan om förlängd giltighetstid ska 3 kap. 1–4 och 6–9 §§ samt 2 § tillämpas.

8 § Om en ansökan enligt 5 § avslås eller avvisas, får prövningsmyndigheten besluta att nätkoncessionen ska fortsätta att gälla under den tid som behövs för att ledningen ska kunna tas ur bruk utan att det påverkar elförsörjningen. Endast om det finns särskilda skäl får tiden bestämmas till mer än fem år från dagen för beslutet.

9 § En tidsbegränsad nätkoncession för linje får förlängas på oförändrade villkor i sammanlagt högst fem år (tillfällig förlängning), om det finns särskilda skäl och nätkoncessionshavaren ansöker om det.

Ett ärende om tillfällig förlängning får avgöras utan att någon annan än sökanden har fått tillfälle att yttra sig. I ett sådant ärende ska inte 3 kap. 1–4 och 6–9 §§ samt 2 § tillämpas.

Innehav av en utlandsförbindelse

10 § Endast den som innehar ett överföringssystem eller en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande

inflytande får inneha en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade transporten av el till och från utlandet.

Färdigställande av en ledning

11 § Den som har en nätkoncession för linje ska ha färdigställt den ledning som nätkoncessionen avser senast fem år efter det att koncessionsbeslutet fick laga kraft.

Tiden för färdigställande får förlängas med en viss tid, om nätkoncessionshavaren ansöker om det. Endast om det finns särskilda skäl får tiden förlängas mer än en gång.

12 § Den som har en nätkoncession för linje ska redovisa till nätmyndigheten i vilken utsträckning ledningen är färdigställd senast tre månader innan tiden för färdigställande enligt 11 § löper ut.

13 § Den som har en nätkoncession för område ska till nätmyndigheten anmäla varje ledning med en högre spänning än 20 kilovolt som nätkoncessionshavaren har byggt inom området. Anmälan ska göras senast sex månader efter det att ledningen färdigställts.

Rätt att ta en ledning ur bruk

14 § Nätkoncessionshavaren får tillfälligt ta en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje ur bruk. Ledningen får inte vara ur bruk under en sammanhängande period som är längre än tre år utan prövningsmyndighetens tillstånd.

15 § Tillstånd till att ta en ledning ur bruk under en sammanhängande period som är längre än tre år ska beviljas för en viss tid. Ett tillstånd får inte beviljas, om det är olämpligt från elförsörjningssynpunkt.

5 kap. Omprövning och ändring av nätkoncessioner

Omprövning av en nätkoncession för linje

1 § En nätkoncession för linje som gäller tills vidare får omprövas i fråga om ledningens sträckning, tillåtna spänning och villkor.

En omprövning får göras först fyrtio år efter det att nätkoncessionen beviljades. Om nätkoncessionen gäller tills vidare efter ett beslut enligt 4 kap. 5 §, ska tiden dock räknas från dagen för det beslutet.

Trots andra stycket får en omprövning göras om nätkoncessionen avser en mindre del av en ledning, som tekniskt och funktionellt är en enhet, och den nätkoncession som avser huvuddelen av ledningen ska omprövas.

2 § Nätmyndigheten får besluta att en omprövning enligt 1 § ska inledas efter ansökan av nätkoncessionshavaren eller av en kommun eller en länsstyrelse som berörs av nätkoncessionen. Nätmyndigheten får också på eget initiativ besluta att en omprövning ska inledas.

3 § En omprövning enligt 1 § ska inledas, om

1. en omprövning är motiverad med hänsyn till de intressen som anges i 2–4 kap. miljöbalken eller något annat angeläget allmänt intresse, eller
2. nätkoncessionshavaren har ansökt om det och en omprövning är motiverad för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv drift av nätverksamheten.

4 § En omprövning enligt 1 § ska avse att

1. anläggningen är lämplig från allmän synpunkt,
2. ledningen är avsedd för en sådan spänning som anges i 3 kap. 3 §,
3. nätkoncessionen uppfyller kravet i 3 kap. 4 §, och
4. nätkoncessionen är förenad med sådana villkor som behövs enligt 4 kap. 2 §.

5 § Vid en omprövning enligt 1 § ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För den nätkoncession som ska omprövas ska

1. frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 § miljöbalken, efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,
2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och
3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Vid omprövningen ska också föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 9 § tillämpas.

6 § Nätkoncessionshavaren ska tillhandahålla den utredning som behövs för en omprövning enligt 1 §.

Nätmyndigheten får förelägga nätkoncessionshavaren att lämna in den utredning som behövs. Ett föreläggande får förenas med vite.

7 § Efter en omprövning enligt 1 § får en sådan omprövning göras på nytt först fyrtio år efter det att det tidigare omprövningsärendet avgjordes slutligt.

Ändring av en nätkoncession för linje på ansökan av nätkoncessionshavaren

8 § Prövningsmyndigheten får på ansökan av nätkoncessionshavaren ändra en nätkoncession för linje i fråga om ledningens sträckning, utförande eller tillåtna spänning, om ändringen är förenlig med förutsättningarna för att bevilja nätkoncession enligt 3 kap. 1–4 §§.

Vid en ändring får koncessionsvillkoren ändras eller upphävas och koncessionen förenas med nya villkor.

Vid prövningen av en ansökan ska 3 kap. 7 §, 4 kap. 2 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 9 § tillämpas.

9 § Prövningsmyndigheten får, utan att göra en sådan prövning som anges i 8 §, ändra en nätkoncession för linje på ansökan av nätkoncessionshavaren när det gäller ledningens sträckning eller utförande, om

1. ändringen inte påverkar ledningens sträckning eller funktion på något väsentligt sätt,
2. samtliga berörda sakägare har medgett att ändringen görs, och
3. sökanden har tagit nödvändiga miljöhänsyn.

Ändring av koncessionsvillkor på ansökan av nätkoncessionshavaren

10 § Koncessionsvillkor enligt 4 kap. 2 § får ändras eller upphävas efter ansökan av nätkoncessionshavaren.

Omprövning av villkor för en nätkoncession för område

11 § Villkoren för en nätkoncession för område får även utan ansökan omprövas sedan tjugofem år förflutit sedan villkor senast beslutades. Nätkoncessionen får då förenas med nya villkor.

Ändring av gränserna för en nätkoncession för område

12 § Nätmyndigheten får ändra gränserna för en nätkoncession för område, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för nätkoncessionshavaren.

I 9 kap. 29 § elmarknadslagen (2026:000) finns det bestämmelser om fördelning av intäktsramen vid ändring av koncessionsgränser.

6 kap. Sammanläggning, delning, överlåtelse och återkallelse av nätkoncessioner

Sammanläggning av nätkoncessioner

1 § Flera nätkoncessioner får på ansökan av nätkoncessionshavaren läggas samman till en ny nätkoncession, om nätkoncessionerna

1. är av samma slag,
2. har samma högsta och, i förekommande fall, lägsta tillåtna spänning,
3. redovisas samlat, och
4. tekniskt och funktionellt avser samma ledning eller ledningsnät.

Nätkoncessioner för linje får inte läggas samman till en nätkoncession för område.

Vid en sammanläggning får koncessionsvillkor ändras eller upphävas och den nya nätkoncessionen förenas med nya villkor enligt 4 kap. 2 §.

2 § Om flera nätkoncessioner för linje har lagts samman enligt 1 §, får den nya nätkoncessionen omprövas för första gången enligt 5 kap. 1 § första stycket när någon av de nätkoncessioner som omfattas av sammanläggningen hade fått omprövas, om sammanläggningen inte hade genomförts.

Delning av en nätkoncession

3 § En nätkoncession för linje får på ansökan av nätkoncessionshavaren delas upp i flera nätkoncessioner för linje, om var och en av de nya nätkoncessionerna tekniskt och funktionellt utgör en lämplig enhet.

Vid en delning får koncessionsvillkor ändras eller upphävas och de nya nätkoncessionerna förenas med nya villkor enligt 4 kap. 2 §.

4 § En nätkoncession som tillkommit genom delning enligt 3 § får omprövas för första gången enligt 5 kap. 1 § första stycket när den nätkoncession som delats hade fått omprövas, om delningen inte hade genomförts.

Överlåtelse av en nätkoncession

5 § En nätkoncession får inte överlåtas utan tillstånd.

Tillstånd till en överlåtelse av en nätkoncession får beviljas endast om överlåtelsen sker till någon som uppfyller de krav som ställs på en nätkoncessionshavare enligt 3 kap. 6 §.

Om en intäktsram vid överlåtelsen ska fördelas enligt 9 kap. 26 § andra stycket elmarknadslagen (2026:000), får tillstånd till överlåtelse lämnas endast om fördelningen har godkänts enligt 9 kap. 27 § första stycket elmarknadslagen.

Återkallelse av en nätkoncession

6 § En nätkoncession ska återkallas helt eller delvis, om

1. en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av koncessionen inte längre behövs för en säker elförsörjning,
2. koncessionen inte längre behövs för att bygga eller använda den ledning som omfattas av koncessionen,
3. staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som omfattas av koncessionen, eller
4. koncessionen avser en utlandsförbindelse och nätkoncessionshavaren inte längre innehar ett överföringssystem eller är en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande.

7 § En nätkoncession för linje får återkallas helt eller delvis, om nätkoncessionshavaren inte har färdigställt en ledning i rätt tid enligt 4 kap. 11 §.

7 kap. Återställningsåtgärder

Återställning när en nätkoncession upphör eller ändras

1 § En nätkoncessionshavare ska ta bort en ledning med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning i den utsträckning som ledningen inte längre får användas

1. sedan nätkoncessionen helt eller delvis har upphört att gälla, eller
2. till följd av ett beslut om ändring av nätkoncessionen enligt 5 kap. 8 eller 9 §.

Återställningen ska göras i den utsträckning som behövs från allmän eller enskild synpunkt.

2 § I samband med att en nätkoncession upphör eller ändras ska nätmyndigheten besluta vilka återställningsåtgärder som ska vidtas av nätkoncessionshavaren enligt 1 §.

Återställning när en starkströmsledning byggts utan nätkoncession

3 § Om en starkströmsledning har byggts utan den nätkoncession som behövs för ledningen, får nätmyndigheten förelägga ledningens innehavare att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning, om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

Om återställningsåtgärder inte vidtas

4 § Om en skyldighet enligt 1 eller 3 § inte fullgörs, får nätmyndigheten

1. förelägga den som är skyldig att vidta återställningsåtgärder att fullgöra skyldigheten, eller
2. besluta att sådana åtgärder ska vidtas på den åtgärdsskyldiges bekostnad.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om att åtgärderna ska vidtas på den åtgärdsskyldiges bekostnad får verkställas.

Tillträde till mark för att genomföra återställningsåtgärder

5 § Om någon annans mark behöver tas i anspråk för sådana återställningsåtgärder som avses i 1 eller 3 §, får nätmyndigheten besluta att tillträde till marken ska lämnas under viss tid.

Återställningsåtgärderna ska utföras så att de orsakar så lite skada och intrång som möjligt. En byggnad får uppföras eller en väg byggas endast om markens ägare och den som har nyttjanderätt eller servitut i fråga om marken har samtyckt till det eller nätmyndigheten har lämnat tillstånd till åtgärden. Tillstånd får lämnas endast om återställningsåtgärderna inte kan vidtas utan byggnaden eller vägen.

Ersättning för skada eller intrång

6 § Om återställningsåtgärder som avses i 1 eller 3 § orsakar skada eller intrång, ska den som vidtar åtgärderna betala ersättning för detta.

Talan om ersättning väcks vid den mark- och miljödomstol inom vars område hela eller större delen av marken ligger.

8 kap. Undersökningsarbeten

Tillträde till mark för undersökning

1 § Nätmyndigheten får, om det finns skäl för det, besluta att den som avser att ansöka om nätkoncession eller att bygga en starkströmsledning med stöd av en beviljad nätkoncession ska få tillträde till någon annans mark under viss tid för de undersökningsarbeten som behövs för att precisera ledningens sträckning eller avgöra hur byggandet och driften av ledningen påverkar miljön.

Nätmyndigheten får förlänga tiden för tillståndet, om sökanden begär det.

Undersökningens genomförande

2 § En undersökning enligt 1 § ska genomföras så att den orsakar så lite skada och intrång som möjligt.

Den som genomför en undersökning får enbart med fastighetsägarens samtycke skada eller fälla träd eller buskar i en trädgård, park eller liknande plantering.

3 § Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för att åtgärder enligt 1 § ska kunna genomföras.

Ersättning för skada eller intrång

4 § Om en undersökning enligt 1 § orsakar skada eller intrång, ska den som genomför undersökningen betala ersättning för detta.

I mål om ersättning ska expropriationslagen (1972:719) tillämpas.

5 § Nätmyndigheten får kräva att den som ska genomföra en undersökning enligt 1 § ställer säkerhet för framtida ersättningsanspråk innan undersökningen påbörjas.

Staten, kommuner, regioner och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

Undersökning innan beslutet om tillträde har fått laga kraft

6 § Nätmyndigheten får besluta att en undersökning enligt 1 § får påbörjas innan beslutet om tillträde har fått laga kraft, om den som ska genomföra undersökningen

1. har ställt säkerhet för framtida ersättningsanspråk, eller
2. är staten, en kommun, en region eller ett kommunalförbund.

9 kap. Ledningar vid trafikleder

Åtgärder vid ändring av en trafikled

1 § Innehavaren av en elektrisk ledning som har dragits fram inom området för en befintlig allmän väg, enskild väg som hålls öppen för trafik, järnväg, tunnelbana eller spårväg eller kanal eller annan sådan vattentrafikled (trafikled) ska vid en ändring av trafikleden

1. vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ändringen av trafikleden ska kunna genomföras, och
2. svara för kostnaderna för dessa åtgärder.

2 § Om syftet med en ledning är att transportera el för belysning av en allmän väg, ska väghållaren ersätta ledningens innehavare för de kostnader som avses i 1 §. Om ledningen även har något annat ändamål, ska ersättningen bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

3 § Om det i ett fall som avses i 1 § har vidtagits åtgärder med en ledning där denna korsar en trafikled, ska den som förvaltar trafikleden ersätta ledningens innehavare för kostnaderna för andra åtgärder än flyttning av stolpe, stag eller liknande anordningar inom trafikledens område.

Kostnader för underhållet av en trafikled

4 § Om en elektrisk ledning som har dragits fram inom ett område för en befintlig trafikled medför ökade kostnader för trafikledens underhåll, ska innehavaren av ledningen ersätta dessa ökade kostnader.

Arbete på en ledning som är belägen inom ett område för en trafikled

5 § Om arbete på en ledning som är belägen inom ett område för någon annan trafikled än allmän väg kan inverka på trafiksäkerheten eller om arbetet medför större ingrepp i trafikleden, ska det utföras efter anvisningar av den som förvaltar trafikleden eller genom att förvaltaren själv utför arbetet. Ledningens innehavare svarar för kostnaderna för arbetet, om inte något annat följer av 3 §.

I fråga om arbete med en ledning inom ett område för allmän väg gäller särskilda bestämmelser.

Skador som orsakas den som förvaltar järnvägsinfrastruktur eller utför järnvägstrafik

6 § Innehavaren av en starkströmsledning inom ett område för järnväg ska ersätta den som förvaltar järnvägsinfrastrukturen eller utför järnvägstrafik för kostnader eller skador som denne drabbas av genom att ledningen dras fram, används eller underhålls.

10 kap. Delgivning och kungörelse

1 § Nätmyndighetens beslut i en fråga om nätkoncession ska delges sökanden och de sakägare som har yttrat sig i ärendet.

2 § Nätmyndigheten ska genom ett meddelande i Post- och Inrikes Tidningar kungöra ett beslut

1. att bevilja nätkoncession,
2. att medge byggande eller användning enligt 2 kap. 6 §,
3. att förlänga en nätkoncessions giltighetstid enligt 4 kap. 5, 8 eller 9 §,
4. om vad som ska gälla för en nätkoncession efter en omprövning enligt 5 kap. 1 §,
5. att ändra en nätkoncession enligt 5 kap. 8 eller 9 §,
6. att ändra eller upphäva ett koncessionsvillkor enligt 5 kap. 10 eller 11 §,
7. att lägga samman nätkoncessioner enligt 6 kap. 1 §, och
8. att dela upp en nätkoncession enligt 6 kap. 3 §.

Beslutets huvudsakliga innehåll och var beslutet hålls tillgängligt ska anges i meddelandet.

3 § Nätmyndigheten ska senast den dag som ett meddelande kungörs enligt 2 § skicka meddelandet till de kända sakägare som inte ska delges beslutet enligt 1 §.

11 kap. Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

2 § Nätmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

3 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart, om det avser skyldigheten att lämna upplysningar och handlingar enligt 2 §.

12 kap. Straff

1 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 2 §, eller
2. bryter mot villkor som har meddelats med stöd av 4 kap. 2 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 kap. 14 §.

Om gärningen är ringa utgör den inte brott.

2 § Ansvar enligt denna lag ska inte dömas ut om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

3 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet.

13 kap Överklagande

Överklagande till regeringen

1 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas till regeringen:

1. beslut i frågor enligt 2 kap. 1, 4–7 §§, 4 kap. 5, 8, 9, 11 och 15 §§, 5 kap. 1, 8–10 §§ och 6 kap. 1, 3 och 5 §§, om ärendet avser en ledning som ingår i ett överföringssystem,
2. beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 5 kap. 2 §, om ärendet avser en ledning som ingår i ett överföringssystem eller avser en utlandsförbindelse, och
3. beslut i frågor om tillträde till mark enligt 8 kap. 1 och 6 §§.

Överklagande till mark- och miljödomstol

2 § Andra beslut av nätmyndigheten enligt denna lag än de som anges i 1 § får överklagas till mark- och miljödomstol.

Beslut enligt 5 kap. 2 § att inleda en omprövning får dock inte överklagas.

Miljöorganisationers rätt att överklaga

3 § En sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga nätmyndighetens beslut i frågor enligt 2 kap. 1 och 4–7 §§, 4 kap. 5, 9, 11 och 15 §§ och 5 kap. 1 och 8–11 §§ och beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 5 kap. 2 §.

Hur beslut överklagas

4 § Bestämmelser om hur beslut överklagas och överklagandetiden finns i 43 och 44 §§ förvaltningslagen (2017:900).

När det gäller sådana beslut som ska kungöras enligt 10 kap. 2 § räknas dock tiden för överklagande, för den som inte ska delges beslutet enligt 10 kap. 1 §, från den dag som infaller en vecka efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar.

Den som vill överklaga ett beslut med stöd av 3 § ska göra det innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och övriga sakägare.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Bestämmelserna i 5 b § i den upphävda lagen (1902:71 s. 1) innefattande vissa bestämmelser för elektriska anläggningar ska fortfarande gälla för ledningar som före den 1 januari 1998 har dragits fram efter expropriation. Det som i den paragrafen sägs om fastighetsdomstol ska i stället gälla mark- och miljödomstol.

3. Om en ledning har dragits fram före den 1 juli 1982 ska 7 kap. 1 § tillämpas endast om

a) ledningen var i bruk den 1 juli 1982 eller togs i bruk därefter och återställningsåtgärderna behövs från allmän synpunkt, eller

b) ledningen inte längre får användas till följd av ett beslut om ändring av nätkoncessionen enligt 5 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande äldre bestämmelser i den upphävda ellagen (1997:857).

4. Om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 1999, ska ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. 8 och 11 §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 december 1998. I sådana ärenden ska inte 3 kap. 7 § och 4 kap. 3 § eller motsvarande äldre bestämmelser i den upphävda ellagen (1997:857) tillämpas. Bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i miljöbalken ska dock tillämpas.

5. Den som före den 1 januari 1998 har beviljats nätkoncession för en utlandsförbindelse och inte innehar ett överföringssystem och inte heller är en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande får inneha nätkoncessionen trots 4 kap. 10 §. I fråga om en sådan nätkoncession tillämpas inte 6 kap. 6 § 4.

6. En nätkoncession som gällde den 1 juni 2013 ska gälla tills vidare. En nätkoncession för linje som har meddelats före den 1 juni 2013 ska dock anses vara en sådan nätkoncession för linje som enligt 4 kap. 4 § gäller för en viss tid, om den senast bestämda giltighetstiden är kortare än tjugofem år eller nätkoncessionshavaren före nämnda dag har ansökt om att giltighetstiden ska förlängas med en kortare tid än fyrtio år. Trots 4 kap. 4 § andra stycket gäller den giltighetstid som redan har bestämts.

7. En ansökan, som har lämnats in före den 1 juni 2013, om förlängning av giltighetstiden för en nätkoncession för linje med fyrtio år ska prövas i sak, om nätkoncessionshavaren har begärt det före utgången av november 2013. Ansökan ska i sådant fall prövas som en ansökan enligt 4 kap. 5 § om att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

8. Ett beslut enligt 2 kap. 14 § i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 maj 2013 att förlänga giltighetstiden för en nätkoncession för linje med tjugofem år eller mer ska vid tillämpningen av 5 kap. 1 § jämställas med ett beslut att bevilja nätkoncession.

9. Om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 2018, ska ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. 8 a och 15 g §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 december 2017. Dessa bestämmelser gäller också i fråga om beslut att en verksamhet eller åtgärd inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan som har meddelats före den 1 januari 2018 och i fråga om samråd som har skett före den dagen.

10. När mål och ärenden som har inletts före den 1 juli 2024 prövas ska bestämmelsen i 3 kap. 2 § om vad som krävs för att en anläggning ska vara lämplig från allmän synpunkt inte tillämpas.

11. Om ett ärende har inletts före den 1 juli 2026 ska 2 kap. 17 och 18 §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 30 juni 2026 tillämpas. I sådana ärenden ska inte 3 kap. 8 § tillämpas.

12. Av 4 § lagen om införande av elmarknadslagen (2026:000) framgår att beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen (1997:857) fortfarande gäller.

2.4 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 11 a och 16 §§ miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	
11 a §[1]	
Inom ett biotopskyddsområde enligt 11 § första stycket 1 gäller förbuden i 11 § andra stycket inte	
1. byggande av allmän väg eller järnväg enligt en fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en fastställd järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, eller	
2. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *ellagen (1997:857).*	2. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
16 §[2]	
Förbuden i 15 § gäller inte	
1. en byggnad, anläggning, anordning eller åtgärd som inte är avsedd att tillgodose bostadsändamål, om	
a) den behövs för en förvärvsverksamhet inom jordbruk, fiske, vattenbruk, skogsbruk eller renskötsel som är avsedd att bedrivas varaktigt, och	
b) den för sin funktion, eller för att uppnå ett funktionellt samband med en befintlig byggnad, anläggning eller anordning som används eller är avsedd att användas i verksamheten, måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet,	
2. verksamheter eller åtgärder som har tillåtits av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § eller som omfattas av ett tillstånd enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken,	
3. byggande av allmän väg eller järnväg enligt en fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en fastställd järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, eller	
4. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *ellagen (1997:857).*	4. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2024:421.
[2] Senaste lydelse 2025:512.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

2 §[1]

Säkerhet behöver inte ställas i

1. mål som handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
2. mål och ärenden vid mark- och miljödomstol enligt

– jordabalken,

– 21 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken som är ansökningsmål eller 21 kap. 1 § första stycket 5 miljöbalken som avser ersättning vid ingripande av det allmänna,

– lagen (1933:269) om ägofred,

– lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m.m.,

– fastighetsbildningslagen (1970:988),

– rennäringslagen (1971:437),

– väglagen (1971:948),

– lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering,

– lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning,

– expropriationslagen (1972:719),

– lagen (1973:1084) om avveckling av vissa godmanskap för delägare i skifteslag,

– ledningsrättslagen (1973:1144),

– anläggningslagen (1973:1149),

– lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter,

– bostadsförvaltningslagen (1977:792),

– lagen (1978:160) om vissa rörledningar,

– jordförvärvslagen (1979:230),

– skogsvårdslagen (1979:429),

– lagen (1985:139) om ersättning för intrång i enskild fiskerätt,

– kulturmiljölagen (1988:950),

– minerallagen (1991:45),

– bostadsrättslagen (1991:614),

– lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,

– ellagen (1997:857),	*– lagen (2026:000) om elektriska ledningar,*

– lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar,

[1] Senaste lydelse 2016:992.

– naturgaslagen (2005:403), och
– plan- och bygglagen (2010:900),
3. växelmål och checkmål,
4. mål som har tagits upp efter offentlig stämning, och
5. mål vid förvaltningsdomstol.

Säkerhet behöver inte heller ställas i annat fall om talan väcks genom genstämning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	20 §[2]
Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter och villkor som meddelats med stöd av lagen utövas av tillsynsmyndigheten.	
För elektriska anläggningar finns särskilda föreskrifter i *ellagen (1997:857).*	För elektriska anläggningar finns särskilda föreskrifter i *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Lagen omtryckt 1996:736.
Senaste lydelse av lagens rubrik 2004:518.
[2] Senaste lydelse 2004:518.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 17 och 17 a §§ och 11 kap. 5 och 7 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
17 §[1]	
Med nätinnehavare avses den som överför elektrisk kraft med stöd av en koncession enligt *2 kap. ellagen (1997:857).*	Med nätinnehavare avses den som överför elektrisk kraft med stöd av en koncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
17 a §[2]	
Med koncessionspliktigt nät avses ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *2 kap. ellagen (1997:857)*.	Med koncessionspliktigt nät avses ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
11 kap.	
5 §[3]	
Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige 1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent), 2. är nätinnehavare, 3. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §, eller 4. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.	
Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte *den myndighet som är* systemansvarig *enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857)*. Införsel av elektrisk kraft till Sverige via ett elnät på Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.	Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte *en sådan* systemansvarig *för överföringssystem som avses i elmarknadslagen (2026:000), om den systemansvariga är en myndighet*. Införsel av elektrisk kraft till Sverige via ett elnät på Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska

[1] Senaste lydelse 2016:1073.
[2] Senaste lydelse 2018:1887.
[3] Senaste lydelse 2020:1045.

kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.

7 §[4]

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, när skattepliktig elektrisk kraft

a) överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, eller

b) förbrukas av den skattskyldige, och

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 4, när elektrisk kraft förs in till Sverige.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av *den myndighet som är* systemansvarig *enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857)*.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av *en sådan* systemansvarig *för överföringssystem som avses i elmarknadslagen (2026:000), om den systemansvariga är en myndighet*.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till ett järnvägsfordon om den elektriska kraften omfattas av 18 § första stycket 1.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 inträder inte om skattskyldighet för den elektriska kraften redan har inträtt, utom i fråga om elektrisk kraft som omfattas av rätt till återbetalning enligt 13 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[4] Senaste lydelse 2020:1045.

2.8 Förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288)

Härigenom föreskrivs att 1 och 19 §§ elberedskapslagen (1997:288) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag innehåller bestämmelser om skyldighet att vidta beredskapsåtgärder inom elsektorn.	
Bestämmelserna gäller för den som bedriver produktion av el, handel med el eller sådan *överföring* av el som sker med stöd av nätkoncession enligt *2 kap. 1 § ellagen (1997:857)*.	Bestämmelserna gäller för den som bedriver produktion av el, handel med el eller sådan *transport* av el som sker med stöd av nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
19 §[2]	
Mål enligt 11 kap. miljöbalken om tillstånd till anläggning som omfattas av bestämmelserna i denna lag eller till väsentlig ombyggnad, ändring eller utvidgning av en sådan anläggning får inte avgöras innan prövning har skett enligt denna lag.	
Första stycket tillämpas också beträffande ärende om nätkoncession enligt *ellagen (1997:857)* om anläggningen omfattas av bestämmelser enligt denna lag.	Första stycket tillämpas också beträffande ärende om nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar* om anläggningen omfattas av bestämmelser enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2012:396.
[2] Senaste lydelse 1998:853.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 a och 2 §§ lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
1 a §[1]	
I lagen avses med	
elektrisk anläggning: en starkströmsanläggning för *överföring* av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den,	*elektrisk anläggning*: en starkströmsanläggning för *transport* av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den,
nätföretag: den som ställer en starkströmsledning till förfogande för *överföring* av el för någon annans räkning,	*nätföretag*: den som ställer en starkströmsledning till förfogande för *transport* av el för någon annans räkning,
nätmyndigheten: den myndighet som regeringen enligt *1 kap. 5 § ellagen (1997:857)* har utsett att handlägga de frågor som ligger på nätmyndigheten.	*nätmyndigheten*: den myndighet som regeringen enligt *1 kap. 6 § elmarknadslagen (2026:000)* har utsett att handlägga de frågor som ligger på nätmyndigheten.
2 §[2]	
Om ett nätföretag, som använder en elektrisk anläggning med stöd av en nätkoncession enligt *2 kap. 1 § första stycket ellagen (1997:857)*, i väsentlig *mån* inte fullgör sina skyldigheter enligt *ellagen*, enligt föreskrifter som har *meddelats med stöd av den lagen* eller enligt villkor i nätkoncessionen, *skall* förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.	Om ett nätföretag, som använder en elektrisk anläggning med stöd av en nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*, i väsentlig *utsträckning* inte fullgör sina skyldigheter enligt *elmarknadslagen (2026:000) eller lagen om elektriska ledningar*, enligt föreskrifter som har meddelats *i anslutning till någon av de lagarna* eller enligt villkor i nätkoncessionen, *ska* förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.
Om ett nätföretag använder en elektrisk anläggning utan stöd av	Om ett nätföretag använder en elektrisk anläggning utan stöd av

[1] Senaste lydelse 2022:597.
[2] Senaste lydelse 2009:844.

nätkoncession, där sådan behövs, *skall* förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.	nätkoncession, där *en* sådan behövs, *ska* förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.
Ansökan om särskild förvaltning *skall* göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets nätmyndigheten är belägen.	Ansökan om särskild förvaltning *ska* göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets nätmyndigheten är belägen.

Sådana beslut som avses i första och andra styckena får meddelas bara om anläggningen alltjämt behövs för en säker elförsörjning.

Den särskilda förvaltningen *skall* utformas så, att en tillfredsställande förvaltning av den berörda anläggningen kan åstadkommas.	Den särskilda förvaltningen *ska* utformas så, att en tillfredsställande förvaltning av den berörda anläggningen kan åstadkommas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2.10 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 c § och 5 kap. 2 § naturgaslagen (2005:403) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
2 c §[1]	
Det som anges i 2 b § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.	
Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i *3 kap. 12 §* andra stycket *ellagen (1997:857)* eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.	Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i *4 kap. 1 §* andra stycket *elmarknadslagen (2026:000)* eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.
5 kap.	
2 §[2]	
Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i *7 kap.* 1 § 1 *ellagen (1997:857)*, får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.	Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i *17 kap.* 1 § 1 *elmarknadslagen (2026:000)*, får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2022:598.
[2] Senaste lydelse 2017:747.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el[1] samt 1 kap. 1 och 2 §§, 2 kap. 1 och 2 §§, 3 kap. 5–7 och 9 §§, 4 kap. 2 och 5 §§ och 5 kap. 1 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Lag om certifiering av *transmissionsnätsföretag* för el	**Lag om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem* för el**
1 kap.	
1 §[2]	
I denna lag finns bestämmelser om certifiering av *transmissionsnätsföretag*.	I denna lag finns bestämmelser om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem*.
Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 51 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EU:s elmarknadsförordning).	
2 §[3]	
Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i *ellagen (1997:857)*.	Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i *elmarknadslagen (2026:000)*.
Med tredjeland avses ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).	
2 kap.	
1 §[4]	
Ett nätföretag får inte bedriva *överföring* av el för annans räkning genom ett *transmissionsnät* utan certifiering enligt denna lag.	*En systemansvarig* får inte bedriva överföring utan certifiering enligt denna lag.
	Kravet gäller inte i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som avses i 4 kap. 25 § elmarknadslagen (2026:000).

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2018:1449.
[2] Senaste lydelse 2022:599.
[3] Senaste lydelse 2022:599.
[4] Senaste lydelse 2018:1449.

2 §[5]

Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva *transmission*, om kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857)* är uppfyllda.	Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva *överföring*, om kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)* är uppfyllda.
I fråga om en person från ett tredjeland, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från ett tredjeland, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.	I fråga om en person från ett tredjeland, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från ett tredjeland, krävs *det* vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

3 kap.

5 §[6]

Ett certifierat transmissionsnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).*	*En certifierad systemansvarig för överföringssystem* ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*.

6 §[7]

Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller

3. om det annars finns anledning att anta att *ett transmissionsnätsföretag* inte uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).*	3. om det annars finns anledning att anta att *en systemansvarig för överföringssystem* inte uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*.

7 §[8]

Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om *transmissionsnätsföretaget* inte längre uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).*	Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om *den systemansvariga för överföringssystem* inte längre uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000).*

[5] Senaste lydelse 2022:599.
[6] Senaste lydelse 2022:599.
[7] Senaste lydelse 2022:599.
[8] Senaste lydelse 2022:599.

9 §[9]

Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från *ett transmissionsnätsföretag* eller ett företag som producerar eller handlar med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.	Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från *en systemansvarig för överföringssystem* eller ett företag som producerar eller handlar med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

4 kap.

2 §[10]

Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857)*, och	1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*, och

2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

5 §[11]

Ett transmissionsnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett tredjeland får kontroll över *transmissionsnätsföretaget* eller *transmissionsnätet*.	*En systemansvarig för överföringssystem* ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett tredjeland får kontroll över *den systemansvariga* eller *överföringssystemet*.

5 kap.

1 §[12]

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att *transmissionsnätsföretag* följer denna lag.	Nätmyndigheten utövar tillsyn över att *systemansvariga för överföringssystem* följer denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[9] Senaste lydelse 2018:1449.
[10] Senaste lydelse 2022:599.
[11] Senaste lydelse 2022:599.
[12] Senaste lydelse 2018:1449.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 10 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
10 §	
En innehavare av nätkoncession är skyldig att på begäran av tillsynsmyndigheten lämna uppgifter om den *överföring* av el som skett till elanvändare som avses i 4 kap. 1 § 2 eller 3.	En innehavare av nätkoncession är skyldig att på begäran av tillsynsmyndigheten lämna uppgifter om den *transport* av el som skett till elanvändare som avses i 4 kap. 1 2 eller 3.

Om begärda uppgifter inte lämnas får tillsynsmyndigheten förelägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna. Ett föreläggande får förenas med vite.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	12 §[1]
Tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen har utsett enligt 1 kap. *5 § ellagen (1997:857).*	Tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen har utsett enligt 1 kap. *6 § elmarknadslagen (2026:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2022:600.

2.14 Förslag till lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732)

Härigenom föreskrivs att 2, 3 och 47 §§ elsäkerhetslagen (2016:732) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	
Med *elektrisk anläggning* avses i denna lag en anläggning för produktion, *överföring* eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den.	Med *elektrisk anläggning* avses i denna lag en anläggning för produktion, *transport* eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den.

Om olika delar av en och samma anläggning har skilda innehavare, anses varje sådan del som en särskild anläggning. Om en anläggning för användning av el är ansluten till en eller flera andra sådana anläggningar och anläggningarna har samma innehavare, ska anläggningarna anses som en och samma anläggning.

3 §	
I denna lag avses med	
starkströmsanläggning: en elektrisk anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,	
elektrisk utrustning: en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, *överför*, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning, och	*elektrisk utrustning*: en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, *transporterar*, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning, och
säkerhetsbrist i el: el som inte är så säker som skäligen kan förväntas.	
47 §[1]	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om	
1. beskaffenhet, placering, provning, kontroll, besiktning, användning och skötsel av elektriska starkströmsanläggningar och elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning samt om arbete på eller i anslutning till sådana anläggningar och sådan utrustning,	
2. tillståndsplikt eller anmälningsplikt för uppförande, ändring eller borttagning av starkströmsanläggningar,	
3. skyldighet för innehavare av nätkoncession enligt *ellagen (1997:857)* eller en stark-	3. skyldighet för innehavare av nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*

[1] Senaste lydelse 2022:1135.

strömsanläggning att anmäla olycksfall eller driftstörningar,

eller en starkströmsanläggning att anmäla olycksfall eller driftstörningar,

4. skyldigheter vid framdragande av svagströmsledning,

5. säkerhetskrav som avses i 16–18 §§,

6. skyldigheter i fråga om information som ska följa med elektrisk utrustning,

7. skyldigheter att i fråga om elektrisk utrustning vidta skadeförebyggande arbete och vidta åtgärder när det finns anledning att anta att sådan utrustning inte överensstämmer med säkerhetskraven,

8. vilken utbildning och praktisk erfarenhet som krävs för att bli auktoriserad som elinstallatör,

9. de slag av elinstallationsarbete för vilka auktorisation kan ges enligt 20 § andra stycket och de för vilka anmälan kan göras enligt 25 §,

10. vad ett egenkontrollprogram ska innehålla,

11. avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag,

12. ersättning för uttaget prov enligt 39 § och om skyldighet att ersätta kostnaderna för provningen, och

13. sådana undantag från kraven i 16–27 §§ som det finns särskilda skäl för.

Av lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn framgår att föreskrifter om avgifter för marknadskontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 får meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 och 9 §§ lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §
Denna lag syftar till att skapa särskilda drivkrafter för *elnätsföretag* att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet.	Denna lag syftar till att skapa särskilda drivkrafter för *systemansvariga* att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet
Lagen ska tillämpas i fråga om investeringar som en nätkoncessionshavare gör under tillsynsperioderna 2020–2023 och 2024–2027.	
	9 §
Om de samlade intäkterna från en redovisningsenhet med särskilt investeringsutrymme under tillsynsperioden 2020–2023 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren kan ha fått uppbära under tillsynsperioden enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § ellagen (1997:857), ska nätmyndigheten besluta att intäktsramen för tillsynsperioden 2024–2027 ska ökas med ett belopp som motsvarar underskottet.	Om de samlade intäkterna från en redovisningsenhet med särskilt investeringsutrymme under tillsynsperioden 2020–2023 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren kan ha fått uppbära under tillsynsperioden enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen (1997:857), ska nätmyndigheten besluta att intäktsramen för tillsynsperioden 2024–2027 ska ökas med ett belopp som motsvarar underskottet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §
Med *koncessionspliktigt nät* avses en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *2 kap. ellagen (1997:857)*.	Med *koncessionspliktigt nät* avses en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden

Härigenom föreskrivs att 2, 3, 6 och 7 §§ och rubriken närmast före 3 § lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 §
Ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *ellagen (1997:857)*.	Ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *elmarknadslagen (2026:000)*.
Avgift till *den systemansvariga myndigheten*	**Avgift till *Affärsverket svenska kraftnät***
	3 §
För att täcka *den systemansvariga myndighetens* kostnader enligt sådana avtal som *myndigheten* ingår för att det ska finnas en kapacitetsmekanism, får *myndigheten* ta ut en avgift av den som har åtagit sig ett sådant balansansvar som enligt *8 kap. 12 § ellagen (1997:857)* krävs för att en elleverantör ska få leverera el i en uttagspunkt.	För att täcka *Affärsverket svenska kraftnäts* kostnader enligt sådana avtal som *verket* ingår för att det ska finnas en kapacitetsmekanism, får *verket* ta ut en avgift av den som har åtagit sig ett sådant balansansvar som enligt *11 kap. 2 § elmarknadslagen (2026:000)* krävs för att en elleverantör ska få leverera el i en uttagspunkt.
	6 §
Den systemansvariga myndigheten får i enskilda fall besluta om avgifter.	*Affärsverket svenska kraftnät* får i enskilda fall besluta om avgifter.
	7 §
Den systemansvariga myndighetens beslut enligt 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.	*Affärsverket svenska kraftnäts* beslut enligt 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.
	Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857) ska utgå.

2.19 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:1348) om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 11, 12 och 17 §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar i stället för lydelsen i lagen (2025:1348) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:1348	*Föreslagen lydelse*
11 §	
En kammarrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är presidenten eller en lagman.	
Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), *ellagen (1997:857)*, naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och* lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.	Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation *och elmarknadslagen (2026:000)*. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.
12 §	
En kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får inte ingå i rätten.	
När det är särskilt föreskrivet att nämndemän ska ingå i rätten är en kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får inte ingå i rätten.	
Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.	
En kammarrätt är domför utan nämndemän	
1. vid prövning av överklagande av beslut som inte innebär att målet avgörs,	
2. vid förordnande om saken i avvaktan på målets avgörande och vid annan åtgärd som endast avser målets beredande, och	
3. vid beslut genom vilket domstolen skiljer sig från målet utan att detta har prövats i sak.	
Om ett mål som avses i andra stycket handläggs gemensamt med ett annat mål, får nämndemän delta vid handläggningen även av det senare målet.	
Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen	Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen

(1979:1152), *ellagen (1997:857)*, naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt och lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

(1979:1152), naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation *och elmarknadslagen (2026:000)*. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet. Detsamma gäller vid behandling av andra frågor i mål där prövningstillstånd krävs för prövning av ett överklagande, om frågorna behandlas före eller i samband med frågan om prövningstillstånd. Ett prövningstillstånd som inte är begränsat enligt 34 a § tredje stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får meddelas av en lagfaren ledamot, om frågan är enkel.

Vid behandling av en fråga om avvisning av ett överklagande på grund av att det har kommit in för sent är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet.

Vid beslut om avskrivning av ett mål efter en återkallelse är kammarrätten domför med en lagfaren ledamot.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål får utföras av en lagfaren ledamot i kammarrätten eller, om åtgärderna inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna ledamöter, av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

17 §

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 b eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns skäl för det med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), *ellagen (1997:857)*, naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och* lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation *och elmarknadslagen (2026:000)*.

2.20 Förslag till lagen om ändring i lagen (2025:1349) om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2–6, 8 och 12 §§ lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet i stället för lydelsen enligt lagen (2025:1349) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:1349	*Föreslagen lydelse*
2 §	
I denna lag avses med	
1. *redovisningsenhet*: den nätverksamhet som omfattas av en viss intäktsram, och	
2. *kapitalbas*: det kapital som krävs för att bedriva en nätverksamhet.	
Övriga ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *ellagen (1997:857)*.	Övriga ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *elmarknadslagen (2026:000)*.
3 §	
Nätmyndigheten ska efter ansökan av nätkoncessionshavaren besluta om ett särskilt investeringsutrymme för en redovisningsenhet och tillsynsperiod, om	
1. intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med tillämpning av 5 kap. 20 § ellagen (1997:857) i dess lydelse före den 1 januari 2019 eller nätkoncessionshavaren med tillämpning av 5 kap. 29 § ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027* fått uppbära ett sådant belopp som avses i den paragrafen under tillsynsperioden 2016–2019, och	1. intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med tillämpning av 5 kap. 20 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) i dess lydelse före den 1 januari 2019 eller nätkoncessionshavaren med tillämpning av 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen fått uppbära ett sådant belopp som avses i den paragrafen under tillsynsperioden 2016–2019, och
2. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätmyndigheten kan ha beslutat enligt 5 kap. 29 § ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027*.	2. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätmyndigheten kan ha beslutat enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen.
4 §	
En ansökan om särskilt investeringsutrymme ska ges in till nätmyndigheten före utgången av den tillsynsperiod som ansökan avser.	
Om det hos nätmyndigheten eller allmän förvaltningsdomstol pågår	Om det hos nätmyndigheten eller allmän förvaltningsdomstol pågår

en prövning i fråga om tillämpningen av 5 kap. 29 § ellagen (1997:857) *i dess lydelse före den 1 januari 2027* när det gäller ett underskott i förhållande till intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 får en ansökan, som gäller särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2020–2023, inte prövas i sak innan ärendet eller målet har avgjorts och avgörandet har fått laga kraft.

en prövning i fråga om tillämpningen av 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) när det gäller ett underskott i förhållande till intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 får en ansökan, som gäller särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2020–2023, inte prövas i sak innan ärendet eller målet har avgjorts och avgörandet har fått laga kraft.

5 §

Det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2020–2023 ska motsvara intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019, i förekommande fall med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren fått uppbära under tillsynsperioden 2016–2019 enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § ellagen (1997:857) *i dess lydelse före den 1 januari 2027*, med avdrag för

1. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019, inbegripet belopp som inte ska anses vara intäkter från nätverksamheten enligt 5 kap. 29 § andra stycket ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027*, och

2. belopp som nätkoncessionshavaren under tillsynsperioden 2020–2023 får uppbära från nätverksamheten enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027*.

Det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2020–2023 ska motsvara intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019, i förekommande fall med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren fått uppbära under tillsynsperioden 2016–2019 enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) med avdrag för

1. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019, inbegripet belopp som inte ska anses vara intäkter från nätverksamheten enligt 5 kap. 29 § andra stycket *i den upphävda* ellagen, och

2. belopp som nätkoncessionshavaren under tillsynsperioden 2020–2023 får uppbära från nätverksamheten enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen.

Det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2024–2027 ska motsvara det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2020–2023 med avdrag för investeringsbelopp som har ökat intäktsramen för den tillsynsperioden enligt 6 §.

6 §

Om en nätkoncessionshavare har ett särskilt investeringsutrymme för en redovisningsenhet, ska nätmyndigheten vid omprövning enligt *5 kap. 17 § ellagen (1997:857)* öka intäktsramen med ett särskilt

Om en nätkoncessionshavare har ett särskilt investeringsutrymme för en redovisningsenhet, ska nätmyndigheten vid omprövning enligt *9 kap. 16 § elmarknadslagen (2026:000)* öka intäktsramen med

belopp (investeringsbelopp) för tillsynsperioden efter ansökan av nätkoncessionshavaren.	ett särskilt belopp (investeringsbelopp) för tillsynsperioden efter ansökan av nätkoncessionshavaren.

Ökningen får inte överstiga vare sig

1. det särskilda investeringsutrymmet för den tillsynsperiod som omprövningen avser, eller

2. nätkoncessionshavarens investeringar i redovisningsenheten under tillsynsperioden.

8 §

En nätkoncessionshavares samlade investeringsbelopp ska beräknas så att beloppen motsvarar 65 procent av nätkoncessionshavarens investeringar under en tillsynsperiod i samtliga redovisningsenheter med särskilt investeringsutrymme, sedan avdrag gjorts från investeringarna med belopp som motsvarar

1. fyra procent av redovisningsenheternas samlade kapitalbas, och

2. anslutningsavgifter *enligt 4 kap. 1 a § ellagen (1997:857).*	2. *sådana* anslutningsavgifter *som avses i 6 kap. 2 § elmarknadslagen (2026:000).*

Om en nätkoncessionshavare har fler än en redovisningsenhet med särskilt investeringsutrymme, ska investeringsbeloppen fördelas mellan redovisningsenheterna på det sätt som nätkoncessionshavaren anger, i den utsträckning en sådan fördelning är förenlig med 6 § andra stycket.

12 §

När nätmyndigheten beslutar om ett särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2024–2027 för en redovisningsenhet som berörs av ett beslut enligt 5 kap. 34 eller 36 § ellagen (1997:857) *i dess lydelse före den 1 januari 2027* i fråga om fördelning av intäktsramen för tillsynsperioden 2020–2023 ska det särskilda investeringsutrymmet enligt 5 § andra stycket fördelas på samma sätt som intäktsramen.	När nätmyndigheten beslutar om ett särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2024–2027 för en redovisningsenhet som berörs av ett beslut enligt 5 kap. 34 eller 36 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) i fråga om fördelning av intäktsramen för tillsynsperioden 2020–2023 ska det särskilda investeringsutrymmet enligt 5 § andra stycket fördelas på samma sätt som intäktsramen.

Någon fördelning ska inte göras, om den del av kapitalbasen som överlåtits eller är hänförlig till gränsändringen har liten betydelse för intäktsramens storlek.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 25 januari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur den svenska elmarknaden kan utvecklas och regleras med syfte att tydliggöra systemansvaret, öka leveranssäkerheten och robustheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar och ge fossilfria kraftslag och flexibla resurser marknadsmässig ersättning för de nyttor de bidrar med (dir. 2024:12). Utredningen antog namnet Elmarknadsutredningen.

I april 2025 lämnade utredaren över betänkandet Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47) till regeringen. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/01039).

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (elmarknadsdirektivet) trädde i kraft den 4 juli 2019. Direktivet har ändrats senast genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad (ändringsdirektivet), se *bilaga 4*. Genom ändringsdirektivet förs bl.a. nya regler om energidelning in i elmarknadsdirektivet.

I februari 2024 fick Energimarknadsinspektionen i uppdrag av regeringen att utreda vilka åtgärder som krävdes med anledning av ändringsdirektivet (KN2024/00430). Uppdraget redovisades den 21 januari 2025 genom rapporten Energidelning och andra nyheter till följd av ändringar i EU:s elmarknadslagstiftning (KN2025/00133), nedan kallad energidelningsrapporten. En sammanfattning av rapporten finns i *bilaga 5*. Rapportens lagförslag finns i *bilaga 6*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7*. Remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/00133).

I propositionen behandlas Elmarknadsutredningens och Energimarknadsinspektionens lagförslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 12 februari 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9*. Regeringen följer i huvudsak Lagrådets synpunkter, som behandlas i avsnitt 6, 7.2, 8.1–8.6, 8.9, 8.11 och 8.12 och i författningskommentaren. I förhållande till lagrådsremissen görs även vissa språkliga och redaktionella ändringar.

I förhållande till lagrådsremissen görs det ändringar i förslaget till lagen (2026:000) om elektriska ledningar. Ändringarna stämmer överens med förslagen i propositionen Tillståndsprövning enligt förnybartdirektivet (prop. 2025/26:118). Ändringarna är författningstekniskt och även i övrigt

av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över det förslaget.

4 Nya lagar för elsektorn

Regeringens förslag

Ellagen ska ersättas av en ny elmarknadslag och en ny lag om elektriska ledningar.

Elmarknadsutredningens förslag

Utredningen lämnar inte något motsvarande förslag utan föreslår ändringar i ellagen.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för regeringens förslag

I 2 kap. ellagen (1997:857) finns bestämmelser om nätkoncession, dvs. tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar, och om elektriska ledningar som dras fram inom området för väg, järnväg, tunnelbana, spårväg eller vattentrafikled. Kapitlet är svåröverskådligt och består av ett stort antal paragrafer. Vidare är bestämmelserna fristående från övriga bestämmelser i ellagen. För att göra regleringen mer tillgänglig bör det därför införas en ny lag som består av bestämmelserna i 2 kap. ellagen och bestämmelserna i 12, 14 och 15 kap. ellagen om tillsyn, straff och överklagande som rör 2 kap. ellagen. Det finns i samband med detta skäl att se över bestämmelserna redaktionellt och språkligt. Lagen bör ha rubriken lag om elektriska ledningar.

Ellagen behöver även i övrigt ses över redaktionellt och språkligt, inte minst med anledning av de förslag som lämnas i propositionen. Det skulle dessutom underlätta överskådligheten om lagen delades upp i fler kapitel. Ellagen bör därför ersättas av en ny elmarknadslag.

5 Systemansvar

5.1 System och systemansvariga

Regeringens förslag

Det ska förtydligas att de företag som bedriver nätverksamhet ansvarar för system för transport av el.

I den nya elmarknadslagen ska det med följande ord avses
- distribution: transport av el för någon annans räkning genom ett distributionssystem,
- distributionssystem: ett system för transport av el genom ett lokalnät eller ett regionnät,
- nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,
- regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning och som inte ingår i ett överföringssystem eller är en sammanlänkning för överföring,
- sammanlänkning för överföring: en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som länkar samman ett överföringssystem med ett motsvarande system i ett annat land,
- systemansvarig: den som bedriver nätverksamhet, med undantag för den som innehar endast nätkoncession för linje och vars ledning eller ledningar används för inmatning eller uttag av endast en kund som ingår i samma koncern som nätkoncessionshavaren,
- systemansvarig för distributionssystem: en systemansvarig som innehar ett distributionssystem,
- systemansvarig för överföringssystem: en systemansvarig som innehar ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,
- överföring: transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,
- överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

Det ska förtydligas att en systemansvarig för överföringssystem ansvarar för att, i nära samarbete med andra systemansvariga, se till att överföringssystemet på lång sikt kan möta en rimlig efterfrågan på överföring av el.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer delvis överens med regeringens. Utredningens förslag innebär att ordet systemansvarig ersätter nätföretag utan att någon ändring görs i övrigt. Utredningen föreslår att det även ska införas definitioner av systemansvar, transport av el för någon annans räkning och överföringsnät.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* (*Svenska kraftnät*) och *Vattenfall AB* avstyrker förslaget när det gäller transport av el för någon annans räkning. Svenska kraftnät avstyrker dessutom förslaget i fråga om

systemansvar och sammanlänkning för överföring. *Energimarknadsinspektionen* noterar att definitionerna av systemansvariga, nätverksamhet och elnät i Sverige skulle få en väsentligt avvikande innebörd i förhållande till de definitioner som anges i EU:s regelverk. *Skatteverket* ser en risk att de föreslagna ändringarna av terminologin kan leda till osäkerhet avseende innebörden av de aktuella begreppen i lagen (1994:1776) om skatt på energi (LSE).

Skälen för regeringens förslag

Det krävs ett systemperspektiv

Riksdagen har på regeringens förslag godkänt ett planeringsmål och ett leveranssäkerhetsmål för elsystemet (prop. 2023/24:105, bet. 2023/24:NU14, rskr. 2023/24:201). Planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och att möjliggöra den gröna omställningen. Det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt. Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.

Det går inte att uppfylla planeringsmålet och leveranssäkerhetsmålet för elsystemet utan ett systemperspektiv för driften och utvecklingen av de delsystem som används för att transportera el. För att det ska vara möjligt att transportera stora volymer el krävs det att elsystemet, som består av elnät och anläggningar för produktion, förbrukning och lagring av el, hänger ihop. Alla systemets delar behövs för att säkerställa ett sådant robust elsystem med hög leveranssäkerhet som möter en rimlig efterfrågan på el på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Ett sådant perspektiv måste inbegripa mer än bara enskilda elnät. Utvecklingen av elnät behöver ske på ett ändamålsenligt sätt och samordnat med utvecklingen av produktions-, förbruknings- och lagringsanläggningar.

De företag som innehar och driver system för transport av el genom transmissionsnät, regionnät eller lokalnät ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att möta efterfrågan på transport av el. Sådana systemansvariga behöver samarbeta och agera proaktivt för att effektivisera utbyggnaden av överförings- och distributionssystemen. En effektiv utbyggnad förutsätter att alla alternativa lösningar för att möta behoven har beaktats, exempelvis införandet av nya system- och marknadsåtgärder. Vidare behöver de systemansvariga informera om var ny produktion, förbrukning och lagring bör anslutas. På så sätt kan behovet av att bygga nya elnät minska samtidigt som befintliga nät utnyttjas i större utsträckning, vilket bidrar till en samhällsekonomiskt effektiv, hållbar och trygg elförsörjning.

Det systemperspektiv som krävs bör beaktas även vid utformningen av lagstiftningen på elmarknadsområdet. Det bör tydligt framgå att den systemansvarigas ansvar gäller ett system för transport av el.

EU-rättens terminologi

De ord och uttryck som används i den svenska elmarknadslagstiftningen avviker i vissa delar från den terminologi som finns i EU-rättsakterna på

området. Av särskilt intresse när det gäller frågor om elsystemet och dess delsystem är uttrycken systemansvarig för överföringssystem och systemansvarig för distributionssystem. Termerna har inte förts in i den svenska lagstiftningen utan har i stället sina motsvarigheter i transmissionsnätsföretag och distributionsnätsföretag.

Den terminologi som används i elmarknadsdirektivet och annan EU-lagstiftning på energiområdet har stor betydelse för att förstå bl.a. ansvarsfördelningen mellan olika aktörer. Det går alltså inte att bortse från att valet av ord och uttryck även i nationella föreskrifter kan påverka hur EU-rättsakterna tolkas av myndigheter och företag i Sverige. En otydlighet i dessa frågor kan medföra att tillämpningen i Sverige avviker från hur EU-rätten tillämpas i andra medlemsstater. Mot bakgrund av den snabba pågående elektrifieringen av det svenska energisystemet och den ökande mängden direkt tillämpliga EU-rättsakter finns det anledning att i lagstiftningen införa en tydlig ansvarsfördelning, bl.a. genom en enhetlig terminologi. Sådana ord och uttryck som är av central betydelse för förståelsen av EU-rättsakterna bör alltså användas även i den nationella lagstiftningen.

I ellagen finns det dessutom viktiga termer som inte har någon exakt motsvarighet i EU-rättsakterna. Med nätverksamhet avses att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen. Nätföretag svarar i praktiken mot de aktörer som i elmarknadsdirektivet benämns systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. Den som bedriver nätverksamhet betecknas i lagen som nätföretag. Även sådana ord kan behöva bytas ut eller omdefinieras som en anpassning till EU-rätten.

Elmarknadsutredningen föreslår inte några genomgripande ändringar av vad som ska avses med de aktuella orden och uttrycken jämfört med det som anges i den hittillsvarande ellagen. *Energimarknadsinspektionen* ifrågasätter om inte åtminstone vissa definitioner bör ändras så att de är tydligare i linje med EU-rättsakterna. När det gäller uppdelningen i distributionssystem och överföringssystem framhåller dock Elmarknadsutredningen att sådana förändringar skulle kunna få långtgående konsekvenser som måste utredas noggrant. I likhet med utredningen bedömer regeringen att det för närvarande inte är lämpligt med långtgående omdefinieringar.

Skatteverket ser en risk att de föreslagna ändringarna av terminologin kan leda till osäkerhet avseende innebörden av begrepp i LSE. Ord och uttryck används dock inte heller i dag på ett helt konsekvent sätt vid en jämförelse mellan LSE och ellagen. Lagarna hör till två olika rättsområden och tolkas med utgångspunkt i sina olika sammanhang. Det är en annan sak att det i LSE kan göras en uttrycklig hänvisning till hur ett ord eller uttryck används i elmarknadslagstiftningen. Regeringen bedömer därför att det inte är nödvändigt att anpassa terminologin i LSE. Den kommer alltså att ha samma betydelse som i dag, om det inte uttryckligen anges något annat. Exempelvis kommer ordet överföring att ha olika innebörd i de två regelverken.

System i EU-rättsakterna

Begreppet system är inte definierat i elmarknadsdirektivet eller EU:s elmarknadsförordning, men ordet används i sammansättning med andra ord i olika definitioner. Med ett sammanlänkat system avses exempelvis ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänkningar (artikel 2.40 i elmarknadsdirektivet). I EU-rättsakterna används också orden överföringssystem och distributionssystem på ett genomgående sätt.

Regeringen bedömer att det är väsentligt att det kommer tydligt till uttryck även i den nationella elmarknadslagstiftningen att elnätsföretagen ansvarar för system för transport av el och att ett sådant system är mer än bara de fysiska anläggningar som behövs för överföring eller distribution av el.

Systemansvarig för överföringssystem

Med systemansvarig för överföringssystemet – på engelska transmission system operator (TSO) – avses i elmarknadsdirektivet en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el (artikel 2.35).

I ellagen används ordet transmissionsnätsföretag som beteckning på en systemansvarig för överföringssystem. I lagen avses med det ordet ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät. Någon saklig skillnad i förhållande till elmarknadsdirektivet är inte avsedd (prop. 2017/18:237 s. 34).

I elmarknadsdirektivet används ordet överföringssystem i fråga om ett sådant elnät som i ellagen benämns transmissionsnät. Med överföring avses transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutkunder eller distributörer, men inte leverans (artikel 2.34). I ellagen används emellertid ordet överföring i fråga om all transport av el, oberoende av sådant som spänningsnivå. Som en motsvarighet till överföring i direktivets mening används ordet transmission.

Systemansvarig för distributionssystem

Med systemansvarig för distributionssystemet – på engelska distribution system operator (DSO) – avses i elmarknadsdirektivet en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift, säkerställande av underhåll av och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el (artikel 2.29). I Sverige har region- och lokalnätsföretagen redan ett sådant ansvar enligt ellagen.

I ellagen används ordet distributionsnätsföretag i fråga om en systemansvarig för distributionssystem. Med distributionsnätsföretag avses ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät. Inte heller i fråga om sådana nätföretag är det avsikten att det ska finnas en saklig skillnad jämfört med elmarknadsdirektivet (prop. 2021/22:153 s. 49 f.).

Med distribution avses det i elmarknadsdirektivet transport av el i system med högspännings-, mellanspännings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans (artikel 2.28). I ellagen avses det med distribution överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät.

Systemansvariga och transport av el

För att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan elmarknadens aktörer och även i övrigt underlätta tillämpningen av EU-regelverket i Sverige bör en aktör även i den nationella elmarknadslagstiftningen benämnas

– systemansvarig i stället för nätföretag,
– systemansvarig för distributionssystem i stället för distributionsnätsföretag, och
– systemansvarig för överföringssystem i stället för transmissionsnätsföretag.

Som en konsekvens av detta bör även andra termer anpassas till EU-rättsakterna. Ordet överföring bör alltså användas i stället för transmission och överföringssystem i stället för transmissionsnät. Ordet transport bör ersätta överföring så som det ordet används i ellagen.

Definitionen av systemansvarig

I ellagen definieras ett nätföretag som den som bedriver nätverksamhet och nätverksamhet som att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen. När ordet nätföretag byts ut mot systemansvarig och överföring mot transport bör den som avses med beteckningen systemansvarig i den nya elmarknadslagen vara en systemansvarig för överföringssystem eller en systemansvarig för distributionssystem enligt EU-rätten.

Ett distributionsnätsföretag kan enligt ellagen inneha en enstaka ledning, exempelvis en ledning som ansluter en produktions- eller förbrukningsanläggning till ett sådant överförings- eller distributionssystem som avses i EU-rättsakterna. Det är inte ovanligt att en sådan ledning ägs av ett företag i samma koncern som ägaren av produktionsanläggningen, exempelvis en vindkraftspark. I praktiken innebär detta att ägaren till produktionsanläggningen blir den som ansvarar för att fastställa systemrelaterade anslutningskrav och som ska bedöma om kraven är uppfyllda. Dagens reglering medför att det uppstår otydligheter och svårigheter när innehavaren av anslutningsledningen behandlas som en systemansvarig för distributionssystem.

Den som innehar en enstaka ledning kan vara en systemansvarig för överföringssystem i EU-rättens mening, nämligen om ledningen är en sammanlänkning (se närmare nedan i detta avsnitt). Det betyder emellertid inte nödvändigtvis att enstaka ledningar bör betraktas som system eller att innehavare av andra sådana ledningar än sammanlänkningar bör behandlas som systemansvariga. Elmarknadsutredningen pekar på svårigheter som uppkommer om en enstaka ledning likställs med ett sammanlänkat system. En sådan syn skapar bl.a. problem vid tillämpningen av kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av

nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer (Requirements for Generators, RfG).

I likhet med Elmarknadsutredningen bedömer regeringen att enstaka koncessionerade ledningar med endast en ansluten kund för inmatning eller uttag inte är sådana överförings- eller distributionssystem som avses i EU-rättsakterna. Regeringen delar även utredningens utgångspunkt att sådana ledningar regleringsmässigt bör hanteras tillsammans med produktions- eller förbrukningsanläggningen. Den som har en nätkoncession för en enstaka ledning bör alltså inte behandlas som en systemansvarig för distributionssystem, om den enda anslutna kunden som det transporteras el för ingår i samma koncern som nätkoncessionshavaren.

Mot denna bakgrund föreslår Elmarknadsutredningen att innebörden av nätverksamhet ska ändras genom att det införs en ny definition av transport av el för annans räkning: transport av el för minst två kunder eller transport av el för en kund som inte ingår i samma koncern som den systemansvariga. *Svenska kraftnät* är i och för sig positivt till ett undantag från nätverksamhet som avser nätkoncessionshavare som endast har anslutna koncerninterna kunder men anser att förslagets utformning är förenat med en risk för otydlighet och att det krävs kompletterande regelförändringar när det gäller förutsättningarna för att bevilja och återkalla nätkoncession. Enligt *Vattenfall AB:s* uppfattning bör inte ägarförhållandena vara avgörande för om en ledning ska omfattas av regleringen som nätverksamhet.

Regeringen bedömer att det inte är nödvändigt att se över definitionen av nätverksamhet för att undanta de aktuella företagen från regleringen. Syftet bakom Elmarknadsutredningens förslag kan i stället uppfyllas genom utformningen av definitionen av systemansvarig. Med systemansvarig bör det alltså avses den som bedriver nätverksamhet, med undantag för den som innehar endast nätkoncession för linje och vars ledning eller ledningar används för inmatning eller uttag av endast en kund som ingår i samma koncern som nätkoncessionshavaren.

Överföringssystem och sammanlänkningar

Elmarknadsutredningen föreslår att ordet överföringssystem i den svenska lagen ska definieras som ett överföringsnät eller en sammanlänkning för överföring. Med överföringsnät avses det enligt förslaget ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder, dvs. det som i ellagen benämns transmissionsnät. En sammanlänkning för överföring är enligt förslaget en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som länkar samman ett överföringsnät med ett motsvarande nät i ett annat land, men som inte ingår i ett överföringsnät.

Utredningens förslag ska ses mot bakgrund av att det i Sverige finns två aktörer som betraktas som systemansvariga för överföringssystem i EU-rättsliga sammanhang: Svenska kraftnät och Baltic Cable AB. Svenska kraftnät, som driver och förvaltar transmissionsnätet i Sverige, innehar på det sättet ett överföringssystem, dvs. ett system med högspänningsnät och nät med extra hög spänning. Baltic Cable AB innehar däremot bara en sammanlänkning mellan överföringssystem i Sverige och Tyskland. En

sammanlänkning definieras i elmarknadsdirektivet som utrustning som används för sammanlänkning av elsystem (artikel 2.39).

Vid genomförandet av direktiven på elmarknadsområdet i Sverige uppfattades Baltic Cable AB inte som en systemansvarig för överföringssystem. Genom bl.a. ett avgörande från EU-domstolen är det dock klargjort att bolaget bör behandlas som en TSO även i Sverige (EU-domstolens dom den 11 mars 2020 i målet Baltic Cable AB mot Energimarknadsinspektionen, mål C-454/18, EU:C:2020:189). Domstolen gör visserligen skillnad mellan ett överföringssystem och en sammanlänkning men konstaterar att ”TSO-begreppet omfattar en person som bland annat ansvarar för drift och underhåll inte bara av ett överföringssystem utan även, beroende på vilket fall det är fråga om, av en eller flera sammanlänkningar”.

Med hänsyn till den distinktion i fråga om överföringssystem och sammanlänkning som EU-domstolen gör i domen i mål C-454/18 bedömer regeringen att det inte finns anledning att i nationella föreskrifter göra skillnad mellan överföringsnät och överföringssystem på det sätt som Elmarknadsutredningen föreslår. Det finns alltså inte behov av den särskilda beteckningen överföringsnät vid sidan av överföringssystem.

Svenska kraftnät anför i fråga om en sammanlänkning för överföring att Elmarknadsutredningens förslag bör justeras för att tydligare åtskilja det från begreppet sammanlänkning i EU:s elmarknadsförordning. Regeringen bedömer dock att det uttryck som utredningen föreslår kan användas i lagen. Med sammanlänkning för överföring bör det avses en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som länkar samman ett överföringssystem med ett motsvarande system i ett annat land.

Med systemansvarig för överföringssystem bör det mot denna bakgrund i elmarknadslagstiftningen avses en systemansvarig som innehar ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring. Det finns dock skäl att undanta en aktör som innehar endast en sammanlänkning för överföring från vissa av de skyldigheter som ligger på den som innehar ett överföringssystem. Frågan behandlas i avsnitt 5.3 och 5.4.

Ytterligare ändringar i terminologin

Den anpassning till EU-rättens terminologi som redovisas ovan i detta avsnitt betyder att ett antal följdändringar är motiverade. Det systemperspektiv som finns i EU-rättsakterna bör dessutom komma till tydligare uttryck i nationella bestämmelser. I den svenska elmarknadslagstiftningen bör det avses med

– distribution: transport av el för någon annans räkning genom ett distributionssystem,
– distributionssystem: ett system för transport av el genom ett lokalnät eller ett regionnät,
– nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,
– regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning och som inte ingår i ett överföringssystem eller är en sammanlänkning för överföring,

– överföring: transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring, och
– överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

Ett förtydligat systemansvar

Elmarknadsutredningen föreslår att ordet systemansvar ska avse det ansvar och de skyldigheter som följer av att bedriva nätverksamhet. Regeringen bedömer emellertid, i likhet med *Svenska kraftnät*, att en sådan definition är överflödig. Så som utredningens författningsförslag i övrigt är utformat fyller den inte något tydligt syfte.

Det finns emellertid skäl att förtydliga systemansvarets innebörd. I dag framgår det av ellagen att ett nätföretags grundläggande skyldigheter är att i fråga om företagets elnät ansvara för drift och underhåll, utbyggnad vid behov, eventuella anslutningar till andra ledningsnät, att nätet är säkert, tillförlitligt och effektivt och att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el. Regleringen i denna del ska ses mot bakgrund av det som anges i fråga om en systemansvarigs skyldigheter i artiklarna 31.1 och 40.1 a i elmarknadsdirektivet. Som redan har nämnts bör det i den svenska elmarknadslagstiftningen tydligt framgå att den systemansvarigas ansvar gäller ett system för transport av el. När det gäller systemansvariga för överföringssystem bör lagtexten dessutom få en lydelse som tydligare svarar mot det som anges i artikel 40.1 a i elmarknadsdirektivet. Det bör därför anges att en systemansvarig för överföringssystem ansvarar för att, i nära samarbete med andra systemansvariga, se till att överföringssystemet på lång sikt kan möta en rimlig efterfrågan på överföring av el.

5.2 Samarbete och informationsutbyte

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att samarbeta i frågor om driftsäkerhet, ett säkert och effektivt utbyte av information och en samordnad planering och utveckling av överförings- och distributionssystemen.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer inte överens med regeringens. Utredningen föreslår att ellagen kompletteras med ett krav på ett formaliserat och kontinuerligt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. Utredningen föreslår vidare att systemansvariga för distributionssystem med regionnät direkt anslutna till ett överföringsnät, ska ingå ett gemensamt avtal avseende driften av överföringsnätet och regionnätet med den systemansvariga för

överföringssystemet, med syfte att säkerställa driftsäkerheten i överföringsnätet och de anslutna regionnäten.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller har inga invändningar mot det. *Svenska kraftnät* avstyrker förslaget. *Energimarknadsinspektionen* avstyrker förslaget när det gäller driftsäkerhetsavtal. *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* har svårt att se hur ett meningsfullt samarbete ska kunna tvingas fram genom lagstiftning och anser i fråga om driftsäkerhetsavtal att det är ett märkligt upplägg från ett privaträttsligt perspektiv. *Göteborg Energi AB* anför att i den utsträckning avtalen mellan en systemansvarig för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem med regionnät innefattar krav som behöver föras vidare till systemansvarigs för distributionssystem utan regionnät är det av vikt att de sistnämndas intresse omhändertas vid utformningen av avtalen. Göteborg Energi anser också att det är olyckligt att utredningen inte har konkreta förslag för att tydliggöra roller och ansvar, eftersom det krävs för att de föreslagna samarbetena ska fungera i praktiken.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om samarbete mellan systemansvariga

Elmarknadsutredningen bedömer att dialogen och samarbetet – både formaliserat och frivilligt – mellan de systemansvariga måste stärkas. Många praktiska problem bör enligt utredningen kunna lösas genom ett gott samarbete mellan jämbördiga parter. Mot den bakgrunden föreslår utredningen att det i lagen införs ett krav på ett formaliserat och kontinuerligt samarbete mellan systemansvariga, som gemensamt ska ta fram och fastställa rutiner för samarbetet.

Svenska kraftnät avstyrker förslaget med hänvisning till att ett motsvarande krav på samarbete finns med i förslaget till en ny kommissionsförordning om efterfrågeflexibilitet som byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) lämnade till EU-kommissionen den 7 mars 2025. Om kravet ingår i kommissionsförordningen är det enligt affärsverket inte lämpligt att införa ett krav i ellagen eftersom det kan skapa otydligheter.

Regeringen noterar att det redan enligt EU-regelverket finns krav att systemansvariga ska samarbeta i olika frågor. I artikel 57 i EU:s elmarknadsförordning föreskrivs det t.ex. att systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta med varandra bl.a. i planeringen och driften av sina nät och för att uppnå en samordnad tillgång till resurser. Med hänsyn till EU-rättens utveckling går det inte att utesluta att ett lagkrav på samarbete kan komma att överlappa med regleringen enligt en EU-förordning. Även om förordningen i ett sådant läge har företräde är det olämpligt att införa en lagreglering som kan skapa otydligheter på det sätt som Svenska kraftnät pekar på. Elmarknadsutredningen framhåller också att det finns mycket som kan åstadkommas redan med befintligt regelverk.

Det som nu har sagts utesluter inte att det kan finnas ett behov av nya nationella föreskrifter om samarbete. Sådana föreskrifter bör dock inte införas i lagform. Genom att regleringen införs genom förordning eller myndighetsföreskrifter kan den lättare anpassas till utvecklingen av EU-regelverket. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att samarbeta i frågor om driftsäkerhet, ett säkert och effektivt utbyte av information och en samordnad planering och utveckling av överförings- och distributionssystemen.

Det bör inte införas ett krav på driftsäkerhetsavtal

Elmarknadsutredningen bedömer att ett särskilt förfarande behövs för systemansvariga för distributionssystem med regionnät som är anslutna direkt till Svenska kraftnäts överföringsnät. Utredningen konstaterar att gemensamma överenskommelser har den fördelen jämfört med normgivning att avtal kan ha en hög detaljeringsgrad och ändras snabbt vid behov. Enligt utredningen finns det annars en risk för att många frågor, särskilt om ekonomiska förhållanden, behöver regleras förhållandevis detaljerat på lagnivå med hänvisning till det obligatoriska lagområdet enligt 8 kap. 2 § regeringsformen. Utredningen föreslår därför att ett det införs ett krav på att de berörda systemansvariga ska ingå ett avtal avseende driften av överföringsnätet och regionnätet med syfte att säkerställa driftsäkerheten i näten.

Energimarknadsinspektionen avstyrker förslaget med hänvisning till att nyttan med sådana avtal är begränsad, eftersom det redan finns regler på området, att EU-kommissionen just nu bereder nya EU-krav på samverkan vid driftsäkerhetsanalyser och att överlappningen med kommande EU-krav innebär att krav på att upprätta avtal riskerar att göra regelverket onödigt komplext och kostsamt samt att det finns risk att avtalen på sikt kan komma att tolkas separat från EU-rättens krav. Även *Svenska kraftnät* är kritiskt med hänvisning till att ett sådant avtal inte bör reglera krav som följer av EU-rätten. Verket anser att förslaget kan genomföras om det justeras bl.a. på så sätt att driftsäkerhetsavtalet syftar enbart till att reglera sådana frågor om driftsäkerhet som inte regleras i EU-rätten och att frågan om vad som ska regleras i avtalet fastställs i föreskrifter som meddelas av regeringen.

Som remissinstanserna påpekar finns det en tydlig risk för att krav som ställs upp i fråga om vad driftsäkerhetsavtal ska innehålla kan komma att överlappa med EU-rättsliga krav. Det är alltså inte lämpligt att införa någon närmare reglering i den frågan i lag. Som Elmarknadsutredningen framhåller kan det dock krävas bestämmelser i lag med hänsyn till att föreskrifter av en civilrättslig karaktär tillhör det obligatoriska lagområdet. Det är emellertid tveksamt om en allmänt hållen reglering kan leva upp till syftet med driftsäkerhetsavtal. Det blir i så fall främst upp till parterna att ta ställning till vad som ska regleras i avtalet. Utredningen bedömer att de systemansvariga kan behöva ett år för att ta fram ett driftsäkerhetsavtal, medan Svenska kraftnät räknar med att det krävs minst 18 månader. Om det saknas föreskrifter om det närmare innehållet, kan uppgiften bli ännu mer komplex.

Med hänsyn till de osäkerhetsfaktorer som remissinstanserna pekar på bedömer regeringen att det inte är lämpligt att införa ett krav på driftsäkerhetsavtal.

5.3 Skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem enligt EU-förordningar

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska, i den utsträckning som det är tillåtet enligt en EU-förordning som har antagits med stöd av EU:s elmarknadsförordning, få meddela föreskrifter om vilken systemansvarig för överföringssystem som ska fullgöra en skyldighet enligt EU-förordningen.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer delvis överens med regeringens. Enligt förslaget ska fördelning av röstvärden och kostnadsdelning avseende Sveriges deltagande i europeiska samarbeten relaterat till frågor om systemansvariga för överföringssystem, endast involvera systemansvariga för överföringssystem som är certifierade i Sverige. Regeringen ska enligt förslaget bemyndigas att utse en bestämd systemansvarig för överföringssystem med ett överföringsnät att fullgöra de skyldigheter enligt berörda kommissionsförordningar som berör funktioner som en systemansvarig för överföringssystem med endast en sammanlänkning saknar. Energimarknadsinspektionen ska enligt förslaget ges i uppgift att genom beslut i detalj fastställa ansvarsfördelningen enligt kommissionsförordningarna mellan de systemansvariga för överföringssystem. Beslutet ska också hantera hur fördelningen av kostnader som är hänförliga till denna ansvarsfördelning ska ske.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Undantag från skyldigheter enligt nätföreskrifter och riktlinjer

Europeiska kommissionen får enligt EU:s elmarknadsförordning anta nätföreskrifter eller riktlinjer. Kommissionen har antagit en rad förordningar på området, bl.a. förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el och förordning (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet. I sådana kommissionsförordningar finns en omfattande reglering av skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem.

Som framgår av avsnitt 5.1 finns det i Sverige en systemansvarig för överföringssystem, Baltic Cable AB, som innehar endast en sammanlänkning mellan elnäten i Sverige och Tyskland. Det är inte alla skyldigheter enligt kommissionsförordningar med nätföreskrifter eller riktlinjer som är relevanta för en sådan TSO. Det kan enligt en kommissionsförordning finnas utrymme för en medlemsstat att meddela föreskrifter om att en skyldighet som en systemansvarig för överföringssystem har enligt EU-förordningen ska fullgöras endast av vissa systemansvariga. Det framgår exempelvis av förordning (EU) 2017/2195 att medlemsstaterna, om en TSO saknar en funktion som är relevant för en eller flera skyldigheter enligt förordningen, får föreskriva att ansvaret för att uppfylla skyldigheterna överlåts till en eller flera andra systemansvariga för överföringssystem. Det är lämpligt att Sverige använder sig av den möjligheten för att Svenska kraftnät, som innehar ett överföringssystem och alltså är en sådan TSO som förordningen främst gäller, ensamt ska uppfylla de aktuella skyldigheterna i Sverige. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså, i den utsträckning som det är tillåtet enligt en kommissionsförordning, få meddela föreskrifter om att en skyldighet som en systemansvarig för överföringssystem har enligt EU-förordningen ska fullgöras av den som innehar ett överföringsnät.

Det behövs inte någon reglering i lag i fråga om fördelning av röstvärden

I vissa sammanhang ska systemansvariga för överföringssystem rösta om sådana förslag till villkor eller metoder som ska tas fram enligt en kommissionsförordning. Varje medlemsstat har en röst. Om det finns flera systemansvariga för överföringssystem på en medlemsstats territorium ska medlemsstaten fördela röstvärdet mellan de systemansvariga.

Elmarknadsutredningen föreslår att det i lag ska anges att fördelningen av röstvärden avseende Sveriges deltagande i europeiska samarbeten relaterade till frågor om systemansvariga för överföringssystem endast ska involvera systemansvariga för överföringssystem som är certifierade i Sverige. Någon lagreglering i den frågan är dock inte nödvändig. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan även utan stöd i lag besluta om fördelning av röstvärdet och i det sammanhanget beakta exempelvis om en TSO innehar ett överföringssystem i Sverige eller endast en sammanlänkning. Energimarknadsinspektionen fördelar redan i dag röstvärden enligt kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem, se 23 § förordningen (2023:241) om det nationella elsystemet.

Fördelning av kostnader

Elmarknadsutredningen föreslår att Energimarknadsinspektionen genom ett beslut ska hantera hur kostnader som är hänförliga till ansvarsfördelningen mellan systemansvariga för överföringssystem ska fördelas.

Regeringen bedömer att en förutsättning för att en sådan befogenhet ska införas är att det i en lag eller EU-förordning anges på vilka grunder kostnaderna ska fördelas. EU-regelverket innehåller inte några bestämmelser i den delen. Det finns inte heller i lagstiftningsärendet något

underlag som gör det möjligt att införa en nationell reglering i frågan om kostnadsfördelningen.

5.4 Rollen som systemansvarig myndighet försvinner

Regeringens förslag

Det ska inte finnas en systemansvarig myndighet. Den som innehar ett överföringssystem ska ta ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

På begäran av den som innehar överföringssystemet ska leverantörer av balanstjänster öka eller minska inmatningen eller uttaget av el och elproducenter öka eller minska inmatningen av el. Den som innehar överföringssystemet ska få lämna en sådan begäran endast i den utsträckning som åtgärden behövs med hänsyn till driftsäkerheten hos det nationella elsystemet och leverantören av balanstjänster eller elproducenten inte annars är skyldig att vidta åtgärden.

Systemansvariga för distributionssystem ska vara skyldiga att på begäran av den som innehar överföringssystemet begränsa eller avbryta distributionen av el till elanvändare. Den som innehar överföringssystemet ska få lämna en sådan begäran i den utsträckning som det behövs, om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet inte kan säkerställas med åtgärder för att öka eller minska inmatningen eller uttaget av el.

Den särskilda regleringen i fråga om intäktsramen för ett transmissionsnätsföretag som är systemansvarig myndighet ska tas bort.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer delvis överens med regeringens. I utredningens författningsförslag anges det inte uttryckligen att den som innehar ett överföringssystem ska ta ansvar för driftsäkerheten i det nationella elsystemet. Enligt förslaget ska den systemansvariga för överföringssystem få beordra leverantörer av balanstjänster och elproducenter att vidta åtgärder i den utsträckning som det behövs för att säkerställa driftsäkerheten i det nationella elsystemet och utöver vad som framgår av kommissionens förordning (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Svenska kraftnät* påpekar att det är viktigt att bestämmelser som i dag tar sikte på den systemansvariga myndigheten ändras på ett sådant sätt att det blir tydligt att dessa avser specifikt Svenska kraftnät, i egenskap av ”en systemansvarig för överföringssystem som innehar ett överföringsnät”.

Det bör inte finnas en systemansvarig myndighet

Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet enligt ellagen och har i den egenskapen det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el. Det övergripande systemansvaret omfattar hela det nationella elsystemet, dvs. transmissionsnätet, regionnäten och lokalnäten samt anläggningar som är anslutna till näten (prop. 1996/97:136 s. 169). Systemansvarig myndighet är alltså formellt sett inte samma sak som systemansvarig för överföringssystem.

Elmarknadsutredningen konstaterar att det inte är tydligt vad som närmare ingår i det ansvar som Svenska kraftnät har som systemansvarig myndighet. Dessutom överlappar rollen som systemansvarig myndighet med myndighetens roll som systemansvarig för överföringssystemet. Det kan alltså vara oklart i vilken egenskap Svenska kraftnät agerar i ett konkret fall, någonting som bl.a. kan leda till rättsosäkerhet.

Regeringen bedömer att det inte behövs en systemansvarig myndighet i elmarknadslagstiftningen. Den systemansvariga myndighetens centrala uppgifter ryms inom egenskapen att vara en sådan systemansvarig för överföringssystemet som ska finnas enligt EU-rätten. Svenska kraftnät kan dessutom, om det är motiverat, tilldelas myndighetsuppgifter och befogenheter som ligger utanför TSO-rollen utan att det finns bestämmelser om en särskild systemansvarig myndighet. Uttrycket bör alltså tas bort ur elmarknadslagstiftningen.

I några fall kan det, i linje med vad *Svenska kraftnät* anför, vara nödvändigt att förtydliga att den systemansvariga som avses är innehavare av överföringssystemet och alltså inte en sådan TSO som innehar endast en sammanlänkning (jfr avsnitt 5.1). Det bör också framgå av lagen att den som innehar ett överföringssystem ska ta ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

Innehavaren av överföringssystemet bör kunna begära särskilda åtgärder för att öka eller minska inmatningen eller uttaget av el

Den systemansvariga myndigheten kan enligt ellagen, om driftsäkerheten kräver det, beordra balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el och elproducenter att öka eller minska produktionen av el. Svenska kraftnät bör även i fortsättningen kunna begära sådana åtgärder men då i sin egenskap av innehavare av överföringssystemet. Det bör tydliggöras att det som avses är åtgärder för att öka eller minska inmatningen eller uttaget av el.

I linje med Elmarknadsutredningens förslag bör befogenheten att beordra leverantörer av balanstjänster och elproducenter att vidta åtgärder anpassas till EU-rätten på så sätt att befogenheten inte ska finnas när den systemansvariga för överföringssystem kan begära åtgärder enligt en EU-förordning. Det bör dock förtydligas att rätten att begära åtgärder enligt den särskilda regleringen i lagen inte heller ska användas när leverantören av balanstjänster eller elproducenten är skyldig att vidta åtgärden på någon annan grund, exempelvis enligt ett avtal med den systemansvariga för överföringssystemet.

Om sådana åtgärder som nämns ovan inte är tillräckliga, får Svenska kraftnät i dag beordra nätföretag att begränsa eller avbryta transport av el till elanvändare. På motsvarande sätt bör den som innehar överföringssystemet kunna begära att systemansvariga för distributionssystem begränsar eller avbryter distributionen av el till elanvändare.

En bestämmelse om intäktsramen för en systemansvarig myndighet tas bort

I ellagen finns det en särskild reglering i fråga om intäktsramen för ett transmissionsnätsföretag som är systemansvarig myndighet. Som en konsekvens av att rollen som systemansvarig myndighet försvinner behöver regleringen tas bort.

5.5 Åtskillnad av överföring

Regeringens förslag

Kraven i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem ska inte tillämpas på en sådan systemansvarig för överföringssystem som i Sverige endast har en sammanlänkning för överföring mellan Sverige och en stat som har genomfört elmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem och är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten. I fråga om en sådan systemansvarig ska det inte gälla något krav på certifiering i Sverige.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energimarknadsinspektionen* och *Förvaltningsrätten i Linköping* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Krav på åtskillnad och certifiering i elmarknadsdirektivet

I elmarknadsdirektivet ställs det upp krav på ett åtskilt ägande av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem. Medlemsstaterna ställs i princip inför valet mellan att införa ett åtskilt ägande och att införa en ordning där en oberoende systemansvarig (ISO) eller en oberoende systemansvarig för överföring (ITO) ansvarar för nätverksamheten. Därutöver finns det utrymme för arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende än bestämmelserna om ITO. Alternativen till åtskilt ägande förutsätter att överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag. I Sverige genomförs åtskillnadskravet genom bestämmelser i ellagen som svarar mot det som enligt direktivet krävs för ett åtskilt ägande.

Åtskilt ägande innebär att nätägaren utses till systemansvarig för överföringssystemet och att nätägaren är oberoende av leverans- och produktionsintressen. Innan ett företag godkänns och utnämns till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras för att se till att åtskillnadskraven är uppfyllda. Elmarknadsdirektivet genomförs i denna del genom lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el och förordningen (2011:714) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el. Bestämmelser om förfarandet finns även i EU:s elmarknadsförordning.

Baltic Cable AB

Som framgår av avsnitt 5.1 betraktas Baltic Cable AB som en TSO enligt EU-rätten. Bolaget är inte certifierat som systemansvarig för överföringssystem i Sverige. Ett legalt hinder är att Baltic Cable AB inte uppfyller samtliga kriterier enligt ellagens nuvarande definition av transmissionsnätsföretag. Ett ytterligare hinder mot certifiering enligt den svenska lagstiftningen är att kravet på åtskilt ägande så som det kommer till uttryck i elmarknadsdirektivet och ellagen inte är uppfyllt, eftersom Sverige saknar lagstiftning för alternativen ISO och ITO. I Tyskland har Baltic Cable AB däremot certifierats som en ITO enligt den tyska energimarknadslagen.

Det förslag som redovisas i avsnitt 5.1 medför att Baltic Cable AB ska betraktas som en systemansvarig för överföringssystem enligt den svenska elmarknadslagstiftningen, trots att bolaget inte innehar något överföringssystem utan endast en sammanlänkning mellan Sverige och Tyskland. Det väcker frågan om hur bolaget ska behandlas vid tillämpningen av kraven på åtskillnad och certifiering. Baltic Cable AB ägs av Statkraft Asset Holding AS och uppfyller inte krav på åtskilt ägande. Bolaget kan därför inte certifieras enligt lagen om certifiering av transmissionsnätsföretag för el i dess nuvarande lydelse.

En TSO som endast innehar en sammanlänkning mellan Sverige och en annan EU-stat bör kunna undantas från kraven på åtskillnad och certifiering enligt svensk rätt

Elmarknadsutredningen behandlar möjligheten att införa en ITO-lösning i Sverige och pekar på att det är tveksamt om ett sådant alternativ står öppet med hänvisning till att det är en legal förutsättning att överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag. Den lösning som utredningen föreslår innebär att det anses vara tillräckligt att Baltic Cable AB är godkänt som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i Tyskland enligt det regelverk som genomför elmarknadsdirektivet där.

Förvaltningsrätten i Linköping avstyrker förslaget med hänvisning till att det avviker från vad som är gängse i svensk lagstiftning. Regeringen bedömer emellertid att det inte är någonting som bör tillmätas avgörande betydelse med hänsyn till den mycket speciella bakgrunden. Baltic Cable AB och den aktuella sammanlänkningen kan beskrivas som anomalier i förhållande till såväl EU-rätten som svensk elmarknadslagstiftning. Som EU-domstolen påpekar i domen i mål C-454/18 har unionslagstiftaren inte uttryckligen förutsett det fallet att en TSO uteslutande driver en ”överfö-

ringsledning”. Målsättningen bör vara att hitta en lösning som både är förenlig med EU-rätten och lämplig i praktiken.

Energimarknadsinspektionen anser att det är tveksamt om den lösning som utredningen föreslår är förenlig med EU-rätten. Det finns enligt inspektionens uppfattning inte något utrymme för en lösning som tillåter att en systemansvarig för överföringssystem är verksam i Sverige utan att vara certifierad enligt svensk rätt genom ett certifieringsförfarande i Sverige.

Regeringen konstaterar att det som gäller i fråga om den som har ett överföringssystem i Sverige inte med nödvändighet måste gälla även för den som endast har en sammanlänkning med en annan stat, som har genomfört elmarknadsdirektivet, och som uppfyller de relevanta kraven i den andra staten. Det är enligt regeringens uppfattning inte heller möjligt att införa en sådan reglering som Förvaltningsrätten i Linköping och Energimarknadsinspektionen förordar på ett sätt som tillåter att Baltic Cable AB ingår i Statkraftkoncernen. Det är därför inte lämpligt att införa en sådan reglering utan att det är ett entydigt krav enligt EU-rätten. Ytterst är det en fråga för EU-domstolen att avgöra hur kraven på åtskillnad och certifiering ska tolkas.

Mot denna bakgrund bör kraven enligt nationella föreskrifter i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem inte tillämpas i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som i Sverige endast har en sammanlänkning för överföring mellan Sverige och en stat som har genomfört elmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem och är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten. Som en konsekvens av detta bör inte heller kravet på certifiering i Sverige gälla i fråga om en sådan systemansvarig.

6 Tydligare roller på balansmarknaden

Regeringens förslag

Rollerna balansansvarig part och leverantör av balanstjänster ska föras in i den nya elmarknadslagen.

Bestämmelserna i den hittillsvarande ellagen om offentliggörande av avtalsvillkor i avtal om balansansvar och om Svenska kraftnäts ansvar för avräkning samt rätten att delegera avräkningen ska inte föras över till den nya elmarknadslagen. Övriga bestämmelser om balansansvar ska föras över, men anpassas till de två nya rollerna.

Ett avtal som ingås mellan Svenska kraftnät och en balansansvarig part eller en leverantör av balanstjänster ska innehålla ett åtagande att betala ersättning till Svenska kraftnät om balansansvaret avser obalanser som orsakas genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet, eller om balanstjänsterna utgörs av tjänster för efterfrågeflexibilitet genom aggregering.

Regeringens bedömning

Den kompensation som ska betalas till elleverantören bör inte begränsas till att omfatta enbart uppreglering.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer delvis överens med regeringens. Elmarknadsutredningen föreslår att bestämmelserna om att elleverantörer och leverantörer av aggregeringstjänster inte får ta mot eller leverera el eller utföra sina tjänster om ingen åtagit sig balansansvaret, om förhandsprövning av villkor och om avräkning vid avsaknad av balansansvarig ska tas bort. I utredningen föreslås också att bestämmelserna om kompensation av elleverantörer endast ska gälla för leverantörer av balanstjänster. Slutligen föreslås att kompensationen till elleverantören endast ska utgå för att ersätta uppreglering.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Energimarknadsinspektionen* påpekar att om myndighetens mandat att godkänna metoder för att utforma avtal mellan Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och den som sköter balansavräkningen tas bort påverkar det myndighetens möjlighet att godkänna modellen för ekonomisk kompensation. *Fastighetsägarna* anser att fastighetsägare inte ska ha balansansvar för el som förbrukas, produceras eller lagras inom fastigheten, om de inte själva ansökt om det.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Balansansvarig part och leverantör av balanstjänster i den nya elmarknadslagen

Av drifttekniska skäl måste det nationella elsystemet i varje givet ögonblick tillföras lika mycket el som tas ut från systemet och går förlorad vid överföring av elen. Det tekniska ansvaret för denna balans eller frekvenshållning ligger på Svenska kraftnät. För att åstadkomma detta kan Svenska kraftnät handla upp s.k. balanstjänster. Enkelt uttryckt är balanstjänsterna ett sätt för Svenska kraftnät att i realtid reglera mängden el som finns i systemet. Det kan t.ex. göras genom att myndigheten handlar upp s.k. balansenergi (energi som används i det specifika syftet att åstadkomma balans). De som tillhandahåller balanstjänster kallas i EU-rättsliga sammanhang för leverantörer av balanstjänster.

Utöver det ansvar som Svenska kraftnät har att hålla hela elsystemet i balans har också enskilda marknadsaktörer enligt EU-rätten ett ansvar att sträva efter att vara balanserade och se till att elsystemet är i balans. I varje inmatnings- och uttagspunkt ska det finnas en s.k. balansansvarig part. En balansansvarig part bör se till att styra antingen produktionen eller förbrukningen av el i en viss punkt så att punkten är i balans. I praktiken sker detta genom att balansansvariga parter gör prognoser över förbrukningen och sedan anpassar sig efter det, t.ex. genom att handla el. De obalanser som ändå uppstår löses av Svenska kraftnät, t.ex. med hjälp av balanstjänster. De balansansvariga parterna är dock ekonomiskt ansvariga för de

obalanser som uppstått i de leveranspunkter som de ansvarar för. Kostnaderna för att täcka obalanserna fördelas om från Svenska kraftnät till de balansansvariga parterna genom den s.k. avräkningen.

I hittillsvarande ellagen används inte uttrycket leverantör av balanstjänster. I ellagen finns regler som träffar balansansvariga, en roll som i praktiken innefattar både balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster. För att anpassa regleringens struktur till det relevanta EU-rättsliga regelverket och tydliggöra rollerna på balansmarknaderna bör de två uttrycken balansansvarig part och leverantör av balanstjänster föras in i den nya elmarknadslagen. I motsats till vad *Lagrådet* föreslår bör det inte finnas någon nationell definition av uttrycken balansansvariga parter eller leverantörer av balanstjänster i elmarknadslagen. Sådana definitioner finns redan i direkt tillämplig EU-rätt. Att ge uttrycket balansansvarig part en annan innebörd i elmarknadslagen skulle motverka syftet med att tydliggöra regelverket för marknadens aktörer. Däremot bör en hänvisning till respektive definition i elmarknadsförordningen tas in i den nya elmarknadslagen. De bestämmelser som i dag gäller för balansansvariga bör anpassas så att det framgår att de gäller för antingen balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster, eller båda dessa aktörer.

Bestämmelser som har en direkt motsvarighet i EU-rätten bör inte finnas kvar

Elmarknadsutredningen har pekat ut ett antal bestämmelser i hittillsvarande ellagen som den anser bör tas bort ur ellagen på grund av att samma fråga regleras i EU-rätten. Regeringen bedömer att endast bestämmelser som har en direkt motsvarighet i EU-rätten bör tas bort ur svensk rätt. Bestämmelser som saknar sådan motsvarighet i det direkt tillämpliga EU-rättsliga regelverket och som kompletterar det, t.ex. det bemyndigande som *Energimarknadsinspektionen* pekar på, bör finns kvar. De bör föras över till den nya elmarknadslagen. Att ta bort bestämmelserna riskerar att få oförutsedda och oönskade konsekvenser, särskilt när nya bestämmelser om energidelning införs.

Det förslag som *Fastighetsägarna* för fram om begränsat balansansvar för vissa aktörer behandlas delvis i avsnitt 8.5 om balansansvar vid energidelning. Bland de bestämmelser som förs över från ellagen till den nya elmarknadslagen finns dock förbudet för en elleverantör att leverera el till en förbrukare eller ta emot el från en producent utan att någon har åtagit sig balansansvaret.

Det saknas skäl att som *Lagrådet* föreslår ange att ett åtagande om balansansvar ska göras genom att ingå avtal med Svenska kraftnät och med eSett Oy. Däremot bör det, på liknande sätt som i dag, tydligt framgå att den som avser att vara balansansvarig part i en leveranspunkt är skyldig att också sluta sådana avtal.

Bestämmelserna i hittillsvarande ellagen om offentliggörande av avtalsvillkor, Svenska kraftnäts ansvar för avräkning och rätten att delegera avräkningen bör inte föras över till den nya elmarknadslagen. Övriga bestämmelser om balanshållning bör föras över till den nya lagen, men anpassas till de nya rollerna balansansvarig part och leverantör av balanstjänster.

Ersättning för kostnader som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar

I ellagen finns ett krav på att ett avtal mellan en balansansvarig och Svenska kraftnät ska innehålla ett åtagande av den balansansvarige att betala en ersättning till Svenska kraftnät, om balansansvaret omfattar obalanser som kan uppkomma genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet. Bakgrunden är att Sverige utnyttjat den möjlighet som ges i elmarknadsdirektivet för medlemsstater att kräva att leverantörer av aggregeringstjänster kompenserar elleverantörer för kostnader som leverantörens aktivering av efterfrågeflexibilitet orsakar (prop. 2022/23:59 s. 55–61). Avsikten är att den ersättning som en balansansvarig betalar till Svenska kraftnät ska användas för att ersätta elleverantörerna för kostnader de har haft för att anskaffa el. Elmarknadsutredningen föreslår att endast leverantörer av balanstjänster ska vara skyldiga att betala ersättningen till Svenska kraftnät.

Som framgår ovan i detta avsnitt är leverantörer av balanstjänster aktörer som erbjuder tjänster till Svenska kraftnät. En leverantör av en aggregeringstjänst kan tillhandahålla sådana tjänster, men behöver inte göra det. En leverantör av aggregeringstjänster kan också agera på andra marknader. I ett sådant fall måste leverantören ha en balansansvarig part som ansvarar för de obalanser som aggregeringstjänsterna orsakar. En elleverantör som drabbas av merkostnader på grund av att en leverantör av aggregeringstjänster tillhandahåller tjänster för efterfrågeflexibilitet genom aggregering i samma leveranspunkt bör kunna få ersättning oavsett vilken marknad leverantören av aggregeringstjänster agerar på. För att Svenska kraftnät ska kunna betala ut ersättning till alla elleverantörer som drabbas av kostnader bör både balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster göra åtaganden om att betala ersättning till Svenska kraftnät. En förutsättning bör vara att balansansvaret avser just obalanser som aktiveringen av efterfrågeflexibilitet orsakar eller att balanstjänsterna utgörs av tjänster för efterfrågeflexibilitet genom aggregering.

Kompensationen till elleverantörer bör inte begränsas

Enligt ellagen ska Svenska kraftnät betala elleverantörer ersättning för kostnader för att anskaffa el som har orsakats genom att en leverantör av aggregeringstjänster tillhandahåller tjänster för efterfrågeflexibilitet i en uttagspunkt. En förutsättning är att kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten. Elmarknadsutredningen föreslår att kostnaderna endast ska ersättas om de uppkommit under s.k. uppreglering, dvs. genom ökad produktion eller minskad förbrukning. Utredningen har inte angett några skäl för förslaget. Det saknas tillräckligt underlag för att bedöma konsekvenserna av en sådan ändring av rätten till kompensation. Därför bör nuvarande reglering föras över till den nya elmarknadslagen, utan den ändring som utredningen föreslår.

7 Leverans av el

7.1 Bestämmelserna om anvisade elavtal ska tas bort

Regeringens förslag

Bestämmelserna om anvisade elavtal ska tas bort.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Ett nätföretag ska enligt den ordning som gäller i dag anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. En anvisad elleverantör ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt det anvisade avtalet.

Den omständigheten att nätföretaget anvisar en elleverantör medför inte att det uppstår ett avtalsförhållande mellan den anvisade elleverantören och elanvändaren. En elanvändare som inte vill godta de erbjudna villkoren har möjlighet att, innan elanvändaren börjar ta ut el i uttagspunkten, antingen komma överens om ändrade villkor med den anvisade elleverantören eller teckna leveransavtal med en annan leverantör. Om elanvändaren däremot inte agerar utan börjar ta ut el i sin uttagspunkt från den dag som leverantören avser att påbörja leveransen, får elanvändaren anses ha godtagit de erbjudna villkoren. En elanvändare som har börjat ta ut el i uttagspunkten kan därefter på sedvanligt sätt säga upp leveransavtalet.

Det svenska anvisningssystemet fyllde en funktion i en tid före digitaliseringen och före de smarta mätare som ger större möjlighet till snabb från- och tillkoppling och leverantörsbyte. Genom systemet finns det dessutom en på förhand bestämd elleverantör som levererar el för den som inte kan teckna elavtal eller av andra skäl förhåller sig passiv.

Nätföretagens anvisning av kunder till en elleverantör är emellertid ett problem för konkurrensen. Det är vanligt att den anvisade elleverantören är ett bolag i samma koncern som nätföretaget. En sådan elleverantör får alltså fördelar gentemot andra elleverantörer. Elleverantören får anvisade kunder utan att behöva vidta några marknadsföringsåtgärder. Att systemet på detta sätt snedvrider konkurrensen talar starkt för att det bör avskaffas.

Priserna för elanvändare med anvisade elavtal är generellt sett högre jämfört med de priser som gäller för användare som aktivt väljer elleverantör. Det är svårt att komma till rätta med det problemet inom ramen

för det nuvarande systemet. Det finns inte heller något som tyder på att prisskillnaderna mellan anvisade avtal och andra avtal kommer att minska i framtiden. Det kan även i övrigt sättas i fråga om det är rimligt att kunder med anvisade elavtal får ett särskilt pris.

Systemet med anvisade elavtal bör alltså avskaffas. Det bör införas ett annat sätt att se till att en elanvändare alltid kan hitta en elleverantör.

7.2 Det ska krävas ett leveransavtal

Regeringens förslag

För att ha rätt till leverans av el i en uttagspunkt ska en elanvändare ha ingått ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el och ett avtal med en elleverantör om leverans av el.

En elleverantör som säger upp ett leveransavtal ska samma dag informera den systemansvariga om uppsägningen.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. Några remissinstanser, bl.a. *Fastighetsägarna*, pekar på behovet av informationsinsatser för att undvika bl.a. att hushåll i flerbostadshus står utan el vid tillträde om avtal inte har tecknats i tid.

Skälen för regeringens förslag

I ellagen anges att en elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten (9 kap. 1 §). En elanvändare ska vid inflyttning först teckna ett elnätsavtal för den nya adressen för att sedan teckna ett leveransavtal. Det är emellertid inte ovanligt att det går att använda el i den nya bostaden utan att elanvändaren har tecknat några avtal. Det beror vanligtvis på att den tidigare boende har glömt att säga upp sitt nätavtal eller att uppsägningstiden inte har löpt ut.

Regeringen bedömer att det inte finns skäl att ersätta modellen med anvisade elavtal med någon annan modell som säkerställer att elanvändare som förhåller sig passiva får elleveranser. I stället bör det vara en utgångspunkt att elanvändarna måste vara aktiva.

Med hänsyn till att systemet med anvisade elavtal avskaffas bör det framgå tydligare att det är en förutsättning för leverans av el att elanvändaren tecknar ett avtal om detta med en elleverantör. Det utesluter inte att det även i fortsättningen finns fall där ”lampan är tänd” vid inflyttning, men den systemansvariga kommer inte att anvisa någon elleverantör om elanvändaren fortsätter att ta ut el utan att teckna ett leveransavtal. I stället kommer elanvändaren som utgångspunkt att frånkopplas.

Det kommer inte heller att anvisas något elavtal när en elleverantör säger upp ett leveransavtal på grund av ett väsentligt avtalsbrott från elanvändarens sida. Det är i det sammanhanget viktigt att den systemansvariga informeras om att leveransavtalet upphör att gälla. Det bör därför införas en skyldighet för en elleverantör som säger upp ett leveransavtal att samma dag anmäla uppsägningen till den systemansvariga.

Lagrådet föreslår att den hittillsvarande regleringen ska ändras även när det gäller kravet på att elleverantörer får ingå avtal om elleverans enbart med den elanvändare som har avtal med den systemansvariga om att få ta ut el i uttagspunkten. Enligt Lagrådet skulle det kunna räcka med att bestämmelsen angav att en elleverantör inte får leverera el till en uttagspunkt om inte elanvändaren har ingått ett avtal med den systemansvariga. Regeringen bedömer att detta är en sådan ändring i sak som inte bör genomföras utan att det först görs en utredning av konsekvenserna. Det finns alltså inte utrymme för detta inom ramarna för lagstiftningsärendet.

7.3 Det ska finnas en leveransskyldig sistahandsleverantör

Regeringens förslag

Den elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, ska vara skyldig att på begäran av en elanvändare leverera el i elanvändarens uttagspunkt mot betalning (leveransskyldig sistahandsleverantör) i området. Skyldigheten ska inte gälla i fråga om elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är 100 000 kilowattimmar eller mer.

Marknadsandelen ska beräknas på mängden levererad el under tolv månader till elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar.

Den systemansvariga för distributionssystem ska offentliggöra vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör i ett område.

En leveransskyldig sistahandsleverantör ska låta en elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten fritt välja ett avtal ur det utbud som sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår att den utpekade sistahandsleverantören ska utses av nätföretaget baserat på den elleverantör som, beräknat per den 1 december, under den föregående tolvmånadersperioden har levererat störst antal kilowattimmar el till elanvändare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Konkurrensverket* anser i fråga om urvalskriteriet för sistahandsleverantören att det finns tydliga nackdelar med förslaget att peka ut den leverantör i nätet som har störst marknadsandel inom det relevanta kundsegmentet. *Konsumentverket* framhåller att det är viktigt att en konsument som nekas att teckna avtal får tillgång till information om vem som är sistahandsleverantör och att det bör finnas ett krav på att sådan information ska lämnas. *Vattenfall AB* anför att det är avgörande att sistahandsleverantörer ges möjlighet att kräva säkerhet eller förskottsbetalning från kreditsvaga kunder och betonar behovet av tydlig information till elanvändare och att systemansvariga måste informera både berörda elleverantörer och Energimarknadsinspektionen i god tid.

Skälen för regeringens förslag

Det ska finnas en sistahandsleverantör

När en elleverantör upphör med sin verksamhet är en sistahandsleverantör enligt elmarknadsdirektivet den som tar över leveranserna för att kunderna inte ska stå utan el (artikel 2.24a). En medlemsstat är skyldig att ha ett system med sistahandsleverantörer för att säkerställa kontinuitet i försörjningen åtminstone för hushållskunder. Sistahandsleverantörer ska utses genom ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande förfarande (artikel 27a.1). I Sverige fyller de anvisade elleverantörerna rollen som sistahandsleverantörer. När det systemet avvecklas blir det alltså nödvändigt att införa ett nytt system.

Ytterligare utgångspunkter

Utöver elmarknadsdirektivets krav bör följande utgångspunkter gälla när det nya systemet tas fram. Systemet med sistahandsleverantörer bör inte snedvrida konkurrensen på samma sätt som den nuvarande ordningen med anvisade elleverantörer. Det bör i stället bygga på att elanvändarna så långt som möjligt gör ett aktivt val mellan olika elleverantörer. Den som tecknar ett avtal med en sistahandsleverantör bör få ett marknadsmässigt pris. Systemet bör också vara så enkelt som möjligt för kunderna.

Även med dessa utgångspunkter är det väsentligt att elanvändare som inte kan hitta någon annan elleverantör åtminstone kan vända sig till sistahandsleverantören. Den leverantören måste alltså ha en kontraheringsplikt. Det utesluter inte att sistahandsleverantören i leveransavtalet ställer krav på exempelvis säkerhet från kreditsvaga kunder.

Olika modeller för att utse en sistahandsleverantör

Elmarknadsutredningen har övervägt flera möjliga sätt att se till att det finns en sistahandsleverantör och i det sammanhanget studerat systemen för detta i Danmark, Finland och Norge. Den nuvarande norska modellen är emellertid inte förenlig med EU-rätten. Utredningen bedömer att det inte heller är lämpligt att införa en modell som bygger på att en sistahandsleverantör upphandlas och pekar på bl.a. den administrativa bördan och den kravställning som behövs för att undvika att oseriösa aktörer lämnar vinnande anbud. Vid en upphandling som endast omfattar sistahands-

leverantörer för utsatta kunder riskerar dessutom kostnaden både för upphandlingsförfarandet och för den vinnande aktören att bli hög i förhållande till antalet kunder.

Det bör finnas en leveransskyldig sistahandsleverantör i ett område

I Finland utser nätföretaget den elleverantör som har betydande marknadsinflytande inom nätområdet till sistahandsleverantör. Sistahandsleverantören är skyldig att teckna avtal med elanvändare som har en förbrukning under 100 000 kilowattimmar, vilket innebär att den som blivit nekad att teckna avtal med någon annan elleverantör – exempelvis på grund av låg kreditvärdighet – alltid har möjlighet att vända sig till den leveransskyldiga sistahandsleverantören. I Danmark har frågan i stället lösts genom att samtliga elleverantörer är leveransskyldiga inom det nätområde där de verkar.

Regeringen anser, i likhet med Elmarknadsutredningen, att leveransskyldigheten bör begränsas till en aktör inom ett bestämt område. På så sätt ges möjlighet för aktören att effektivisera hanteringen genom väl inarbetade rutiner och en vana att ta kontakt med sociala myndigheter. Ett begränsat antal leveransskyldiga sistahandsleverantörer betyder också att tillsynen blir mindre resurskrävande.

Den elleverantör som har störst marknadsandel bör vara sistahandsleverantör

Sistahandsleverantören ska enligt elmarknadsdirektivet utses genom ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande förfarande. I Finland utses den elleverantör som har ett betydande marknadsinflytande eller störst marknadsandelar. Syftet med att utse en sistahandsleverantör är att det ska finnas kontinuitet i elförsörjningen. Det finns alltså en saklig grund för att välja en stabil aktör på elmarknaden, som kan ta fram rutiner och sätta av resurser för hanteringen av de utsatta kundernas behov av elförsörjning. Det är även viktigt att undvika att sistahandsleverantören förlorar sitt balansansvar eller går i konkurs. Det går att med hjälp av statistik avgöra vilken elleverantör som har störst marknadsandel i ett område. Det finns då inte något utrymme för att gynna eller missgynna någon aktör på grunder som inte är objektiva eller transparenta. Mot denna bakgrund framstår en ordning där den elleverantör som har störst marknadsandel är sistahandsleverantör som väl förenlig med elmarknadsdirektivets krav.

Konkurrensverket befarar en s.k. negativselektion av utsatta kunder, dvs. att sådana kunder vänder sig till sistahandsleverantören i större utsträckning än till andra leverantörer, och pekar på att detta kan innebära ökade kostnader för den aktör som utses till sistahandsleverantör. Verket anser att ett alternativt urvalsförfarande som tar hänsyn till dessa kostnader, och samtidigt är mer konkurrensneutralt, bör övervägas. Det finns emellertid inte anledning att anta att alla utsatta kunder behöver eller kommer att vända sig till sistahandsleverantören. Regeringen bedömer alltså att den negativselektion som Konkurrensverket befarar kommer att hålla sig inom ramar som sistahandsleverantören kan hantera utan väsentliga kostnadsökningar.

Sistahandsleverantören bör ha den största marknadsandelen i en redovisningsenhet för lokalnät

Den elleverantör som har den största marknadsandelen i ett avgränsat område bör alltså vara leveransskyldig sistahandsleverantör i det området. Elmarknadsutredningen konstaterar att det är möjligt för ett nätföretag att fastställa vilken marknadsandel en elleverantör har i ett nätavräkningsområde, eftersom nätföretaget beräknar och rapporterar mätvärden per elleverantör och balansansvarig inom området. Som utredningen föreslår bör det relevanta området vara en systemansvarigs nätkoncession för område eller nätkoncessioner för områden som redovisas samlat enligt 3 kap. 51 § ellagen. Detta kan även uttryckas så, att området ska omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät.

Marknadsandelen bör beräknas på mängden levererad el under tolv månader

Det ska ligga på den systemansvariga för distributionssystem att avgöra vilken elleverantör som har den största marknadsandelen. Elmarknadsutredningen föreslår att den elleverantör ska utses som, beräknat per den 1 december, under den föregående tolvmånadersperioden har levererat störst antal kilowattimmar till relevanta elanvändare. Regeringen bedömer att detta är en ändamålsenlig ordning. Det är dock lämpligt att sådana detaljfrågor som när beräkningen ska ske regleras i verkställighetsföreskrifter.

Sistahandsleverantörens skyldighet bör gälla i fråga om elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar

Det är förenat med praktiska svårigheter att begränsa systemet med sistahandsleverantörer till att omfatta endast hushållskunder eller utsatta kunder. En elleverantör kan inte förutsättas ha sådan kännedom om den enskilde elanvändarens förhållanden. Det är inte heller lämpligt att en elanvändare ska behöva visa att den svarar mot sådana krav. I stället bör sistahandsleverantörens skyldighet omfatta elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar, på samma sätt som i Finland.

Den systemansvariga för distributionssystem bör offentliggöra vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör

Elmarknadsutredningen föreslår att sistahandsleverantören ska utses av ett nätföretag, vilket innebär att uppgiften kommer att ligga på den systemansvariga för distributionssystem. Utredningen går inte närmare in på vad som ligger i att utse en sistahandsleverantör. I praktiken bör det emellertid innebära att den systemansvariga beräknar marknadsandelar och pekar ut den elleverantör som har levererat den största mängden el till elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar under en tolvmånadersperiod. Detta bör göras genom att den systemansvariga offentliggör vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör i ett område. På så sätt kommer informationen att vara tillgänglig inte bara för elanvändare utan även för exempelvis socialtjänsten och kommunala energirådgivare.

Även frågan om vilka villkor som sistahandsleverantören ska tillämpa kräver överväganden. I Finland ska sistahandsleverantörens villkor vara offentliga och skäliga. Bestämmelserna om leveransskyldiga sistahandsleverantörer kommer emellertid att omfattas av Energimarknadsinspektionens tillsyn. Det är som utgångspunkt inte lämpligt att en tillsynsmyndighet tar ställning till om priser och övriga villkor på den konkurrensutsatta delen av elmarknaden är skäliga. Målsättningen bör i stället vara att den som vänder sig till sistahandsleverantören erbjuds priser som är marknadsmässiga. Elmarknadsutredningen föreslår en lösning som liknar den danska. Det skulle innebära att den leveransskyldiga sistahandsleverantören erbjuder utsatta kunder att välja bland de avtal som leverantören erbjuder övriga kunder på elmarknaden. Förslaget är dock inte begränsat till utsatta kunder. Den leveransskyldiga sistahandsleverantören bör därför låta de elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten välja bland de avtal som leverantören erbjuder och marknadsför.

7.4 Ny elleverantör när ett balansansvar upphör

Regeringens förslag

Om balansansvaret upphör i en leveranspunkt ska den systemansvariga anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören, som ska ta över leveransen eller mottagandet av el i leveranspunkten. Ett balansansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig ska gälla från och med dagen för anmälan.

En leveransskyldig sistahandsleverantör som har tagit över leveransen eller mottagandet av el på detta sätt, ska utan dröjsmål informera berörda elanvändare och elproducenter om leverantörens villkor för leveransen eller mottagandet och uppmana elanvändare att snarast, och senast vid en viss tidpunkt, teckna ett nytt leveransavtal med en valfri elleverantör.

Sistahandsleverantörens villkor ska svara mot ett avtal som finns i sistahandsleverantörens standardutbud och ska inte få innefatta en uppsägningstid som är längre än 14 dagar. Priset ska vara rörligt. Den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska låta en elanvändare fritt välja ett avtal ur standardutbudet, om elanvändaren har en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar.

En elanvändare som tar emot leverans av el i en uttagspunkt från en leveransskyldig sistahandsleverantör, som har tagit över leveransen av el i uttagspunkten utan att ha ingått ett leveransavtal med sistahandsleverantören, ska betala för elen enligt de villkor som anges i underrättelsen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att skicka underrättelser med anledning av att en leveransskyldig sistahandsleverantör tar över leveransen eller mottagandet av el och ytterligare

föreskrifter om en skyldighet för leveransskyldiga sistahandsleverantörer att lämna information.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer delvis överens med regeringens. Enligt utredningens förslag ska bestämmelser om den systemansvarigas underrättelseskyldighet föras in i lagen. Förslaget innehåller inte någon särskild reglering när det gäller innehållet i villkoren för leveransen eller elanvändarens skyldighet att betala för elen.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* ifrågasätter om kunderna inte kan få rätta sig efter principen ”inget avtal – ingen el”.

Skälen för regeringens förslag

Den leveransskyldiga sistahandsleverantören bör ta över leveransen eller mottagandet av el, om balansansvaret upphör i en leveranspunkt

I avsnitt 5 finns en redogörelse för hur balansmarknaden fungerar. En elleverantör kan förlora balansansvaret i en leveranspunkt, dvs. det finns inte längre en balansansvarig part som har åtagit sig ansvaret för punkten. Det betyder att elleverantören inte längre får leverera eller ta emot el i leveranspunkten. Leverantören kan dock inom en viss tidsfrist återställa balansansvaret, förutsatt att den inte trätt i likvidation, ställt in betalningarna eller förklarat att den inte har för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören inte återställer balansansvaret, ska enligt den hittillsvarande regleringen nätföretaget anvisa en elleverantör, som företaget själv har valt ut. Bestämmelserna om anvisade elavtal bör tas bort även i denna del. Det finns dock fortfarande ett behov av en reglering för att se till att det finns en balansavarig part för leveranspunkten och att elanvändaren eller elproducenten inte plötsligt står utan en elleverantör, exempelvis om denne gått i konkurs.

Elmarknadsutredningen föreslår att nätföretaget inte längre ska anvisa en elleverantör som nätföretaget självt har valt ut. I stället ska enligt förslaget elanvändare vid förlust av balansansvar och konkurs flyttas till den leveransskyldiga sistahandsleverantören. *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* påpekar att den föreslagna modellen innebär att kunder i praktiken anvisas avtal. Regeringen bedömer dock att kunden i denna speciella situation inte bör behöva riskera att oväntat stå utan en elleverantör. Det finns därför skäl att göra avsteg från principen att kunden måste vara aktiv och själv teckna ett leveransavtal.

Elmarknadsutredningen noterar att det är ovanligt att en elleverantör förlorar sitt balansansvar och inte återupprättar det under den tidsfrist som anges i ellagen eller går i konkurs. Som utredningen konstaterar har den nuvarande ordningen inte samma inneboende konkurrensproblematik som anvisningen av kunder som inte har tecknat elavtal. Det finns ändå skäl att elanvändare och elproducenter ska flyttas till den leveransskyldiga sistahandsleverantören, eftersom den elleverantör som övertar elanvändare vid

förlust av balansansvar och konkurs bör vara en stabil aktör. Till detta kommer att det av principiella skäl är lämpligt att kunderna inte flyttas till en elleverantör som den systemansvariga har valt själv. Om balansansvaret upphör i en uttagspunkt bör alltså den systemansvariga anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören, som bör vara skyldig att ta över leveransen eller mottagandet av el i leveranspunkten.

Sistahandsleverantören bör informera elanvändarna och elproducenterna och uppmana elanvändarna att aktivt teckna avtal

Enligt den hittillsvarande regleringen ska en anvisad elleverantör underrätta elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen och elleverantörerna om villkoren för mottagande av el. En leveransskyldig sistahandsleverantör som har tagit över leveransen eller mottagandet bör informera elanvändarna och elproducenterna på samma sätt.

Förslaget att avskaffa ordningen med anvisade elavtal och införa ett krav på leveransavtal för leverans av el är motiverat bl.a. med hänsyn till att elanvändarna bör vara aktiva. Som framgår ovan i detta avsnitt bedömer regeringen att det i de aktuella fallen finns skäl att göra avsteg från den principen. Det är dock även i detta sammanhang önskvärt att kunderna själva väljer en elleverantör. Den leveransskyldiga sistahandsleverantören bör alltså, samtidigt som den informerar elanvändarna om leveransvillkoren, uppmana elanvändarna att teckna ett nytt leveransavtal med en valfri elleverantör.

En elanvändare som avstår från att aktivt teckna ett avtal, fortsätter att ta emot leveransen från den leveransskyldiga sistahandsleverantören och betalar sistahandsleverantörens fakturor kan på detta sätt ingå ett avtal med leverantören genom s.k. konkludent handlande. För att underlätta bedömningen av om det har uppstått ett sådant avtalsförhållande bör sistahandsleverantören uppmana elanvändarna att teckna det nya avtalet snarast och senast vid en viss tidpunkt.

Sistahandsleverantören bör leverera el till en elanvändare i enlighet med villkoren i ett avtal som ingår i leverantörens standardutbud och till ett rörligt pris

Elmarknadsutredningen lämnar inte något förslag i frågan om vilka villkor som den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska tillämpa för leveransen. Med hänsyn till att elanvändaren i vissa fall kan komma att ingå ett avtal med leverantören genom konkludent handlande är det emellertid lämpligt att det finns bestämmelser om villkoren. Regeringen bedömer att en lämplig reglering motsvarar den som utredningen föreslår ska gälla i fråga om passiva kunder enligt övergångsbestämmelserna (avsnitt 11.3). Enligt förslaget ska passiva kunder efter en viss tid flyttas över till en leveransskyldig sistahandsleverantör och få elleverans av denne genom ett avtal med rörligt pris. För sådana kunder föreslår utredningen att det ska gälla en uppsägningstid för avtalet om 14 dagar. En motsvarande reglering för situationen att en sistahandsleverantör tar över leveransen när ett balansansvar upphör bör kunna säkerställa att elanvändaren får skäliga villkor och lätt kan byta elleverantör även om elanvändaren anses ha ingått ett avtal med sistahandsleverantören.

Den leveransskyldiga sistahandsleverantören bör mot denna bakgrund vara skyldig att leverera el till ett rörligt pris och enligt villkor som svarar mot ett avtal som finns i leverantörens standardutbud. Villkoren bör inte få innefatta en uppsägningstid som är längre än 14 dagar.

En elanvändare bör få fritt välja ett avtal ur den leveransskyldiga sistahandsleverantörens standardutbud

Det förslag som redovisas i avsnitt 7.3 innebär bl.a. att en leveransskyldig sistahandsleverantör ska låta en elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten, dvs. en elanvändare som har en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar, fritt välja ett avtal ur sistahandsleverantörens standardutbud. Även i de fall som behandlas i detta avsnitt bör sistahandsleverantören ha en sådan skyldighet.

En elanvändare som tar emot leverans av el utan att ha ingått ett leveransavtal bör betala för elen enligt de villkor som sistahandsleverantören har angett

När balansansvaret upphör i en uttagspunkt kan, som det framgår ovan, en elanvändare till en början ta emot leverans av el från den leveransskyldiga sistahandsleverantören utan att ha ett avtal med leverantören. I det hittillsvarande 8 kap. ellagen, som innehåller bestämmelser om bl.a. upphörande av balansansvar, är det inte tydligt reglerat vilken skyldighet en elanvändare i en sådan situation har att betala en anvisad elleverantör för leveransen. Elmarknadsutredningen lämnar inte något förslag i denna fråga. Det bör dock av lagen tydligt framgå vad som gäller.

I 9 kap. anges det i dag vad som gäller när en elanvändare har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig. Elanvändaren ska i så fall betala för elen till en anvisad elleverantör enligt de villkor som den elleverantören tillämpar. Att bestämmelserna om anvisade elavtal utgår hindrar inte att en motsvarande reglering införs i fråga om elanvändare som tar emot leverans av el utan att ha ingått ett leveransavtal sedan balansansvaret upphört. Elanvändaren bör i den situationen vara skyldig att betala den leveransskyldiga sistahandsleverantören för elen enligt de villkor som anges i leverantörens underrättelse till elanvändaren.

Det nya balansansvaret bör gälla från och med dagen för den systemansvarigas anmälan

När ett nätföretag anvisar en elleverantör när ett balansansvar har upphört enligt den hittillsvarande regleringen, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig har åtagit sig från och med dagen för anvisningen. I denna del bör regleringen ha i huvudsak samma utformning när det är en leveransskyldig sistahandsleverantör som tar över leveransen av el. Det balansansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig bör alltså gälla från och med dagen för den systemansvarigas anmälan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om informationsskyldighet

Enligt Elmarknadsutredningens förslag ska det i lagen anges att den systemansvariga ska skicka underrättelser till elanvändare och elproducen-

ter som har flyttats till en leveransskyldig sistahandsleverantör. En motsvarande reglering finns redan i dag när det gäller kunder som har anvisats en elleverantör. Det finns emellertid inte några starka skäl som talar för att regleringen i denna del bör finnas på lagnivå. I stället bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att skicka underrättelser med anledning av att en leveransskyldig sistahandsleverantör tar över leveransen eller mottagandet av el. Det bör dessutom vara möjligt att meddela föreskrifter om en skyldighet för leveransskyldiga sistahandsleverantörer att lämna information utöver den som behandlas ovan.

8 Energidelning

8.1 Vad som avses med energidelning

Regeringens förslag

Med energidelning ska avses en elanvändares förbrukning av el från förnybara energikällor

- som produceras av en anläggning som elanvändaren helt eller delvis äger, leasar eller hyr och som finns utanför den fastighet där elen förbrukas eller lagras i en anläggning som är ansluten till en sådan anläggning, eller
- där rätten till elen har överlåtits av den som producerar elen, under förutsättning att överlåtaren inte har deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

Med delad el ska avses sådan el som produceras och förbrukas inom energidelning.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer i sak överens med regeringens, men har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Bostadsrätterna* efterfrågar ett förtydligande av om det utgör energidelning när en bostadsrättsförening äger en produktionsanläggning och rätten att använda elen som solcellerna producerar ingår i bostadsrättsupplåtelsen utan särskilt avtal eller kostnad. *Energiföretagen Sverige AB* (*Energiföretagen*) och *Vattenfall AB* undrar hur det ska fastställas att endast förnybar energi delas och hur energidelning påverkar systemen med ursprungsgarantier och elcertifikat. *Statens energimyndighet* anser att påverkan på systemet med ursprungsgarantier bör utredas.

Energidelning kan ske på två sätt

Med energidelning avses enligt elmarknadsdirektivet aktiva kunders egenförbrukning av förnybar energi som antingen produceras eller lagras på en annan plats, eller på gemensamma platser, av en anläggning som de äger, leasar eller hyr helt eller delvis, eller till vilken rätten har överförts till dem av en annan aktiv kund mot ett pris eller utan kostnad (artikel 2.10a). Energidelning ska kunna ske på grundval av privata avtal eller genom en juridisk person (artikel 15a.2).

Energidelning är ett sätt för elkunder att bli det som i elmarknadsdirektivet kallas för aktiva kunder (jfr skäl 22 i ändringsdirektivet). En aktiv kund är en kund som köper el för eget bruk, men som också förbrukar eller lagrar el som den själv har producerat. Det spelar ingen roll om elen produceras på kundens egen fastighet eller på en annan fastighet eller om elen delas från en annan plats. En aktiv kund kan också sälja egenproducerad el eller delta i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem. För att någon ska anses som aktiv kund i direktivets mening får försäljning av egenproducerad el eller deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem inte vara den huvudsakliga kommersiella verksamheten eller yrkesverksamheten (artikel 2.8).

Genom energidelning kan även elkunder som inte har möjlighet att installera en produktions- eller lagringsanläggning på sin egen fastighet delta på elmarknaden som aktiva kunder. Det kan ske genom att kunden köper, hyr eller leasar en produktions- eller energilagringsanläggning eller en del av en anläggning som ligger utanför fastigheten där elen förbrukas. Det kan också ske genom att kunden ingår ett avtal med en annan aktiv kund, som har en produktions- eller energilagringsanläggning på sin fastighet, om att ta över rätten till elen. Exempel på energidelning kan vara att någon producerar el i solceller vid sin fritidsfastighet och förbrukar elen i sin lägenhet. Ett annat exempel är att ett lantbruk som har ett litet vindkraftverk ingår avtal med boende i närheten om att de ska få ta över rätten till överskottsel som vindkraftverket producerar. Att en bostadsrättsförening överlåter rätten till delad el med medlemmarna på det sätt som *Bostadsrätterna* redogör för kan anses som energidelning. Sådan energidelning har dock i praktiken stora likheter med att en person producerar el inom den egna fastigheten, i vart fall om elen transporteras över ett internt nät.

Endast delning av el från förnybara energikällor utgör energidelning

Enligt elmarknadsdirektivet är det en förutsättning för att det ska vara fråga om energidelning att den el som delas har producerats från förnybara energikällor. Som förnybara energikällor räknas vindenergi, solenergi och geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas.

Ett par remissinstanser efterfrågar ett förtydligande av hur det ska visas att den el som delas faktiskt har producerats från förnybara energikällor. Frågan har betydelse främst för elleverantörer som ska göra avdrag för delad el från en elanvändares totala uppmätta förbrukning, se avsnitt 8.7.

Inom EU finns ett system med s.k. ursprungsgarantier som syftar till att garantera ursprunget på bl.a. el. Genom ursprungsgarantier kan en elproducent visa att elen har producerats från förnybara energikällor. Syftet med systemet är framför allt att elleverantörer ska kunna visa för sina kunder hur stor andel av den el de säljer som har producerats från förnybara energikällor.

När en ursprungsgaranti har använts för att bevisa att elen kommer från en viss källa, ska den annulleras. En ursprungsgaranti kan därför bara användas för att garantera ursprunget på el en gång. Det finns inget som hindrar att den som producerar el i en anläggning som ingår i energidelning annullerar ursprungsgarantier. Det bör dock inte ställas krav på att alla som producerar delad el ska annullera ursprungsgarantier för att de ska anses producera el från förnybara energikällor.

Ursprungsgarantier får endast utfärdas till produktionsanläggningar som har en produktionskapacitet över 50 kilowatt. Det kan antas att det kommer att finnas de som deltar i energidelning och som har mindre anläggningar än så. Även för större anläggningar skulle ett krav på att annullera ursprungsgarantier medföra en alltför hög administrativ börda, särskilt för hushållskunder och små företag. Det skulle också kunna ha en dämpande effekt på viljan att delta i energidelning. Systemet med ursprungsgarantier i allmänhet bedöms inte påverkas negativt av att de som deltar i energidelning inte behöver bevisa elens ursprung genom ursprungsgarantier.

Som utgångspunkt bör det vara tillräckligt att visa att den produktionsanläggning som används inom energidelningen omvandlar exempelvis sol-, vind-, eller havsenergi till el för att den delade elen ska anses producerad av en förnybar energikälla. Om produktionsanläggningen som används är en solcellsanläggning eller ett vindkraftverk, behövs alltså ingen ytterligare bevisning.

Enligt elmarknadsdirektivet ska en elanvändare också kunna dela lagrad el. Lagrad el kan inte i sig anses vara producerad från en förnybar energikälla. Det kan också vara svårt att visa hur just den el som lagrats har producerats. Det finns också en risk för att elanvändare som bor i flerbostadshus, utan möjlighet att installera en energilagringsanläggning i fastigheten, får sämre möjligheter att delta i energidelning än elanvändare som har möjlighet att installera en sådan anläggning. Därför bör direktivet tolkas så att endast el som har lagrats i en energilagringsanläggning som är direkt ansluten till en produktionsanläggning som omvandlar energi från förnybara energikällor kan anses som förnybar vid energidelning. Detta bör uttryckligen framgå av lagen.

Det bör anges i den nya elmarknadslagen vad som avses med energidelning

Frågan om en aktivitet utgör energidelning eller inte har betydelse för flera av elmarknadens aktörer, främst för elleverantörer, se avsnitt 8.7. Det bör därför uttryckligen anges i den nya elmarknadslagen vad som avses med energidelning.

Elmarknadsdirektivets definition av energidelning innehåller uttrycket aktiv kund. Det uttrycket används inte i ellagen. Där används i stället uttrycket elanvändare. Elanvändare får anses innefatta även aktiva kunder

(jfr prop. 2024/25:32 s. 10). Enligt direktivet kan det inte vara fråga om en aktiv kund, om försäljning av egenproducerad el eller deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem är kundens huvudsakliga kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet. För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet bör det därför anges i den nya elmarknadslagen att det inte är fråga om energidelning, om den som överlåter rätten till den delade elen har deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet. Att en kund inte får överlåta rätten till delad el mot betalning som huvudsaklig kommersiell syssla framgår av förslaget i avsnitt 8.2.

Enligt direktivet utgör det energidelning om rätten till el har överförts från en kund till en annan. Överförts bör motsvaras av överlåtits, för att undvika sammanblandning med uttrycket överföring, som avser transport av el, se avsnitt 5.1. Den elanvändare som överlåter rätten till el kan, som *Lagrådet* föreslår, med fördel kallas för överlåtare. Överlåtelse innefattar både överlåtelser mot ett pris och utan kostnad.

Det bör alltså anges i den nya elmarknadslagen att med energidelning avses elanvändares egenförbrukning av el från förnybara energikällor som antingen producerats eller lagrats i en anläggning som elanvändaren äger, hyr eller leasar helt eller delvis, och som finns utanför den fastighet där elen förbrukas eller där rätten till elen har överlåtits av en annan elanvändare som producerar eller lagrar från förnybara energikällor, under förutsättning att den elanvändaren inte har försäljning av egenproducerad el eller deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

Till skillnad från vad *Lagrådet* föreslår bör energidelning inte definieras som ett förfarande. Att energidelning måste innefatta både produktion och förbrukning av el följer redan av definitionen i direktivet. Regeringen bedömer att det föreslagna tillägget inte tillför ett mervärde som motiverar en avvikelse från direktivets ordalydelse.

Ett par remissinstanser önskar att det klargörs hur energidelning påverkar elcertifikatssystemet. Inom elcertifikatssystemet ska elanvändare som också själva producerar el under vissa förutsättningar ha kvotplikt. Kvotplikt är en skyldighet att annullera elcertifikat. Skyldigheten kan innebära att den kvotpliktige måste köpa elcertifikat av en annan marknadsaktör. Den som förfogar över en produktionsanläggning och själv förbrukar elen som produceras i den kan anses använda egenproducerad el. För att denne ska ha kvotplikt krävs dock att övriga förutsättningar för kvotplikt är uppfyllda, att anläggningen har en viss kapacitet och att den egenanvända volymen el överstiger 1 200 megawattimmar per år. Den som deltar i energidelning genom att köpa eller få rätt till el som någon annan producerar, kan inte själv anses producera elen som används. Den som producerar elen och överlåter rätten till den, använder inte elen. Ingen av dessa sistnämnda aktörer bör därmed kunna anses som kvotpliktig.

Delad el bör definieras

Lagrådet föreslår att även uttrycket delad el bör definieras, och att det med delad el ska avses el som produceras och förbrukas inom energidelning.

Regeringen instämmer i denna bedömning. En sådan definition bör därför föras in i elmarknadslagen.

8.2 Deltagande i energidelning

Regeringens förslag

Den som överlåter rätten till delad el ska inte få ha energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

En elanvändare som sysselsätter fler än 250 personer och vars årsomsättning överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning överstiger 43 miljoner euro per år, ska inte få delta i energidelning om den sammanlagda installerade kapaciteten hos de anläggningar som används inom energidelningen överstiger 6 megawatt.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer delvis överens med regeringens. I rapporten föreslås att stora företag inte ska ha rätt att delta i energidelning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Konkurrensverket* och *Svensk Bioenergi* anser att argumenten för att exkludera stora företag är otydliga och riskerar att framkalla oönskade konkurrens- eller beteendemässiga snedvridningar. *Research Institutes of Sweden* anser att frågan om att utesluta stora företag bör utredas närmare. *Statens energimyndighet* anser att stora företag ska få delta i energidelning.

Skälen för regeringens förslag

Energidelning får inte vara huvudsaklig verksamhet

Enligt elmarknadsdirektivet får inte aktiva kunder som deltar i energidelning ha deltagandet som huvudsaklig kommersiell eller yrkesmässig verksamhet (artikel 15a.2). Det är bara att överlåta rätten till delad el mot betalning som kan utgöra en kommersiell verksamhet. Förbudet i direktivet innebär att en person som överlåter rätten till delad el mot betalning i vinstsyfte, och har det som enda intäkt, inte får delta i energidelning. Det hindrar dock inte att ett litet företag som driver en annan huvudsaklig verksamhet, t.ex. ett lantbruk, också överlåter rätten till delad el i vinstsyfte som en sidoverksamhet. Det bör även vara möjligt att överlåta rätten till delad el mot betalning så länge delningen inte sker i kommersiellt syfte. En energigemenskap, t.ex. en medborgarenergigemenskap, som överlåter rätten till delad el till sina medlemmar bör kunna göra det mot betalning, eftersom syftet inte är kommersiellt eller yrkesmässigt. En medborgarenergigemenskap har nämligen som sitt främsta mål att ge sina medlemmar eller delägare eller det närområde där den är verksam miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar, snarare än att generera ekonomisk vinst (artikel 2.11 elmarknadsdirektivet).

I lagrådsremissen används uttrycket dela el för att ange att en person producerar och i vissa fall även överlåter rätten till delad el. *Lagrådet* invänder mot uttrycket dela el och anser att det inte bör användas eftersom det är otydligt. Regeringen instämmer i Lagrådets bedömning. När det gäller den begränsning som föreslås i detta avsnitt bör det därför anges att den som överlåter rätten till delad el inte får ha energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

Begränsning av produktionsanläggningens kapacitet i vissa fall

Om slutkunder som är större än små och medelstora företag tillåts delta i energidelning, får den produktionsanläggning som ingår i energidelningen inte ha en installerad kapacitet på mer än 6 megawatt (artikel 15a.5 a elmarknadsdirektivet). Små företag definieras i elmarknadsdirektivet som företag med färre än 50 anställda och vars årsomsättning eller årliga balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro (artikel 2.7). Det finns ingen definition av medelstora företag i direktivet, men ledning kan hämtas från kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Där definieras kategorin små och medelstora företag som företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars omsättning inte överstiger 50 miljoner euro per år eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år. Som företag räknas varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver en ekonomisk verksamhet.

Som flera remissinstanser påpekar saknas det tydliga argument för att utesluta stora företag från möjligheten att delta i energidelning. Att sådana företag kan ha mindre behov av eller färre incitament till att delta i energidelning är inte ett skäl till att helt utesluta dem från möjligheten att delta. Dessutom gäller direktivets begränsning i fråga om produktionsanläggningens kapacitet för slutkunder, oavsett om den stora slutkunden är ett företag eller inte. Det finns ingen anledning att tillåta andra stora aktörer att delta i energidelning under de förutsättningar som anges i direktivet och samtidigt förvägra stora företag den möjligheten.

I elmarknadsdirektivet är utgångspunkten att det bara finns en produktionsanläggning knuten till ett energidelningsarrangemang. Om en stor slutkund deltar i energidelningen får den installerade kapaciteten i den anläggningen inte överstiga 6 megawatt (artikel 15a.5). Det finns dock inget i direktivet som hindrar att en elanvändare äger, hyr eller leasar flera produktionsanläggningar, eller avtalar med flera andra elanvändare som producerar el om att få rätt till elen de producerar eller lagrar. Tvärtom anges uttryckligen i elmarknadsdirektivet att alla kunder ska ha möjlighet att ha flera energidelningsavtal samtidigt (artikel 4.1). Begränsningen av den installerade kapaciteten hos en produktionsanläggning skulle förlora sitt syfte om den i ett sådant fall ansågs gälla för varje produktionsanläggning för sig.

Direktivet bör därför tolkas så att om fler än en produktionsanläggning används inom energidelningen där stora elanvändare deltar, får den sammanlagda installerade kapaciteten hos produktionsanläggningarna inte överstiga 6 megawatt. En stor elanvändare bör inte heller få delta i flera arrangemang för energidelning om denne redan deltar i energidelning och produktionsanläggningen som används har en installerad kapacitet på

6 megawatt. Större, energiintensiva företag får antas ha ett större behov av elförsörjning än vad en anläggning med en installerad kapacitet på 6 megawatt kan producera. Även om sådana företag deltar i energidelning kommer endast en mindre del av försörjningsbehovet att täckas av den delade elen. Det är inte sannolikt att det skulle kunna medföra en sådan förändring av elmarknaden att det är befogat att utesluta dem från möjligheten till energidelning.

En elanvändare som sysselsätter fler än 250 personer och vars årsomsättning överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning överstiger 43 miljoner euro per år, bör alltså inte få delta i energidelningen om den sammanlagda installerade kapaciteten hos de produktions- och energilagringsanläggningar som används inom energidelningen överstiger 6 megawatt.

8.3 Inom vilket område energidelning får ske

Regeringens förslag

Energidelning ska endast få ske mellan en inmatningspunkt och en uttagspunkt inom samma elområde.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer i sak överens med regeringens men har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Göteborg Energi*, *Energiföretagen* och *Svensk Bioenergi* förespråkar en stegvis implementering av energidelning. Energiföretagen föreslår att energidelning inledningsvis endast bör kunna ske inom ett koncessionsområde och sedan utökas till att ske inom ett elområde. *Vattenfall AB* föreslår en avgränsning till nätområde. *Svensk Solenergi* föreslår att incitament för energidelning ska föras in på flera nivåer: inom en byggnad, mellan angränsande fastigheter och inom ett koncessionsområde. *Research Institutes of Sweden* anser att energidelning ska avgränsas för att främja lokal förbrukning.

Skälen för regeringens förslag

Energidelning ska ske inom ett elområde

Enligt elmarknadsdirektivet ska energidelning få ske inom ett elområde eller inom ett mer geografiskt avgränsat område som medlemsstaterna bestämmer (artikel 15a.1). Om slutkunder som är större än små och medelstora företag tillåts delta i energidelning, ska medlemsstaterna ange inom vilket lokalt eller begränsat område det ska gälla (artikel 15a.5 b). Det finns inget hinder mot att ange att det geografiskt begränsade området också ska vara ett elområde.

Vad som utgör ett elområde definieras i elmarknadsförordningen (artikel 2.65). Med elområde avses det största geografiska område som el

kan handlas inom utan att det krävs kapacitetstilldelning. Det är alltså fråga om ett avgränsat geografiskt område inom Sverige där priset på el sätts baserat på tillgång och efterfrågan av el i just detta område. Sverige har fyra elområden.

Att tillåta energidelning endast inom ett visst område innebär i praktiken en begränsning av möjligheterna för en elanvändare att investera i en produktionsanläggning, antingen direkt genom köp, hyra eller leasing eller indirekt genom att ingå avtal om rätt till el. Fördelen med att tillåta energidelning inom ett större geografiskt område är att det möjliggör fler investeringar i produktionsanläggningar och ger fler elkunder möjligheten att bli aktiva kunder. Det talar för att tillåta energidelning inom ett så stort område som möjligt, dvs. inom ett elområde.

Ett par remissinstanser, däribland *Energiföretagen*, föreslår att området som energidelning ska få ske inom ska avgränsas till att endast avse ett koncessionsområde, dvs. det område där en systemansvarig har ett ledningsnät. Det skulle innebära att en elanvändare endast får dela energi från en produktionsanläggning som ligger i samma koncessionsområde som elanvändaren bor eller driver verksamhet i. Skäl för en sådan avgränsning uppges bl.a. vara att datahanteringen blir enklare om endast en systemansvarig för distributionssystem berörs och att det blir billigare om alla deltagare i energidelningen har samma systemansvarig för distributionssystem.

Att begränsa elanvändares möjligheter att delta i energidelning till att endast gälla inom ett koncessionsområde riskerar att leda till att vissa elanvändare får sämre möjligheter att delta i energidelning än andra, eftersom möjligheterna blir helt beroende av de förutsättningar som råder inom just det koncessionsområde där elanvändaren bor eller bedriver verksamhet. Det minskar också incitamenten och möjligheterna att investera i produktionsanläggningar eller energilagringsanläggningar på annan ort, t.ex. genom att installera en solcellsanläggning på sitt sommarhus och förbruka elen i sin lägenhet. Eventuella ökade kostnader för informationsutbyte utgör inte heller tillräckliga skäl för att inskränka elanvändares möjligheter att delta i energidelning.

Till skillnad från vad *Research Institutes of Sweden* anger är en avgränsning av inom vilket område energidelning får ske inte något lämpligt verktyg för att främja lokal förbrukning av el. Att energidelning får ske inom ett elområde, hindrar dock inte att energidelning sker lokalt inom ett litet område, t.ex. mellan två angränsande fastigheter, som *Svensk Solenergi* föreslår.

Sammanfattningsvis bör energidelning få ske mellan en produktionsanläggning eller en energilagringsanläggning och en elanvändare inom samma elområde. Det bör gälla oavsett om det är fråga om en stor elanvändare eller inte. Som *Lagrådet* föreslår bör kravet knytas till den inmatningspunkt där den delade elen matas in respektive den uttagspunkt där den delade elen tas ut. Vid energidelning som innebär att en elanvändare överlåter rätten till el till en annan elanvändare är det alltså anläggningens, och därmed inmatningspunktens, placering som blir avgörande, inte var elanvändaren som förfogar över anläggningen bor eller bedriver verksamhet.

8.4 Uttag av delad el kräver leveransavtal

Regeringens förslag

En elanvändare ska få ta ut delad el från en uttagspunkt endast om elanvändaren har ingått ett avtal med en elleverantör om att den ska leverera el i uttagspunkten.

Energidelningsrapporten förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer delvis överens med regeringens. I rapporten föreslås även att endast elanvändare som ingått ett avtal med en systemansvarig om att mata in el i en inmatningspunkt ska få ingå ett avtal om energidelning som avser inmatningspunkten.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

Krav på leveransavtal för att få ta ut delad el

I de flesta fall får det antas att en elanvändare som tar emot delad el också har ett avtal med en elleverantör om leverans av el. Endast el producerad från förnybara energikällor kan utgöra delad el. Produktion av el från förnybara energikällor är ofta väderberoende och kan också variera över årstiderna. Det är därför osannolikt att ett eller flera energidelningsavtal kan garantera en elanvändare tillräckligt mycket el för att täcka hela elförsörjningsbehovet dygnet runt, året runt. Det troliga är att delad el oftast kommer att utgöra ett komplement till elanvändarens avtal om leverans av el och vara ett sätt att minska elanvändarens elkostnader. Det kan dock inte uteslutas att det finns kunder som önskar täcka hela sitt elförsörjningsbehov med delad el.

Problem uppstår om en kund i något fall tar ut mer el än vad den anläggning som ingår i energidelningen producerar. I praktiken finns det inget sätt för den systemansvariga att kontrollera att inmatningen av el från produktionsanläggningen motsvarar kundens förbrukning av el. Om en kund tagit ut mer el än vad anläggningen förbrukat, uppstår frågor om kompensation och balansansvar.

Utgångspunkten i elmarknadsdirektivet är att delad el ska dras av från kundens förbrukning av el, se avsnitt 8.7. Det underliggande antagandet är alltså att kunden har ett avtal om leverans av el. För att undvika de problem som annars kan uppstå med att en elanvändare tar ut mer el än sin andel delad el från nätet bör det införas ett krav på att endast elanvändare som har tecknat avtal med en elleverantör om leverans av el i en uttagspunkt får ta ut delad el i den uttagspunkten. *Lagrådets* förslag om att kravet ska utformas så att det gäller för elanvändare som ”tar emot” delad el i en uttagspunkt är mindre lämpligt, eftersom det följer av förklaringen av vad en uttagspunkt är att el ”tas ut” från en sådan punkt. Däremot kan uttrycket ta emot delad el med fördel användas i andra fall, där inte hänvisning samtidigt görs till en uttagspunkt.

Eftersom en elleverantör enligt förslaget i avsnitt 8.7 ska dra av delad el från fakturan, behöver elkunden inte betala för någon elleverans, om inte förbrukningen överstiger mängden inmatad delad el. Kravet på att elanvändare som tar ut delad el också måste teckna ett leveransavtal innebär alltså inte att elanvändaren får dubbla elkostnader.

Enligt ellagen får en elleverantör endast ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt med den elanvändare som enligt avtal med ett nätföretag har rätt att ta ut el i den punkten. Den begränsningen kommer att finnas kvar även i den nya elmarknadslagen, se avsnitt 7.2. Eftersom en elanvändare som vill ta ut delad el måste teckna avtal med en elleverantör kommer kravet i praktiken också att innebära att elanvändaren som tar ut delad el också är den elanvändare som har avtal med den systemansvariga om att ta ut el i uttagspunkten.

Inget krav på avtal med en systemansvarig om inmatningspunkten

I energidelningsrapporten föreslås att det ska ställas krav på att den som deltar i energidelning ska ha avtal med en systemansvarig om att mata in delad el i en inmatningspunkt. Ett sådant krav kan bara gälla för den som deltar i energidelning genom att mata in delad el på elnätet. I annat fall blir det omöjligt för den som har en produktionsanläggning på sin fastighet att överlåta rätten till delad el från den anläggningen till någon annan, utan att den som tar ut den delade elen också tar över producentens nätavtal med den systemansvariga. Det blir också omöjligt att överlåta rätten till delad el till fler än en elanvändare.

Den som vill ansluta en produktionsanläggning till elnätet ska begära att få ansluta anläggningen hos den systemansvariga som äger nätet. I samband med det bör det också tecknas ett avtal om inmatning med den systemansvariga. Utan sådant avtal kan det inte ske någon mätning av el i inmatningspunkten. Det framstår inte som nödvändigt att särskilt ange att en elanvändare som överlåter rätten till delad el ska ingå avtal om inmatning med den systemansvariga.

8.5 Ansvar för obalanser som energidelningen orsakar

Regeringens förslag

Delad el ska endast få matas in från en produktions- eller energilagringsanläggning om någon har åtagit sig balansansvaret i den eller de inmatningspunkter som hör till anläggningen.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer delvis överens med regeringens. I energidelningsrapporten föreslås att energidelning endast ska få ske om någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som energidelningen orsakar.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* (*Svenska kraftnät*) efterfrågar förtydliganden om hur energidelning ska rapporteras in till balansavräkningen och hur energivolymen ska verifieras. *Energiföretagen* vill se en djupare analys av hur balansansvaret och de balansansvariga påverkas vid energidelning.

Buddy Energi AB, *Fastighetsägarna* och *Steptura AB* anser att förslaget inte är förenligt med proportionalitetsprincipen. De föreslår i stället att Energimarknadsinspektionen ska få i uppdrag att ta fram standardiserade lösningar där balansansvar, mätning och debitering hanteras av en extern part. *Vattenfall AB* anser att en och samma balansansvarig bör hantera alla elanvändare inom energidelningen och påpekar att den föreslagna modellen kommer att kräva systemutveckling hos elleverantörerna.

Skälen för regeringens förslag

De som deltar i energidelning, både genom att överlåta rätten till delad el och genom att ta emot delad el, är aktiva kunder i elmarknadsdirektivets mening. Aktiva kunder ska vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet genom att vara balansansvariga parter eller genom avtal delegera balansansvaret till en balansansvarig part efter eget val (artikel 15.2 f i direktivet jämfört med artikel 5 i elmarknadsförordningen). Varje balansansvarig part ska vara ekonomiskt ansvarig för sina obalanser och sträva efter att balansera eller hjälpa till att balansera elsystemet.

Detaljerade krav på vad det innebär att vara balansansvarig för en leveranspunkt och vilka krav som ställs på balansansvariga parter m.m. finns i villkor som ska utarbetas av den systemansvariga för överföringssystem enligt kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (balansförordningen). Villkoren ska godkännas av tillsynsmyndigheten. I Sverige finns de villkor som gäller för balansansvariga parter i det avtal som balansansvariga parter sluter med Svenska kraftnät.

I praktiken finns det skäl som talar emot att elanvändare, framför allt om de är privatpersoner eller små företag, ska vara balansansvariga parter. Det ställs krav på en balansansvarig part som är svåra för exempelvis en privatperson att uppfylla. En balansansvarig part är enligt Svenska kraftnäts villkor bl.a. skyldiga att kunna kommunicera i vissa system och att ställa säkerhet. Denne måste också sluta avtal med bolaget eSett Oy (eSett) som sköter avräkningen.

En elanvändare som tar emot delad el måste ha ett avtal med en elleverantör, se avsnitt 8.4. Den elleverantören får i sin tur inte leverera el om det inte finns en balansansvarig part i uttagspunkten. För elanvändare som tar ut delad el finns det därmed redan en balansansvarig part som ansvarar för den uttagspunkt där elanvändaren tar ut el. Även om elanvändarens totala förbrukning inte nödvändigtvis påverkas av energidelningen, kommer elleverantören och den balansansvarige att behöva anpassa sitt agerande, t.ex. genom att köpa in mindre mängder el för att täcka elanvändarens behov. Elleverantören och den balansansvariga parten har större möjligheter att reglera balansen i punkten än den enskilda

elanvändaren har. I avsnitt 8.7 finns förslag som innebär att elleverantören löpande får information om inmatad el från en produktionsanläggning som ingår i energidelning. Elleverantören och dennes balansansvariga part bör kunna använda den informationen för att planera sina inköp av el. Inrapportering till avräkningen bör kunna ske på vanligt sätt, genom elleverantörens balansansvariga part. I likhet med vad bl.a. *Fastighetsägarna* förespråkar kommer då inte ansvaret för de obalanser som uppstår i uttagspunkten att ligga på den som tar ut delad el.

Även om förslaget, som *Vattenfall AB* påpekar, kan leda till att elleverantörer måste utveckla sina system, bedöms det ändå vara lämpligare än ett system som gör att det kan finnas fler än två balansansvariga parter i en och samma leveranspunkt.

Beroende på hur energidelningen sker kan det finnas en elleverantör och därmed också en balansansvarig part i inmatningspunkten. Det är fallet om elen delas genom en kombinerad inmatnings- och uttagspunkt. Inte heller i detta fall kommer alltså den elanvändare som matar in den delade elen att behöva se till att det finns en balansansvarig part. Det kan dock inte uteslutas att el kommer att matas in från produktionsanläggningar som enbart har en inmatningspunkt. I ett sådant fall är det inte givet att det också finns ett avtal med en elleverantör att ta emot elen. För att det ändå ska finnas en balansansvarig part i punkten bör det uppställas ett krav på att delad el endast får matas från en produktionsanläggning om det finns en balansansvarig part i inmatningspunkten. Som *Lagrådet* anger bör inte uttrycket dela el användas. Det är tydligare att ange att delad el inte får matas in. Den som vill mata in delad el från en anläggning som ingår i energidelning bör ingå avtal med en balansansvarig part, alternativt själv vara balansansvarig part. Det sistnämnda förutsätter dock att den som matar in den delade elen uppfyller de villkor som framgår av Svenska kraftnäts och eSetts avtal och att elanvändaren tillåts teckna avtal med båda de aktörerna.

Sammanfattningsvis bör energidelning endast få ske om någon har åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till den anläggning som den delade elen matas in från.

8.6 Förbud mot sämre villkor

Regeringens förslag

Elleverantörer, systemansvariga och marknadsaktörer ska inte få erbjuda en elanvändare som deltar i energidelning sämre villkor än andra elanvändare, om inte skillnaden är objektivt och sakligt motiverad.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer i sak överens med regeringens men har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

Medlemsstaterna ska enligt elmarknadsdirektivet säkerställa att den som deltar i energidelning inte utsätts för orättvis och diskriminerande behandling från marknadsaktörernas eller deras balansansvariga parters sida (artikel 15a.4 första stycket f).

Den reglering som gäller till skydd för elanvändare, som krav avseende avtal om leverans av el och byte av leverantör, gäller oavsett om elanvändaren deltar i energidelning eller inte (jfr artikel 15a.4 första stycket b elmarknadsdirektivet). För att säkerställa ett korrekt genomförande av elmarknadsdirektivet bör det dock tydliggöras att elmarknadens aktörer inte får missgynna den som deltar i energidelning.

Att en elanvändare deltar i energidelning kommer att medföra vissa merkostnader för de aktörer som måste hantera energidelningen. Det gäller främst för elleverantörer, men kan även bli aktuellt för t.ex. systemansvariga och balansansvariga. För elleverantörer kan en kund som deltar i energidelning innebära ökade kostnader för administration för att hantera energidelningen samtidigt som intäkterna från försäljning av el till samma kund minskar. Det är i viss utsträckning rimligt att elleverantörer och andra aktörer tillåts kompensera för den risk för ökade kostnader och inkomstbortfall som energidelning innebär. Det som inte ska vara tillåtet är enligt direktivet orättvis och diskriminerande behandling, dvs. negativ särbehandling som saknar saklig grund. Exempel på sådan negativ särbehandling skulle kunna vara att elleverantören tar ut ett högre pris för elen än vad som är motiverat sett till de ökade kostnader som energidelningen orsakar. Om elleverantören kan visa att prishöjningen är motiverad på objektiva grunder, bör det inte ses som diskriminerande behandling bara för att priset är högre än andra elanvändares.

Som *Lagrådet* föreslår bör förbudet mot orättvis och diskriminerande behandling uttryckas som att marknadsaktörer inte får erbjuda den som deltar i energidelning sämre villkor än de som erbjuds andra elanvändare, om inte skillnaden är objektivt och sakligt motiverad.

8.7 Avdrag för delad el

Regeringens förslag

Om en elanvändare tar emot delad el, ska dennes elleverantör dra av den delade elen från elanvändarens totala uppmätta förbrukning.

Skyldigheten att dra av delad el ska inte gälla om

- deltagarna i energidelningen inte har uppfyllt sina respektive anmälningsskyldigheter,
- en eller flera deltagare inte uppfyller den nya elmarknadslagens krav för att få delta i energidelning,
- elen delas över gränsen för ett elområde,
- det saknas någon som åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till anläggningen som elen delas från, eller
- elleverantören saknar tillgång till de mätuppgifter som krävs för att kunna göra avdraget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om metoder för beräkning av avdrag för delad el.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer delvis överens med regeringens. I rapporten föreslås att det ska anges i lag att avdraget inte får påverka skatter och nättariffer och inom vilken period avdraget ska göras. Det finns inget förslag i rapporten om att begränsa elleverantörers skyldighet att dra av delad el eller om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om hur avdraget ska beräknas.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Energiföretagen* och *Vattenfall AB* anser att det måste klargöras hur reglerna om mervärdesskatt ska tillämpas vid energidelning. Vattenfall AB anger dessutom att elleverantörerna inte kommer att kunna basera sina fakturor på uppmätt förbrukning och anser att det finns en risk för att avtal om att köpa el till fast pris blir dyrare för att kompensera för att kunden kan börja ta emot delad el under avtalstiden. *Svensk solenergi* anger att förslaget är olämpligt för energidelning inom en byggnad och föreslår i stället att elnätsföretaget ska räkna av den delade elen och fördela den via en fördelningsnyckel.

Flera remissinstanser, däribland *Fastighetsägarna* och *Hyresgästföreningen*, anser att el som delas bör undantas energiskatt och nätavgift, eller i vart fall få reducerad skattesats och nätavgift. *Lokalkraft Sverige* anser att energidelning bör kunna ske via det koncessionerade nätet utan att vara skattepliktig för energiskatt, men att nätavgift ska betalas för transporten av elen på det nätet.

Skatteverket efterfrågar ett tydliggörande av vilka skatter som avses i det remitterade lagförslaget där det anges att avdraget inte får påverka skatter. Skatteverket anser att det bör övervägas om det är lämpligt att föra in en bestämmelse om begränsningar för utformning av skattebestämmelser i elmarknadslagstiftningen.

Statens energimyndighet anser att Energimarknadsinspektionen bör få i uppdrag att utreda hur hinder för att kunna stötta energidelning genom ekonomiska incitament via nätavgiften kan undanröjas.

Skälen för regeringens förslag

En elleverantör ska dra av delad el från en elanvändares totala uppmätta förbrukning

I elmarknadsdirektivet anges att medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder som deltar i energidelning har rätt att få den delade el som matas in i nätet avdragen från sin totala uppmätta förbrukning. Avdraget ska ske inom ett tidsintervall som inte är längre än avräkningsperioden för obalanser. Det ska inte påverka tillämpliga icke-diskriminerande skatter, avgifter och kostnadsreflekterande nätavgifter (artikel 15a.4 första stycket a).

Det framgår inte av elmarknadsdirektivet vilken marknadsaktör som ska göra avdraget för delad el. En elanvändare får som utgångspunkt två fakturor, en faktura från den systemansvariga som äger nätet där elanvändarens uttagspunkt finns och en faktura från sin elleverantör. Den systemansvarigas faktura avser nätavgiften, dvs. kostnaden för att transportera el till elanvändaren. Elleverantörens faktura avser den el som elleverantören har levererat till elanvändaren.

En elleverantörs faktura ska som huvudregel baseras på hur mycket el elanvändaren har förbrukat. Elleverantören får uppgifter om elanvändarens förbrukning från den systemansvariga som har avtal med elanvändaren om transport av el. När en elanvändare tar emot delad el utgör den delade elen en del av den totala förbrukade elen. Elleverantören kan därför inte debitera elanvändaren för den totala mängden förbrukad el. Till skillnad från vad *Svensk Solenergi* anför är det därför naturligt att elleverantören också är skyldig att dra av delad el från elanvändarens förbrukning. Elanvändaren behöver på det sättet endast betala elleverantören för den el som återstår när avdraget har gjorts, dvs. endast för den el som elleverantören faktiskt har levererat.

I motsats till vad några remissinstanser anför bör inte den systemansvariga göra något avdrag för delad el från den nätavgift som elanvändaren betalar. Även den delade elen har transporterats till elanvändaren, som därför också bör debiteras för transporten. Det bedöms inte finnas några skäl i nuläget att ge något sådant uppdrag som *Statens energimyndighet* förordar.

Med anledning av vad *Skatteverket* påpekar bör det inte införas någon särskild reglering om begränsningar för utformning av skattebestämmelser i ellagstiftningen.

Energiföretagen och *Vattenfall AB* anser att det måste klargöras hur reglerna om mervärdesskatt ska tillämpas vid energidelning. Flera remissinstanser anser att el som delas bör undantas energiskatt eller få reducerad skattesats. Regeringen föreslår inte några ändringar i sak i någon skattelagstiftning med anledning av förslaget om energidelning. De frågor om exempelvis energiskatt och mervärdesskatt som eventuellt uppkommer i tillämpningen får bedömas utifrån gällande skatteregler och omständigheterna i det enskilda fallet.

Sammanfattningsvis bör en elleverantör vara skyldig att dra av den delade el som en elanvändare tar emot från elanvändarens totala uppmätta förbrukning.

Avdrag behöver inte göras om kraven på hur energidelning får ske inte är uppfyllda

En förutsättning för att en elleverantör ska vara skyldig att göra avdrag för delad el från en elanvändares totala uppmätta förbrukning är att elanvändaren deltar i energidelning. Om t.ex. den el som delas inte har producerats från förnybara energikällor, är det inte energidelning i lagens mening. I ett sådant fall behöver inte något sådant avdrag som föreslås i detta avsnitt göras. Avdrag behöver endast göras för elanvändare som ägnar sig åt energidelning i den betydelse som anges i den nya elmarknadslagen.

I avsnitt 8.2, 8.3 och 8.9 föreslås dessutom vissa begränsningar av rätten att delta i energidelning och rätt att meddela föreskrifter om krav på att deltagare i energidelning anmäler sitt deltagande till sina elleverantörer. Endast el som delas på ett sätt som uppfyller kraven i den nya elmarknadslagen bör ge rätt till avdrag från den totala uppmätta förbrukningen. Det innebär t.ex. att el som delas från en produktions- eller energilagringsanläggning som ligger i ett annat elområde än det område där mottagaren av elen finns, inte bör dras av från dennes förbrukning. Elleverantörers skyldighet att dra av delad el bör därför begränsas till att endast gälla om energidelningen uppfyller villkoren om vilka som får delta i energidelning och inom vilket område som energidelning får ske. Elleverantören bör inte heller vara skyldig att göra något avdrag om denne inte fått all nödvändig information för att kunna göra avdraget genom elanvändarens anmälan om energidelning.

Ytterligare ett krav som gäller som förutsättning för att el ska få delas från en anläggning är att någon har åtagit sig balansansvaret för den inmatningspunkt som hör till produktions- eller energilagringsanläggning som elen delas från, se avsnitt 8.5. Om detta krav inte är uppfyllt, bör inte något avdrag av delad el göras från den totala uppmätta förbrukningen.

Avdrag behöver inte göras om elleverantören saknar tillgång till mätuppgifter

En elleverantör som ska göra avdrag för delad el måste få information om hur mycket el som matats in från den produktionsanläggning som elen delas från. Därutöver måste elleverantören veta hur stor andel av den elen som delats med just den elanvändare som är kund åt elleverantören. Det sistnämnda är information som måste finnas i anmälan till elleverantören. Information om hur mycket el som matats in från en produktionsanläggning kräver dock, som *Energiföretagen* och *Vattenfall AB* påpekar, att elleverantörerna inhämtar mätuppgifter från den systemansvariga som ansvarar för produktionsanläggningens inmatningspunkt.

Enligt elmarknadsdirektivet ska systemansvariga övervaka, samla in, validera och kommunicera mätaruppgifter om den delade elen med relevanta slutkunder och marknadsaktörer (artikel 15a.6 a). Systemansvariga är redan skyldiga att mäta transporterad el i de leveranspunkter de ansvarar för och att rapportera resultaten till bl.a. producenter, elleverantörer och elanvändare. Regler om utbyte av mätuppgifter finns också i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

En elleverantör som behöver information om hur mycket delad el som matats in i elnätet kan med stöd av befintliga bestämmelser få det från den systemansvariga. Direktivets krav på att systemansvariga ska kommunicera uppgifter om den delade elen med elanvändarna och med andra relevanta marknadsaktörer är därför uppfyllt genom befintliga bestämmelser.

Om delad el matas in från en anläggning som ägs av någon annan än den som tar ut den delade elen, krävs att anläggningens ägare ger tillstånd till att en elleverantör tar del av mätuppgifter från inmatningspunkten. En elleverantör som inte fått tillgång till nödvändiga mätuppgifter kan inte förväntas göra avdrag för den delade elen. Elleverantören bör därför inte

vara skyldig att göra ett avdrag, om denne inte fått tillgång till de mätuppgifter som krävs för att kunna göra avdraget.

Föreskrifter om elleverantörernas avdrag

Enligt elmarknadsdirektivet ska delad el dras av från en elanvändares totala uppmätta förbrukning inom ett tidsintervall som inte är längre än avräkningsperioden för obalanser (artikel 15a.4 första stycket a iv). Avräkningsperioden för obalanser är de tidsenheter som används för beräkning av obalansen hos en balansansvarig part. Perioden är en kvart, dvs. 15 minuter (artikel 53.1 i balansförordningen). Förbrukning av el mäts också i dag i de flesta fall per kvart. Avdraget bör därför göras från förbrukningen allt eftersom den mäts och rapporteras.

Som *Vattenfall AB* uppmärksammar ska elleverantörens fakturering av elanvändaren som huvudregel baseras på uppmätt faktisk förbrukning av el. Om det saknas mätvärden, dvs. uppgifter om hur mycket el en elanvändare faktiskt har förbrukat, får faktureringen i stället baseras på s.k. beräknade mängder. Då får elleverantören beräkna mängden levererad el och använda sig av system för förskottsbetalning.

Vid energidelning är en elanvändares totala förbrukning av el inte densamma som elanvändarens förbrukning av levererad el. En andel av förbrukningen utgörs av förbrukning av delad el. Det saknas dock särskilda mätvärden för hur stor andel av den el som elanvändaren har förbrukat som är delad. För att en elleverantörs fakturering ska kunna baseras enbart på hur mycket levererad el som elanvändare har förbrukat, krävs därför att elleverantören gör en beräkning. Undantagsregeln om beräkning vid avsaknad av mätvärden är därmed tillämplig.

Enligt elmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna utse en kontaktpunkt som ska kunna validera beräkningsmetoder (artikel 15a.6 b). Den metod som en elleverantör använder för att räkna ut vilket avdrag som ska göras ska alltså på något sätt vara validerad. För att validering ska kunna vara möjlig krävs regler om hur beräkningen ska göras. Ett företag som följer reglerna kan då anses använda en validerad beräkningsmetod, särskilt om reglerna omfattas av tillsynsmyndighetens tillsyn, se avsnitt 8.15.

Regler om vilka metoder som ska användas för att beräkna ett avdrag, vilket inbegriper inom vilken tidsperiod ett avdrag ska göras, är av teknisk karaktär och bör därför regleras på lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om metoder för beräkning av avdrag för delad el.

8.8 Ingen mottagningsplikt vid energidelning

Regeringens förslag

En elleverantör ska inte vara skyldig att ta emot el från en elanvändares produktions- eller energilagringsanläggning om elanvändaren matar in elen för att själv förbruka den inom ramen för energidelning.

Energidelningsrapportens förslag

Det finns inget förslag om begränsning av mottagningsplikten i energidelningsrapporten.

Remissinstanserna

Remissinstanserna uttalar sig inte om mottagningsplikten.

Skälen för regeringens förslag

En elleverantör är skyldig att ta emot el som matas in från en elanvändares produktions- eller energilagringsanläggning på skäliga villkor. Denna s.k. mottagningsplikt gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Om en elanvändare ingått ett avtal med en annan elanvändare om att överlåta rätten till delad el, finns det ett avtal om att någon annan än elleverantören ska ta emot elen. Den situationen omfattas alltså av det befintliga undantaget. Om elanvändaren däremot själv både producerar och förbrukar den delade elen t.ex. genom att producera den i en produktionsanläggning på en fritidsbostad och förbruka den i en lägenhet på annan ort, skulle dock mottagningsplikten gälla, eftersom elanvändaren då inte har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen. En sådan ordning skulle leda till att elanvändaren kompenseras dubbelt för den delade elen, både genom att elleverantören vid inmatningspunkten är skyldig att köpa elen och genom att elleverantören vid uttagspunkten ska dra av elen. Undantaget från mottagningsplikten bör därför utvidgas till att omfatta situationen när en elanvändare själv förbrukar el som producerats av en produktions- eller energilagringsanläggning som denne äger, leasar eller hyr helt eller delvis.

8.9 Föreskrifter om anmälan och register

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om

- anmälningsskyldighet för de som deltar i energidelning,
- hur en elleverantör ska hantera anmälningar och att en elleverantör får begära komplettering av anmälan, och
- en skyldighet för elleverantörer att föra register och om vilka uppgifter som ska ingå i registret.

Regeringens bedömning

Validering av beräkningsmetoder bör ske genom tillsyn över att föreskrifter om beräkningsmetoder följs. Elleverantörerna bör inte vara skyldiga att tillhandahålla allmän praktisk information om energidelning.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer delvis överens med regeringens. I rapporten föreslås att det ska anges i lag att en elanvändare ska anmäla energidelning till sin elleverantör. Det lämnas inget uttryckligt förslag om registerföring eller att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om det. Däremot görs bedömningen att elleverantörer är de aktörer som är mest lämpade för att ta emot anmälningar och information om deltagande. Enligt rapporten kan Energimarknadsinspektionen med stöd av befintliga bemyndiganden meddela föreskrifter att elleverantörer ska tillhandahålla information om energidelning. Slutligen görs i rapporten bedömningen att inga åtgärder är nödvändiga för att genomföra direktivets krav på validering av beräkningsmetoder.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Energiföretagen* och *Vattenfall AB* påtalar att det saknas förslag om kontaktpunkt för energidelning och anser att det kommer leda till en otydlig ansvarsfördelning. Övriga remissinstanser har inte uttalat sig särskilt om bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Föreskrifter om anmälningsskyldighet

Den som deltar i energidelningsarrangemang ska anmäla det till berörda systemansvariga och till marknadsaktörer, inbegripet elleverantörer (artikel 15a.4 första stycket h). Eftersom elleverantörer är skyldiga att göra avdrag för delad el från elanvändarens totala uppmätta förbrukning är det främst de som måste få information om att deras kunder tar emot delad el.

En elanvändare kan ha mer än en elleverantör. Ett exempel på en sådan situation är att en elanvändare producerar elen i en produktionsanläggning vid sitt fritidshus och förbrukar den i sitt permanentboende på annan ort och har avtal med olika elleverantörer för de båda boendena. I enlighet med förslaget i avsnitt 8.8 ska elleverantören för fritidshuset i exemplet inte ha mottagningsplikt. För att undvika risk för dubbelkompensation kan det krävas att en elanvändare anmäler energidelning till alla sina elleverantörer. Av samma skäl bör en elanvändare också anmäla att den inte längre tar emot delad el. En elanvändare kan också behöva anmäla energidelning till andra elleverantörer än dem som elanvändaren själv har avtal med, t.ex. till en elleverantör som har avtal med någon i elanvändarens hushåll. Även den som överlåter rätten till delad el kan behöva anmäla detta till sin elleverantör, eftersom den elleverantören enligt befintliga regler inte heller har mottagningsplikt om en elanvändare ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

För att en elleverantör ska kunna göra avdrag för delad el och bedöma om ett avdrag måste göras, behöver elleverantören uppgifter om villkoren i energidelningen. Exempelvis behöver elleverantören uppgifter om från vilken anläggning som används inom energidelningen, information om vilka som deltar i energidelningen och om hur stor andel av den delade elen som ska tillgodoräknas elleverantörens kunder. Information om hur

mycket el en produktionsanläggning matar in kan göra det möjligt för en elleverantör eller dennes balansansvariga part att justera sitt handlande för att undvika att det uppstår obalanser. Vilken typ av information som krävs kan skilja sig från fall till fall. Elleverantören kan i vissa fall också behöva begära in ytterligare information från en elanvändare som lämnat in en anmälan om energidelning. Det kan också krävas regler om hur en anmälan ska hanteras av en elleverantör, t.ex. hur snabbt den ska handläggas och om elleverantören ska bekräfta mottagande av anmälan.

Effektivitetsskäl talar för att det bör antas regler om vad en anmälan om energidelning ska innehålla och hur den ska hanteras. Elleverantörerna slipper ta fram egna rutiner, och den som deltar i energidelning behöver inte ta reda på vilka rutiner just dennes elleverantör tillämpar. Föreskrifterna måste dock utformas så att de kan tillämpas vid alla former av energidelning som kan förekomma.

Bestämmelser om anmälningsskyldighet, inbegripet om anmälningars innehåll, och om hur anmälningar ska hanteras är av relativt teknisk och detaljerad natur, och bör införas på lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela sådana föreskrifter.

Föreskrifter om register

Medlemsstaterna ska säkerställa att berörda systemansvariga eller andra utsedda organ tillhandahåller en kontaktpunkt för att registrera energidelningsarrangemang, tillgängliggöra praktisk information för energidelning, ta emot information om mätpunkter och ändringar i deltagande i energidelningen och validera beräkningsmetoder (artikel 15a.6 b). Det finns inget som hindrar att kontaktpunkten tillhandahålls av olika organ. Det förklaras inte heller vad som avses med en kontaktpunkt.

Enligt sådana föreskrifter som kan meddelas med stöd av det bemyndigande som föreslås i detta avsnitt kan elleverantörerna bli skyldiga att ta emot anmälningar om att en elanvändare tar emot delad el och om att energidelning upphör. Därmed kan elleverantörerna också få tillgång till information om vilka mätpunkter som ingår i energidelning. Därför är det naturligt att elleverantörerna är ansvariga för att registrera anmälningar om energidelning och hålla ett register över vilka inmatnings- och uttagspunkter som ingår i energidelningen. Elleverantören är också den aktör som har störst nytta av att hålla ett sådant register, t.ex. för att kunna överblicka vilka kunder som deltar i energidelning och vilka mätuppgifter från olika mätpunkter som ska tillgodoräknas vilken kund. En elleverantör bör därför föra register över de anmälningar om energidelning som kommer in till leverantören. Förslaget innebär att en del energidelningsarrangemang kommer att registreras hos flera elleverantörer, t.ex. när en elanvändare överlåter rätten till delad el med flera mottagare som alla har olika elleverantörer. I elmarknadsdirektivet ställs det dock inget krav på att en enda aktör ska hålla ett register över samtliga energidelningsarrangemang. Den föreslagna ordningen är tillräcklig för att direktivet ska vara genomfört i denna del.

Som *Lagrådet* föreslår bör bestämmelserna om registerföring finnas på lägre normnivå än lag. Regeringen bör därför bemyndigas att meddela

föreskrifter om elleverantörers skyldighet att föra register och om vilka uppgifter som ska ingå i registret.

Validering av beräkningsmetoder och praktisk information

Enligt direktivet ska beräkningsmetoder valideras (artikel 15a.6 b iv). Det framgår inte uttryckligen vilka beräkningsmetoder som avses, men det bör vara metoderna för att beräkna avdraget för delad el från den totala förbrukningen. I avsnitt 8.7 föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om beräkningsmetoder för avdraget för delad el som elleverantören ska göra. Det bör inte ligga på en elleverantör att validera sina egna beräkningsmetoder. Valideringen bör i stället ske genom att beräkningsmetoder tas fram i förordning eller myndighetsföreskrifter och att elleverantörernas agerande omfattas av tillsyn.

Slutligen ska också en kontaktpunkt tillgängliggöra praktisk information om energidelning (artikel 15a.6 b ii). En elleverantör kan visserligen tillhandahålla information om t.ex. hur anmälan ska göras och hur den ska skickas in till leverantören, men det kan inte krävas att en elleverantör ska tillhandahålla allmän information om olika former av energidelning. Sådan allmän information bör i stället tillhandahållas av en myndighet. Inriktningen är därför att denna punkt bör genomföras genom ett uppdrag till en myndighet eller genom ändring av berörd myndighets instruktion.

8.10 Organisatörer av energidelning

Regeringens förslag

Med organisatör av energidelning ska avses den som utsetts av elanvändare som deltar i energidelning för att
- i enlighet med föreskrifter anmäla energidelningen till de deltagande elanvändarnas elleverantörer,
- kommunicera med marknadsaktörer om energidelningen,
- ansvara för installation eller drift av de produktions- eller energilagringsanläggningar som används inom energidelningen,
- ge stöd i att reglera uttag av delad el,
- ingå avtal om energidelning i en elanvändares namn, eller

fakturera elanvändare som tar emot delad el.

En person ska dock inte anses som organisatör av energidelning, om denne
- själv deltar i samma energidelning, eller
- äger eller förvaltar de produktions- eller energilagringsanläggningar som ingår i energidelningen och anläggningarna har en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt.

En organisatör av energidelning ska tillhandahålla sina tjänster på icke-diskriminerande och transparenta villkor.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer i huvudsak överens med regeringens. I rapporten föreslås dock att en organisatör av energidelning inte ska få äga eller förvalta en produktions- eller energilagringsanläggning vars kapacitet överstiger 6 megawatt.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Bostadsrätterna* anser att det är oklart hur organisatörerna av energidelning ska få tillgång till elanvändarnas mätuppgifter.

Skälen för regeringens förslag

Vad som avses med en organisatör av energidelning

Det finns ingen definition av organisatör av energidelning i elmarknadsdirektivet. Det framgår dock av bestämmelserna om organisatörer att en organisatör ska vara en person som utsetts för att fullgöra någon av eller alla de uppgifter som listas i direktivet (artikel 15a.3 första stycket). Organisatörer av energidelning har särskilda skyldigheter i förhållande till de elanvändare som utsett organisatören. Den som utser en organisatör av energidelning kan också i vissa fall ha vissa skyldigheter gentemot den som tar emot delad el, se avsnitt 8.11. Därför är det viktigt att det går att särskilja vem som är att anse som en organisatör av energidelning och inte. Uttrycket bör ha samma innebörd som i direktivet.

För att en aktör ska anses som organisatör av energidelning krävs att denne har utsetts av deltagarna i energidelningen. Det ska alltså ha skett någon form av formellt utpekande av en aktör som ansvarig för någon eller alla de uppgifter som listas i direktivet. Däremot ställs inget krav på hur utpekandet ska ske. Det skulle t.ex. kunna ske genom en fullmakt eller ett avtal.

I elmarknadsdirektivet finns en begränsning av vilka som kan utses som organisatörer. Till organisatör av energidelning får endast en tredje part utses, dvs. någon som inte själv deltar i det energidelningsarrangemang som uppdraget avser (artikel 15a.3 första stycket). Den begränsningen betyder inte att den som äger en produktions- eller energilagringsanläggning som ingår i energidelningen alltid är diskvalificerad från att utses till organisatör av energidelning. Den som deltar i ett energidelningsarrangemang får utses till organisatör av ett annat arrangemang än det egna.

Dessutom anges i elmarknadsdirektivet att en organisatör av energidelning som äger eller förvaltar en anläggning, men som inte själv deltar i energidelningen, inte är en aktiv kund (artikel 15a.3 andra stycket). Det innebär att den som äger en anläggning kan leasa eller hyra ut anläggningen till någon eller några andra, som i sin tur överlåter rätten till elen som produceras i anläggningen, utan att själv anses vara deltagare i energidelningen. Denne kan då utses till organisatör, t.ex. för att ansvara för driften av anläggningen. En förutsättning för detta är att anläggningen inte har en installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt. På liknande sätt som för stora företag bör personer som äger eller förvaltar flera anlägg-

ningar vars sammanlagda installerade kapacitet överstiger 6 megawatt, inte anses som organisatörer av energidelning, jfr avsnitt 8.2.

Sammanfattningsvis bör en organisatör av energidelning avse den som utsetts av deltagare i energidelning för att utföra uppgifter relaterade till energidelningen. En person ska dock inte anses som organisatör av energidelning om denne själv deltar i samma energidelning eller äger eller förvaltar de anläggningar som används för energidelningen och anläggningarna har en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt.

Organisatörens uppgifter

En person anses bara som organisatör av energidelning om denne har utsetts för att fullgöra minst en av de uppgifter som listas i elmarknadsdirektivet. Uppgifterna innefattar bl.a. att kommunicera med andra aktörer på elmarknaden om energidelningen, hantera energidelningsavtal och fakturering och att installera och driva den eller de produktions- eller energilagringsanläggningar som hör till energidelningen (artikel 15a.3). En uppräkning av uppgifter som motsvarar den i direktivet bör göras i den nya elmarknadslagen. Uppräkningen hindrar inte att en organisatör av energidelning också utför andra uppgifter, som inte listas i lagen. En organisatör måste dock fullgöra någon av de listade uppgifterna för att anses som organisatör. En av de uppgifter som räknas upp i elmarknadsdirektivet är att tillhandahålla stöd för hantering och balansering av flexibel last bortom mätaren och för anläggningar som är anslutna till ett distributionssystem (artikel 15.3 b). I en svensk kontext bör detta uttryckas som att en organisatör får utses för att ge stöd i att reglera uttaget av delad el. Det omfattar både uttag av el på interna nät och på lokal- och regionnät och interna nät. Interna nät är nät som innehavaren använder för transport av el för egen räkning.

En elanvändare som enligt sådana föreskrifter som kan meddelas enligt förslaget i avsnitt 8.9 är skyldig att göra anmälningar bör kunna delegera denna uppgift till en organisatör (jfr artikel 15a.4 första stycket h i elmarknadsdirektivet). Som *Bostadsrätterna* påpekar kan organisatörerna av energidelning behöva ha tillgång till mätuppgifter för de kunder som deltar i energidelningen. Det gäller särskilt när organisatören sköter faktureringen av dem som tar emot delad el. På liknande sätt som en elleverantör kan organisatörer med stöd av befintliga regler, bl.a. i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162, få tillgång till nödvändiga uppgifter.

Organisatörers skyldigheter gentemot deltagarna i energidelningen

En organisatör av energidelning ska enligt elmarknadsdirektivet tillhandahålla icke-diskriminerande tjänster och transparenta priser, tariffer och tjänstevillkor (artikel 15a.3 andra stycket). Dessa skyldigheter gäller gentemot de som är organisatörens kunder eller uppdragsgivare, dvs. den eller de som har utsett organisatören. En organisatör av energidelning bör alltså tillhandahålla sina tjänster på icke-diskriminerande och transparenta villkor.

8.11 Leverantörsskyldigheter

Regeringens bedömning

En elanvändare bör ha leverantörskyldigheter, dvs. skyldigheter i förhållande till den som tar emot delad el, i vissa fall. Leverantörsskyldigheter bör gälla om elanvändaren ingår avtal om att överlåta rätten till delad el mot betalning genom en organisatör av energidelning som också hanterar faktureringen inom energidelningen.

Energidelningsrapportens bedömning

I energidelningsrapporten görs en annan bedömning. Förslagen i rapporten är utformade så att det är organisatören av energidelning, och inte den som överlåter rätten till delad el, som har skyldigheter avseende avtal, fakturering och byte. I rapporten anges också att det inte finns något behov av att ange att leverantörsskyldigheter gäller mellan elanvändare som deltar i energidelning.

Remissinstanserna

Remissinstanserna uttalar sig inte om bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Terminologi

I lagrådsremissen används uttrycket dela el för att ange att en elanvändare producerar el som ska överlåtas inom ramen för energidelning. Som *Lagrådet* anger bör det uttrycket inte användas. I stället bör den som överlåter rätten till delad el som utgångspunkt benämnas överlåtaren eller den som överlåter rätten till delad el. I de fall där det talas om både förvärvare och överlåtare av rätten till delad el kan dock även benämningarna elanvändare eller den som deltar i energidelning användas. På motsvarande sätt bör den elanvändare som tar emot den delade elen benämnas förvärvaren, eftersom elanvändaren har förvärvat rätten till den delade elen. Däremot bör inte den EU-rättsliga termen energidelningsavtal definieras nationellt och inte ges den begränsade betydelse som *Lagrådet* föreslår. Det finns ingenting i direktivet som anger att energidelningsavtal endast kan avse överlåtelse av rätten till delad el mot betalning. I stället bör det tydligt anges när det som avses är just överlåtelse av rätten till delad el mot betalning eller om överlåtelsen också kan ske utan kostnad.

Överlåtare av rätten till delad el bör i vissa fall ha särskilda skyldigheter i förhållande till förvärvarna

I elmarknadsdirektivet anges att medlemsstaterna ska säkerställa att den som deltar i energidelning drar nytta av alla sina konsumenträttigheter och sina skyldigheter som slutkund (artikel 15a.4 första stycket b). Detta gäller i relationen mellan en elleverantör och en elanvändare som deltar i energidelning. Den reglering som föreslås gälla till skydd för elleverantörers kunder gäller också för kunder som deltar i energidelning. De rättigheterna påverkas inte av energidelningen.

En elanvändare som deltar i energidelning kan dock också ha rättigheter i förhållande till övriga deltagare i energidelningen. I elmarknadsdirektivet anges att deltagare i energidelning inte ska behöva uppfylla leverantörsskyldigheter, om el delas mellan hushållskunder där den installerade kapaciteten hos produktions- eller lagringsanläggningen understiger vissa gränsvärden (artikel 15a.4 första stycket c). Det innebär att deltagare i energidelning kan behöva uppfylla leverantörsskyldigheter i andra fall.

Enligt elmarknadsdirektivet ska artiklarna 10, 12 och 18 om avtalsvillkor, byte av elleverantör och fakturering tillämpas när en organisatör av energidelning hanterar avtal med och fakturering av deltagarna i energidelning (artikel 15a.3 andra stycket). Medlemsstaterna ska fastställa regelverket för hur detta ska tillämpas. Artiklarna är i huvudsak utformade för att reglera förhållandet mellan en elleverantör och en elanvändare. De anger alltså vilka skyldigheter som leverantörer har, dvs. vilka skyldigheter som är leverantörsskyldigheter. En elleverantör är enligt ellagen den som yrkesmässigt levererar el. Med leverans av el avses enligt elmarknadsdirektivet försäljning, inbegripet återförsäljning, av el till kunder (artikel 2.12). En organisatör av energidelning säljer inte el och överlåter inte heller rätten till el. Det talar emot att en organisatör, som föreslås i energidelningsrapporten, ska ha leverantörskyldigheter. Den som kan ha leverantörsskyldigheter inom ramen för energidelning är i stället den som överlåter rätten till delad el mot betalning.

Avtal om att överlåta rätten till el är frivilliga och civilrättsliga överenskommelser. Rätten till el kan överlåtas från en privatperson till en annan eller från ett företag till ett annat. Rätten till el kan också överlåtas från ett företag till en privatperson, så länge energidelningen inte utgör företagets huvudsakliga verksamhet. Det får antas att parterna i ett sådant jämbördigt avtalsförhållande kan förhandla sig fram till de lösningar som passar dem båda bäst. Utgångspunkten bör därför vara att parterna förhandlar fram villkoren i avtalen och bestämmer vilken utformning avtalet ska ha.

Mot bakgrund av direktivets ordalydelse måste dock vissa krav ställas på förhållandet mellan den som överlåter rätten till delad el mot betalning och den som tar emot den delade elen när en organisatör är inblandad. Om en organisatör av energidelning har utsetts för att, för en elanvändares räkning, ingå avtal om att överlåta rätten till el mot betalning och för att fakturera elanvändare som tar emot rätten till el, bör de krav som ställs i direktivet på avtalsvillkor och fakturering gälla. Ett exempel på en sådan situation är när en energigemenskap överlåter rätten till delad el mot betalning med sina medlemmar och utser en organisatör för att både upprätta avtal om det och för att sköta faktureringen av medlemmarna. En sådan relation liknar den mellan en elleverantör och en elanvändare. Medlemmarna får antas ha små möjligheter att påverka villkoren för energidelningen eller förhandla fram individuella särlösningar. Det går att tänka sig andra situationer där den som överlåter rätten till den delade elen och den som förvärvar den är mer jämbördiga, och organisatören snarare agerar som förmedlare av kontakten mellan de två parterna. I merparten av fallen där en organisatör utses för att både ingå avtal om att överlåta rätten till delad el mot betalning för elanvändarens räkning och för att sköta faktureringen är dock energidelningen av så pass professionell karaktär att

det är rimligt att särskilda krav ställs på den som överlåter rätten till delad el mot betalning.

Sammanfattningsvis bör en elanvändare som ingår avtal om att överlåta rätten till delad el mot betalning genom en organisatör av energidelning som också hanterar faktureringen av förvärvarna av rätten till den delade elen, ha särskilda skyldigheter i förhållande till förvärvarna.

8.12 Leverantörsskyldigheter när en organisatör är mellanman

Regeringens förslag

De skyldigheter som enligt elmarknadsdirektivet gäller för elleverantörer ska, med vissa anpassningar, också gälla för en elanvändare som ingår avtal om att överlåta rätten till delad el mot betalning genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen av de som förvärvar rätten till den delade elen.

En överlåtare av rätten till delad el som har utsett en organisatör för att ingå avtal och sköta fakturering, ska underlätta byten av energidelningsarrangemang genom att på begäran av en mottagare av delad el se till att uppgifter om mottagaren görs tillgängliga. Byten från energidelningsarrangemang med en organisatör som sköter avtal och fakturering ska vara kostnadsfria för små företag och för konsumenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om

- att en överlåtare själv eller genom organisatören ska lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,
- vilka uppgifter som ska finnas med i sammanfattningen av avtalsinnehållet och om hur sammanfattningen ska tillhandahållas,
- fakturering och skyldigheten att lämna viss information i samband med fakturering.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer inte överens med regeringens. I rapporten föreslås att det enbart är organisatören av energidelning som ska fullgöra leverantörsskyldigheter.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska kraftnät* påpekar att aktörer som erbjuder energidelning måste bli användare i det s.k. Edielsystemet, i vilket bl.a. utbyte av mätuppgifter mellan marknadens aktörer sker. *Allmänna reklamationsnämnden* påminner om att nämnden bara prövar tvister som uppstått när en näringsidkare har sålt något till en konsument. *Energiföretagen* efterfrågar en fördjupad analys av kundskyddet och betonar vikten av ett starkt sådant.

Vilka leverantörsskyldigheterna enligt direktivet är

De särskilda skyldigheter som elleverantörerna har gentemot sina kunder enligt elmarknadsdirektivet handlar om avtal, avtalsinnehåll, krav på att informera kunden innan avtals ingående, fakturering, betalningssätt och stöd vid byte av elleverantör. De skyldigheter som avser avtal, fakturering och betalningssätt, som de genomförts i svensk rätt, kan i flera delar tillämpas i sin helhet på energidelningssituationen. I vissa delar måste dock kraven anpassas efter de särskilda förutsättningar som gäller vid energidelning.

Avtalsvillkor och information innan avtalets ingående

I elmarknadsdirektivet ställs krav på att ett avtal om leverans av el ska innehålla vissa uppgifter, bl.a. om leverantörens namn och adress, vilka tjänster som avtalet omfattar, avtalets löptid och hur det sägs upp. Dessa krav bör också ställas på ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el, under förutsättning att avtalet ingås genom en organisatör av energidelning som också utsetts för att fakturera förvärvarna av rätten till den delade elen.

Eftersom det inte finns någon elleverantör som part i ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el, bör det i stället krävas att avtalet innehåller överlåtarens namn och adress. Avtalet bör också innehålla uppgift om organisatörens namn och adress.

Enligt svensk rätt krävs att ett avtal om leverans el också innehåller elleverantörens telefonnummer och webbplats. Samma regler bör gälla vid energidelning. Beroende på hur energidelningsarrangemanget ser ut kan det variera om den som förvärvar rätten till delad el bör kontakta överlåtaren direkt eller organisatören. Ett avtal om överlåtelse av rätten till delad el bör därför innehålla antingen organisatörens eller överlåtarens telefonnummer och webbplats.

I elmarknadsdirektivet anges att avtalet ska innehålla uppgift om hur tvistlösning utanför domstol inleds (artikel 10.3 g). Den enda tvistlösning som i dag kan bli aktuell är den som utförs av Allmänna reklamationsnämnden. Som *Allmänna reklamationsnämnden* själv anger tar nämnden endast upp tvister mellan näringsidkare och konsumenter där en näringsidkare sålt något till en konsument. I likhet med vad *Lagrådet* anför är det rimligt att alla konsumenter som förvärvar rätten till delad el får information om tvistlösningsmöjligheter. Om Allmänna reklamationsnämnden inte är behörig i det enskilda fallet, får information om alternativ till sådan tvistlösning lämnas. Information om tvistlösning bör därför endast krävas om förvärvaren är en konsument.

När det gäller den information om konsumenters rättigheter som ska finnas i ett avtal om leverans av el bör en liknande skyldighet endast gälla för energidelningsavtal om förvärvaren av rätten till den delade elen är en konsument.

De skyldigheter som enligt elmarknadsdirektivet gäller för elleverantörer om att på förhand informera om och tillhandahålla en sammanfattning av avtalsvillkoren och om att informera elanvändaren om sin avsikt att ändra avtalsvillkoren kan också tillämpas vid energidelning. I dessa fall bör skyldigheten kunna fullgöras antingen av överlåtaren eller

av organisatören. Ansvaret för att skyldigheterna uppfylls bör dock ligga kvar på överlåtaren, även om de i praktiken fullgörs av organisatören. Det är därmed alltså överlåtaren som bör kunna bli föremål för tillsyn. En överlåtare som har utsett en organisatör kan t.ex. i uppdragsavtalet med organisatören ange som villkor att skyldigheterna ska uppfyllas av organisatören. Om organisatören inte följer villkoren i avtalet, kan överlåtaren rikta civilrättsliga anspråk mot honom eller henne.

Information om alternativ till att ett avtal upphör

En elleverantör ska enligt elmarknadsdirektivet tillhandahålla hushållskunder, dvs. konsumenter, viss information om alternativ till bortkoppling innan kunden kopplas bort (artikel 10.11). En förvärvare av rätten till delad el ska ha tecknat ett avtal om leverans av el med en elleverantör, se avsnitt 8.4. Att distributionen av den delade elen upphör innebär då inte att elanvändaren står helt utan elförsörjning. Följden blir i stället att elanvändarens elleverantör inte längre ska göra avdrag för delad el från elanvändarens totala uppmätta förbrukning. *Lagrådet* anser att det bör övervägas om direktivet kan genomföras genom att ange att förvärvaren ska informeras om att el fortsättningsvis levereras enligt förvärvarens avtal med sin elleverantör. Den situation som är närmast jämförbar med den som beskrivs i direktivet är dock att avtalet om att överlåta rätten till delad el upphör. Det får också anses vara till nackdel för konsumenten att energidelningen upphör utan att denne själv har sagt upp avtalet om att överlåta el mot betalning. Regeringen anser därför att det, för att säkerställa ett korrekt genomförande av elmarknadsdirektivet, bör föras in en skyldighet för en överlåtare av rätten till delad el att informera konsumenter om alternativ till att avtalet upphör. Informationen bör alltså avse alternativen till att det avtalet ska upphöra. Det finns dock ingenting som hindrar att en överlåtare av rätten till delad el på frivillig basis också lämnar sådan information som Lagrådet föreslår. Skyldigheten att informera om alternativ till att avtalet upphör bör endast gälla om överlåtaren har ingått avtalet om att överlåta rätten till delad el mot betalning genom en organisatör och organisatören också sköter faktureringen inom energidelningen.

Vilken information som lämnas får anpassas efter det enskilda avtalet och avtalsbrottets natur. Exempel på information som kan lämnas är att konsumenten måste betala obetalda fakturor eller följa en upprättad betalningsplan. Organisatören av energidelning bör kunna få lämna informationen i överlåtarens ställe. Det bör dock vara överlåtarens ansvar att informationen lämnas.

Rutiner för klagomålshantering

En elleverantör ska ha rutiner som säkerställer att klagomål från kunder hanteras på ett enkelt, snabbt och rättvist sätt (jfr artikel 10.9). Motsvarande skyldigheter bör gälla för en elanvändare som överlåter rätten till delad el mot betalning när energidelningsavtalet ingåtts genom en organisatör som också fakturerar dem som tar emot elen. Skyldigheten bör kunna uppfyllas antingen genom att elanvändaren själv har sådana rutiner eller genom att denne säkerställt att organisatören har det.

Fakturering

Till skillnad från reglerna om avtal, som uttryckligen gäller för elleverantörer, gäller reglerna om fakturering i elmarknadsdirektivet oavsett vem som utfärdar fakturan (se artikel 18 och bilaga I). Det anges dock i direktivet att bestämmelsen om fakturering endast ska tillämpas vid energidelning om en organisatör av energidelning är inblandad. Den som överlåter rätten till delad el mot betalning bör därför endast vara skyldig att uppfylla särskilda skyldigheter på fakturering om denne utsett en organisatör för att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el mot betalning och för att fakturera förvärvarna.

Huvudregeln i elmarknadsdirektivet är att fakturering ska grundas på uppmätt förbrukning. Om det saknas mätresultat får beräknade mängder användas (artikel 18 och bilaga I). Detta bör gälla även inom energidelning. Överlåtaren eller organisatören kan få tillgång till nödvändiga mätuppgifter genom att förvärvaren själv delar med sig av relevanta mätuppgifter eller genom den systemansvariga. I det sistnämnda fallet kan det, som *Svenska kraftnät* påpekar, krävas att organisatören eller överlåtaren är användare i det s.k. Edielsystemet som används för utbyte av mätuppgifter på elmarknaden. Edielsystemet administreras av Svenska kraftnät.

Förbud mot att ta ut avgifter vid fakturering

Inga avgifter får tas ut för att tillhandahålla fakturor och faktureringsinformation (artikel 18.2 i elmarknadsdirektivet). Det bör även gälla vid energidelning. En förutsättning är dock att en organisatör av energidelning har utsetts både för att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el mot betalning och för att fakturera förvärvarna (artikel 15a.3 andra stycket). Förbudet innebär att varken överlåtaren eller organisatören får ta ut någon avgift för att tillhandahålla fakturor. Överlåtaren bör vara skyldig att säkerställa att även organisatören följer förbudet.

Betalningssätt

Elkunder som tecknar avtal med elleverantörer ska erbjudas flera betalningssätt och får inte missgynnas på grund av vilket betalningssätt de valt. Avgifterna för att använda betalningssätten får inte vara högre än att de täcker kostnaderna (artikel 10.6 i elmarknadsdirektivet). Samma rättigheter bör gälla för dem som tar emot delad el, under förutsättning att avtalet om att överlåta rätten till delad el mot betalning ingåtts genom en organisatör som också sköter faktureringen. Det är överlåtaren som får avgöra om betalningen ska ske till organisatören. Om så är fallet bör överlåtaren säkerställa att organisatören uppfyller kraven på betalningssätt, och annars uppfylla dem själv.

Byte av energidelningsarrangemang

I elmarknadsdirektivet ställs det krav på att det ska vara möjligt att byta elleverantör och även byta s.k. marknadsaktör som deltar i aggregering. Byte ska kunna ske inom tre veckor från begäran och konsumenter och små företag får som huvudregel inte debiteras några avgifter i samband med byte. Bytet ska beviljas kunderna på ett icke-diskriminerande sätt

(artikel 12). Det finns också särskilda regler om slutlig faktura vid ett byte (artikel 10.12).

En elanvändare som förvärvar rätten till delad el befinner sig inte i samma situation som en elanvändare som bara har avtal med en elleverantör och som vill byta elleverantör. Elanvändare som tar emot delad el har redan ett avtal om leverans av el. Om denne vill byta elleverantör, är det elleverantören, snarare än den som överlåter rätten till den delade elen, som har de skyldigheter som gäller enligt direktivet. Frågan är då om den som överlåter rätten till delad el mot betalning bör ha några skyldigheter när det gäller andra typer av byten.

En situation som kan uppstå är att den som förvärvar rätten till delad el vill byta energidelningsarrangemang, dvs. börja ta emot delad el från någon annan anläggning. Vid ett byte av elleverantör måste den systemansvariga som ansvarar för elanvändarens leveranspunkt underrättas om bytet. Den systemansvariga är nämligen skyldig att dela vissa uppgifter med elleverantören.

Detta skiljer sig från vad som gäller för energidelning. Vid energidelning delar den systemansvariga med sig av mätuppgifter till den som överlåter rätten till delad el eller till dennes organisatör för att en elanvändare gett tillstånd till det enligt reglerna i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162. Det finns förfaranden i förordningen som ska användas för att sådan delning av mätuppgifter ska upphöra. Detta behöver därför inte regleras särskilt. Det behöver därför t.ex. inte anges särskilt att den som överlåter rätten till delad el ska upphöra med att ta emot mätuppgifter vid ett byte av energidelningsarrangemang.

Det kan dock finnas andra uppgifter om elanvändaren som tar emot delad el som kan vara nyttiga för en ny organisatör eller annan överlåtare av rätten till delad el. Det kan t.ex. vara kontaktuppgifter eller tekniska uppgifter, som elanvändarens anläggnings-id. Vilka uppgifter som kan behövas kommer att skilja sig från fall till fall. Det är inte heller säkert att elanvändaren vill byta till ett energidelningsarrangemang av samma natur som den deltagit i tidigare. Det kan hända att elanvändaren själv har investerat i en produktionsanläggning och vill förbruka delad el från den, eller kommer att ta emot delad el utan att behöva betala ersättning. En överlåtare av rätten till delad el bör därför bara dela uppgifter om en förvärvare om förvärvaren begär det. Om en förvärvare begär att dennes uppgifter ska delas med deltagare i en ny energidelning, bör uppgifterna göras tillgängliga på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång (jfr artikel 12.4 i elmarknadsdirektivet). För att uppfylla kraven i direktivet bör uppgifterna göras tillgängliga inom tre veckor från begäran.

Enligt elmarknadsdirektivet ska byten vara kostnadsfria för små företag och för konsumenter. Detta bör även gälla vid energidelning. Om mottagaren av den delade elen är litet företag eller en konsument bör överlåtaren inte tillåtas ta ut några avgifter i samband med byte. Om bytet administreras av organisatören, bör överlåtaren se till att inte heller denne tar ut några avgifter.

Att en elanvändare som har tagit emot delad el säger upp ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el och går över till att endast ta emot el från sin elleverantör kan jämföras med situationen där en elanvändare byter leverantör. Eftersom elanvändaren redan har en avtals-

relation med sin elleverantör, saknas det behov av att den som överlåter rätten till delad el eller organisatören på något sätt bistår vid den övergången.

I elmarknadsdirektivet finns det dock ett krav på att slutkunder som byter elleverantör ska ha rätt att få en slutfaktura senast sex veckor efter att ett byte har skett. Detta krav kan tillämpas både när en elanvändare säger upp ett avtal om att överlåta och förvärva rätten till delad el för att endast ta emot el från sin elleverantör och när elanvändaren byter till ett annat energidelningsarrangemang. Den som överlåter rätten till delad el bör därför se till att förvärvaren får en slutfaktura inom sex veckor från uppsägningen.

De särskilda skyldigheterna relaterade till att byta energidelningsarrangemang bör bara gälla om det första energidelningsavtalet avser delning av el mot betalning och har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också sköter faktureringen.

Föreskrifter om avtalsinformation, fakturering och faktureringsinformation

Förhållandet mellan en elanvändare som tar emot delad el och den som överlåter rätten till delad el, om den sistnämnde har utsett en organisatör som sköter avtal och fakturering, är jämförbart med förhållandet mellan en elleverantör och en elanvändare. Om överlåtaren inte lever upp till sina skyldigheter enligt den nya elmarknadslagen kan tillsynsmyndigheten ingripa, på liknande sätt som om en elleverantör inte gör det. Enligt hittillsvarande ellagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att tillhandahålla bl.a. information om avtal och om fakturering och faktureringsinformation. På samma sätt som hittills gällt för föreskrifter om elleverantörers skyldigheter, bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om skyldigheter för den som överlåter rätten till delad el mot betalning.

8.13 Undantag från leverantörsskyldigheterna

Regeringens förslag

Leverantörsskyldigheter ska inte gälla om både den elanvändare som överlåter rätten till delad el mot betalning och den som förvärvar rätten till elen är fysiska personer. Undantaget ska endast gälla om produktions- eller energilagringsanläggningen som används finns på en fastighet med ett

– småhus och har en installerad kapacitet som inte överstiger 30 kilowatt, eller
– flerbostadshus och har en installerad kapacitet som inte överstiger 100 kilowatt.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i energidelningsrapporten stämmer inte överens med regeringens. I rapporten föreslås inget undantag i fråga om fysiska personer som överlåter rätten till delad mot betalning mellan varandra.

Remissinstanserna

Remissinstanserna berör inte frågan om undantag för konsumenter som överlåter rätten till delad el mot betalning mellan varandra.

Skälen för regeringens förslag

Enligt elmarknadsdirektivet ska deltagare i energidelning inte uppfylla leverantörsskyldigheter om elen delas mellan hushåll, under förutsättning att produktions- eller energilagringsanläggningen som används har en installerad kapacitet som understiger vissa gränsvärden (artikel 15a.4 första stycket d). Medlemsstaterna får besluta att höja dessa gränsvärden (artikel 15a.4 andra stycket).

Om en elanvändare ingår avtal med en annan elanvändare om att överlåta rätten till delad el utan mellanhand och hanterar faktureringen, eller låter en organisatör sköta faktureringen, gäller inte de skyldigheter som föreslås i avsnitt 8.12. Även om de skyldigheter som föreslås i det avsnittet föreslås gälla för elanvändare som överlåter rätten till delad el mot betalning i praktiken får uppfyllas av organisatören av energidelning, är de betungande för elanvändaren. Det är överlåtaren som kan bli föremål för tillsyn. Överlåtaren måste själv ansvara för att avtala med organisatören om att alla eller vissa av skyldigheterna ska uppfyllas av organisatören. För en enskild fysisk person kan detta ha en dämpande effekt på viljan att delta i energidelning. Den möjlighet som direktivet ger att undanta fler hushållskunder från skyldigheterna att uppfylla leverantörsskyldigheter, om elen delas mellan hushåll, bör därför utnyttjas.

Endast hushållskunder vars produktions- eller energilagringsanläggning har en installerad kapacitet som överstiger gränsvärdena bör vara skyldiga att uppfylla de skyldigheter som föreslås i avsnitt 8.12. De gränsvärden som ska gälla bör därmed vara 30 kilowatt, om anläggningen är installerad på en fastighet med ett småhus och 100 kilowatt, om den är installerad på en fastighet med ett flerbostadshus.

8.14 Energidelning i offentlig sektor

Regeringens förslag

Myndigheter och offentligt styrda organ som överlåter rätten till delad el från en produktions- eller energilagringsanläggning som de äger, ska inte få vägra att ingå ett avtal om att också överlåta rätten till el till en fysisk person som är att anse som en utsatt kund. Detta ska dock inte gälla om myndigheten eller det offentligt styrda organet kan visa att rätten till minst 10 procent av den delade elen redan överlåts till sådana personer.

Med offentligt styrda organ ska avses en sådan juridisk person som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

- som till största delen är finansierad av staten, en kommun, en region eller en upphandlande myndighet,
- vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, en region eller en upphandlande myndighet, eller
- i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, en region eller en upphandlande myndighet.

Med utsatt kund ska avses fysiska personer som varaktigt saknar förmåga att betala för den el som distribueras eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i rapporten stämmer inte överens med regeringens. I rapporten föreslås att en myndighet som äger ett energidelningsprojekt om möjligt ska erbjuda minst tio procent av den el som delas till utsatta kunder. Förslaget är avgränsat till att bara gälla myndigheter, inte offentligt styrda organ.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Hyresgästföreningen* anser att även allmännyttiga bostadsbolag och andra offentligt ägda fastighetsägare ska omfattas av förslaget. *Konkurrensverket* betonar att regler om myndigheters energidelning måste utformas med beaktande av de konkurrensrättsliga reglerna om offentlig säljverksamhet. *Sveriges kommuner och regioner* påpekar att reglerna om myndigheter som delar energi inte får försvåra för kommuner och regioner att vara parter i energidelningsprojekt.

Skälen för regeringens förslag

Kraven i elmarknadsdirektivet

Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom kan få tillgång till energidelningsarrangemang. Sådana åtgärder får omfatta ekonomiskt stöd eller kvoter för produktionstilldelning (artikel 15a.7). Elmarknadsdirektivet innehåller också en sådan obligatorisk kvot för produktionstilldelning. Kvoten gäller när energidelningsprojekt ägs av offentliga myndigheter. Myndigheterna ska då göra den delade elen tillgänglig för kunder eller medborgare som är utsatta eller påverkade av energifattigdom. Medlemsstaterna ska främja att minst 10 procent av den delade elen delas till sådana personer (artikel 15a.8).

Offentliga myndigheter

Det framgår inte av elmarknadsdirektivet vad som avses med offentliga myndigheter. Olika definitioner förekommer i andra EU-rättsakter, både

på och utanför energiområdet. På energiområdet definieras offentliga myndigheter som offentligt styrda organ, medan det på andra områden definieras som statliga, lokala och regionala myndigheter och offentligt styrda organ, se bl.a. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Regeringens sammantagna bedömning är att offentliga myndigheter i svensk rätt bör anses motsvara myndigheter, vilket inbegriper statliga och kommunala myndigheter, och offentligt styrda organ. Med offentligt styrda organ bör avses detsamma som i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (för en liknande bedömning, se prop. 2021/22:225, s. 23 f. och 75). Det innebär att offentligt ägda fastighetsbolag och allmännyttiga bostadsbolag kan omfattas av kravet på att överlåta rätten till delad el med vissa kundgrupper, under förutsättning att de uppfyller kriterierna för att vara ett offentligt styrt organ.

Myndigheters och offentligt styrda organs skyldighet att överlåta rätten till delad el från en anläggning de äger

Medlemsstaterna ska se till att delad el görs tillgänglig för utsatta kunder eller kunder påverkade av energifattigdom. Med energifattigdom avses i huvudsak att ett hushåll inte har tillgång till energitjänster som behövs för en skälig levnadsstandard och att detta beror på en kombination av orsaker, till exempel låga inkomster och höga energikostnader (artikel 2.24b elmarknadsdirektivet). Det är medlemsstaterna som ska ange vilka som ska anses vara utsatta kunder (artikel 28.1 i elmarknadsdirektivet). När medlemsstaterna gör det får de bl.a. hänvisa till energifattigdom.

I förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen avses med utsatta kunder de som varaktigt saknar förmåga att betala för den el, naturgas, fjärrvärme eller fjärrkyla som överförs eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Denna förklaring innehåller element av energifattigdom. Dessutom anges i direktivet att medlemsstaterna ska se till att el delas med utsatta kunder eller med kunder påverkade av energifattigdom. Mot den bakgrunden får det anses tillräckligt för att genomföra direktivet att kräva att myndigheter och offentligt styrda organ överlåter rätten till delad el till utsatta kunder. Den förklaring av utsatta kunder som i dag gäller, men som finns i förordning, bör i stället framgå av lag. Den bör dock anpassas till den nya terminologin och avgränsas till att avse förmåga att betala för el.

Skyldigheten att överlåta rätten till delad el gäller bara när myndigheter och offentligt styrda organ äger ett energidelningsprojekt. Med beaktande av det som *Konkurrensverket* tar upp om offentlig säljverksamhet och vikten av att inte begränsa konkurrensen på elmarknaden bör elmarknadsdirektivet tolkas snävt. En utgångspunkt när det gäller förvaltningsmyndigheter är att de endast får ägna sig åt energidelning i den utsträckning det följer av myndighetens uppgifter. Om en myndighet eller ett offentligt styrt organ äger en produktions- eller energilagringsanläggning, bör myndigheten eller organet endast vara skyldig att överlåta rätten till el i fall där sådan överlåtelse redan sker. Det bör gälla oavsett om myndig-

heten eller organet överlåter rätten till el mot ett pris eller utan kostnad. Det skulle vara alltför långtgående att tvinga myndigheter och andra organ som vill förbruka delad el som de själva har producerat via det koncessionerade nätet att också överlåta rätten till delad el till andra. Det skulle också kunna hämma offentliga aktörers vilja att investera i produktions- och energilagringsanläggningar. Som *Sveriges kommuner och regioner* påpekar bör reglerna utformas på ett sätt som inte gör det onödigt svårt för offentliga aktörer att delta i energidelning.

Mot den bakgrunden bör skyldigheten att överlåta rätten till delad el med utsatta kunder utformas som en begränsad kontraheringsplikt. Det innebär att en myndighet eller offentligt styrt organ som tecknat energidelningsavtal om att överlåta rätten till delad el inte bör kunna vägra att ingå energidelningsavtal med utsatta kunder.

Myndigheter och andra offentliga organ kommer i flera fall vara sådana stora elanvändare som avses i avsnitt 8.2. Det innebär att de anläggningar som används inom energidelningen inte får ha en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt. Det finns därmed en fysisk begränsning för hur mycket delad el som kan omfattas av energidelning. För att myndigheter och andra organ ska ha möjlighet att överlåta rätten till delad el till andra än utsatta kunder bör kontraheringsplikten begränsas ytterligare. Enligt elmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna främja att den delade elen som viks åt utsatta kunder uppgår till minst 10 procent av den totala delade elen (artikel 15a.7). Mot den bakgrunden bör myndigheter och offentligt styrda organ inte vara skyldiga att ingå avtal med utsatta kunder om att överlåta rätten till delad el om de redan har tecknat avtal som innebär att rätten till minst 10 procent av den delade el som matas in från anläggningen redan överlåts till sådana personer.

8.15 Tillsyn över energidelning

Regeringens förslag

Tillsynen över att den nya elmarknadslagens bestämmelser om energidelning följs ska inte omfatta begränsningarna av vilka som deltar i energidelningen, inom vilket område energidelning sker eller balansansvar inom energidelning.

Energidelningsrapportens förslag

Förslaget i rapporten stämmer delvis överens med regeringens. I rapporten föreslås att tillsynen ska omfatta alla bestämmelser om energidelning.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

Enligt elmarknadsdirektivet ska tillsynsmyndigheten övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av bl.a.

energidelning (artikel 59.1 z). Tillsynsmyndigheten ska också tillsammans med andra myndigheter bidra till att säkerställa att konsumentskyddsåtgärderna är effektiva och genomförs (artikel 59.1 r). Energimarknadsinspektionen är tillsynsmyndighet i Sverige.

Energidelning aktualiserar flera näringsrättsliga skyldigheter för främst elleverantörer, men också för systemansvariga och andra aktörer på elmarknaden. Dessa aktörers verksamhet omfattas till stora delar sedan tidigare av tillsyn enligt ellagen. De skyldigheter de har gentemot dem som deltar i energidelning bör också omfattas av tillsyn. Det innebär t.ex. att tillsynen bör omfatta om en elleverantör gör föreskrivna avdrag för delad el, att elleverantören för register över anmälda energidelningsarrangemang och att ingen aktör på elmarknaden erbjuder den som deltar i energidelning oskäliga villkor. Därigenom genomförs också direktivets krav på att tillsynsmyndigheten ska övervaka att otillbörliga hinder för energidelning undanröjs. Om en elleverantör vägrar göra avdrag för delad el kan den som tar emot den delade elen anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Myndigheten har då möjlighet att förelägga elleverantören att göra avdraget, om det visar sig att förutsättningarna för att göra det är uppfyllda.

Förslagen i propositionen innebär också nya skyldigheter för nya aktörer, nämligen de som deltar i energidelning och organisatörer av energidelning. I många fall kommer de skyldigheter som deltagarna i energidelning har gentemot varandra att anges i energidelningsavtalet. Om någon deltagare bryter mot sina åtaganden i avtalet får detta lösas på civilrättslig väg. Särskilda näringsrättsliga skyldigheter föreslås dock gälla för den som överlåter rätten till delad el mot betalning om energidelningsavtalet ingås genom en organisatör som också sköter faktureringen. För att säkerställa att de bestämmelserna är effektiva bör de omfattas av tillsyn (jfr prop. 2010/11:70 s. 126). Rättsföljden av att den som överlåter rätten till delad el bryter mot någon av bestämmelserna i lagen är inte att energidelningsavtalet mellan parterna blir ogiltigt eller att den ena parten kan rikta skadeståndskrav mot den andre. Rättsföljden blir i stället att tillsynsmyndigheten kan ingripa mot överlåtaren.

Organisatören föreslås i ett fall ha särskilda skyldigheter enligt den nya elmarknadslagen. En organisatör föreslås vara skyldig att erbjuda sina tjänster på icke-diskriminerande och transparenta villkor. Att detta krav följs bör omfattas av tillsyn.

Om någon matar in delad el från en anläggning vars inmatningspunkt saknar en balansansvarig part som tecknat avtal med Svenska kraftnät och eSett i punkten, är en elleverantör inte skyldig att dra av delad el. Det saknas därmed anledning att den skyldigheten ska omfattas av tillsyn.

Det finns också andra skyldigheter för balansansvariga parter som gäller oavsett om balansansvaret omfattar en leveranspunkt där energidelning sker eller inte. En sådan skyldighet är att balansansvariga parter måste teckna avtal med både Svenska kraftnät och eSett. Skyldigheter i fråga om elleverantörers balansansvar omfattas inte av tillsyn. Eventuella tvister som uppstår på grund av att en elleverantör inte fullgör sina avtalsrättsliga skyldigheter löses på civilrättslig väg (jfr prop. 1998/99:137 s. 55). Samma ordning bör gälla även för de som är balansansvariga parter inom energidelning. Tillsynen bör alltså inte omfatta de som är balansansvariga parter inom energidelning.

Den största praktiska konsekvensen av att energidelning sker på rätt sätt är att en elleverantör måste göra avdrag för delad el från en elanvändares totala uppmätta förbrukning. Att förutsättningarna för att göra ett sådant avdrag är uppfyllda bör kontrolleras av elleverantören, snarare än av tillsynsmyndigheten. Det innebär t.ex. att det är leverantören, snarare än tillsynsmyndigheten, som bör kontrollera om den som överlåter rätten till delad el eller själv förbrukar delad el har energidelning som huvudsaklig syssla eller att anläggningen som används finns i samma elområde som elanvändaren som tar emot den delade elen. Till skillnad från elleverantörerna får inte tillsynsmyndigheten kännedom om att en eller flera elanvändare deltar i energidelning genom anmälan. Att kräva att de som deltar i energidelning också ska göra en anmälan till tillsynsmyndigheten framstår inte som nödvändigt.

Reglerna om balansansvar inom energidelning, vilka som deltar i energidelningen och inom vilket område energidelningen sker bör alltså inte omfattas av tillsyn.

9 Nätkoncessionshavares lämplighet

Regeringens bedömning

Prövningen av en nätkoncessionshavares lämplighet bör inte ändras.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer inte överens med regeringens. Utredningen föreslår att prövningen av en nätkoncessionshavares lämplighet ska delas upp i lämpligheten att inneha en nätkoncession och lämpligheten att utöva nätverksamhet.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget att dela upp lämplighetsprövningen i två delar. *Öresundskraft AB* avstyrker förslaget och lyfter fram att det saknas detaljerade regler om hur lämplighetsprövningen ska göras. *Affärsverket svenska kraftnät* tillstyrker förslaget men framhåller behovet av tydliga föreskrifter om lämplighetsprövningen.

Skälen för regeringens bedömning

I dag måste en nätkoncessionshavare vara lämplig från allmän synpunkt att bedriva nätverksamhet. Utredningen föreslår att denna prövning ska delas upp i lämpligheten att inneha en nätkoncession och lämpligheten att utöva nätverksamhet och att det ska gå att få nätkoncession utan tillstånd att bedriva nätverksamhet. Den som får en sådan nätkoncession och sedan vill börja bedriva nätverksamhet måste då ansöka om ett särskilt tillstånd att få göra det.

I betänkandet finns inga förslag att skyldigheten för en nätkoncessionshavare att ansluta elektriska anläggningar ska ändras. Regeringen anser

inte heller att någon sådan ändring bör göras. Om någon vill ansluta en elektrisk anläggning till en ledning som innehas med en nätkoncession utan tillstånd att bedriva nätverksamhet kommer koncessionshavaren, om utredningens förslag genomförs, att behöva ansöka om tillstånd hos nätmyndigheten att bedriva nätverksamhet. Om nätmyndigheten nekar en sådan ansökan får den elektriska anläggningen inte anslutas. Eftersom förslaget riskerar att begränsa skyldigheten att ansluta elektriska anläggningar på detta sätt bör förslaget inte genomföras.

10 Teknikval vid ändring och omprövning av en nätkoncession för linje

Regeringens förslag

Vid ändring och omprövning av en nätkoncession för linje ska föreskrifter som har meddelats om valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel tillämpas.

Elmarknadsutredningens förslag

Utredningen innehåller inget förslag som motsvarar regeringens förslag.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för regeringens förslag

På ansökan av en nätkoncessionshavare kan nätmyndigheten ändra en nätkoncession för linje i fråga om ledningens sträckning, utförande eller tillåtna spänning. En nätkoncession för linje kan också under vissa förutsättningar omprövas i fråga om ledningens sträckning, tillåtna spänning och villkor. Vid sådana prövningar ska bl.a. vissa bestämmelser i miljöbalken tillämpas.

I ellagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka förutsättningar som ska gälla vid prövning av en nätkoncession för linje för valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel. Vid införandet av bemyndigandet (prop. 2023/24:88 s. 15 f. och 26) ändrades av förbiseende inte bestämmelserna om ändring och omprövning av en nätkoncession för linje så att föreskrifter meddelade med stöd av bemyndigandet också ska tillämpas i sådana fall. Eftersom prövningen vid ändring och omprövning av en nätkoncession för linje bl.a. gäller ledningens sträckning och bestämmelser i miljöbalken ska tillämpas bör föreskrifter meddelade med stöd av bemyndigandet om valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel tillämpas även vid sådana prövningar.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

11.1 Ikraftträdande

Regeringens förslag

Den nya elmarknadslagen ska träda i kraft den 1 juli 2027 i fråga om leveransskyldiga sistahandsleverantörer och i övrigt den 1 januari 2027.

De övriga lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2027.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från Elmarknadsutredningen stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027 även i fråga om leveransskyldiga sistahandsleverantörer.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige AB* (*Energiföretagen*) anför att utredningen underskattar det arbete som krävs för att avveckla anvisade elavtal och ger en alltför optimistisk tidsram och att implementeringen riskerar att irritera kunder. *Konsumentverket* anför att ett ikraftträdande redan den 1 januari 2027 kan innebära en risk för att konsumenten inte har tillräcklig förståelse för vad den nya modellen med en sistahandsleverantör innebär.

Energidelningsrapportens förslag

Energidelningsrapporten innehåller inget förslag om ikraftträdande.

Remissinstanserna

Energiföretagen, *E.ON Sverige AB (Eon)* och *Vattenfall AB* betonar att marknadens aktörer måste få tillräckligt med tid att anpassa sig efter de nya reglerna om energidelning.

Skälen för regeringens förslag

De delar av ändringsdirektivet som handlar om energidelning ska vara genomförda i svensk rätt senast den 17 juli 2026 (artikel 3). Förslagen bör därför träda i kraft i så nära anslutning till detta datum som möjligt. Det bedöms tidigast vara den 1 januari 2027.

De nya lagarna bör även i övrigt träda i kraft så snart som möjligt. När det gäller den nya modellen med leveransskyldiga sistahandsleverantörer bedömer regeringen emellertid att de systemansvariga och elleverantörerna behöver en något längre tid för omställningen, bl.a. för att kunna anpassa systemen för informationsutbyte. Som *Konsumentverket* påpekar kan det även med hänsyn till konsumenterna vara lämpligt med en senare tidpunkt för ikraftträdandet. I denna del bör den nya elmarknadslagen träda i kraft den 1 juli 2027.

11.2 En särskild införandelag

Regeringens förslag

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till den nya elmarknadslagen ska meddelas i en särskild införandelag. De övergångsbestämmelser till hittillsvarande ellagen som har betydelse för elmarknadslagen ska föras över till den nya införandelagen. De övergångsbestämmelser som har betydelse för den nya lagen om elektriska ledningar ska föras över till denna.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer inte överens med regeringens. Utredningen föreslår inga övergångsbestämmelser utöver de som direkt ansluter till utredningens förslag om samarbete mellan systemansvariga och om anvisade elleverantörer, se avsnitt 11.3.

Energidelningsrapporten

Det föreslås inga övergångsbestämmelser i energidelningsrapporten.

Remissinstanserna

Remissinstanserna yttrar sig inte över frågan.

Skälen för regeringens förslag

När en lag upphävs förlorar också de övergångsbestämmelser som är knutna till lagen sin verkan. Ellagen trädde i kraft den 1 januari 1998 och har ändrats vid ett stort antal tillfällen. Övergångsbestämmelserna är omfattande, och flera av dem har fortfarande relevans. Dessa behöver tas med i övergångsbestämmelserna till den nya elmarknadslagen eller den nya lagen om elektriska ledningar med nödvändiga anpassningar till den nya terminologin i elmarknadslagen. Till detta kommer att det behövs förhållandevis omfattande nya övergångsbestämmelser till elmarknadslagen, se avsnitt 11.3. När det gäller den nya elmarknadslagen är den samlade omfattningen sådan att det motiverar en särskild införandelag. De övergångsbestämmelser som är relevanta för den nya lagen om elektriska ledningar bör däremot föras över till denna.

Energimarknadsinspektionen bör kunna utöva tillsyn över att de skyldigheter som gäller övergångsvis följs och kunna få del av de uppgifter som behövs för tillsynen. Den nya elmarknadslagens tillsynsbestämmelser bör tillämpas även i fråga om införandelagen.

Regeringens förslag

Beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen ska fortfarande gälla.

Under tiden till och med den 30 juni 2027 ska de systemansvariga anvisa elleverantörer på i huvudsak samma sätt som enligt den upphävda ellagen, om en elleverantör har förlorat sitt balansansvar eller när en elanvändare saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

I fråga om leveranser till en elanvändare som har ett anvisat elavtal vid utgången av juni 2027 ska elleverantören från och med ikraftträdandet tillämpa villkoren i ett avtal som finns i det utbud som elleverantören erbjuder och marknadsför. Priset per förbrukad kilowattimme får inte vara bestämt för en viss tidsperiod. Avtalet får inte ha en längre uppsägningstid än 14 dagar.

Elleverantören ska utan dröjsmål informera elanvändaren om

– att systemet med anvisade elavtal har avvecklats,

– de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar från och med ikraftträdandet,

– vilka olika avtal som elleverantören erbjuder samt uppgifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalen, och

– var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta information om priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare.

Elmarknadsutredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer inte överens med regeringens. Utredningen föreslår följande. En anvisad elleverantör ska utan dröjsmål efter den 1 januari 2027, dock senast den 1 mars 2027, meddela anvisade kunder att systemet med anvisning av elavtal upphört att gälla, att kunden måste teckna ett avtal med valfri elleverantör senast den 1 juni 2027 och att kunden, om avtal inte tecknas med en elleverantör före den 1 juni 2027, kommer att flyttas över av den systemansvariga till en leveranspliktig sistahandsleverantör och erhålla elleverans av denne genom ett avtal med rörligt pris. En anvisad elleverantör ska enligt förslaget vara skyldig att fortsätta leverera el på oförändrade villkor fram till och med att anvisningskunderna säger upp sitt avtal, tecknar avtal med en ny elleverantör eller har flyttats till den leveransskyldiga sistahandsleverantören. Leveransen ska dock få upphöra om det finns förutsättningar för avbrytande av distribution av el. En leveransskyldig sistahandsleverantör som övertagit tidigare anvisningskunder som inte tecknat elavtal före den 1 juni 2027, ska vara skyldig att de tidigare anvisningskunderna om elleverantörens villkor för leveransen och om möjligheten att teckna elavtal med valfri elleverantör. För kunder som flyttas till den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska en uppsägningstid för avtalet hos den leveransskyldiga sistahandsleveratören om 14 dagar gälla, om inte kunden i samband med flytten bekräftar leveransvillkoren eller elanvändaren väljer att ingå ett annat avtal med sistahandsleverantören.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen* anför att utredningen underskattar det arbete som krävs och ger en alltför optimistisk tidsram och att implementeringen riskerar att irritera kunder. *Förvaltningsrätten i Linköping* anser att de övergångsbestämmelser som utredningen föreslår inte är tydligt utformade. *Göteborg Energi AB* föreslår att övergångsbestämmelserna kompletteras med ett krav på att elleverantören ska underrätta nätföretaget om vilka kunder som den 1 juni 2027 har haft ett anvisat elavtal och ännu inte har gjort ett aktivt val av elleverantör. *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* ifrågasätter om kunderna inte kan få rätta sig efter principen ”inget avtal – ingen el”. *Hyresgästföreningen* anser att staten behöver införa en övergångsperiod där nuvarande och nya regler gäller parallellt.

Skälen för regeringens förslag

Beslut som har meddelats enligt ellagen

För att undvika oklarheter bör det i övergångsbestämmelserna förtydligas att beslut som har meddelats med den upphävda ellagen ska fortsätta gälla.

Anvisade elavtal under en övergångsperiod

Regeringen föreslår att ellagen upphör att gälla vid utgången av 2026. De nya bestämmelserna om leveransskyldig sistahandsleverantör kommer emellertid att träda i kraft först den 1 juli 2027. Det krävs alltså en övergångsreglering i den delen för att se till att elanvändare inte riskerar att stå utan elleverantör.

Med hänsyn till att det gäller en kort tid är den mest ändamålsenliga lösningen att det hittillsvarande systemet med anvisade elleverantörer tillämpas till och med utgången av juni 2027, om en elleverantör har förlorat sitt balansansvar eller när en elanvändare saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Det finns dock inte behov av någon skyldighet för den anvisade elleverantören att, på det sätt som i dag föreskrivs i ellagen, lämna information till elanvändaren minst en gång per kvartal.

Utgångspunkter för en övergångsreglering i fråga om kunder som har anvisade elavtal

I likhet med Elmarknadsutredningen bedömer regeringen att det krävs en övergångsreglering för att de anvisade elavtalen ska kunna avvecklas på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Utgångspunkter för regleringen bör vara att inga kunder ska ha kvar anvisade elavtal och att de nuvarande anvisningskunderna uppmuntras att teckna ett nytt elavtal samtidigt som ingen ska bli utan elleverans till följd av sin passivitet. Regeringen bedömer alltså att det inte är lämpligt att den som har ett anvisat avtal riskerar att stå utan elleverantör.

Bör passiva kunder flyttas till den leveransskyldiga sistahandsleverantören?

Elmarknadsutredningen bedömer att en lämplig lösning för de anvisningskunder som inte har tecknat ett elavtal inom en viss tid är att de flyttas

över till den leveransskyldiga sistahandsleverantören. De anvisningskunder som trots information och uppmaningar inte tecknar ett nytt leveransavtal ska enligt förslaget flyttas över av den systemansvariga till en leveranspliktig sistahandsleverantör och få elleverans av denne genom ett avtal med rörligt pris. En leveransskyldig sistahandsleverantör som övertagit tidigare anvisningskunder på detta sätt ska vara skyldig att underrätta kunderna om elleverantörens villkor för leveransen och om möjligheten att teckna elavtal med valfri elleverantör.

Elmarknadsutredningens förslag förutsätter förhållandevis omfattande insatser från den anvisade elleverantören, den systemansvariga och sistahandsleverantören. Aktörerna kommer bl.a. att behöva utbyta stora mängder information. *Energiföretagen* påpekar att det krävs omfattande system- och rutinförändringar för att genomföra utredningens förslag. Energiföretagen anser att den första möjliga tidpunkten för att genomföra förslaget är den 1 juli 2028 men att även den tidpunkten kan behöva skjutas framåt.

Elmarknadsutredningen har i sina överväganden pekat på ett alternativ för hur övergångsbestämmelserna skulle kunna utformas. Det är möjligt att låta anvisningskunderna stanna kvar hos den anvisade elleverantören. *Energiföretagen* ifrågasätter om inte en sådan lösning är att föredra. Även regeringen ser tydliga fördelar med en sådan övergångsreglering, förutsatt att den inte är till nackdel för de kunder som har anvisade elavtal.

Kunder med anvisade elavtal bör stanna kvar hos den anvisade elleverantören

I likhet med utredningen anser regeringen att en förutsättning för att anvisningskunderna ska stanna kvar hos den anvisade elleverantören bör vara att kunderna erbjuds ett avtal ur elleverantörens standardutbud. Dessutom bör priset vara rörligt, en möjlighet som även Energiföretagen pekar på. Genom en sådan reglering upphör de elanvändare som har anvisats en elleverantör att finnas som en särskild kundgrupp. Lösningen är enklare för samtliga aktörer, inte minst kunderna. En annan fördel är att risken minskar för en sådan cementering av marknaden som skulle kunna uppstå om ett stort antal passiva kunder med anvisade elavtal flyttas över till sistahandsleverantören.

Enligt Elmarknadsutredningen är det en nackdel att kunderna på detta sätt går miste om möjligheten att göra ett aktivt val av elleverantör. Regeringen kan dock inte se att så behöver vara fallet. Anvisade elavtal kan sägas upp på samma sätt som andra leveransavtal. Ett sådant avtal får enligt ellagen inte ha en längre uppsägningstid än 14 dagar (9 kap. 8 § första punkten). Detta bör gälla även efter ikraftträdandet om inte kunden aktivt tecknar ett nytt leveransavtal med en längre uppsägningstid. Dessutom bör den anvisade elleverantören vara skyldig att utan dröjsmål informera elanvändaren om att systemet med anvisade elavtal har avvecklats och om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar från och med ikraftträdandet.

En anvisad elleverantör ska enligt ellagen minst en gång per kvartal informera elanvändaren om vilka olika avtal som elleverantören erbjuder samt uppgifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalen och om var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta information om

priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare (9 kap. 7 §). Elleverantören bör vara skyldig att lämna sådan information även i underrättelsen om att anvisningssystemet har upphört. Elanvändaren kommer alltså att ha lika goda möjligheter att göra ett aktivt val av elleverantör som enligt Elmarknadsutredningens förslag.

12 Konsekvenser

12.1 Om avsnittet

Förslagen i denna lagrådsremiss syftar till att tydliggöra system- och balansansvaret i det svenska elsystemet och bidra till att elanvändare blir mer aktiva och skyddas mot oskäligt höga elkostnader. Förslagen syftar också till att genomföra EU-rättsliga bestämmelser i nationell rätt och i övrigt säkerställa förenlighet med EU-rätten och till att göra elsystemet mer leveranssäkert och elmarknaden effektivare. I detta avsnitt redovisas förslagens konsekvenser. Avsnittet är strukturerat efter relevanta kategorier av konsekvenser och aktörer. Inom varje kategori beskrivs konsekvenserna av relevanta förslag i samma ordning som förslagen redovisas i avsnitt 4–11.

12.2 Konsekvenser för leveranssäkerheten i elsystemet

Förslagen om nya lagar för elsektorn gör regelverket för nätkoncession mer överskådligt och innebär en ökad tydlighet i fråga om teknikvalet vid omprövning av en nätkoncession. Regeringen bedömer att förslagen kan underlätta koncessionsprövningen och på så sätt möjliggöra att nödvändiga investeringar kan genomföras i snabbare takt, vilket bidrar till en högre leveranssäkerhet i det svenska elsystemet.

Förslagen i fråga om systemansvaret och tydligare roller på balansmarknaden bedöms leda till ett effektivare genomförande av EU-rättsliga bestämmelser om bland annat systemdrift och systemrelaterade anslutningskrav och till en harmonisering med hur de nationella regelverken ser ut i övriga EU. Förslagen om systemansvaret tydliggör också att driften och utvecklingen av det svenska elsystemet ska ske ur ett systemperspektiv. Det innebär att alla systemets delar och alla möjliga åtgärder ska beaktas för att säkerställa att systemet kan möta efterfrågan på el. Det betyder bland annat att nätutvecklingen behöver ske samordnat med utvecklingen av produktions-, förbruknings-, och lagringsanläggningar och med beaktande av alla alternativa lösningar för att möta behoven, exempelvis införandet av nya system- och marknadsåtgärder. Regeringen bedömer att ett tydligare systemperspektiv, ett effektivare genomförande av EU-rättsliga bestämmelser och en harmonisering med regelverken i

övriga EU-länder kommer att bidra till ett svenskt elsystem med hög leveranssäkerhet som möter behoven av el.

Förslagen om energidelning ger förutsättningar för fler att delta i energidelning. Det kan innebära ökad förnybar elproduktion och flexibilitet i elsystemet och minska behovet av nätkapacitet. Samtidigt kan en mer decentraliserad elproduktion utan tillräcklig styrning medföra att risken för obalanser ökar. Vilken effekt som förslagen får på leveranssäkerheten kommer att bero på var och när energidelningen sker.

12.3 Konsekvenser för elmarknaden

Regeringen bedömer att förslagen i fråga om systemansvar och tydligare roller på balansmarknaden kommer att bidra till en välfungerande elmarknad genom ett effektivare genomförande av EU-rättsliga bestämmelser i fråga om elmarknaden.

Förslagen som gäller leverans av el bedöms leda till en ökad konkurrens på slutkundsmarknaden för el genom att en elanvändare behöver vara aktiv och teckna ett avtal om leverans av el. En ökad konkurrens bidrar till en effektivare prissättning och ett effektivare resursutnyttjande på marknaden. Att leveransskyldiga sistahandsleverantörer ska utses utifrån storleken på deras marknadsandelar bedöms inte påverka konkurrensen negativt jämfört med nuvarande ordning. Antalet elanvändare som kommer att anvisas till en leveransskyldig sistahandsleverantör eller vara beroende av denne för att sluta ett avtal om leverans av el bedöms vara få i förhållande till antalet befintliga anvisade kunder. Det införs också krav på vilka avtal och villkor som dessa elleverantörer får tillämpa. Samtidigt bidrar urvalskriteriet till att säkerställa att den leveransskyldiga sistahandsleverantören har kapacitet att fullgöra sina skyldigheter.

Förslagen i fråga om energidelning kan leda till att fler matar in delad el på det koncessionerade elnätet. Det kan stärka konkurrensen på elmarknaden, öka tillgången på förnybar el och flexibilitet och möjliggöra mer samhällsekonomiskt effektiva arrangemang för elförsörjning. Det är dock osäkert om och i vilken grad dessa potentiella effekter kommer att realiseras. Ökad energidelning kan också minska likviditeten på den ordinarie elmarknaden. Mot bakgrund av begränsningen för stora företag och andra stora organisationer att delta i energidelning bedömer dock regeringen att den potentiella effekten kommer att vara begränsad.

12.4 Förenlighet med EU-rätten

Förslagen i fråga om systemansvar och tydligare roller på balansmarknaden bedöms vara förenliga med EU-rätten och harmonisera terminologin i nationell lagstiftning med den EU-rättsliga terminologin.

Förslagen som gäller leverans av el och energidelning bedöms också vara förenliga med EU-rätten. Förslagen om energidelning går längre än elmarknadsdirektivets miniminivå genom att det föreslås att stora företag och andra stora organisationer, under vissa förutsättningar, ska kunna delta i energidelning. Förslagen går också utöver miniminivån eftersom det

föreslås att direktivets högsta tillåtna gränsvärden ska gälla för tillämpning av undantaget för fysiska personer från leverantörsskyldigheter. De förslagen utformas i enlighet med vad som är tillåtet enligt direktivet. De bedöms därmed också vara förenliga med EU-rätten.

De förslag som går utöver direktivets miniminivå bedöms inte vara anmälningspliktiga enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden eller Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

12.5 Konsekvenser för elanvändare

Förslagen i fråga om leverans av el innebär att elanvändare aktivt behöver teckna avtal med en elleverantör för att få leverans av el. Enligt Statistiska centralbyrån var andelen anvisade elavtal 8,6 procent i oktober 2025. Enligt en undersökning av Energimarknadsinspektionen från 2022 (Ei R2022:05) var förekomsten av anvisade elavtal bland företag högst bland de med en till fyra anställda. Branscherna med högst förekomst av anvisade elavtal var bilverkstäder, byggföretag och verksamheter som sysslar med juridik och ekonomi. De flesta av företagen hade en förbrukning under 2 000 kilowattimmar per år men det fanns också en större andel, 18 procent av tillfrågade företag, med en förbrukning över 20 000 kilowattimmar per år. För privatkunderna var det, enligt samma undersökning, vanligast att de med anvisade elavtal bodde i lägenhet och hade en årsförbrukning under 2 000 kilowattimmar.

Den som inte tecknar ett avtal med en elleverantör kommer att stå utan elförsörjning. För den som behöver el kan detta medföra både ekonomiska och hälsomässiga konsekvenser. Regeringen bedömer att risken för att elanvändare ska stå utan elförsörjning mot sin vilja bör minskas genom informationsinsatser. Informationen om det nya regelverket bör vara tydlig och tillgänglig från både myndigheter och branschens aktörer. Att elanvändare behöver teckna leveransavtal medför ökade transaktionskostnader men också att de bör få marknadsmässiga leveransavtal. Enligt Elmarknadsutredningen kan påslaget för ett anvisat elavtal i vissa fall uppgå till över 100 procent jämfört med de lägsta priserna som erbjuds i löpande avtal med rörligt pris. Förslaget kan därför minska elkostnaderna för elanvändare som utan förslaget hade blivit eller förblivit anvisningskunder. Vidare innebär förslagen att elanvändare fortsatt kommer att vara skyddade från frånkoppling, om deras elleverantör förlorar sitt balansansvar, och att utsatta kunder alltid kommer kunna ta del av ett marknadsbaserat erbjudande för leverans av el. Att säkerställa tillräcklig betalningsförmåga för hushållsel ska, liksom i dag, hanteras genom det sociala skyddsnätet.

De elanvändare som vid ikraftträdandet har ett anvisat elavtal kommer, om de inte gör något annat val, fortsatt att vara kunder hos de anvisade elleverantörerna enligt villkoren som finns i ett sådant avtal med rörligt pris som elleverantörerna erbjuder och marknadsför. Avtalet får inte ha en

längre uppsägningstid än 14 dagar. Det innebär att dessa elanvändare inte riskerar att bli bortkopplade när förslagen träder i kraft samtidigt som de ges marknadsmässiga villkor för leveransen och möjlighet att inom kort tid teckna ett annat avtal.

Förslagen när det gäller energidelning underlättar för elanvändare att delta i energidelning. De ger elanvändare större möjlighet att påverka sina elkostnader och att bidra till mer förnybar elproduktion och flexibilitet. Beroende på avtalsvillkoren för energidelningen och transaktionskostnaderna kan energidelning innebära positiva eller negativa ekonomiska konsekvenser för dem som deltar i energidelning. De kostnader som uppstår för elleverantörer, systemansvariga och balansansvariga parter för att möjliggöra energidelning kommer sannolikt föras vidare till de elanvändare som deltar i energidelningen. Om efterfrågan på energidelning inte ökar i tillräckligt stor utsträckning finns en risk för att kostnaderna också förs vidare till elanvändare som inte deltar i energidelning.

För stora företag och andra stora organisationer föreslås en begränsning av den sammanlagda kapaciteten hos de produktionsanläggningar som används inom energidelningen till högst 6 megawatt. Det innebär att stora elintensiva företag enbart kommer att kunna använda energidelning för att täcka en mindre del av sitt elbehov. Eftersom dessa företag i dagsläget inte har rätt till avdrag för el som delas över det koncessionerade elnätet, bedöms förslaget bidra positivt till deras möjligheter att delta i energidelning.

Enligt förslagen ska de som överlåter rätten till delad el ha vissa leverantörsskyldigheter, under förutsättning att de har utsett en organisatör av energidelning för att ingå avtal och att hantera faktureringen av de som förvärvar rätten till den delade elen. Även om skyldigheterna i praktiken kan fullgöras av organisatören blir de som överlåter rätten till delad el skyldiga att säkerställa att leverantörsskyldigheterna fullgörs. Detta bedöms medföra högre kostnader och risker för dem som deltar i energidelning på detta sätt. Regeringen bedömer att det kan minska efterfrågan på att delta i energidelning för dessa elanvändare, men att det är motiverat eftersom det innebär ett skydd för de som tar emot den delade elen. Samtidigt föreslås ett undantag från leverantörsskyldigheterna när fysiska personer överlåter rätten till delad el mellan varandra, förutsatt att den installerade kapaciteten i produktions- eller energilagringsanläggningen som används understiger vissa gränsvärden. Undantaget bedöms underlätta för dessa elanvändare att delta i energidelning.

Förslagen om att myndigheter och offentligt styrda organ som deltar i energidelning endast under vissa förutsättningar får vägra att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el till utsatta kunder innebär stärkta rättigheter för sådana kunder.

12.6 Konsekvenser för andra marknadsaktörer

Förslagen om nya lagar för elsektorn gör regelverket för tillståndsprövningen av nätkoncessioner mer tydligt och överskådligt, vilket kan förenkla för de som vill ansöka om nätkoncession.

Förslagen i fråga om systemansvar och tydligare roller på balansmarknaden innebär ett tydligare regelverk och en tydligare ansvarsfördelning. Regeringen bedömer att det kommer medföra ett effektivare genomförande av EU-rättsliga och nationella bestämmelser och att risken för missförstånd och meningsskiljaktigheter mellan olika aktörer minskar. För aktörerna bedöms detta bidra till en bättre regelefterlevnad och ett minskat resursbehov.

Det föreslagna undantaget för den som innehar endast nätkoncession för linje och vars ledning eller ledningar används för inmatning eller uttag av endast en kund som ingår i samma koncern som nätkoncessionshavaren bedöms innebära minskade kostnader och minskad administration för koncernföretagen. Regeringen bedömer också att det kan underlätta genomförandet av krav för anslutning enligt EU-rätten. Elmarknadsutredningen bedömer att undantaget gäller cirka 20 ledningar i dagsläget men att antalet kan förväntas öka med en utbyggd och decentraliserad elproduktion.

Förslagen som gäller leverans av el medför konsekvenser för systemansvariga för distributionssystem och elleverantörer. De systemansvariga behöver ändra sina rutiner för hantering av kunder som inte ingått avtal med en elleverantör. De behöver också utarbeta nya rutiner för hantering av situationen att en elleverantör förlorar sitt balansansvar. De ges också i uppgift att kontrollera och offentliggöra vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör inom deras koncessionsområden.

Enligt en undersökning av Energimarknadsinspektionen (Ei R2022:05) fanns det 102 anvisade elleverantörer 2022. Regeringens förslag innebär att dessa elleverantörer kan få minskade administrativa kostnader och affärsrisker men också färre kunder, minskade intäkter och ökade kostnader för marknadsföring. Effekten på elleverantörernas lönsamhet beror på i vilken utsträckning och enligt vilka villkor de levererar el till anvisade kunder i dagsläget. Det beror också på deras förmåga att konkurrera på slutkundsmarknaden. Den potentiellt negativa effekten på lönsamheten av att sluta anvisas kunder kan motverkas av att elleverantörerna lyckas attrahera nya kunder i konkurrens med andra företag. Så som Elmarknadsutredningen bedömer det kan förslagen, i synnerhet om det finns flera mindre elleverantörer som är beroende av att anvisas kunder, leda till en viss konsolidering på elmarknaden.

För elleverantörer som inte har anvisade kunder kan förslagen ge tillgång till ett bredare kundunderlag, vilket kan öka deras lönsamhet beroende på företagens förmåga att konkurrera. För elleverantörer som utses till leveransskyldiga sistahandsleverantörer kommer förslagen att medföra kostnader för att utveckla nya rutiner för att kunna hantera utsatta kunder och kunder vilkas elleverantör förlorat sitt balansansvar. Vidare finns det en likviditetsrisk för sistahandsleverantörerna i det fall de ska ta emot flera kunder från en elleverantör som förlorat sitt balansansvar. Den risken finns redan i dag för de elleverantörer som anvisas kunder och bör vara större för mindre företag. Risken motverkas delvis genom att sistahandsleverantören föreslås vara elleverantören med störst marknadsandel inom respektive koncessionsområde för lokalnät.

Förslagen i fråga om energidelning medför konsekvenser för systemansvariga, elleverantörer och balansansvariga parter. Förslagen kommer att kräva utveckling av nya system och rutiner för att hantera informations-

flöden och fakturering. Konsekvenserna bedöms vara störst för elleverantörerna, som bland annat kommer att behöva utveckla system för att hantera anmälningar om energidelning och för att kunna göra avdrag för delad el. Detta kan ha större påverkan på mindre företag eftersom kostnaden för utveckling av nya system kan vara relativt oberoende av antalet kunder och efterfrågan på energidelning. Förslagen kan också innebära minskade intäkter för elleverantörer genom att rätten till el förvärvas och överlåts genom energidelning i stället för att el köps eller säljs till elleverantören.

Vidare kommer balansansvariga parter och elleverantörer att behöva hantera de obalanser som uppkommer till följd av energidelning. Den information som behövs för att göra korrekta prognoser är densamma som för övrig elanvändning och elproduktion. Förslaget om anmälan av energidelning till elleverantörer bör underlätta hanteringen av obalanser men det kan också finnas behov av ytterligare samarbete mellan elleverantörer och balansansvariga parter.

Förslagen öppnar för nya aktör på elmarknaden genom att rollen som organisatör av energidelning införs. För den person som väljer att anta en sådan roll bedöms förslaget innebära nya affärsmöjligheter som kan medföra positiva ekonomiska konsekvenser.

12.7 Konsekvenser för offentlig sektor

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och Energimarknadsinspektionen bedöms påverkas positivt av förslagen om nya lagar för elsektorn, systemansvar och tydligare roller på balansmarknaden genom ett tydligare regelverk och en tydligare ansvarsfördelning. Förslagen medför dock ett behov för myndigheterna att anpassa föreskrifter, vägledningar och riktlinjer. Vidare föreslås regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer få en utökad föreskriftsrätt. Ytterligare uppgifter för myndigheterna innebär ett ökat resursbehov. Samtidigt bedöms förslagen underlätta genomförandet av bestämmelser i EU-rätt och nationell rätt, vilket kan minska myndigheternas resursbehov. Regeringen bedömer att myndigheternas resursbehov kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen om leverans av el medför ett behov av tillsyn, informationsinsatser och stöd till marknadsaktörer i fråga om det nya regelverket. Det är främst Energimarknadsinspektionen som berörs av detta. Även Konsumentverket påverkas dock, eftersom verket behöver omarbeta allmänna avtalsvillkor för försäljning av el till konsument. Regeringen bedömer att myndigheternas resursbehov kan hanteras inom ram.

Om konsumenter saknar förmåga att teckna elavtal på grund av andra skäl än betalningsförmåga, kan det behövas ytterligare insatser av de kommunala socialtjänsterna för att säkerställa att konsumenterna inte står utan elförsörjning. För kommunala företag är konsekvenserna jämförbara med de för privata företag.

Förslagen om energidelning bedöms medföra ett resursbehov för framtagande av nya föreskrifter och utökad tillsyn. Om energidelning mellan företag och konsumenter blir vanligare kan det också innebära utökad tillsynsverksamhet för Konsumentverket och fler prövningar av tvister av

Allmänna reklamationsnämnden, allmän domstol och i förvaltningsdomstol. Regeringen bedömer att resursbehovet för myndigheterna kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget om att myndigheter och offentliga organ som deltar i energidelning endast under vissa förutsättningar får vägra att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el till en utsatt kund kan innebära ökade risker och kostnader för sådana myndigheter och organ genom att de ges minskat inflytande över sin kundbas. Skyldigheten gäller dock bara för myndigheter eller offentligt styrda organ som valt att överlåta rätten till delad el till någon annan aktör. En förvaltningsmyndighet får endast ägna sig åt energidelning i den utsträckning det följer av myndighetens uppgifter, t.ex. i lag eller förordning. Mot den bakgrunden bedömer regeringen att förslagets påverkan på förvaltningsmyndigheternas handlingsutrymme är mycket begränsat. Även om förslaget kan påverka kommunala myndigheter eller kommunala organs möjlighet att välja sina avtalspartners bedömer regeringen att påverkan är för teoretisk och indirekt för att förslaget ska sägas påverka den kommunala självstyrelsen.

Förslaget om att begränsa stora organisationers möjlighet att delta i energidelning genom att införa en kapacitetsbegränsning för produktionsanläggningen begränsar bl.a. kommunernas möjligheter att delta i energidelning. Idag saknar kommuner dock helt möjlighet att göra det och att få den delade elen avdragen från sin uppmätta förbrukning. Förslagen bedöms därmed i stort innebära positiva effekter för kommunerna.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till elmarknadslag

Lagen är ny men motsvarar den hittillsvarande ellagen med undantag för den lagens 2 kap. I den nya lagen har ord och uttryck anpassats till EU-rätten på ett tydligare sätt jämfört med ellagen. Det görs även ändringar för att förtydliga innebörden av det systemansvar som ligger på de företag som bedriver nätverksamhet (systemansvariga) och aktörsrollerna på balansmarknaden. Ordningen med anvisade elavtal utgår och ersätts med bestämmelser om leveransskyldiga sistahandsleverantörer. Det införs vidare bestämmelser för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 (elmarknadsdirektivet) när det gäller energidelning.

När det anges att en paragraf, ett stycke eller en mening stämmer överens med en hittillsvarande paragraf eller ett hittillsvarande stycke görs det ingen ändring i fråga om lydelsen. I de fall där det anges att paragrafen eller stycket stämmer överens i sak med sin hittillsvarande motsvarighet är ändringarna endast redaktionella eller språkliga. I övrigt finns det paragrafer och stycken som har motsvarigheter i den hittillsvarande regleringen men ett delvis annat innehåll i sak. Det anges i dessa fall vilken paragraf eller vilket stycke som regleringen motsvarar. Det hänvisas även

till äldre förarbeten i den utsträckning som de fortfarande är aktuella för tillämpningen. Med anledning av *Lagrådets* synpunkter på författningskommentarernas utformning återges i anslutning till vissa paragrafer delar av den tidigare kommentaren för att göra det lättare för läsaren att tillgodogöra sig äldre förarbeten.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om transport och leverans av el och om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde.

I lagen regleras förutsättningarna för systemansvariga att transportera el genom överföringssystem och distributionssystem, dvs. bedriva elnätsverksamhet, och för elleverantörer att sälja el till elanvändare. Det finns vidare bestämmelser om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

2 § Lagen är indelad i följande kapitel:

– 1 kap. Inledande bestämmelser,
– 2 kap. Systemansvar,
– 3 kap. Driftsäkerhet,
– 4 kap. Avgränsning och åtskillnad av systemansvarigas verksamhet,
– 5 kap. Redovisning och revision av nätverksamhet,
– 6 kap. Anslutning till elnätet,
– 7 kap. Transport av el,
– 8 kap. Fakturering av elnätskunder och konsumentskydd,
– 9 kap. Intäktsram för nätverksamhet,
– 10 kap. Mätning av transporterad el,
– 11 kap. Balansansvar,
– 12 kap. Leverans av el,
– 13 kap. Aggregeringstjänster,
– 14 kap. Energidelning,
– 15 kap. Avbrottsersättning,
– 16 kap. Avbrytande av distribution av el till konsumenter,
– 17 kap. Kommunala elföretag,
– 18 kap. Tillsyn, uppgifter enligt EU-rättsakter och avgifter för myndighetsverksamhet,
– 19 kap. Förseningsavgifter,
– 20 kap. Straff,
– 21 kap. Överklagande och handläggning i domstol.

I paragrafen finns en innehållsförteckning för lagen.

3 § I lagen (2026:000) om elektriska ledningar finns bestämmelser om tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar (nätkoncession) och om elektriska ledningar som dras fram inom ett område för väg, järnväg, tunnelbana, spårväg eller vattentrafikled.

I paragrafen finns en upplysning om den nya lagen om elektriska ledningar, som ersätter hittillsvarande 2 kap. ellagen.

4 § Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

I paragrafen finns en upplysning om elsäkerhetslagen.

Ord och uttryck i lagen

5 § I denna lag avses med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

balansansvarig part: en sådan balansansvarig part som avses i artikel 2.14 i EU:s elmarknadsförordning,

delad el: el som produceras och förbrukas inom energidelning,

distribution: transport av el för någon annans räkning genom ett distributionssystem,

distributionssystem: ett system för transport av el genom ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elektrisk anläggning: en anläggning för produktion, transport eller användning av el eller en energilagringsanläggning,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energidelning: en elanvändares förbrukning av el från förnybara energikällor

– som produceras av en produktionsanläggning som elanvändaren helt eller delvis äger, leasar eller hyr och som finns utanför den fastighet där elen förbrukas eller som lagras i en energilagringsanläggning som är ansluten till en sådan produktionsanläggning, eller

– där rätten till elen har överlåtits av den som producerar elen, under förutsättning att överlåtaren inte har deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s balansförordning: kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av en systemansvarig för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en innehavare av en produktions- eller energilagringsanläggning, enligt avtal med en systemansvarig, matar in el från anläggningen,

intäktsram: de samlade intäkter som en systemansvarig högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el distribueras eller levereras till, huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under avtalets löptid, men som kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

leveransskyldig sistahandsleverantör: den elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, beräknat på mängden levererad el under tolv månader till elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar,

leverantör av balanstjänster: en sådan leverantör som avses i artikel 2.12 i EU:s elmarknadsförordning,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätkoncession: ett tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar enligt lagen (2026:000) om elektriska ledningar,

nätkoncession för linje: en nätkoncession som avser en ledning med en i huvudsak bestämd sträckning,

nätkoncession för område: en nätkoncession som avser ett ledningsnät inom ett visst område,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,

offentligt styrt organ: ett sådant organ som avses i 1 kap. 18 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning och som inte ingår i ett överföringssystem eller är en sammanlänkning för överföring,

sammanlänkning för överföring: en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som länkar samman ett överföringssystem med ett motsvarande system i ett annat land,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem med undantag för hantering av överbelastning,

systemansvarig: den som bedriver nätverksamhet, med undantag för den som innehar endast nätkoncession för linje och vars ledning eller ledningar används för

inmatning eller uttag av endast en kund som ingår i samma koncern som nätkoncessionshavaren,

systemansvarig för distributionssystem: en systemansvarig som innehar ett distributionssystem,

systemansvarig för överföringssystem: en systemansvarig som innehar ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,

utsatt kund: en fysisk person som varaktigt saknar förmåga att betala för den el som distribueras eller levereras för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med en systemansvarig, tar ut el för förbrukning eller lagring,

överföring: transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,

överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

I 14 kap. 9 § finns en förklaring av vad som avses med *organisatör av energidelning*.

I paragrafen förklaras innebörden av några av de ord eller uttryck som används i lagen. Flera ord och uttryck förs över oförändrade från hittillsvarande ellagen. Övriga förklaringar är nya och har ingen tidigare motsvarighet. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Första stycket innehåller de ord och uttryck vars innebörd förklaras i paragrafen.

Innebörden av benämningen *Acer* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 130). Benämningen används i 18 kap.

Innebörden av *aggregering* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 57 f. och 130). Ordet används främst i 11 och 13 kap. och har betydelse för förklaringen av vad som avses med aggregeringstjänst.

Innebörden av *aggregeringstjänst* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 43–45 och 75). Ordet används i 11 och 13 kap.

Innebörden av *balansansvar* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 53 f. och 75). Ordet används främst i 11 kap.

Förklaringen av vad som avses med *balansansvarig part* har inte någon tidigare motsvarighet. Med balansansvarig part avses enligt EU:s elmarknadsförordning en marknadsaktör eller dennes valda företrädare som ansvarar för aktörens obalanser på elmarknaden (artikel 2.14). Uttrycket obalans förklaras i artikel 2 andra stycket åttonde punkten i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (EU:s balansförordning). En marknadsaktör, t.ex. en elleverantör, kan alltså välja att själv vara balansansvarig part eller att ingå avtal med en annan aktör om att den ska ansvara för elleverantörens obalanser. Uttrycket används främst i 11 kap., där det finns bestämmelser om skyldigheter för balansansvariga parter. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Uttrycket *delad el* har ingen tidigare motsvarighet. Med delad el avses el som en elanvändare producerar och sedan antingen själv förbrukar på

en annan fastighet än den där elen producerades, eller överlåter rätten till inom ramen för energidelning. Delad el måste alltid vara producerad från förnybara energikällor, se kommentaren till uttrycket *energidelning*. Förklaringen har betydelse främst för 14 kap. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Termen *distribution* får en ny innebörd jämfört med ellagen utan att någon ändring görs i sak. I elmarknadsdirektivet definieras distribution som transport av el i system med högspännings-, mellanspännings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans (artikel 2.28). Någon saklig skillnad när det gäller vilken verksamhet som avses är inte avsedd. I lagen görs skillnad mellan distribution och överföring (se nedan). I Sverige används region- och lokalnäten för sådan distribution som avses i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Termen *distributionssystem* är ny i förhållande till hittillsvarande ellagen. Termen har betydelse främst för förklaringen av vad som avses med systemansvarig för distributionssystem. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Innebörden av *dynamiska elpriser* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 37 f. och 75). Uttrycket används i 12 kap.

Innebörden av *efterfrågeflexibilitet* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59, s. 41 f. och 75 f.). Ordet används främst i 2, 3, 11 och 13 kap.

Förklaringen av vad som avses med *elektrisk anläggning* stämmer delvis överens med den som finns i 2 § första stycket elsäkerhetslagen (2016:732), se prop. 1996/97:136 s. 115 f. och prop. 2015:16/163 s. 46. I förhållande till den förklaringen förtydligas att även en energilagringsanläggning är en elektrisk anläggning. Uttrycket inskränks också till att endast omfatta anläggningar, och inte föremål som finns i anläggningen och behövs för driften av anläggningen. Uttrycket används i 3 och 6 kap. denna lag.

Innebörden av *elleverantör* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen. Även om det inte anges uttryckligen kan elen ha producerats av elleverantören själv eller av någon annan (prop. 2021/22:153 s. 130). Bestämmelser om elleverantörer och elleverantörers skyldigheter finns på flera ställen i lagen, bl.a. i 12 kap.

Benämningen *elmarknadsdirektivet* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 54). Benämningen används i 4 och 18 kap.

Förklaringen av vad som avses med *energidelning* har ingen tidigare motsvarighet. Uttrycket har samma betydelse som i artikel 2.10a i elmarknadsdirektivet. Med förnybara energikällor avses vindenergi, solenergi (termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi) och geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas. Genom energidelning kan elkunder som inte har möjlighet att installera en produktions- eller energilagringsanläggning på sin egen fastighet delta på elmarknaden som både förbrukare och producenter. Energidelning, som alltid kräver att det sker både produktion och förbrukning av el, kan ske på två sätt.

Det första sättet är genom att en elanvändare producerar el i en produktionsanläggning eller en del av en anläggning som elanvändaren helt eller delvis äger, hyr eller leasar och där elen transporteras via det koncessionerade elnätet till en annan fastighet där elen förbrukas. Denna typ av energidelning inbegriper också möjligheten att mata in delad el från en energilagringsanläggning som är direkt ansluten till produktionsanläggningen på elnätet.

Det andra sättet att delta i energidelning är att en elanvändare ingår ett avtal med en annan elanvändare som har en produktionsanläggning på sin fastighet om att ta över rätten till elen. Överlåtelsen kan ske utan kostnad eller mot betalning. En förutsättning är att överlåtaren av rätten till elen inte har försäljning av egenproducerad el eller deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet. Med deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem avses att kunden tar emot ersättning för att tillhandahålla flexibilitet eller för att genomföra någon form av energieffektivisering. Exempelvis kan en kund som huvudsakligen försörjer sig genom att erbjuda sig att mot betalning minska sin elförbrukning anses delta i ett flexibilitetssystem.

De enda som kan anses delta i eller ägna sig åt energidelning är de som producerar och de som förbrukar delad el. Övriga aktörer, t.ex. systemansvariga, som visserligen måste transportera den delade elen för att energidelning ska vara möjlig, deltar inte i energidelningen.

Ett exempel på energidelning kan vara att någon som producerar el genom solceller vid sin fritidsfastighet förbrukar elen i sin permanentbostad på annan ort. Ett annat exempel är att ett lantbruk som har ett litet vindkraftverk ingår avtal med boende i närheten om att de ska få ta över rätten till överskottsel som vindkraftverket producerar. Ett exempel på en situation som inte utgör energidelning är att en hyresvärd har en solcellsanläggning på sin hyresfastighet och debiterar samtliga hyresgäster för den el som produceras av anläggningen genom hyran, utan möjlighet för hyresgästen att tacka nej till erbjudandet. Förklaringen av vad som avses med energidelning har främst betydelse för tillämpningen av 14 kap. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Innebörden av *energilagringsanläggning* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 77 f. och 131). Ordet används på flera ställen i lagen, bl.a. i 4 och 14 kap.

För kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el används i lagen benämningen *EU:s balansförordning.* Uttrycket används i 11 kap.

Benämningen *EU:s elmarknadsförordning* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 66, 105 och 131). Benämningen används främst i 2, 4 och 18 kap.

Innebörden av *fastkraftsavtal* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 76). Ordet används i 12 kap.

Innebörden av *icke frekvensrelaterad stödtjänst* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 52 f. och 131). Uttrycket används i 3 kap.

Betydelsen av *inmatningspunkt* stämmer delvis överens med den i hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 76). I förhållande till den förklaringen förtydligas det att el också kan matas in i en inmat-

ningspunkt från en energilagringsanläggning. Ordet används i 10, 11 och 14 kap. Det har även betydelse för förklaringen av leveranspunkt.

Innebörden av *intäktsram* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2008/09:141 s. 30 f. och prop. 2021/22:153 s. 131). Ordet används främst i 9 kap.

Innebörden av *konsument* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 185 och prop. 2022/23:59 s. 76). Ordet används på flera ställen i lagen, främst 8, 12 och 16 kap.

Innebörden av *laddningspunkt* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 75 f. och 131). Ordet används i 4 och 6 kap.

Innebörden av *leveransavtal med fast löptid och pris* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 22 f. och 54). Uttrycket används i 12 kap.

Innebörden av *leveranspunkt* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 76). Ordet används i 11 kap.

Uttrycket *leveransskyldig sistahandsleverantör* har inte någon tidigare motsvarighet. En elanvändare som inte kan hitta någon annan elleverantör kan vända sig till en leveransskyldig sistahandsleverantör. Bestämmelser om detta finns i 11 och 12 kap. Den leveransskyldiga sistahandsleverantören har den största marknadsandelen inom ett område som motsvarar ett koncessionsområde som innehas av en systemansvarig för distributionssystem, se 9 kap. 2 §. Om flera nätkoncessioner för område redovisas samlat, anses de områdena vara ett enda koncessionsområde. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan i verkställighetsföreskrifter reglera bl.a. vid vilken tidpunkt en sådan marknadsandel ska beräknas. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Uttrycket *leverantör av balanstjänster* har ingen tidigare motsvarighet. Med leverantör av balanstjänst avses enligt EU:s elmarknadsförordning en marknadsaktör som tillhandahåller balansenergi och/eller balanskapacitet för systemansvariga för överföringssystem (artikel 2.12). Uttrycken balansenergi och balanskapacitet förklaras också i elmarknadsförordningen (artikel 2.11 och 2.13). En leverantör av balanstjänster tillhandahåller alltså tjänster till Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) i egenskap av systemansvarig för överföringssystem. En leverantör av balanstjänster kan t.ex. vara en leverantör av aggregeringstjänster, som erbjuder flexibilitet som kan aktiveras för att säkerställa att elsystemet är i balans. En leverantör av balanstjänster kan i egenskap av marknadsaktör alltså själv också vara, eller välja att utse, en balansansvarig part. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Innebörden av *lokalnät* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 50 och 131). Ordet används på flera ställen i lagen, bl.a. i 5 kap. Ordet har också betydelse för förklaringen av vad som avses med distributionssystem och med icke frekvensrelaterad stödtjänst.

Innebörden av *nätkoncession* stämmer i sak överens med ordets betydelse i hittillsvarande 2 kap. 1 § första stycket ellagen (prop. 1996/97:136 s. 42 f. och 119 f.). Bestämmelser om nätkoncession finns främst i lagen om elektriska ledningar. Uttrycket används dock också på flera ställen i elmarknadslagen, bl.a. 5 och 9 kap., och är också av betydelse för för-

klaringarna av vad som avses med nätkoncession för linje, nätkoncession för område och nätverksamhet.

Innebörden av *nätkoncession för linje* och *nätkoncession för område* stämmer i sak överens med uttryckens betydelse enligt hittillsvarande 2 kap. 2 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 42 f. och 120). Bestämmelser om nätkoncession för linje respektive område finns främst i lagen om elektriska ledningar. Uttrycken används dock också i 5 och 9 kap. och är av betydelse för förklaringarna av vad som avses med regionnät och systemansvarig.

Innebörden av *nätverksamhet* stämmer i sak överens med den i hittillsvarande ellagen (prop. 2021/22:153 s. 43–46 och 132). Överföring av el ersätts med transport av el. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Uttrycket *offentligt styrt organ* har ingen tidigare motsvarighet i hittillsvarande ellagen. Med offentligt styrt organ avses en sådan juridisk person som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och som till största delen är finansierad av staten, en kommun, en region eller en upphandlande myndighet, vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, en region eller en upphandlande myndighet, eller i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, en region eller en upphandlande myndighet. Uttrycket har betydelse för tillämpningen av 14 kap. 24 §. Övervägandena finns i avsnitt 8.14.

Innebörden av *regionnät* ändras i förhållande till hittillsvarande reglering. Transmissionsnät ersätts med överföringssystem, och det anges att en sammanlänkning för överföring inte kan vara ett regionnät. Någon saklig skillnad när det gäller vilka typer av nät som avses är inte avsedd. Ordet används i 5, 6 och 9 kap. och termen har betydelse för förklaringen av vad som avses med distributionssystem. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Uttrycket *sammanlänkning för överföring* motsvarar i huvudsak en sådan sammanlänkning som definieras i EU:s elmarknadsförordning, dvs. en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan medlemsstater och som kopplar samman medlemsstaternas nationella överföringssystem (artikel 2.1). En sådan sammanlänkning ingår som utgångspunkt i ett överföringssystem, men det är inte nödvändigt. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Innebörden av *små företag* är oförändrad i förhållande till hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 35 och 76). Det används i 12–14 kap.

Innebörden av *stödtjänst* stämmer i sak överens med hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 52 f. och 132). Uttrycket används i 2 och 3 kap och har betydelse för förklaringen av icke frekvensrelaterad stödtjänst.

Ordet *systemansvarig* ersätter nätföretag och har en något ändrad innebörd. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Uttrycket *systemansvarig för distributionssystem* ersätter distributionsnätsföretag. Enligt elmarknadsdirektivets definition är en sådan systemansvarig en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift, säkerställande av underhåll av och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra

system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el (artikel 2.29). I Sverige är detta sådana systemansvariga som innehar regionnät och lokalnät. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Även uttrycket *systemansvarig för överföringssystem*, som ersätter transmissionsnätföretag, är nytt i förhållande till ellagen. I elmarknadsdirektivet definieras en sådan aktör som en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el. Uttrycket definieras i lagen på ett sådant sätt att den omfattar inte bara Svenska kraftnät, som innehar överföringssystemet i Sverige, utan även en sådan systemansvarig som innehar endast en sammanlänkning för överföring. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Uttrycket *utsatt kund* har ingen tidigare motsvarighet i ellagen men förklaringen stämmer i sak överens den som finns i 8 § förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen. I förhållande till vad som anges där begränsas innebörden av uttrycket till att avse dem som varaktigt saknar förmåga att betala för den el som distribueras eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Kunder som saknar förmåga att betala för naturgas, fjärrvärme eller fjärrkyla omfattas alltså inte. Övervägandena finns i avsnitt 8.14. Förklaringen av vad som avses med uttrycket har betydelse för tillämpningen av 14 kap. 27 §.

Förklaringen av *uttagspunkt* stämmer delvis överens med den i hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 48 och prop. 2022/23:59 s. 76). I förhållande till den förklaringen förtydligas det att el också kan tas ut genom en uttagspunkt för att lagras i en energilagringsanläggning. Ordet används på flera ställen i lagen, bl.a. i 12 kap. Det har också betydelse för förklaringen av vad som avses med leveranspunkt.

Ordet *överföring* får en ny innebörd jämfört med ellagen. Överföring motsvarar det som hittills har benämnts transmission. Med överföring avses i elmarknadsdirektivet transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutkunder eller distributörer, men inte leverans (artikel 2.34). Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Termen *överföringssystem* ersätter transmissionsnät. Det svenska överföringssystemet innehas av Svenska kraftnät. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Andra stycket innehåller en upplysning om att det i 14 kap. 9 § finns en förklaring av vad som avses med *organisatör av energidelning*.

Nätmyndighet

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara nätmyndighet enligt denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

I paragrafen finns en upplysning om att regeringen utser en nätmyndighet. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 1 kap. 5 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 119 och prop. 2021/22:153 s. 132).

Enligt 4 § förordningen (2023:241) om det nationella elsystemet ska Energimarknadsinspektionen vara nätmyndighet enligt ellagen. I det följande är utgångspunkten att inspektionen är nätmyndighet.

Elanvändare som importerar el

7 § En elanvändare som importerar el ska fullgöra de skyldigheter som en elleverantör har.

I paragrafen regleras skyldigheter för en elanvändare som importerar el. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 1 kap. 6 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 41 och prop. 2021/22:153 s. 133). Bestämmelser om skyldigheter för elleverantörer finns främst i 11–14 kap.

Leverans av el inom en byggnad eller ett begränsat område

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om att en verksamhet inom en byggnad eller ett begränsat område inte ska omfattas av det som enligt lagen gäller för en elleverantör.

I paragrafen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om undantag från de rättigheter och skyldigheter som en elleverantör har enligt lagen. Den stämmer överens med hittillsvarande 1 kap. 7 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 41 f och prop. 2021/22:153 s. 133).

2 kap. Systemansvar

Den systemansvarigas grundläggande skyldigheter

1 § En systemansvarig för överföringssystem ansvarar för att, i nära samarbete med andra systemansvariga, se till att överföringssystemet på lång sikt kan möta en rimlig efterfrågan på överföring av el.

I paragrafen behandlas särskilt det ansvar som en systemansvarig för överföringssystem har för att överföringssystemet på lång sikt kan möta en rimlig efterfrågan på överföring av el. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 1 § femte punkten ellagen när det gäller överföring av el (prop. 2004/05:62 s. 264 och 439 och prop. 2021/22:153 s. 133). Övervägaden finns i avsnitt 5.1.

Jämfört med den hittillsvarande regleringen får lagtexten en lydelse som tydligare svarar mot det som anges i artikel 40.1 a i elmarknadsdirektivet. Det betyder att det uttryckligen framgår att den systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta med andra systemansvariga och att det anges att överföringssystemet ska möta en rimlig efterfrågan på överföring av el.

2 § En systemansvarig för distributionssystem ansvarar för att distributionssystemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.

I paragrafen behandlas särskilt det ansvar som en systemansvarig för distributionssystem har för att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 1 § femte punkten ellagen när det gäller distribution av el

(prop. 2004/05:62 s. 264 och 439 och prop. 2021/22:153 s. 133). Den genomför en del av artikel 31.1 i elmarknadsdirektivet.

3 § En systemansvarig ansvarar i fråga om sitt överförings- eller distributionssystem för

1. drift, underhåll och utveckling,
2. att systemet är säkert, tillförlitligt och effektivt,
3. utbyggnad vid behov, och
4. eventuella anslutningar till andra system.

I paragrafen anges grundläggande skyldigheter som alla systemansvariga har. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 kap. 1 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 264 och 439 och prop. 2021/22:153 s. 133). Det förtydligas att den systemansvarigas ansvar gäller ett system för transport av el. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Paragrafen ska ses mot bakgrund främst av artiklarna 31.1 och 40.1 i elmarknadsdirektivet, som innehåller krav på systemansvariga för distributions- respektive överföringssystem.

Kraven i paragrafen är likadant formulerade när det gäller såväl systemansvariga för överföringssystem som systemansvariga för distributionssystem. De bör dock tolkas med beaktande av att överföringssystem och distributionssystem fyller delvis olika funktioner inom ramen för det övergripande elsystemet. En systemansvarig för överföringssystem har ett särskilt ansvar för att bidra till försörjningstryggheten genom att se till att det finns lämplig överföringskapacitet i systemet.

Av paragrafen framgår att en systemansvarig ansvarar inte bara för drift och underhåll av ett befintligt överförings- eller distributionssystem utan även för att systemet utvecklas och byggs ut. Utbyggnad ska dock ske vid behov. En systemansvarig bör alltså överväga även andra möjligheter än utbyggnad av elnätet för att se till att systemet är säkert, tillförlitligt och effektivt och på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på transport av el. Det har även betydelse för den systemansvarigas möjligheter att finansiera utbyggnaden genom nätavgifter att investeringen behövs, eftersom den intäktsram som Energimarknadsinspektionen bestämmer inte får vara större än vad den systemansvariga behöver för nätverksamheten (9 kap. 8 §).

Organisation av driften

4 § Driften av ett överförings- eller distributionssystem eller en ledning ska vara organiserad så att följande åtgärder utförs i Sverige:

1. övervakning och styrning av överförings- eller distributionssystemet eller ledningen, och
2. utfärdande av arbetsbegäran och driftorder.

I paragrafen anges krav i fråga om driften av elnät. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 2 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 51 f. och 134).

El som en systemansvarig använder i nätverksamheten

5 § En systemansvarig ska anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster eller som behövs för driften av överförings- eller distributionssystemet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Den systemansvariga får inte med hänvisning endast till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av systemet.

I paragrafen regleras de systemansvarigas anskaffning av el för egen räkning. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 3 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 70 f. och 267, prop. 2013/14:174 s. 206–208 och 270 och prop. 2021/22:153 s. 134).

Första stycket genomför artikel 31.5 i elmarknadsdirektivet. Kravet på öppenhet betyder att den systemansvariga måste vända sig till marknaden vid inköp av el för de ändamål som anges i stycket. Anskaffandet måste ske på ett icke-diskriminerande sätt, vilket innebär att anbuden måste bedömas på samma sätt och att ingen diskriminerande åtskillnad får ske t.ex. till förmån för närstående företag. Kravet på att anskaffandet av elen ska ske på ett marknadsorienterat sätt innebär att den systemansvariga måste undersöka vilka ekonomiska villkor som marknaden erbjuder och sedan träffa avtal utifrån rationella överväganden i fråga om pris och övriga villkor (prop. 2004/05:62 s. 267).

Andra stycket innebär att den systemansvariga inte får missgynna någon elproducent med hänvisning endast till det sätt på vilket elen producerats. Den systemansvariga är dock inte förhindrad att ställa upp krav som behövs med hänsyn till driftsäkerheten. Förutsättningarna för olika kraftslag att tillhandahålla drifttjänster kan variera med hänsyn till de tekniska förutsättningarna, t.ex. den tid som behövs för att aktivera anläggningen eller i vilken utsträckning elproduktionen går att planera i förväg (prop. 2013/14:174 s. 270).

Samarbete och informationsutbyte

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för

1. systemansvariga att samarbeta i frågor om driftsäkerhet, ett säkert och effektivt utbyte av information och en samordnad planering och utveckling av överförings- och distributionssystemen,
2. systemansvariga att samarbeta med varandra på det sätt som krävs för att den som är ansluten till elnätet ska kunna delta på marknader för el,
3. systemansvariga och andra företag som är verksamma på elmarknaden att samarbeta i frågor som rör möjligheten att delta på marknader för stödtjänster,
4. systemansvariga att utbyta information, och
5. systemansvariga att sända underrättelser med anledning av att en elleverantör påbörjar eller övertar leveranserna av el i en uttagspunkt.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om samarbete och informationsutbyte mellan systemansvariga eller mellan systemansvariga och andra aktörer på elmarknaden. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Första punkten har inte någon tidigare motsvarighet. Med stöd av bemyndigandet kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om ett strukturerat och kontinuerligt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i syfte att säkerställa sådana mål som framgår av punkten. Sådana föreskrifter kan bli aktuella i den utsträckning som det inte finns någon annan reglering. I artikel 57 i EU:s elmarknadsförordning

föreskrivs exempelvis att systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta med varandra bl.a. i planeringen och driften av sina nät och för att uppnå en samordnad tillgång till resurser.

Andra–femte punkterna stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 11 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 63 och 138 och bet. 2022/23:NU9 s. 17). Bemyndigandet i andra punkten får en lydelse som gör det tydligare vad de aktuella föreskrifterna har för syfte. Föreskrifter som meddelas med stöd av andra–fjärde punkterna kan genomföra delar av artiklarna 31.8, 31.9, 32.2 och 40.6 i elmarknadsdirektivet.

Flexibilitet i distributionssystem

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för en systemansvarig för distributionssystem att
   a) ta fram specifikationer för de flexibilitetstjänster som den systemansvariga anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster,
   b) lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande, och
   c) offentliggöra en förteckning över marknadsprodukterna, och
2. vilka krav som specifikationer och marknadsprodukter ska uppfylla.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldigheter för systemansvariga för distributionssystem i fråga om flexibilitetstjänster. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 15 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 70 f. och 140). Den gör det möjligt att meddela föreskrifter som genomför delar av artikel 32.2 i elmarknadsdirektivet.

Nätutvecklingsplaner

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga för överföringssystem att ta fram en plan för hur nätverksamheten ska utvecklas (nätutvecklingsplan) och lämna in den till nätmyndigheten.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om nätutvecklingsplaner för systemansvariga för överföringssystem. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 18 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 74 och 141).

Ordet nätutvecklingsplan ersätter investeringsplan för att det tydligare ska framgå vad det är som avses.

En nätutvecklingsplan bör tas fram med beaktande av den systemansvariga för överföringssystems grundläggande skyldigheter enligt 1 och 3 §§ att se till att systemet är effektivt och att utveckla det så att det på lång sikt kan möta en rimlig efterfrågan på överföring av el. Med stöd av bemyndigandet kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om en skyldighet för den systemansvariga för överföringssystem att ta fram en sådan plan och om planens innehåll, exempelvis i fråga om effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och försörjningstryggheten.

I Sverige är det i praktiken Svenska kraftnät som kan omfattas av ett sådant krav på att ta fram en nätutvecklingsplan som avses i paragrafen. Med hänsyn till att affärsverket är en statlig förvaltningsmyndighet, som lyder under regeringen, kan regeringen meddela motsvarande föreskrifter med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. I 7 § 3 förordningen (2025:782) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät anges att myndigheten ojämna år ska ta fram en tioårig nätutvecklingsplan och lämna in planen till Energimarknadsinspektionen.

9 § En systemansvarig för distributionssystem ska vartannat år
1. ta fram en nätutvecklingsplan,
2. offentliggöra planen, och
3. lämna in planen till nätmyndigheten.

Paragrafen innehåller grundläggande krav i fråga om en sådan nätutvecklingsplan som ska finnas enligt artikel 32.3 i elmarknadsdirektivet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 16 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 72 f. och 140).

Nätutvecklingsplanen bör tas fram med beaktande av den systemansvariga för distributionssystems grundläggande skyldigheter enligt 2 och 3 §§, bl.a. att se till att distributionssystemet är effektivt och på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
1. vad en systemansvarig för distributionssystems nätutvecklingsplan ska innehålla och hur den ska tas fram,
2. offentliggörandet av nätutvecklingsplanen och vilka uppgifter som ska offentliggöras tillsammans med planen, och
3. undantag från kraven i 9 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i frågor som behandlas i artikel 32.3–32.5 i elmarknadsdirektivet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 17 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 72 f. och 140 f.).

Regeringen har med stöd av bemyndigandet i ellagen meddelat föreskrifter om nätutvecklingsplaner i förordningen (2022:585) om elnätsverksamhet. Där framgår bl.a. att en nätutvecklingsplan ska redogöra för de resurser som ska användas som ett alternativ till en utbyggnad av elnätet (13 § 3). Även Energimarknadsinspektionen har, efter regeringens bemyndigande, meddelat föreskrifter om nätutvecklingsplaner (EIFS 2024:1).

Förbud mot att försvåra efterfrågeflexibilitet

11 § En systemansvarig får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar efterfrågeflexibilitet. Dock får de villkor ställas som behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av överförings- eller distributionssystemet.

Av paragrafen framgår att en systemansvarig inte får ställa upp villkor som försvårar tillhandahållandet av efterfrågeflexibilitet, om inte villkoret behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av överförings- eller distributionssystemet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 41 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 209 f. och 270 f., prop. 2021/22:153

s. 147 och prop. 2022/23:59 s. 41 f. och 77). Den genomför artikel 17.1 i elmarknadsdirektivet.

Vad som avses med efterfrågeflexibilitet anges i 1 kap. 5 §.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som systemansvariga får ställa i fråga om efterfrågeflexibilitet.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av de systemansvariga när det gäller efterfrågeflexibilitet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 42 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 210. och 270 f., prop. 2021/22:153 s. 147 och 467 och prop. 2022/23:59 s. 77).

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att göra information tillgänglig om

1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,
2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,
3. prognoser för 1 och 2 för kommande leveranser,
4. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi, och
5. vilken potential som finns för efterfrågeflexibilitet.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att göra viss information om den faktiska spridningen av grön el i systemet tillgänglig. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 48 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 37 f. och 54 f.).

Ersättning vid inmatning av el

14 § Den som har en elproduktionsanläggning har rätt till ersättning av den systemansvariga till vars ledningsnät anläggningen är ansluten.

Ersättningen ska motsvara

1. värdet av den minskning av energiförluster som inmatning av el från anläggningen medför i den systemansvarigas ledningsnät, och
2. värdet av den reduktion av den systemansvarigas avgifter för att ha sitt ledningsnät anslutet till en annan systemansvarigs ledningsnät som blir möjlig genom att anläggningen är ansluten till ledningsnätet.

I paragrafen behandlas elproducenters rätt att få ersättning vid inmatning av el från den systemansvariga till vars ledningsnät elproduktionsanläggningen är ansluten. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 43 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 147 f. och prop. 2021/22:153 s. 147).

15 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilken rätt till ersättning för inmatad el som finns enligt 14 §.

En tvist ska inte prövas om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att den systemansvariga har skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

I paragrafen regleras prövningen av tvister mellan systemansvariga och elproducenter om ersättningen för inmatad el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 44 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 101–104 och 148).

Underlag och information om risken för avbrott i distributionen

16 § En systemansvarig för distributionssystem ska årligen

1. upprätta en risk- och sårbarhetsanalys i fråga om avbrottsfri distribution,
2. upprätta en åtgärdsplan som visar hur risken för avbrott i det egna distributionssystemet ska minskas, och
3. lämna in en redovisning som baseras på analysen och planen till nätmyndigheten.

I paragrafen regleras en skyldighet för en systemansvarig för överföringssystem att upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 45 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 44–47, prop. 2009/10:51 s. 32 och 36 och prop. 2021/22:153 s. 149 och 467).

Ordet leveranssäkerhet, som används i motsvarande paragraf i den hittillsvarande ellagen, mönstras ut med hänsyn till att ordet används på ett annat sätt när det gäller exempelvis leveranssäkerhetsmålet för det nationella elsystemet.

17 § En systemansvarig för distributionssystem ska informera elanvändarna om

1. risken för avbrott i distributionen,
2. rätten till avbrottsersättning enligt 15 kap., och
3. rätten till skadestånd enligt 16 kap.

Enligt paragrafen är en systemansvarig för distributionssystem skyldig att informera elanvändarna om risken för avbrott i distributionen och om rätten till ersättning. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 46 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 48 och prop. 2021/22:153 s. 149).

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehållet i samt redovisning och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 16 §,
2. information till elanvändarna enligt 17 §,
3. en skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer, och
4. undantag från kraven i 16 och 17 §§ i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bl.a. utformningen av och innehållet i risk- och sårbarhetsanalyserna och åtgärdsplanerna och om undantag från kraven. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 47 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 45–47 och 58 och prop. 2009/10:51 s. 23 f., 32 och 36 f.).

19 § Nätmyndigheten ska ge ett bindande besked om huruvida en ledning omfattas av undantag enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 18 § 4, om innehavaren av ledningen eller den som avser att bygga den begär det.

Ett bindande besked får förenas med villkor. Villkoren ska framgå av beskedet.

I paragrafen regleras bindande besked i frågan om huruvida en ledning omfattas av föreskrifter om undantag. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 48 § ellagen (prop. 2009/10:51 s. 27 f., 37 f. och 86 f. och prop. 2021/22:153 s. 149 f. och 467).

Skyldigheter enligt EU-förordningar

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i den utsträckning som det är tillåtet enligt en EU-förordning som har antagits med stöd av EU:s elmarknadsförordning, meddela föreskrifter om vilken systemansvarig för överföringssystem som ska fullgöra en skyldighet enligt EU-förordningen.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilken systemansvarig för överföringssystem som ska fullgöra en skyldighet enligt en EU-förordning. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Europeiska kommissionen får enligt EU:s elmarknadsförordning anta nätföreskrifter eller riktlinjer. Kommissionen har antagit en rad förordningar på området. Det kan enligt en sådan kommissionsförordning finnas utrymme för en medlemsstat att meddela föreskrifter om att en skyldighet som en systemansvarig för överföringssystem har enligt EU-förordningen ska fullgöras endast av vissa systemansvariga, se t.ex. artikel 1.4 i EU:s balansförordning. Med stöd av paragrafen kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela sådana föreskrifter.

3 kap. Driftsäkerhet

Ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet

1 § Den som innehar ett överföringssystem ska ta ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I paragrafen tydliggörs att den som innehar ett överföringssystem har ett ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 1 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

När det gäller Svenska kraftnäts uppgifter innebär paragrafen inte någon ändring i sak. Av central betydelse i sammanhanget är ansvaret för frekvenshållningen, dvs. att affärsverket är skyldigt att se till att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som det tas ut. Att även systemansvariga för distributionssystem är skyldiga att på olika sätt ta ansvar för driftsäkerheten hos elsystemet kommer till uttryck bl.a. i det omfattande EU-regelverket på området.

Särskilda åtgärder för att öka eller minska inmatningen eller uttaget av el

2 § På begäran av den som innehar överföringssystemet ska

1. leverantörer av balanstjänster öka eller minska inmatningen eller uttaget av el, och
2. elproducenter öka eller minska inmatningen av el.

I paragrafen regleras den systemansvariga för överföringssystems möjlighet att begära att leverantörer av balanstjänster och elproducenter ska öka eller minska inmatningen av el och leverantörer av balanstjänster öka eller minska uttaget av el. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 2 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

En systemansvarig för överföringssystem som endast innehar en sammanlänkning för överföring har inte någon möjlighet att lämna en begäran enligt paragrafen.

3 § En begäran enligt 2 § får lämnas endast i den utsträckning som

1. åtgärden behövs med hänsyn till driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, och
2. leverantören av balanstjänster eller elproducenten inte annars är skyldig att vidta åtgärden.

I paragrafen anges när en systemansvarig för överföringssystem har rätt att begära åtgärder enligt 2 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Av *första punkten* framgår att åtgärden ska vara nödvändig med hänsyn till driftsäkerheten hos det nationella elsystemet. I ett elsystem måste tillförseln av el vid varje tidpunkt vara lika stor som uttaget. Det finns en viss risk för att uttaget ska bli så stort att det inte finns tillräcklig momentan tillgång genom produktionsanläggningar, energilagringsanläggningar eller import. Om uttaget vid ett givet tillfälle överstiger tillräcklig momentan tillgång uppstår brist på el, s.k. effektbrist. Driftsäkerheten kräver då särskilda åtgärder för att det ska råda balans mellan inmatning och uttag.

Genom *andra punkten* tydliggörs att en begäran enligt 2 § kommer i fråga endast i undantagsfall, även om den särskilda åtgärden behövs med hänsyn till driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

En systemansvarig för överföringssystem träffar avtal med leverantörer av balanstjänster om balanshållningen. Avtalen skapar förutsättningar att genom s.k. stödtjänstmarknader reglera hur mycket el som matas in på eller tas ut från elnät i Sverige. Det blir alltså inte aktuellt att lämna en begäran enligt 2 § 1 om en leverantör av balanstjänster är skyldig att vidta åtgärden enligt avtalet med den som innehar överföringssystemet. Leverantören av balanstjänster kan emellertid förfoga över resurser som inte har gjorts tillgängliga på någon av stödtjänstmarknaderna.

En leverantör av balanstjänster eller en elproducent kan dessutom vara skyldig att vidta den aktuella åtgärden enligt andra bestämmelser, främst i sådana EU-förordningar med nätföreskrifter eller riktlinjer som Europeiska kommissionen antar med stöd av EU:s elmarknadsförordning. Inte heller i en sådan situation finns det förutsättningar att begära åtgärder med stöd av 2 §.

Den systemansvariga för överföringssystem kan exempelvis begära åtgärder enligt kommissionens förordning (EU) 2017/2196 av den

24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet. Förordningen benämns ofta ER, en förkortning för Emergency and Restoration. Den systemansvariga för överföringssystem ska enligt artikel 11 i ER ta fram en systemskyddsplan. Svenska kraftnät har enligt sin systemskyddsplan möjlighet att öka eller minska produktion eller förbrukning av el genom automatisk eller manuell förbrukningsfrånkoppling. I artikel 21 i ER regleras ett förfarande för assistans med aktiv effekt. En systemansvarig för överföringssystem har rätt att begära sådan assistans från bl.a. leverantörer av balanstjänster och betydande nätanvändare. Elproducenter kan vara sådana nätanvändare.

Om den systemansvariga för överföringssystem begär en åtgärd med stöd av 2 § eller på någon annan grund har praktisk betydelse främst när det gäller frågan om rätten till ersättning enligt 4 §.

4 § Den som till följd av en begäran enligt 2 § ska öka eller minska inmatningen av el har rätt att av den som begärt åtgärden få marknadsmässig ersättning för ökningen eller minskningen.

I paragrafen regleras rätten till ersättning för den som ökar eller minskar inmatningen av el med anledning av att den som innehar överföringssystemet använder möjligheten att begära åtgärder enligt 2 §. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 3 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Det saknar betydelse för rätten till ersättning om den systemansvariga för överföringssystem har vänt sig direkt till den som utför åtgärden eller om anmaningen har skett genom en systemansvarig för distributionssystem.

Lagen innehåller inte någon motsvarighet till hittillsvarande 8 kap. 4 § ellagen, där det anges att den systemansvariga myndigheten beslutar om ersättning. Det fattas alltså inte något myndighetsbeslut i frågan. En tvist mellan den som innehar överföringssystemet och den som vidtagit en åtgärd i fråga om ersättning enligt paragrafen prövas i allmän domstol.

5 § Systemansvariga för distributionssystem ska på begäran av den som innehar överföringssystemet begränsa eller avbryta distributionen av el till elanvändare.

I paragrafen regleras en befogenhet för den som innehar ett överföringssystem att begära att systemansvariga för distributionssystem begränsar eller avbryter distributionen av el till elanvändare. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 5 § första stycket ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

6 § Den som innehar överföringssystemet får lämna en begäran enligt 5 § i den utsträckning som det behövs, om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet inte kan säkerställas med åtgärder enligt 2 §.

I den utsträckning driftsäkerheten medger det ska begränsningen eller avbrytandet genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

I paragrafen anges förutsättningarna för att den som innehar överföringssystemet ska få begära att distributionen av el till elanvändare avbryts. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 5 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Att begränsa eller avbryta distributionen av el på det sätt som anges i 5 § är inte ett alternativ till vare sig den vanliga balanshållningen, som regleras i avtal med leverantörer av balanstjänster, eller till sådana åtgärder som avses i 2 §. Av *första stycket* följer att begränsning eller avbrytande av distributionen får tillgripas först då möjligheten att upprätthålla driftsäkerheten genom sådana åtgärder är uttömda.

När distributionen av el begränsas eller avbryts enligt 5 § har driftsäkerheten hos det nationella elsystemet högsta prioritet. När det finns förutsättningar att ta andra hänsyn är det emellertid en utgångspunkt att tillförsel av el ska ske till prioriterade samhällsviktiga elanvändare. Detta framgår av *andra stycket*.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som får vidtas enligt 5 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter när det gäller åtgärder för att begränsa eller avbryta distributionen av el till elanvändare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 6 § ellagen när det gäller föreskrifter om sådana åtgärder som får vidtas enligt 5 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

När det gäller vilka föreskrifter som kan meddelas med stöd av bemyndigandet hänvisas till äldre förarbeten (prop. 1996/97:136 s. 75 och 171 och prop. 2010/11:56 s. 16–22 och 27).

Skyldighet att lämna uppgifter av betydelse för driftsäkerheten

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster och innehavare av elektriska anläggningar att till en systemansvarig för överföringssystem lämna de uppgifter om produktion, transport eller förbrukning av el som behövs för att den systemansvariga ska kunna säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet för balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster, elproducenter, systemansvariga och elanvändare. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 7 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

I sak ändras regleringen på så sätt att skyldigheten kan gälla balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster i stället för balansansvariga och att uppgifterna ska lämnas till en systemansvarig för överföringssystem i stället för en systemansvarig myndighet. I fråga om vilken information som kan omfattas av uppgiftsskyldigheten hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2022/23:59 s. 50 f. och 82).

Stödtjänster

9 § En systemansvarig ska anskaffa icke frekvensrelaterade stödtjänster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Första stycket ska inte tillämpas om

1. lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna gäller för anskaffningen,

2. anskaffningen gäller en nätkomponent som är integrerad i överförings- eller distributionssystemet och används uteslutande för att säkerställa en säker och tillförlitlig drift av systemet, dock inte för balansering eller hantering av överbelastning, eller

3. nätmyndigheten har beviljat dispens i det enskilda fallet.

I paragrafen anges krav i fråga om de systemansvarigas anskaffning av icke frekvensrelaterade stödtjänster. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 54–57 och 134 f.). Den genomför artiklarna 31.7 och 40.5 i elmarknadsdirektivet.

10 § Nätmyndigheten får bevilja dispens enligt 9 § andra stycket 3 endast om det är ekonomiskt ineffektivt att anskaffa stödtjänsten på ett öppet, icke-diskriminerande eller marknadsorienterat sätt.

I paragrafen anges förutsättningarna för en sådan dispens som ska kunna beviljas enligt artiklarna 31.7 och 40.5 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 3 kap. 5 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 56 f. och 135).

11 § En systemansvarig som anskaffar stödtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

I paragrafen behandlas särskilt sådana stödtjänster som innefattar efterfrågeflexibilitet genom aggregering. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 6 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 58 och 135 f. och prop. 2022/23:59 s. 41 f. och 76). Den genomför artikel 17.2 i elmarknadsdirektivet.

12 § En systemansvarig får inte ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.

Detta gäller inte avtal om balansansvar enligt 11 kap. 5 §.

I paragrafen regleras förhandsprövningen av andra villkor i avtal om stödtjänster än sådana som avser balanstjänster. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 7 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 59 f. och 136 och prop. 2022/23:59 s. 76). Den genomför delvis artiklarna 31.6, 40.6 och 59.7 b i elmarknadsdirektivet.

13 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som avses i 12 § första stycket, om metoderna kan antas leda till att stödtjänster

1. utförs så effektivt som möjligt,

2. ger lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera inmatning och uttag, och

3. tillhandahålls på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

I paragrafen anges de krav som i samband med förhandsprövningen ska ställas på tillhandahållande av stödtjänster. Paragrafen stämmer i sak

överens med hittillsvarande 3 kap. 8 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 59 f. och 136). Den genomför delvis artikel 59.7 b i elmarknadsdirektivet.

14 § En systemansvarig ska offentliggöra de villkor som den systemansvariga tillämpar i avtalen enligt 12 § första stycket och så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

I paragrafen regleras den systemansvarigas skyldighet att lämna information om villkoren i avtal om stödtjänster. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 9 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 59 f. och 136 f.). Den genomför artikel 59.8 i elmarknadsdirektivet när det gäller sådana stödtjänster som omfattas av förhandsprövningen enligt 12 och 13 §§.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur en systemansvarig för distributionssystem ska ta fram och utforma riktlinjer för att anskaffa stödtjänster,
2. en skyldighet för en systemansvarig för överföringssystem att ta fram specifikationer för de icke frekvensrelaterade stödtjänster som den systemansvariga anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster och lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande,
3. vilka krav som ska vara uppfyllda för att nätmyndigheten ska godkänna sådana specifikationer och marknadsprodukter som avses i 2, och
4. vilka tekniska villkor i övrigt som en systemansvarig får ställa i fråga om stödtjänster.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i frågor som anges i artiklarna 31.6 första meningen, 31.8 och 40.6 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 10 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 60–62 och 137).

Generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i

1. artikel 7.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer,
2. artikel 6.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare, och
3. artikel 5.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i de s.k. anslutningskoderna. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 9 § ellagen, (prop. 2017/18:93 s. 11–13 och 18 f. och prop. 2022/23:59 s. 82 f.). Hänvisningarna till EU-förordningarna ändras till att avse den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamiska hänvisningar.

Krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning, besiktning eller andra krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet när det gäller

1. elektriska anläggningar,
2. anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning,
3. elektrisk materiel, och
4. elektriska installationer.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elektriska anläggningar m.m. för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 8 kap. 10 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 170, prop. 2017/18:93 s. 19 och prop. 2022/23:59 s. 83).

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant datautbyte som avses i artikel 40.5 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om datautbyte enligt kommissionens förordning (EU) 2017/1485 (System Operations, SO). Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 11 § (prop. 2017/18:93 s. 14 f. och 19 och prop. 2022/23:59 s. 83). Hänvisningen till SO ändras till att avse den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (s.k. dynamisk hänvisning).

4 kap. Avgränsning och åtskillnad av systemansvarigas verksamhet

Annan verksamhet än nätverksamhet

1 § En systemansvarig får inte bedriva någon annan verksamhet än nätverksamhet.

Den systemansvariga får dock

1. förvalta eller driva andra nät än elnät,
2. producera el, om produktionen sker tillfälligt för att ersätta utebliven el vid elavbrott, och
3. reparera och underhålla någon annans nät.

Paragrafen innehåller ett förbud för systemansvariga att bedriva någon annan verksamhet än nätverksamhet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 12 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 65 f. och 138 f.). Regleringen ska ses mot bakgrund av artiklarna 31.10 och 40.8 i elmarknadsdirektivet.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som ska anses ingå i nätverksamheten enligt 1 § första stycket.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som är tillåten verksamhet för en systemansvarig. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 13 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 65 f. och 139).

3 § Nätmyndigheten får bevilja dispens från förbudet i 1 § första stycket i det enskilda fallet, om en systemansvarig behöver bedriva annan verksamhet än nätverksamhet för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller andra föreskrifter som genomför elmarknadsdirektivet eller enligt EU:s elmarknadsförordning.

Paragrafen gör det möjligt för Energimarknadsinspektionen att i enskilda fall besluta om sådana undantag som är tillåtna enligt artiklarna 31.10 och 40.8 i elmarknadsdirektivet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 14 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 66 och 139).

Laddinfrastruktur för elfordon

4 § En systemansvarig för distributionssystem får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en laddningspunkt. Detta gäller inte laddningspunkter som den systemansvariga innehar uteslutande för eget bruk.

Paragrafen innehåller ett förbud för systemansvariga för distributionssystem att äga, utveckla, förvalta eller driva en laddningspunkt. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 19 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 75 f. och 141).

5 § Regeringen får meddela föreskrifter om att nätmyndigheten får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet i 4 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om att Energimarknadsinspektionen får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet att äga, utveckla, förvalta eller driva laddningspunkter. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 20 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 75 f. och 141). Paragrafen genomför artikel 33.2 i elmarknadsdirektivet.

Energilagring

6 § En systemansvarig får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en energilagringsanläggning.

I paragrafen finns ett förbud för systemansvariga att inneha energilagringsanläggningar. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 39 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 78–80 och 146). Paragrafen genomför artiklarna 36.1 och 54.1 i elmarknadsdirektivet.

7 § Regeringen får meddela föreskrifter om att nätmyndigheten får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet i 6 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om att Energimarknadsinspektionen får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet i 6 §. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 40 § (prop. 2021/22:153 s. 80 och 146 f.).

Åtskillnad av distribution

8 § En systemansvarig för distributionssystem som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare

1. ska ha en organisation och ett beslutsfattande som är åtskilda från företag som producerar eller handlar med el, och
2. får inte ha en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare som samtidigt är styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som producerar eller handlar med el.

Med elanvändare avses i första stycket den som enligt avtal med den systemansvariga för distributionssystem tar ut el från elnätet i en eller flera uttagspunkter.

I paragrafen anges övergripande krav på åtskillnad som ställs på systemansvariga för distributionssystem. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 21 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 73–78 och 264 f., prop. 2008/09:216 s. 13 f. och 30 och prop. 2021/22:153 s. 142). Den genomför artikel 35.2 a i elmarknadsdirektivet.

Genom *första stycket första punkten* tydliggörs att en systemansvarig för distributionssystem ska vara en självständig juridisk person som ska fatta sina egna beslut. Ett exempel på vad som kan vara av betydelse för bedömningen av om åtskillnadskravet är uppfyllt är förekomsten av koncerngemensamma funktioner, såsom ekonomi- och personaladministration. Sådana funktioner är inte redan i sig otillbörliga, men det är väsentligt hur de är organiserade. Ett annat relevant förhållande är rörligheten av personer i ledande befattningar inom koncernen (prop. 2008/09:216 s. 30).

Om en person innehar någon av de tre funktioner som anges i *första stycket andra punkten* i en systemansvarig för distributionssystem får den inte inneha någon av de angivna funktionerna i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el. Förbudet gäller alltså inte bara motsvarande funktion i det andra företaget (prop. 2004/05:62 s. 264 f.).

9 § En sådan systemansvarig för distributionssystem som avses i 8 § får inte ge anställda i ledande ställning hos den systemansvariga löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som producerar eller handlar med el.

I paragrafen finns ett förbud mot att ge anställda i ledande ställning hos en systemansvarig för distributionssystem sådana förmåner som kan skapa ett intresse av att gynna andra företag inom samma koncern vilka bedriver produktion av eller handel med el på den konkurrensutsatta marknaden. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 22 § ellagen (prop. 2008/09:216 s. 15 och 30 och prop. 2021/22:153 s. 142). Den genomför artikel 35.2 b i elmarknadsdirektivet.

10 § En sådan systemansvarig för distributionssystem som avses i 8 § och dess moderföretag ska se till att den systemansvariga har den faktiska beslutanderätten när det gäller de tillgångar som den systemansvariga behöver för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet och att den beslutanderätten är självständig i förhållande till övriga delar av koncernen.

Trots första stycket får den som äger den systemansvariga för distributionssystem ha sådan insyn och utöva sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som har gjorts i den systemansvariga. Ett moderföretag får dock ge instruktioner för den löpande förvaltningen eller för

särskilda beslut om byggande eller modernisering av ledningsnät endast om instruktionerna avser beslut som går utöver de ekonomiska ramar som har fastställts av bolagsstämman eller motsvarande organ i ett dotterföretag.

I paragrafen preciseras kravet på åtskillnad inom en koncern som bedriver både distribution och produktion av eller handel med el när det gäller beslutanderätten över tillgångar som används i nätverksamheten. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 23 § ellagen (prop. 2008/09:216 s. 17–25 och 31 f. och prop. 2021/22:153 s. 142). Den genomför artikel 35.2 c i elmarknadsdirektivet.

11 § En systemansvarig för distributionssystem som ingår i samma koncern som ett företag som producerar eller handlar med el ska ha en övervakningsplan och se till att planen följs.

Enligt paragrafen finns det en skyldighet för vissa systemansvariga för distributionssystem att upprätta en övervakningsplan. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 24 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 77 f. och 268, prop. 2010/11:70 s. 119–121 och 257 och prop. 2021/22:153 s. 142). Den genomför tillsammans med 12 och 13 §§ artikel 35.2 d i elmarknadsdirektivet.

12 § En systemansvarig för distributionssystem ska i en övervakningsplan enligt 11 §

1. ange vilka åtgärder som den systemansvariga ska vidta för att förhindra diskriminerande beteende gentemot andra aktörer på elmarknaden, och
2. särskilt ange de särskilda skyldigheter som den systemansvarigas anställda har för att förhindra sådan diskriminering som avses i 1.

I paragrafen regleras innehållet i en övervakningsplan. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 25 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 77 f. och 268 och prop. 2021/22:153 s. 143).

13 § En systemansvarig för distributionssystem som ska ha en övervakningsplan enligt 11 § ska

1. utse en övervakningsansvarig som
   a) självständigt bevakar att planen finns och följs,
   b) har de befogenheter och den tillgång till information som krävs för att utföra uppdraget, och
   c) årligen upprättar en rapport över de åtgärder som har vidtagits enligt planen och lämnar in rapporten till nätmyndigheten, och
2. offentliggöra den rapport som avses i 1 c.

I paragrafen regleras en skyldighet för sådana systemansvariga för distributionssystem som ska ha en övervakningsplan att ha en särskild övervakningsansvarig. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 26 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 122 och 257 f. och prop. 2021/22:153 s. 143).

14 § Om en systemansvarig för distributionssystem och ett företag som producerar eller handlar med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet som vart och ett av företagen bedriver.

I paragrafen regleras en skyldighet för systemansvariga för distributionssystem och elhandelsföretag som ingår i samma koncern att ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet det enskilda företaget bedriver. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 27 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 123–125 och 258 f. och prop. 2021/22:153 s. 143 f.). Den genomför artikel 35.3 i elmarknadsdirektivet i den del som gäller kommunikation och varumärkesprofilering.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 11–13 §§ i fråga om systemansvariga för distributionssystem vilkas ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Undantag får dock inte göras för en sådan systemansvarig som avses i 8 §.

Enligt paragrafen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om undantag från kraven i 11–13 §§ för vissa systemansvariga för distributionssystem. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 28 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 76 f. och 144).

16 § Nätmyndigheten ska, på ansökan av ett företag som bedriver eller avser att bedriva distribution, ge ett bindande besked i frågan om huruvida företaget omfattas av undantag från kraven i 11–13 §§.

Beskedet får förenas med villkor. Villkoren ska framgå av beskedet.

I paragrafen regleras bindande besked i frågan om en systemansvarig för distributionssystem omfattas av föreskrifter om undantag. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 29 § ellagen (prop. 2009/10:51 s. 27 f., 38 och 86 f. och prop. 2021/22:153 s. 144).

Åtskillnad av överföring

17 § En systemansvarig för överföringssystem ska vara oberoende av företag som producerar eller handlar med el eller naturgas.

I paragrafen finns ett grundläggande krav på oberoende för systemansvariga för överföringssystem i förhållande till produktion av eller handel med el eller naturgas. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 30 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 103 f. och 254 och prop. 2021/22:153 s. 144). Den genomför artikel 43.11 i elmarknadsdirektivet.

18 § Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas får inte utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller använda någon rättighet gentemot den systemansvariga.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en systemansvarig för överföringssystem får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas eller använda någon rättighet gentemot företaget.

I paragrafen finns förbud mot att i vissa fall utöva kontroll över eller använda rättigheter gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas. Paragrafen

stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 31 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 102–104 och 254 f. och prop. 2021/22:153 s. 144 f.). Den genomför artikel 43.1 b, artikel 43.2, när det gäller de rättigheter som nämns i paragrafen, och artikel 43.3 i elmarknadsdirektivet.

19 § Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en systemansvarig för överföringssystem får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller använda någon rättighet gentemot företaget.

I paragrafen finns ett förbud mot att den som får utse ledamöter till ledningsorganet hos en systemansvarig för överföringssystem använder rättigheter gentemot ett företag som producerar eller handlar med el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 32 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 103 f. och 254 f. och prop. 2021/22:153 s. 145). Den genomför artikel 43.1 c och, när det gäller den rättighet som nämns i paragrafen, artikel 43.2 i elmarknadsdirektivet.

20 § Förbuden i 18 och 19 §§ gäller inte kontroll eller en rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Av paragrafen framgår ett undantag från förbuden i 18 och 19 §§ när det är regeringen som använder en rättighet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 33 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 104 och 255 och prop. 2021/22:153 s. 145). Den ska ses mot bakgrund av artikel 43.5 i elmarknadsdirektivet.

21 § Det som anges i 18 § om företag som producerar eller handlar med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, om

1. elanvändaren är nettoförbrukare, och
2. värdet av den el som elanvändaren säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till elanvändarens näringsverksamhet i övrigt.

En elanvändare ska anses vara nettoförbrukare enligt första stycket om den genomsnittliga elförbrukningen är större än elproduktionen per år räknat. Vid beräkningen ska i produktionen ingå den el som elanvändaren själv producerar och elanvändarens andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

Av paragrafen framgår att förbuden i 18 § inte gäller elproducenter eller elleverantörer som är nettoförbrukare av el, om värdet av den el som företaget säljer till utomstående är obetydligt i förhållande till den övriga näringsverksamheten. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 34 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 102–104 och 255 och prop. 2021/22:153 s. 145). Den genomför artikel 66.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet.

22 § Trots 17–19 §§ får en systemansvarig för överföringssystem bedriva sådan elproduktion som avses i 1 § andra stycket 2 och ingå i samma koncern som ett företag vars elproduktion uteslutande är knuten till driften av överföringssystemet.

I paragrafen anges ett undantag från kraven på åtskilt ägande i fråga om sådan elproduktion som en systemansvarig får bedriva i egen regi och i fråga om elproduktion som bedrivs av ett dotterföretag och som uteslutande är motiverad av systemdriften. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 35 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 105 f. och 256 och prop. 2021/22:153 s. 145 f.).

23 § En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en systemansvarig för överföringssystem får samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som producerar eller handlar med el endast om det sistnämnda företagets elproduktion uteslutande är knuten till driften av överföringssystemet.

I paragrafen finns ett förbud för personer som företräder en systemansvarig för överföringssystem att samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som producerar eller handlar med el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 36 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 106 f. och 256 och prop. 2021/22:153 s. 146). Den genomför artikel 43.1 d i elmarknadsdirektivet.

24 § Om en systemansvarig för överföringssystem ingår i en koncern där ett annat företag producerar eller handlar med el, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 17–19 och 23 §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från den systemansvariga till ett företag som producerar eller handlar med el.

I paragrafen finns ett förbud mot att i vissa fall föra över personal eller känsliga uppgifter från en systemansvarig för överföringssystem till ett företag som producerar eller handlar med el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 37 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 107 och 256 f. och prop. 2021/22:153 s. 146). Den genomför artikel 43.6 i elmarknadsdirektivet.

25 § Kraven i 17–19 och 23 §§ ska inte tillämpas i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som

1. i Sverige endast har en sammanlänkning för överföring mellan Sverige och en stat som har genomfört elmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem, och
2. är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras ett undantag från åtskillnadskraven i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som endast har en sammanlänkning mellan Sverige och en annan stat. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

Av *första punkten* följer att det är en förutsättning för undantaget att den systemansvariga endast innehar en sammanlänkning för överföring och inte bedriver någon nätverksamhet i övrigt i Sverige. Vad som avses med en sammanlänkning för överföring anges i 1 kap. 4 §. Enligt punkten krävs det dessutom att den andra staten har genomfört elmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem, dvs. infört en sådan reglering som krävs enligt kapitel VI i direktivet.

Enligt *andra punkten* krävs det att sammanlänkningens innehavare är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten. Innehavaren uppfyller alltså de krav som gäller för att vara systemansvarig för överföringssystem enligt den reglering som genomför elmarknadsdirektivet i den staten.

Certifiering av systemansvariga för överföringssystem

26 § I lagen (2011:710) om certifiering av systemansvariga för överföringssystem för el finns bestämmelser om certifiering av systemansvariga för överföringssystem.

I paragrafen finns en upplysning om att det finns bestämmelser om certifiering av systemansvariga för överföringssystem.

5 kap. Redovisning och revision av nätverksamhet

Redovisning av nätverksamhet

1 § En systemansvarig ska i en särskild handling ekonomiskt redovisa nätverksamheten skilt från annan verksamhet. Överföring och distribution ska redovisas var för sig.

I paragrafen regleras hur nätverksamhet vid redovisning ska hållas åtskild från annan verksamhet. Den motsvarar hittillsvarande 3 kap. 49 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 137 och prop. 2021/22:153 s. 81 och 150). Innebörden av systemansvarig medför att vissa företag som bedriver nätverksamhet undantas från skyldigheterna enligt detta kapitel. Övervägandena finns i avsnitt 5.1. Paragrafen utformas i allt väsentligt enligt *Lagrådets* förslag.

Så snart en systemansvarig bedriver verksamhet som inte faller in under definitionen av nätverksamhet i 1 kap. 5 § ska nätverksamheten enligt *första meningen* ekonomiskt redovisas för sig (prop. 1996/97:136 s. 137). Av 4 kap. 1 § framgår att den systemansvarigas utrymme för att bedriva annan verksamhet är begränsat.

Andra meningen ska ses mot bakgrund av artikel 56.3 i elmarknadsdirektivet, där det anges bl.a. att elföretag i sin interna bokföring ska särredovisa överförings- och distributionsverksamheten var för sig så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag (prop. 2021/22:153 s. 150).

2 § Redovisning enligt 1 § av nätverksamhet som grundas på nätkoncession för område ska avse varje område för sig.

I paragrafen regleras att nätkoncessioner för område som huvudregel ska redovisas separat. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 50 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 137 f., prop. 2001/02:56 s. 57 och prop. 2021/22:153 s. 150). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

3 § Trots 2 § ska nätmyndigheten besluta att en systemansvarig för distributionssystems samtliga områden utan en lägsta tillåtna spänning ska redovisas samlat, om inte områdena sammantagna utgör en olämplig enhet för nätverksamhet.

Nätmyndigheten ska, om det behövs, besluta i frågan om samlad redovisning när det finns ett sådant beslut enligt lagen (2026:000) om elektriska ledningar som har fått laga kraft och som innebär att

1. en nätkoncession har beviljats,
2. gränserna för en nätkoncession för område har ändrats,
3. ett tillstånd till överlåtelse av en nätkoncession har beviljats, eller
4. en nätkoncession har återkallats.

Nätmyndigheten får besluta om samlad redovisning även i andra fall, om det är motiverat med hänsyn till ändrade förhållanden.

I paragrafen regleras Energimarknadsinspektionens möjlighet att besluta om samlad redovisning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 51 § ellagen (prop. 2001/02:56 s. 27–29 och 57–59 och prop. 2021/22:153 s. 81 f. och 150).

4 § I ett beslut om samlad redovisning eller om ändring av ett sådant beslut ska nätmyndigheten ange när den samlade redovisningen ska påbörjas eller upphöra.

I paragrafen regleras när en samlad redovisning ska påbörjas eller upphöra. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 52 § ellagen (prop. 2001/02:56 s. 59 och prop. 2021/22:153 s. 151).

5 § En nätkoncession för linje ska redovisas skilt från en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning vid redovisning enligt 1 §.

En nätkoncession för linje ska dock redovisas inom ramen för en nätkoncession för område, om

1. nätkoncessionen för linje avser en ledning som organisatoriskt, tekniskt och funktionellt ingår i ett lokalnät, och
2. ledningen helt eller delvis är belägen inom koncessionsområdet.

I paragrafen regleras att nätkoncession för linje respektive lokalnätsområde som huvudregel ska redovisas skilt från varandra. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 53 § ellagen (prop. 2014/15:56 s. 13 f. och 20 och prop. 2021/22:153 s. 151). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

6 § En ledning som ingår i ett lokalnät ska redovisas som regionnät vid redovisning enligt 1 §, om ledningen och regionnätet sammantagna utgör en organisatoriskt och tekniskt sammanhållen enhet.

Paragrafen innebär att vissa ledningar i ett lokalnät med områdeskoncession ska redovisas som ett regionnät i de fall de ledningarna har en regionnätsfunktion. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 54 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 82 f. och 151). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

7 § En nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning ska redovisas tillsammans med den systemansvarigas nätkoncessioner för linje vid redovisning enligt 1 §.

I paragrafen regleras hur en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning ska redovisas. Paragrafen stämmer i sak överens med

hittillsvarande 3 kap. 55 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 82 f. och 151). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

8 § En ledning som byggs och används av en systemansvarig med stöd av ett medgivande enligt 2 kap. 8 § lagen (2026:000) om elektriska ledningar, ska beroende på sin funktion redovisas som lokalnät eller regionnät hos den systemansvariga som har fått medgivandet vid redovisning enligt 1 §.

Den systemansvariga ska inom sex månader från medgivandet meddela nätmyndigheten hur ledningen ska redovisas.

I paragrafen regleras hur ledningar som byggs och används med stöd av någon annans nätkoncession för område, ska redovisas. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 56 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 83 f. och 151). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om redovisning av nätverksamhet, och
2. föreskrifter om en skyldighet att lämna in redovisningshandlingar till nätmyndigheten.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som rör redovisning av nätverksamhet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 58 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 139 f. och prop. 2021/22:153 s. 152).

Revision av nätverksamhet

10 § Den som är revisor hos en systemansvarig ska

1. göra en särskild granskning av den redovisning som avses 1 §, och
2. årligen i ett särskilt intyg avge ett utlåtande i frågan om huruvida redovisningen har gjorts enligt gällande bestämmelser.

I paragrafen anges särskilda skyldigheter för den som är revisor hos en systemansvarig. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 59 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 140 och prop. 2021/22:153 s. 152). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

11 § Den systemansvariga ska lämna in det intyg som avses i 10 § 2 till nätmyndigheten.

I paragrafen regleras den systemansvarigas skyldighet att lämna in revisorns intyg till Energimarknadsinspektionen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 60 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 140 och prop. 2021/22:153 s. 152).

12 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om revision av nätverksamhet.

I paragrafen bemyndigas regeringen att meddela ytterligare föreskrifter om revision av nätverksamhet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 3 kap. 61 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 140 och prop. 2021/22:153 s. 152).

6 kap. Anslutning till elnätet

Skyldighet att ansluta en anläggning till elnätet

1 § Den som har en nätkoncession ska på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen eller ledningsnätet, om innehavaren av den elektriska anläggningen begär att den ska anslutas.

I fråga om lokalnät gäller anslutningsskyldigheten endast anläggningar inom koncessionsområdet.

I paragrafen regleras nätkoncessionshavarens grundläggande skyldighet att ansluta anläggningar till den ledning eller det ledningsnät som omfattas av koncessionen. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 4 kap. 1 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 140–143 och prop. 2021/22:153 s. 152 f.). Paragrafen genomför artikel 6 i elmarknadsdirektivet när det gäller de systemansvarigas skyldighet att ansluta anläggningar till elnätet.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifter för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät ska utformas.

I paragrafen finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter i anslutning till 1 §. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 4 kap. 1 a § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 64–67 och 104).

3 § Avsteg från skyldigheten enligt 1 § får göras, om det

1. saknas ledig kapacitet och inte finns förutsättningar att åtgärda kapacitetsbristen på ett sätt som är samhällsekonomiskt motiverat utan att förstärka ledningen eller ledningsnätet, eller
2. finns andra särskilda skäl.

Trots första stycket får en systemansvarig för distributionssystem, i fråga om en anläggning för produktion av förnybar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt, göra avsteg från anslutningsskyldigheten endast om

1. den systemansvariga meddelar den som begär anslutning om avsteget, och
2. meddelandet lämnas inom en månad från det att den systemansvariga har tagit emot begäran.

I paragrafen regleras undantag från skyldigheten att ansluta anläggningar till elnätet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 2 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 85–87 och 153 f.).

4 § Om någon vill ansluta en elektrisk anläggning till ett regionnät eller en ledning som används för överföring i stället för till lokalnätet, får innehavaren av regionnätet eller överföringsledningen ansluta anläggningen endast om

1. innehavaren av lokalnätet har medgett det, eller
2. nätmyndigheten har beviljat tillstånd till anslutningen efter ansökan av innehavaren av regionnätet eller överföringsledningen.

I paragrafen behandlas fall då någon vill ansluta en anläggning till regionnätet eller en ledning som används för överföring i stället för till lokalnätet i samma geografiska område. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 3 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 88 f., 154 f. och 468).

I 1 kap. 4 § anges det vad som avses med överföring.

5 § Nätmyndigheten får bevilja ett sådant tillstånd som avses i 4 § 2 endast om det finns särskilda skäl.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att Energimarknadsinspektionen ska ge innehavaren av ett regionnät eller en överföringsledning ett sådant tillstånd som avses i 4 § 2. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 4 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 123 och 143 och prop. 2021/22:153 s. 155).

Flexibel nätanslutning

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och
2. certifiering av effektregleringssystem.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anläggningar som ska anslutas till elnätet enligt ett sådant avtal om flexibel anslutning som avses i artikel 2.24 c i elmarknadsdirektivet. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 4 kap. 4 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 20 f. och 55).

Begäran om anslutning

7 § En systemansvarig för distributionssystem ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

Enligt paragrafen är en systemansvarig för distributionssystem skyldig att ta emot en begäran om anslutning till elnätet i elektronisk form. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 4 b § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 33–35 och 55). Paragrafen genomför artikel 31.3a i elmarknadsdirektivet.

Anslutning inom skälig tid

8 § En systemansvarig som ska ansluta en anläggning enligt 1 § ska genomföra anslutningen inom skälig tid från det att den systemansvariga har tagit emot en begäran om anslutning. Tiden får vara längre än två år endast om det är nödvändigt med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det finns andra särskilda skäl.

I paragrafen regleras inom vilken tid en systemansvarig ska ansluta en anläggning till elnätet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 5 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 198 f. och 268 f. och prop. 2021/22:153 s. 155). Paragrafen genomför artikel 15.5 a i elmarknadsdirektivet.

Standardiserade rutiner för anslutning

9 § En systemansvarig ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elektriska anläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

En systemansvarig ska offentliggöra sina rutiner.

I paragrafen regleras skyldigheten för en systemansvarig att ha standardiserade rutiner för anslutning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 6 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 38 f. och 56). I förhållande till den paragrafen stryks hänvisningen till energilagringsanläggningar. Sådana anläggningar omfattas av uttrycket elektriska anläggningar, se 1 kap. 5 §.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutiner som avses i 9 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i de rutiner som systemansvariga ska ta fram enligt 9 §. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 4 kap. 6 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 38 f. och 56).

Uppgifter om villkor för anslutning

11 § En systemansvarig ska så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om de allmänna villkor som företaget tillämpar för anslutning.

I samband med en begäran om en ny anslutning ska uppgifter om avgiften och övriga villkor för anslutningen lämnas inom skälig tid.

I paragrafen regleras en skyldighet för systemansvariga att ge information om villkoren för att ansluta anläggningar. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 7 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 158 och prop. 2017/18:237 s. 85 och prop. 2021/22:153 s. 155 f.).

Tidsplaner för anslutning

12 § En systemansvarig som har tagit emot en begäran om anslutning av en elektrisk anläggning, ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 11 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en elektrisk anläggning, ska den systemansvariga även ange en tidsplan för anslutningen.

I paragrafen anges i vilka fall en systemansvarig är skyldig att upprätta tidsplaner för handläggningen av ett anslutningsärende och för anslutningen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 8 § ellagen (prop. 2009/10:128 s. 58 och 80 f., prop. 2021/22:153 s. 156 och prop. 2025/26:16 s. 38 f. och 56). I förhållande till den paragrafen stryks hänvisningen till energilagringsanläggningar. Sådana anläggningar omfattas av uttrycket elektriska anläggningar, se 1 kap. 5 §.

En tidsplan enligt *första stycket* ska lämnas i samband med att en begäran om anslutning har kommit in till den systemansvariga (prop. 2009/10:128 s. 80).

När den systemansvariga fullgör sin skyldighet enligt 11 § att lämna uppgifter om avgiften och övriga villkor för anslutningen ska den enligt

andra stycket även ange en tidsplan för anslutningen. Enligt 11 § andra stycket ska uppgift om anslutningen lämnas inom skälig tid.

13 § En systemansvarig för distributionssystem ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur handläggningen går. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har tagits emot och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att den systemansvariga slutligt tar ställning till begäran.

I paragrafen regleras en skyldighet för systemansvariga för distributionssystem att lämna information om behandlingen av en begäran om anslutning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 8 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 33–35 och 57). Paragrafen genomför artikel 31.1 andra stycket i elmarknadsdirektivet.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 13 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att lämna information om behandlingen av en begäran om anslutning. Den motsvarar hittillsvarande 4 kap. 8 b § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 33–35 och 57).

Information om åtgärder som krävs för att förstärka elnätet

15 § En systemansvarig som har vägrat ansluta en anläggning till en ledning eller ett ledningsnät med hänvisning till att ledningen eller nätet saknar kapacitet ska mot skälig ersättning ge den som begär det information om vilka åtgärder som krävs för att anslutningen ska kunna genomföras.

Om anläggningen är en laddningspunkt, ska den systemansvariga utan särskild begäran lämna informationen tillsammans med meddelandet om att anslutning vägras. Den systemansvariga ska lämna informationen utan ersättning.

I paragrafen regleras en skyldighet för systemansvariga att ge information om åtgärder som krävs för att en anslutning ska kunna genomföras. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 9 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 90 och 156). Den genomför artikel 6.2 tredje–femte meningarna i elmarknadsdirektivet.

Information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att systemansvariga för distributionssystem ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att systemansvariga för distributionssystem ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 12 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 33–35 och 57). Med stöd av paragrafen kan regeringen eller den myndighet som

regeringen bestämmer meddela sådana föreskrifter som krävs för att genomföra artikel 31.3 första stycket i elmarknadsdirektivet.

Tvister om anslutning till elnätet

17 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka skyldigheter en nätkoncessionshavare har enligt 1 § eller en systemansvarig har enligt 8 eller 15 §.

En tvist ska inte prövas, om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren eller den systemansvariga har skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

I paragrafen regleras prövningen av tvister om en nätkoncessionshavares skyldigheter när det gäller anslutning av anläggningar till en ledning eller ett ledningsnät. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 13 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 101–104 och 157 f.). Paragrafen genomför artikel 60.2 i elmarknadsdirektivet när det gäller tvister om anslutning.

18 § Nätmyndigheten ska fatta sitt slutliga beslut i ett ärende enligt 17 § inom två månader från det att ansökan om prövning har kommit in till myndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut gäller omedelbart.

I paragrafen finns tidsfrister för nätmyndighetens prövning av tvister. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 14 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 87 f. och 266 f. och prop. 2021/22:153 s. 158). Paragrafen genomför artikel 60.2 i elmarknadsdirektivet när det gäller tidsfrister för ärenden om anslutning.

Förhandsprövning i fråga om villkor

19 § En systemansvarig får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning.

I paragrafen regleras förhandsprövningen av andra villkor än avgifter för anslutning till elnätet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 46 § ellagen när det gäller villkoren för anslutning till elnätet (prop. 2011/12:77 s. 23–25 och 53, prop. 2021/22:153 s. 166 och prop. 2022/23:59 s. 79). Paragrafen genomför delvis artikel 59.7 a och c i elmarknadsdirektivet.

20 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 19 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

I paragrafen anges förutsättningarna för att Energimarknadsinspektionen ska godkänna metoder för att utforma avtalsvillkor. Paragrafen stämmer i

sak överens med hittillsvarande 4 kap. 47 § ellagen (prop. 2011/12:77 s. 23–25 och 53, prop. 2021/22:153 s. 166 och prop. 2022/23:59 s. 79).

Återinkoppling och höjning av avtalad effekt

21 § Det som anges i detta kapitel om anslutning av en elektrisk anläggning till en ledning eller ett ledningsnät gäller också återinkoppling av en befintlig anläggning och höjning av avtalad effekt i en anslutningspunkt.

I paragrafen regleras tillämpningsområdet för de bestämmelser som finns i kapitlet i frågor om anslutning av en anläggning till en ledning eller ett ledningsnät. Den överensstämmer med hittillsvarande 4 kap. 15 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 117 f. och prop. 2021/22:153 s. 158 f.).

7 kap. Transport av el

Skyldighet att transportera el

1 § En nätkoncessionshavare är skyldig att transportera el för någon annans räkning på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor.

I paragrafen regleras en nätkoncessionshavares grundläggande skyldighet att transportera el för någon annans räkning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 16 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 143 f. och 149, prop. 2001/02:56 s. 64, prop. 2004/05:62 s. 268 och prop. 2021/22:153 s. 159). Paragrafen genomför artikel 6 i elmarknadsdirektivet när det gäller de systemansvarigas skyldighet att överföra eller distribuera el för någon annans räkning.

Ordet transport ersätter överföring så som det ordet används i ellagen. Den som transporterar el för någon annans räkning bedriver överföring eller distribution med den innebörd som anges i 1 kap. 5 §.

Som exempel på sådana villkor som avses i paragrafen kan nämnas pris och betalningsvillkor, avtalstid och uppsägning, energimängd och effekt, avbrott, avstängning och skadestånd (prop. 1996/97:136 s. 144).

Kravet på objektivitet syftar till en korrekt fördelning av det totala avgiftsbeloppet mellan berörda kunder och kundkategorier. Att villkoren ska vara icke-diskriminerande innebär att någon hänsyn inte får tas till från vilken leverantör den överförda elen kommer eller från vilket land elen kommer (prop. 2004/05:62 s. 268).

Skyldigheten att transportera el innefattar inte någon skyldighet att ansluta anläggningar (prop. 2021/22:153 s. 159). Den grundläggande anslutningsskyldigheten regleras i 6 kap. 1 §.

Rätt att använda elnätet inom Sverige

2 § En systemansvarig ska utforma sina villkor för transport av el så att en betald anslutningsavgift ger rätt att använda elnätet inom Sverige, med undantag för utlandsförbindelser med en spänning som understiger 220 kilovolt.

I paragrafen regleras nätkundens rätt att använda elnätet inom Sverige. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 17 § ellagen (prop. 2017/18:237 s. 36 f. och 82 f. och prop. 2021/22:153 s. 159).

God kvalitet på transporten av el

3 § En systemansvarigs transport av el för någon annans räkning ska ha god kvalitet.

Den systemansvariga ska avhjälpa brister i transporten i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna.

I paragrafen regleras kvaliteten på den överföring eller distribution av el för någon annans räkning som en systemansvarig är skyldig att utföra på sitt nät. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 18 § ellagen (prop. 2001/02:56 s. 32–34 och 60 f. och prop. 2021/22:153 s. 159).

Det grundläggande kravet att transporten av el ska ha god kvalitet framgår av 3 §. Den vanligaste och allvarligaste bristen i fråga om kvalitet är strömavbrott (prop. 2001/02:56 s. 61).

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innebörden av att transporten av el har god kvalitet.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka krav som ska vara uppfyllda för att överföringen eller distributionen av el ska vara av god kvalitet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 19 § ellagen (prop. 2001/02:56 s. 33 f. och 61, prop. 2005/06:27 s. 27–29, 56 och 83 och prop. 2021/22:153 s. 159).

Funktionskrav vid transport av el

5 § En systemansvarig ska se till att avbrott i transporten av el till en elanvändare aldrig överstiger tjugofyra timmar eller den kortare tid som krävs för att transporten av el ska ha god kvalitet.

Detta gäller inte om den systemansvariga visar att avbrottet beror på ett hinder utanför den systemansvarigas kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

I paragrafen finns den grundläggande regleringen av funktionskravet vid överföring eller distribution av el. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 20 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 23–27 och 57 och prop. 2021/22:153 s. 159 f.).

Det grundläggande kravet på god kvalitet regleras i 3 §. Innebörden av kvalitetskravet kan preciseras i sådana föreskrifter som får meddelas med stöd av 4 §. I föreskrifter som har meddelats av Energimarknadsinspektionen anges krav i fråga om längsta tillåtna avbrottstid, se Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om krav som ska vara uppfyllda för att överföringen av el ska vara av god kvalitet (EIFS 2023:3).

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 5 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från funktionskravet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 21 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 92–94 och 160).

7 § Nätmyndigheten får i det enskilda fallet bevilja dispens från kravet i 5 § i en del av ett koncessionsområde, om

1. kravet är oskäligt betungande med hänsyn till den systemansvarigas ekonomiska situation, eller
2. det finns synnerliga skäl.

Dispens får ges i sammanlagt högst tre år.

Paragrafen gör det möjligt för Energimarknadsinspektionen att ge dispens från funktionskravet i ett enskilt fall. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 22 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 26 och 57 f. och prop. 2021/22:153 s. 160).

Uppgifter om villkor för transport

8 § En systemansvarig ska

1. så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om avgifter och övriga villkor för transport av el, och
2. offentliggöra sådana uppgifter.

I paragrafen regleras den systemansvarigas skyldighet att lämna information om avgifter och övriga villkor för överföring eller distribution av el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 23 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 158, prop. 1997/98:159 s. 31 och 68, prop. 2017/18:237 s. 84 och prop. 2021/22:153 s. 160).

Avgifter och övriga villkor för överföring eller distribution av el ska vara öppna och tillgängliga för alla som önskar ta del av dem (prop. 1996/97:136 s. 158). Krav i denna fråga finns i bl.a. artikel 6.1 i elmarknadsdirektivet.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att lämna uppgifter till nätmyndigheten om avgifter och övriga villkor för transport av el.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att lämna uppgifter till Energimarknadsinspektionen om avgifter och övriga villkor för överföring eller distribution av el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 24 § ellagen (prop. 2017/18:237 s. 40 f. och 84 f. och prop. 2021/22:153 s. 160 f.).

10 § En systemansvarig ska informera elanvändarna om

1. hur avgifterna för transport av el är utformade, och
2. vilka möjligheter elanvändarna har att påverka sina kostnader för transport av el genom att välja andra avtalsvillkor eller ändra förbrukningsmönster.

I paragrafen regleras en informationsskyldighet för systemansvariga i fråga om hur överförings- eller distributionsavgifterna är utformade och elanvändarnas möjligheter att påverka sina kostnader. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 25 § ellagen (prop. 2017/18:237 s. 41 f. och 85 och prop. 2021/22:153 s. 161).

Avgifter för transport av el

11 § En systemansvarig ska utforma sina avgifter för transport av el på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

I paragrafen regleras utformningen av överförings- eller distributionsavgifter när det gäller förenligheten med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 26 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 192–196 och 271 f. och prop. 2021/22:153 s. 161). Paragrafen genomför delvis artikel 27.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna för transport av el ska utformas.

I paragrafen finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifterna för överföring eller distribution av el. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 27 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 67–70 och 105).

Förhandsprövning i fråga om villkor

13 § En systemansvarig får inte ingå avtal i frågor om transport av el förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för transport.

I paragrafen regleras förhandsprövningen av andra villkor än avgifter för överföring eller distribution av el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 46 § ellagen när det gäller villkoren för transport (prop. 2011/12:77 s. 23–25 och 53, prop. 2021/22:153 s. 166 och prop. 2022/23:59 s. 79). Den genomför delvis artikel 59.7 a och c i elmarknadsdirektivet.

14 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 13 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

I paragrafen anges förutsättningarna för att Energimarknadsinspektionen ska godkänna metoder för att utforma avtalsvillkor. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 47 § ellagen (prop. 2011/12:77 s. 23–25 och 53, prop. 2021/22:153 s. 166 och prop. 2022/23:59 s. 79).

8 kap. Fakturering av elnätskunder och konsumentskydd

Fakturering och information som systemansvariga ska lämna till elanvändare

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om systemansvarigas fakturering av elanvändare och om en skyldighet för systemansvariga att lämna information till elanvändaren i samband med fakturering.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om systemansvarigas fakturering och om den information som den systemansvariga ska lämna till elanvändaren i samband med fakturering. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 43 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 39 f. och 78). Den är en del av genomförandet av artikel 18.1, 18.3, 18.4 och 18.6 och bilaga I i elmarknadsdirektivet när det gäller systemansvariga.

2 § En systemansvarig får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och den information som avses i 1 §.

I paragrafen regleras ett förbud för systemansvariga att ta ut avgifter för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och den information som ska lämnas enligt 1 §. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 44 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 98 och 165 och prop. 2022/23:59 s. 79). Den genomför artikel 18.2 i elmarknadsdirektivet när det gäller fakturor till elkunder.

3 § Om en systemansvarig tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.

I paragrafen ställs krav på att en systemansvarigs system för förskottsbetalning ska vara skäligt. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 45 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 264 f., prop. 2013/14:174 s. 277 och prop. 2022/23:59 s. 79).

Hantering av klagomål från konsumenter

4 § En systemansvarig ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.

I paragrafen finns ett krav på systemansvariga att ha fastställda rutiner för hantering av klagomål. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 40 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 93 f. och 267 f. och prop. 2022/23:59 s. 77).

Information om avtalsvillkor och andra uppgifter

5 § En systemansvarig ska se till att ett avtal mellan den systemansvariga och en konsument innehåller uppgifter om

1. den systemansvarigas namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och dess giltighetstid,
3. den systemansvarigas åtagande gentemot konsumenten,
4. villkoren för fakturering och betalning,

5. villkoren för uppsägning av avtalet,
6. villkoren för ersättning om den systemansvariga inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
7. var konsumenten kan hitta information om den systemansvarigas priser och övriga villkor, och
8. hur konsumentrelaterad information tillhandahålls.

Paragrafen reglerar vad ett avtal mellan en systemansvarig och en konsument ska innehålla. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 41 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 88 f. och 264 och prop. 2022/23:59 s. 77). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information som en systemansvarig ska tillhandahålla och hur informationen ska tillhandahållas.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i frågor om sådan konsumentrelaterad information som en systemansvarig ska tillhandahålla. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 4 kap. 42 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 89 och 266 f. och prop. 2022/23:59 s. 78).

9 kap. Intäktsram för nätverksamhet

Intäktsramens omfattning

1 § En systemansvarigs nätverksamhet ska för en tillsynsperiod ha en intäktsram som beslutas av nätmyndigheten.

Tillsynsperioden ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod.

I paragrafen finns grundläggande bestämmelser om intäktsramen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 1 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 30–34, 36 f., 100–102 och 110 f. och prop. 2017/18:237 s. 42 och 86, prop. 2010/11:70 s. 125 f. och 259 f., prop. 2017/18:237 s. 88 och prop. 2025/26:26 s. 105). Innebörden av systemansvarig medför att vissa företag som bedriver nätverksamhet undantas från skyldigheterna enligt detta kapitel. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Vad som avses med en intäktsram anges i 1 kap. 5 §. Bestämmelserna om intäktsram ska ses mot bakgrund av artikel 59.1 a och 59.7 a i elmarknadsdirektivet.

Intäktsramen omfattar den systemansvarigas samlade intäkter från nätverksamheten. Hit hör främst anslutnings- och överförings- eller distributionsavgifterna men även andra intäkter från verksamheten, t.ex. arvode vid flyttning av befintliga ledningar. Intäkter som inte är knutna till verksamheten, t.ex. avkastning på finansiella tillgångar, berörs inte av intäktsramen. Att en intäktsram bestäms betyder inte att någon bedömning görs av de kundspecifika avgifterna för anslutning och överföring (prop. 2017/18:237 s. 86).

2 § En intäktsram för intäkter från ett lokalnät ska bestämmas för varje koncessionsområde för sig.

Om nätmyndigheten enligt 5 kap. 2 § har beslutat att flera nätkoncessioner för område ska redovisas samlat, ska dock de områdena anses vara ett koncessionsområde när intäktsramen bestäms.

I paragrafen anges hur en intäktsram för lokalnät ska bestämmas. Den stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 2 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 83 f. och 112 f., prop. 2017/18:237 s. 93 f. och prop. 2021/22:153 s. 167 och prop. 2025/26:26 s. 105).

Enligt *första stycket* ska en intäktsram som avser intäkter från ett lokalnät bestämmas för varje koncessionsområde för sig. En viktig avvikelse från denna regel finns emellertid i *andra stycket*. Om flera nätkoncessioner för område efter beslut av Energimarknadsinspektionen redovisas samlat, ska dessa anses utgöra ett område när intäktsramen bestäms (prop. 2017/18:237 s. 93 f.).

3 § Om en nätkoncession för linje innefattas i redovisningen av en nätkoncession för område enligt 5 kap. 5 § andra stycket, ska koncessionerna anses vara en nätkoncession för område när intäktsramen bestäms.

I paragrafen anges vad som ska gälla när en nätkoncession för område redovisas samlat med en nätkoncession för linje. Den stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 3 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2014/15:56 s. 14 f. och 21, prop. 2017/18:237 s. 94, prop. 2021/22:153 s. 167 och prop. 2025/26:26 s. 106.).

Den ledning som omfattas av en nätkoncession för linje ska i ett sådant fall som avses i paragrafen anses ha lokalnätsfunktion, och nätkoncessionerna ska anses utgöra ett koncessionsområde när intäktsramen bestäms (prop. 2017/18:237 s. 94).

4 § En intäktsram ska bestämmas för intäkter från en systemansvarigs regionnät i Sverige.

I paragrafen anges hur en intäktsram för regionnät ska bestämmas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 4 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 84 f. och 113, prop. 2017/18:237 s. 94, prop. 2021/22:153 s. 167 och prop. 2025/26:26 s. 106).

En intäktsram för regional distribution ska bestämmas för den systemansvarigas samtliga regionnät i hela landet. Distributionsverksamheten ska alltså betraktas som en enhet när intäktsramen bestäms, oavsett hur regionledningarna förhåller sig till varandra geografiskt (prop. 2017/18:237 s. 94).

5 § En intäktsram ska bestämmas för en systemansvarigs intäkter från ledningar som används för överföring.

I paragrafen anges hur en intäktsram för överföringssystem eller sammanlänkningar för överföring ska bestämmas. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 5 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Ledningar som används för överföring ingår som utgångspunkt i ett överföringssystem. Intäkter från ett överföringssystem ska alltså omfattas av en särskild intäktsram. Paragrafen ska emellertid tillämpas även i fråga om en systemansvarig som bara har intäkter från en sammanlänkning för överföring.

6 § Om en systemansvarig för överföringssystem deltar i ett europeiskt samarbete som syftar till att utveckla och vidmakthålla en fungerande europeisk marknad för el, ska även den verksamheten anses ingå i den systemansvarigas nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

Av paragrafen följer att Svenska kraftnät kan täcka kostnaderna för sitt deltagande i vissa europeiska samarbeten via överföringsavgifterna. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 7 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2002/03:40 s. 142–144 och 197, prop. 2008/09:141 s. 114, prop. 2017/18:237 s. 95 och prop. 2025/26:26 s. 106).

Uppgiftsskyldighet vid bestämmande av en intäktsram

7 § En systemansvarig ska lämna de uppgifter till nätmyndigheten som myndigheten behöver för att bestämma intäktsramen.

I paragrafen regleras de systemansvarigas uppgiftsskyldighet vid bestämmande av en intäktsram. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 8 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 34 och 100 f., prop. 2017/18:237 s. 45 f. och 89 och prop. 2025/26:26 s. 106).

Det underlag som krävs för att bestämma intäktsramen måste tillhandahållas av den systemansvariga. Den uppgiftsskyldighet som föreskrivs i paragrafen kan kompletteras genom verkställighetsföreskrifter som meddelas med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. Sådana föreskrifter kan avse bl.a. vilka uppgifter som ska lämnas och vid vilken tidpunkt den systemansvariga ska fullgöra uppgiftsskyldigheten (prop. 2017/18:237 s. 89).

Intäktsramens storlek

8 § Intäktsramen ska inte vara större än vad den systemansvariga behöver för nätverksamheten.

I paragrafen anges grunden för att bestämma intäktsramens storlek. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 9 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 48–57, 107 och 108).

9 § När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning

1. nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet, och
2. flexibilitetstjänster används och förbättrar effektiviteten i nätverksamheten.

Bedömningen får medföra en ökning eller minskning av intäktsramen.

I paragrafen anges att intäktsramens storlek kan påverkas av att nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet och att flexibilitetstjänster används och

förbättrar effektiviteten i verksamheten. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 10 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2013/14:174 s. 183–187 och 272–274, prop. 2017/18:237 s. 92 f., prop. 2021/22:153 s. 67–69 och 166 och prop. 2025/26:26 s. 48–57 och 108).

Energimarknadsinspektionen ska enligt *första stycket första punkten* beakta såväl om verksamheten bedrivs på ett sätt som motverkar energieffektivisering som om den bedrivs på ett sätt som aktivt bidrar till en sådan effektivisering (prop. 2017/18:237 s. 93). Punkten ska ses mot bakgrund av artikel 27.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955.

Enligt *andra punkten* ska Energimarknadsinspektionen beakta om den systemansvariga använder flexibilitetstjänster och om användningen förbättrar effektiviteteten i nätverksamheten jämfört med ett läge där inga flexibilitetstjänster utnyttjas (prop. 2021/22:153 s. 166). Punkten ska ses mot bakgrund av artikel 32.1 i elmarknadsdirektivet.

Av *andra stycket* framgår att bedömningen enligt första stycket får medföra en ökning eller minskning av intäktsramen.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som avses med att intäktsramen inte ska vara större än vad den systemansvariga behöver för nätverksamheten,
2. hur kostnaderna för verksamheten ska beräknas när intäktsramen bestäms,
3. vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet, och
4. vilka krav som ska vara uppfyllda för att flexibilitetstjänster ska anses förbättra effektiviteten i nätverksamheten.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter i anslutning till 8 och 9 §§. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 11 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2013/14:174 s. 187 och 274, prop. 2017/18:237 s. 93, prop. 2021/22:153 s. 69 och 167 och prop. 2025/26:26 s. 51–55 och 108).

11 § Om en systemansvarig inte lämnar uppgifter enligt 7 §, ska nätmyndigheten bestämma en intäktsram som är skälig med hänsyn till uppgifterna i ärendet.

I paragrafen regleras den situationen att en systemansvarig inte lämnar de uppgifter till nätmyndigheten som myndigheten behöver för att bestämma intäktsramen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 12 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 46 f. och 89 och prop. 2025/26:26 s. 108).

Beslutet om intäktsram

12 § Nätmyndigheten ska besluta om intäktsram senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

I paragrafen anges när ett beslut om en intäktsram ska fattas. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 13 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 35 och 101, prop. 2017/18:237 s. 88 och prop. 2025/26:26 s. 109).

Kravet på en förhandsprövning av den systemansvarigas intäkter ska ses mot bakgrund av artikel 59.1 a i elmarknadsdirektivet.

13 § Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts för att bestämma intäktsramen.

I paragrafen anges hur beslut om bestämmande av intäktsram ska utformas. Den stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 14 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 35 f. och 101, prop. 2017/18:237 s. 88 och prop. 2025/26:26 s. 109).

Av paragrafen framgår att de uppgifter och metoder som legat till grund för beräkningen av intäktsramen ska anges i bestämmandebeslutet. Detta är väsentligt, eftersom den bestämda intäktsramen i praktiken är preliminär när det gäller beloppet. Metoderna för att bestämma exempelvis effektiviseringskrav kan komma att användas igen vid en omprövning som äger rum efter tillsynsperiodens slut (17 § 1). Eftersom uppgifterna och metoderna framgår av beslutet om bestämmande av intäktsram, har den systemansvariga vid varje givet tillfälle möjlighet att själv kontrollera hur den ligger till i förhållande till beslutet (prop. 2017/18:237 s. 88).

Omprövning av intäktsramen under tillsynsperioden

14 § Nätmyndigheten får under tillsynsperioden ändra intäktsramen, om den systemansvariga har ansökt om det och

1. det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av ramen vid en omprövning efter tillsynsperioden, eller
2. det finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning under tillsynsperioden ska handläggas skyndsamt.

I paragrafen behandlas fall där en intäktsram får ändras under den tillsynsperiod som ramen avser efter ansökan av en systemansvarig. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 15 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 51 f. och 95 f. och prop. 2025/26:26 s. 109).

15 § Nätmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsram under tillsynsperioden och ändra ramen, om

1. den systemansvariga har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter och detta har inverkat på ramens storlek,
2. ramen av någon annan anledning har bestämts på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta har inverkat på ramens storlek, eller
3. det finns särskilda skäl.

Vid en omprövning enligt första stycket 1 får intäktsramen ökas endast om det finns särskilda skäl.

I paragrafen behandlas fall där Energimarknadsinspektionen ska ändra intäktsramen under den tillsynsperiod som ramen avser utan att den systemansvariga har ansökt om det. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 16 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 51 f. och 96 f. och prop. 2025/26:26 s. 109).

Omprövning av intäktsramen efter tillsynsperioden

16 § Nätmyndigheten ska ompröva intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen ska vara större eller mindre med hänsyn till förhållanden som blivit kända efter det att den bestämdes.

Ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen ska fattas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om det finns särskilda hinder får beslutet fattas även efter denna tidpunkt. Den systemansvariga ska då inom de tio månaderna informeras om att beslutet kommer att fattas vid en senare tidpunkt. Har den systemansvariga inte informerats får beslutet inte innebära någon nackdel för den systemansvariga.

Paragrafen reglerar förfarandet för en omprövning av intäktsramen efter utgången av den tillsynsperiod som ramen avser. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 17 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 52–57 och 97 och prop. 2025/26:26 s. 109 f.). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

17 § Vid en omprövning enligt 16 § ska nätmyndigheten

1. utgå från de uppgifter och metoder som har använts för att bestämma intäktsramen och som framgår av det beslut om intäktsram som gäller för den systemansvariga,
2. kontrollera om de antaganden som har legat till grund för att bestämma ramen överensstämmer med det faktiska utfallet för tillsynsperioden, och
3. ändra ramen i den utsträckning det är motiverat av att det faktiska utfallet för tillsynsperioden avviker från de antaganden som legat till grund för att bestämma ramen.

I paragrafen regleras hur en omprövning enligt 16 § ska genomföras och i vilken utsträckning intäktsramen ska ändras. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 18 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 52–57 och 98 f. och prop. 2025/26:26 s. 110).

18 § Utöver det som anges i 17 § 3 ska intäktsramen ändras om

1. den systemansvariga har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter och detta har inverkat på ramens storlek, eller
2. ramen av någon annan anledning har bestämts på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta har inverkat på ramens storlek.

I fall som avses i första stycket 1 får intäktsramen ökas endast om det finns särskilda skäl.

I paragrafen anges i vilka fall en intäktsram ska ändras vid en omprövning efter utgången av den tillsynsperiod som ramen avser med hänvisning till brister när det gäller de sakuppgifter som lagts till grund för beslutet om intäktsram. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 19 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 52–57 och 99 och prop. 2025/26:26 s. 110).

Omprövning till följd av att en intäktsram har ändrats för en annan systemansvarig

19 § När en allmän förvaltningsdomstol har ändrat en intäktsram för en systemansvarig ska nätmyndigheten ompröva det beslut om intäktsram som gäller för en annan systemansvarig, om den senare systemansvariga

1. ansöker om omprövning inom tre månader efter det att domstolens avgörande har fått laga kraft, och
2. anför att de förhållanden som domstolen lagt till grund för ändring i det tidigare avgörandet även finns i fråga om sökandens intäktsram.

I paragrafen regleras en möjlighet att ompröva ett beslut om intäktsram sedan en allmän förvaltningsdomstol har ändrat intäktsramen för en annan systemansvarig. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 20 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 57 f. och 99 f. och prop. 2025/26:26 s. 110).

Omprövning till följd av att intäktsramen har ändrats i fråga om en tidigare tillsynsperiod

20 § Om nätmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har ändrat intäktsramen i fråga om en tillsynsperiod som har löpt ut och det avgörandet har fått laga kraft, ska nätmyndigheten ompröva ett beslut om intäktsram för en senare tillsynsperiod och göra de ändringar som den ändrade ramen motiverar.

I paragrafen behandlas fall där Energimarknadsinspektionen eller en allmän förvaltningsdomstol efter ett överklagande har ändrat intäktsramen för en tidigare tillsynsperiod. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 21 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 100 och prop. 2025/26:26 s. 111).

Avvikelser från intäktsramen

21 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under tillsynsperioden har varit större än intäktsramen, ska nätmyndigheten besluta att ramen för den närmast följande tillsynsperioden ska minskas med ett belopp som motsvarar överskottet.

I paragrafen finns huvudregeln för vad som ska ske när en systemansvarigs samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 22 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 100 och prop. 2025/26:26 s. 111).

22 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska nätmyndigheten besluta att ramen för den närmast följande tillsynsperioden ska minskas med ett överdebiteringstillägg.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av de samlade intäkterna från nätverksamheten som överstiger intäktsramen.

Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av 15 procentenheter.

I paragrafen behandlas fall där Energimarknadsinspektionen ska besluta om att minska en intäktsram med ett överdebiteringstillägg. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 23 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 62 och 100 f. och prop. 2025/26:26 s. 111).

23 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under en tillsynsperiod har varit mindre än intäktsramen, ska nätmyndigheten besluta att den systemansvariga under den närmast följande tillsynsperioden från nätverksamheten får uppbära ett belopp som motsvarar underskottet.

Det belopp som nätmyndigheten beslutar ska inte anses vara intäkter från nätverksamheten vid avstämning mot intäktsramen för den närmast följande tillsynsperioden. Detta gäller dock endast i den utsträckning intäkterna från nätverksamheten annars skulle överstiga intäktsramen.

I paragrafen regleras vad som ska ske när en systemansvarigs samlade intäkter från verksamheten under tillsynsperioden har understigit intäktsramen. Den stämmer i sak överens med 5 kap. 24 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 60–62 och 101 och prop. 2025/26:26 s. 111).

Beräkning av intäkter

24 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur den systemansvarigas intäkter under en tillsynsperiod ska beräknas vid avstämning mot intäktsramen.

I paragrafen finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om hur den systemansvarigas intäkter ska beräknas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 25 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 58–60 och 102 och prop. 2025/26:26 s. 112).

Besluts giltighet

25 § Ett beslut av nätmyndigheten enligt 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21 eller 22 § gäller omedelbart.

Av paragrafen framgår när ett beslut som Energimarknadsinspektionen har meddelat i fråga om intäktsramen ska gälla trots att det har överklagats. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 26 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 57 och 111, prop. 2017/18:237 s. 102 och prop. 2025/26:26 s. 112).

Intäktsram vid överlåtelse av nätkoncession

26 § Om en systemansvarig överlåter en nätkoncession, ska den intäktsram som gäller för koncessionen gälla för förvärvaren. Den systemansvariga som har tagit över koncessionen ska vid tillämpningen av detta kapitel träda i överlåtarens ställe.

Om intäktsramen är en gemensam ram för den överlåtna koncessionen och en annan nätkoncession, ska överlåtaren och den systemansvariga som har tagit över koncessionen fördela ramen proportionerligt i förhållande till värdet av den anläggning som har överlåtits och på samma sätt fördela intäkter som överstiger eller understiger intäktsramen och överdebiteringstillägg. Fördelningen får dock göras på ett annat sätt, om det finns särskilda skäl.

I paragrafen regleras vilken intäktsram som ska gälla vid överlåtelse av nätkoncession och hur intäktsramen ska fördelas om den är gemensam för flera koncessioner. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 27 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141

s. 51–54 och 114 f., prop. 2017/18:237 s. 102 f. och prop. 2025/26:26 s. 61 och 112).

Av *första stycket* framgår att den redan bestämda intäktsramen fortsätter att gälla för den som övertar koncessionen. Den som övertar nätkoncessionen träder även i övrigt i överlåtarens ställe vid tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel på nätkoncessionen (prop. 2017/18:237 s. 102 f.).

I *andra stycket* finns bestämmelser för det fallet att intäktsramen inte gäller bara den nätkoncession som överlåts. Det är i sådana fall nödvändigt att anpassa principen att intäktsramen ska fortsätta att gälla för övertagaren. Överlåtaren och övertagaren ska fördela intäktsramen, liksom intäkter som överstiger eller understiger intäktsramen samt överdebiteringstillägg (prop. 2017/18:237 s. 103). Fördelningen ska baseras på värdet av den anläggning som överlåtits (prop. 2025/26:26 s. 112). Om det finns särskilda skäl kan fördelningen göras på ett annat sätt.

27 § En fördelning enligt 26 § andra stycket ska godkännas före överlåtelsen. Nätmyndigheten prövar frågan om godkännande. Regeringen ska dock pröva frågan, om ärendet avser en utlandsförbindelse.

Ett förslag till fördelning ska lämnas in till nätmyndigheten tillsammans med de uppgifter som krävs för att pröva förslaget.

I paragrafen behandlas kravet på föregående godkännande av en fördelning enligt 26 § andra stycket. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 28 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 51–54 och 115, prop. 2017/18:237 s. 103 och prop. 2025/26:26 s. 112).

Av *första stycket* följer att fördelningen av intäktsramen ska godkännas av den myndighet som ska pröva frågan om överlåtelse. Enligt *andra stycket* ska dock förslaget till fördelning och de uppgifter som krävs för att pröva förslaget alltid lämnas in till Energimarknadsinspektionen (prop. 2017/18:237 s. 103).

28 § Ett ärende om godkännande av en fördelning enligt 27 § ska handläggas skyndsamt.

I paragrafen finns ett krav på skyndsamhet i anslutning till kravet på godkännande enligt 27 §. Den stämmer överens med hittillsvarande 5 kap. 29 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 51–54 och 115, prop. 2017/18:237 s. 103 och prop. 2025/26:26 s. 113).

Ändring av koncessionsgränser

29 § Om nätmyndigheten ändrar gränserna för en nätkoncession för område enligt 5 kap. 12 § lagen (2026:000) om elektriska ledningar, ska myndigheten besluta om en fördelning av berörda intäktsramar som är proportionerlig i förhållande till värdet av den anläggning som är hänförlig till gränsändringen och på samma sätt fördela intäkter som överstiger eller understiger intäktsramen och överdebiteringstillägg. Fördelningen får dock göras på ett annat sätt, om det finns särskilda skäl.

I paragrafen redogörs för hur intäktsramar ska fördelas vid ändring av koncessionsgränser. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 30 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 51–54 och 115 f., prop. 2017/18:237 s. 104, prop. 2020/21:188 s. 94 och prop. 2025/26:26 s. 61 och 113).

Enligt paragrafen gäller det som sägs om överlåtelse av nätkoncession i 26 § andra stycket i tillämpliga delar vid beslut om ändring av koncessionsgränser (prop. 2017/18:237 s. 104). Intäktsramen ska i normalfallet fördelas med utgångspunkt i värdet av den anläggning som är hänförlig till gränsändringen (prop. 2025/26:26 s. 113).

Uppgiftsskyldighet vid omprövning eller omfördelning av en intäktsram

30 § En systemansvarig ska till nätmyndigheten lämna de uppgifter som behövs för en prövning enligt 15, 16, 20 och 29 §§.

Enligt paragrafen finns en uppgiftsskyldighet för systemansvariga när Energimarknadsinspektionen tar initiativ till en omprövning eller ändring av intäktsramen enligt någon av de angivna paragraferna. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 5 kap. 31 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2008/09:141 s. 54 f. och 116, prop. 2017/18:237 s. 104 och prop. 2025/26:26 s. 113).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om den systemansvarigas uppgiftsskyldighet. Sådana föreskrifter kan avse bl.a. vilka uppgifter som ska lämnas och vid vilken tidpunkt den systemansvariga ska fullgöra uppgiftsskyldigheten (prop. 2017/18:237 s. 104).

10 kap. Mätning av transporterad el

Skyldighet att mäta transporterad el

1 § En systemansvarig ska mäta och registrera mängden transporterad el.

I paragrafen regleras de systemansvarigas grundläggande skyldighet att mäta och registrera mängden överförd eller distribuerad el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 1 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 42 och prop. 2021/22:153 s. 168).

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. mätning och registrering enligt 1 §,
2. en skyldighet för systemansvariga att beräkna mängden transporterad el, och
3. de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om mätning av överförd eller distribuerad el och anslutande frågor. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 2 § ellagen (prop. 2016/17:73 s. 14–16 och 21 f. och prop. 2021/22:153 s. 100 och 168).

Sådana föreskrifter som avses i *första punkten* finns i förordningen (1996:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el och Energimarknadsinspektionens föreskrifter.

Lagen innehåller inte någon skyldighet att utföra beräkningar av mängden överförd el. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan dock meddela föreskrifter om en sådan skyldighet med stöd av *andra punkten*.

Bemyndigandet i *tredje punkten* innebär en rätt att i förordning eller myndighetsföreskrifter ställa funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla. Med stöd av bemyndigandet kan det meddelas föreskrifter om vilken funktion mätsystem och mätutrustning ska uppfylla, till exempel möjliggöra fjärrstyrning (prop. 2016/17:73 s. 22).

Rapportering av och tillgång till mätresultat

3 § I kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 av den 6 juni 2023 om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter finns det bestämmelser om tillgång till mätresultat.

En systemansvarig har de skyldigheter och ska utföra de uppgifter som enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 gäller för

1. administratörer av mätuppgifter, med undantag för vad som anges i artikel 5.3 i genomförandeförordningen,
2. mätpunktsadministratörer,
3. leverantörer av uppgiftstillgång, och
4. tillståndsadministratörer.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vem som ska ha de skyldigheter som närmare regleras i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 av den 6 juni 2023 om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 3 § ellagen (prop. 2024/25:32 s. 11–14 och 28).

4 § En systemansvarig ska på begäran av en elproducent rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elproducenten har utsett.

Paragrafen reglerar en skyldighet för de systemansvariga att rapportera mätresultat till elproducenter. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 3 a § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 154 f. och 269, prop. 2021/22:153 s. 169 och prop. 2024/25:32 s. 29).

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för systemansvariga att rapportera
   a) mätresultat, och
   b) beräkningar av mängden transporterad el, och
2. vad som ska gälla på kommunikations- och komponentnivåerna vid informationsutbyte enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om rapportering och tillgång till mätuppgifter. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande

6 kap. 4 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 100 och 169 och prop. 2024/25:32 s. 21–24 och 30).

Kostnader för mätning

6 § Om en elanvändare begär att elförbrukningen ska mätas på något annat sätt än enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 § 1, ska den systemansvariga debitera elanvändaren merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning då kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna, ska elanvändaren betala kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

En elanvändare får inte debiteras merkostnader för att den har

1. ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden transporterad el ska mätas per kvart eller per timme, eller
2. begärt att den systemansvariga ska lämna information som visar elanvändarens förbrukning per kvart eller per timme.

Paragrafen innehåller bestämmelser om debitering av kostnader för mätning av elförbrukning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 5 § ellagen.

Den systemansvariga ska i de fall som anges i *första stycket* debitera en elanvändare vissa merkostnader (prop. 1998/99:137 s. 27 och 44 f., prop. 2001/02:56 s. 62 och prop. 2011/12:98 s. 15). Enskilda elanvändare får dock inte debiteras sådana kostnader som nämns i *andra stycket* (prop. 2011/12:98 s. 6–12 och 15 f., prop. 2016/17:73 s. 11–13 och 22 och prop. 2024/25:32 s. 20 och 30).

7 § En systemansvarig ska debitera en elproducent kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos elproducenten.

Paragrafen avser kostnader för mätning av el hos elproducenter. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 6 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1996/97:136 s. 147 och prop. 2025/26:26 s. 113).

8 § En systemansvarig får debitera enskilda elanvändare och elproducenter kostnader för mätning endast i den utsträckning som anges i 6 och 7 §§.

I paragrafen tydliggörs att en systemansvarig får debitera enskilda elanvändare och elproducenter kostnader för mätning endast i den utsträckning som anges i 6 och 7 §§. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 7 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 146 och prop. 2021/22:153 s. 170).

Kostnader för att göra mätresultat tillgängliga

9 § En systemansvarig ska debitera en sådan berättigad part som avses i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 kostnader som uppstår på grund av att den systemansvariga

1. hanterar en begäran om att ge den berättigade parten tillgång till mätresultat,

2. hanterar en begäran från den berättigade parten om att avsluta överföring av mätresultat, eller
3. ger den berättigade parten tillgång till mätresultat.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka kostnader systemansvariga ska debitera sådana berättigade parter som avses i genomförandeförordning (EU) 2023/1162. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 7 a § ellagen (prop. 2024/25:32 s. 16–19 och 30 f.).

En berättigad part är enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 en enhet som erbjuder energirelaterade tjänster till slutkunder. Exempel på berättigade parter är elleverantörer och systemansvariga för överförings- respektive distributionssystem.

Tvister om kostnader för mätning och för att göra mätresultat tillgängliga

10 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka kostnader som ska debiteras enligt 6, 7 eller 9 §.

En tvist ska dock inte prövas om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att den systemansvariga skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att nätmyndigheten ska pröva vissa tvister. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 8 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 101–104 och s. 170 och prop. 2024/25:32 s. 19 och 31).

Installation av nya mätare

11 § En systemansvarig ska se till att elanvändare får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

Enligt paragrafen är en systemansvarig skyldig att lämna lämplig information till en elanvändare i samband med installation av nya elmätare. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 9 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 143–145 och 278 och prop. 2021/22:153 s. 100 och 171).

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna information enligt 11 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om den systemansvarigas skyldighet att lämna information i samband med installation av nya mätare. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 10 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 143–145 och 278 och prop. 2021/22:153 s. 171).

Upplysningar om nationell praxis

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att lämna sådana upplysningar som är nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 10 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om systemansvarigas skyldighet att lämna sådana upplysningar som är nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina rapporteringsskyldigheter enligt genomförandeförordning (EU) 2023/1162. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 6 kap. 11 § ellagen (prop. 2024/25:32 s. 15 f. och 32).

Exempel på upplysningar som kan komma att efterfrågas är uppgifter om vilka anläggningsidentiteter, mätarmodeller och standarder för gränssnitt som de systemansvariga använder (prop. 2024/25:32 s. 32).

11 kap. Balansansvar

Kapitlet kompletterar EU-förordningar

1 § I detta kapitel finns bestämmelser som kompletterar EU:s elmarknadsförordning och EU:s balansförordning i frågor om balansansvar.

I paragrafen anges att kapitlet kompletterar två EU-förordningar i frågor om balansansvar. Vad som avses med EU:s elmarknadsförordning och EU:s balansförordning framgår av 1 kap. 5 §. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Krav på balansansvar

2 § En elleverantör får leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret.

Detta gäller dock inte under den tidsfrist som anges i 22 § första stycket.

I paragrafen anges att en förutsättning för att få leverera eller ta emot el är att någon aktör har åtagit sig balansansvar i leveranspunkten. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 8 kap. 12 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 46–48 och prop. 2022/23:59 s. 53 f. och 83). Övervägandena finns i avsnitt 6.

Den som åtar sig ett balansansvar är balansansvarig part. Det kan vara elleverantören själv eller en företrädare som denne har utsett genom att ingå avtal med den aktören. Den som avser åta sig balansansvaret för en leveranspunkt ska ingå avtal enligt 5 §, se kommentaren till den paragrafen. Åtagandet innebär att det är den balansansvarige parten som bär det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut eller matas in i de leveranspunkter där parten har balansansvaret.

3 § En leverantör av aggregeringstjänster får tillhandahålla sådana tjänster i en leveranspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar i leveranspunkten som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

I paragrafen anges att en förutsättning för att få tillhandahålla aggregeringstjänster är att någon aktör har åtagit sig balansansvar som avser de obalanser som tjänsterna kan medföra. Den stämmer överens med hittillsvarande 8 kap. 13 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 53 f. och 84). Övervägandena finns i avsnitt 6.

Den som åtar sig ett balansansvar är balansansvarig part. Det kan vara leverantören av aggregeringstjänster själv eller en företrädare som denne har utsett. Den som avser att åta sig balansansvaret för en leveranspunkt ska ingå avtal enligt 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

4 § Delad el får endast matas in från en produktions- eller energilagringsanläggning om någon har åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till anläggningen.

I paragrafen regleras balansansvaret vid energidelning i vissa fall. Den har ingen tidigare motsvarighet. Paragrafen genomför delvis artikel 15.2 f i elmarknadsdirektivet. Den utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.

Delad el får bara matas in i en inmatningspunkt om det finns någon som har åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkten. Vad som avses med balansansvar, delad el och inmatningspunkt anges i 1 kap. 5 §. I praktiken aktualiseras kravet på balansansvarig part endast för rena inmatningspunkter, dvs. punkter där det inte samtidigt sker uttag av el. I leveranspunkter som är både inmatnings- och uttagspunkter och som omfattas av ett avtal om leverans av el, finns det redan en balansansvarig part eftersom det finns en elleverantör, se 2 § och kommentaren till den paragrafen. Om det saknas en balansansvarig part i inmatningspunkten får den som matar in den delade elen antingen utse en balansansvarig part eller själv vara balansansvarig part. Det sistnämnda är endast möjligt om producenten uppfyller de krav för att bli balansansvarig part som följer av de villkor som Svenska kraftnät tar fram i enlighet med EU:s balansförordning.

Avtal om balansansvar

5 § Den som avser att åta sig att vara balansansvarig part ska ingå avtal med den som innehar överföringssystemet. Om den som innehar överföringssystemet i enlighet med EU:s balansförordning har delegerat åt en annan aktör att utföra avräkning enligt den förordningen, ska den som avser att åta sig att vara balansansvarig part också ingå avtal med den aktören.

Den som avser att leverera balanstjänster till den som innehar överföringssystemet, ska ingå avtal både med den som innehar överföringssystemet och med den som i enlighet med delegation enligt första stycket utför avräkningen.

Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

I paragrafen regleras skyldigheten för balansansvariga parter och för leverantörer av balanstjänster att ingå avtal med Svenska kraftnät och med den aktör som Svenska kraftnät har delegerat uppgifter till. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 14 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 84–87 och 269 f., prop. 2014/15:112 s. 25 och prop. 2022/23:59 s. 84 f.). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 6.

I förhållande till hittillsvarande reglering görs flera redaktionella ändringar. Ingen ändring i sak är dock avsedd. Rollen som balansansvarig delas upp i balansansvarig part och leverantör av balanstjänster. Paragrafen anpassas också till elmarknadslagens övriga terminologi och förtydligas i förhållande till EU:s balansförordning. Vad som avses med

överföringssystem, balansansvarig part och leverantör av balanstjänster anges i 1 kap. 5 §.

I *första stycket* anges att den som avser att vara balansansvarig part är skyldig att ingå avtal med den som innehar överföringssystemet, dvs. med Svenska kraftnät. Enligt EU:s balansförordning får en systemansvarig för överföringssystem delegera sådana uppgifter som den systemansvariga annars ska utföra (artikel 13). Den systemansvariga behåller dock ansvaret för att skyldigheterna uppfylls. I Sverige har Svenska kraftnät uppdragit åt eSett Oy (eSett), ett bolag som ägs gemensamt med systemansvariga i Danmark, Finland och Norge, att sköta den avräkning som ska ske enligt EU:s balansförordning. Den som avser åta sig att vara balansansvarig part måste också ingå avtal med eSett. Skyldigheten att ingå avtal med eSett gäller endast så länge Svenska kraftnäts delegation till eSett gäller.

I och med att den som avser att åta sig att vara balansansvarig part ingår avtal med Svenska kraftnät och med eSett, blir parten skyldig att uppfylla de villkor som ska gälla för balansansvariga parter och som Svenska kraftnät har utarbetat och Energimarknadsinspektionen har godkänt, se 9 och 10 §§ och kommentaren till de paragraferna. Om den som avser att vara balansansvarig part inte ingår avtal med Svenska kraftnät och eSett, ska den elleverantör eller leverantör av aggregeringstjänster som levererar eller tar emot el eller levererar tjänster i leveranspunkten i stället anses som balansansvarig part, se 12 och 13 §§ och kommentaren till de paragraferna. Det är alltså inte tillräckligt att enbart ingå avtal med en elleverantör eller med en leverantör av aggregeringstjänster om att åta sig balansansvaret för att bli balansansvarig part. Parten måste också åta sig balansansvaret i förhållande till Svenska kraftnät.

I *andra stycket* anges att även leverantörer av balanstjänster är skyldiga att ingå avtal med Svenska kraftnät och med eSett.

Tredje stycket stämmer överens med hittillsvarande 8 kap. 14 § andra stycket ellagen.

Detaljerade regler om vilka villkor som ska finnas i avtal mellan Svenska kraftnät respektive eSett och balansansvariga parter eller leverantörer av balanstjänster finns i artikel 18 i EU:s balansförordning. Ytterligare krav på balansansvarsavtalens innehåll finns i 6 och 7 §§, se kommentarerna till de paragraferna.

6 § Ett avtal enligt 5 § mellan den som utför avräkning i enlighet med EU:s balansförordning och en balansansvarig part eller en leverantör av balanstjänster ska innehålla villkoren för avräkningen.

I paragrafen anges vad det avtal som den balansansvariga parten eller leverantören av balanstjänster ingår med den som utför avräkningen i enlighet med EU:s balansförordning ska innehålla. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 17 § ellagen (prop. 2014/15:112 s. 19 och 23 f. och prop. 2022/23:59 s. 85). Övervägandena finns i avsnitt 6.

I förhållande till hittillsvarande reglering ändras paragrafen så att rollen som balansansvarig delas upp i balansansvarig part och leverantör av balanstjänster. Paragrafen anpassas också till EU:s balansförordning. Vad som avses med balansansvarig part och leverantör av balanstjänster anges i 1 kap. 5 §.

Avtalet med den som utför avräkningen ska innehålla villkoren för avräkningen. Med avräkning avses enligt EU:s balansförordning en finansiell avräkningsmekanism för att ta ut avgifter av eller betala de balansansvariga parterna för deras obalanser (artikel 2 andra stycket 9). Exempel på frågor som kan regleras i avtalet är hur den balansansvariga partens obalans ska beräknas och villkoren för betalning och fakturering.

Om den som innehar överföringssystemet utför avräkningen, finns det ingenting som hindrar att de frågor som anges i paragrafen regleras i ett och samma avtal.

7 § Ett avtal enligt 5 § första stycket första meningen ska innehålla ett åtagande av den balansansvariga parten att betala ersättning till den som innehar överföringssystemet, om balansansvaret omfattar sådana obalanser som kan uppkomma genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet.

Ett avtal enligt 5 § andra stycket som ingås med den som innehar överföringssystemet ska innehålla ett sådant åtagande som avses i första stycket, om balanstjänsterna utgörs av tjänster för efterfrågeflexibilitet genom aggregering.

I paragrafen regleras ett särskilt åtagande för vissa balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster att betala ersättning till den som innehar överföringssystemet. Paragrafen motsvarar 8 kap. 15 § första stycket 2 (prop. 2022/23:59 s. 55–61 och 84 f.). Den utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6. I förhållande till hittillsvarande reglering ändras paragrafen så att rollen som balansansvarig delas upp i balansansvarig part och leverantör av balanstjänster.

I *första stycket* anges att i de avtal som ingås med en balansansvarig part, som ansvarar för de obalanser som tillhandahållande av efterfrågeflexibilitet orsakar, ska det finnas ett åtagande om att betala ersättning till Svenska kraftnät. Vad som avses med balansansvarig part och med överföringssystem anges i 1 kap. 5 §.

Av *andra stycket* framgår det att även avtal mellan leverantörer av balanstjänster vars tjänster utgörs av aggregeringstjänster ska innehålla ett åtagande om att betala ersättning, på liknande sätt som gäller för balansansvariga parter. Vad som avses med leverantör av balanstjänster och med aggregering framgår av 1 kap. 5 §.

Den ersättning som betalas till Svenska kraftnät ska användas för att kompensera elleverantörer som drabbas av kostnader för att anskaffa el till följd av att en leverantör av aggregeringstjänster aktiverar efterfrågeflexibilitet i en uttagspunkt, se 15 § och kommentaren till den paragrafen (jfr prop. 2022/23:59 s. 87 f.).

8 § Den ersättning som avses i 7 § ska motsvara sådana kostnader som den som innehar överföringssystemet ska kompensera elleverantörer för enligt 15 §.

Metoden för att beräkna balansansvarets omfattning enligt 3 § eller den ersättning som avses i 7 § ska utformas så att

1. den inte hindrar aggregering eller efterfrågeflexibilitet,
2. kompensationen för balansansvariga parter och elleverantörer avser endast de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibilitet, och
3. hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

I paragrafen anges hur den ersättning som vissa balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster ska betala till den som innehar överföringssystemet ska beräknas. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 15 § andra stycket och 16 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 55–61 och 84 f.).

Förhandsprövning i fråga om villkor för balansansvar

9 § Den som innehar överföringssystemet och den som utför avräkningen enligt EU:s balansförordning får inte ingå avtal enligt 5 § förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har godkänts av nätmyndigheten.

I paragrafen finns ett förbud för Svenska kraftnät och eSett att ingå avtal med balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster innan Energimarknadsinspektionen har godkänt metoderna för att utforma avtalen. Paragrafen stämmer i sak överens med 8 kap. 18 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 84–87 och 269 f., prop. 2014/15:112 s. 17 f. och 25 och prop. 2022/23:59 s. 85 f.). Den ska ses mot bakgrund av artikel 59.7 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Varken Svenska kraftnät eller eSett får ingå avtal med balansansvariga parter innan Energimarknadsinspektionen har godkänt de villkor som Svenska kraftnät, i egenskap av innehavare av överföringssystemet, har utarbetat i enlighet med EU:s balansförordning. Vad som avses med överföringssystem framgår av 1 kap. 5 §.

10 § Nätmyndigheten ska godkänna metoder för att utforma avtalsvillkor för sådana avtal om leverans av balanstjänster som avses i 5 § andra stycket, om metoderna kan antas leda till att balanstjänsterna

1. utförs så effektivt som möjligt,
2. ger lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera inmatning och uttag, och
3. tillhandahålls på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

I paragrafen regleras Energimarknadsinspektionens prövning av villkor för avtal som leverantörer av balanstjänster ska ingå med Svenska kraftnät och med eSett. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 19 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 70 f. och 114).

Anskaffning av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

11 § En leverantör av balanstjänster som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt sådana avtal som avses i 5 § andra stycket och som ingås med den som innehar överföringssystemet får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Leverantören ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

I paragrafen regleras hur en leverantör av balanstjänster får använda någon annans produktionskapacitet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap.

21 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 201–206 och 275 och prop. 2022/23:59 s. 86). Den utformas enligt *Lagrådets* förslag Övervägandena finns i avsnitt 6.

Paragrafen anpassas till uppdelningen av rollen som balansansvarig i rollerna balansansvarig part och leverantör av balanstjänster. Vad som avses med leverantör av balanstjänster framgår av 1 kap. 5 §.

Det finns inget krav på att en leverantör av balanstjänster själv ska producera el i den utsträckning som behövs för att fullgöra avtalet med den som innehar överföringssystemet. Paragrafen tar sikte på elproducenternas möjligheter att genom avtal med leverantörer av balanstjänster tillhandahålla kapacitet som används särskilt för att fullgöra leverantörens åtaganden enligt avtalet med den som innehar överföringssystemet. När det gäller den närmare innebörden av de krav som ställs upp i paragrafen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2013/14:174 s. 275).

När en leveranspunkt inte omfattas av ett avtal om balansansvar

12 § Om en elleverantör har levererat eller tagit emot el i en leveranspunkt som inte omfattas av avtal enligt 5 § första stycket, ska elleverantören vid avräkning enligt EU:s balansförordning anses som balansansvarig part för leveranspunkten.

I paragrafen regleras avräkningen för en elleverantör som har levererat eller tagit emot el i en leveranspunkt trots att det inte finns någon som har ingått avtal med Svenska kraftnät och eSett. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 23 § ellagen (prop. 2005/06:158, s. 44 f. och 86, prop. 2014/15:112, s. 10–15 och 27, prop. 2022/23:59 s. 61 f. och 87). I förhållande till hittillsvarande reglering anpassas paragrafen till EU:s balansförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.

En elleverantör får inte leverera eller ta emot el i en leveranspunkt utan att någon har åtagit sig balansansvaret i punkten. Om en elleverantör levererar eller tar emot el utan att det finns en balansansvarig part som ansvarar för punkten och som har ingått avtal med Svenska kraftnät och eSett, ska elleverantören vid avräkningen behandlas som balansansvarig part vid avräkningen av obalanser. Vad som avses med balansansvarig part anges i 1 kap. 5 §.

13 § Om en leverantör av aggregeringstjänster utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt som inte omfattas av avtal enligt 5 §, ska leverantören vid avräkning enligt EU:s balansförordning anses ansvara för de obalanser som tjänsterna kan medföra i leveranspunkten.

I paragrafen regleras avräkningen för en leverantör av aggregeringstjänster som har tillhandahållit tjänster i en leveranspunkt trots att det inte finns någon ingått som avtal med Svenska kraftnät och eSett. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 24 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 61 f. och 87). Övervägandena finns i avsnitt 6.

En leverantör av aggregeringstjänster får inte tillhandahålla sina tjänster utan att det finns en balansansvarig part som ansvarar för de obalanser som leverantören orsakar. Om leverantören av aggregeringstjänster samtidigt är leverantör av balanstjänster, måste denne ingå avtal med både Svenska kraftnät och eSett. Om en leverantör av aggregeringstjänster tillhandahåller tjänster i en leveranspunkt som inte omfattas av de avtal som krävs,

ska leverantören vid avräkning anses ansvarig för de eventuella obalanser som uppstår i leveranspunkten eller i elsystemet.

14 § Den som anses som balansansvarig part enligt 12 eller 13 § ska betala ersättning till den som innehar överföringssystemet enligt villkor som motsvarar villkoren i sådana avtal som avses i 5 §.

I paragrafen regleras beräkningen av den ersättning som elleverantörer och leverantörer av aggregeringstjänster ska betala, när det inte finns någon annan balansansvarig part. Paragrafen motsvarar i sak hittillsvarande 8 kap. 25 § ellagen (prop. 2014/15:112 s. 27 och prop. 2022/23:59 s. 61 f. och 87). Övervägandena finns i avsnitt 6. Den som anses vara balansansvarig part blir skyldig att betala ersättning till Svenska kraftnät, exempelvis för inköp av balansenergi, på samma sätt som en balansansvarig part som ingått avtal enligt 5 §. Vad som avses med balansansvarig part och med överföringssystem framgår av 1 kap. 5 §.

Ersättning till elleverantörer

15 § Den som innehar överföringssystemet ska ersätta elleverantörer som har anmält till innehavaren av överföringssystemet att de levererar el i en uttagspunkt, för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågeflexibilitet i uttagspunkten, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten.

Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i sådana avtal som avses i 7 §.

I paragrafen regleras sådan kompensation till elleverantörer som inte omfattas av avräkningen av obalanser. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 26 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 55–61 och 87 f.). Vad som avses med överföringssystem framgår av 1 kap. 5 §.

Enligt paragrafen ansvarar Svenska kraftnät för att betala ersättning till elleverantörer. Balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster ska dock åta sig att stå för kostnaderna, se 7 § och kommentaren till den paragrafen. Svenska kraftnät får därigenom täckning för sina kostnader för att ersätta elleverantörerna.

Byte av balansansvarig part

16 § Ett byte av balansansvarig part får, när det inte samtidigt genomförs ett byte av elleverantör, göras endast från och med den första dagen i en kalendermånad.

Bytet får endast göras om den elleverantör som vill byta balansansvarig part har anmält bytet till den berörda systemansvariga senast en månad före bytet.

I paragrafen regleras ett byte av balansansvarig part när det inte samtidigt sker något byte av elleverantör. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 27 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 53 f., prop. 2010/11:70 s. 261 f. och prop. 2022/23:59 s. 88). Den utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Vid ett byte av balansansvarig part tar en annan balansansvarig part över balansansvaret i leveranspunkten. I förhållande till hittillsvarande reglering avses ingen ändring i sak. Paragrafen gäller endast när någon tar över balansansvaret, dvs. inte då någon t.ex. åtar sig balansansvaret i en

helt ny leveranspunkt (prop. 1998/99:137 s. 53). Den gäller inte när det samtidigt sker ett byte av elleverantör.

Vad som avses med balansansvarig part och med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

17 § Den som innehar överföringssystemet får i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en leveranspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av 16 §, om det finns särskilda skäl.

Enligt paragrafen får Svenska kraftnät i det enskilda fallet medge att ett byte enligt 16 § börjar gälla tidigare än en månad från det att anmälan om byte gjordes. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 28 § ellagen (prop. 1997/98:159 s. 67 f., prop. 1998/99:137 s. 53 f., prop. 2010/11:70 s. 261 f. och prop. 2022/23:59 s. 88).

Vad som avses med överföringssystem framgår av 1 kap. 5 §.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att skicka meddelanden med anledning av en anmälan enligt 16 § andra stycket.

I paragrafen finns ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en skyldighet för en systemansvarig att skicka information till andra aktörer med anledning av en anmälan om byte av balansansvarig part. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 29 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 53 f, och prop. 2022/23:59 s. 88). Vad som avses med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

Meddelanden om att balansansvaret upphör

19 § Om den som innehar överföringssystemet får kännedom om att ett avtal om balansansvar enligt 5 § första stycket ska upphöra att gälla, ska den genast meddela de systemansvariga som innehar ledningsnäten med de berörda leveranspunkterna. Detta gäller dock endast om det rör sig om ett avtal som har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

I paragrafen regleras Svenska kraftnäts skyldighet att meddela systemansvariga i samband med att en elleverantör kommer att stå utan balansansvarig part. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 30 § ellagen (prop. 2001/02:143 s. 143–145 och prop. 2022/23:59 s. 54 och 89).

Vad som avses med den som innehar överföringssystemet och med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

20 § Den som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el ska, när den får kännedom om att avtalet ska upphöra att gälla, så snart som möjligt meddela den som innehar överföringssystemet och de systemansvariga som innehar ledningsnäten med de berörda leveranspunkterna.

I paragrafen regleras en skyldighet för den som har åtagit sig balansansvaret i en leveranspunkt i enlighet med ett avtal med en elleverantör att

meddela berörda systemansvariga. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 31 § ellagen (prop. 2001/02:143 s. 143–145 och prop. 2022/23:59 s. 54 och 89).

Vad som avses med överföringssystem och med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

21 § En systemansvarig som tar emot ett meddelande enligt 19 eller 20 § ska så snart som möjligt meddela berörda elleverantörer om att balansansvaret kommer att upphöra.

I paragrafen regleras skyldigheten för systemansvariga att meddela andra aktörer om att balansansvaret kommer att upphöra. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 32 § ellagen (prop. 2001/02:143 s. 143–145 och prop. 2022/23:59 s. 54 och 89).

Vad som avses med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

Återställande av balansansvar

22 § En elleverantör som med omedelbar verkan står utan balansansvarig part får se till att balansansvaret återställs inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av det första mottagna meddelandet enligt 21 §.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar har sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

I paragrafen regleras elleverantörens rätt att återställa balansansvaret. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 33 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 24–27 och 47 och prop. 2022/23:59 s. 90). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Paragrafen anpassas till den nya terminologin i elmarknadslagen, utan att någon ändring i sak är avsedd. Vad som avses med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

23 § En elleverantör kan inte återställa balansansvaret enligt 22 § om elleverantören har gått i likvidation, har ställt in betalningarna, har försatts i konkurs eller har förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen går i likvidation, ställer in betalningarna, försätts i konkurs eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret, upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

Av paragrafen framgår att en elleverantör i vissa fall inte får använda tidsfristen för att återställa balansansvaret. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 34 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 25 f. och 47 och prop. 2022/23:59 s. 90).

24 § För att balansansvaret ska bli återställt ska elleverantören meddela berörda systemansvariga vem som har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. Meddelandet ska ha tagits emot inom den tidsfrist som anges i 22 §.

I paragrafen regleras den situationen att elleverantören under den tidsfrist som anges i 22 § lyckas återställa sitt balansansvar. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 35 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 28 f. och 48 och prop. 2022/23:59 s. 54, 90).

I förhållande till hittillsvarande reglering förtydligas att meddelandet ska ha tagits emot inom den tidsfrist som avses i 22 §. Ingen ändring i sak är avsedd.

Vad som avses med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

25 § Ett återställt balansansvar gäller från och med dagen efter det att ett meddelande enligt 24 § har tagits emot.

I paragrafen anges när den nye balansansvariga partens balansansvar ska börja gälla, när en elleverantör återställer sitt balansansvar. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 36 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 28 f. och 48 och prop. 2022/23:59 s. 90).

Ny elleverantör när ett balansansvar har upphört

26 § Om den systemansvariga inte har tagit emot ett meddelande från elleverantören om vem som är ny balansansvarig part i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 22 § har löpt ut, ska den systemansvariga dagen efter fristens utgång anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören.

I paragrafen regleras den situationen att elleverantören inte lyckas återställa sitt balansansvar i en leveranspunkt under tidsfristen. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 37 §. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

I sak ändras regleringen på så sätt att den systemansvariga, i stället för att anvisa en elleverantör som den själv har valt ut, ska se till att en leveransskyldig sistahandsleverantör tar över leveransen eller mottagandet av el genom att göra en sådan anmälan som anges i paragrafen. Vad som avses med en leveransskyldig sistahandsleverantör anges i 1 kap. 5 §. I 12 kap. 5 § regleras hur sistahandsleverantören pekas ut.

Den elleverantör som dittills har stått för leveransen eller mottagandet av el i leveranspunkten står nu utan någon som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten och får inte leverera eller ta emot el (2 §). Dessutom har en annan elleverantör tagit över leveransen eller mottagandet (28 §). Den tidigare elleverantörens leveransskyldighet har därför upphört (12 kap. 10 § första stycket 2).

27 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 22 § eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 23 § andra stycket, ska den systemansvariga så snart som möjligt anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören.

I paragrafen regleras de två situationerna att en elleverantör inte har rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar respektive att tidsfristen upphör att löpa. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 38 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

I sak ändras regleringen på så sätt att den systemansvariga ska flytta berörda elanvändare och elproducenter till en leveransskyldig sistahands-

leverantör genom att göra en sådan anmälan som anges i paragrafen, i stället för att anvisa en elleverantör som den systemansvariga själv valt ut.

Den första av de två situationer som regleras i paragrafen är att en elleverantör med kort varsel står utan en balansansvarig part men inte har rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar på grund av att elleverantören har gått i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat att den inte avser att återställa sitt balansansvar. Den andra situationen är att elleverantören visserligen har rätt till en tidsfrist men att den upphör att löpa av någon av de nämnda anledningarna.

När paragrafen är tillämplig gäller i princip samma reglering som i 26 § med ett undantag. Den systemansvariga ska skicka sin anmälan till den leveransskyldiga sistahandsleverantören så snart som möjligt.

Det kan i de aktuella situationerna uppstå en tidsutdräkt från det att en elleverantör står utan balansansvar till dess att den leveransskyldiga sistahandsleverantören tar över leveransen eller mottagandet. Den förstnämnda elleverantören fortsätter att vara leveransskyldig under den perioden (12 kap. 10 § första stycket) och ska betala ersättning till Svenska kraftnät enligt sådana villkor som gäller för balansansvariga parter (12 §).

28 § När den systemansvariga har gjort en anmälan enligt 26 eller 27 §, ska den leveransskyldiga sistahandsleverantören ta över leveransen eller mottagandet av el i leveranspunkten.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras den leveransskyldiga sistahandsleverantörens skyldighet att ta över leveransen eller mottagandet av el när balansansvaret upphör i en leveranspunkt. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Elanvändarna och elproducenterna får inte någon tidsfrist för att anlita en annan elleverantör än den leveransskyldiga sistahandsleverantören. De kan emellertid välja att teckna ett nytt leveransavtal med en valfri leverantör.

29 § En leveransskyldig sistahandsleverantör som har tagit över leveransen eller mottagandet av el enligt 28 §, ska så snart som möjligt

1. informera elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen,
2. informera elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el, och
3. uppmana elanvändarna att snarast, och senast inom en viss tid, teckna ett nytt leveransavtal med en valfri elleverantör.

I paragrafen regleras den leveransskyldiga sistahandsleverantörens informationsskyldighet i förhållande elanvändare och elproducenter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 40 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Av *första* och *andra punkterna* framgår att den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska informera elanvändare och elproducenter om villkoren för leveransen eller mottagandet av el.

Enligt *tredje punkten* ska sistahandsleverantören dessutom uppmana elanvändare att teckna ett nytt leveransavtal med en valfri elleverantör. Elanvändaren ska uppmanas att göra detta snarast och senast inom en viss tid. Lagen knyter inte någon särskild rättsverkan till tidsfristen. En elanvändare som inte aktivt tecknar ett nytt avtal och som efter fristens utgång fortsätter att ta ut el i uttagspunkten, får emellertid normalt anses ha ingått ett leveransavtal med den leveransskyldiga sistahandsleverantören genom

s.k. konkludent handlande. I så fall gäller de avtalsvillkor som framgår av meddelandet enligt första stycket första punkten. I 30 § finns bestämmelser om villkoren.

30 § De villkor som avses i 29 § 1 ska svara mot ett avtal som finns i det utbud som den leveransskyldiga sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför och får inte innefatta en uppsägningstid som är längre än 14 dagar. Priset per förbrukad kilowattimme får inte vara bestämt för en viss tidsperiod.

Den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska låta en elanvändare fritt välja ett avtal ur det utbud som sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför, om elanvändaren har en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras villkoren för leverans av el när en leveransskyldig sistahandsleverantör tar över leveransen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 40 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska enligt *första stycket* leverera el till en elanvändare i enlighet med villkoren i ett avtal som ingår i leverantörens standardutbud och till ett rörligt pris. Av stycket följer vidare att villkoren för leverans eller mottagande inte får medföra att ett avtal som ingås genom konkludent handlande innefattar en uppsägningstid som är längre än 14 dagar.

En elleverantör har ett standardutbud av avtal som leverantören marknadsför. Av *andra stycket* följer att den leveransskyldiga sistahandsleverantören inte får begränsa en elanvändares möjlighet att välja ett avtal ur standardutbudet. Kravet gäller dock bara i fråga om en sådan elanvändare som omfattas av sistahandsleverantörens skyldighet enligt 12 kap. 4 §.

31 § En elanvändare som tar emot leverans av el i en uttagspunkt från en leveransskyldig sistahandsleverantör, som har tagit över leveransen av el i uttagspunkten enligt 28 §, utan att ha ingått ett leveransavtal med sistahandsleverantören ska betala för elen enligt de villkor som avses i 29 § 1.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, förtydligas att en elanvändare är skyldig att betala för den el som förbrukas sedan en leveransskyldig sistahandsleverantör har tagit över leveransen av el. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

När sistahandsleverantören tar över leveransen finns det inte något avtalsförhållande mellan leverantören och elanvändaren. Ett leveransavtal kan senare komma till stånd genom att elanvändaren aktivt tecknar ett avtal med sistahandsleverantören eller genom ett sådant konkludent handlande som nämns i kommentaren till 29 §. Elanvändaren kan även välja att ingå ett leveransavtal med en annan elleverantör. Enligt paragrafen är elanvändaren skyldig att betala för den el som har levererats under den tid då det inte har funnits något leveransavtal.

Elanvändaren ska betala det pris för elen som följer av de villkor för leveransen som den leveransskyldiga sistahandsleverantörens ska informera elanvändarna om enligt 29 § 1.

32 § Om en leveransskyldig sistahandsleverantör har tagit över leveransen eller mottagandet av el efter en anmälan enligt 26 eller 27 §, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig från och med dagen för anmälan.

I paragrafen anges när det balansansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig i samband med att sistahandsleverantören tar över leveransen eller mottagandet av el börjar gälla. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap 41 § ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Det är en förutsättning för att en sistahandsleverantör ska påbörja leveranser eller ta emot el att någon har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkten. Av paragrafen framgår att det ansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig gäller från och med den dag då den systemansvariga anmälde till sistahandsleverantören att balansansvaret upphört i leveranspunkten.

33 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att skicka meddelanden till elanvändare och elproducenter med anledning av att en leveransskyldig sistahandsleverantör enligt 28 § tar över leveransen eller mottagandet av el i en leveranspunkt, och
2. ytterligare föreskrifter om en skyldighet för leveransskyldiga sistahandsleverantörer att lämna information till elanvändare eller elproducenter med anledning av att leverantören enligt 28 § tar över leveransen eller mottagandet av el i en leveranspunkt.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om informationsskyldighet för systemansvariga och leveransskyldiga sistahandsleverantörer med anledning av att en elanvändare eller elproducent flyttats till sistahandsleverantören sedan balansansvaret upphört i en leveranspunkt. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Med stöd av *första punkten* kan föreskrifter meddelas om en skyldighet för den systemansvariga att informera elanvändaren eller elproducenten om att en sistahandsleverantör tar över leveransen eller mottagandet av el och om bestämmelser om byte av elleverantör.

Andra punkten gör det möjligt att meddela föreskrifter om en skyldighet för sistahandsleverantören att lämna information utöver den som anges i 29 §.

Information till den som innehar överföringssystemet

34 § En systemansvarig ska hålla den som innehar överföringssystemet informerad om vem som har åtagit sig balansansvaret för den systemansvarigas egna inköp.

I paragrafen regleras systemansvarigas skyldighet att hålla Svenska kraftnät informerat om vem som har åtagit sig balansansvaret för den systemansvarigas egna inköp. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 42 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 23–25 och 54 och prop. 2022/23:59 s. 92).

Vad som avses med överföringssystem och med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

35 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att hålla den som innehar överföringssystemet informerad i frågor av betydelse för balansering och balansansvar.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att hålla Svenska kraftnät informerat i frågor av betydelse för balanshållningen. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 43 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 54. prop. 2008/09:168 s. 51 f. och prop. 2022/23:59 s. 92).

Med stöd av bemyndigandet kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om exempelvis en skyldighet för systemansvariga att hålla Svenska kraftnät informerat om byte av balansansvariga parter. Med balansering avses enligt EU:s elmarknadsförordning alla åtgärder och processer som systemansvariga för överföringssystem fortlöpande vidtar och som säkerställer att systemfrekvensen bibehålls inom ett fördefinierat stabilitetsområde och att nödvändiga reserver upprätthålls med hänsyn till den kvalitet som krävs (artikel 2.10). Detaljerade bestämmelser om balansering finns främst i EU:s balansförordning.

Vad som avses med överföringssystem och med systemansvarig framgår av 1 kap. 5 §.

12 kap. Leverans av el

Krav på avtal för leverans av el i en uttagspunkt

1 § En elanvändare ska för att ha rätt till leverans av el i en uttagspunkt ha ingått
1. ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el i uttagspunkten, och
2. ett avtal med en elleverantör om leverans av el.

Enligt 11 kap. 28 § ska en leveransskyldig sistahandsleverantör i vissa situationer ta över leveransen av el.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras de grundläggande förutsättningarna för att en elanvändare ska kunna ta emot leverans av el i en uttagspunkt. Övervägandena finns i avsnitt 7.2. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Av *första stycket* framgår att elanvändaren måste vara kund hos både en systemansvarig och en elleverantör.

I *andra stycket* finns en upplysning om den leveransskyldiga sistahandsleverantörens skyldighet att ta över leveransen av el när ett balansansvar har upphört.

2 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt ett avtal med den systemansvariga har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

I paragrafen finns ett krav på att elleverantörer får ingå avtal om elleverans enbart med den elanvändare som har avtal med den systemansvariga om att få ta ut el i uttagspunkten. Paragrafen stämmer i sak överens med hit-

tillsvarande 9 kap. 1 § ellagen (prop. 2005/06:158 s. 24 f. och 85 och prop. 2022/23:59 s. 92).

Anmälan om att leverans ska påbörjas eller övertas

3 § En elleverantör som ska börja leverera el i en uttagspunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt ska omedelbart anmäla detta till den systemansvariga. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör ska ges möjlighet att överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt senast 14 dagar efter en anmälan om byte av elleverantör.

Första och andra styckena gäller inte elleverantörer som avser att leverera el enligt fastkraftsavtal. Leveransen får i dessa fall påbörjas endast efter att elleverantören anmält det till den elleverantör som är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt och till den som har åtagit sig balansansvaret i den uttagspunkten.

I paragrafen regleras att elleverantören i förväg ska anmäla att el ska börja levereras eller att en elleverans ska övertas i en uttagspunkt. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 2 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 23 f. och 50 f., 2010/11:70 s. 85 och 261 och prop. 2022/23:59 s. 92 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Elleverantörens skyldigheter enligt *första stycket* gäller både då en leverans ska påbörjas i en uttagspunkt och vid byte av elleverantör i en elanvändares uttagspunkt. Skyldigheten att i anmälan ange vem som har åtagit sig balansansvaret gäller oavsett om någon övertar balansansvaret i uttagspunkten eller inte i samband med att leveransen påbörjas (prop. 1998/99:137 s. 50).

Av *andra stycket* följer att det ska vara möjligt för en elleverantör att överta leveranserna till en elanvändare 14 dagar efter en anmälan om bytet till berörd systemansvarig. Det finns inte något krav på att elleverantören ska anmäla övertagande inom en viss tid efter avtalet (prop. 2010/11:70 s. 261).

Leveransskyldig sistahandsleverantör

4 § En leveransskyldig sistahandsleverantör ska, inom det område som omfattas av den aktuella intäktsramen, på begäran av en elanvändare leverera el i elanvändarens uttagspunkt mot betalning. Skyldigheten gäller inte i fråga om elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är 100 000 kilowattimmar eller mer.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras den leveransskyldiga sistahandsleverantörens skyldighet att leverera el mot betalning till den elanvändare som begär det. Övervägandena finns i avsnitt 7.3. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Vad som avses med en leveransskyldig sistahandsleverantör anges i 1 kap. 5 §.

Av paragrafen framgår att den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska leverera el till en elanvändare som begär det, förutsatt att elanvändaren betalar för leveransen. Skyldigheten gäller i fråga om elanvändare med en förväntad årsförbrukning som understiger 100 000 kilowattimmar el.

5 § Den systemansvariga för distributionssystem ska offentliggöra vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör i ett område.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras offentliggörandet av vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör i ett område. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

För att fullgöra sin skyldighet enligt paragrafen måste den systemansvariga för distributionssystem beräkna marknadsandelar och avgöra vilken elleverantör som har levererat den största mängden el till elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar under en tolvmånadersperiod. Det är lämpligt att information om sistahandsleverantören finns på den systemansvarigas webbplats.

6 § En leveransskyldig sistahandsleverantör ska låta en elanvändare som omfattas av sistahandsleverantörens skyldighet enligt 4 § fritt välja ett avtal ur det utbud som sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras vad den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska erbjuda den elanvändare som begär leverans i en uttagspunkt. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

En elleverantör har ett standardutbud av avtal som leverantören marknadsför. Av paragrafen följer att den leveransskyldiga sistahandsleverantören inte får begränsa en elanvändares möjlighet att välja ett avtal ur standardutbudet, om elanvändaren har en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar.

Byte av elleverantör

7 § En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från en begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

I paragrafen regleras att elanvändare ska kunna byta elleverantör inom en viss tidsperiod och att sådana byten ska vara kostnadsfria för konsumenter och små företag. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 11 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 92 f. och 267 och prop. 2022/23:59 s. 35–37, 95 och 295 f.). Den genomför artikel 12.1, 12.2 och 12.4 i elmarknadsdirektivet.

Med icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång avses i *första stycket* att elleverantören inte får ålägga en elanvändare exempelvis ett betungande administrativt förfarande om elanvändaren begär att få byta elleverantör. Ett byte ska kunna göras inom tre veckor från elanvändarens begäran förutsatt att avtalsvillkoren följs (prop. 2022/23:59 s. 95).

Andra stycket gäller såväl de berörda elleverantörerna som den systemansvariga. Stycket innebär ett förbud mot att ta ut någon avgift särskilt för att genomföra bytesprocessen eller avsluta avtalsförhållandet. Det finns däremot inte något hinder mot att den elleverantör som avslutar avtalsförhållandet tar ut den vanliga fakturaavgiften även i samband med upprättandet av slutfakturan. Bytesprocessen förutsätter att elanvändaren följer villkoren för det gällande avtalets löptid och uppsägningstid

(prop. 2010/11:70 s. 267). I 8 § finns ett undantag från regleringen i andra stycket.

8 § När konsumenter eller små företag i förtid säger upp tidsbestämda avtal om att el helt eller delvis ska levereras till fast pris, får elleverantören, trots 7 § andra stycket, ta ut en avgift. Avgiften får endast avse kostnader som hänför sig till den el som levereras till fast pris. Den ska vara skälig och får inte överstiga den direkta ekonomiska förlust som den förtida uppsägningen orsakar.

Avgiften får endast tas ut om det tydligt framgår av leveransavtalet att den får tas ut och vad den omfattar.

I paragrafen regleras när elleverantören får ta ut en avgift av konsumenter och små företag som i förtid säger upp avtal om elleverans och vilka kostnader avgiften får omfatta. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 12 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 35–37, 95 och 296). Paragrafen genomför artikel 12.3 i elmarknadsdirektivet.

9 § Vid byte av elleverantör ska den frånträdande elleverantören se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

I paragrafen regleras den tidsfrist inom vilken en frånträdande elleverantör ska skicka slutfaktura till elanvändaren. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 13 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 93 och 267 och prop. 2022/23:59 s. 32 och 96). Den genomför artikel 10.12 i elmarknadsdirektivet.

Elleverantörens leveransskyldighet

10 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el till dess

1. elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten,
2. någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten, eller
3. transporten av el enligt 16 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

I paragrafen regleras elleverantörens leveransskyldighet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 14 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 30 f. och 48 f. och prop. 2022/23:59 s. 96).

11 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med en elanvändare om leverans av el i en uttagspunkt ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten då avtalet upphör, och
2. konsekvenserna av att avtalet upphör.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

I paragrafen regleras att elleverantörer har en informationsskyldighet gentemot elanvändare innan ett tidsbestämt avtal om leverans av el löper ut. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 15 § ellagen (prop. 2005/06:158 s. 34 f. och 85 f. och prop. 2022/23:59 s. 97).

Anmälan om att ett leveransavtal sägs upp

12 § En elleverantör som säger upp ett avtal om leverans av el i en uttagspunkt ska samma dag anmäla uppsägningen till den systemansvariga.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras en anmälningsskyldighet för en elleverantör som säger upp ett leveransavtal. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Elleverantören ska samma dag som den säger upp leveransavtalet informera den systemansvariga.

Elleverantörens skyldighet att ta emot el

13 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare ska på villkor som är skäliga ta emot el som matas in från elanvändarens produktions- eller energilagringsanläggning.

Detta gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen eller om elanvändaren matar in elen för att själv förbruka den inom ramen för energidelning.

I paragrafen regleras elleverantörens skyldighet att ta emot el från elanvändare som producerar eller lagrar el, s.k. mottagningsplikt. Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.

Första stycket stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 16 § första stycket ellagen (prop. 2025/26:16 s. 40–42 och 58).

Andra stycket stämmer i huvudsak överens med 9 kap. 16 § andra stycket ellagen. Jämfört med den paragrafen läggs det till att mottagningsplikten inte heller gäller om den el som matas in från produktionsanläggningen matas in för att elanvändaren själv ska förbruka den inom ramen för energidelning. Som framgår av 1 kap. 5 § kan energidelning ske genom att en elanvändare ingår ett energidelningsavtal om att överlåta rätten till el som elanvändaren producerar. I ett sådant fall har elleverantören inte någon skyldighet att ta emot elen som matas in från elanvändarens anläggning. Energidelning kan också ske genom att en elanvändare själv både producerar och förbrukar den delade elen, se 1 kap. 5 §. Inte heller i ett sådant fall har en elleverantör någon skyldighet att ta emot den el som matas in från elanvändarens produktions- eller energilagringsanläggning. En elanvändare som tar emot delad el kan vara skyldig att anmäla det till sin elleverantör enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap. 8 §, se kommentaren till den paragrafen.

Innehållet i ett leveransavtal

14 § En elleverantör ska se till att ett avtal mellan elleverantören och en elanvändare om leverans av el i en uttagspunkt innehåller uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanman.

I paragrafen regleras vilka uppgifter som ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 17 § ellagen (tidigare 9 kap. 21 § ellagen), se prop. 2010/11:70 s. 88 f. och 262–264, prop. 2022/23:59 s. 32 och 99 f. och prop. 2025/26:16 s. 58 f.). Paragrafen genomför artikel 10.3, 10.5 och 10.8 i elmarknadsdirektivet. Den utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Av *första stycket första punkten* framgår till en början att det av avtalet tydligt ska framgå vem elleverantören är och hur elanvändaren kan komma i kontakt med leverantören (prop. 2010/11:70 s. 263).

Enligt *andra punkten* ska det framgå när avtalet ingåtts och när elleverantören avser att överta leveranserna.

Enligt *tredje punkten* ska den tid som avtalet löper anges eller annars om det löper tills vidare.

I *fjärde punkten* anges att det ska framgå av elleveransavtalet vilka tjänster som avtalet omfattar. Det inkluderar eventuella tjänster som kombineras med leveransavtalet, exempelvis flexibilitetstjänster eller underhållstjänster (prop. 2022/23:59 s. 99).

Enligt *femte punkten* ska elleverantörens samtliga åtaganden gentemot elanvändaren framgå, exempelvis att ett fast pris ska gälla för elleveranserna. Om elleverantören åtagit sig att t.ex. leverera el från förnybara energikällor, ska även det ses som en del av åtagandet enligt avtalet (prop. 2010/11:70 s. 263).

Av *sjätte punkten* följer att avtalet ska innehålla uppgift om det faktureringsintervall som har överenskommits. Även elleverantörens sätt att räkna fram uppgifterna i fakturan är en del av villkoren för fakturering och betalning (prop. 2010/11:70 s. 263).

Om avtalet löper under viss tid ska det enligt *sjunde punkten* anges hur avtalet förlängs och vad som gäller i dessa fall.

Villkoren för uppsägning av avtalet, som ska finnas med enligt *åttonde punkten*, kan exempelvis gälla uppsägningstider och uppgift om elleverantören kräver skriftlig uppsägning (prop. 2010/11:70 s. 263). Det ska även framgå av avtalet om det kan sägas upp avgiftsfritt.

I *nionde punkten* ställs det krav på att det ska framgå av avtalet hur ersättning beräknas för avtal som löper under viss tid och som sägs upp i förtid, jfr 7 och 8 §§.

I *tionde punkten* föreskrivs att det ska framgå vilka villkor som gäller för ersättning till elanvändaren om elleverantören inte kan fullgöra sitt åtagande.

I *elfte punkten* anges att det ska finnas information i avtalet om var elanvändaren kan hitta uppgifter om elleverantörens priser, övriga tjänster,

villkor och konsumenträttigheter. Information om priser inbegriper även underhållskostnader. Med övriga tjänster avses framför allt kombinerade tjänster, exempelvis att en elleverantör utöver elleverans erbjuder flexibilitetstjänster, men även eventuella underhållstjänster som tillhandahålls av elleverantören (prop. 2022/23:59 s. 99 f.).

Tolfte punkten innebär att det ska finnas uppgifter i avtalet om hur ett tvistlösningsförfarande utanför domstol inleds. Med tvistlösningsförfarande utanför domstol avses Allmänna reklamationsnämndens verksamhet och det kan även förekomma tvistlösning inom ramen för den tillsyn som bedrivs av Energimarknadsinspektionen och Konsumentverket (prop. 2022/23:59 s. 100).

Information enligt *andra stycket* ska lämnas även i de fall avtalet ingås genom en mellanman. Med mellanman avses en tredje part som uppträder som ombud eller på något annat sätt förmedlar avtalet från elleverantören till slutkunden. Det är alltid elleverantören som har ansvaret för att informationen lämnas (prop. 2022/23:59 s. 100).

15 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i en uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

I paragrafen regleras en skyldighet för elleverantören att tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste villkoren i leveransavtalet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 18 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 24 f. och 59).

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 14 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 15 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, och
3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 15 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att elleverantörer ska lämna viss information till elanvändare och om den sammanfattning som avses i 15 §. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 18 a § ellagen (tidigare 9 kap. 22 § ellagen), se prop. 2025/26:16 s. 24 f. och 36 f.).

Information om ändrade avtalsvillkor

17 § En elleverantör som med stöd av avtalet avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande informera elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska informera elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är en konsument ska elleverantören

informera elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

I paragrafen föreskrivs att elleverantören ska lämna information till elanvändaren om ändrade avtalsvillkor. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 18 b § ellagen (tidigare 9 kap. 23 § ellagen), se prop. 2010/11:70 s. 96 och 265 f. och prop. 2022/23:59 s. 32 f. och 101. Den genomför delvis artikel 10.4 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Av *första stycket* framgår att elleverantören måste underrätta elanvändaren i förväg om ändringar i avtalsvillkoren. Med villkoren för ett avtal avses samtliga åtaganden för båda parter, såsom prissättning, faktureringssätt, uppsägningstider eller åtaganden att tillhandahålla el från en viss produktionskälla (prop. 2010/11:70 s. 265). Om ändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren redovisas.

I *andra stycket* regleras hur lång tid som ska ha förflutit från meddelandet innan de nya villkoren får börja tillämpas. Tiden skiljer sig åt beroende på om elanvändaren är en konsument eller inte (prop. 2022/23:59 s. 101). Det bör framgå redan av meddelandet vid vilken tidpunkt som de nya villkoren kommer att träda i kraft (prop. 2010/11:70 s. 266).

Rutiner för hantering av klagomål

18 § En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

I paragrafen regleras elleverantörens skyldighet att kunna ta emot och behandla klagomål från elanvändare. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 19 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 94 f. och 267 f. och prop. 2022/23:59 s. 32 och 98).

Elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter till nätmyndigheten om priser och leveransvillkor

19 § En elleverantör ska lämna uppgifter till nätmyndigheten om de priser och leveransvillkor som företaget tillämpar för leverans av el i en elanvändares uttagspunkt.

I paragrafen regleras elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter till Energimarknadsinspektionen om priser och leveransvillkor. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 20 § ellagen (prop. 2005/06:158 s. 32–34 och 86 f., prop. 2015/16:186 s. 20 f. och 35 och prop. 2022/23:59 s. 99).

Paragrafen gäller endast för leverans av el i elanvändarens uttagspunkt. Vid köp av el till elfordon tillhör uttagspunkten innehavaren av laddningspunkten. Innehavaren är alltså inte skyldig att lämna uppgift till Energimarknadsinspektionen om avgiften för att ladda elfordon (prop. 2015/16:186 s. 35).

Skyldighet att erbjuda avtal med dynamiska elpriser

20 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare

och mätutrustning som kan mäta mängden transporterad el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

I paragrafen regleras en skyldighet för större elleverantörer att erbjuda avtal med dynamiska elpriser. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 21 § ellagen (tidigare 9 kap. 18 §), se prop. 2022/23:59 s. 37 f., 98 och 297. Den genomför artikel 11.1 i elmarknadsdirektivet.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

21 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

I paragrafen regleras en skyldighet för större elleverantörer att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 22 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 22 f. och 60). Den genomför artikel 11.1 i elmarknadsdirektivet när det gäller de aktuella avtalen.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 21 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 23 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 23 och 60).

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

I paragrafen regleras en skyldighet för elleverantörer att lämna information om möjligheter, kostnader och risker. Den stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 23 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 24 f. och 60 f.). Paragrafen genomför artikel 11.2 första meningen i elmarknadsdirektivet.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

24 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande leveransavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 § och lämnat sitt samtycke.

I paragrafen regleras elleverantörens skyldighet att inhämta elanvändarens samtycke till ett dynamiskt elpris innan avtalet ingås. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 23 b § ellagen (tidigare 9 kap. 17 § ellagen), se prop. 2022/23:59 s. 97 f. och prop. 2025/26:16 s. 61.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av transporten av el

25 § En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att transporten av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för

1. ett sådant klagomål som avses i 18 § och klagomålet inte har besvarats av elleverantören, eller
2. tvistlösning utanför domstol.

Trots första stycket får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att transporten av el ska avbrytas, om elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte.

I 16 kap. finns bestämmelser om avbrytande av distribution av el till konsumenter.

I paragrafen finns ett förbud för en elleverantör att säga upp ett leveransavtal eller begära att transporten av el till en elanvändare ska avbrytas i vissa fall. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 23 c § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 30–33, 61 f. och 131 f.).

Fakturering och information som elleverantörer ska lämna till elanvändare

26 § En elleverantörs fakturering av elanvändare ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

I paragrafen regleras utgångspunkterna för fakturering. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 24 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 276 f. och prop. 2022/23:59 s. 39 f. och 101 f.). Den genomför artikel 18 och bilaga I i elmarknadsdirektivet.

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om en skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering och om den information som elleverantören ska lämna till elanvändaren i samband med fakturering. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 25 § ellagen (prop. 2016/17:13 s. 34 f. och 48 och prop. 2022/23:59 s. 39 f. och 102 f.). Den är en del av genomförandet av artikel 18.1, 18.3, 18.4 och 18.6 och bilaga I i elmarknadsdirektivet när det gäller elleverantörer.

28 § En elleverantör får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av 27 §.

I paragrafen finns ett förbud för elleverantörer att ta ut avgifter för fakturor och information som ska lämnas i samband med fakturering. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 27 § ellagen (prop. 2013/14:174 s. 276 och prop. 2022/23:59 s. 40 och 103). Det

förtydligas att den information som avses är information i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av 27 §.

29 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de uppgifter som en elproducent eller annan aktör ska offentliggöra för att information ska kunna lämnas till elanvändaren om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgifter som elproducenter ska offentliggöra för att elleverantörer ska kunna lämna information till elanvändare om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 28 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 69 f. och 271 och prop. 2022/23:59 s. 103).

Betalningssätt

30 § Elleverantörer ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som den har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

I paragrafen regleras en skyldighet för elleverantören att erbjuda flera betalningssätt och vilka avgifter som får tas ut för det betalningssätt som elanvändaren väljer. Den stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 29 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 32 och 103 f.). Den genomför artikel 10.6 i elmarknadsdirektivet.

Hantering av risker

31 § En elleverantör ska

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och
2. vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans.

I paragrafen regleras grundläggande krav på elleverantörer när det gäller hantering av risker. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 29 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 36 och 62). Den genomför artikel 18a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet.

32 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 31 §, och
2. en skyldighet för elleverantörer att göra stresstester för att bedöma strategier och åtgärder.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elleverantörernas hantering av risker. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 29 b § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 36 och 62 f.). Den ska ses mot bakgrund av artikel 18a i elmarknadsdirektivet.

33 § Regeringen får meddela föreskrifter för viss tid om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning.

Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,
2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller
3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

I paragrafen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om prisreglering. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 29 c § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 36, 63 och 132). Den ska ses mot bakgrund av artikel 66a i elmarknadsdirektivet.

13 kap. Aggregeringstjänster

1 § En leverantör av aggregeringstjänster får inte hindras av andra marknadsaktörer från att få tillträde till elmarknaderna.

I paragrafen regleras att leverantörer av aggregeringstjänster ska ha rätt att få tillträde till elmarknaderna. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 30 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 43–45 och 103 f.). Den genomför artikel 17.3 a i elmarknadsdirektivet.

2 § En elanvändare ska kunna köpa och sälja andra eltjänster än elleverans, oberoende av sitt avtal med en elleverantör och utan leverantörens godkännande.

Paragrafen behandlar elanvändarens rätt att köpa och sälja andra eltjänster än elleverans. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 31 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 43–45 och 104). Paragrafen genomför artikel 13.1 och 13.2 första stycket i elmarknadsdirektivet.

3 § Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till den systemansvariga som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

I paragrafen finns en reglering om att det krävs en anmälan till den systemansvariga för att aggregeringstjänster ska få börja levereras. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 32 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 46 f. och 104).

4 § En elleverantör får inte ta ut oskäliga avgifter eller ställa oskäliga krav på en elanvändare med anledning av att elanvändaren har ett avtal om tillhandahållande av en aggregeringstjänst.

I paragrafen regleras att elleverantörer inte får ställa oskäliga krav på elanvändare som har avtal om aggregering. Paragrafen stämmer överens

med hittillsvarande 9 kap. 33 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 43–45 och 105). Den genomför artikel 17.3 e i elmarknadsdirektivet.

5 § En leverantör av aggregeringstjänster ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång

1. lämna information till elanvändare om avtalsvillkor innan ett avtal om aggregeringstjänster träffas,
2. på begäran av en elanvändare lämna uppgifter om elanvändarens efterfrågeflexibilitet, och
3. säkerställa att en elanvändare kan byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte.

Uppgifterna enligt första stycket 2 ska lämnas till elanvändaren utan kostnad.

Det ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag att byta leverantör av aggregeringstjänster.

I paragrafen regleras de krav som ställs på leverantörer av aggregeringstjänster i fråga om bl.a. byte av leverantör av sådana tjänster och om vilken information som ska lämnas till elanvändare. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 34 § ellagen (prop. 2022/23:59 s. 47 och 105). Den genomför artikel 12.1, 12.2 och 12.4, artikel 13.2 andra stycket, 13.3 och 13.4 och artikel 17.3 e i elmarknadsdirektivet.

14 kap. Energidelning

Deltagande i energidelning

1 § Den som överlåter rätten till delad el får inte ha energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

I paragrafen anges en begränsning i rätten att överlåta rätten till delad el. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför artikel 15a.2 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Begränsningen innebär att en elanvändare inte får ha som huvudsaklig verksamhet att i vinstsyfte överlåta rätten till el mot betalning till andra elanvändare. Den hindrar dock inte att den som driver en annan vinstdrivande verksamhet också överlåter rätten till delad el mot betalning. Regleringen tillåter också att verksamheter som inte drivs i vinstsyfte, t.ex. organisationer som inte bedriver kommersiell eller yrkesmässig verksamhet, överlåter rätten till delad el mot betalning, även om verksamheten inte har några andra intäkter. Exempel på sådana verksamheter är energigemenskaper. Om överlåtaren har energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet, är elleverantören till den elanvändare som tar emot den delade elen inte skyldig att göra avdrag för delad el enligt 6 § andra stycket, se vidare kommentaren till den paragrafen.

Vad som avses med delad el och med energidelning anges i 1 kap. 5 §.

2 § En elanvändare som sysselsätter fler än 250 personer och vars omsättning överstiger 50 miljoner euro per år eller vars balansomslutning överstiger 43 miljoner euro per år, får inte delta i energidelning om den sammanlagda installerade kapaciteten hos de produktions- och energilagringsanläggningar som används inom energidelningen överstiger 6 megawatt.

I paragrafen finns ett förbud för elanvändare med många anställda och en hög omsättning att delta i energidelning om kapaciteten hos de anläggningar som används överstiger vissa gränsvärden. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför artikel 15a.5 a i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Om en elanvändare har fler anställda eller en högre årsomsättning eller balansomslutning per år än vad som anges i paragrafen gäller det särskilda kravet om anläggningens kapacitet. Kravet gäller alltså oavsett vilken associationsrättslig form elanvändaren har eller om det är en offentlig eller privat aktör. Med deltagande i energidelning avses både att producera och överlåta rätten till delad el och att producera delad el för egen förbrukning, jfr förklaringen av vad som avses med energidelning i 1 kap. 5 § och kommentaren till den paragrafen. Kravet om kapacitetsbegränsning gäller alltså oavsett om elanvändaren överlåter rätten till delad el eller själv förbrukar delad el. Följden av att gränsvärdena för produktionsanläggningen inte respekteras är att den som levererar el till mottagarna av den delade elen inte behöver göra något avdrag för delad el, se 6 § andra stycket och kommentaren till den paragrafen.

Om flera produktions- eller energilagringsanläggningar används inom energidelningen, ska den sammanlagda installerade kapaciteten beaktas. Med installerad kapacitet avses vad anläggningen maximalt kan producera eller lagra.

I kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag finns vägledning om vilka uppgifter som kan ligga till grund för att bestämma antal anställda, årsomsättning och balansomslutning.

Områden där energidelning får ske

3 § Energidelning får endast ske mellan en inmatningspunkt och en uttagspunkt inom samma elområde.

I paragrafen anges att energidelning får ske inom ett elområde. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför artikel 15a.1 och 15a.5 b i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

Att energidelning bara får ske inom ett och samma elområde innebär att inmatningspunkten som hör till den anläggning som ingår i energidelningen måste finnas inom samma elområde som uttagspunkten hos den elanvändare som tar emot den delade elen. Om energidelningen utgörs av att en elanvändare överlåter rätten till el till en annan elanvändare, är det var inmatningspunkten till produktions- eller energilagringsanläggningens finns som är avgörande, inte var den överlåtande elanvändaren bor eller bedriver verksamhet.

Vad som avses med elområde anges i artikel 2.65 i EU:s elmarknadsförordning.

Krav på avtal om leverans av el

4 § En elanvändare får endast ta ut delad el från en uttagspunkt om elanvändaren har ingått ett avtal med en elleverantör om att den ska leverera el i uttagspunkten.

Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, ställer krav på att en elanvändare som vill ta emot delad el också måste ingå ett avtal om leverans av el med en elleverantör. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.

En elanvändare får endast ta ut delad el i en uttagspunkt om denne har ingått ett avtal om leverans av el med minst en elleverantör. Vad som avses med delad el och med uttagspunkt anges i 1 kap. 5 §. Kravet på att ha ett avtal med en elleverantör innebär att elanvändaren också måste ha ett avtal med en systemansvarig om att ta ut el i den berörda uttagspunkten för att få ta ut delad el i den, se 12 kap. 1 § och kommentaren till den paragrafen.

Förbud mot sämre villkor

5 § Elleverantörer och andra marknadsaktörer får inte erbjuda den som deltar i energidelning sämre villkor än de villkor som de erbjuder andra elanvändare, om inte skillnaden i villkor är objektivt och sakligt motiverad.

I paragrafen finns ett förbud mot att behandla elanvändare som deltar i energidelning sämre än andra elanvändare. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför artikel 15a.4 första stycket f i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.6.

Förbudet innebär att den som deltar i energidelning inte får utsättas för diskriminerande eller orättvis behandling (jfr artikel 15a.4 första stycket f i elmarknadsdirektivet). Elmarknadens aktörer får alltså inte erbjuda sämre villkor till en elanvändare enbart på den grunden att denne deltar i energidelning. Paragrafen hindrar inte objektiva och sakligt motiverade skillnader i villkoren för elanvändare som deltar i energidelning och elanvändare som inte gör det. Med marknadsaktör avses detsamma som i artikel 2.25 i elmarknadsförordningen, dvs. en fysisk eller juridisk person som producerar, köper eller säljer el, efterfrågeflexibilitet eller lagringstjänster, inklusive lägger handelsorder, på en eller flera elmarknader, däribland energibalansmarknader. Det kan, förutom elleverantörer t.ex. innefatta leverantörer av aggregeringstjänster och andra energitjänsteföretag. Alla de skyldigheter som enligt förevarande lag gäller för elleverantörer, systemansvariga, balansansvariga m.fl. i förhållande till elanvändare gäller även om elanvändaren deltar i energidelning.

Avdrag för delad el från den totala uppmätta förbrukningen

6 § En elleverantör ska vid debitering av förbrukad el för en elanvändare som tar emot delad el dra av den delade elen från elanvändarens totala uppmätta förbrukning.

Ett sådant avdrag behöver inte göras om

1. energidelningen har skett i strid med 1–3 §§,
2. de som deltar i energidelningen inte har uppfyllt sin anmälningsskyldighet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 §,
3. elleverantören inte har fått tillgång till de mätuppgifter som krävs för att kunna göra avdraget, eller
4. det saknas någon som har åtagit sig balansansvar för den inmatningspunkt som hör till den produktions- eller energilagringsanläggning som den delade elen matas in från.

I paragrafen anges huvudregeln att en elleverantör ska dra av delad el från en elanvändares totala uppmätta förbrukning och under vilka förutsättningar sådant avdrag inte behöver göras. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför artikel 15a.4 första stycket a i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.

Vad som avses med delad el framgår av 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

I *första stycket* anges den skyldighet för elleverantörer att dra av delad el från en elanvändares totala uppmätta förbrukning som är en grundläggande aspekt av energidelning. En elleverantör får inte debitera en elanvändare för all el som tagits ut från elanvändarens uttagspunkt, även om elleverantören är den enda leverantör som levererar el till elanvändaren. Elleverantören måste dra av den delade elen från den totala mängden förbrukad el och får därmed endast debitera elanvändaren för det som återstår efter att avdraget har gjorts. Det är endast denna mängd el som anses ha levererats av elleverantören.

I *andra stycket* anges under vilka förutsättningar en elleverantör inte är skyldig att göra något avdrag för delad el.

Av *första punkten* framgår att en elleverantör inte är skyldig att dra av delad el från den totala uppmätta förbrukningen om energidelningen strider mot något av villkoren i 1–3 §§. Det innebär att en elleverantör inte behöver göra något avdrag om den elanvändare som överlåter rätten till delad el har energidelningen som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet eller om inmatnings- och uttagspunkterna inom energidelningen ligger i olika elområden. Inte heller behöver något avdrag göras om någon av deltagarna i energidelningen har så hög omsättning eller balansomslutning och antal anställda att det särskilda kravet om kapacitetsbegränsning gäller, och det kravet inte har följts.

I *stycket andra punkten* anges att en elleverantör inte behöver göra ett avdrag för delad el om någon av de som deltar i energidelningen inte har anmält energidelningen i enlighet med föreskrifter som meddelas med stöd av 8 §, se kommentaren till den paragrafen.

Av *tredje punkten* framgår att en elleverantör som inte fått tillgång till de mätuppgifter som krävs för att kunna göra avdraget för delad el inte heller är skyldig att göra avdraget. En elleverantör kan få tillgång till mätuppgifter med stöd av 10 kap. 4 § eller med stöd av kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 av den 6 juni 2023 om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter. Elanvändaren som tar emot delad el måste tillåta att elleverantören ges tillgång till mätuppgifterna. I de fall där elanvändaren som tar emot den delade elen inte förfogar över produktionsanläggningen, måste den elanvändare som producerar den delade elen ge sådan tillåtelse. Det kan regleras i energidelningsavtalet.

I *fjärde punkten* anges att elleverantören inte är skyldig att göra avdrag, om det saknas någon som åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till den anläggning som den delade elen matas in från. Kraven på att det ska finnas en balansansvarig part vid den inmatningspunkt som delad el matas in genom och att den parten ska ha ingått avtal med både

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om metoder för beräkning av avdrag för delad el.

I paragrafen finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om metoder för att beräkna avdraget för delad el från den totala uppmätta förbrukningen. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.

Enligt elmarknadsdirektivet ska ett avdrag göras inom ett tidsintervall som inte är längre än avräkningsperioden för obalanser (artikel 15a.4 första stycket a). Med avräkningsperiod för obalanser avses den tidsenhet som används för beräkning av obalansen hos en balansansvarig part (artikel 2.25 i elmarknadsdirektivet och artikel 2.15 i elmarknadsförordningen). Enligt EU:s balansförordning ska avräkningsperioden vara 15 minuter (artikel 53.1). De flesta elanvändare får sin förbrukning mätt per kvart.

I föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet kan det alltså t.ex. anges att inmatad delad el ska mätas och registreras för varje kvart och sedan dras av från den förbrukning, dvs. det uttag av el i uttagspunkten som har uppmätts och registrerats för samma kvart. Att ange inom vilken tidsperiod det avdrag som avses i 6 § ska göras ryms inom ramen för att ta fram metoder för beräkningen av avdrag för delad el. Med stöd av bemyndigandet kan därmed föreskrifter meddelas som genomför elmarknadsdirektivet i denna del.

Utöver sådana föreskrifter om att beräkna avdraget och göra det under en viss tidsperiod kan det meddelas föreskrifter om hur avdraget ska beräknas när en elanvändare inte har rätt till all den delade el som matas in, utan endast en andel av den elen. Vid energidelning behöver det inte alltid vara så att den som tar emot delad el har rätt till all den el som matas in från en produktions- eller energilagringsanläggning som används inom energidelning. Exempelvis kan delägare i ett vindkraftverk ha avtalat om att de ska få tillgodoräkna sig en andel av den el som produceras som motsvarar deras ägarandel i vindkraftverket. Två elanvändare kan också ha kommit överens med varandra inom ramen för ett energidelningsavtal om att endast en del av den delade elen som matas in från en anläggning ska tillgodoräknas en av dem.

Vad som avses med delad el anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

Föreskrifter om anmälningar och register

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för den som deltar i eller har deltagit i energidelning att till berörda elleverantörer anmäla sitt deltagande eller att deltagandet har upphört,
2. hur en elleverantör ska hantera anmälningar som avses i 1,
3. att en elleverantör får begära att en elanvändare kompletterar sin anmälan innan avdrag för den delade elen kan göras, och

4. att en elleverantör ska föra register över de anmälningar om energidelning som har kommit in till elleverantören och om vilka uppgifter som ska finnas i registret.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet för elanvändare och om hur leverantörer ska hantera anmälningarna. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet. Med stöd av paragrafen kan föreskrifter som genomför artikel 15a.4 första stycket h i elmarknadsdirektivet meddelas. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.9.

De föreskrifter som kan meddelas med stöd av *första punkten* kan avse en elanvändares skyldighet att anmäla att denne tar emot el till en eller flera elleverantörer. I föreskrifterna kan det t.ex. anges att en elanvändare som har två olika elleverantörer till två olika fastigheter ska anmäla energidelningen till båda leverantörerna. Det kan också anges vad en anmälan ska innehålla. En anmälan bör innehålla uppgifter som kan ligga till grund för bedömningen av om elleverantören i enlighet med 6 § inte är skyldig att göra något avdrag för delad el från den totala förbrukningen.

Enligt *andra punkten* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer anta föreskrifter om hur en elleverantör ska hantera en anmälan. I sådana föreskrifter kan det t.ex. anges att en elleverantör måste bekräfta mottagandet av en anmälan.

Enligt *tredje punkten* kan föreskrifter meddelas som anger att en elleverantör har rätt att begära att en ofullständig anmälan kompletteras.

Enligt *fjärde punkten* kan föreskrifter meddelas som innebär att en elleverantör ska föra register över anmälningar om energidelning. I föreskrifterna kan det också anges vilka uppgifter som ska finnas i registret. Där kan det t.ex. anges att registret ska uppdateras varje gång en anmälan kommer in. Skyldigheten att föra register bör gälla alla elleverantörer som tar emot anmälningar om energidelning och oavsett om samma energidelning registrerats hos någon annan elleverantör eller inte.

Organisatörer av energidelning

9 § Med *organisatör av energidelning* avses den som har utsetts av deltagare i energidelning för att

1. göra anmälningar som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 §,
2. kommunicera med marknadsaktörer om energidelningen,
3. ansvara för installation eller drift av de produktions- eller energilagringsanläggningar som används inom energidelningen,
4. ge stöd i att reglera uttag av delad el,
5. ingå avtal om energidelning i en elanvändares namn, eller
6. hantera faktureringen av elanvändare som tar emot delad el.

Den som har utsetts enligt första stycket är inte att anse som organisatör av energidelning om denne

– själv deltar i samma energidelning, eller

– äger eller förvaltar de produktions- eller energilagringsanläggningar som ingår i energidelningen och anläggningarna har en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt.

I paragrafen anges vad som avses med en organisatör av energidelning. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför artikel 15a.3 första stycket och delar av 15a.4 första stycket h i elmarknadsdirektivet. Den utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

Vad som avses med delad el anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

Av *första stycket* framgår att den som utses av deltagare i energidelning för att utföra någon eller alla de uppgifter som listas i stycket anses vara organisatör av energidelning.

Att en organisatör av energidelning har utsetts för att sköta vissa uppgifter innebär inte att elanvändarens skyldigheter enligt lagen övergår till organisatören. Uppräkningen hindrar inte att en organisatör av energidelning också utför andra uppgifter, som inte listas i lagen. En organisatör måste dock fullgöra någon av de listade uppgifterna för att anses som organisatör.

I *första punkten* anges att en organisatör av energidelning får utses för att på en elanvändares vägnar göra anmälningar, t.ex. om att denne tar emot delad el. Vilka typer av anmälningar som kan krävas kommer att regleras i föreskrifter som meddelas med stöd av 8 §.

Enligt *andra punkten* får en organisatör av energidelning utses för att, utöver att göra anmälningar för elanvändarens räkning, också i övrigt kommunicera med andra aktörer på elmarknaden. Det kan t.ex. innefatta att marknadsföra deltagande i energidelningen till andra elanvändare.

I *tredje punkten* anges att en organisatör av energidelning får utses för att ansvara för drift och installation av den produktions- eller energilagringsanläggning som används inom energidelningen. Av 1 kap. 5 § framgår att organisatören också kan äga anläggningen, se kommentaren till den paragrafen.

I *fjärde punkten* anges att en organisatör får utses för att ge stöd i att reglera uttaget av delad el. Det omfattar uttag av el från både lokal- och regionnät och interna nät. Med interna nät avses nät som innehavaren använder för transport av el för egen räkning. Stödet kan t.ex. bestå i att automatisera värmepumpar, elbilsladdare eller batterier som samordnas så att uttaget av el sker under samma kvart som den delade elen matas in.

Enligt *femte punkten* får en organisatör av energidelning utses för att ingå avtal om energidelning i en elanvändares namn. Det gäller både elanvändare som vill delta i energidelning genom att överlåta eller förvärva rätten till delad el. Civilrättsliga bestämmelser om handelsagentur och fullmakt finns bl.a. i lagen (1991:351) om handelsagentur och lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område.

I *sjätte punkten* anges att en organisatör av energidelning får utses för att hantera faktureringen av elanvändare som tar emot delad el inom energidelningen. Det som avses är t.ex. fakturering för överlåtelse av rätten till el eller för driftskostnader för produktions- eller energilagringsanläggningen. Fakturering av levererad el är elleverantörens ansvar.

I *andra stycket* anges i vilka fall den som har utsetts för att fullgöra någon eller alla de uppgifter som listas i första stycket ändå inte ska anses vara organisatör av energidelning. Av *första strecksatsen* framgår att den som deltar i energidelning inte själv kan utses till organisatör för samma

energidelningsarrangemang. Det hindrar dock inte att någon som deltar i ett annat energidelningsarrangemang utses till organisatör. Av *andra strecksatsen* följer att den som äger eller förvaltar produktions- eller energilagringsanläggningar som ingår i energidelning, utan att själv delta i energidelningen, kan utses till organisatör av energidelningen. Att enbart äga eller förvalta den anläggning som används, men inte själv förbruka den producerade elen eller överlåta rätten till den, anses inte som deltagande. Den som äger eller förvaltar en anläggning och som hyr ut den till personer som vill delta i energidelning kan alltså vara organisatör av energidelningen. Anläggningen som organisatören äger eller förvaltar får dock inte ha en installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt. Om organisatören äger flera anläggningar som alla används i samma energidelningsarrangemang får inte den sammanlagda installerade kapaciteten överstiga 6 megawatt.

10 § En organisatör av energidelning ska tillhandahålla sina tjänster på icke-diskriminerande och transparenta villkor.

I paragrafen anges de skyldigheter som en organisatör av energidelning har enligt lagen. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

Elanvändare och organisatörer har stor frihet att själva utforma de villkor som ska gälla för organisatörens uppdrag. Av paragrafen följer att organisatören ska tillhandahålla sina tjänster på icke-diskriminerande och transparenta villkor.

Endast den omständigheten att en organisatör av energidelning har olika villkor i olika avtal är inte tillräckligt för att anse att villkoren är diskriminerande. En bedömning av vad som utgör ett diskriminerande villkor måste göras i det enskilda fallet. Att villkoren ska vara transparenta innebär att de ska vara tillräckligt tydliga för att motparten ska förstå villkorens innebörd.

Skyldigheter i vissa fall

Tillämpningsområdet för 12–23 §§

11 § Bestämmelserna i 12–23 §§ tillämpas när en elanvändare ingår avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el genom en organisatör av energidelning som har i uppdrag att hantera faktureringen av den som förvärvar rätten till den delade elen. Detta gäller dock inte när överlåtaren och förvärvaren är fysiska personer och den delade elen matas in från en produktions- eller energilagringsanläggning som finns på en fastighet med

1. ett småhus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 30 kilowatt, eller
2. ett flerbostadshus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 100 kilowatt.

I paragrafen anges vilka bestämmelser som är tillämpliga när en elanvändare som överlåter rätten till delad el mot betalning har utsett en organisatör för energidelning för att sköta vissa uppgifter. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet. Den genomför delvis artikel 15a.4 första stycket c och artikel 15a.4 andra stycket i elmarknadsdirektivet.

Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.11 och 8.13.

En elanvändare som överlåter rätten till delad el mot ett pris, har i vissa fall särskilda skyldigheter enligt lagen. Detta gäller dock bara om överlåtaren ingår avtalet om att överlåta rätten till delad el genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen inom energidelningen. Kraven är kumulativa, vilket innebär att de uppräknade paragraferna endast är tillämpliga om organisatören både har utsetts för att ingå avtalet och för att sköta faktureringen. Vad som avses med delad el anges i 1 kap. 5 §. Vad som avses med organisatör av energidelning anges i 14 kap. 9 §.

Om överlåtelsen av rätten till delad el sker mellan två fysiska personer, gäller inte de särskilda skyldigheterna för överlåtare, även om överlåtelsen sker mot betalning och en organisatör är inblandad. En förutsättning för att undantaget ska gälla är att den delade elen produceras av en anläggning vars installerade kapacitet inte överstiger gränsvärdena i paragrafen. Anläggningen måste dessutom vara installerad på en fastighet med ett småhus eller ett flerbostadshus. Exempel på sådana anläggningar är solcellspaneler som är installerade på taket till ett flerbostadshus eller ett batteri i källaren på ett småhus. Med installerad kapacitet avses den maximala produktionskapacitet som anläggningen har.

Avtal med en organisatör av energidelning som mellanman

12 § En överlåtare ska se till att ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el innehåller följande uppgifter:

1. överlåtarens och organisatörens namn och adress,
2. överlåtarens eller organisatörens telefonnummer och webbplats,
3. när avtalet träffas och från vilken tidpunkt rätten till elen kommer att överlåtas,
4. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
5. vilka tjänster avtalet omfattar,
6. vilka åtaganden överlåtaren har gentemot förvärvaren,
7. villkoren för fakturering och betalning,
8. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
9. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
10. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
11. villkoren för ersättning om överlåtaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
12. var förvärvaren kan hitta information om priser, övriga tjänster och villkor, och
13. information om konsumenträttigheter och om hur tvistlösning utanför domstol inleds, om förvärvaren är en konsument.

I paragrafen anges vilka uppgifter ett avtal om att överlåta rätten till delad el ska innehålla om förutsättningarna i 11 § första meningen är uppfyllda. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10 i direktivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen,

se 11 § första meningen. Vad som avses med delad el och med konsument anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

I *första punkten* anges att avtalet ska innehålla överlåtarens och organisatörens namn och adress.. Detta skiljer sig från vad som anges i *andra punkten*, nämligen att antingen överlåtarens eller organisatörens telefonnummer och webbplats ska anges i avtalet.

De uppgifter som ska anges enligt *tredje–elfte punkterna* motsvarar i stort de uppgifter som ska anges i avtal om leverans av el, jfr kommentaren till 12 kap. 14 §.

Enligt *tredje punkten* ska det anges i avtalet vid vilken tidpunkt som det ingås och från vilken tidpunkt som rätten till el kommer att överlåtas. Denna uppgift kan bl.a. ligga till grund för en elleverantörs bedömning av från när denne ska börja göra avdrag för delad el enligt 6 §.

Enligt *fjärde punkten* ska det anges i avtalet om det är tidsbegränsat, och i så fall när det löper ut, eller om avtalet gäller tills vidare. Om avtalet är tidsbegränsat ska det enligt *åttonde punkten* anges vad som gäller för förlängning av avtalet.

Enligt *femte punkten* ska det framgå av avtalet om det utöver energidelningen omfattar några andra tjänster.

Enligt *sjätte punkten* ska det anges i avtalet vilka åtaganden den som överlåter rätten till delad el har gentemot förvärvaren. Enligt *elfte punkten* ska det också finnas information i avtalet om villkoren för ersättning om överlåtaren inte uppfyller sina åtaganden.

Av *sjunde punkten* framgår att avtalet ska innehålla uppgifter om villkoren för fakturering och betalning. Bestämmelser om fakturering och betalning finns också i 17–21 §§, se kommentarerna till de paragraferna.

I *tolfte punkten* anges att avtalet också ska innehålla information om var en förvärvare av rätten till delad el kan hitta information om priser och övriga tjänster och villkor.

De uppgifter som anges i *trettonde punkten* behöver bara anges om förvärvaren av rätten till den delade elen är en konsument. Med tvistlösning utanför domstol i trettonde punkten avses i första hand Allmänna reklamationsnämndens verksamhet. Om Allmänna reklamationsnämnden inte är behörig att ta upp en tvist, kan information om annan alternativ tvistlösning lämnas.

Om den som överlåter rätten till delad el inte uppfyller kraven i fråga om avtalsinnehåll, får tillsynsmyndigheten förelägga överlåtaren att vidta rättelse. Avsaknaden av en viss uppgift påverkar dock inte avtalets civilrättsliga giltighet.

Information om avtalsvillkor

13 § Innan ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el ingås eller bekräftas ska överlåtaren se till att förvärvaren får

1. information om avtalsvillkoren, och
2. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

I paragrafen regleras skyldigheterna för den som överlåter rätten till delad el att se till att förvärvaren får viss information. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10 i direktivet. Över-

vägandena finns i avsnitt 8.12. Den utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

Den som överlåter rätten till delad el mot betalning ska se till att förvärvaren får information om avtalsvillkoren och en sammanfattning av de viktigaste villkoren. Paragrafens utformning innebär att det är möjligt att delegera uppgiften till organisatören för energidelning, t.ex. genom ett villkor om det i avtalet med organisatören. Det är dock den som överlåter rätten till delad el som är skyldig att på något sätt se till att informationen och sammanfattningen lämnas i enlighet med paragrafen. Även om uppgiften genom ett civilrättsligt avtal har delegerats till organisatören, kan tillsynsmyndigheten endast ingripa mot överlåtaren, om organisatören inte fullgör uppgiften.

Vad som avses med delad el anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att en överlåtare ska lämna viss information till förvärvarna på sin webbplats, i reklam eller på något annat sätt, och
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 12 § som ska finnas med i den sammanfattning som avses i 13 § 2 och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

I paragrafen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om informationsskyldighet och om sammanfattningen av avtalsvillkoren. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet. Den utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Med stöd av paragrafen kan föreskrifter meddelas som delvis genomför artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Bemyndigandet tillåter endast att föreskrifter meddelas för att ange vilka skyldigheter en överlåtare har när ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

Med stöd av bemyndigandet i *första punkten* kan föreskrifter meddelas om att information måste lämnas om bl.a. konsumenters rättigheter, om priser och om vilka tjänster som erbjuds inom energidelningen. Med stöd av bemyndigandet kan även föreskrifter meddelas om hur informationen ska lämnas.

Med stöd av *andra punkten* kan föreskrifter meddelas om vilka avtalsvillkor som ska ingå i den sammanfattning som ska ges till den som tar emot den delade elen. I föreskrifterna kan också anges hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Information om ändrade avtalsvillkor

15 § En överlåtare som med stöd av avtalet avser att ändra villkoren för ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el som löper tills vidare, ska se till att förvärvaren får ett särskilt meddelande om ändringen och om rätten att säga upp

avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för rätten till den delade elen, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Förvärvaren ska få meddelandet senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas eller, om förvärvaren är en konsument, senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

I paragrafen anges vilka skyldigheter en överlåtare har i samband med ändring av avtalsvillkoren i ett avtal om överlåtelse av rätten till delad el mot betalning. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet. Den genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10 i direktivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen. Vad som avses med delad el anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

Enligt *första stycket* måste en överlåtare som avser att ändra villkoren i ett avtal om att överlåta rätten till delad el, se till att förvärvarna av rätten till den delade elen får meddelande om denna avsikt innan ändringen sker. En förutsättning är att överlåtaren enligt avtalet har rätt att ensidigt ändra avtalsvillkoren. Om ändringen avser priset för rätten till den delade elen, ska också skälen för ändringen anges i meddelandet.

Paragrafens utformning innebär att det är möjligt att delegera uppgiften till organisatören för energidelning, t.ex. genom ett villkor om det i avtalet med organisatören. Det är dock överlåtaren som är skyldig att på något sätt se till att information lämnas i enlighet med paragrafen. Även om uppgiften genom ett civilrättsligt avtal har delegerats till organisatören, kan tillsynsmyndigheten endast ingripa mot överlåtaren, om organisatören inte fullgör uppgiften.

I *andra stycket* anges olika tidsfrister för när förvärvaren av rätten till den delade elen senast måste informeras. Om förvärvaren är en konsument är fristen två månader, och i annat fall två veckor.

Information om alternativ till att avtalet upphör

16 § En överlåtare som mot betalning har överlåtit rätten till delad el till en konsument, ska före en uppsägning av det avtalet på grund av konsumentens avtalsbrott se till att konsumenten informeras om vilka alternativ som finns till att avtalet upphör.

I paragrafen anges att en överlåtare av rätten till delad el mot betalning i vissa fall ska informera en konsument om alternativ till att avtalet upphör. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10 i direktivet. Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

En överlåtare får säga upp ett avtal om att mot betalning överlåta rätten till delad el som slutits med en konsument på grund av att konsumenten har brutit mot villkoren i avtalet. Överlåtaren är dock skyldig att innan

avtalet upphör se till att konsumenten informeras om vilka alternativ som finns till att avtalet upphör.

Paragrafens utformning innebär att det är möjligt att delegera uppgiften till organisatören för energidelning, t.ex. genom ett villkor om det i avtalet med organisatören. Det är dock överlåtaren som är skyldig att på något sätt se till att information lämnas i enlighet med paragrafen. Även om uppgiften genom ett civilrättsligt avtal har delegerats till organisatören, kan tillsynsmyndigheten endast ingripa mot överlåtaren, om organisatören inte fullgör uppgiften. Vilken information som lämnas får anpassas efter det enskilda avtalet och avtalsbrottets natur. Exempel på sådan information kan vara att avtalet sägs upp om inte konsumenten betalar obetalda fakturor.

Vad som avses med delad el och med konsument anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

Fakturering och faktureringsinformation

17 § Fakturering inom energidelning ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning. Faktureringen får baseras på beräknade mängder endast om det saknas mätresultat.

I paragrafen regleras vilket underlag fakturering inom energidelning ska baseras på. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 18 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

Som huvudregel ska faktureringen baseras på uppmätt faktisk förbrukning av den delade elen. Faktureringen får bara baseras på beräknade mängder om det saknas mätresultat som gör det möjligt för den som överlåter rätten till delad el att fakturera baserat på faktisk förbrukning. Den som överlåter rätten till delad el eller den organisatör som sköter faktureringen kan få tillgång till nödvändiga mätuppgifter genom att använda befintliga förfaranden i enlighet med vad som följer av 10 kap. och föreskrifter som ansluter till det kapitlet och av kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fakturering för rätten till delad el och om en skyldighet för överlåtaren att lämna information till mottagarna av delad el i samband med faktureringen.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om fakturering och faktureringsinformation vid överlåtelse av rätten till delad el. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet. Den utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas som delvis genomför artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Vad som avses med delad el anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

De föreskrifter som meddelas med stöd av paragrafen kommer endast att vara tillämpliga om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen. Föreskrifter om fakturering kan bl.a. ange att fakturan ska vara tydlig, att elanvändarna inom energidelningen ska kunna få elektroniska fakturor, vilken information som ska finnas på fakturan och hur den ska utformas. Med information i samband med fakturering avses information som inte behöver finnas på själva fakturan. I de föreskrifter som meddelas kan det anges att informationen ska avse elanvändarens faktiska förbrukning av delad el.

19 § En överlåtare av rätten till delad el får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla fakturor eller information enligt de föreskrifter som meddelas med stöd av 18 §. Överlåtaren ska se till att organisatören inte tar ut någon sådan avgift.

Paragrafen innehåller ett förbud mot att ta ut avgifter för att tillhandahålla dem som tar emot delad el fakturor och faktureringsinformation. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 18 i direktivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

En överlåtare måste se till att en organisatör inte tar ut några extra avgifter. Det kan t.ex. åstadkommas genom att ett sådant villkor anges i uppdragsavtalet med organisatören.

Betalningssätt

20 § En överlåtare av rätten till delad el ska se till att förvärvaren erbjuds flera betalningssätt och inte missgynnas på grund av det betalningssätt som förvärvaren har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

I paragrafen ställs det krav på valfrihet rörande betalningssätt och begränsningar av vilka avgifter som får tas ut för ett valt betalningssätt. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10 i direktivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

I *första stycket* anges att en överlåtare av rätten till delad el ska se till att förvärvarna erbjuds flera betalningssätt. Det gäller oavsett om betalning ska ske direkt till överlåtaren eller genom organisatören. Överlåtaren måste se till att organisatören uppfyller denna skyldighet, t.ex. genom att föra in ett villkor om det i organisatörens uppdragsavtal.

I *andra stycket* anges att de avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för att hantera ett system med förskottsbetalning inte får överstiga betalningsmottagarens kostnader för betalningssättet eller systemet. Betalningsmottagare kan antingen vara överlåtaren eller organisatören. Det är överlåtaren som ska se till att även organisatören följer kravet.

Slutfaktura vid uppsägning

21 § En överlåtare ska se till att en förvärvare som har sagt upp ett avtal om att mot betalning överlåta och förvärva rätten till delad el får en slutfaktura inom sex veckor från den dagen då avtalet sades upp.

Om förvärvaren är ett litet företag eller en konsument, får inga avgifter tas ut för att tillhandahålla slutfakturan. I andra fall ska de avgifter som tas ut vara skäliga.

Paragrafen innehåller krav på att tillhandahålla en slutfaktura vid uppsägning och att fakturan i vissa fall ska tillhandahållas kostnadsfritt. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet. Den genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10 i direktivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

Enligt *första stycket* ska en överlåtare se till att en förvärvare som har sagt upp ett avtal om att mot betalning överlåta och förvärva rätten till delad el, får en slutfaktura inom sex veckor från uppsägningen. Paragrafens utformning innebär att det är möjligt att delegera uppgiften till organisatören för energidelning, t.ex. genom ett villkor om det i avtalet med organisatören. Eftersom organisatören är utsedd för att sköta faktureringen, är det också sannolikt att det är organisatören som skickar slutfakturan. Det är dock överlåtaren som är skyldig att på något sätt se till att skyldigheterna i paragrafen uppfylls. Även om uppgiften genom ett civilrättsligt avtal har delegerats till organisatören, kan tillsynsmyndigheten endast ingripa mot överlåtaren, om organisatören inte fullgör uppgiften.

I *andra stycket* anges att slutfakturan ska tillhandahållas kostnadsfritt, om förvärvaren av rätten till den delade elen är konsument eller ett litet företag. I annat fall får endast skäliga avgifter tas ut för tillhandahållandet. Förklaringar av vad som avses med delad el och med konsument finns i 1 kap. 5 §. Vad som avses med ett litet företag framgår av förklaringen av små företag i samma paragraf.

Rutiner för klagomålshantering

22 § En överlåtare av rätten till delad el ska ha rutiner för att hantera klagomål från förvärvare eller säkerställa att organisatören av energidelning har sådana rutiner.

I paragrafen ställs det krav på att det ska finnas rutiner för att hantera klagomål. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10 i direktivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

Skyldigheten att ha rutiner för klagomålshantering är fullgjord om antingen överlåtaren eller organisatören har sådana rutiner. Om det är organisatören som hanterar klagomål från förvärvarna av den delade elen, är det lämpligt att det även finns rutiner för att vid behov föra klagomålen vidare till överlåtaren.

Information inför byte av energidelningsarrangemang

23 § En överlåtare av rätten till delad el ska, i den utsträckning en förvärvare begär det, på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång, göra de uppgifter tillgängliga som krävs för att förvärvaren ska kunna byta energidelningsarrangemang. Uppgifterna ska inom tre veckor från begäran göras tillgängliga för förvärvaren eller den som förvärvaren pekar ut. Uppgifterna får göras tillgängliga av organisatören av energidelning.

Uppgifterna ska göras tillgängliga utan kostnad, om förvärvaren är en konsument eller ett litet företag.

Paragrafen innebär en skyldighet för den som överlåter rätten till delad el att vidta nödvändiga åtgärder för att förvärvaren ska kunna byta energidelningsarrangemang, om förvärvaren begär det. Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, genomför delvis artikel 15a.3 andra stycket i elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 12 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

Paragrafen är endast tillämplig om avtalet har ingåtts genom en organisatör av energidelning som också har i uppdrag att sköta faktureringen, se 11 § första meningen.

Av *första stycket* framgår att en överlåtare av rätten till delad el är skyldig att göra de uppgifter tillgängliga som krävs för att en förvärvare av delad el ska kunna byta energidelningsarrangemang. Med byte av energidelningsarrangemang avses i praktiken att en elanvändare börjar ta emot delad el från en annan produktions- eller energilagringsanläggning än den tidigare. Att den befintliga produktions- eller energilagringsanläggningen som används inom energidelningen byts ut är inte ett byte. Ett byte sker först när förvärvaren säger upp avtalet om att överlåta och förvärva rätten till delad el mot betalning för att teckna ett nytt avtal med någon annan elanvändare eller för att förbruka delad el från en anläggning som elanvändaren själv äger, leasar eller hyr helt eller delvis.

Paragrafen hindrar inte att överlåtaren motsätter sig att avtalet sägs upp. Den innebär inte heller att den uppsägningstid som anges i avtalet inte ska gälla. Den innebär endast att överlåtaren ska göra uppgifter om förvärvaren tillgängliga, antingen för förvärvaren själv eller för en ny organisatör eller överlåtare av delad el. Det ska dock bara ske i den utsträckning som förvärvaren begär det.

Exempel på uppgifter som kan göras tillgängliga är uppgifter om anläggnings-id, kontaktuppgifter till förvärvaren eller andra uppgifter som krävs för faktureringen. Tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter regleras i 10 kap. och föreskrifter som ansluter till det kapitlet och i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

Uppgifterna ska göras tillgängliga på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång. Det innebär t.ex. att en överlåtare inte får tillämpa olika avgifter för att vidta samma åtgärd för två olika förvärvare, utan att det finns objektiva grunder för det. En överlåtare får delegera till organisatören att vidta de nödvändiga åtgärderna. De åtgärder som krävs för att genomföra bytet ska vidtas inom tre veckor från det att förvärvarens begäran gjordes.

I *andra stycket* anges att en överlåtare ska se till att uppgifterna om förvärvaren görs tillgängliga utan kostnad, om förvärvaren är en konsument eller ett litet företag. En förklaring av vad som avses med en konsument finns i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen. Vad som avses med ett litet företag framgår av förklaringen av små företag i samma paragraf.

Energidelning i offentlig sektor

24 § En myndighet eller ett offentligt styrt organ som överlåter rätten till delad el mot betalning eller utan kostnad från en egen produktions- eller energilagringsanläggning till en eller flera elanvändare får inte vägra att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el med en utsatt kund.

Detta gäller inte om myndigheten eller det offentligt styrda organet kan visa att minst 10 procent av den el som matas in från anläggningen redan går till utsatta kunder.

I paragrafen regleras en kontraheringsplikt för myndigheter och offentligt styrda organ som deltar i energidelning i vissa fall. Paragrafen genomför artikel 15a.8 i elmarknadsdirektivet. Den har ingen tidigare motsvarighet. Den utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 8.14.

I *första stycket* anges att myndigheter och offentligt styrda organ inte får vägra att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el till någon som anses vara en utsatt kund. Med myndigheter avses statliga förvaltningsmyndigheter och kommunala och regionala myndigheter. Vad som avses med delad el, offentligt styrda organ och utsatt kund anges i 1 kap. 5 §, se kommentaren till den paragrafen.

För att kontraheringsplikten ska aktualiseras krävs att myndigheten själv, eller det offentligt styrda organet självt, äger anläggningen där elen produceras eller lagras. Det krävs också att myndigheten eller organet redan har ingått avtal om att överlåta rätten till delad el med någon annan elanvändare. Om myndigheten eller det offentliga styrda organet förbrukar all den delade elen t.ex. på en annan fastighet än den där produktions- eller energilagringsanläggningen finns, gäller det ingen kontraheringsplikt. Paragrafen medför ingen skyldighet för myndigheter eller offentligt styrda organ att aktivt söka upp utsatta kunder.

I *andra stycket* anges att en myndighet eller ett offentligt styrt organ får vägra att ingå avtal om energidelning om det kan visas att minst 10 procent av den delade el som matas in redan går till utsatta kunder.

15 kap. Avbrottsersättning

1 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i detta kapitel är till nackdel för elanvändare är utan verkan mot dem.

Av paragrafen framgår det att avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i kapitlet är till nackdel för elanvändare är utan verkan mot dem. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 9 § första stycket ellagen (prop. 2005/06:27 s. 31 och 58).

2 § Avbrottsersättning enligt 3–7 §§ ska avräknas från skadestånd som enligt andra bestämmelser i denna lag eller annan lag betalas på grund av samma elavbrott.

Av paragrafen följer att avbrottsersättning enligt bestämmelserna i kapitlet ska avräknas från ett eventuellt skadestånd som ska utges enligt andra bestämmelser i lagen eller annan lag för de skador som ett elavbrott har orsakat. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 9 § andra stycket ellagen (prop. 2005/06:27 s. 41 f. och 58).

3 § En elanvändare har rätt till avbrottsersättning, om uttagspunkten är elektriskt frånkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar.

Elanvändaren har inte rätt till avbrottsersättning om

1. avbrottet beror på elanvändarens försummelse,
2. distributionen av el avbryts för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet och avbrottet inte pågår längre än åtgärden kräver,
3. avbrottet är hänförligt till ett fel i en koncessionshavares ledningsnät och felet beror på ett hinder utanför den koncessionshavarens kontroll som koncessionshavaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder koncessionshavaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit, eller
4. avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.

Paragrafen innehåller de grundläggande förutsättningarna för att en elanvändare ska ha rätt till avbrottsersättning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 10 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 30–33 och 58 f. och prop. 2012/13:193 s. 7–9 och 11).

4 § Avbrottsersättning ska betalas av den som har koncession för det elnät som elanvändaren är direkt ansluten till.

Av paragrafen framgår att det alltid är den som har koncession för det elnät till vilket den avbrottsdrabbade elanvändaren är direkt ansluten som ska betala avbrottsersättningen. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 11 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 31 f. och 59).

5 § När avbrottsersättning beräknas ska en period med avbruten distribution av el (avbrottsperiod) anses avslutad vid den tidpunkt då avbrottet upphört, om distributionen därefter har fungerat oavbrutet under de närmast följande två timmarna.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om när den ersättningsgrundande avbrottsperioden ska anses avslutad. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 12 § första stycket ellagen (prop. 2005/06:27 s. 34 f. och 59 f.).

6 § Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod om minst tolv timmar och högst tjugofyra timmar betalas med 12,5 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Om avbrottsperioden är längre än tjugofyra timmar ska för varje därefter påbörjad tjugofyratimmarsperiod ytterligare ersättning betalas med 25 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod uppgå till högst 300 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad.

I paragrafen regleras avbrottsersättningens storlek. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 12 § andra–fjärde styckena ellagen (prop. 2005/06:27 s. 34–37 och 59 f.).

7 § Om skyldigheten att betala avbrottsersättning är oskäligt betungande med hänsyn till de ekonomiska förhållandena hos den som är ersättningsskyldig enligt 4 § eller den som slutligt ska betala ersättningen enligt 10 §, får ersättningen jämkas efter vad som är skäligt.

Ersättningen får också jämkas efter vad som är skäligt, om arbetet med att få i gång distributionen av el har behövt senareläggas för att inte utsätta arbetstagarna för betydande risker.

I paragrafen finns bestämmelser om jämkning av avbrottsersättning. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 13 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 39 f. och 60).

8 § Avbrottsersättningen ska betalas till elanvändaren utan oskäligt dröjsmål och aldrig senare än sex månader från utgången av den månad då den ersättningsskyldiga fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet.

Den ersättningsskyldiga ska betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635), om betalning inte sker i rätt tid.

I paragrafen regleras när en fordran på avbrottsersättning ska betalas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 14 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 39–41 och 61).

9 § Om elanvändaren trots 8 § inte har fått avbrottsersättning och inte har gjort anspråk på ersättning från den ersättningsskyldiga inom två år från det att avbrottet upphörde, är rätten till ersättning förlorad.

I paragrafen regleras frågan om reklamation av ett elavbrott som ger rätt till avbrottsersättning. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 15 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 39–41 och 62).

10 § Den som är ersättningsskyldig enligt 4 § har, i den utsträckning avbrottet är hänförligt till ett fel i en annan koncessionshavares ledningsnät, rätt att från den koncessionshavaren få ersättning för det som enligt 3–7 §§ har betalats till elanvändaren.

I paragrafen regleras en regressrätt för den som är skyldig att betala avbrottsersättning till elanvändare. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 10 kap. 16 § ellagen (prop. 2005/06:27 s. 42 f. och 62).

16 kap. Avbrytande av distribution av el till konsumenter

Avtalsvillkor som avviker från kapitlet

1 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i detta kapitel är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

I paragrafen slås det fast att kapitlets bestämmelser är tvingande till konsumenternas förmån. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 11 kap. 1 § andra stycket ellagen (prop. 1996/97:136 s. 185 f. och prop. 2022/23:59 s. 106).

Konsumentens avtalsbrott

2 § Distribution av el till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med den systemansvariga eller elleverantören om distribution eller leverans av el,
2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,
3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om det inte rör sig om utebliven betalning, tillsammans med uppmaningen informerats om att distributionen annars kan komma att avbrytas,
4. den tid som avses i 3 har löpt ut,
5. rättelse inte har skett, och
6. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller en omfattande sakskada.

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får distributionen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att distributionen av el till en konsument som har gjort sig skyldig till ett avtalsbrott ska få avbrytas. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 11 kap. 2 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 95–97, prop. 2017/18:237 s. 107 f. och prop. 2022/23:59 s. 106).

3 § Vid utebliven betalning får distributionen av el till en konsument avbrytas endast om

1. betalningen avser distribution eller leverans av el,
2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informerats om vilka alternativ som finns för att undvika att distributionen avbryts,
3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att distributionen annars kan avbrytas,
4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen distribuerad,
5. de tre veckorna som avses i 3 har löpt ut,
6. socialnämnden inte inom de tre veckorna skriftligen har meddelat den som lämnade meddelandet enligt 4 att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden,
7. betalningen inte har skett, och
8. fordringen inte är tvistig.

Paragrafen behandlar särskilda förutsättningar som ska vara uppfyllda för att distributionen av el ska få avbrytas vid utebliven betalning. Den

stämmer i sak överens med hittillsvarande 11 kap. 3 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 95–97, prop. 2017/18:237 s. 108–110 och prop. 2022/23:59 s. 34 och 106 f.).

4 § En systemansvarig och en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att distributionen avbryts,
2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och
3. avstängningsåtgärden.

Paragrafen behandlar konsumentens skyldighet att utge ersättning för den systemansvarigas och elleverantörens kostnader i anledning av förfarandet i 2 och 3 §§. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 11 kap. 4 § ellagen (prop. 2017/18:237 s. 108 f. och prop. 2022/23:59 s. 34 och 107).

Säkerhetsskäl

5 § Den systemansvariga får avbryta distributionen av el till en konsument om det behövs för att den systemansvariga ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller
2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.

Ett sådant avbrott får inte pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om den systemansvariga kan förutse annat än kortvariga avbrott i distributionen, ska konsumenten informeras om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska informeras personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Paragrafen behandlar i vilka fall den systemansvariga får avbryta distributionen av el och att den systemansvariga har en skyldighet att informera konsumenten om den kan förutse att avbrottet inte är kortvarigt. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 11 kap. 5 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 189 f. och prop. 2022/23:59 s. 107 f.).

Skadestånd vid avbruten distribution av el

6 § En konsument har rätt till ersättning för en skada som den systemansvariga har orsakat, om distributionen av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda.

Om distributionen av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället leverantören ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

I paragrafen regleras konsumentens rätt till ersättning för en skada som har orsakats av den systemansvariga vid avbruten distribution av el. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 11 kap. 6 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 190 och prop. 2022/23:59 s. 108).

7 § Om den systemansvariga inte har informerat konsumenten enligt 5 § tredje stycket, har konsumenten rätt till ersättning för en skada som har orsakats av den systemansvariga.

Paragrafen behandlar den systemansvarigas skadeståndsskyldighet om den systemansvariga brister i sin informationsskyldighet enligt 5 § tredje

stycket. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 11 kap. 7 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 190 f. och prop. 2022/23:59 s. 108).

8 § En konsument har rätt till ersättning för en skada som har orsakats av den systemansvariga, om distributionen av el avbryts utan att det beror på konsumentens avtalsbrott och utan att det finns rätt att avbryta distributionen enligt 5 § första stycket. Detta gäller dock inte om den systemansvariga visar att avbrottet beror på ett hinder utanför den systemansvarigas kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som den systemansvariga har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är den systemansvariga fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som den systemansvariga har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

I paragrafen behandlas konsumentens rätt till skadestånd vid driftsstörningar som inte beror på konsumentens avtalsbrott. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 11 kap. 8 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 191 f. och prop. 2022/23:59 s. 108).

9 § Skadestånd enligt 6–8 §§ omfattar ersättning för utgifter och inkomstbortfall samt för annan förlust på grund av avbrottet.

Paragrafen behandlar skadeståndets omfattning. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 11 kap. 9 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 193 f. och prop. 2022/23:59 s. 108 f.).

10 § Konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning enligt 6–8 §§ inom två år från det att skadan inträffade. Om konsumenten inte gör det, är rätten till ersättning för den uppkomna skadan förlorad.

I paragrafen regleras den tidsfrist inom vilken konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 11 kap. 10 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 195 och prop. 2022/23:59 s. 109).

Skada som orsakas av el

11 § Bestämmelser om ansvar för en skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

I paragrafen finns en hänvisning till elsäkerhetslagen för att tydliggöra att det finns ytterligare bestämmelser om skadestånd i den lagen. Den stämmer överens med hittillsvarande 11 kap. 11 § ellagen (prop. 2015/16:163 s. 58 och prop. 2022/23:59 s. 109).

17 kap. Kommunala elföretag

Undantag från lokaliseringsprincipen

1 § En sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) får, trots vad som anges i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. produktion av och handel med el samt därmed sammanhängande verksamhet, eller

2. nätverksamhet i geografisk närhet till företagets nätverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig nätverksamhet.

I paragrafen regleras undantag från den kommunala lokaliseringsprincipen, som innebär att kommunal verksamhet ska knyta an till kommunens område eller dess medlemmar. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 7 kap. 1 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 167).

Undantag från självkostnadsprincipen

2 § Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten bedrivas enligt affärsmässiga principer trots 2 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen och redovisas särskilt.

I 6, 7 och 9 kap. finns bestämmelser om avgifter och intäkter inom nätverksamhet.

I paragrafen regleras ett undantag från den kommunala självkostnadsprincipen. I sak stämmer regleringen överens med hittillsvarande 7 kap. 2 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 167 f.). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

En kommunal systemansvarig för distributionssystem utformar sina avgifter inom de ramar som följer av 6, 7 och 9 kap. I *andra stycket* finns en upplysning om de bestämmelserna.

18 kap. Tillsyn, uppgifter enligt EU-rättsakter och avgifter för myndighetsverksamhet

Tillsynsmyndighet och tillsynens omfattning

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och de föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 11 kap. 4 §, 14 kap. 1–3 §§ eller 15–17 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 11 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 11 kap. 28–30 §§ och föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 33 § 2.

I paragrafen regleras tillsynen över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 12 kap. 1 § ellagen. Det införs undantag från tillsynen när det gäller de nya bestämmelserna om energidelning. Övervägandena finns i avsnitt 8.15.

Första stycket stämmer överens med hittillsvarande 12 kap. 1 § första stycket ellagen (prop. 1996/97:136 s. 102 f. och 195 och prop. 2015/16:163 s. 40 och 58). När det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet utser regeringen tillsynsmyndigheten särskilt.

Av *andra stycket* framgår att nätmyndigheten alltid är tillsynsmyndighet i övriga frågor. Stycket motsvarar delvis hittillsvarande 12 kap. 1 § andra

stycket ellagen (prop. 2022/23:59 s. 62 f. och 109 f.). Det görs dock vissa tillägg.

Det anges att tillsynen över att de nya bestämmelserna om energidelning i 14 kap. följs är begränsad. Nätmyndighetens tillsyn omfattar inte att den som deltar i energidelning inte har energidelning som sin huvudsakliga kommersiella verksamhet eller syssla, att kapacitetsbegränsningen för stora elanvändare följs eller att energidelning inte sker över flera elområden. I stället får den elleverantör som ska göra avdrag för delad el kontrollera att de förutsättningarna är uppfyllda, se 14 kap. 7 § och kommentaren till den paragrafen.

Nätmyndighetens tillsyn omfattar inte heller att kravet enligt 11 kap. 4 § på att delad el endast får matas in genom en inmatningspunkt där någon åtagit sig balansansvaret följs. Även detta kontrolleras av den elleverantör som ska göra avdrag för delad el.

När det gäller elleverantörernas skyldigheter enligt 11 kap. omfattar tillsynen endast att de leveransskyldiga sistahandsleverantörerna följer de krav som gäller i fråga om en ny elleverantör när ett balansansvar har upphört. En motsvarande begränsning finns i hittillsvarande 12 kap. 1 § andra stycket ellagen i fråga om elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. ellagen.

2 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

Av paragrafen följer att Energimarknadsinspektionen som huvudregel utövar tillsyn över att elmarknadens aktörer följer vissa EU-förordningar på elmarknadsområdet. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 12 kap. 1 a § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 64).

Rätt att få upplysningar och ta del av handlingar

3 § En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

I paragrafen regleras tillsynsmyndighetens rätt att få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 12 kap. 2 § första stycket första meningen ellagen (prop. 1996/97:136 s. 196).

Förelägganden

4 § En tillsynsmyndighet får besluta de förelägganden som behövs för att de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen ska följas.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,
2. avser riktigheten av uppgifter som har lämnats enligt 12 kap. 19 §,
3. avser skyldigheten att lämna upplysningar och handlingar enligt 3 §, eller
4. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 6 § första stycket.

I paragrafen regleras förelägganden som tillsynsmyndigheten meddelar för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter som omfattas av tillsynen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 12 kap. 3 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 196, prop. 2009/10:51 s. 29–31 och 39 och prop. 2010/11:70 s. 133 och 269).

Första stycket stämmer överens med hittillsvarande 12 kap. 3 § första stycket första meningen ellagen.

Andra stycket stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 3 § första stycket andra meningen ellagen.

Tredje stycket första, andra och *fjärde punkterna* stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 3 § andra stycket ellagen. *Tredje punkten* stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 2 § andra stycket ellagen.

Tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen

5 § För tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till den verksamhet som tillsynen avser. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen.

I paragrafen regleras tillsynsmyndighetens rätt att få tillträde till utrymmen som har anknytning till den verksamhet som tillsynen avser. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 12 kap. 5 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 197). Det förtydligas att rätten gäller utrymmen som har anknytning till den verksamhet som tillsynen avser.

Tidsfrister för beslut efter anmälan mot en systemansvarig

6 § Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten, om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och
2. innehåller ett påstående om att en systemansvarig inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Första och andra styckena gäller inte om en tvist i fråga om den skyldighet som anmälan avser ska tas upp av nätmyndigheten enligt 2 kap. 22 §, 6 kap. 17 § eller 10 kap. 10 §.

Paragrafen reglerar tidsfrister för nätmyndighetens prövning av vissa ärenden. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 14 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2010/11:70 s. 131–133 och 269 f., prop. 2021/22:153 s. 105 och 172 och prop. 2025/26:26 s. 114). Paragrafen genomför artikel 60.2 i elmarknadsdirektivet.

Ärenden om undantag enligt EU:s elmarknadsförordning

7 § Ärenden om undantag enligt artikel 63.1, 63.2 och 63.3 i EU:s elmarknadsförordning prövas av regeringen.

Nätmyndigheten ska utreda sådana ärenden och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten ska i samband med överlämnandet offentliggöra sitt yttrande.

I fall som avses i artikel 63.5 i EU:s elmarknadsförordning ska regeringen meddela beslut efter yttrande från Acer.

Paragrafen reglerar ordningen för beslut om undantag för nya likströmssammanlänkningar från tillämpningen av vissa föreskrifter. Den stämmer överens med hittillsvarande 12 kap. 1 b § ellagen (tidigare 12 kap. 1 a § ellagen), se prop. 2004/05:62 s. 100 och 272, prop. 2010/11:70 s. 268 och prop. 2021/22:153 s. 172.

Ändring eller upphävande av beslut efter begäran av Europeiska kommissionen

8 § I ett beslut av nätmyndigheten enligt en sådan genomförandeakt eller delegerad akt som avses i artikel 58.1 i EU:s elmarknadsförordning ska det anges att beslutet kan komma att upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Av paragrafen följer att Energimarknadsinspektionens beslut enligt sådana nätföreskrifter och riktlinjer som har antagits med stöd av EU:s elmarknadsförordning ska villkoras av att beslutet inte upphävs på begäran av EU-kommissionen. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 12 kap. 1 c § ellagen (tidigare 12 kap. 1 b § ellagen), se prop. 2010/11:70 s. 134–136 och 269 och prop. 2021/22:153 s. 104 f. och 172.

Information som nätmyndigheten behöver enligt elmarknadsdirektivet

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att till nätmyndigheten lämna information som myndigheten behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt artikel 59.1 i elmarknadsdirektivet.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att till nätmyndigheten lämna information som myndigheten behöver för att fullgöra sina uppgifter som tillsynsmyndighet enligt elmarknadsdirektivet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 17 § ellagen (prop. 2021/22:153 s. 106 och 172 f.).

Skyldighet att informera en myndighet om att transporten av el har avbrutits

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för nätkoncessionshavare att informera en myndighet om att transporten av el till elanvändare har avbrutits och om skälen till avbrytandet.

I paragrafen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en skyldighet för nätkoncessionshavare att informera en myndighet om avbrytande av transporten av el till elanvändare och skälen till avbrytandet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 16 § ellagen (prop. 2017/18:237 s. 68 f. och 110).

Bevarande av information

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

I paragrafen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en skyldighet för elleverantörer att bevara information om leveransavtal och derivatinstrument och att göra informationen tillgänglig för svenska nationella myndigheter och för Europeiska kommissionen. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 12 kap. 15 § ellagen (prop. 2011/12:77 s. 42–46 och 53 f.). Den ska ses mot bakgrund av artikel 64 i elmarknadsdirektivet.

Avgifter för en myndighets verksamhet

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets verksamhet som sker med stöd av denna lag.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets verksamhet enligt lagen. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 6 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 198).

Sådana föreskrifter som avses i paragrafen finns i förordningen (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift.

19 kap. Förseningsavgifter

Beslut om förseningsavgift

1 § Nätmyndigheten ska besluta att ta ut en förseningsavgift från en systemansvarig, om det finns förutsättningar för att ta ut avgiften enligt detta kapitel. När myndigheten har beslutat att ta ut en avgift, ska myndigheten skicka ett meddelande med information om beslutet till den systemansvariga.

Paragrafen reglerar Energimarknadsinspektionens beslut om förseningsavgift. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 1 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 55 f. och 70 f., prop. 2017/18:237 s. 63–65 och 106 och prop. 2025/26:26 s. 114).

Bestämmelserna om förseningsavgift har utformats efter mönster från motsvarande reglering i årsredovisningslagen (1995:1554). De är dock till skillnad från årsredovisningslagen tillämpliga på alla systemansvariga, oavsett företagsform (jfr prop. 1997/98:159 s. 70).

Om redovisningshandlingar eller revisorsintyg inte lämnas

2 § En systemansvarig ska betala en förseningsavgift med 10 000 kronor till staten, om den systemansvariga inte inom sju månader från räkenskapsårets utgång lämnar

1. redovisningshandlingar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 9 § 2, eller
2. ett sådant revisorsintyg som avses i 5 kap. 10 § 2.

Om den systemansvariga har beslutat om fortsatt bolagsstämma enligt 7 kap. 14 § andra stycket aktiebolagslagen (2005:551) eller om fortsatt föreningsstämma enligt 6 kap. 13 § andra stycket lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, ska dock den systemansvariga betala förseningsavgift först om handlingarna inte har kommit in inom nio månader från räkenskapsårets utgång.

Av paragrafen framgår förutsättningarna för att ta ut en förseningsavgift från en systemansvarig som inte fullgör skyldigheten att till Energimarknadsinspektionen lämna redovisningshandlingar eller revisorsintyg. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 2 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 53–55 och 68 f., prop. 2005/06:25 s. 76 f. och 94, prop. 2015/16:4 s. 314 f., prop. 2017/18:185 s. 461 och prop. 2025/26:26 s. 115).

3 § Om redovisningshandlingarna eller revisorsintyget inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt 2 §, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 10 000 kronor.

Om handlingarna inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt första stycket, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 20 000 kronor.

Av paragrafen framgår när en systemansvarig ska betala ytterligare förseningsavgifter när redovisningshandlingar eller revisorsintyg inte lämnas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 3 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f., prop. 2005/06:25 s. 76 f. och 94, prop. 2015/16:4 s. 314 f., prop. 2017/18:185 s. 461 och prop. 2025/26:26 s. 115).

4 § Om registrering har skett av ett beslut om att den systemansvariga har försatts i konkurs eller gått i likvidation, får nätmyndigheten inte besluta om förseningsavgift enligt 2 eller 3 §.

I paragrafen behandlas fall där en systemansvarig har försatts i konkurs eller gått i likvidation. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 4 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f. och prop. 2025/26:26 s. 115).

5 § Om den systemansvariga har lämnat de handlingar som anges i 2 § i tid och handlingarna har någon brist som lätt kan avhjälpas, får nätmyndigheten besluta om förseningsavgift endast om den systemansvariga har underrättats om bristen och fått tillfälle att avhjälpa den men inte gjort det inom den tid som har angetts i underrättelsen. En sådan underrättelse får sändas med posten till den postadress som den systemansvariga senast har anmält hos nätmyndigheten.

Paragrafen avser ett nätföretags möjligheter att avhjälpa brister i redan lämnade redovisningshandlingar eller revisorsintyg. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 5 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f. och prop. 2025/26:26 s. 115 f.).

Om uppgifter som behövs för att bestämma en intäktsram inte lämnas

6 § En systemansvarig ska betala en förseningsavgift med 100 000 kronor till staten, om den systemansvariga inte inom den tid som anges i föreskrifter som har meddelats i anslutning till 9 kap. 7 § lämnar de uppgifter som behövs för att bestämma intäktsramen.

Om uppgifterna inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt första stycket, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 100 000 kronor.

Av paragrafen framgår förutsättningarna för att ta ut en förseningsavgift från en systemansvarig som inte fullgör skyldigheten att till Energimarknadsinspektionen lämna de uppgifter som krävs för att bestämma intäktsramen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 6 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 63–65 och 104 f. och prop. 2025/26:26 s. 116).

Efterskänkande av förseningsavgifter

7 § En förseningsavgift enligt 2 eller 3 § ska efterskänkas helt, om

1. överträdelsen är ursäktlig med hänsyn till omständigheter som den systemansvariga inte har kunnat råda över, eller
2. det annars är uppenbart oskäligt att ta ut den.

Av paragrafen framgår att förseningsavgiften för en systemansvarig som inte i rätt tid lämnar redovisningshandlingar eller revisorsintyg under vissa förutsättningar kan efterskänkas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 7 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f. och prop. 2025/26:26 s. 116).

8 § En förseningsavgift enligt 6 § ska efterskänkas helt, om

1. överträdelsen är ursäktlig med hänsyn till omständigheter som den systemansvariga inte har kunnat råda över, eller
2. det annars är oskäligt att ta ut den.

En förseningsavgift enligt 6 § ska dessutom efterskänkas helt eller delvis, om överträdelsen är liten med hänsyn till de uppgifter som nätmyndigheten behöver för att bestämma intäktsramen eller till förseningens längd.

Av paragrafen framgår att förseningsavgiften för en systemansvarig som inte i rätt tid lämnar de uppgifter till Energimarknadsinspektionen som myndigheten behöver för att bestämma intäktsramen under vissa förutsättningar kan efterskänkas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 8 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 64 f. och 105 f. och prop. 2025/26:26 s. 116).

9 § Om det är motiverat med hänsyn till det som har förekommit i ärendet, ska frågan om att efterskänka en förseningsavgift tas upp även om något yrkande om detta inte har gjorts.

Av paragrafen framgår att Energimarknadsinspektionen under vissa förutsättningar ska ta upp frågan om att efterskänka en förseningsavgift utan att den systemansvariga har begärt detta. Den stämmer överens med hittillsvarande 13 kap. 9 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f., 2017/18:237 s. 105 f. och prop. 2025/26:26 s. 117).

Indrivning

10 § Om en förseningsavgift inte har betalats efter betalningsuppmaning, ska avgiften lämnas för indrivning.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Av paragrafen framgår när en förseningsavgift som inte har betalats ska lämnas för indrivning. Den motsvarar hittillsvarande 13 kap. 10 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f., prop. 2017/18:237 s. 106 och prop. 2025/26:26 s. 117). Det anges inte särskilt att det vid indrivning får ske verkställighet enligt utsökningsbalken. Att sådan verkställighet får ske följer av 3 kap. 1 § 6 a utsökningsbalken.

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om att indrivning enligt 10 § inte behöver ske för mindre belopp när det gäller förseningsavgifter enligt detta kapitel.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter i anslutning till 10 §. Den stämmer överens med hittillsvarande 13 kap. 11 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f., prop. 2017/18:237 s. 106 och prop. 2025/26:26 s. 117).

Verkställighet

12 § Ett beslut om förseningsavgift får verkställas även om det inte har fått laga kraft.

Paragrafen avser verkställighet av beslut om förseningsavgift. Den stämmer överens med hittillsvarande 13 kap. 12 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1997/98:159 s. 68 f., prop. 2017/18:237 s. 106 och prop. 2025/26:26 s. 117).

Återbetalning

13 § Om en systemansvarig har rätt att få tillbaka en betald förseningsavgift på grund av en domstols beslut, ska ränta betalas på den återbetalade förseningsavgiften från och med månaden efter den då förseningsavgiften betalades in till och med den månad då återbetalning görs. I fråga om räntans storlek ska 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas.

Paragrafen behandlar fallet när en förseningsavgift ska återbetalas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 13 kap. 13 § ellagen i dess

lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 106, prop. 1997/98:159 s. 68 f. och prop. 2010/11:166 s. 216 f. och 255 och prop. 2025/26:26 s. 117 f.).

20 kap. Straff

1 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 17 §.

Om gärningen är ringa utgör den inte brott.

Paragrafen innehåller ansvarsbestämmelser, som gäller brott mot föreskrifter med krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 14 kap. 1 § andra stycket andra punkten och tredje stycket ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1996/97:136 s. 198, prop. 2005/06:158 s. 87, prop. 2015/16:163 s. 59, prop. 2020/21:188 s. 94, prop. 2022/23:59 s. 110 och prop. 2025/26:26 s. 118).

2 § Ansvar enligt 1 § ska inte dömas ut om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Paragrafen avser förhållandet mellan straffansvar enligt 1 § och ansvarsbestämmelserna i brottsbalken. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 14 kap. 2 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1996/97:136 s. 199 och prop. 2025/26:26 s. 118).

3 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet.

Paragrafen avser förhållandet mellan straffansvar enligt 1 § och överträdelser av vitesförelägganden. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 14 kap. 3 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 1996/97:136 s. 199 och prop. 2025/26:26 s. 118).

21 kap. Överklagande och handläggning i domstol

Överklagande sker till allmän förvaltningsdomstol

1 § Beslut av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen anges att beslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Den motsvarar delvis hittillsvarande 15 kap. 3 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2017/18:237 s. 69–74 och 111 f, prop. 2022/23:59 s. 110 och prop. 2025/26:26 s. 119). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

I sak ändras regleringen endast på så sätt att ett överklagandeförbud i fråga om vissa beslut av den systemansvariga myndigheten utgår.

Domstolarnas sammansättning i vissa mål

2 § Vid prövningen av mål som avser överprövning av beslut enligt 9 kap. 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22 eller 23 § ska förvaltningsrätten bestå av två lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Detta gäller dock inte om något annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Om en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

I paragrafen anges undantag från de allmänna domförhetsreglerna för förvaltningsrätten i 17 § första och andra styckena lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 15 kap. 6 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 90–93 och 120).

3 § Vid prövningen av mål som avser överprövning av beslut enligt 9 kap. 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22 eller 23 § ska kammarrätten bestå av tre lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Kammarrätten är domför utan ekonomiska experter i fall som anges i 12 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

I övrigt gäller, även i mål som avses i första stycket, 12 § sjunde–tionde styckena lagen om allmänna förvaltningsdomstolar i fråga om kammarrättens sammansättning. Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd och frågor som behandlas samtidigt med dessa ska dock även en ekonomisk expert ingå i rätten, om inte målet är av enkel beskaffenhet.

I paragrafen anges undantag från de allmänna domförhetsreglerna för kammarrätt i 12 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 15 kap. 7 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 90–93 och 120 f.).

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar för viss tid dem som ska tjänstgöra som ekonomiska experter enligt 2 och 3 §§. Om det, medan en ekonomisk expert deltar i behandlingen av ett mål, inträffar en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses fortsätta att gälla i det pågående målet.

Den som ska tjänstgöra som ekonomisk expert ska vara svensk medborgare och får inte vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

I paragrafen regleras förordnandet av ekonomiska experter. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 15 kap. 8 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 90–93 och 120 f.).

13.2 Förslaget till lag om införande av elmarknadslagen (2026:000)

Tidpunkt för ikraftträdande

1 § Elmarknadslagen (2026:000) träder i kraft den 1 juli 2027 i fråga om 11 kap. 26–33 §§ och 12 kap. 4–6 §§ och i övrigt den 1 januari 2027.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

I paragrafen anges när elmarknadslagen och denna införandelag träder i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 11.1 och 11.2.

Ellagen upphävs

2 § Genom denna lag upphävs ellagen (1997:857).

Paragrafen innebär att den hittillsvarande ellagen upphävs. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ord och uttryck i lagen

3 § Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elmarknadslagen (2026:000).

I paragrafen anges att ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elmarknadslagen.

Beslut som har meddelats enligt den upphävda lagen

4 § Beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande.

I paragrafen regleras den fortsatta giltigheten av beslut som har meddelats enligt den hittillsvarande ellagen. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

Avtal om stödtjänster

5 § Bestämmelsen i 3 kap. 12 § första stycket elmarknadslagen (2026:000) tillämpas inte på sådana avtal om stödtjänster som den systemansvariga har ingått under tiden från det att en ansökan om metodprövning enligt 3 kap. 7 § första stycket i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 maj 2023, har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2022.

I paragrafen finns en övergångsreglering i fråga om förhandsprövningen av de systemansvarigas avtal om stödtjänster. Paragrafen stämmer i sak överens med andra punkten b i övergångsbestämmelserna till lagen (2022:596) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2021/22:153 s. 108 f. och 174).

Anslutningsavgifter när staten har finansierat åtgärder för att öka elnätets kapacitet

6 § Bestämmelserna i 4 kap. 10 § andra stycket i den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande för sådana åtgärder som avses i det stycket och som staten har finansierat enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

I paragrafen finns en övergångsreglering för det fall staten har finansierat åtgärder som är nödvändiga för att öka elnätets kapacitet för att underlätta anslutningen av anläggningar för produktion av förnybar el. Regleringen stämmer i sak överens med andra punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2025/26:26 s. 96 f. och 121).

Intäktsram för elnätsverksamhet

7 § För en intäktsram som har bestämts före den 1 januari 2019 gäller 5 kap. 6–9 §§ i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 december 2018, i stället för 9 kap. 8 och 9 §§ elmarknadslagen (2026:000).

I paragrafen anges att vissa av bestämmelserna i 5 kap. ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 december 2018 ska gälla i stället för motsvarande bestämmelser i 9 kap. elmarknadslagen. Paragrafen stämmer i sak överens med tredje punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1448) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2017/18:237 s. 75 och 112).

8 § För en intäktsram som har bestämts under åren 2019–2026 gäller 5 kap. 1, 7, 9, 11 och 12 a §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i stället för 9 kap. 8 och 9 §§ elmarknadslagen (2026:000).

I paragrafen anges att vissa av bestämmelserna i hittillsvarande 5 kap. ellagen ska tillämpas i stället för bestämmelserna om intäktsramens storlek i 9 kap. elmarknadslagen (2026:000). Paragrafen stämmer i sak överens med tredje punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2025/26:26 s. 96 f. och 121).

9 § För en intäktsram som har bestämts före den 1 juli 2022 tillämpas inte 9 kap. 9 § första stycket 2 elmarknadslagen (2026:000).

I paragrafen finns en övergångsreglering i fråga om vilken betydelse användningen av flexibilitetstjänster har när intäktsramen bestäms. Paragrafen stämmer i sak överens med sjunde punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2022:596) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2021/22:153 s. 111 och 174).

När intäktsramen bestäms för en nätverksamhet ska hänsyn tas till i vilken utsträckning flexibilitetstjänster används och förbättrar effektiviteten i verksamheten. Av paragrafen följer att detta gäller endast i fråga om en intäktsram som bestämts efter utgången av juni 2022.

10 § Den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande för en sådan omprövning enligt 5 kap. 12 eller 13 § i den upphävda lagen, i dess lydelse den 31 december 2018, som har inletts före den 1 januari 2019.

Paragrafen gäller omprövning av intäktsramen efter en tillsynsperiod som har löpt ut före den 1 januari 2019. Den stämmer i sak överens med fjärde punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1448) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2017/18:237 s. 75 och 112).

11 § Om intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med tillämpning av 5 kap. 20 § i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 december 2018, ska den ökningen inte beaktas vid tillämpningen av 9 kap. 23 § elmarknadslagen (2026:000).

I paragrafen regleras övergångsvis hur bestämmelserna om avvikelser från intäktsramen ska tillämpas när det gäller ett eventuellt underskott i förhållande till intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019. Paragrafen stämmer i sak överens med sjätte punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1448) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2019/20:53 s. 7–16 och 18).

12 § När det gäller en nätverksamhet, som i fråga om tillsynsperioden 2020–2023 har ett särskilt investeringsutrymme enligt lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet, ska 9 kap. 23 § första stycket elmarknadslagen (2026:000) inte tillämpas i fråga om ett underskott i förhållande till intäktsramen för den tillsynsperioden och 9 kap. 23 § andra stycket samma lag inte tillämpas vid avstämning mot intäktsramen.

I paragrafen finns en övergångsreglering som innebär att det som anges i hittillsvarande 5 kap. 29 a § ellagen ska fortsätta att gälla. Paragrafen stämmer i sak överens med fjärde punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2025/26:26 s. 97 och 121).

För en nätverksamhet som omfattas innebär paragrafen att Energimarknadsinspektionen inte ska besluta något belopp enligt 9 kap. 23 § första stycket elmarknadslagen med anledning av ett underskott i förhållande till intäktsramen för tillsynsperioden 2020–2023. I stället ska intäktsramen för tillsynsperioden 2024–2027 ökas, se 9 § lagen om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet.

Prövning av tvister

13 § Allmän domstol får pröva ett mål som har inletts före den 1 juli 2022 trots 2 kap. 15 §, 6 kap. 17 § och 10 kap. 10 § elmarknadslagen (2026:000).

Av paragrafen framgår att Energimarknadsinspektionens exklusiva prövningsrätt när det gäller vissa tvister mellan systemansvariga och systemanvändare inte gäller tvister som har inletts hos allmän domstol före den 1 juli 2022. Paragrafen stämmer i sak överens med åttonde punkten i övergångsbestämmelserna i lagen (2022:596) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2021/22:153 s. 111 och 174).

Balansansvar för aggregeringstjänster

14 § Bestämmelserna i 11 kap. 3, 13 och 15 §§ elmarknadslagen (2026:000) ska inte tillämpas i fråga om aggregeringstjänster som tillhandahålls i en leveranspunkt innan nätmyndigheten för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal

enligt 11 kap. 5 § samma lag när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

I paragrafen finns en övergångsreglering som innebär att de uppräknande bestämmelserna i 11 kap. om balansansvar inte ska gälla före det att Energimarknadsinspektionen godkänner metoder för att utforma en viss typ av balansansvarsavtal. En motsvarande reglering finns i andra punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2023:238) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2022/23:59 s. 64 f. och 111).

Anvisning av elleverantör när ett balansansvar har upphört

15 § Under tiden till och med den 30 juni 2027 ska 16–20 §§ tillämpas, om en elleverantör har förlorat sitt balansansvar.

Av paragrafen framgår att en övergångsreglering ska tillämpas under tiden till och med den 30 juni 2027, om en elleverantör har förlorat sitt balansansvar. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

En elanvändare kan stå utan elleverantör sedan balansansvaret har upphört i en uttagspunkt. Nya bestämmelser i frågan finns i 11 kap. 26–33 §§ elmarknadslagen (2026:000) och träder i kraft den 1 juli 2027.

16 § Om den systemansvariga inte har tagit emot ett meddelande från elleverantören om vem som är ny balansansvarig part i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 11 kap. 22 § elmarknadslagen (2026:000) har löpt ut, ska den systemansvariga dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot den systemansvariga ha åtagit sig att leverera el till elanvändare eller ta emot el från elproducenter som saknar en elleverantör.

I paragrafen regleras övergångsvis den situationen att elleverantören inte lyckas återställa sitt balansansvar i en uttagspunkt under tidsfristen. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 37 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 29 f. och 48 och prop. 2022/23:59 s. 54 och 91).

Skyldigheten att anvisa en elleverantör enligt paragrafen gäller under tiden till och med den 30 juni 2027, se 15 §.

17 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 11 kap. 22 § elmarknadslagen (2026:000) eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 11 kap. 23 § andra stycket samma lag, ska den systemansvariga så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot den systemansvariga ha åtagit sig att leverera el till elanvändarna eller ta emot el från elproducenterna.

I paragrafen regleras övergångsvis de två situationerna att en elleverantör inte har rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar respektive att tidsfristen upphör att löpa. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 38 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 49 och prop. 2022/23:59 s. 54 och 91).

Skyldigheten att anvisa en elleverantör enligt paragrafen gäller under tiden till och med den 30 juni 2027, se 15 §.

18 § Den systemansvariga ska så snart som möjligt informera

1. elanvändarna och elproducenterna om den elleverantör som har anvisats enligt 16 eller 17 §, och
2. elanvändarna om bestämmelserna i elmarknadslagen (2026:000) om byte av elleverantör.

I paragrafen regleras den anvisade elleverantörens informationsskyldighet i förhållande till elanvändare och elproducenter. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 39 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 48 f. och prop. 2022/23:59 s. 54 och 91).

19 § En elleverantör som har anvisats enligt 16 eller 17 § ska så snart som möjligt informera

1. elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen, och
2. elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el.

I paragrafen regleras den anvisade elleverantörens informationsskyldighet i förhållande till elanvändare och elproducenter. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 40 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 48 f. och prop. 2022/23:59 s. 54 och 91).

20 § Om en systemansvarig enligt 16 eller 17 § anvisar en elleverantör, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig part åtagit sig från och med dagen för anvisningen.

I paragrafen anges när det balansansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig i samband med en anvisning av elleverantör börjar gälla. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 8 kap. 41 § ellagen (prop. 2008/09:168 s. 48 f. och prop. 2022/23:59 s. 92).

Leverans av el om leveransavtal saknas

21 § Under tiden till och med den 30 juni 2027 ska den systemansvariga anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Den systemansvariga ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot den systemansvariga att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan den systemansvariga och elleverantören.

I paragrafen finns det en övergångsreglering för det fallet att en elanvändare står utan leveransavtal under tiden innan de nya bestämmelserna om leveransskyldig sistahandsleverantör i 12 kap. 4–6 §§ elmarknadslagen träder i kraft. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 3 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 27–29 och 57 f.), bortsett från att den ska tillämpas endast under tiden till och med den 30 juni 2027. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

22 § Den systemansvariga ska utan dröjsmål informera elanvändaren om

1. vilken elleverantör som har anvisats enligt 21 §,
2. innebörden av en sådan anvisning,
3. hur elleverantören har valts ut, och
4. bestämmelserna i elmarknadslagen (2026:000) om byte av elleverantör.

I paragrafen anges vilken information som den systemansvariga ska lämna till elanvändaren när en elleverantör anvisas. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 5 § ellagen (prop. 2025/26:16 s. 27–29 och 58).

23 § En elleverantör som har anvisats enligt 21 § ska utan dröjsmål informera elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt det anvisade avtalet. I meddelandet ska det anges att avtalet är anvisat.

I paragrafen finns det krav på att en anvisad elleverantör ska informera elanvändaren om villkoren enligt det anvisade elavtalet. Paragrafen stämmer i sak överens med hittillsvarande 9 kap. 6 § ellagen (prop. 1998/99:137 s. 52 f. och prop. 2016/17:13 s. 31 och 46 och prop. 2022/23:59 s. 94).

24 § Ett anvisat elavtal får inte ha

1. en längre uppsägningstid än 14 dagar, eller
2. dynamiskt elpris.

I paragrafen regleras bl.a. hur lång uppsägningstid ett anvisat elavtal får ha. Paragrafen stämmer överens med hittillsvarande 9 kap. 8 § ellagen (prop. 2016/17:13 s. 33 och 46 och prop. 2022/23:59 s. 39 och 94).

Elanvändare som har ett anvisat elavtal

25 § I fråga om leveranser till en elanvändare som har ett anvisat elavtal vid utgången av juni 2027 ska elleverantören från och med den 1 juli 2027 tillämpa villkoren i ett avtal som finns i det utbud som elleverantören erbjuder och marknadsför. Priset per förbrukad kilowattimme får inte vara bestämt för en viss tidsperiod. Avtalet får inte ha en längre uppsägningstid än 14 dagar.

I paragrafen finns det en övergångsreglering i fråga om tiden efter det att systemet med anvisade elavtal avvecklats. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

Den anvisade elleverantören ska från och med ikraftträdandet leverera el till en anvisningskund i enlighet med villkoren i ett avtal som ingår i leverantörens standardutbud och till ett rörligt pris. I likhet med vad som gäller i fråga om anvisade elavtal enligt den hittillsvarande regleringen får avtalet inte ha en längre uppsägningstid än 14 dagar.

26 § Elleverantören ska så snart som möjligt efter utgången av juni 2027 informera en sådan elanvändare som avses i 25 § om

1. att systemet med anvisade elavtal har avvecklats,
2. de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar från och med den 1 juli 2027,
3. vilka olika avtal som elleverantören erbjuder samt uppgifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalen, och
4. var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta information om priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare.

I paragrafen regleras en skyldighet för den anvisade elleverantören att utan dröjsmål efter ikraftträdandet lämna information till elanvändaren i olika frågor. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

Elanvändaren ska till att börja med informeras om att systemet med anvisade elavtal har avskaffats. Elleverantören ska vidare informera elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar från och med ikraftträdandet. En elanvändare som inte vill godta de erbjudna villkoren har möjlighet att komma överens om ändrade villkor med den elleverantören eller säga upp avtalet. Elanvändaren ska dessutom få sådan information som underlättar för den att välja ett annat avtal ur elleverantörens utbud eller teckna ett avtal med en annan elleverantör, jfr hittillsvarande 9 kap. 7 § ellagen.

Uppgifter i avtal mellan en elleverantör och en elanvändare

27 § Den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla, om avtalet är tidsbegränsat och har träffats före den 1 juni 2023.

I paragrafen finns det en övergångsreglering i fråga om uppgifter i leveransavtal. Paragrafen stämmer i sak överens med tredje punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2023:238) om ändring i ellagen (1997:857) (prop. 2022/23:59 s. 65 och 111).

Domstolarnas sammansättning i vissa mål

28 § Bestämmelserna i 21 kap. 2–4 §§ elmarknadslagen (2026:000) tillämpas inte i mål som har inletts hos en allmän förvaltningsdomstol före ikraftträdandet.

I paragrafen finns det en övergångsreglering när det gäller bestämmelserna om ekonomiska experter i domstol. Paragrafen stämmer i sak överens med femte punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857).

Tillsyn

29 § Bestämmelserna om tillsyn i 18 kap. elmarknadslagen (2026:000) tillämpas även i fråga om denna lag.

Paragrafen innebär att tillsynsbestämmelserna i den nya elmarknadslagen ska tillämpas även när det gäller de skyldigheter som elmarknadens aktörer har enligt införandelagen. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

13.3 Förslaget till lag om elektriska ledningar

Lagen är ny men motsvarar i huvudsak innehållet i hittillsvarande 2 kap. ellagen (1997:857) och de delar i hittillsvarande 12 kap, 14 kap. och 15 kap. ellagen som är relevanta för 2 kap. ellagen.

I den nya lagen har uttryck anpassats till den nya elmarknadslagen. Paragraferna har också fått en delvis ny inbördes placering med nya kapitel.

När det anges att en paragraf stämmer överens med en hittillsvarande paragraf görs ingen ändring i fråga om lydelsen. I de fall där det anges att paragrafen i sak stämmer överens med sin hittillsvarande motsvarighet är ändringarna endast redaktionella eller språkliga. I övrigt finns det paragrafer som har motsvarigheter i den hittillsvarande regleringen men ett delvis annat innehåll i sak. Det anges i samtliga dessa fall vilken paragraf som regleringen motsvarar. Det hänvisas även till äldre förarbeten i den utsträckning som de fortfarande är aktuella för tillämpningen. Med anledning av *Lagrådets* synpunkter på författningskommentarernas utformning återges i anslutning till vissa paragrafer delar av den tidigare kommentaren för att göra det lättare för läsaren att tillgodogöra sig äldre förarbeten.

Genom lagen genomförs delar av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU, artiklarna 7, 30 och 31 i elmarknadsdirektivet och artikel 16b.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 (förnybartdirektivet).

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar (nätkoncession) och om elektriska ledningar som dras fram inom ett område för väg, järnväg, tunnelbana, spårväg eller vattentrafikled.

I paragrafen sammanfattas lagens innehåll.

2 § Lagen är indelad i följande kapitel:
– 1 kap. Inledande bestämmelser,
– 2 kap. Krav på nätkoncession,
– 3 kap. Ny nätkoncession,
– 4 kap. Nätkoncessionens omfattning, villkor och giltighetstid,
– 5 kap. Omprövning och ändring av nätkoncessioner,
– 6 kap. Sammanläggning, delning, överlåtelse och återkallelse av nätkoncessioner,
– 7 kap. Återställningsåtgärder,
– 8 kap. Undersökningsarbeten,
– 9 kap. Ledningar vid trafikleder,
– 10 kap. Delgivning och kungörelse,
– 11 kap. Tillsyn,
– 12 kap. Straff,
– 13 kap. Överklagande.

I paragrafen finns en innehållsförteckning för lagen.

Ord och uttryck i lagen

3 § I lagen avses med

anläggning: en anläggning för transport av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den,

nätkoncession: ett tillstånd att bygga eller använda starkströmsledningar,

nätkoncession för linje: en nätkoncession som avser en ledning med en i huvudsak bestämd sträckning,

nätkoncession för område: en nätkoncession som avser ett ledningsnät inom ett visst område,

nätmyndigheten: den myndighet som avses i 1 kap. 6 § elmarknadslagen (2026:000),

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,

starkströmsledning: en elektrisk ledning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,

överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

I paragrafen förklaras några av de uttryck som används i lagen. Den motsvarar delvis hittillsvarande 1 kap. 4 § ellagen.

Med *anläggning* avses en anläggning för transport av el. Uttrycket motsvarar uttrycket elektrisk anläggning i 2 § första stycket elsäkerhetslagen (2016:732) i den del det gäller överföring av el. Uttrycket förekommer i 2–7 kap.

Termen *nätkoncession* förekommer i hittillsvarande 2 kap. 1 § ellagen, där det anges att en starkströmsledning inte får byggas eller användas utan tillstånd (nätkoncession). Termen är central för hela den förevarande lagen.

En nätkoncession är antingen en *nätkoncession för linje* eller en *nätkoncession för område*. Det framgår av hittillsvarande 2 kap. 2 § första stycket ellagen. En nätkoncession för linje avser en individuell ledning med en i huvudsak bestämd sträckning, medan en nätkoncession för område avser ett ledningsnät inom ett visst område.

Nätkoncession för linje används för överföringssystemet och regionnätet. I ett beslut om nätkoncession för linje anges ledningens huvudsakliga sträckning.

Nätkoncession för område används främst för lokalnäten. I ett sådant koncessionsbeslut anges bara ett visst område inom vilket nätkoncessionshavaren får anlägga sitt ledningsnät. Däremot anges inte ledningarnas sträckning, utan den frågan får nätkoncessionshavaren själv avgöra med iakttagande av annan relevant lagstiftning. Av 3 kap. 5 § framgår att ett koncessionsområde inte får sammanfalla helt eller delvis med ett annat sådant område.

Med *nätmyndigheten* avses samma myndighet som är nätmyndighet enligt elmarknadslagen. Termen nätmyndighet förekommer i nästan alla kapitel.

Innebörden av *nätverksamhet* stämmer i sak överens med den hittillsvarande ellagen, med den skillnaden att överföring av el ersätts med transport av el (prop. 2021/22:153 s. 43–46 och 132). Uttrycket förekommer i 2, 3 och 5 kap. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Med *starkströmsledning* avses en elektrisk ledning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom. Uttrycket motsvarar uttrycket starkströmsanläggning i 3 § elsäkerhetslagen i den del det gäller elektriska ledningar. Uttrycket förekommer i 2, 3 och 7–9 kap.

Termen *överföringssystem* ersätter transmissionsnät. Det svenska överföringssystemet innehas av Svenska kraftnät. Uttrycket förekommer i 3, 4, 6 och 13 kap. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

4 § Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

I paragrafen finns en upplysning om elsäkerhetslagen.

Prövningsmyndighet

5 § Nätmyndigheten prövar frågor enligt denna lag.

Regeringen ska dock pröva

1. ett ärende som avser en utlandsförbindelse, om inte något annat anges,
2. ett ärende om att bevilja nätkoncession, om det i ärendet finns en fråga om tillstånd till expropriation som ska prövas av regeringen, och
3. en sådan fråga om nätkoncession som har betydelse för försvaret, om Försvarsmakten har begärt att regeringen ska pröva frågan och regeringen beslutar att förbehålla sig prövningen.

I paragrafen anges vilken myndighet som ska pröva frågor enligt lagen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 4 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 73).

2 kap. När nätkoncession krävs

Det grundläggande kravet

1 § En starkströmsledning får inte byggas eller användas utan en nätkoncession för linje eller en nätkoncession för område.

Till byggandet av en ledning räknas även schaktning, skogsavverkning eller liknande åtgärder för att bereda plats för ledningen, dock inte åtgärder som utförs enbart för att avgöra var och hur ledningen ska byggas eller för att undersöka vilken påverkan verksamheten får på miljön.

Paragrafen innehåller det grundläggande kravet på nätkoncession. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 1 och 2 §§ ellagen (prop. 2020/21:188 s. 24 f. och 72).

När en transformator- eller kopplingsstation får börja byggas

2 § Det får inte börja byggas en transformator- eller kopplingsstation som ska anslutas till en eller flera nya ledningar för vilka det krävs nätkoncession för linje förrän det finns nätkoncession för byggandet av minst en av de nya ledningarna.

I paragrafen regleras när en transformator- eller kopplingsstation får börja byggas, om stationen ska anslutas till en eller flera nya ledningar för vilka det krävs nätkoncession för linje. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 3 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 72).

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession enligt 1 § och förbudet att börja bygga enligt 2 § i fråga om vissa slag av ledningar eller stationer eller i fråga om ledningar eller stationer inom vissa områden. En sådan föreskrift får dock inte avse utlandsförbindelser.

Regeringen får enligt paragrafen meddela föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 5 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 73).

4 § Nätmyndigheten ska i det enskilda fallet ge ett bindande besked i frågan om huruvida en starkströmsledning omfattas av undantag enligt föreskrifter som avses i 3 §, om ett sådant besked begärs av

1. den som avser att bygga eller använder ledningen, eller
2. innehavaren av nätkoncessionen för det område där ledningen finns eller är avsedd att finnas.

Enligt paragrafen ska nätmyndigheten i vissa enskilda fall ge bindande besked i frågan om en ledning eller ett ledningsnät omfattas av sådana föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession som regeringen har meddelat. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 6 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 73).

5 § Prövningsmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från kravet på nätkoncession enligt 1 § för en ledning som var i bruk den 1 januari 1998. En sådan dispens ska avse en bestämd tid, som får förlängas.

Paragrafen gör det möjligt att ge dispens från kravet på nätkoncession i enskilda fall. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 7 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 73).

6 § Prövningsmyndigheten får, om det finns särskilda skäl, medge att

1. en starkströmsledning eller en transformator- eller kopplingsstation byggs innan det finns en nätkoncession, och
2. starkströmsledningen, när den är färdig att tas i bruk, används i avvaktan på att koncessionsfrågan slutligt avgörs, dock under högst tre år.

I paragrafen regleras en möjlighet att medge att en anläggning byggs och används trots att frågan om nätkoncession inte är avgjord. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 8 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 73 och 74).

7 § Prövningsmyndigheten får besluta att ett beslut om nätkoncession för linje eller ett medgivande enligt 6 § ska gälla omedelbart, om byggandet och driften av anläggningen har liten betydelse för motstående intressen.

I paragrafen regleras en möjlighet för den myndighet som beslutar om nätkoncession för linje eller om medgivande enligt 6 § att bestämma att beslutet ska gälla omedelbart. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 9 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 25 f. och 74)

Ledning som byggs och används med stöd av någon annans nätkoncession för område

8 § Den som bedriver nätverksamhet får bygga och använda starkströmsledningar med stöd av en nätkoncession för område som innehas av någon annan, om nätkoncessionshavaren medger det och nätkoncessionen inte har någon lägsta tillåtna spänning.

Enligt paragrafen kan den som bedriver nätverksamhet bygga och använda en starkströmsledning med stöd av någon annans nätkoncession. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 11 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 32 f. och 76).

3 kap. Ny nätkoncession

Förutsättningar för nätkoncession

1 § En nätkoncession får beviljas endast om anläggningen är lämplig från allmän synpunkt.

I paragrafen anges ett grundläggande lämplighetskrav för att en nätkoncession ska beviljas. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 12 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 76).

2 § Vid prövning av en nätkoncession för linje ska en anläggning anses vara lämplig från allmän synpunkt, om

1. ledningen behövs för

a) att uppfylla skyldigheter enligt denna lag eller krav som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,

b) en säker och tillräcklig elförsörjning,

c) ökad nätkapacitet som bedöms vara samhällsekonomiskt lönsam, eller

d) att tillgodose ett annat angeläget allmänt intresse, och

2. ledningen har en ändamålsenlig placering i nätet och en ändamålsenlig teknisk utformning i fråga om lik- eller växelström samt spänning.

En anläggning som uppfyller villkoren i första stycket ska dock inte anses vara lämplig från allmän synpunkt om synnerliga skäl talar emot det.

Paragrafen anger när en starkströmsledning som kräver nätkoncession för linje ska anses vara lämplig från allmän synpunkt enligt 1 §. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 12 a § ellagen (prop. 2023/24:88 s. 9–15 och 24–26).

3 § En nätkoncession för linje får endast om det finns särskilda skäl beviljas för en ledning som är avsedd för spänning som inte överstiger högsta tillåtna spänning för de koncessionsområden utan en lägsta tillåtna spänning som berörs av ledningen.

I paragrafen anges en begränsning av möjligheten att bevilja nätkoncession för linje. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 13 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 27–32 och 76 f.).

4 § En nätkoncession för linje får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock små avvikelser göras.

I paragrafen regleras förenligheten av en nätkoncession för linje med en detaljplan eller områdesbestämmelser. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 14 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 77).

5 § En nätkoncession för område får beviljas endast om området

1. är en lämplig enhet med hänsyn till nätverksamheten, och
2. inte till någon del sammanfaller både geografiskt och i fråga om spänningen med ett annat koncessionsområde.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att bevilja nätkoncession för område när det gäller området som geografisk enhet och förhållandet till andra nätkoncessioner för område. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 15 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 123 och prop. 2020/21:188 s. 27–32 och 77).

6 § En nätkoncession får beviljas endast om nätkoncessionshavaren från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. En nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom koncessionsområdet.

Endast den som innehar ett överföringssystem eller en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande får beviljas en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen har endast liten betydelse för den samlade transporten av el till och från utlandet.

I paragrafen anges krav i fråga om nätkoncessionshavarens lämplighet. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 16 § ellagen, med undantag för innehav av en nätkoncession för en utlandsförbindelse som regleras i 4 kap. 10 § (prop. 1996/97:136 s. 124, prop. 1997/98:159 s. 62, prop. 2010/11:70 s. 253, prop. 2017/18:237 s. 80 och 81 och prop. 2021/21:188 s. 77).

I bedömningen om nätkoncessionshavaren är lämplig från allmän synpunkt att utöva nätverksamhet ska sökandens allmänna kompetens och utformningen av den organisation som ska bedriva nätverksamheten vägas in. Om sökanden tidigare har bedrivit nätverksamhet bör också sökandens tidigare agerande som nätinnehavare vägas in. Om ansökan avser nätkoncession för område, krävs dessutom att sökanden är lämplig att bedriva nätverksamhet i just det begärda området. Eftersom områdena har olika omfattning och struktur, måste sökandens organisation vara avpassad för just det enskilda området (prop. 1996/97:136 s. 124).

Faktorer som ska vara vägledande är bl.a. nätföretagets effektivitet, omfattning och möjligheter att ha kompetent personal och en beredskapsorganisation, alternativt nätföretagets möjligheter att klara dessa funktioner tillsammans med angränsande nätföretag (prop. 1996/97:136 s. 124).

En noggrann bedömning av sökandens lämplighet är särskilt viktig när nätkoncession för område beviljas. Koncessionshavaren har ju i princip monopol inom området på att bygga ledningar upp till en viss spänning. Detta betyder att koncessionshavaren måste vara särskilt lyhörd för bl.a. elkundernas behov (prop. 1996/97:136 s. 124).

I *andra stycket* byts termen transmissionsnätsföretag ut mot innehavare av ett överföringssystem till följd av att termen transmissionsnät ersätts med överföringssystem i elmarknadslagen. Ändringen innebär ingen ändring i sak. I andra meningen finns ett undantag som innebär att

nätkoncession för en utlandsförbindelse får meddelas även någon annan, om ledningen har endast liten betydelse för den samlade transporten av el till och från utlandet.

Tillämpning av miljöbalken

7 § Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 § miljöbalken, efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,
2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och
3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje. Den stämmer överens i sak med hittillsvarande 2 kap. 17 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 77 och 78, prop. 2024/25:153 s. 51 och prop. 2025/26:118 s. 82).

I *andra stycket första punkten* tas hänvisningen till 6 kap. 26 a och 27 §§ miljöbalken bort, eftersom det följer av miljöbalken att dessa bestämmelser ska tillämpas. Ändringen innebär ingen ändring i sak.

8 § Trots 7 § ska följande gälla.

1. Frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken behöver inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession.
2. Det krävs inte en specifik miljöbedömning om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken

a) finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, och

b) har gjorts en slutlig och samlad bedömning av ledningens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Den slutliga och samlade bedömningen ska vara aktuell och får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

I paragrafen anges vissa undantag från 7 § som innebär att miljöbedömningen under vissa förutsättningar ska utföras i ett enda förfarande. Paragrafen genomför artikel 16b.2 i förnybartdirektivet. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 17 a § ellagen (prop. 2025/26:118 s. 82 och 83).

Valet av teknik för ledningar som kräver nätkoncession för linje

9 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilka förutsättningar som ska gälla vid prövning av en nätkoncession för linje för valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel.

Paragrafen ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om vilka förutsättningar som ska gälla vid nätkoncession för linje för valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 17 b § ellagen (tidigare 2 kap. 17 a § ellagen), se prop. 2023/24:88 s. 15 f. och 26.

Ansökan om en nätkoncession med anledning av en återkallelse

10 § Prövningen av en ansökan om nätkoncession med anledning av en återkallelse av en nätkoncession enligt 6 kap. 6 § 3 eller 4 ska endast avse att sökanden uppfyller kraven i 6 §.

I paragrafen regleras prövningen av en ansökan om nätkoncession med anledning av en återkallelse av en nätkoncession. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 19 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 78).

4 kap. Nätkoncessionens omfattning, villkor och giltighetstid

Spänningsnivåer för ett koncessionsområde

1 § I ett beslut om nätkoncession för område ska en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges. En lägsta tillåtna spänning får anges, om sökanden begär det.

När en spänning bestäms ska särskild hänsyn tas till

1. den spänning som det går att förutse behövs för att driva ledningsnätet,
2. inverkan på miljön vid en framtida utbyggnad av nätet,
3. säkerställandet av en samhällsekonomiskt motiverad utbyggnad av nätet, och
4. konsekvenserna för berörda kunder och nätkoncessionshavare.

I paragrafen regleras frågor om spänningsgränser för en nätkoncession för område. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 10 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 27–32 och 74–76).

Koncessionsvillkor

2 § En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt.

Koncessionen ska också förenas med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande

1. som behövs av säkerhetsskäl,
2. som behövs för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser, eller
3. som av något annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Det som sägs i 3 kap. 8 § hindrar inte att en nätkoncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

I paragrafen regleras de villkor som prövningsmyndigheten bestämmer vid beviljande av nätkoncession. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 18 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 78 och prop. 2025/26:118 s. 83 och 84).

Ställande av säkerhet

3 § En nätkoncessions giltighet får göras beroende av att nätkoncessionshavaren ställer säkerhet för kostnaderna för att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och att vidta andra åtgärder för återställning. Staten, kommuner, regioner och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

I fråga om kraven på säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten ska prövas av prövningsmyndigheten och förvaras av länsstyrelsen.

Prövningsmyndigheten får besluta om ytterligare säkerhet, om det kan antas att den ställda säkerheten inte längre är tillräcklig.

I paragrafen regleras säkerhet för återställningsåtgärder. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 20 § ellagen (prop. 1997/98:90 s. 328 och prop. 2020/21:188 s. 33 f. och 78 f.).

En nätkoncessions giltighetstid

4 § En nätkoncession gäller tills vidare.

En nätkoncession för linje får begränsas till att gälla för en viss tid, om sökanden begär det eller om det annars finns särskilda skäl. Giltighetstiden får i ett sådant fall vara längst femton år.

Giltighetstiden för en nätkoncession för linje som beviljas med anledning av en återkallelse enligt 6 kap. 6 § 3 eller 4 får inte bestämmas till längre tid än den återkallade nätkoncessionens återstående giltighetstid.

I paragrafen regleras nätkoncessionens giltighetstid. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 21 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 84 och 85 och prop. 2020/21:188 s. 79).

I *första stycket* anges att en nätkoncession gäller tills vidare.

Enligt *andra stycket* får en nätkoncession för linje meddelas för en viss giltighetstid om sökanden begär det eller om det annars finns särskilda skäl, dock längst för en tid om 15 år. Möjligheten för nätmyndigheten att på eget initiativ besluta om en viss giltighetstid bör tillämpas restriktivt. Ett motiv för att tillämpa undantaget kan vara att det finns skäl att anta att en ledning endast kommer att behövas under en kortare tidsperiod (prop. 2012/13:70 s. 85).

Tredje stycket gäller en sådan nätkoncession för linje som meddelas med anledning av att en nätkoncession återkallas med hänvisning till antingen att staten löser in ledningen med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar eller att koncessionshavaren inte längre uppfyller de särskilda förutsättningarna för att inneha en nätkoncession för en utlandsförbindelse.

5 § Giltighetstiden för en nätkoncession för linje, som har beviljats för en viss tid enligt 4 § andra stycket, får förlängas på ansökan av nätkoncessionshavaren.

Giltighetstiden får förlängas med högst femton år i taget. Det får dock beslutas att nätkoncessionen ska gälla tills vidare, om sökanden begär det.

Vid en förlängning får koncessionsvillkoren ändras eller upphävas och koncessionen förenas med nya villkor.

I paragrafen regleras förlängning av giltighetstiden för en sådan nätkoncession för linje som har beviljats för en viss tid. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 22 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 34 och 79).

6 § En ansökan om förlängd giltighetstid för en nätkoncession för linje ska göras senast två år före giltighetstidens utgång.

Nätkoncessionen gäller till dess en ansökan om förlängd giltighetstid har prövats slutligt.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om en ansökan om förlängd giltighetstid. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 23 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 79).

7 § Vid prövningen av en ansökan om förlängd giltighetstid ska 3 kap. 1–4 och 6–9 §§ samt 2 § tillämpas.

I paragrafen regleras prövningen av en ansökan om förlängd giltighetstid. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 24 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 79).

8 § Om en ansökan enligt 5 § avslås eller avvisas, får prövningsmyndigheten besluta att nätkoncessionen ska fortsätta att gälla under den tid som behövs för att ledningen ska kunna tas ur bruk utan att det påverkar elförsörjningen. Endast om det finns särskilda skäl får tiden bestämmas till mer än fem år från dagen för beslutet.

I paragrafen regleras vad som ska ske när en ansökan om fortsatt giltighet avslås eller avvisas. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 25 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 35 f. och 80).

9 § En tidsbegränsad nätkoncession för linje får förlängas på oförändrade villkor i sammanlagt högst fem år (tillfällig förlängning), om det finns särskilda skäl och nätkoncessionshavaren ansöker om det.

Ett ärende om tillfällig förlängning får avgöras utan att någon annan än sökanden har fått tillfälle att yttra sig. I ett sådant ärende ska inte 3 kap. 1–4 och 6–9 §§ samt 2 § tillämpas.

Paragrafen gör det möjligt att förlänga giltighetstiden för en nätkoncession för linje tillfälligt. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 26 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 128, prop. 2012/13:70 s. 86 och prop. 2020/21:188 s. 80).

Första stycket är avsett att tillämpas i fall där giltighetstiden för en tidsbegränsad nätkoncession går mot sitt slut men tidpunkten för en förlängning av någon anledning infaller olämpligt. Nätkoncessionshavaren kanske överväger en alternativ ledningsdragning som i sin tur är beroende av andra ledningar. En tillfällig förlängning sker på oförändrade villkor och får gälla högst fem år (prop. 1996/97:136 s. 128).

I ett ärende om förlängning av giltighetstiden enligt 7 § ska ett antal paragrafer i 3 kap. och detta kapitel tillämpas. Enligt *andra stycket* gäller detta dock inte i ett ärende om tillfällig förlängning. Koncessionsvillkoren får inte ändras i ett beslut enligt denna paragraf. I andra stycket finns vidare ett undantag från förvaltningslagens regler om kommunikationsskyldighet (prop. 1996/97:136 s. 128).

Innehav av en utlandsförbindelse

10 § Endast den som innehar ett överföringssystem eller en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande får inneha en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade transporten av el till och från utlandet.

I paragrafen anges krav för innehav av en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 16 § andra stycket ellagen när det gäller innehav av en nätkoncession för en utlandsförbindelse (prop. 2021/21:188 s. 77).

Termen transmissionsnätsföretag byts ut mot innehavare av ett överföringssystem till följd av att termen transmissionsnät ersätts med överföringssystem i elmarknadslagen. Ändringen innebär ingen ändring i sak.

Färdigställande av en ledning

11 § Den som har en nätkoncession för linje ska ha färdigställt den ledning som nätkoncessionen avser senast fem år efter det att koncessionsbeslutet fick laga kraft.

Tiden för färdigställande får förlängas med en viss tid, om nätkoncessionshavaren ansöker om det. Endast om det finns särskilda skäl får tiden förlängas mer än en gång.

I paragrafen regleras tiden för färdigställande av en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 44 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 43 f. och 86).

12 § Den som har en nätkoncession för linje ska redovisa till nätmyndigheten i vilken utsträckning ledningen är färdigställd senast tre månader innan tiden för färdigställande enligt 11 § löper ut.

I paragrafen föreskrivs en skyldighet för en nätkoncessionshavare som bygger en ledning att redovisa graden av färdigställande till nätmyndigheten. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 45 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 92 och prop. 2020/21:188 s. 86). Skyldigheten gäller oavsett om ledningen är färdigställd eller inte (prop. 2012/13:70 s. 92).

13 § Den som har en nätkoncession för område ska till nätmyndigheten anmäla varje ledning med en högre spänning än 20 kilovolt som nätkoncessionshavaren har byggt inom området. Anmälan ska göras senast sex månader efter det att ledningen färdigställts.

I paragrafen regleras en anmälningsskyldighet för en innehavare av nätkoncession för område när det gäller färdigställande av ledningar. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 46 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 86).

Rätt att ta en ledning ur bruk

14 § Nätkoncessionshavaren får tillfälligt ta en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje ur bruk. Ledningen får inte vara ur bruk under en sammanhängande period som är längre än tre år utan prövningsmyndighetens tillstånd.

I paragrafen regleras när en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje får tas ur bruk. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 47 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 129, prop. 2012/13:70 s. 92 och 93 och prop. 2020/21:188 s. 86 f.).

Om den tillfälliga avstängningen ska pågå i sammanlagt mer än tre år krävs det tillstånd av prövningsmyndigheten. Tillstånd kan sökas antingen

i samband med att ledningen tas ur bruk eller när ledningen redan är tagen ur bruk och treårsgränsen närmar sig. Den första varianten blir aktuell när man redan från början vet att ledningen kommer att vara ur bruk längre tid än tre år. En ledning behöver inte vara spänningssatt för att anses vara i bruk. Ledningar från ett reservkraftverk bör alltså anses vara i bruk även om reservkraftverket under långa tider inte behöver användas men är förberett för att med kort varsel användas. Med "ur bruk" avses därför att ledningen under den aktuella tiden inte avses bli använd i det nationella elsystemet (prop. 1996/97:136 s. 129).

15 § Tillstånd till att ta en ledning ur bruk under en sammanhängande period som är längre än tre år ska beviljas för en viss tid. Ett tillstånd får inte beviljas, om det är olämpligt från elförsörjningssynpunkt.

I paragrafen regleras tillstånd att ta en ledning ur bruk under en sammanhängande period som är längre än tre år. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 48 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 87).

5 kap. Omprövning och ändring av nätkoncessioner

Omprövning av en nätkoncession för linje

1 § En nätkoncession för linje som gäller tills vidare får omprövas i fråga om ledningens sträckning, tillåtna spänning och villkor.

En omprövning får göras först fyrtio år efter det att nätkoncessionen beviljades. Om nätkoncessionen gäller tills vidare efter ett beslut enligt 4 kap. 5 §, ska tiden dock räknas från dagen för det beslutet.

Trots andra stycket får en omprövning göras om nätkoncessionen avser en mindre del av en ledning, som tekniskt och funktionellt är en enhet, och den nätkoncession som avser huvuddelen av ledningen ska omprövas.

Enligt paragrafen kan en nätkoncession för linje omprövas fullständigt i fråga om ledningens sträckning, tillåtna spänning och villkor. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 31 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 86 och 87 och prop. 2020/21:188 s. 39 och 82).

En omprövning enligt paragrafen innebär inte att ledningens fortsatta giltighet sätts i fråga.

2 § Nätmyndigheten får besluta att en omprövning enligt 1 § ska inledas efter ansökan av nätkoncessionshavaren eller av en kommun eller en länsstyrelse som berörs av nätkoncessionen. Nätmyndigheten får också på eget initiativ besluta att en omprövning ska inledas.

I paragrafen regleras vem som får ta initiativ till en omprövning enligt 1 §. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 32 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 82 f.).

3 § En omprövning enligt 1 § ska inledas, om

1. en omprövning är motiverad med hänsyn till de intressen som anges i 2–4 kap. miljöbalken eller något annat angeläget allmänt intresse, eller
2. nätkoncessionshavaren har ansökt om det och en omprövning är motiverad för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv drift av nätverksamheten.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att en omprövning enligt 1 § ska genomföras. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 33 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 87 och 88 och prop. 2020/21:188 s. 83).

4 § En omprövning enligt 1 § ska avse att

1. anläggningen är lämplig från allmän synpunkt,
2. ledningen är avsedd för en sådan spänning som anges i 3 kap. 3 §,
3. nätkoncessionen uppfyller kravet i 3 kap. 4 §, och
4. nätkoncessionen är förenad med sådana villkor som behövs enligt 4 kap. 2 §.

I paragrafen anges de krav som ska beaktas vid en omprövning enligt 1 §. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 34 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 88 och 89 och prop. 2020/21:188 s. 83).

5 § Vid en omprövning enligt 1 § ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För den nätkoncession som ska omprövas ska

1. frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 § miljöbalken, efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,
2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och
3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Vid omprövningen ska också föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 9 § tillämpas.

I paragrafen regleras tillämpningen av miljöbalken vid en omprövning enligt 1 §. Den stämmer i huvudsak överens med hittillsvarande 2 kap. 35 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 83, prop. 2024/25:153 s. 52 och prop. 2023/24:88 s. 26). Övervägandena finns i avsnitt 10.

I *andra stycket första punkten* tas hänvisningen till 6 kap. 26 a och 27 §§ miljöbalken bort, eftersom det följer av miljöbalken att dessa bestämmelser ska tillämpas. Ändringen innebär ingen ändring i sak.

Det läggs till att även föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 9 § om valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel ska tillämpas vid prövningen.

6 § Nätkoncessionshavaren ska tillhandahålla den utredning som behövs för en omprövning enligt 1 §.

Nätmyndigheten får förelägga nätkoncessionshavaren att lämna in den utredning som behövs. Ett föreläggande får förenas med vite.

I paragrafen regleras en skyldighet för nätkoncessionshavaren att tillhandahålla den utredning som behövs för omprövningen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 36 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 89 och 90 och prop. 2020/21:188 s. 83).

7 § Efter en omprövning enligt 1 § får en sådan omprövning göras på nytt först fyrtio år efter det att det tidigare omprövningsärendet avgjordes slutligt.

I paragrafen regleras verkningarna av en genomförd omprövning enligt 1 § när det gäller möjligheten att ompröva nätkoncessionen på nytt. Den

stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 37 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 90 och prop. 2020/21:188 s. 83).

Ändring av en nätkoncession för linje på ansökan av nätkoncessionshavaren

8 § Prövningsmyndigheten får på ansökan av nätkoncessionshavaren ändra en nätkoncession för linje i fråga om ledningens sträckning, utförande eller tillåtna spänning, om ändringen är förenlig med förutsättningarna för att bevilja nätkoncession enligt 3 kap. 1–4 §§.

Vid en ändring får koncessionsvillkoren ändras eller upphävas och koncessionen förenas med nya villkor.

Vid prövningen av en ansökan ska 3 kap. 7 §, 4 kap. 2 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 9 § tillämpas.

I paragrafen regleras ändringar av en nätkoncession för linje på ansökan av nätkoncessionshavaren. Den stämmer i huvudsak överens med hittillsvarande 2 kap. 27 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 36–38 och 80 och 81 och prop. 2023/24:88 s. 26). Övervägandena finns i avsnitt 10.

Det läggs till att även föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 9 § om valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel ska tillämpas vid prövningen.

9 § Prövningsmyndigheten får, utan att göra en sådan prövning som anges i 8 §, ändra en nätkoncession för linje på ansökan av nätkoncessionshavaren när det gäller ledningens sträckning eller utförande, om

1. ändringen inte påverkar ledningens sträckning eller funktion på något väsentligt sätt,
2. samtliga berörda sakägare har medgett att ändringen görs, och
3. sökanden har tagit nödvändiga miljöhänsyn.

Enligt paragrafen kan en nätkoncession för linje i vissa fall ändras utan en sådan prövning som anges i 8 §. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 28 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 36–38 och 81).

Ändring av koncessionsvillkor på ansökan av nätkoncessionshavaren

10 § Koncessionsvillkor enligt 4 kap. 2 § får ändras eller upphävas efter ansökan av nätkoncessionshavaren.

I paragrafen regleras ändring av koncessionsvillkor på ansökan av nätkoncessionshavaren. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 29 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 90 och prop. 2020/21:188 s. 81 och 82).

Omprövning av villkor för en nätkoncession för område

11 § Villkoren för en nätkoncession för område får även utan ansökan omprövas sedan tjugofem år förflutit sedan villkor senast beslutades. Nätkoncessionen får då förenas med nya villkor.

I paragrafen regleras omprövning av villkoren för en nätkoncession för område. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 30 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 82).

Ändring av gränserna för en nätkoncession för område

12 § Nätmyndigheten får ändra gränserna för en nätkoncession för område, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för nätkoncessionshavaren.

I 9 kap. 29 § elmarknadslagen (2026:000) finns det bestämmelser om fördelning av intäktsramen vid ändring av koncessionsgränser.

I paragrafen regleras ändring av gränserna för en nätkoncession för område. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 38 § ellagen (prop. 1997/98:136 s. 125, prop. 2008/19:141 s. 96, prop. 2017/18:238 s. 81 och prop. 2020/21:188 s. 84).

Syftet med en gränsändring ska vara att åstadkomma en mer ändamålsenlig nätverksamhet. I detta ingår både en lämplig geografisk omfattning och en för prissättning av nätverksamheten lämplig fördelning av olika kundkategorier och nättyper (prop. 1997/98:136 s. 125).

6 kap. Sammanläggning, delning, överlåtelse och återkallelse av nätkoncessioner

Sammanläggning av nätkoncessioner

1 § Flera nätkoncessioner får på ansökan av nätkoncessionshavaren läggas samman till en ny nätkoncession, om nätkoncessionerna

1. är av samma slag,
2. har samma högsta och, i förekommande fall, lägsta tillåtna spänning,
3. redovisas samlat, och
4. tekniskt och funktionellt avser samma ledning eller ledningsnät.

Nätkoncessioner för linje får inte läggas samman till en nätkoncession för område.

Vid en sammanläggning får koncessionsvillkor ändras eller upphävas och den nya nätkoncessionen förenas med nya villkor enligt 4 kap. 2 §.

I paragrafen regleras sammanläggning av nätkoncessioner. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 39 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 40–42 och 84).

2 § Om flera nätkoncessioner för linje har lagts samman enligt 1 §, får den nya nätkoncessionen omprövas för första gången enligt 5 kap. 1 § första stycket när någon av de nätkoncessioner som omfattas av sammanläggningen hade fått omprövas, om sammanläggningen inte hade genomförts.

I paragrafen regleras när en nätkoncession för linje, som har tillkommit genom en sammanläggning av flera nätkoncessioner, får omprövas för första gången enligt 5 kap. 1 § första stycket. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 40 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 42 och 84 f.).

Delning av en nätkoncession

3 § En nätkoncession för linje får på ansökan av nätkoncessionshavaren delas upp i flera nätkoncessioner för linje, om var och en av de nya nätkoncessionerna tekniskt och funktionellt utgör en lämplig enhet.

Vid en delning får koncessionsvillkor ändras eller upphävas och de nya nätkoncessionerna förenas med nya villkor enligt 4 kap. 2 §.

I paragrafen regleras uppdelningen av en nätkoncession för linje i flera koncessioner. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 41 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 42 f. och 85).

4 § En nätkoncession som tillkommit genom delning enligt 3 § får omprövas för första gången enligt 5 kap. 1 § första stycket när den nätkoncession som delats hade fått omprövas, om delningen inte hade genomförts.

Av paragrafen framgår att en uppdelning av en nätkoncession inte påverkar skyddstiden enligt 5 kap. 1 § andra stycket eller 5 kap. 7 §. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 42 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 43 och 85).

Överlåtelse av en nätkoncession

5 § En nätkoncession får inte överlåtas utan tillstånd.

Tillstånd till en överlåtelse av en nätkoncession får beviljas endast om överlåtelsen sker till någon som uppfyller de krav som ställs på en nätkoncessionshavare enligt 3 kap. 6 §.

Om en intäktsram vid överlåtelsen ska fördelas enligt 9 kap. 26 § andra stycket elmarknadslagen (2026:000), får tillstånd till överlåtelse lämnas endast om fördelningen har godkänts enligt 9 kap. 27 § första stycket elmarknadslagen.

I paragrafen regleras överlåtelse av en nätkoncession. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 43 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2020/21:188 s. 85 f. och prop. 2025/26:26 s. 104).

Återkallelse av en nätkoncession

6 § En nätkoncession ska återkallas helt eller delvis, om

1. en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av koncessionen inte längre behövs för en säker elförsörjning,
2. koncessionen inte längre behövs för att bygga eller använda den ledning som omfattas av koncessionen,
3. staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som omfattas av koncessionen, eller
4. koncessionen avser en utlandsförbindelse och nätkoncessionshavaren inte längre innehar ett överföringssystem eller är en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande.

I paragrafen regleras de fall då en återkallelse av nätkoncessionen, helt eller delvis, är obligatorisk. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 49 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 129 och 130, prop. 1997/98:159 s. 62 och 63, prop. 2003/04:135 s. 76, prop. 2012/13:70 s. 93 och prop. 2020/21:188 s. 44 f. och 87).

Återkallelse ska enligt *första punkten* ske när en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs. Det gäller fall när en ledning inte längre behövs inom överskådlig framtid och därför definitivt kan tas ur bruk. I de fall då behovet bara har bortfallit temporärt blir i stället 4 kap. 14 § tillämplig. En förutsättning för att återkallelse ska få ske är att ledningen inte behövs för en säker elförsörjning. Prövningsmyndigheten måste alltså

göra en självständig bedömning av om detta kriterium är uppfyllt (prop. 1996/97:136 s. 129 och 130).

Enligt *andra punkten* ska en nätkoncession helt eller delvis återkallas om den inte längre behövs för att bygga eller använda ledningen som omfattas av koncessionen. Till skillnad från det fall som regleras i första punkten omfattar den aktuella nätkoncessionen en ledning som fortfarande ska byggas eller användas. Återkallelsegrunden tar alltså i första hand sikte på nätkoncession för linje. Det är själva nätkoncessionen som ska ha upphört att vara nödvändig. En nätkoncession ska alltså återkallas om ledningen inte längre omfattas av koncessionskravet enligt 2 kap. 1 §, t.ex. om ledningens användning eller regelverket ändras. En nätkoncession för linje ska vidare återkallas, om nätkoncessionshavaren får använda ledningen med stöd av en nätkoncession för område. En sådan situation kan uppkomma bl.a. om nätkoncessionshavaren förvärvar nätkoncessionen för det område där ledningen finns eller om den högsta tillåtna spänningen för området höjs (prop. 2020/21:188 s. 87).

Återkallelse ska enligt *tredje punkten* ske om staten löser in den eller de ledningar som omfattas av koncessionen med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar.

Enligt *fjärde punkten* ska återkallelse ske om koncessionen avser en utlandsförbindelse och innehavaren inte längre innehar ett överföringssystem eller är en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande. Termen transmissionsnätsföretag byts ut mot innehavare av ett överföringssystem till följd av att termen transmissionsnät ersätts med överföringssystem i elmarknadslagen. Ändringen innebär ingen ändring i sak.

7 § En nätkoncession för linje får återkallas helt eller delvis, om nätkoncessionshavaren inte har färdigställt en ledning i rätt tid enligt 4 kap. 11 §.

I paragrafen regleras återkallelse av en nätkoncession för linje med anledning av att ledningen inte har färdigställts. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 50 § ellagen (prop. 2012/13:70 s. 93 och prop. 2020/21:188 s. 87 och 88).

7 kap. Återställningsåtgärder

Återställning när en nätkoncession upphör eller ändras

1 § En nätkoncessionshavare ska ta bort en ledning med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning i den utsträckning som ledningen inte längre får användas

1. sedan nätkoncessionen helt eller delvis har upphört att gälla, eller
2. till följd av ett beslut om ändring av nätkoncessionen enligt 5 kap. 8 eller 9 §.

Återställningen ska göras i den utsträckning som behövs från allmän eller enskild synpunkt.

I paragrafen regleras nätkoncessionshavarens skyldighet att vidta återställningsåtgärder sedan nätkoncessionen återkallats eller ändrats. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 51 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 38 och 88).

2 § I samband med att en nätkoncession upphör eller ändras ska nätmyndigheten besluta vilka återställningsåtgärder som ska vidtas av nätkoncessionshavaren enligt 1 §.

I paragrafen regleras hur det ska fastställas om och i vilken utsträckning det i det enskilda fallet finns en skyldighet att vidta återställningsåtgärder enligt 1 §. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 52 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 88).

Återställning när en starkströmsledning byggts utan nätkoncession

3 § Om en starkströmsledning har byggts utan den nätkoncession som behövs för ledningen, får nätmyndigheten förelägga ledningens innehavare att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning, om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

I paragrafen regleras en skyldighet för den som har byggt en ledning utan att ha rätt till det att ta bort ledningen och vidta andra återställningsåtgärder. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 53 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 88).

Om återställningsåtgärder inte vidtas

4 § Om en skyldighet enligt 1 eller 3 § inte fullgörs, får nätmyndigheten

1. förelägga den som är skyldig att vidta återställningsåtgärder att fullgöra skyldigheten, eller
2. besluta att sådana åtgärder ska vidtas på den åtgärdsskyldiges bekostnad.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om att åtgärderna ska vidtas på den åtgärdsskyldiges bekostnad får verkställas.

I paragrafen regleras åtgärder som nätmyndigheten kan vidta om någon inte fullgör skyldigheten att vidta återställningsåtgärder. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 54 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 88 f.).

Tillträde till mark för att genomföra återställningsåtgärder

5 § Om någon annans mark behöver tas i anspråk för sådana återställningsåtgärder som avses i 1 eller 3 §, får nätmyndigheten besluta att tillträde till marken ska lämnas under viss tid.

Återställningsåtgärderna ska utföras så att de orsakar så lite skada och intrång som möjligt. En byggnad får uppföras eller en väg byggas endast om markens ägare och den som har nyttjanderätt eller servitut i fråga om marken har samtyckt till det eller nätmyndigheten har lämnat tillstånd till åtgärden. Tillstånd får lämnas endast om återställningsåtgärderna inte kan vidtas utan byggnaden eller vägen.

I paragrafen regleras tillträde till mark för att genomföra återställningsåtgärder. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 55 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 89).

Ersättning för skada eller intrång

6 § Om återställningsåtgärder som avses i 1 eller 3 § orsakar skada eller intrång, ska den som vidtar åtgärderna betala ersättning för detta.

Talan om ersättning väcks vid den mark- och miljödomstol inom vars område hela eller större delen av marken ligger.

I paragrafen regleras skyldigheten för den som vidtar återställningsåtgärder att betala ersättning för skada eller intrång. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 56 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 89).

8 kap. Undersökningsarbeten

Tillträde till mark för undersökning

1 § Nätmyndigheten får, om det finns skäl för det, besluta att den som avser att ansöka om nätkoncession eller att bygga en starkströmsledning med stöd av en beviljad nätkoncession ska få tillträde till någon annans mark under viss tid för de undersökningsarbeten som behövs för att precisera ledningens sträckning eller avgöra hur byggandet och driften av ledningen påverkar miljön.

Nätmyndigheten får förlänga tiden för tillståndet, om sökanden begär det.

I paragrafen regleras tillträde till mark för att genomföra undersökningar inför ansökan om nätkoncession eller byggandet av en starkströmsledning med stöd av en nätkoncession för område. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 57 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 45–48 och 89 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Undersökningens genomförande

2 § En undersökning enligt 1 § ska genomföras så att den orsakar så lite skada och intrång som möjligt.

Den som genomför en undersökning får enbart med fastighetsägarens samtycke skada eller fälla träd eller buskar i en trädgård, park eller liknande plantering.

I paragrafen regleras skyldigheten för den som genomför en undersökning att undvika skada. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 58 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 49 och 90).

3 § Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för att åtgärder enligt 1 § ska kunna genomföras.

Enligt paragrafen kan den som ska genomföra en undersökning få hjälp av Polismyndigheten. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 59 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 49 och 90).

Ersättning för skada eller intrång

4 § Om en undersökning enligt 1 § orsakar skada eller intrång, ska den som genomför undersökningen betala ersättning för detta.

I mål om ersättning ska expropriationslagen (1972:719) tillämpas.

I paragrafen regleras en skyldighet för den som genomför en undersökning att betala ersättning för skada eller intrång. Den stämmer i sak överens

med hittillsvarande 2 kap. 60 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 50 f. och 90 f.).

5 § Nätmyndigheten får kräva att den som ska genomföra en undersökning enligt 1 § ställer säkerhet för framtida ersättningsanspråk innan undersökningen påbörjas.

Staten, kommuner, regioner och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

I paragrafen regleras säkerhet för framtida ersättningsanspråk från den som lider skada av en undersökning. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 61 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 50 f. och 91).

Undersökning innan beslutet om tillträde har fått laga kraft

6 § Nätmyndigheten får besluta att en undersökning enligt 1 § får påbörjas innan beslutet om tillträde har fått laga kraft, om den som ska genomföra undersökningen

1. har ställt säkerhet för framtida ersättningsanspråk, eller
2. är staten, en kommun, en region eller ett kommunalförbund.

I paragrafen anges när en undersökning får påbörjas trots att nätmyndighetens beslut om tillträde inte har fått laga kraft. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 62 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 51 och 91).

9 kap. Ledningar vid trafikleder

Åtgärder vid ändring av en trafikled

1 § Innehavaren av en elektrisk ledning som har dragits fram inom området för en befintlig allmän väg, enskild väg som hålls öppen för trafik, järnväg, tunnelbana eller spårväg eller kanal eller annan sådan vattentrafikled (trafikled) ska vid en ändring av trafikleden

1. vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ändringen av trafikleden ska kunna genomföras, och
2. svara för kostnaderna för dessa åtgärder.

I paragrafen regleras en skyldighet för en ledningsinnehavare att vidta och bekosta åtgärder med ledningen för att det ska vara möjligt att ändra en trafikled. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 66 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 132 f. och prop. 2020/21:188 s. 92).

2 § Om syftet med en ledning är att transportera el för belysning av en allmän väg, ska väghållaren ersätta ledningens innehavare för de kostnader som avses i 1 §. Om ledningen även har något annat ändamål, ska ersättningen bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

I paragrafen regleras ett undantag från huvudregeln i 1 § att det är ledningens innehavare som svarar för kostnaderna. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 67 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 133 f. och prop. 2020/21:188 s. 92 f.).

3 § Om det i ett fall som avses i 1 § har vidtagits åtgärder med en ledning där denna korsar en trafikled, ska den som förvaltar trafikleden ersätta ledningens

innehavare för kostnaderna för andra åtgärder än flyttning av stolpe, stag eller liknande anordningar inom trafikledens område.

I paragrafen regleras kostnadsansvaret i vissa fall då ledningar korsar en trafikled. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 68 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 133 f. och prop. 2020/21:188 s. 93).

Kostnader för underhållet av en trafikled

4 § Om en elektrisk ledning som har dragits fram inom ett område för en befintlig trafikled medför ökade kostnader för trafikledens underhåll, ska innehavaren av ledningen ersätta dessa ökade kostnader.

I paragrafen regleras en ledningsinnehavares ansvar för kostnader för underhåll av en trafikled. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 69 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 134 och prop. 2020/21:188 s. 93).

Arbete på en ledning som är belägen inom ett område för en trafikled

5 § Om arbete på en ledning som är belägen inom ett område för någon annan trafikled än allmän väg kan inverka på trafiksäkerheten eller om arbetet medför större ingrepp i trafikleden, ska det utföras efter anvisningar av den som förvaltar trafikleden eller genom att förvaltaren själv utför arbetet. Ledningens innehavare svarar för kostnaderna för arbetet, om inte något annat följer av 3 §.

I fråga om arbete med en ledning inom ett område för allmän väg gäller särskilda bestämmelser.

I paragrafen regleras arbete på en ledning som är belägen inom ett område för en trafikled. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 70 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 134 f. och prop. 2020/21:188 s. 93).

I *första stycket* förtydligas att förvaltaren själv kan utföra det faktiska arbetet. Detta innebär ingen ändring i sak.

Skador som orsakas den som förvaltar järnvägsinfrastruktur eller utför järnvägstrafik

6 § Innehavaren av en starkströmsledning inom ett område för järnväg ska ersätta den som förvaltar järnvägsinfrastrukturen eller utför järnvägstrafik för kostnader eller skador som denne drabbas av genom att ledningen dras fram, används eller underhålls.

I paragrafen regleras den skyldighet innehavaren av en starkströmsledning har att ersätta kostnader eller skador som orsakas den som förvaltar järnvägsinfrastrukturen eller utför järnvägstrafik. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 71 § ellagen (prop. 1996/97:136 s. 135 och prop. 2020/21:188 s. 93).

10 kap. Delgivning och kungörelse

1 § Nätmyndighetens beslut i en fråga om nätkoncession ska delges sökanden och de sakägare som har yttrat sig i ärendet.

I paragrafen regleras delgivningen av beslut i koncessionsfrågor. Den stämmer överens med hittillsvarande 2 kap. 63 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 52–54 och 91).

2 § Nätmyndigheten ska genom ett meddelande i Post- och Inrikes Tidningar kungöra ett beslut

1. att bevilja nätkoncession,
2. att medge byggande eller användning enligt 2 kap. 6 §,
3. att förlänga en nätkoncessions giltighetstid enligt 4 kap. 5, 8 eller 9 §,
4. om vad som ska gälla för en nätkoncession efter en omprövning enligt 5 kap. 1 §,
5. att ändra en nätkoncession enligt 5 kap. 8 eller 9 §,
6. att ändra eller upphäva ett koncessionsvillkor enligt 5 kap. 10 eller 11 §,
7. att lägga samman nätkoncessioner enligt 6 kap. 1 §, och
8. att dela upp en nätkoncession enligt 6 kap. 3 §.

Beslutets huvudsakliga innehåll och var beslutet hålls tillgängligt ska anges i meddelandet.

I paragrafen regleras kungörelse av vissa beslut i koncessionsfrågor. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 64 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 54 och 91 f.).

3 § Nätmyndigheten ska senast den dag som ett meddelande kungörs enligt 2 § skicka meddelandet till de kända sakägare som inte ska delges beslutet enligt 1 §.

Paragrafen innehåller ett krav på underrättelse till sakägare om ett sådant beslut som ska kungöras enligt 2 §. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 2 kap. 65 § ellagen (prop. 2020/21:188 s. 54 och 92).

11 kap. Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Enligt paragrafen utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 1 § andra stycket ellagen när det gäller tillsynen i frågor med anknytning till nätkoncession.

2 § Nätmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

I paragrafen regleras nätmyndighetens rätt att få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 2 § första stycket första meningen ellagen när det gäller tillsynen i frågor med anknytning till nätkoncession.

3 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart, om det avser skyldigheten att lämna upplysningar och handlingar enligt 2 §.

I paragrafen regleras nätmyndighetens rätt att meddela förelägganden och förena sådana med vite samt vilka förelägganden som ska gälla omedelbart. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 12 kap. 2 § andra stycket och 12 kap. 3 § första stycket ellagen (prop. 1996/97:136 s. 196 och prop. 2005/06:158 s. 87).

12 kap. Straff

1 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 2 §, eller
2. bryter mot villkor som har meddelats med stöd av 4 kap. 2 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 kap. 14 §. Om gärningen är ringa utgör den inte brott.

Paragrafen innehåller ansvarsbestämmelser. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 14 kap. 1 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 när det gäller brott mot bestämmelser i denna lag (prop. 2025/26:26 s. 118).

2 § Ansvar enligt denna lag ska inte dömas ut om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Paragrafen avser förhållandet mellan straffansvar enligt 1 § och ansvarsbestämmelserna i brottsbalken. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 14 kap. 2 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 118).

3 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet.

Paragrafen avser förhållandet mellan straffansvar enligt 1 § och överträdelser av vitesförelägganden. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 14 kap. 3 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 118).

13 kap Överklagande

Överklagande till regeringen

1 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas till regeringen:

1. beslut i frågor enligt 2 kap. 1, 4–7 §§, 4 kap. 5, 8, 9, 11 och 15 §§, 5 kap. 1, 8–10 §§ och 6 kap. 1, 3 och 5 §§, om ärendet avser en ledning som ingår i ett överföringssystem,
2. beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 5 kap. 2 §, om ärendet avser en ledning som ingår i ett överföringssystem eller avser en utlandsförbindelse, och
3. beslut i frågor om tillträde till mark enligt 8 kap. 1 och 6 §§.

I paragrafen regleras vilka beslut av nätmyndigheten som får överklagas till regeringen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 15 kap. 1 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 119).

Överklagande till mark- och miljödomstol

2 § Andra beslut av nätmyndigheten enligt denna lag än de som anges i 1 § får överklagas till mark- och miljödomstol.

Beslut enligt 5 kap. 2 § att inleda en omprövning får dock inte överklagas.

Paragrafen avser överklagande av nätmyndighetens beslut till mark- och miljödomstol. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande15 kap. 2 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 119).

Miljöorganisationers rätt att överklaga

3 § En sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga nätmyndighetens beslut i frågor enligt 2 kap. 1 och 4–7 §§, 4 kap. 5, 9, 11 och 15 §§ och 5 kap. 1 och 8–11 §§ och beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 5 kap. 2 §.

I paragrafen regleras miljöorganisationers rätt att överklaga vissa beslut i koncessionsfrågor. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 15 kap. 4 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 119).

Hur beslut överklagas

4 § Bestämmelser om hur beslut överklagas och överklagandetiden finns i 43 och 44 §§ förvaltningslagen (2017:900).

När det gäller sådana beslut som ska kungöras enligt 10 kap. 2 § räknas dock tiden för överklagande, för den som inte ska delges beslutet enligt 10 kap. 1 §, från den dag som infaller en vecka efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar.

Den som vill överklaga ett beslut med stöd av 3 § ska göra det innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och övriga sakägare.

I paragrafen regleras hur man överklagar beslut som nätmyndigheten har fattat enligt lagen. Den stämmer i sak överens med hittillsvarande 15 kap. 5 § ellagen i dess lydelse enligt SFS 2025:1345 (prop. 2025/26:26 s. 119).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Bestämmelserna i 5 b § i den upphävda lagen (1902:71 s. 1) innefattande vissa bestämmelser för elektriska anläggningar ska fortfarande gälla för ledningar som före den 1 januari 1998 har dragits fram efter expropriation. Det som i den paragrafen sägs om fastighetsdomstol ska i stället gälla mark- och miljödomstol.

3. Om en ledning har dragits fram före den 1 juli 1982 ska 7 kap. 1 § tillämpas endast om

a) ledningen var i bruk den 1 juli 1982 eller togs i bruk därefter och återställningsåtgärderna behövs från allmän synpunkt, eller

b) ledningen inte längre får användas till följd av ett beslut om ändring av nätkoncessionen enligt 5 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande äldre bestämmelser i den upphävda ellagen (1997:857).

4. Om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 1999, ska ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. 8 och 11 §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 december 1998. I sådana ärenden ska inte 3 kap. 7 § och 4 kap. 3 § eller motsvarande äldre bestämmelser i

den upphävda ellagen (1997:857) tillämpas. Bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i miljöbalken ska dock tillämpas.

5. Den som före den 1 januari 1998 har beviljats nätkoncession för en utlandsförbindelse och inte innehar ett överföringssystem och inte heller är en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande, får inneha nätkoncessionen trots 4 kap. 10 §. I fråga om en sådan nätkoncession tillämpas inte 6 kap. 6 § 4.

6. En nätkoncession som gällde den 1 juni 2013 ska gälla tills vidare. En nätkoncession för linje som har meddelats före den 1 juni 2013 ska dock anses vara en sådan nätkoncession för linje som enligt 4 kap. 4 § gäller för en viss tid, om den senast bestämda giltighetstiden är kortare än tjugofem år eller nätkoncessionshavaren före nämnda dag har ansökt om att giltighetstiden ska förlängas med en kortare tid än fyrtio år. Trots 4 kap. 4 § andra stycket gäller den giltighetstid som redan har bestämts.

7. En ansökan, som har lämnats in före den 1 juni 2013, om förlängning av giltighetstiden för en nätkoncession för linje med fyrtio år ska prövas i sak, om nätkoncessionshavaren har begärt det före utgången av november 2013. Ansökan ska i sådant fall prövas som en ansökan enligt 4 kap. 5 § om att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

8. Ett beslut enligt 2 kap. 14 § i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 maj 2013 att förlänga giltighetstiden för en nätkoncession för linje med tjugofem år eller mer ska vid tillämpningen av 5 kap. 1 § jämställas med ett beslut att bevilja nätkoncession.

9. Om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 2018, ska ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. 8 a och 15 g §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 december 2017. Dessa bestämmelser gäller också i fråga om beslut att en verksamhet eller åtgärd inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan som har meddelats före den 1 januari 2018 och i fråga om samråd som har skett före den dagen.

10. När mål och ärenden som har inletts före den 1 juli 2024 prövas ska bestämmelsen i 3 kap. 2 § om vad som krävs för att en anläggning ska vara lämplig från allmän synpunkt inte tillämpas.

11. Om ett ärende har inletts före den 1 juli 2026 ska 2 kap. 17 och 18 §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 30 juni 2026 tillämpas. I sådana ärenden ska inte 3 kap. 8 § tillämpas.

12. Av 4 § lagen (2026:000) om införande av elmarknadslagen (2026:000) framgår att beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen (1997:857) fortfarande gäller.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 1 januari 2027. Som framgår av 2 § lagen om införande av elmarknadslagen (2026:000) upphävs hela ellagen samma dag.

Andra punkten motsvarar punkten 6 i övergångsbestämmelserna till ellagen och gäller ledningar som före den lagens ikraftträdande dragits fram efter expropriation. I dag används främst ledningsrätt i stället för expropriation vid ledningsdragning. Äldre ledningar som fortfarande är i drift kan dock ha dragits fram efter expropriation. För sådana äldre ledningar ska 5 b § lagen (1902:71 s. 1) innefattande vissa bestämmelser för elektriska anläggningar tillämpas som bl.a. reglerar vem som ska bekosta ändring och flyttning av en ledning som har dragits fram efter expropriation.

Tredje punkten motsvarar i sak punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2021:741) om ändring i ellagen (1997:857). Bestämmelsen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övergångsbestämmelsen begränsar

skyldigheten att vidta återställningsåtgärder när det gäller en ledning som drogs fram före den 1 juli 1982. Begränsningen gäller dock inte om återställningsåtgärderna behövs från allmän synpunkt eller om nätkoncessionen har ändrats på ansökan av nätkoncessionshavaren enligt 5 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande äldre bestämmelser i den upphävda ellagen. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2020/21:188 s. 59).

Fjärde punkten motsvarar punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:854) om ändring i ellagen (1997:857). Bestämmelsen utformas i allt väsentligt enligt *Lagrådets* förslag. Den innebär bl.a. att lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. ska tillämpas i stället för miljöbalken, om ärendet har inletts före den 1 januari 1999. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 1997/98:90 s. 202–206).

Femte punkten motsvarar i sak punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1448) om ändring i ellagen (1997:857). I 4 kap. 10 § finns ett krav som innebär att bara den som innehar ett överföringssystem eller är en juridisk person där en sådan innehavare har ett bestämmande inflytande får inneha en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Övergångsbestämmelsen innebär att den som beviljats nätkoncession för en utlandsförbindelse före den 1 januari 1998 får inneha nätkoncessionen, trots att den inte uppfyller detta krav. Vidare får nätkoncessionen för en sådan ledning inte återkallas på den grunden att nätkoncessionshavaren inte innehar ett överföringssystem eller inte är en juridisk person där en sådan innehavare har ett bestämmande inflytande. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 1997/98:159 s. 71).

Sjätte punkten motsvarar i sak punkten 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2013:207) om ändring i ellagen (1997:857). Sedan den 1 juni 2013 är huvudregeln att en nätkoncession som gällde vid det datumet gäller tills vidare. Det gäller även sådana nätkoncessioner som har meddelats före den dagen. Bestämmelsen innebär att om den senast bestämda giltighetstiden är kortare än tjugofem år eller om nätkoncessionshavaren före den 1 juni 2013 har ansökt om att giltighetstiden ska förlängas med en kortare tid än fyrtio år ska nätkoncessionen anses vara en nätkoncession som gäller för en viss tid. Den giltighetstid som redan har bestämts ska inte begränsas av kravet i 4 kap. 4 § att giltighetstiden för en tidsbegränsad nätkoncession som mest får gälla i 15 år. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2012/13:70 s. 74 och 75).

Sjunde punkten motsvarar i sak punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (2013:207) om ändring i ellagen (1997:857) och gäller för ansökningar om förlängning av giltighetstiden för en nätkoncession för linje om 40 år och som har getts in före den 1 juni 2013. Enligt den sjätte punkten ska en sådan nätkoncession som huvudregel gälla tills vidare och kan enligt 5 kap. 1 § komma att omprövas efter 40 år från det att den beviljades. Om sökanden ändå vill att ansökan ska prövas ska den begära det före utgången av november 2013. Ansökan ska då prövas som en ansökan att nätkoncessionen enligt 4 kap. 5 § ska gälla tills vidare. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2012/13:70 s. 76).

Åttonde punkten motsvarar i sak punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (2013:207) om ändring i ellagen (1997:857). Bestämmelsen

gäller en nätkoncession för linje vars giltighetstid förlängts med 25 år eller mer efter ansökan av nätkoncessionshavaren enligt 2 kap. 14 § i den upphävda ellagen i dess lydelse före den 1 juni 2013. De ändringar i ellagen som trädde i kraft vid den tidpunkten innebär att nätkoncessionen som regel gäller tills vidare trots att den är tidsbegränsad enligt förlängningsbeslutet. Vid tillämpningen av bestämmelserna om omprövning av nätkoncession har beslutet om förlängning samma rättsverkningar som ett beslut att meddela en ny nätkoncession. Omprövning får ske först när 40 år har förflutit sedan ärendet om förlängning avgjordes. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2012/13:70 s. 75).

Nionde punkten motsvarar i sak punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2017:1033) om ändring i ellagen (1997:857). I 2 kap. 8 a och 15 g §§ i den upphävda ellagen i dess lydelse den 31 december 2017 regleras miljöbalkens tillämpning vid ansökan och omprövning av en nätkoncession för linje. Miljöbalkens tillämpning vid sådana situationer regleras i förevarande lag i 3 kap. 7 § och 5 kap. 5 §. Bestämmelsen innebär att äldre lydelser av tidigare 2 kap. 8 a och 15 g §§ i den upphävda ellagen om miljöbalkens tillämpning gäller vid handläggning och prövning av mål och ärenden som inleddes före den 1 januari 2018. Dessutom ska dessa bestämmelser tillämpas för länsstyrelsens beslut om huruvida en verksamhet eller en åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det innebär att det samråd som föregår länsstyrelsens beslut i fråga om betydande miljöpåverkan inte behöver göras om och att länsstyrelsens beslut ska fortsätta att gälla om länsstyrelsen fattat sitt beslut före den 1 januari 2018. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2016/17:200 s. 169).

Tionde punkten motsvarar i sak punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2024:338) om ändring i ellagen (1997:857). Bestämmelsen innebär att för ansökningar som har getts in före den 1 juli 2024 ska kriterierna i 3 kap. 2 § om vad som krävs för att en anläggning ska vara lämplig från allmän synpunkt inte tillämpas. När det gäller skälen för bestämmelsen hänvisas till äldre förarbeten (prop. 2023/24:88 s. 20).

Elfte punkten motsvarar i sak punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i ellagen (1997:857) i dess lydelse enligt prop. 2025/26:118. Bestämmelsen innebär att äldre bestämmelser om villkor och om förhållandet mellan ellagen och bestämmelser om miljöbedömning i miljöbalken ska tillämpas i ärenden som inleddes före den 1 juli 2026. Bestämmelser om villkor och miljöbedömning enligt miljöbalken regleras i förevarande lag i 3 kap. 7 och 8 §§ och 4 kap. 2 §.

Enligt *tolfte punkten* framgår det av 4 § lagen om införande av elmarknadslagen (2026:000) att beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen fortfarande gäller.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2 och 11.3.

13.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el

Lagens rubrik ändras till lagen (2011:710) om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem* för el.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem.*

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 51 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EU:s elmarknadsförordning).

I paragrafen finns en upplysning om lagens innehåll och tillämplig EU-lagstiftning. Den ändras endast på så sätt att ordet transmissionsnätsföretag ersätts av uttrycket systemansvariga för överföringssystem. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Ord och uttryck i lagen

2 § Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i *elmarknadslagen (2026:000).*

Med tredjeland avses ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).

I paragrafen behandlas ord och uttryck i lagen. Paragrafen ändras endast på så sätt att en hänvisning till ellagen ersätts med en hänvisning till elmarknadslagen.

2 kap. Krav på certifiering

1 § *En systemansvarig* får inte bedriva överföring utan certifiering enligt denna lag.

Kravet gäller inte i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som avses i 4 kap. 25 § elmarknadslagen (2026:000).

I paragrafen regleras i vilka fall en systemansvarig för överföringssystem måste certifieras. Övervägandena finns i avsnitt 5.1 och 5.5.

Av *första stycket* framgår att certifiering är ett krav för att bedriva överföring. Med överföring avses i detta sammanhang transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring (1 kap. 5 § elmarknadslagen).

I *andra stycket* införs ett uttryckligt undantag från certifieringskravet. Undantaget gäller i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som i Sverige endast har en sammanlänkning för överföring mellan Sverige och en stat som har genomfört elmarknadsdirektivet och är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten.

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva *överföring*, om kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)* är uppfyllda.

I fråga om en person från ett tredjeland, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från ett tredjeland, krävs *det* vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

I paragrafen regleras vilka krav som ska vara uppfyllda för att en systemansvarig för överföringssystem ska certifieras. Den ändras genom att ordet överföring ersätter transmission och i fråga om hänvisningar till lagrum utan att någon ändring görs i sak.

3 kap. Certifiering i förhållande till EES-området

Omprövning av certifiering

5 § *En certifierad systemansvarig för överföringssystem* ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*.

Enligt paragrafen är en certifierad systemansvarig för överföringssystem skyldig att anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida den systemansvariga uppfyller kraven för certifiering. Paragrafen ändras genom att uttrycket systemansvarig för överföringssystem ersätter transmissionsnätsföretag och när det gäller hänvisningar till lagrum utan att någon ändring görs i sak.

6 § Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att *en systemansvarig för överföringssystem* inte uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*.

I paragrafen anges när en beviljad certifiering ska omprövas. Paragrafen ändras genom att uttrycket systemansvarig för överföringssystem ersätter transmissionsnätsföretag och när det gäller hänvisningar till lagrum utan att någon ändring görs i sak.

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om *den systemansvariga för överföringssystem* inte längre uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att återkalla en certifiering. Paragrafen ändras genom att uttrycket systemansvarig för överföringssystem ersätter transmissionsnätsföretag och när det gäller hänvisningar till lagrum utan att någon ändring görs i sak.

Begäran om uppgifter

9 § Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från *en systemansvarig för överföringssystem* eller ett företag som producerar eller handlar med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

I paragrafen regleras en rätt för Europeiska kommissionen och nätmyndigheten att begära uppgifter från en systemansvarig för överföringssystem eller ett företag som producerar eller handlar med el. Paragrafen ändras endast genom att uttrycket systemansvarig för överföringssystem ersätter transmissionsnätsföretag.

4 kap. Certifiering i förhållande till ett tredjeland

Inledande prövning

2 § Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*, och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Enligt paragrafen ska Energimarknadsinspektionen begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om certifiering begärs av en person från ett tredjeland eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från ett tredjeland. Paragrafen ändras endast när det gäller hänvisningar till lagrum och är i sak oförändrad.

Omprövning av certifiering

5 § *En systemansvarig för överföringssystem* ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett tredjeland får kontroll över *den systemansvariga* eller *överföringssystemet*.

I paragrafen regleras en särskild anmälningsskyldighet för systemansvariga för överföringssystem. Paragrafen ändras i fråga om ord och uttryck utan att någon ändring görs i sak.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att *systemansvariga för överföringssystem* följer denna lag.

Enligt paragrafen utövar Energimarknadsinspektionen tillsyn över att systemansvariga för överföringssystem följer lagen. Paragrafen ändras endast genom att uttrycket systemansvarig för överföringssystem ersätter transmissionsnätsföretag.

13.5 Övriga lagförslag

Lagförslagen är främst en följd av att ellagen (1997:857) upphävs och ersätts av två nya lagar. Hänvisningar till ellagen ändras till att avse den nya elmarknadslagen eller den nya lagen om elektriska ledningar.

I några lagar anpassas ord och uttryck till den nya terminologin i elmarknadslagen. Ordet överföring byts ut mot transport i elberedskapslagen (1997:288), lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, lagen (2011:1200) om elcertifikat och elsäkerhetslagen (2016:732). I lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet byts ordet elnätsföretag ut mot systemansvariga.

Som en konsekvens av att det inte längre finns en särskild systemansvarig myndighet ändras det som anges i lagen (1994:1776) om skatt på energi i fråga om den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen till att avse en sådan systemansvarig för överföringssystem som avses i elmarknadslagen, om den systemansvariga är en myndighet. I lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden byts uttrycket den systemansvariga myndigheten ut mot Affärsverket svenska kraftnät.

Sammanfattning av betänkandet Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47)

En väl fungerande elförsörjning kommer att bli alltmer betydelsefull för vårt ekonomiska välstånd, näringslivets konkurrenskraft och möjligheterna att nå de klimatpolitiska målen. Riksdagen har fattat beslut om ett planeringsmål med innebörd att planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen. Enligt regeringens bedömning bör Sverige planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045. Riksdagen har vidare beslutat om ett leveranssäkerhetsmål som innebär att det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt.

För att göra det möjligt att möta samhällets ökade behov av el och samtidigt säkerställa en trygg och konkurrenskraftig elförsörjning krävs en omfattande utbyggnad av elproduktionskapacitet, elnät och lagringsmöjligheter samt förbättrade möjligheter för flexibilitet. Detta sker i en ny kontext där elsystemet präglas av ökad komplexitet, snabb teknikutveckling, ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, fler aktörer och ett mer decentraliserat produktions- och användningsmönster.

Samtidigt har den EU-gemensamma styrningen och regleringen av energisektorn intensifierats. Det rättsliga ramverket blir alltmer omfattande i takt med att EU-länderna höjer sina gemensamma ambitioner inom energiområdet. Även andra regelverk, såsom miljölagstiftningen, har en betydande påverkan på elsystemets utveckling och funktion.

Det är enligt vår uppfattning viktigt att de delar av nuvarande elmarknadsdesign som fungerar väl värnas. Samtidigt måste både konsumenter och företag ha möjlighet att hantera risker på ett ändamålsenligt sätt för att kunna stå emot extremt höga och volatila elpriser. Det är också angeläget att elmarknaden är utformad så att den bidrar till att säkerställa en trygg och konkurrenskraftig elförsörjning och stödjer en fortsatt utbyggnad av fossilfri elproduktion på ett kostnadseffektivt sätt.

Utvecklingen av elsystemets rättsliga ramverk

Omregleringen av elmarknaden år 1996 innebar att produktion och försäljning av el blev konkurrensutsatta verksamheter. Svenska elkunder fick därmed möjligheten att själva välja vilken elleverantör de ville ha. Elnäten drevs däremot fortsatt som monopolverksamhet. Det senare innebär att en elkund är hänvisad till ett visst elnätsföretag som är verksamt där kunden finns. För att säkerställa en rättvis konkurrens har elnätsföretagen successivt omfattats av allt striktare krav på att hålla nätverksamheten åtskild från den konkurrensutsatta verksamheter i form av elproduktion, elhandel och, på senare tid, även ägande av energilager. Dessa regler motverkar en direkt samplanering av nätverksamhet och elproduktion inom koncerner, och syftar till att förhindra att ekonomiska överskott från monopolverksamheten förs över till den konkurrensutsatta

marknaden. Tanken är att nätföretagen så långt det är möjligt ska anskaffa de kompletterande stödtjänster och avhjälpande åtgärder som behövs för en effektiv nätdrift genom ett marknadsbaserat förfarande. Tekniska krav vid nyanslutning, nätavgifter och andra incitament är också viktiga verktyg för att säkerställa att nödvändiga systemförmågor placeras strategiskt och effektivt inom elsystemet.

Den kortsiktiga koordineringen mellan elanvändare och elproducenter sker generellt med hjälp av marknader, nätavgifter och avtalsvillkor, exempelvis i anslutnings- och nyttjandeavtal. EU-rätten och dess genomförande i nationell rätt styr i hög grad hur dessa mekanismer är utformade, även om det finns viss nationell rådighet.

Hur samordningen ska gå till mellan nätägare på olika spänningsnivåer respektive samma spänningsnivå har historiskt inte varit särskilt hårt reglerat utan har vuxit fram organiskt över tid i form av frivilliga avtal och branschgemensamma överenskommelser. Denna ordning har fungerat relativt väl så länge det har funnits viss överkapacitet i elsystemet och relativt förutsägbara och stabila elflöden i nätet Det senaste decenniet har dock präglats av en snabb teknologisk utveckling och energiomställning, med bland annat en större andel variabel elproduktion från vind- och solkraftanläggningar som ansluts på lägre spänningsnivåer, alltmer avancerad kraftelektronik samt nya aktörer och ny teknik för lagring och styrning. Detta har ändrat förutsättningarna för en effektiv systemplanering och systemdrift. Mot denna bakgrund har det tillkommit nya regelverk inom EU som syftar till att utveckla systemansvaret med särskild tonvikt på teknisk kravställning på nätkunder, en framåtsyftande systemplanering och marknadsbaserad anskaffning av flexibilitetstjänster samt andra åtgärder i syfte att öka utnyttjandegraden av den befintliga nätinfrastrukturen. Parallellt med det har det vuxit fram ett europeiskt regelverk om hur överföringskapaciteten mellan elområden ska hanteras i elmarknaden.

Ett reviderat elmarknadspaket för EU-länderna beslutades 2024. Det har utformats mot bakgrund av erfarenheter från energikrisen och behovet av en mer trygg, hållbar och konkurrenskraftig elförsörjning. I paketet introduceras flera nya verktyg som ger staten utökade möjligheter att främja investeringar i flexibilitet och fossilfri elproduktion. Samtidigt syftar reformerna till att stärka konsumenternas möjligheter att hantera höga och varierande elpriser.

Riskhantering och riskdelning (kapitel 4)

Utredningen ska undersöka hur den finansiella elmarknaden, inklusive handeln med långsiktiga elköpsavtal, kan utvecklas med syfte att säkerställa ändamålsenliga prissäkringsinstrument och god marknadslikviditet. I uppdraget ingår också att utreda vilken roll statlig riskdelning genom dubbelriktade differenskontrakt (så kallade contracts for difference, CfD) kan ha på en framtida elmarknad.

Den finansiella elmarknaden

Utredningen ska enligt sina direktiv undersöka hur den befintliga finansiella elmarknaden kan utvecklas med syfte att säkerställa ändamålsenliga prissäkringsinstrument och god marknadslikviditet med syfte att marknadsaktörerna ska kunna hantera sin elprisrisk på ett kostnadseffektivt sätt. Handeln med standardiserade prissäkringskontrakt har minskat kraftigt sedan den globala finanskrisen 2008. Utredningen har gjort ett antal bedömningar som syftar till att stärka aktörernas möjlighet att hantera sin elprisrisk.

- Svenska tillsynsmyndigheter inom energi- och finansmarknadsområdet tillsammans med myndigheter i andra nordiska länder bör inleda en dialog med de aktörer som erbjuder börshandel, för att ta del av information och för att framföra vad som kan vara viktigt för att öka likviditeten och för att öka clearingen av bilateral handel.
- Prisområdeskontrakt (EPAD) är centrala för att hantera finansiella risker på grund av prisskillnader mellan elområden. Det är angeläget att Sverige deltar i den pågående översynen av Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 om förhandstilldelning av kapacitet (FCA). Sverige bör aktivt lyfta fram de fördelar för aktörernas prissäkringsmöjligheter som erhålls med den nordiska modellen med EPAD-kontrakt i kombination med systempriskontrakt. Sverige bör även redovisa de positiva erfarenheterna av det pilotprojekt där Svenska kraftnät auktionerar EPAD-kontrakt med syfte att förbättra aktörernas möjligheter till effektiv prissäkring mellan elområden.
- Svenska kraftnäts auktionering av prisområdeskontrakt (EPAD), som marknadsaktörer kan använda för att hantera prisskillnader mellan elområden, är en marknadsvårdande åtgärd som bör fortsätta tills vidare. Svenska kraftnät bör kontinuerligt utvärdera hur exempelvis införandet av en flödesbaserad kapacitetsberäkningsmetod och eventuella förändringar av elområdesgränser har påverkat behovet av marknadsvårdande åtgärder. Marknadsvårdande åtgärder bör utformas på ett sätt som bedöms ändamålsenligt för att säkerställa konkurrensneutralitet och motverka snedvridning mellan olika handels- och clearingplattformar som tillhandahåller prissäkringsprodukter.
- Svenska myndigheter bör undersöka möjligheterna för fler banker att bli godkända för att ställa ut bankgarantier till Nasdaq Clearing.
- Det finns även anledning att inrätta en mer formaliserad samverkan mellan berörda myndigheter för att bland annat ge Finansinspektionen förutsättningar att aktivt medverka i Europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens (ESMA) framtagandeav den tekniska standard som ska ange de villkor som ska vara uppfyllda. Det är angeläget att omotiverade begränsningar för en bredare användning av bankgarantier undanröjs.
- Sverige bör också uppmärksamma frågan om förlusttäckning för clearinghus till ESMA, för att säkerställa att marknadens riskhanteringsmekanismer inte motverkar att aktörer väljer icke-clearad handel framför clearad handel.

– Sverige bör skapa beredskap för att införa en statlig kreditgaranti liknande den som beslutades i samband med energikrisen 2022, för att stärka den finansiella elmarknadens motståndskraft i krissituationer.

Utredningen ska enligt sina direktiv också analysera och vid behov föreslå hur handeln med långsiktiga bilaterala elköpsavtal (så kallade power purchase agreements, PPA) kan utvecklas för att öka transparensen och minska transaktionskostnaderna och hur avtalen kan utvecklas för att skapa förutsättningar för effektiv handel. Långsiktiga elköpsavtal bidrar till att samordna utbud och efterfrågan i elsystemet, och behöver utformas med hänsyn till de specifika behov som olika elproducenter och elanvändare har.

– Utredningen bedömer att Sveriges hållning bör vara att standardiserade avtal för långsiktiga elköpsavtal inom EU inte ska införas.

Statlig riskdelning genom dubbelriktade differenskontrakt

Utredningen ska utreda vilken roll statlig riskdelning genom dubbelriktade differenskontrakt kan ha på en framtida elmarknad utifrån de förutsättningar som ges i den europeiska elmarknadslagstiftningen.

Det är osäkert om marknaden på egen hand kommer att få till stånd den mångfald och volym av investeringar i elproduktion som krävs på rätt plats och vid rätt tidpunkt. Utredningen bedömer därföratt statlig riskdelning genom dubbelriktade differenskontrakt för investeringar i ny fossilfri elproduktion kan vara motiverad, men kräver noggranna överväganden. Införandet av dubbelriktade differenskontrakt kan minska investeringsrisken och underlätta finansiering av kapitalintensiv fossilfri elproduktion, särskilt i en situation med hög osäkerhet kring framtida elbehov och priser. Samtidigt finns det en risk för att sådana kontrakt tränger undan marknadsbaserade investeringar, försämrar elmarknadens funktion och bidrar till en ökad politisk risk på elmarknaden. Minskade incitament för aktörer att delta på prissäkringsmarknaden kan försämra dess funktion och öka kostnaderna för elanvändare att hantera elprisrisk. Dessutom kan gränsöverskridande läckage av stödsystemets nyttor till andra länder motivera ett ökat fokus på samordning med angränsande länder vid utformningen av sådana kontrakt.

Regeringen har nyligen föreslagit att det införs en mekanism för statlig riskdelning för nya kärnkraftverk, vilket syftar till att underlätta investeringar och minska de ekonomiska riskerna för aktörer inom sektorn. Havsbaserad vindkraft är också förknippad med stora investeringskostnader. På grund av stora osäkerheter avseende elprisets utveckling bedömer utredningen att investeringar i sådana kraftverk dagsläget inte är ekonomiskt lönsamma utan statlig riskdelning. Det kan därför vara befogat att införa dubbelriktade differenskontrakt för havsbaserad vindkraft för att möjliggöra investeringar i nya projekt om statsmakterna finner det motiverat.

Om sådana kontrakt införs bedömer utredningen att ett auktionsbaserat förfarande avseende statligt anvisade platser är att föredra på sikt eftersom

det ger staten möjlighet att effektivt koordinera nätanslutning, lokalisering av elproduktion och hantering av motstående samhällsintressen.

För att marknadens förtroende ska bibehållas och värdefull tid inte ska gå till spillo förordar utredningen en ordnad övergång från nuvarande system där befintliga projekt erbjuds möjlighet att konkurrera om differenskontrakt i ett antal allokeringsrundor.

Systemansvar (kapitel 5)

Utredningen ska föreslå hur termerna systemansvarig för överföringssystem och systemansvarig för distributionssystem kan införas i svensk rätt samt hur de systemansvarigas respektive ansvarsområden kan tydliggöras. I uppdraget ingår också att utreda om det bör införas ett krav på certifiering som systemansvarig för överföringssystem för andra aktörer än Svenska kraftnät samt föreslå hur det långsiktiga ansvaret för planering av överföringssystem och planering av distributionssystem bör tydliggöras i regleringen. Slutligen ska utredningen föreslå hur Svenska kraftnäts uppgifter som systemansvarig för överföringssystemet och de uppgifter som Svenska kraftnät utför i egenskap av myndighet kan tydliggöras och särskiljas i regleringen. Bakgrunden är det ökade behovet av koordinering som förväntas till följd av utvecklingen på elmarknaden.

Terminologi

Termerna systemansvarig för överföringssystem och systemansvarig för distributionssystem infördes i den europeiska elmarknadslagstiftningen i samband med avregleringen av elmarknaden och genom EU:s första elmarknadsdirektiv 96/92/EG. De systemansvarigas respektive ansvarsområden har därefter successivt utvecklats och förtydligats, exempelvis genom det gällande elmarknadsdirektivet, där de nuvarande definitionerna framgår. Termerna har däremot inte kommit att införas i svensk rätt utan har i stället sina respektive motsvarigheter i transmissionsnätsföretag och distributionsnätsföretag. Elmarknadsdirektivets terminologi och ansvarsfördelning mellan olika aktörer har samtidigt en genomgripande inverkan på elsystemets utveckling och elmarknadens funktionssätt då den europeiska elmarknadslagstiftningen använder direktivets definitioner som utgångspunkt i de rättsakter som är direkt tillämpliga, exempelvis EU:s elmarknadsförordning.

Energimarknadsinspektionen (Ei) har tidigare föreslagit att definitioner motsvarande elmarknadsdirektivets terminologi införs i ellagen (1997:857). Regeringen bedömde dock att termen nätföretag även i fortsättningen skulle användas i fråga om alla företag som är systemansvariga i elmarknadsdirektivets mening, både distributionsnätsföretag och transmissionsnätsföretag. Regeringen tydliggjorde även att förslaget inte innebar någon ändring i sak, dvs. att det inte infördes något nytt systemansvar eftersom nätföretagen redan har ett ansvar för överföringsrespektive distributionssystemen enligt gällande bestämmelser och att uppgiftsfördelningen mellan distributionsnätsföretagen och transmissionsnätsföretagen var oförändrad.

Även om systemansvaret har sin faktiska motsvarighet i ellagen används inte samma termer i lagen vilket leder till otydlighet avseende uppgifterna för, och ansvarsfördelningen mellan, aktörerna i det svenska elsystemet. Denna otydlighet medför en risk för att den svenska tillämpningen avviker från hur EU-rätten tillämpas i andra medlemsstater.

Mot bakgrund av den snabba pågående elektrifieringen av det svenska energisystemet och den ökande mängden direkt tillämpliga EU-rättsakter finns det enligt utredningen anledning att i lagstiftningen införa en tydligare ansvarsfördelning, bland annat genom en enhetlig terminologi. Utredningen föreslår därför följande terminologi för bättre överensstämmelse med EU-rättens terminologi:

- *Systemansvar* är det ansvar och de skyldigheter som följer av att bedriva nätverksamhet. Det innebär att det ansvar och de skyldigheter som ingår i systemansvaret förutsätter att företaget bedriver nätverksamhet, men kan avse sådant som inte direkt ingår i nätverksamheten. Detta bör även förtydligas i regleringen av intäktsramar genom att det anges att driften inkluderar utövandet av det systemansvar som följer av att bedriva nätverksamhet. De grundläggande skyldigheterna för en systemansvarig enligt direktivet, såsom drift och underhåll, samt att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på transport av el, framgår av 3 kap. 1 § ellagen. Eftersom systemansvaret successivt utvecklas är det olämpligt att i författningstext göra en uttömmande sammanställning av innehållet. Det handlar dock om ansvar och skyldigheter enligt
  - ellagen med tillhörande förordningar och föreskrifter
  - EU-rätten, främst förordningar samt rättsakter från Acer
  - avtal som ingåtts enligt ovanstående nationell och europeisk rätt.
- *Systemansvarig* är den som bedriver nätverksamhet. Ersätter *nätföretag*.
- *Transport* ersätter *överföring*.
- *Transport av el för någon annans räkning* innebär transport av el för minst två kunder eller transport av el för en kund som inte ingår i samma koncern som den systemansvarige.
- *Systemansvarig för distributionssystem* är en systemansvarig som innehar ett lokalnät eller ett regionnät. Ersätter *distributionsnätsföretag*.
- *Överföring* är transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem. Ersätter *transmission*.
- *Överföringsnät* är ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder. Ersätter *transmissionsnät*.
- *Sammanlänkning för överföring* är en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som länkar samman ett överföringsnät med ett motsvarande nät i ett annat land, men som inte ingår i ett överföringsnät.
- *Överföringssystem* är ett överföringsnät eller en sammanlänkning för överföring.

- *Systemansvarig för överföringssystem* är en systemansvarig som innehar ett överföringssystem. Ersätter *transmissionsnätsföretag*.

Ansvarsområden för systemansvariga

Det bör vara tydligt att systemansvaret omfattar ansvar för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring och distribution av el i enlighet med elmarknadsdirektivet och enligt 3 kap. 1 § ellagen. Det innebär att de systemansvariga behöver göra en långsiktig systemplanering och arbeta proaktivt för att tillgängliggöra kapacitet till elsystemets användare i tid och på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Detta är av särskild vikt i ljuset av den väntade kraftigt ökade efterfrågan på fossilfri el med lokalt höga effektuttag för industrins och transportsystemets klimatomställning, där aktörer behöver en tydlig och transparent process samt tidiga och säkra besked om tilldelning av effekt.

Utredningen föreslår att enstaka koncessionerade ledningar med endast en ansluten kund för inmatning eller uttag undantas från den reglerade nätverksamheten om den anslutna kunden ingår i samma koncern som koncessionshavaren. Ledningen bör regleringsmässigt i stället hanteras tillsammans med produktions- respektive förbrukningsanläggningen. Avgörande är huruvida koncessionshavaren utövar nätverksamhet. Förslaget innebär att en koncessionshavare med endast en koncernintern kund som har flera anläggningar med var sin anslutningsledning inte bedriver nätverksamhet. Om däremot en systemansvarig ansluter en koncernintern kund till sitt nät kommer även anslutningsledningen att ingå i nätverksamheten. På en sammanlänkning för överföring får vid tillämpningen el anses transporteras för någon annans räkning även om någon kund i form av produktions- eller förbrukningsanläggning inte är ansluten.

Vidare föreslår utredningen att lämplighetsprövningen i 2 kap. 16 § ellagen förtydligas och kopplas till de grundläggande ansvarsområdena för systemansvariga om den som söker nätkoncession ska bedriva nätverksamhet. Regeringen bemyndigas att ta fram föreskrifter på området. Om en nätkoncessionshavare endast har bedömts avseende lämpligheten att inneha nätkoncession och senare avser att börja utöva nätverksamhet, ska nätkoncessionshavaren meddela detta till nätmyndigheten. Innan nätkoncessionshavaren får börja utöva nätverksamhet ska nätmyndigheten göra en bedömning avseende nätkoncessionshavarens lämplighet från allmän synpunkt att utöva nätverksamhet.

Några frågor kopplade till systemansvaret behöver utredas vidare. Förslaget är därför att Ei ges i uppdrag att dels närmare utreda frågan om systemansvar för icke koncessionspliktiga nät, dels närmare utreda om regelverket bör ändras så att nätkoncession för ledningar under 220 kilovolt i första hand ska beviljas en befintlig systemansvarig för distributionssystem som är verksam i området på aktuell spänningsnivå.

Ansvarsfördelningen mellan systemansvariga

Flera av utredningens förslag som presenterats ovan bidrar till att lösa de problem som anges i våra direktiv eller som har framförts till utredningen av olika aktörer avseende ansvarsfördelningen mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem:

– att i svensk lagstiftning införa samma terminologi som i EU-rätten,
– att enstaka koncessionerade ledningar med endast en ansluten kund för inmatning eller uttag undantas från den reglerade nätverksamheten om den anslutna kunden ingår i samma koncern som koncessionshavaren, och
– att lämplighetsprövningen i ellagen förtydligas och kopplas till de grundläggande ansvarsområdena för systemansvariga om den som söker nätkoncession ska bedriva nätverksamhet.

Därutöver föreslår utredningen att ellagen kompletteras med ett krav på ett formaliserat och kontinuerligt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. Systemansvariga för distributionssystem, med regionnät som är direkt anslutet till ett överföringsnät, ska också ingå ett gemensamt avtal avseende driften av överföringsnätet och regionnätet med den systemansvarige för överföringssystemet, i syfte att säkerställa driftsäkerheten i överföringsnätet och de anslutna regionnäten.

Utredningen gör också bedömningen att det behövs ytterligare resurstillskott till Ei för att säkerställa erforderliga resurser och relevant kompetens för att utöva tillsyn.

Några frågor som berör ansvarsfördelningen behöver utredas vidare. Utredningen föreslår därför att Ei ges i uppdrag att dels skyndsamt och i samråd med elnätsbranschen närmare utreda utformningen av en eventuell lagreglering av ansvaret för att åtgärda bristande kapacitet i överliggande nät, dels kartlägga frågor och oklarheter kopplade till subtransmission och beskriva problemen. Frågan om ansvar och lämpliga åtgärder för att åtgärda kapacitetsbrist gentemot befintliga kunder när en större anläggning kopplas bort bör utredas särskilt.

Ett förslag från Svenska kraftnät om krav, metoder och villkor som följer av EU-rätten samt nationella bestämmelser bör analyseras närmare inom Regeringskansliet avseende såväl genomförbarhet som innehåll.

Andra systemansvariga för överföringssystem

I dag krävs det att en aktör som är systemansvarig för överföringssystemet är certifierad enligt lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el. I Sverige är det endast Svenska kraftnät som är certifierat på detta sätt. I andra länder inom EU är denna reglering delvis annorlunda. Baltic Cable AB, som äger en ledning mellan Sverige och Tyskland, har till exempel blivit certifierat som systemansvarig för överföringssystem i Tyskland men inte i Sverige. En fråga är därför om den svenska regleringen på området behöver anpassas så att även andra aktörer än Svenska kraftnät kan certifieras som systemansvariga för överföringssystem och hur det i så fall skulle påverka skyddet av kritisk infrastruktur.

Förslaget från utredningen är att en systemansvarig för överföringssystem med en sammanlänkning för överföring och som har certifierats enligt elmarknadsdirektivet i ett annat land undantas från dels de svenska åtskillnadsreglerna i ellagen, dels krav på certifiering enligt lagen om certifiering av transmissionsnätsföretag för el. Fördelning av röstvärden och kostnadsdelning avseende Sveriges deltagande i europeiska

samarbeten relaterat till frågor om systemansvariga för överföringssystem ska endast involvera systemansvariga för överföringssystem som är certifierade i Sverige enligt lagen om certifiering av transmissionsnätsföretag för el.

De bestämmelser i ellagen med tillhörande förordningar, som endast är relevanta för systemansvariga för överföringssystem som driver ett överföringsnät, justeras så att de endast träffar en sådan systemansvarig. Ansvarsfördelningen enligt kommissionsförordningar mellan flera systemansvariga för överföringssystem görs genom ett bemyndigande i lag till regeringen att utse en bestämd systemansvarig för överföringssystem med ett överföringsnät att fullgöra de skyldigheter enligt berörda förordningar som berör funktioner som en systemansvarig för överföringssystem med endast en sammanlänkning saknar. Ei ges i uppgift att genom beslut i detalj fastställa ansvarsfördelningen enligt kommissionsförordningarna mellan de systemansvariga för överföringssystem. Beslutet ska också ge vägledning om hur fördelningen av kostnader som är hänförliga till denna ansvarsfördelning ska ske.

Utredningen konstaterar att det inte är certifieringen i sig som ger skydd åt kritisk infrastruktur. Om hittillsvarande bedömning avseende Svenska kraftnäts roll som systemansvarig för överföringssystemet i Sverige kvarstår och den positionen ska skyddas, bland annat med hänsyn till skyddet av kritisk infrastruktur, krävs i stället andra åtgärder för att begränsa möjligheterna för framväxt av överföringsnät som inte drivs och förvaltas av Svenska kraftnät eller Baltic Cable AB. Utredningen föreslår här att Ei ges i uppdrag att närmare utreda definitionen av en utlandsförbindelse samt om nätkoncession för ledningar om minst 220 kilovolt i första hand ska beviljas en systemansvarig för överföringssystem. Kravet på att den som söker en nätkoncession ska lämna in en samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning föreslås utökas till att gälla samtliga ledningar med en spänning om 220 kilovolt eller mer.

Systemansvarig myndighet

Utöver att vara systemansvarig för överföringssystemet enligt elmarknadsdirektivet har Svenska kraftnät rätt att meddela föreskrifter och har ansvar för uppgifter i egenskap av systemansvarig myndighet enligt förordningen (2023:241) om det nationella elsystemet och som elberedskapsmyndighet enligt förordningen (1997:294) om elberedskap. Det kan finnas behov av att de uppgifter som Svenska kraftnät har som systemansvarig för överföringssystemet och som Svenska kraftnät utför i egenskap av myndighet ska vara tydligare och åtskilda.

Utredningen konstaterar att rollerna systemansvarig myndighet och systemansvarig för överföringssystem i dag är delvis överlappande, vilket bland annat skapar en otydlighet om i vilken roll Svenska kraftnät agerar i specifika situationer. Även om EU-rätten inte reglerar myndighetsrollen, så har utvecklingen över tid lett till en överlappning gentemot rollen som systemansvarig för överföringssystem. Detta skapar en otydlighet både internt och externt om vilket mandat Svenska kraftnät har som systemansvarig myndighet. Sett utifrån är det särskilt svårt att hålla isär innehållet i de angivna rollerna, eftersom termen systemansvarig används i båda sammanhangen. Förhållandet leder också till rättsosäkerhet, efter-

som Svenska kraftnäts möjlighet att agera i ett enskilt ärende kan vara beroende av om Svenska kraftnät handlar i egenskap av myndighet eller som systemansvarig för överföringssystem.

Sammanfattningsvis gör utredningen bedömningen att funktionen systemansvarig myndighet bör tas bort ur lagstiftningen. De uppgifter som i dag ligger på den systemansvariga myndigheten, och som inte redan fullgörs av Svenska kraftnät i egenskap av systemansvarig för överföringssystem, bör antingen generellt läggas på systemansvariga för överföringssystem eller på Svenska kraftnät som systemansvarig för överföringssystem i enlighet med vad regeringen har bestämt. Reglerna samlas i ellagen och förordningen om det nationella elsystemet. Tillsynsansvaret för driftsäkerheten bör flyttas över från Svenska kraftnät till Ei.

Värdering av systemnyttor (kapitel 6)

Utredningen ska enligt sina direktiv utvärdera åtgärder som kan öka leveranssäkerheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar och ge fossilfria kraftslag och flexibla resurser marknadsmässig ersättning för de nyttor som de bidrar med. Fokus ligger på nyttor som är kopplade till frekvensreglering, resurstillräcklighet, kapacitetsbrist i elnätet, spänningsstabilitet, dödnätsstart och ö-drift. För att effektivt hantera och tillgodose dessa behov krävs en tydlig ansvarsstruktur för att säkerställa nödvändiga systemförmågor. En viktig aspekt är i vilken mån olika kraftslag bidrar med sådana förmågor, och vilken ekonomisk ersättning de bör få för detta. Det är därför avgörande att analysera och utveckla metoder för hur dessa förmågor ska dimensioneras, anskaffas och värderas så att de kan integreras och utnyttjas på ett tekniskt och ekonomiskt hållbart sätt.

En trygg elförsörjning innefattar, enligt utredningen, både hög driftsäkerhet och tillräckliga resurser på elmarknaden, såväl i fredstid som vid krissituationer och höjd beredskap. Den omfattar även elsystemets förmåga att inom rimlig tid tillgodose nya behov av nätanslutning. Svenska kraftnät är skyldigt att ta fram en nätutvecklingsplan och en resurstillräcklighetsbedömning med ett tioårigt perspektiv. Dessa planer är viktiga instrument för att göra det möjligt att planera elsystemet och säkerställa de förmågor som krävs för att tillgodose det prognostiserade elbehovet i framtiden. Ansvaret för en systemansvarig för distributionssystem innebär bland annat att denne ska ta fram en tioårig nätutvecklingsplan så att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på transport av el.

Det leveranssäkerhetsmål som riksdagen har beslutat om innebär att Sverige ska ha en samhällsekonomiskt effektiv elförsörjning där elsystemet utformas och drivs så att det totala välståndet i samhället maximeras. Detta innebär att kostnaderna för producenter, elanvändare och samhället i stort minimeras, samtidigt som tekniska förmågor och miljöhänsyn beaktas. En samhällsekonomisk analys av kostnader och nyttor ger vägledning om hur elsystemets delsystem bör utformas. Den kan även ligga till grund för att bestämma kravspecifikationer och kvantifiera nödvändiga förmågor i elsystemet.

Resurstillräcklighet

Utredningen har i uppdrag att analysera om Svenska kraftnäts förslag om en marknadsomfattande kapacitetsmekanism på ett ändamålsenligt sätt bidrar till resurstillräcklighet och leveranssäkerhet på elmarknaden och vid behov föreslå hur förslaget kan utvecklas. Vidare ska utredningen analysera hur möjligheter till flexibilitet och lagring enligt EU:s elmarknadsförordning kan bidra till resurstillräcklighet och leveranssäkerhet på elmarknaden.

Resurstillräcklighet uttrycker förutsättningarna för elmarknadens aktörer att säkerställa behovet av kapacitet i ett elområde, dvs. i vilken mån tillgänglig produktion, flexibla elanvändare, energilager och import förväntas kunna balansera efterfrågan på elenergi inom ett elområde under årets alla timmar. Om detta misslyckas uppstår effektbrist, och Svenska kraftnät i egenskap av systemansvarig för överföringssystemet kan som sista utväg behöva beordra fram ökad elproduktion eller koppla bort elanvändare i ett underskottsområde tills balansen återställs.

Tillförlitlighetsnormen är ett funktionskrav som anger hur ofta en ofrivillig bortkoppling av elförbrukning anses vara acceptabel utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. Regeringen har beslutat att tillförlitlighetsnormen i Sverige ska vara en (1) timme per år. Om risken för effektbrist är större än så kan det vara motiverat att införa en kapacitetsmekanism. En kapacitetsmekanism är ett styrmedel som syftar till att säkerställa att det finns tillräcklig elproduktion, energilager, eller efterfrågeflexibilitet för att möta effektbehovet även i ansträngda situationer. Kapacitetsmekanismer kan vara utformade på olika sätt. En strategisk reserv hålls utanför den ordinarie elmarknaden och aktiveras endast vid risk för effektbrist. En marknadsomfattande kapacitetsmekanism ersätter däremot alla tillgängliga resurser ekonomiskt för att de ska hålla sig redo att leverera kapacitet vid behov. En marknadsomfattande kapacitetsmekanism innebär ett större ingrepp i elmarknadens funktion och har en stor påverkan på våra grannländer.

Utredningen bedömer att en strategisk reserv är en ändamålsenlig mekanism för att säkerställa tillräckliga resurser i elmarknaden i enlighet med Sveriges tillförlitlighetsnorm under den kommande tioårsperioden. Det är däremot inte motiverat att nu införa en marknadsomfattande kapacitetsmekanism i enlighet med Svenska kraftnäts förslag eftersom nyttorna understiger kostnaderna.

Det är svårt att bedöma resurstillräckligheten för en längre period än mellan fem och tio år. Ett godkännande av en kapacitetsmekanism från EU-kommissionen kan maximalt ges för tio år. Därför bör Svenska kraftnät löpande utvärdera behovet av en kapacitetsmekanism.

De nya möjligheterna enligt EU-rätten att införa stödsystem för ny icke-fossil flexibilitet – såsom efterfrågeflexibilitet, icke-fossil värmekraft (exempelvis gasturbiner och kraftvärme), stora vätgaslager eller pumpkraftverk – skapar förutsättningar att främja flexibilitetsresurser med olika tekniska egenskaper och geografisk fördelning, anpassade till elsystemets behov. Det råder dock fortfarande oklarhet om hur reglerna mer exakt får tillämpas. Svenska kraftnät bör ta del av erfarenheter från andra länder och vid behov lämna förslag till hur ett svenskt stödsystem skulle kunna utformas.

Driftsäkerhet

Driftsäkerhet i elnätet avser systemets förmåga att transportera el på ett pålitligt och robust sätt, även under olika belastningar och störningar. En säker drift bygger på tydliga funktionskrav, specifika driftsäkerhetsgränser och principer samt ett strukturerat informationsutbyte och effektiv koordinering mellan systemansvariga. De ekonomiska konsekvenserna för samhället av ett elavbrott är större ju högre spänningsnivå som felet inträffar på. Därför tillämpas mer rigorösa funktionskrav avseende driftsäkerhet på högre spänningsnivåer än på lägre.

I överföringssystemet, som Svenska kraftnät ansvarar för, regleras funktionskraven främst av EU-kommissionsförordningar. Dessa förordningar fastställer tydliga funktionskrav med specifika gränsvärden samt principer för att bedöma systemets drifttillstånd. På lokalnäts- och regionnätsnivå regleras funktionskraven främst av nationella bestämmelser.

Utredningen föreslår att det nationella driftsäkerhetsmålet ska upphävas eftersom EU-rätten innehåller generella funktionskrav avseende driftsäkerheten i överföringssystemet.

Utredningen bedömer vidare att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att årligen redovisa driftsäkerhetsindikatorer med utgångspunkt från de krav som anges i artikel 15 i Kommissionens förordning (EU) 2017/1485 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem (SO GL) samt de samhällsekonomiska överväganden kring nyttor och kostnader som legat till grund för Svenska kraftnäts beslut om allokering av aktiva och reaktiva reserver till olika systemdrifttillstånd. Redovisningen bör också innehålla en beskrivning av hur besluten har påverkat volymen överföringskapacitet som har tilldelats elmarknaden.

Det bör utredas om funktionskraven ska harmoniseras inom Svenska kraftnäts så kallade observerbarhetsområde, vilket kan gå ned till 70 kilovolt.

Regeringen bör uppdra åt Energimyndigheten att, inom ramen för sitt pågående uppdrag om planering för prioritering och ransonering av el, överväga att vidareutveckla ramverket för bortkoppling av elförbrukning (Styrel). Vid behov ska Energimyndigheten ta fram författningsförslag som ger de planeringsansvariga utökade mandat för att säkerställa att frånkopplingar genomförs på ett sätt som minimerar samhällets negativa konsekvenser. Energimyndigheten bör också genomföra en samlad utvärdering av hur Styrel och fördelningen av elberedskapsanslaget kan samordnas för att uppnå bästa möjliga effekt vid en elkris. En sådan analys bör beakta de krav inom EU-rätten som rör högprioriterade nätanvändare och deras särskilda villkor för frånkoppling, för att säkerställa att den nationella beredskapslagstiftningen och Styrel-processen står i överensstämmelse med dessa krav.

Utredningen konstaterar att ansvaret för beredskapsåtgärder som är kopplade till elförsörjningen är fördelat på många aktörer, inom både offentlig och privat verksamhet. Det är därmed angeläget att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer när det gäller att kartlägga totalförsvarets behov av el på nationell och regional nivå. Det behöver också klargöras vilka åtgärder som kan säkerställa dessa behov på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Mot bakgrund av detta föreslår utredningen att regeringen tillsätter en utredning med syfte att tydliggöra

ansvarsförhållandena för de aktörer som har uppgifter inom elberedskap för fredstida krissituationer och höjd beredskap. Ett delsyfte bör vara att ta fram en metod för att specificera totalförsvarets behov av el vid höjd beredskap.

Nyanslutning

Elsystemets förmåga att inom rimlig tid tillgodose tillkommande behov av nätanslutning för produktion och förbrukning är en aspekt av försörjningstrygghet som har fått stor uppmärksamhet på senare tid men som inte mött så mycket intresse historiskt. Riksdagens beslutade leveranssäkerhetsmål indikerar att tillkommande elbehov är en central utgångspunkt i systemplaneringen. Flera potentiella nätkunder och nätföretag vittnar också om långa ledtider för nätanslutning och om köbildning på flera platser i landet. En bristande förmåga att tillgodose rimliga önskemål om nyanslutning riskerar att hämma samhällets energiomställning och ekonomiska utveckling.

En fråga som uppmärksammats av flera av de nätföretag som utredningen har varit i kontakt med är hur mycket resurser det är skäligt att lägga på att möjliggöra en nätanslutning inom rimlig skälig tid. För att ge vägledning om detta kan det vara motiverat att i lagstiftningen förtydliga vad som menas med samhällsekonomiskt motiverade åtgärder för att hantera kapacitetsbrist i enlighet med 4 kap. 2 § ellagen.

Utredningen bedömer att alla alternativ till förstärkt transportkapacitet som innebär lägre kostnader än den periodiserade kostnaden för att stärka transportkapaciteten bör betraktas som samhällsekonomiskt motiverade i ellagens mening.

Som huvudregel bör gälla att eventuella tillkommande kostnader för åtgärder som möjliggör en tidigarelagd anslutning anses vara samhällsekonomiskt motiverade, förutsatt att den anslutande parten är beredd att betala för dem.

Frekvensreglering med hjälp av aktiv effekt

I Sverige är Svenska kraftnät ansvarigt för att i driftskedet säkerställa att det råder balans mellan tillförd och uttagen aktiv effekt i överföringssystemet. Systemet måste ha tillräckliga reserver av aktiv effekt för att klara av att hantera såväl prognosfel från balansansvariga från det att ordinarie energimarknader stänger en timme innan driftskedet, som normala variationer i effektuttag och i effektinmatning inom marknadens tidsenhet (för närvarande en timme men inom en snar framtid en kvart). Dessutom måste systemet ha tillräckliga reserver med aktiv effekt för att klara rimliga störningar och feltillstånd samt mer utdragna onormala driftförhållanden.

Eftersom överföringssystemet i princip inte kan lagra energi organiserar Svenska kraftnät en marknadsplats som övergripande kallas för balansmarknaden där innehavare av reglerbar aktiv effekt (såväl elproducenter som elanvändare) uppmuntras att delta. På balansmarknaden handlas flera produkter (så kallade stödtjänster) med varierande egenskaper avseende hur snabbt en resurs behöver aktiveras samt vilken uthållighet som den

behöver ha. Den ekonomiska ersättningen är marknadsbaserad och övriga villkor fastställs i enlighet med särskilda principer för respektive produkt.

Utredningen bedömer att handeln med stödtjänster på balansmarknaden i huvudsak fungerar väl men att det finns utvecklingsbehov.

Svenska kraftnät bör överväga att ge ersättning till de anläggningsägare som levererar mekanisk rotationsenergi under perioder då snabb frekvensreserv (FFR) aktiveras för att bättre reflektera den systemnytta som dessa anläggningar bidrar med. Införande av en sådan ersättning bör ske gemensamt med systemansvariga för överföringssystem i våra grannländer.

Svenska kraftnät bör överväga att publicera marknadsinformation i realtid, införa mindre budstorlekar samt löpande utvärdera och uppdatera förkvalificeringskraven för deltagare på balansmarknaden. Svenska kraftnät bör också skapa möjligheter för nya aktörer att förkvalificera sig till marknaden för automatisk frekvensåterställningsreserv (aFRR).

Flexibilitet för att hantera kapacitetsbrist i elnätet

I ett elnät med kapacitetsbrist finns det risk för överbelastning, vilket påverkar driftsäkerheten negativt. En aktiv hantering av överbelastning i elnätet innebär att de systemansvariga ändrar de fysiska flödena i elsystemet genom att förmå nätkunder att ändra produktions- eller förbrukningsmönster. Denna form av flexibilitet är central för att upprätthålla driftsäkerhetsgränserna i elnätet, särskilt vid tider och platser med överbelastning på grund av hög elanvändning eller elproduktion i förhållande till tillgänglig transportkapacitet.

Utredningen gör en distinktion mellan planerbara och flexibla resurser. Planerbara resurser kräver längre framförhållning för att anpassa sin produktion eller förbrukning och kan därmed primärt användas vid prognostiserade överbelastningar eller i samband med planerade underhållsarbeten. Flexibla resurser, däremot, kan snabbt och med kort varsel justera sitt förbruknings- eller produktionsmönster för att hantera akuta överbelastningar i elnätet.

De priser och incitament som en anläggningsägare av flexibla eller planerbara resurser möter inom elsystemet bör i idealfallet spegla det faktiska värdet av de kostnader och nyttor som dessa resurser tillför. Priser och incitament bör också, om möjligt, vara förutsägbara och långsiktiga för att minska riskerna för aktörer i samband med investeringsbeslut.

Elområdespriset är den enskilt starkaste prissignalen för att bestämma värdet av planerbarhet och flexibilitet samt att ange hur värdet varierar i tid och rum. Detta pris främjar en effektiv användning av det befintliga elsystemet och ger lokaliseringssignaler till ny produktion, elanvändning och nätförstärkning. Elpriset har också fördelen att det har hög pristransparens och når producenter och elanvändare på alla nätnivåer. Elpriset innehåller dock ingen information om nätförluster eller eventuell trängsel som uppstår på lägre spänningsnivåer. Här spelar nätavgifterna en viktig roll. Utredningen gör följande bedömningar.

Ei bör utvärdera hur nätavgiften förs vidare mellan olika nätnivåer och vid behov göra förtydliganden av hur det ska ske så att avgiften reflekterar de

samlade kostnaderna för trängsel och nätförluster som uppstår på samtliga spänningsnivåer i elnätet vidolika tidpunkter.
Ei bör inom den pågående översynen av föreskrifter om elnätsavgifter för transport av el se över nätföretagens förutsättningar och incitament att införa lokaliseringssignaler för en begränsad grupp nätkunder för att adressera lokala kapacitetsutmaningar. Det finns tecken på att nuvarande avgiftsstruktur är bristfällig eftersom trängsel uppstår lokalt, medan nätavgifterna är enhetliga inom redovisningsområdet.
Ei bör överväga att ställa krav på en tydlig och transparent beräkningsmodell för att säkerställa att energiavgiften är skälig och bidrar till ett effektivt nätutnyttjande. Energiavgiften bedöms ha outnyttjad potential att skapa värde och förutsägbarhet för nätkunder med flexibla eller planerbara resurser. Dock saknas transparens i hur avgiften bräknas, vilket gör det svårt för kunder att uppskatta värdet av flexibilitet och planerbarhet.

Utredningen bedömer också att nätnyttoersättningen i dess nuvarande form bör avskaffas. Utgångspunkten bör vara att nätavgiften ska spegla de kostnader och nyttor som en kund tillför nätet.

Utredningen konstaterar att marknadsbaserad omdirigering är ett användbart verktyg för att hantera tillfälliga kapacitetsutmaningar i elnätet och kan bidra till en mer effektiv användning av elnätet. Däremot utgör omdirigering ingen långsiktig lösning på kapacitetsbrist, och risker kopplade till strategisk budgivning samt skeva marknadsincitament måste beaktas och hanteras. För att lösa återkommande och varaktiga överbelastningar krävs sannolikt investeringar i mer varaktiga lösningar, eller genom att elområdesgränserna ändras så att de reflekterar strukturella överföringsbegränsningar.

Villkorade avtal lyfts av flera nätföretag fram som ett planeringsverktyg för att möjliggöra snabbare nätanslutning och främja ett effektivt nätutnyttjande i en framtid med stor osäkerhet om hur den faktiska, sammanlagrade, belastningen i elnätet kommer att utvecklas i framtiden.

Utredningen föreslår att Ei ska utreda hur avgiftsstrukturen för villkorade avtal bör vara utformad, om det finns skäl att likt flera länder i Europa tillåta permanenta villkorade avtal och om villkorade avtal ska kunna erbjudas även befintliga kunder. Permanenta villkorade avtal innehåller ofta en nedsatt effektavgift vilket kan öka incitamenten för flexibla resurser såsom elbilar eller batterilager att delta på balansmarknaden.

Ei ska samtidigt se över möjligheten att vidareföra villkorade avtal mellan nätnivåer och ytterst till anslutande kunder. Därmed säkerställs att ledig kapacitet inte blir inlåst på någon nätnivå och att en överbelastning som uppstår i exempelvis överföringsnätet kan hanteras med hjälp av villkorade avtal i underliggande nät.

Ei ska slutligen tydliggöra när omdirigering med hjälp av villkorade avtal kan vidtas i förhållande till elmarknadens ordinarie funktion för att inte skapa obalanser för marknadens aktörer.

Spänningsreglering och reaktiv effekt i elsystemet

För att säkerställa en driftsäker och effektiv elöverföring med hög kvalitet måste spänningen hållas inom specificerade gränser under alla relevanta

driftsförhållanden. I likhet med vad som gäller vid hantering av frekvensavvikelser måste olika tidsperspektiv beaktas vid spänningsreglering. En viktig skillnad är dock att spänningen kan variera lokalt, medan frekvensen förenklat är densamma i hela det synkrona nordiska elsystemet.

Reaktiv effekt är en central parameter i elsystemet, då den bidrar till att upprätthålla acceptabla spänningar och möjliggör effektiv överföring av aktiv effekt. Detta kräver att elsystemets aktörer kan både generera och konsumera reaktiv effekt vid behov. Förändringar i produktions- och förbrukningsmönster har stor betydelse för både reaktiv och aktiv effekt.

Brist på reaktiv effekt kan generellt orsaka spänningsfall, medan ett överskott kan leda till förhöjd spänning. Båda dessa situationer påverkar driftssäkerheten och effektiviteten och kan minska livslängden för elektriska komponenter.

Spänningsreglering kräver att både nätanslutna kunder och systemansvariga har den tekniska förmåga som krävs för att styra den reaktiv effekten. Detta är avgörande för att balansera spänningen i el-systemet och säkerställa en stabil drift. För att kunna upprätthålla spänningsstabilitet måste anslutna anläggningar också vara konstruerade så att de inte kopplas bort vid kortvariga spänningsavvikelser, exempelvis vid ett tillfälligt nätfel.

Utredningen anser att nätföretagen bör använda flera samverkande åtgärder för att effektivt tillgodose behovet av reaktiv effekt. Genom en kombination av kravställning, investeringar i egna integrerade nätkomponenter samt användning av ekonomiska incitament kan nätföretagen bidra till att elsystemets spänningsstabilitet förbättras och till att nätets kapacitet utnyttjas mer effektivt.

Svenska kraftnäts pågående arbete med att utveckla en ekonomisk ersättningsmodell för reglerbar reaktiv effekt är en positiv och viktig åtgärd. En sådan modell förväntas bidra till att det reaktiva effektutbytet i anslutningspunkten i större utsträckning prissätts i linje med den systemnytta den kan generera, vilket kan stärka aktörernas incitament att tillhandahålla denna tjänst.

Ö-drift och dödnätsstart

Ö-drift innebär att ett elnät eller delar av det tillfälligt drivs isolerat från det övergripande elsystemet. Sådan drift kan ske antingen planerat eller oplanerat. Den används för återuppbyggnad av elsystemet eller vid stora och långvariga avbrott på överföringsnätet när återuppbyggnad inte är möjlig. Under ö-drift är det avgörande att balansen mellan elproduktion och elanvändning upprätthålls inom det isolerade området, vilket ställer höga krav på lokal produktionskapacitet och regleringsförmåga hos såväl produktions- som förbrukningsanläggningar.

Utredningen bedömer att det på några platser i landet råder brist på elproduktionsanläggningar som kan stödja lokal och regional ö-drift samt bidra till förnyad spänningssättning av överföringssystemet. Svenska kraftnät bör se över den nuvarande ersättningsmodellen och dess finansiering för att säkerställa att befintliga anläggningar bibehålls och att nya kan etableras.

Det behövs ett tydligare regelverk för lokal och regional ö-drift och en mer preciserad ansvarsfördelning mellan bland annat Svenska kraftnät,

systemansvariga för distributionssystem och länsstyrelserna. Det bör vidare utredas hur ansvaret för frekvenshållning under lokal och regional ö-drift hos systemansvariga för distributionssystem kan säkerställas i ellagen.

Samordningen mellan systemansvariga för överförings- och distributionssystem bör stärkas så att systemansvariga för distributionsnät får rimliga planeringsförutsättningar vid lokala fel i Svenska kraftnäts överföringsnät och vid återuppbyggnadstillstånd i överföringssystemet. Processen för att prioritera och besluta om ekonomisk ersättning för elberedskapsåtgärder behöver ske enligt tydliga kriterier för att ge goda planeringsförutsättningar för berörda parter.

Svenska kraftnät bör strategiskt granska återuppbyggnadsplanen för att säkerställa att nödvändiga åtgärder och förmågor är rätt lokaliserade och dimensionerade för ett förändrat säkerhetsläge. Översynen bör ta höjd för ett elsystem med 300 TWh elanvändning år 2045, där en stor andel av den nya elproduktionen ansluts på lägre spänningsnivåer. Detta kan medföra nya utmaningar i fråga om ö-drift och dödnätsstart, vilket kräver att återuppbyggnadsplanen anpassas för att säkerställa försörjningstryggheten vid fredstida kriser och höjd beredskap.

Ansvar och roller avseende balansansvar (kapitel 7)

Utredningen ska föreslå hur marknadsaktören leverantör av balanstjänst kan införas i svensk rätt samt föreslå hur ansvarsområden för balansansvarig part, leverantör av balanstjänst och leverantör av aggregeringstjänster kan tydliggöras med beaktande av ansvarsområdet för leverantör av balanstjänst.

Införandet av begreppet leverantör av balanstjänst förväntas bidra till ökad konkurrens och harmonisering av marknaderna för stödtjänster. Det förväntas även bidra till ökad tydlighet avseende de förutsättningar och uppgifter för marknadsaktören oberoende aggregator som införts i svensk rätt.

Marknadsaktörerna leverantör av balanstjänst och balansansvarig part definieras i EU:s elmarknadsförordning. I EU-rätten regleras marknadsaktörernas respektive ansvar för avräkningen av obalansenergi, balansenergi och balanskapacitet.

Marknadsaktörernas uppgifter regleras genom EU:s elmarknadsförordning som är direkt tillämplig i Sverige. Regleringen genomförs i praktiken genom de villkor som Svenska kraftnät föreslår och Ei beslutar om för leverantör av balanstjänst och genom revidering av de villkor som gäller för balansansvarig part.

Den svenska lagstiftningen skiljer sig från bestämmelserna i EU-rättsakterna på så vis att marknadsaktörerna leverantör av balanstjänst och balansansvarig part består av ett sammanhållet ansvar och en roll – den balansansvarige – enligt ellagen och förordningen om det nationella elsystemet. Den balansansvarige i den svenska lagstiftningen har ett ansvar som innefattar både de uppgifter som en leverantör av balanstjänst och en balansansvarig part ansvarar för enligt EU-rätten. Enligt ellagen ska den som åtar sig balansansvar ingå avtal dels med den systemansvariga myndigheten, dels med den som utför avräkningen mellan de balans-

ansvariga. Avtalen är för närvarande utformade så att de upprättas med den balansansvarige, även om avtalsstrukturen är anpassad till EU-rätten. För att tydliggöra gällande regelverk och därigenom öka förutsättningarna för elmarknaden att fungera på ett ändamålsenligt sätt bör även ellagen och berörda förordningar särskilja marknadsaktörernas uppgifter och harmonisera deras respektive ansvar med EU-rätten på området.

Det pågår ett arbete inom Svenska kraftnät med att genomföra villkoren för balansering enligt Ei:s beslut. Vidare har Svenska kraftnät redovisat förslag till modeller för oberoende aggregering och till beräkningsmetod för ekonomisk kompensation. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Mot denna bakgrund bedömer utredningen att det i dagsläget inte är motiverat att lämna förslag som berör rollen leverantör av aggregeringstjänster och aggregering.

Utredningens förslag är att följande nya definitioner ska införas i ellagen:

- *Leverantör av balanstjänster* är en marknadsaktör som tillhandahåller balansenergi eller balanskapacitet för systemansvariga för överföringssystem.
- *Balansansvarig part* är en marknadsaktör eller dennes valda företrädare som ansvarar för aktörens obalanser på elmarknaden.

Ellagens bestämmelser om balansansvar som även framgår av direkt tillämplig EU-rätt tas bort. I anslutning till ellagens bestämmelser om balansansvar hänvisas till relevanta EU-förordningar:

- EU:s elmarknadsförordning
- kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el.

I förordningen om det nationella elsystemet införs en bestämmelse om att balansansvariga parter ska rapportera planerad produktion till Svenska kraftnät.

Anvisade elavtal och utsatta kunder (kapitel 8)

Utredningen ska föreslå hur systemet med anvisade elavtal på slutkundsmarknaden kan avvecklas, föreslå hur sårbara kunder ska kunna ges möjlighet att ingå ett avtal om leverans av el och lämna nödvändiga författningsförslag. Utredningen ska bedöma hur den föreslagna avvecklingen av anvisade elavtal kommer att påverka slutkundsmarknaden och de elanvändare som i dag har anvisade avtal för sin elförbrukning.

Utredningen föreslår att bestämmelserna om anvisade elavtal upphävs. För att få leverans av el föreslår vi att elanvändare i fortsättningen måste ingå ett avtal om elleverans. Dessutom införs en skyldighet för elleverantörer att underrätta nätföretag om elleverantören säger upp avtal med en elanvändare.

För att säkra leverans av el till utsatta kunder, dvs. privatpersoner som varaktigt saknar förmåga att betala för sin el, införs bestämmelser om leveransskyldig sistahandsleverantör. Varje nätföretag ska utse en sistahandsleverantör som är skyldig att ingå avtal och leverera el till el-

användare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kWh. Även en sådan leverans förutsätter dock att elanvändaren tecknar ett avtal. Utredningen har föreslagit övergångsbestämmelser för att säkerställa att anvisade kunder som inte tecknar avtal inför övergången till det nya systemet fortsatt får leverans av el. Om en anvisad kund inte har tecknat ett elavtal, trots uppmaning, föreslår utredningen att kunden flyttas över till sistahandsleverantören. Sistahandsleverantören ska erbjuda dessa kunder ett avtal med rörligt pris. Anvisade kunder som blir överflyttade föreslås få en uppsägningstid om 14 dagar.

Utredningen föreslår att reglerna om anvisning vid förlust av balansansvar och konkurs justeras så att de elanvändare som berörs av sådana situationer flyttas över till den leveransskyldige sistahandsleverantören.

Förbättrad tillgång till data i elmarknaden (kapitel 9)

I utredningens direktiv anges inte att behovet av ett dataverktyg ska utredas. Under utredningens arbete har det dock framkommit att det finns behov av förbättrad tillgång till data i elmarknaden. Ett dataverktyg skulle främja flexibilitet i elsystemet och bidra till en effektivare datahantering. Vidare skulle ett dataregister bidra till en förenklade processer och bättre kundupplevelse i elmarknaden samt ge myndigheter bättre tillgång till statistik för analyser.

I kapitel 9 redogör vi för de synpunkter som framkommit samt utredningens överväganden. Utredningen föreslår att regeringen ger Ei i uppdrag att, i samråd med Svenska kraftnät, Energimyndigheten, Integritetsskyddsmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, ta fram ett förslag till ett verktyg som på ett säkert sätt förbättrar tillgången till data i elmarknaden. I uppdraget bör ingå att utreda vilka funktioner verktyget ska ha, kostnaden och tidsplanen för att utveckla verktyget, hur det ska ägas, förvaltas och finansieras samt att ta fram nödvändiga författningsförslag.

Vägen mot en trygg och konkurrenskraftig elförsörjning (kapitel 10)

Kapitel 10 innehåller sammanfattande slutsatser om vilka problem som vår framtida elförsörjning står inför och hur våra förslag och bedömningar kan bidra till att lösa dem.

Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi att 11 kap. 5 och 7 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 kap.	
5 §	
Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige 1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent), 2. är nätinnehavare, 3. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §, eller 4. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.	
Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte *den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857)*. Införsel av elektrisk kraft till Sverige via ett elnät på Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.	Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte *en systemansvarig för överföringssystem som är en myndighet*. Införsel av elektrisk kraft till Sverige via ett elnät på Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.
7 §	
Skyldigheten att betala energiskatt inträder 1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, när skattepliktig elektrisk kraft a) överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, eller b) förbrukas av den skattskyldige, och 2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 4, när elektrisk kraft förs in till Sverige	
Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till *det* elnät som ägs *av den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857)*.	Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till *ett* elnät som ägs *eller förvaltas av en systemansvarig för överföringssystem som är en myndighet*.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till ett järnvägsfordon om den elektriska kraften omfattas av 18 § första stycket.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 inträder inte om skattskyldighet för den elektriska kraften redan har inträtt, utom i fråga om elektrisk kraft som omfattas av rätt till återbetalning enligt 13 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 8 kap., 5 kap. 17 § och 9 kap. 3–10 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 9 kap. 3 § ska utgå,

dels att 1 kap. 1 och 4 §§, 2 kap. 16, 49 och 67 §§, 3 kap. 1, 3–4, 6–7, 9–12, 14–16, 18–19, 21–28, 30–32, 35–39, 41–46, 49, 51, 55–57 och 59–60 §§, 4 kap. 2–3, 5–10, 12–13, 16–20, 22–29, 31, 33–37 och 39–46 §§, 5 kap. 1, 16, 18–19 och 30 §§, 6 kap. 1–9 och 11 §§, 9 kap. 1–2, 14, 18 och 32 §§, 10 kap. 10, 12–13 §§, 11 kap. 1–8§§, 12 kap. 14 och 16–17 §§, 13 kap. 5 §, rubrikerna till 3, 6 och 11 kap., rubrikerna närmast före 3 kap. 1, 12, 16, 18, 30 och 38 §§, 4 kap. 16, 18, 20, 23, 26, 36 och 43 §§, 5 kap. 16 §, 6 kap. 1 §, 11 kap. 2, 5 och 6 §§, 12 kap. 1, 14 och 16 §§, 13 kap. 1 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 4 kap. ska lyda ”Anslutning till elnätet och transport av el”,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 8 kap., tjugoen nya paragrafer, 2 kap. 16 a och b §§, 3 kap. 10 a, 11 a–11 c, 37 a, 38 a, 62–71 §§, 9 kap. 1 a, 3 och 4 §§, och närmast före 3 kap. 11 a, 62, 64 och 69 §§ och 9 kap. 3 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
2 §	
Lagen är indelad i följande kapitel:	
– 1 kap. Inledande bestämmelser,	
– 2 kap. Nätkoncession och ledningar vid trafikleder,	
– 3 kap. *Nätföretag och drift av elnät*,	– 3 kap. *Systemansvar*,
– 4 kap. Anslutning till elnätet och *överföring* av el,	– 4 kap. Anslutning till elnätet och *transport* av el,
– 5 kap. Intäktsram för nätverksamhet,	
– 6 kap. Mätning av *överförd* el,	– 6 kap. Mätning av *transporterad* el,
– 7 kap. Kommunala elföretag,	
– 8 kap. *Övergripande systemansvar och balansansvar*,	– 8 kap. *Balansansvar*,
– 9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster,	
– 10 kap. Avbrottsersättning,	
– 11 kap. Avbrytande av *överföring* av el till konsumenter,	– 11 kap. Avbrytande av *distribution* av el till konsumenter
– 12 kap. Tillsyn m.m., och	
– 13 kap. Övriga bestämmelser.	
4 §	
Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).	

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

balansansvarig part: en marknadsaktör eller dennes valda företrädare som ansvarar för aktörens obalanser på elmarknaden,

distribution: *överföring* av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distribution: *transport* av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i *den ursprungliga* lydelsen,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen *enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711*,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett *nätföretag* för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av *en systemansvarig* för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett *nätföretag*, matar in el från en produktionsanläggning,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med *en systemansvarig*, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el *överförs* eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

konsument: en fysisk person som el *transporteras* eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan *överföras* till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan *transporteras* till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

leverantör av balanstjänster: en marknadsaktör som tillhandahåller balansenergi eller balanskapacitet för systemansvariga för överföringssystem,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för *överföring* av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för *överföringen*,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för *transport* av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för *transporten*,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett *transmissionsnät* och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett *överföringssystem* och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

sammanlänkning för överföring: en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som

	länkar samman ett överföringsnät med ett motsvarande nät i ett annat land, men som inte ingår i ett överföringsnät,
små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,	
stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av *ett nätföretags* elnät med undantag för hantering av överbelastning,	*stödtjänst*: en tjänst som behövs för driften av *en systemansvarigs* elnät med undantag för hantering av överbelastning,
	systemansvar: det ansvar och de skyldigheter som följer av att bedriva nätverksamhet,
	systemansvarig: den som bedriver nätverksamhet,
	systemansvarig för distributionssystem: en systemansvarig som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,
	systemansvarig för överföringssystem: en systemansvarig som innehar ett överföringssystem,
transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,	
transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,	
transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,	
	transport av el för någon annans räkning: transport av el för minst två kunder eller transport av el för en kund som inte ingår i samma koncern som den systemansvarige,
uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med *ett nätföretag*, tar ut el för förbrukning.	*uttagspunkt*: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med *en systemansvarig*, tar ut el för förbrukning,
	överföring: transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem,
	överföringsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker

	sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,
	överföringssystem: ett överföringsnät eller en sammanlänkning för överföring.
	2 kap.
	16 §
En nätkoncession får beviljas endast *om nätkoncessionshavaren* från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. En nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom koncessionsområdet.	En nätkoncession får beviljas *och innehas* endast *av den som* från allmän synpunkt är lämplig att *inneha nätkoncession. En nätkoncessionshavare som ska utöva nätverksamhet ska dessutom från allmän synpunkt vara lämplig att* utöva nätverksamhet. En nätkoncession för område får beviljas *och innehas* av endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom koncessionsområdet.
Endast *transmissionsnätsföretag* eller juridiska personer där ett sådant företag har ett bestämmande inflytande får beviljas och inneha en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade *överföringen* av el till och från utlandet.	Endast *en systemansvarig för överföringssystem* eller juridiska personer där ett sådant företag har ett bestämmande inflytande får beviljas och inneha en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade *transporten* av el till och från utlandet.
	16 a §
	Regeringen får meddela föreskrifter om hur lämpligheten för att utöva nätverksamheten ska prövas enligt 16 §.
	16 b §
	Om en nätkoncessionshavare, som enligt 16 § första stycket endast har bedömts avseende lämpligheten att inneha nätkoncession, avser att börja utöva nätverksamhet, ska nätkoncessionshavaren meddela detta till nätmyndigheten.
	Innan nätkoncessionshavaren får börja utöva nätverksamhet ska nätmyndigheten göra en bedömning avseende nätkoncessionshavarens

lämplighet från allmän synpunkt att utöva nätverksamhet.	

49 §

En nätkoncession ska återkallas helt eller delvis, om

1. en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av koncessionen inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. koncessionen inte längre behövs för att bygga eller använda den ledning som omfattas av koncessionen,

3. staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som omfattas av koncessionen, eller

4. koncessionen avser en utlandsförbindelse och nätkoncessionshavaren inte längre är *ett transmissionsnätsföretag* eller en juridisk person där ett sådant företag har ett bestämmande inflytande.	4. koncessionen avser en utlandsförbindelse och nätkoncessionshavaren inte längre är *en systemansvarig för överföringssystem* eller en juridisk person där ett sådant företag har ett bestämmande inflytande.

67 §

Om syftet med en ledning är att *överföra* el för belysning av en allmän väg, ska väghållaren ersätta ledningens innehavare för de kostnader som avses i 66 §. Om ledningen även har något annat ändamål, ska ersättningen bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.	Om syftet med en ledning är att *transportera* el för belysning av en allmän väg, ska väghållaren ersätta ledningens innehavare för de kostnader som avses i 66 §. Om ledningen även har något annat ändamål, ska ersättningen bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

3 kap.

Nätföretag och drift av elnät	***Systemansvar***
***Nätföretagets* grundläggande skyldigheter**	***Den systemansvariges* grundläggande skyldigheter**

1 §

Ett nätföretag ska i fråga om sitt elnät ansvara för	*En systemansvarig* ska i fråga om sitt elnät ansvara för
1. drift och underhåll,	
2. utbyggnad vid behov,	
3. eventuella anslutningar till andra ledningsnät,	
4. att nätet är säkert, tillförlitligt och effektivt, och	
5. att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på *överföring* av el.	5. att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på *transport* av el.

El som *ett nätföretag* använder i nätverksamheten	**El som *en systemansvarig* använder i nätverksamheten**
3 §	
Ett nätföretag ska anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster eller som behövs för driften av ledningsnätet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.	*En systemansvarig* ska anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster eller som behövs för driften av ledningsnätet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.
Nätföretaget får inte med hänvisning endast till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet.	*Den systemansvarig*e får inte med hänvisning endast till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet.
4 §	
Ett nätföretag ska anskaffa icke frekvensrelaterade stödtjänster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.	*En systemansvarig* ska anskaffa icke frekvensrelaterade stödtjänster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.
Första stycket ska inte tillämpas om 1. lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna gäller för anskaffningen, 2. anskaffningen gäller en nätkomponent som är integrerad i elnätet och används uteslutande för att säkerställa en säker och tillförlitlig drift av nätet, dock inte för balansering eller hantering av överbelastning, eller 3. nätmyndigheten har beviljat dispens i det enskilda fallet.	
6 §	
Ett nätföretag som anskaffar stödtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.	*En systemansvarig* som anskaffar stödtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.
7 §	
Ett nätföretag får inte ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.	*En systemansvarig* får inte ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.
Första stycket gäller inte avtal enligt 8 kap. *14* §.	Första stycket gäller inte avtal enligt 8 kap. *2* §.

9 §

Ett nätföretag ska offentliggöra de villkor som företaget tillämpar i avtalen enligt 7 § första stycket och utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

*En systemansvari*g ska offentliggöra de villkor som företaget tillämpar i avtalen enligt 7 § första stycket och utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

10 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur ett *distributionsnätsföretag* ska ta fram och utforma riktlinjer för att anskaffa stödtjänster,

1. hur en *systemansvarig för distributionssystem* ska ta fram och utforma riktlinjer för att anskaffa stödtjänster,

2. skyldighet för *ett transmissionsnätsföretag* att ta fram specifikationer för de icke frekvensrelaterade stödtjänster som företaget anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster och lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande,

2. skyldighet för *en systemansvarig för överföringssystem* att ta fram specifikationer för de icke frekvensrelaterade stödtjänster som företaget anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster och lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande,

3. vilka krav som ska vara uppfyllda för att nätmyndigheten ska godkänna sådana specifikationer och marknadsprodukter som avses i 2, och

4. vilka tekniska villkor i övrigt som *ett nätföretag* får ställa i fråga om stödtjänster.

4. vilka tekniska villkor i övrigt som *en systemansvarig* får ställa i fråga om stödtjänster.

Samarbete och informationsutbyte

10 a §

Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska strukturerat och kontinuerligt samarbeta i syfte att säkerställa en säker drift, ett säkert och effektivt utbyte av information, samt en samordnad planering och utveckling av sina nät.

De systemansvariga ska gemensamt ta fram och fastställa rutiner för samarbetet enligt första stycket. De fastställda rutinerna ska sändas in till nätmyndigheten.

Om de systemansvariga inte kan enas om att fastställa rutiner enligt andra stycket får nätmyndigheten fastställa rutinerna.

11 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för

1. *nätföretag* att samarbeta med varandra i frågor som rör möjligheten för den som är ansluten till elnätet att delta på marknader för el,

2. *nätföretag* och andra företag som är verksamma på elmarknaden att samarbeta i frågor som rör möjligheten att delta på marknader för stödtjänster,

3. *nätföretag* att utbyta information, och

4. *nätföretag* att sända underrättelser med anledning av att en elleverantör påbörjar eller övertar leveranserna av el i en uttagspunkt.

1. *systemansvariga* att samarbeta med varandra i frågor som rör möjligheten för den som är ansluten till elnätet att delta på marknader för el,

2. *systemansvariga* och andra företag som är verksamma på elmarknaden att samarbeta i frågor som rör möjligheten att delta på marknader för stödtjänster,

3. *systemansvariga* att utbyta information, och

4. *systemansvariga* att sända underrättelser med anledning av att en elleverantör påbörjar eller övertar leveranserna av el i en uttagspunkt.

Avtal om upprätthållande av driftsäkerheten i överföringsnät och regionnät

11 a §

Alla systemansvariga för distributionssystem som innehar ett regionnät direkt anslutet till ett överföringsnät, ska ingå ett gemensamt avtal med den systemansvarige för överföringssystem i fråga om driften av överföringsnätet och regionnäten med syfte att säkerställa driftsäkerheten i överföringsnätet och de anslutna regionnäten (driftsäkerhetsavtal).

Ett driftsäkerhetsavtal ska innehålla villkor i fråga om

1. gemensamma principer för driftsäkerhetsgränser för distributionssystem,

2. gemensam metod för driftsäkerhetsanalys för distributionssystem,

3. metod för avbrottskoordinering mellan systemansvariga för distributionssystem, och

4. metod för avbrottskoordinering mellan systemansvarig för överföringssystem och system-

ansvariga för distributionssystem för avbrott som inte omfattas av kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem.

För andra stycket 4 ska likvärdiga befogenheter som ges den systemansvarige för överföringssystem i förordning (EU) 2017/1485 gälla för den nationella avbrottskoordineringen.

11 b §

Om de systemansvariga inte kan enas om hela eller delar av innehållet i ett driftsäkerhetsavtal, ska den systemansvarige för överföringssystem och de systemansvariga för distributionssystem som innehar ett regionnät direkt anslutet till ett överföringsnät gemensamt ge in sina förslag på de delar i avtalet där parterna inte kunnat enas till nätmyndigheten för prövning av dessa. Det som framgår av första stycket gäller även ändring av ett sådant avtal som avses i 11 a §.

11 c §

Nätmyndigheten ska fastställa villkoren i de delar där parterna enligt 11 b § inte har kunnat enas om det bidrar till driftsäkerheten i det nationella elsystemet utifrån principerna om proportionalitet och icke-diskriminering, samt med hänsyn till optimering mellan högsta totala effektivitet och lägsta totala kostnader för alla berörda parter.

Nätmyndigheten ska fastställa villkoren enligt första stycket inom sex månader från det att nätmyndigheten har tagit emot underlaget.

Tillåten verksamhet för *ett nätföretag*	**Tillåten verksamhet för *en systemansvarig***
12 §	
Ett nätföretag får inte bedriva någon annan verksamhet än nätverksamhet.	*En systemansvarig* får inte bedriva någon annan verksamhet än nätverksamhet.
Företaget får dock	
1. förvalta eller driva andra nät än elnät,	
2. producera el, om produktionen sker tillfälligt för att ersätta utebliven el vid elavbrott, och	
3. reparera och underhålla ett annat företags nät.	
14 §	
Nätmyndigheten får i det enskilda fallet bevilja dispens från förbudet i 12 § första stycket, om *ett nätföretag* behöver bedriva annan verksamhet än nätverksamhet för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller andra föreskrifter som genomför elmarknadsdirektivet eller enligt EU:s elmarknadsförordning.	Nätmyndigheten får i det enskilda fallet bevilja dispens från förbudet i 12 § första stycket, om *en systemansvarig* behöver bedriva annan verksamhet än nätverksamhet för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller andra föreskrifter som genomför elmarknadsdirektivet eller enligt EU:s elmarknadsförordning.
15 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om	
1. skyldighet för ett *distributionsnätsföretag* att	1. skyldighet för *en systemansvarig för distributionssystem* att
a) ta fram specifikationer för de flexibilitetstjänster som företaget anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster,	
b) lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande, och	
c) offentliggöra en förteckning över marknadsprodukterna, och	
2. vilka krav som specifikationer och marknadsprodukter ska uppfylla.	
Nätutvecklingsplan för *distributionsnätsföretag*	**Nätutvecklingsplan för *systemansvariga för distributionssystem***
16 §	
Ett distributionsnätsföretag ska vartannat år	*En systemansvarig för distributionssystem* ska vartannat år
1. ta fram en plan för hur nätverksamheten ska utvecklas (nätutvecklingsplan),	
2. offentliggöra planen, och	
3. ge in planen till nätmyndigheten.	

Investeringsplan för *transmissionsnätsföretag*	**Investeringsplan för *systemansvariga för överföringssystem***
18 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *ett transmissionsnätsföretag* att ta fram en investeringsplan och ge in den till nätmyndigheten.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *en systemansvarig för överföringssystem* att ta fram en investeringsplan och ge in den till nätmyndigheten.
19 §	
Ett distributionsnätsföretag får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en laddningspunkt. Detta gäller inte laddningspunkter som företaget innehar uteslutande för eget bruk.	*En systemansvarig för distributionssystem* får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en laddningspunkt. Detta gäller inte laddningspunkter som företaget innehar uteslutande för eget bruk.
21 §	
Ett distributionsnätsföretag som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare	*En systemansvarig för distributionssystem* som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare
1. ska ha en organisation och ett beslutsfattande som är åtskilda från företag som producerar eller handlar med el, och	
2. får inte ha en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare som samtidigt är styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som producerar eller handlar med el.	
Med elanvändare avses i första stycket den som enligt avtal med *distributionsnätsföretaget* tar ut el från elnätet i en eller flera uttagspunkter.	Med elanvändare avses i första stycket den som enligt avtal med *en systemansvarig för distributionssystem* tar ut el från elnätet i en eller flera uttagspunkter.
22 §	
Ett distributionsnätsföretag som avses i 21 § får inte ge anställda i ledande ställning i *nätföretaget* löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som producerar eller handlar med el.	*En systemansvarig för distributionssystem* som avses i 21 § får inte ge anställda i ledande ställning i *den systemansvarige* löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som producerar eller handlar med el.
23 §	
Ett distributionsnätsföretag som avses i 21 § och dess moderföretag ska se till att *nätföretaget* har den	*En systemansvarig för distributionssystem* som avses i 21 § och dess moderföretag ska se till att *den*

faktiska beslutanderätten när det gäller de tillgångar som *nätföretaget* behöver för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet och att den beslutanderätten är självständig i förhållande till övriga delar av koncernen.

Trots första stycket får *distributionsnätsföretagets* ägare ha sådan insyn och utöva sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i *nätföretaget*. Ett moderföretag får dock ge instruktioner för den löpande förvaltningen eller för särskilda beslut om byggande eller modernisering av ledningsnät endast om instruktionerna avser beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av bolagsstämman eller motsvarande organ i ett dotterföretag.

systemansvarige har den faktiska beslutanderätten när det gäller de tillgångar som *den systemansvarige* behöver för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet och att den beslutanderätten är självständig i förhållande till övriga delar av koncernen.

Trots första stycket får *ägaren till den systemansvarige för distributionssystem* ha sådan insyn och utöva sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i *den systemansvarige*. Ett moderföretag får dock ge instruktioner för den löpande förvaltningen eller för särskilda beslut om byggande eller modernisering av ledningsnät endast om instruktionerna avser beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av bolagsstämman eller motsvarande organ i ett dotterföretag.

24 §

Ett distributionsnätsföretag som ingår i samma koncern som ett företag som producerar eller handlar med el ska ha en övervakningsplan och se till att planen följs.

En systemansvarig för distributionssystem som ingår i samma koncern som ett företag som producerar eller handlar med el ska ha en övervakningsplan och se till att planen följs.

25 §

Ett distributionsnätsföretag ska i en övervakningsplan enligt 24 §

1. ange vilka åtgärder som *distributionsnätsföretaget* ska vidta för att förhindra diskriminerande beteende gentemot andra aktörer på elmarknaden, och

En systemansvarig för distributionssystem ska i en övervakningsplan enligt 24 §

1. ange vilka åtgärder som den *systemansvarige för distributionssystem* ska vidta för att förhindra diskriminerande beteende gentemot andra aktörer på elmarknaden, och

2. särskilt ange de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra sådan diskriminering som avses i 1.

26 §

Ett distributionsnätsföretag som ska ha en övervakningsplan enligt 24 § ska

1. utse en övervakningsansvarig som

En systemansvarig för distributionssystem som ska ha en övervakningsplan enligt 24§ ska

a) självständigt bevakar att planen finns och följs,

b) har de befogenheter och den tillgång till information som krävs för att utföra uppdraget, och

c) årligen upprättar en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen och ger in rapporten till nätmyndigheten, och

2. offentliggöra den rapport som avses i 1 c.

27 §

Om *ett distributionsnätsföretag* och ett företag som producerar eller handlar med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet som vart och ett av företagen bedriver.

Om en systemansvarig för distributionssystem och ett företag som producerar eller handlar med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet som vart och ett av företagen bedriver.

28 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 24–27 §§ i fråga om *distributionsnätsföretag* vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Undantag får dock inte göras för *distributionsnätsföretag* som avses i 21 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 24–27 §§ i fråga om *systemansvariga för distributionssystem* vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Undantag får dock inte göras för *systemansvariga för distributionssystem* som avses i 21 §.

Åtskillnad av *transmission*

Åtskillnad av *överföring*

30 §

Ett transmissionsnätsföretag ska vara oberoende av företag som producerar eller handlar med el eller naturgas.

*En systemansvarig för överföringssyste*m ska vara oberoende av företag som producerar eller handlar med el eller naturgas.

31 §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas får inte utöva kontroll över *ett transmissionsnätsföretag* eller använda någon rättighet gentemot företaget.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas får inte utöva kontroll över *en systemansvarig för överföringssystem* eller använda någon rättighet gentemot företaget.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll

över *ett transmissionsnätsföretag* får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas eller använda någon rättighet gentemot företaget.

över *en systemansvarig för överföringssystem* får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas eller använda någon rättighet gentemot företaget.

32 §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos *ett transmissionsnätsföretag* får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller använda någon rättighet gentemot företaget.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos *en systemansvarig för överföringssystem* får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller använda någon rättighet gentemot företaget.

35 §

Trots 30–32 §§ får *ett transmissionsnätsföretag* bedriva sådan elproduktion som avses i 12 § andra stycket 2 och ingå i samma koncern som ett företag vars elproduktion uteslutande är knuten till driften av *transmissionsnätsföretagets ledningsnät*.

Trots 30–32 §§ får ett *en systemansvarig för överföringssystem* bedriva sådan elproduktion som avses i 12 § andra stycket 2 och ingå i samma koncern som ett företag vars elproduktion uteslutande är knuten till driften *av det ledningsnät som tillhör den systemansvarige för överföringssystem.*

36 §

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning i *ett transmissionsnätsföretag* får samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som producerar eller handlar med el endast om det sistnämnda företaget är ett sådant produktionsföretag som avses i 35 §.

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning *i en systemansvarig för överföringssystem* får samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som producerar eller handlar med el endast om det sistnämnda företaget är ett sådant produktionsföretag som avses i 35 §.

37 §

Om *ett transmissionsnätsföretag* ingår i en koncern där ett annat företag producerar eller handlar med el, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 30–32 och 36 §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från *trans-*

Om *en systemansvarig för överföringssystem* ingår i en koncern där ett annat företag producerar eller handlar med el, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 30–32 och 36 §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från

missionsnätsföretaget till ett företag som producerar eller handlar med el.	*den systemansvarige för överföringssystem* till ett företag som producerar eller handlar med el.
	37 a § *Kraven i 30–36 §§ ska inte tillämpas i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som* *1. i Sverige endast har en sammanlänkning mellan Sverige och en stat som har genomfört elmarknadsdirektivet, och* *2. är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten.*
Certifiering av *transmissionsnätsföretag*	**Certifiering av *systemansvariga för överföringssystem***
38 §	
I lagen (2011:710) om certifiering av *transmissionsnätsföretag* för el finns bestämmelser om certifiering av *transmissionsnätsföretag*.	I lagen (2011:710) om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem* för el finns bestämmelser om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem*.
	38 a § *Frågor om fördelning av röstvärden och kostnadsdelning avseende Sveriges deltagande i europeiska samarbeten mellan systemansvariga för överföringssystem ska endast involvera systemansvariga för överföringssystem som är certifierade i Sverige enligt lagen (2011:710) om certifiering av systemansvariga för överföringssystem för el.*
39 §	
Ett nätföretag får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en energilagringsanläggning.	*En systemansvarig* får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en energilagringsanläggning.
41 §	
Ett nätföretag får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar efterfrågeflexibilitet.	*En systemansvarig* får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar efterfrågeflexibilitet.

Dock får de villkor ställas som behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.	Dock får de villkor ställas som behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.
42 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som *nätföretag* får ställa i fråga om efterfrågeflexibilitet.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som *systemansvariga* får ställa i fråga om efterfrågeflexibilitet.
43 §	
Den som har en elproduktionsanläggning har rätt till ersättning av *det nätföretag* till vars ledningsnät anläggningen är ansluten.	Den som har en elproduktionsanläggning har rätt till ersättning av *den systemansvarige* till vars ledningsnät anläggningen är ansluten.
Ersättningen ska motsvara	
1. värdet av den minskning av energiförluster som inmatning av el från anläggningen medför i *nätföretagets* ledningsnät, och	1. värdet av den minskning av energiförluster som inmatning av el från anläggningen medför i *den systemansvariges* ledningsnät, och
2. värdet av den reduktion av *nätföretagets* avgifter för att ha sitt ledningsnät anslutet till *ett annat nätföretags* ledningsnät som blir möjlig genom att anläggningen är ansluten till ledningsnätet.	2. värdet av den reduktion av *den systemansvariges* avgifter för att ha sitt ledningsnät anslutet till *en annan systemansvarigs* ledningsnät som blir möjlig genom att anläggningen är ansluten till ledningsnätet.
44 §	
Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilken rätt till ersättning för inmatad el som finns enligt 43 §.	
En tvist ska inte prövas om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att *nätföretaget* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.	En tvist ska inte prövas om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att *den systemansvarige* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.
45 §	
Ett distributionsnätsföretag ska årligen	*En systemansvarig för distributionssystem* ska årligen
1. upprätta en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet,	
2. upprätta en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet ska förbättras, och	

3. till nätmyndigheten ge in en redovisning som baseras på analysen och planen.

46 §

Ett distributionsnätsföretag ska informera elanvändarna om

En systemansvarig för distributionssystem ska informera elanvändarna om

1. leveranssäkerheten i elnätet,
2. rätten till avbrottsersättning enligt 10 kap., och
3. rätten till skadestånd enligt 11 kap.

49 §

Nätverksamhet ska ekonomiskt redovisas skilt från annan verksamhet. *Transmission* och distribution ska redovisas var för sig.

Nätverksamhet ska ekonomiskt redovisas skilt från annan verksamhet. *Överföring* och distribution ska redovisas var för sig.

51 §

Trots 50 § ska nätmyndigheten besluta att *ett distributionsföretags* samtliga områden utan en lägsta tillåtna spänning ska redovisas samlat, om inte områdena sammantagna utgör en olämplig enhet för nätverksamhet.

Trots 50 § ska nätmyndigheten besluta att *en systemansvarig för distributionssystems* samtliga områden utan en lägsta tillåtna spänning ska redovisas samlat, om inte områdena sammantagna utgör en olämplig enhet för nätverksamhet.

Nätmyndigheten ska, om det behövs, fatta beslut i frågan om samlad redovisning när det finns ett beslut som har fått laga kraft och som innebär att

1. en nätkoncession har beviljats,
2. gränserna för en nätkoncession för område har ändrats,
3. ett tillstånd till överlåtelse av en nätkoncession har beviljats, eller
4. en nätkoncession har återkallats.

Nätmyndigheten får besluta om samlad redovisning även i andra fall, om det är motiverat med hänsyn till ändrade förhållanden.

55 §

En nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning ska redovisas tillsammans med *nätföretagets* nätkoncessioner för linje.

En nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning ska redovisas tillsammans med *den systemansvariges* nätkoncessioner för linje.

56 §

En ledning som byggs och används av ett *nätföretag* med stöd av ett medgivande enligt 2 kap. 11 §, ska utifrån sin funktion redovisas

En ledning som byggs och används av *en systemansvarig* med stöd av ett medgivande enligt 2 kap. 11 §, ska utifrån sin funktion

som lokalnät eller regionnät hos *det nätföretag* som har fått medgivandet.	redovisas som lokalnät eller regionnät hos *den systemansvarige* som har fått medgivandet.
Nätföretaget ska inom sex månader från medgivandet meddela nätmyndigheten hur ledningen ska redovisas.	*Den systemansvarige* ska inom sex månader från medgivandet meddela nätmyndigheten hur ledningen ska redovisas.
57 §	
I 4 kap. 29 och 30 §§ finns bestämmelser om avgifter för *överföring* av el för sådana nätkoncessioner som redovisas samlat.	I 4 kap. 29 och 30 §§ finns bestämmelser om avgifter för *transport* av el för sådana nätkoncessioner som redovisas samlat.
59 §	
Den som är revisor hos e*tt nätföretag* ska	Den som är revisor hos *en systemansvarig* ska
1. göra en särskild granskning av redovisningen av nätverksamheten, och	
2. årligen i ett särskilt intyg avge ett utlåtande i frågan om huruvida redovisningen av nätverksamheten skett enligt gällande bestämmelser.	
60 §	
Nätföretaget ska ge in det intyg som avses i 59 § 2 till nätmyndigheten.	*Den systemansvarige* ska ge in det intyg som avses i 59 § 2 till nätmyndigheten.
	Ansvarig systemansvarig för överföringssystem
	62 §
	Regeringen får, i enlighet med följande bestämmelser, utse en systemansvarig för överföringssystem med ett överföringsnät som ansvarig att fullgöra de skyldigheter enligt berörda förordningar som berör funktioner som en systemansvarig för överföringssystem med endast en sammanlänkning för överföring saknar:
	1. artikel 1.3 i kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning, i den ursprungliga lydelsen,
	2. artikel 1.3 i kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den

26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet, i den ursprungliga lydelsen,

3. artikel 2.3 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem, i den ursprungliga lydelsen,

4. artikel 1.4 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el, i den ursprungliga lydelsen, och

5. artikel 1.7 i kommissionens förordning (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet, i den ursprungliga lydelsen.

63 §

Om regeringen enligt 62 § har utsett en systemansvarig för överföringssystem ska nätmyndigheten fastställa ansvarsfördelningen enligt de berörda förordningarna mellan de systemansvariga för överföringssystem som är verksamma i Sverige. Nätmyndigheten ska i beslutet även fastställa hur fördelningen av kostnader som är hänförliga till denna ansvarsfördelning ska ske.

Särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el

64 §

I den utsträckning som det behövs för att säkerställa driftsäkerheten i det nationella elsystemet och utöver vad som framgår av kommissionens förordning (EU) 2017/ 2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och åter-

uppbyggnad avseende elektricitet, i den ursprungliga lydelsen, får den systemansvarige för överföringssystem beordra

1. leverantörer av balanstjänster att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el, och

2. elproducenter att öka eller minska produktionen av el.

65 §

Den som enligt 64 § på direkt eller indirekt begäran av en systemansvarig för överföringssystem ska öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el har rätt att av den systemansvarige för överföringssystem få marknadsmässig ersättning för ökningen eller minskningen.

66 §

Om driftsäkerheten i ett överföringssystem inte kan säkerställas med åtgärder enligt 64 §, får den systemansvarige för överföringssystem i den utsträckning som behövs beordra systemansvariga för distributionssystem att begränsa eller avbryta transport av el till elanvändare.

I den utsträckning det är möjligt ska begränsningen eller avbrytandet genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

67 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som får vidtas enligt 66 §.

68 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster och innehavare av elektriska anläggningar att till den systemansvarige för överföringssystem lämna de

uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för att den systemansvarige för överföringssystem ska kunna säkerställa driftsäkerheten i överföringssystemet.

Driftsäkerhet

69 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i

1. artikel 7.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer, i den ursprungliga lydelsen,

2. artikel 6.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare, i den ursprungliga lydelsen, och

3. artikel 5.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler, i den ursprungliga lydelsen.

70 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning, besiktning eller andra krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet när det gäller

1. elektriska anläggningar,

2. anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning,

3. elektrisk materiel, och

4. elektriska installationer.

	71 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant datautbyte som avses i artikel 40.5 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem, i den ursprungliga lydelsen.*
4 kap.	
Anslutning till elnätet och *överföring* av el	**Anslutning till elnätet och *transport* av el**
2 §	
Avsteg från skyldigheten enligt 1 § får göras, om det	
1. saknas ledig kapacitet och inte finns förutsättningar att åtgärda kapacitetsbristen på ett sätt som är samhällsekonomiskt motiverat utan att förstärka ledningen eller ledningsnätet, eller	
2. finns andra särskilda skäl.	
Trots första stycket får ett *distributionsnätsföretag*, i fråga om en anläggning för produktion av förnybar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt, göra avsteg från anslutningsskyldigheten endast om	Trots första stycket får *en systemansvarig för distributionssystem*, i fråga om en anläggning för produktion av förnybar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt, göra avsteg från anslutningsskyldigheten endast om
1. företaget underrättar den som begär anslutning om detta, och	
2. underrättelsen lämnas inom en månad från det att företaget har tagit emot begäran.	
3 §	
Om någon vill ansluta en elektrisk anläggning till ett region- eller *transmissionsnät* i stället för till lokalnätet, får innehavaren av region- eller *transmissionsnätet* ansluta anläggningen endast om	Om någon vill ansluta en elektrisk anläggning till ett region- eller *överföringsnät* i stället för till lokalnätet, får innehavaren av region- eller *överföringsnätet* ansluta anläggningen endast om
1. innehavaren av lokalnätet har medgett det, eller	
2. nätmyndigheten har beviljat tillstånd till anslutningen efter ansökan av innehavaren av region- eller *transmissionsnätet*.	2. nätmyndigheten har beviljat tillstånd till anslutningen efter ansökan av innehavaren av region- eller *överföringsnätet*.
5 §	
Ett nätföretag som ska ansluta en anläggning enligt 1 § ska genomföra anslutningen inom skälig tid från det att företaget har tagit emot	*En systemansvarig* som ska ansluta en anläggning enligt 1 § ska genomföra anslutningen inom skälig tid från det att företaget har

en begäran om anslutning. Tiden får vara längre än två år endast om det är nödvändigt med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det finns andra särskilda skäl.

tagit emot en begäran om anslutning. Tiden får vara längre än två år endast om det är nödvändigt med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det finns andra särskilda skäl.

6 §

Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar och energilagringsanläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

En systemansvarig ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar och energilagringsanläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

7 §

Ett nätföretag ska utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om de allmänna villkor som företaget tillämpar för anslutning.

En systemansvarig ska utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om de allmänna villkor som företaget tillämpar för anslutning.

I samband med en begäran om en ny anslutning ska uppgifter om avgift och övriga villkor för anslutningen lämnas inom skälig tid.

8 §

Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en elproduktionsanläggning ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en elproduktionsanläggning, ska *nätföretaget* även ange en tidsplan för anslutningen.

En systemansvarig som har tagit emot en begäran om anslutning av en elproduktionsanläggning ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en elproduktionsanläggning, ska *den systemansvarige* även ange en tidsplan för anslutningen.

9 §

Ett nätföretag som har vägrat ansluta en anläggning till en ledning eller ett ledningsnät med hänvisning till att ledningen eller nätet saknar kapacitet, ska mot skälig ersättning ge den som begär det information om vilka åtgärder som krävs för att anslutningen ska kunna genomföras.

En systemansvarig som har vägrat ansluta en anläggning till en ledning eller ett ledningsnät med hänvisning till att ledningen eller nätet saknar kapacitet, ska mot skälig ersättning ge den som begär det information om vilka åtgärder som krävs för att anslutningen ska kunna genomföras.

Om anläggningen är en laddningspunkt, ska *nätföretaget* utan särskild begäran lämna informationen tillsammans med meddelandet om att anslutning vägras. *Nätföretaget* ska lämna informationen utan ersättning.	Om anläggningen är en laddningspunkt, ska *den systemansvarige* utan särskild begäran lämna informationen tillsammans med meddelandet om att anslutning vägras. *Den systemansvarige* ska lämna informationen utan ersättning.

10 §

Avgiften för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät ska utformas så att nätkoncessionshavarens skäliga kostnader för anslutningen täcks. Särskild hänsyn ska tas till anslutningspunktens geografiska läge och den avtalade effekten i anslutningspunkten.

Om staten enligt ett avtal med *ett nätföretag* har finansierat åtgärder som är nödvändiga för att öka elnätets kapacitet för att underlätta anslutningen av anläggningar för produktion av förnybar el, ska avgiften för anslutning utformas så att den som vill ansluta en anläggning ersätter *nätföretagets* kostnader för sådana åtgärder i den del som svarar mot anläggningens andel av den totala kapacitetsökningen. Detta gäller även om nätkoncessionen överlåts.	Om staten enligt ett avtal med *en systemansvarig* har finansierat åtgärder som är nödvändiga för att öka elnätets kapacitet för att underlätta anslutningen av anläggningar för produktion av förnybar el, ska avgiften för anslutning utformas så att den som vill ansluta en anläggning ersätter *den systemansvariges* kostnader för sådana åtgärder i den del som svarar mot anläggningens andel av den totala kapacitetsökningen. Detta gäller även om nätkoncessionen överlåts.

12 §

Ett nätföretag ska offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.	*En systemansvarig* ska offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

13 §

Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka skyldigheter en nätkoncessionshavare har enligt 1 § eller *ett nätföretag* har enligt 5 eller 9 §.	Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka skyldigheter en nätkoncessionshavare har enligt 1 § eller *en systemansvarig* har enligt 5 eller 9 §.
En tvist ska inte prövas, om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren eller *nätföretaget* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.	En tvist ska inte prövas, om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren eller *den systemansvarige* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.

Skyldighet att *överföra* el	**Skyldighet att *transportera* el**
16 §	
En nätkoncessionshavare är skyldig att *överföra* el för någon annans räkning på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor.	En nätkoncessionshavare är skyldig att *transportera* el för någon annans räkning på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor.
17 §	
Ett nätföretag ska utforma sina villkor för *överföring* av el så att en betald anslutningsavgift ger rätt att använda elnätet inom Sverige, med undantag för utlandsförbindelser med en spänning som understiger 220 kilovolt.	*En systemansvarig* ska utforma sina villkor för *transport* av el så att en betald anslutningsavgift ger rätt att använda elnätet inom Sverige, med undantag för utlandsförbindelser med en spänning som understiger 220 kilovolt.
God kvalitet på *överföringen* av el	**God kvalitet på *transporten* av el**
18 §	
Ett nätföretags överföring av el för någon annans räkning ska ha god kvalitet. *Nätföretaget* ska avhjälpa brister i *överföringen* i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna.	*En systemansvarigs transport* av el för någon annans räkning ska ha god kvalitet. *Den systemansvarige* ska avhjälpa brister i *transporten* i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna.
19 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innebörden av att *överföringen* av el har god kvalitet.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innebörden av att *transporten* av el har god kvalitet.
Funktionskrav vid *överföring* av el	**Funktionskrav vid *transport* av el**
20 §	
Ett nätföretag ska se till att avbrott i *överföringen* av el till en elanvändare aldrig överstiger tjugofyra timmar eller den kortare tid som följer av 18 § eller av föreskrifter som meddelats med stöd av 19 §.	*En systemansvarig* ska se till att avbrott i *transporten* av el till en elanvändare aldrig överstiger tjugofyra timmar eller den kortare tid som följer av 18 § eller av föreskrifter som meddelats med stöd av 19 §.

Detta gäller inte om *nätföretaget* visar att avbrottet beror på ett hinder utanför företagets kontroll som företaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder det inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Detta gäller inte om *den systemansvarige* visar att avbrottet beror på ett hinder utanför företagets kontroll som företaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder det inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

22 §

Nätmyndigheten får i det enskilda fallet bevilja dispens från kravet i 20 § i en del av ett koncessionsområde om

1. kravet är oskäligt betungande med hänsyn till *nätföretagets* ekonomiska situation, eller

1. kravet är oskäligt betungande med hänsyn till *den systemansvariges* ekonomiska situation, eller

2. det finns synnerliga skäl.

Dispens får ges i sammanlagt högst tre år.

Uppgifter om villkor för *överföring*

Uppgifter om villkor för *transport*

23 §

Ett nätföretag ska

1. utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om avgifter och övriga villkor för *överföring* av el, och

2. offentliggöra sådana uppgifter.

En systemansvarig ska

1. utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om avgifter och övriga villkor för *transport* av el, och

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *nätföretag* att lämna uppgifter till nätmyndigheten om avgifter och övriga villkor för *överföring* av el.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *systemansvariga* att lämna uppgifter till nätmyndigheten om avgifter och övriga villkor för *transport* av el.

25 §

Ett nätföretag ska informera elanvändarna om

1. hur avgifterna för *överföring* av el är utformade, och

2. vilka möjligheter elanvändarna har att påverka sina kostnader för *överföring* av el genom att välja andra avtalsvillkor eller ändra förbrukningsmönster.

En systemansvarig ska informera elanvändarna om

1. hur avgifterna för *transport* av el är utformade, och

2. vilka möjligheter elanvändarna har att påverka sina kostnader för *transport* av el genom att välja andra avtalsvillkor eller ändra förbrukningsmönster

26 §

Ett nätföretag ska utforma sina avgifter för *överföring* av el på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

En systemansvarig ska utforma sina avgifter för *transport* av el på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

27 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna för *överföring* av el ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna för *transport* av el ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

28 §

En avgift för *överföring* av el på ett lokalnät får inte utformas med hänsyn till var en anslutning finns inom ett koncessionsområde.

En avgift för *transport* av el på ett lokalnät får inte utformas med hänsyn till var en anslutning finns inom ett koncessionsområde.

Om ett eller flera koncessionsområden slås samman helt eller delvis, ska avgifterna för det nya området vara enhetliga senast tre år efter sammanslagningen.

29 §

I områden som redovisas samlat enligt 3 kap. 51 § ska enhetliga avgifter för *överföring* av el på ett lokalnät tillämpas från den dag som nätmyndigheten beslutar. Den dagen får inte infalla senare än fem år från beslutet om samlad redovisning eller beslutet om ändring av ett sådant beslut.

I områden som redovisas samlat enligt 3 kap. 51 § ska enhetliga avgifter för *transport* av el på ett lokalnät tillämpas från den dag som nätmyndigheten beslutar. Den dagen får inte infalla senare än fem år från beslutet om samlad redovisning eller beslutet om ändring av ett sådant beslut.

31 §

Trots 28 och 29 §§ får inom ett koncessionsområde eller inom flera koncessionsområden som redovisas samlat särskilda avgifter för *överföring* av el gälla för en begränsad krets av elanvändare, om

1. det behövs för att utveckla sådana avgifter för *överföring* av el som främjar ett effektivt utnyttjande av elnätet, och

Trots 28 och 29 §§ får inom ett koncessionsområde eller inom flera koncessionsområden som redovisas samlat särskilda avgifter för *transport* av el gälla för en begränsad krets av elanvändare, om

1. det behövs för att utveckla sådana avgifter för *transport* av el som främjar ett effektivt utnyttjande av elnätet, och

2. *nätföretaget* har informerat nätmyndigheten.	2. *den systemansvarige* har informerat nätmyndigheten.
Sådana avgifter får inte tillämpas under en längre tid än tre år utan tillstånd av nätmyndigheten.	
33 §	
På ett regionnät får en avgift för *överföring* av el för varje spänningsnivå inte utformas med hänsyn till var en uttagspunkt finns i förhållande till nätets anslutning till *ett annat nätföretags* region- eller *transmissionsnät*.	På ett regionnät får en avgift för *transport* av el för varje spänningsnivå inte utformas med hänsyn till var en uttagspunkt finns i förhållande till nätets anslutning till *en annan systemansvarigs* region- eller *överföringsnät*.
34 §	
Om en avgift för *överföring* av el på ett regionnät avser en elektrisk anläggning som tar ut el direkt från en transformator på ett regionnät, ska avgiften utformas med utgångspunkt i avgiften för spänningsnivån omedelbart före transformatorn med ett skäligt tillägg för nedtransformeringen.	Om en avgift för *transport* av el på ett regionnät avser en elektrisk anläggning som tar ut el direkt från en transformator på ett regionnät, ska avgiften utformas med utgångspunkt i avgiften för spänningsnivån omedelbart före transformatorn med ett skäligt tillägg för nedtransformeringen.
35 §	
Avgiften för *överföring* av el på ett regionnät inom varje normalt spänningsintervall ska utformas utifrån de samlade kostnader som *nätföretaget* har för regionnät i Sverige i den utsträckning som kostnaderna kan hänföras till spänningsintervallet.	Avgiften för *transport* av el på ett regionnät inom varje normalt spänningsintervall ska utformas utifrån de samlade kostnader som *den systemansvarige* har för regionnät i Sverige i den utsträckning som kostnaderna kan hänföras till spänningsintervallet.
Den del av de beräknade kostnaderna som avser betalning för *överföring på transmissionsnät* och på andra regionnät ska dock läggas till grund för avgiften endast i den utsträckning som kostnaderna avser *nätföretagets* kostnader för regionnät inom den nätregion där den ledning finns som avgiften tas ut på.	Den del av de beräknade kostnaderna som avser betalning för *transport på överföringsnät* och på andra regionnät ska dock läggas till grund för avgiften endast i den utsträckning som kostnaderna avser *den systemansvariges* kostnader för regionnät inom den nätregion där den ledning finns som avgiften tas ut på.
Avgift för *transmission*	**Avgift för *överföring***
36 §	
På ett *transmissionsnät* får avgiften för *överföring* av el utformas	På ett *överföringsnät* får avgiften för *transport* av el utformas med

med hänsyn till var på nätet en anslutningspunkt finns.	hänsyn till var på nätet en anslutningspunkt finns.
37 §	
Trots 26–36 §§ ska avgiften för inmatning av el från en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt motsvara endast den årliga kostnaden för sådan mätning, registrering, beräkning och rapportering som *nätföretaget* är skyldigt att utföra enligt 6 kap. eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till det kapitlet.	Trots 26–36 §§ ska avgiften för inmatning av el från en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt motsvara endast den årliga kostnaden för sådan mätning, registrering, beräkning och rapportering som *den systemansvarige* är skyldigt att utföra enligt 6 kap. eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till det kapitlet.
Om flera sådana anläggningar finns i närheten av varandra och gemensamt matar in el på ledningsnätet, ska anläggningarna betraktas som separata anläggningar när första stycket tillämpas.	
39 §	
Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om avgiftens storlek enligt 37 § eller avgiftsbefrielse enligt 38 §.	
En tvist ska inte prövas, om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att *nätföretaget* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.	En tvist ska inte prövas, om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att *den systemansvarige* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.
40 §	
Ett *nätföretag* ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.	*En systemansvarig* ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.
41 §	
Ett avtal mellan en konsument och *ett nätföretag* ska innehålla uppgifter om	Ett avtal mellan en konsument och *en systemansvarig* ska innehålla uppgifter om
1. *nätföretagets* namn, adress, telefonnummer och webbplats,	1. *den systemansvariges* namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och dess giltighetstid,	
3. *nätföretagets* åtagande gentemot konsumenten,	3. *den systemansvariges* åtagande gentemot konsumenten,
4. villkoren för fakturering och betalning,	
5. villkoren för uppsägning av avtalet,	
6. villkoren för ersättning om *nätföretaget* inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,	6. villkoren för ersättning om *den systemansvarige* inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

7. var konsumenten kan hitta information om *nätföretagets* priser och övriga villkor, och	7. var konsumenten kan hitta information om *den systemansvariges* priser och övriga villkor, och
8. hur konsumentrelaterad information tillhandahålls.	
42 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information *ett nätföretag* ska tillhandahålla och hur informationen ska tillhandahållas.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information *en systemansvarig* ska tillhandahålla och hur informationen ska tillhandahållas.
Fakturering och information som *nätföretag* ska lämna till elanvändare	**Fakturering och information som *systemansvariga* ska lämna till elanvändare**
43 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *nätföretags* fakturering av elanvändare och om skyldighet för *nätföretag* att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *systemansvarigas* fakturering av elanvändare och om skyldighet för *systemansvariga* att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.
44 §	
Ett nätföretag får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 43 §.	*En systemansvari*g får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 43 §.
45 §	
Om *ett nätföretag* tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.	Om *en systemansvarig* tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.
46 §	
Ett nätföretag får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet eller *överföring* av el förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning eller *överföring*.	*En systemansvarig* får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet eller *transport* av el förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning eller *transport*.

5 kap.

1 §

En nätverksamhet ska för en tillsynsperiod ha en bestämd intäktsram som inte ska vara större än vad som behövs för att

1. täcka kostnader för driften av en nätverksamhet som har likartade objektiva förutsättningar och bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt,

1. täcka kostnader för driften, *inklusive utövandet av det systemansvar som följer av att bedriva nätverksamhet*, av en nätverksamhet som har likartade objektiva förutsättningar och bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt,

2. täcka avskrivningar, och

3. ge en sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar.

Med kapitalbas avses det kapital som krävs för att bedriva verksamheten.

Intäktsram för *transmissionsnät*

Intäktsram för *överföringssystem*

16 §

En intäktsram ska bestämmas för intäkter från ett *transmissionsnät*.

En intäktsram ska bestämmas för intäkter från ett *överföringssystem*.

18 §

Om *ett transmissionsnätsföretag* deltar i ett europeiskt samarbete som syftar till att utveckla och vidmakthålla en fungerande europeisk marknad för el, ska även den verksamheten anses ingå i företagets nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

Om *en systemansvarig för överföringssystem* deltar i ett europeiskt samarbete som syftar till att utveckla och vidmakthålla en fungerande europeisk marknad för el, ska även den verksamheten anses ingå i företagets nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

19 §

Om *ett transmissionsnätsföretag* är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 10 § andra stycket, ska, när intäktsramen bestäms, företagets kostnader med anledning av avtalet anses ha uppstått i företagets nätverksamhet.

Om *en systemansvarig för överföringssystem* är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 10 § andra stycket, ska, när intäktsramen bestäms, företagets kostnader med anledning av avtalet anses ha uppstått i företagets nätverksamhet.

30 §

Om *ett transmissionsnätsföretag* är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 10 § andra stycket,

Om *en systemansvarig för överföringssystem* är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 10 § andra

ska intäkter med anledning av avtalet anses vara intäkter från *överföring* av el vid avstämning mot intäktsramen.	stycket, ska intäkter med anledning av avtalet anses vara intäkter från *transport* av el vid avstämning mot intäktsramen.
6 kap.	
Mätning av *överförd* el	**Mätning av *transporterad* el**
Skyldighet att mäta *överförd* el	**Skyldighet att mäta *transporterad* el**
1 §	
Ett nätföretag ska mäta och registrera mängden *överförd* el.	*En systemansvarig* ska mäta och registrera mängden *transporterad* el.
2 §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om	
1. mätning och registrering enligt 1 §,	
2. skyldighet för *nätföretag* att beräkna mängden *överförd* el, och	2. skyldighet för *systemansvariga* att beräkna mängden *transporterad* el, och
3. de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla.	
3 §	
I kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 av den 6 juni 2023 om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter finns bestämmelser om tillgång till mätresultat.	
Ett *nätföretag* har de skyldigheter och ska utföra de uppgifter som enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 gäller för	*En systemansvarig* har de skyldigheter och ska utföra de uppgifter som enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 gäller för
1. administratörer av mätuppgifter, med undantag för vad som anges i artikel 5.3,	
2. mätpunktsadministratörer,	
3. leverantörer av uppgiftstillgång, och	
4. tillståndsadministratörer.	
3 a §	
Ett nätföretag ska på begäran av en elproducent rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elproducenten har utsett.	*En systemansvarig* ska på begäran av en elproducent rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elproducenten har utsett.

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för *nätföretag* att rapportera

a) mätresultat,

b) beräkningar av mängden *överförd* el, och

1. skyldighet för *systemansvariga* att rapportera

b) beräkningar av mängden *transporterad* el, och

2. vad som ska gälla på kommunikations- och komponentnivåerna vid informationsutbyte enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

5 §

En elanvändare som begär att elförbrukningen ska mätas på något annat sätt än enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 2 § 1 ska av *nätföretaget* debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning då kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna, ska elanvändaren betala kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

En elanvändare som begär att elförbrukningen ska mätas på något annat sätt än enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 2 § 1 ska av *den systemansvarige* debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning då kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna, ska elanvändaren betala kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

En elanvändare får inte debiteras merkostnader för att den har

1. ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden *överförd* el ska mätas per kvart eller per timme, eller

2. begärt att *nätföretaget* ska lämna information som visar elanvändarens förbrukning per kvart eller per timme.

1. ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden *transporterad* el ska mätas per kvart eller per timme, eller

2. begärt att *den systemansvarige* ska lämna information som visar elanvändarens förbrukning per kvart eller per timme.

6 §

Ett nätföretag ska debitera en elproducent kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos elproducenten. Detta gäller dock inte de elproducenter som avses i 4 kap. 37 §.

En systemansvarig ska debitera en elproducent kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos elproducenten. Detta gäller dock inte de elproducenter som avses i 4 kap. 37 §.

7 §

Ett nätföretag får debitera enskilda elanvändare och elproducenter kostnader för mätning endast i den utsträckning som anges i 5 och 6 §§.	*En systemansvarig* får debitera enskilda elanvändare och elproducenter kostnader för mätning endast i den utsträckning som anges i 5 och 6 §§.

7 a §

Ett nätföretag ska debitera en sådan berättigad part som avses i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 kostnader som uppstår på grund av att *nätföretaget*	*En systemansvarig* ska debitera en sådan berättigad part som avses i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 kostnader som uppstår på grund av att *den systemansvarige*

1. hanterar en begäran om att ge den berättigade parten tillgång till mätresultat,
2. hanterar en begäran från den berättigade parten om att avsluta överföring av mätresultat, eller
3. ger den berättigade parten tillgång till mätresultat.

8 §

Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka kostnader som ska debiteras enligt 5, 6 eller 7 a §.

En tvist ska dock inte prövas om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att *nätföretaget* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.	En tvist ska dock inte prövas om ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att *den systemansvarige* skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda parten under partens senaste kända adress.

9 §

Ett nätföretag ska se till att elanvändare får lämplig information i samband med installation av nya mätare.	*En systemansvarig* ska se till att elanvändare får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

11 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *nätföretag* att lämna sådana upplysningar som är nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 10 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *systemansvariga* att lämna sådana upplysningar som är nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 10 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

8 kap. Balansansvar

1 §

Detta kapitel innehåller bestämmelser om balansansvar. Bestämmelserna kompletterar vad som framgår om balansansvar i EU:s elmarknadsförordning och kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el, samt de metoder som är framtagna med stöd av förordningen.

Avtal om balansansvar

2 §

Den som åtar sig att vara balansansvarig part eller leverantör av balanstjänster ska ingå avtal dels med den systemansvarige för överföringssystem, dels med den som utför avräkningen mellan balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster.

Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

3 §

Ett avtal enligt 2 § mellan leverantören av balanstjänster och den systemansvarige för överföringssystem ska innehålla ett åtagande av leverantören av balanstjänster att betala en ersättning till den systemansvarige för överföringssystem om balansansvaret omfattar sådana obalanser som kan uppkomma vid tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet genom aggregering.

Ersättning enligt första stycket ska motsvara sådana kostnader som den systemansvarige för överföringssystem enligt 6 § första stycket ska kompensera elleverantörer för.

Metoden för att beräkna ersättning enligt första stycket ska utformas så att

1. den inte hindrar aggregering eller efterfrågeflexibilitet,

2. kompensationen för balansansvariga parter och elleverantörer avser endast de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten, och

3. hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

4 §

Ett avtal enligt 2 § mellan

1. balansansvariga parter eller leverantörer av balanstjänster, och

2. den som utför avräkningen mellan balansansvariga parter och leverantörer av balanstjänster ska innehålla villkoren för av räkningen.

Anskaffning av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

5 §

En leverantör av balanstjänster som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt sådana avtal som avses i 2 § får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Leverantören av balanstjänster ska anskaffa kapacitet på ett öppet, ickediskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Ersättning till elleverantörer

6 §

Den systemansvarige för överföringssystem ska ersätta el-

leverantörer som har anmält till den systemansvarige att de levererar el i en uttagspunkt för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågeflexibilitet i uttagspunkten, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten genom ökad produktion eller minskad förbrukning.

Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i sådana avtal som avses i 3 §.

Övertagande av balansansvar i en leveranspunkt

7 §

Ett övertagande av balansansvaret i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret får, när det inte samtidigt sker ett byte av elleverantör, göras endast från och med den första dagen i en kalendermånad.

Balansansvaret får i ett sådant fall övertas endast om den elleverantör som vill byta balansansvarig part har informerat den systemansvarige om bytet senast en månad före övertagandet.

8 §

Den systemansvarige för överföringssystem får i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en leveranspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av 7 §, om det finns särskilda skäl.

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en systemansvarig att sända underrättelser med anledning av en anmälan enligt 7 § andra stycket.

Underrättelser om att balansansvaret upphör

10 §

Om den systemansvarige för överföringssystem får kännedom om att ett avtal enligt 2 § ska upphöra att gälla, ska den systemansvarige för överföringssystem genast underrätta de systemansvariga på vilkas ledningsnät de leveranspunkter är belägna för vilka balansansvaret kommer att upphöra. Detta gäller dock endast om det rör sig om ett avtal som har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

11 §

Den som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el ska, när den får kännedom om att avtalet ska upphöra att gälla, utan dröjsmål underrätta den systemansvarige för överföringssystem och de systemansvariga på vars ledningsnät de leveranspunkter är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla.

12 §

En systemansvarig som tar emot en underrättelse enligt 10 eller 11 § ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer om att balansansvaret kommer att upphöra.

Återställande av balansansvar

13 §

En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar får återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton

kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen enligt 12 §.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

14 §

En elleverantör kan inte återställa sitt balansansvar enligt 13 § om elleverantören har trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller har förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försätts i konkurs eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret, upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

15 §

För att balansansvaret ska bli återställt ska elleverantören underrätta berörda systemansvariga om vem som har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. Underrättelsen ska ha tagits emot inom tidsfristen.

16 §

Ett återställt balansansvar gäller från och med dagen efter det att en underrättelse enligt 15 § har tagits emot.

Upphörande av balansansvar

17 §

Om den systemansvarige inte har tagit emot en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig part i berörda

leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 13 § har löpt ut, ska den systemansvarige dagen efter fristens utgång flytta berörda elanvändare och elproducenter till den leveransskyldige sistahandsleverantör som är utsedd enligt 9 kap. 3 §.

18 §

Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 13 § eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 14 § andra stycket, ska den systemansvarige så snart som möjligt flytta berörda elanvändare eller elproducenter till den leveransskyldige sistahandsleverantören.

19 §

Den systemansvarige ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna och elproducenterna om den leveransskyldige sistahandsleverantör till vilken flytt skett enligt 17 eller 18 §, och

2. elanvändarna om bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

20 §

En leveransskyldig sistahandsleverantör som har övertagit elanvändare eller elproducenter enligt 17 eller 18 § ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen, och

2. elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el.

För leverans av el enligt punkt 1 ovan gäller 9 kap. 4 §.

Den leveransskyldige sistahandsleverantören ska utan dröjsmål efter övertagande av elanvändare eller producenter uppmana dessa att snarast teckna ett nytt elhandelsavtal med valfri elleverantör.

21 §

Om en systemansvarig enligt 17 eller 18 § flyttar elanvändare eller producenter till den leveransskyldige sistahandsleverantören, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig part åtagit sig från och med dagen för flytten.

Skyldighet för systemansvariga att underrätta den systemansvarige för överföringssystem

22 §

En systemansvarig ska hålla den systemansvarige för överföringssystem underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för den systemansvariges egna inköp.

23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en systemansvarig att hålla den systemansvarige för överföringssystem underrättad om byte av balansansvariga parter enligt detta kapitel.

9 kap.

1 §

En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med *det* berörda *nätföretaget* har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

För leverans av el krävs att elanvändare tecknar avtal med den systemansvarige och en elleverantör.

En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med *den* berörda *systemansvarige* har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

1 a §

Om en elleverantör säger upp avtal med en elanvändare är elleverantören skyldig att samma dag underrätta den systemansvarige om uppsägningen.

2 §

En elleverantör, som ska börja leverera el i en uttagspunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt, ska omedelbart anmäla till *det* berörda *nätföretaget* att leverans ska påbörjas. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör, som ska börja leverera el i en uttagspunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt, ska omedelbart anmäla till *den* berörda *systemansvarige* att leverans ska påbörjas. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör får överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt fjorton dagar efter anmälan.

Första och andra styckena gäller inte elleverantörer som avser att leverera el enligt fastkraftsavtal. Leverans får i dessa fall påbörjas endast efter att elleverantören anmält det till den elleverantör som enligt 14 § första stycket är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt och till den som åtagit sig balansansvaret i den uttagspunkten.

Leveransskyldig sistahandsleverantör

3 §

Den elleverantör som har störst marknadsandel inom en systemansvarigs nätkoncession för område eller nätkoncessioner för områden som redovisas samlat enligt 3 kap. 51 § ska, efter förfrågan från elanvändare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar el, mot betalning leverera el inom den systemansvariges område.

Störst marknadsandel har den elleverantör, beräknat per den 1 december, som under den föregående tolvmånadersperioden har levererat störst antal kilowattimmar el till elanvändare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar.

4 §

En leveransskyldig sistahandsleverantör ska låta sådana elanvändare som avses i 3 § fritt välja elavtal ur elleverantörens standardutbud.

14 §

En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el till dess

1. elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten,

2. någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten, eller

3. *överföringen* av el enligt 11 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören.	3. *distributionen* av el enligt 11 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

18 §

En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare och mätutrustning som kan mäta mängden *överförd* el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.	En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare och mätutrustning som kan mäta mängden *transporterad* el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

32 §

Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till *det nätföretag* som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.	Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till *den systemansvarige* som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

10 kap.

10 §

Om uttagspunkten är elektriskt frånkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar har elanvändaren rätt till avbrottsersättning.

Elanvändaren har inte rätt till avbrottsersättning om

1. avbrottet beror på elanvändarens försummelse,

2. *överföringen* av el avbryts för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet och avbrottet inte pågår längre än åtgärden kräver,	2. *distributionen* av el avbryts för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet och avbrottet inte pågår längre än åtgärden kräver,

3. avbrottet är hänförligt till ett fel i en koncessionshavares ledningsnät och felet beror på ett hinder utanför den koncessionshavarens kontroll som koncessionshavaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder koncessionshavaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit, eller

4. avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.

12 §

När avbrottsersättning beräknas ska en period med avbruten *överföring* av el (avbrottsperiod) anses avslutad vid den tidpunkt då avbrottet upphört, om *överföringen* därefter har fungerat oavbrutet under de närmast följande två timmarna.

När avbrottsersättning beräknas ska en period med avbruten *distribution* av el (avbrottsperiod) anses avslutad vid den tidpunkt då avbrottet upphört, om *distributionen* därefter har fungerat oavbrutet under de närmast följande två timmarna.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod om minst tolv timmar och högst tjugofyra timmar betalas med 12,5 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Om avbrottsperioden är längre än tjugofyra timmar ska för varje därefter påbörjad tjugofyratimmarsperiod ytterligare ersättning betalas med 25 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod uppgå till högst 300 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad.

13 §

Om skyldigheten att betala avbrottsersättning är oskäligt betungande med hänsyn till de ekonomiska förhållandena hos den som är ersättningsskyldig enligt 11 § eller den som slutligt *skall* betala ersättningen enligt 16 §, får ersättningen jämkas efter vad som är skäligt.

Ersättningen får också jämkas efter vad som är skäligt, om arbetet med att få i gång *överföringen* av el har behövt försenas för att inte utsätta arbetstagarna för betydande risker.

Om skyldigheten att betala avbrottsersättning är oskäligt betungande med hänsyn till de ekonomiska förhållandena hos den som är ersättningsskyldig enligt 11 § eller den som slutligt *ska* betala ersättningen enligt 16 §, får ersättningen jämkas efter vad som är skäligt.

Ersättningen får också jämkas efter vad som är skäligt, om arbetet med att få i gång *distributionen* av el har behövt försenas för att inte utsätta arbetstagarna för betydande risker.

11 kap.

Avbrytande av *överföring* av el till konsumenter	**Avbrytande av *distribution* av el till konsumenter**
1 §	
Detta kapitel gäller avbrytande av *överföring* av el till konsumenter.	Detta kapitel gäller avbrytande av *distribution* av el till konsumenter.

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i kapitlet är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

Avbrytande av *överföring* av el på grund av konsumentens avtalsbrott	**Avbrytande av *distribution* av el på grund av konsumentens avtalsbrott**
2 §	
Överföring av el till en konsument får avbrytas, om	*Distribution* av el till en konsument får avbrytas, om
1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med *nätföretaget* eller elleverantören om *överföring* eller leverans av el,	1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med *den systemansvarige* eller elleverantören om *distribution* eller leverans av el,

2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,

3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om det inte rör sig om utebliven betalning, tillsammans med uppmaningen informerats om att *överföringen* annars kan komma att avbrytas,	3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om det inte rör sig om utebliven betalning, tillsammans med uppmaningen informerats om att *distributionen* annars kan komma att avbrytas,

4. den tid som avses i 3 har löpt ut,

5. rättelse inte har skett, och

6. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller en omfattande sakskada.

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får *överföringen* avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.	Om konsumenten har handlat otillbörligt, får *distributionen* avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.
3 §	
Vid utebliven betalning får *överföringen* av el till en konsument avbrytas endast om	Vid utebliven betalning får *distributionen* av el till en konsument avbrytas endast om
1. betalningen avser *överföring* eller leverans av el,	1. betalningen avser *distribution* eller leverans av el,
2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informerats	2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informerats

om vilka alternativ som finns för att undvika att *överföringen* avbryts,

3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att *överföringen* annars kan avbrytas,

4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen *överförd*,

om vilka alternativ som finns för att undvika att *distributionen* avbryts,

3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att *distributionen* annars kan avbrytas,

4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen *distribuerad*,

5. de tre veckorna som avses i 3 har löpt ut,

6. socialnämnden inte inom de tre veckorna skriftligen har meddelat den som lämnade meddelandet enligt 4 att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden,

7. betalningen inte har skett, och

8. fordringen inte är tvistig.

4 §

Ett nätföretag och en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att *överföringen* avbryts,

2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och

3. avstängningsåtgärden.

En systemansvarig och en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att *distributionen* avbryts,

2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och

3. avstängningsåtgärden.

Avbrytande av *överföring* av el av säkerhetsskäl

Avbrytande av *distribution* av el av säkerhetsskäl

5 §

Nätföretaget får avbryta *överföringen* av el till en konsument om det behövs för att företaget ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller

2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.

Ett sådant avbrott får inte pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om *nätföretaget* kan förutse annat än kortvariga avbrott i *överföringen*, ska konsumenten under-

Den systemansvarige får avbryta *distributionen* av el till en konsument om det behövs för att företaget ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller

2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.

Ett sådant avbrott får inte pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om *den systemansvarige* kan förutse annat än kortvariga avbrott i *distributionen*, ska konsumenten

rättas om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska underrättas personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Skadestånd vid avbruten *överföring* av el

6 §

Om *överföringen* av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av *nätföretaget*.

Om *överföringen* av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället denne ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

7 §

Om *nätföretaget* inte har underrättat konsumenten enligt 5 § tredje stycket, har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av *nätföretaget*.

8 §

En konsument har rätt till ersättning för skada som har orsakats av *nätföretaget*, om *överföringen* av el avbryts utan att det beror på konsumentens avtalsbrott och utan att det finns rätt att avbryta *överföringen* enligt 5 § första stycket. Detta gäller dock inte om *nätföretaget* visar att avbrottet beror på ett hinder utanför dess kontroll som *nätföretaget* inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder företaget inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som *nätföretaget* har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är *nätföretaget* fritt från skadeståndsskyldighet endast om också den som företaget har

underrättas om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska underrättas personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Skadestånd vid avbruten *distribution* av el

6 §

Om *distributionen* av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av *den systemansvarige*.

Om *distributionen* av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället denne ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

7 §

Om *den systemansvarige* inte har underrättat konsumenten enligt 5 § tredje stycket, har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av *den systemansvarige*.

8 §

En konsument har rätt till ersättning för skada som har orsakats av *den systemansvarige*, om *distributionen* av el avbryts utan att det beror på konsumentens avtalsbrott och utan att det finns rätt att avbryta *distributionen* enligt 5 § första stycket. Detta gäller dock inte om *den systemansvarige* visar att avbrottet beror på ett hinder utanför dess kontroll som *den systemansvarige* inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder företaget inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som *den systemansvarige* har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är *den systemansvarige* fritt från skadeståndsskyldighet endast om också den

anlitat skulle vara fri enligt första stycket.	som företaget har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

12 kap.

1 §

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. *40* §.	I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. *20* §.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

Tidsfrister för beslut efter anmälan mot *ett nätföretag*	**Tidsfrister för beslut efter anmälan mot *en systemansvarig***

14 §

Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och

2. innehåller ett påstående om att *ett nätföretag* inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.	2. innehåller ett påstående om att *en systemansvarig* inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Första och andra styckena gäller inte om en tvist i fråga om den skyldighet som anmälan avser ska tas upp av nätmyndigheten enligt 3 kap. 44 §, 4 kap. 13 eller 39 § eller 6 kap. 8 §.

Skyldighet att informera myndighet om avbrytande av *överföringen* av el	**Skyldighet att informera myndighet om avbrytande av *distributionen* av el**

16 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätkoncessionshavare att informera en myndighet om avbrytande	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätkoncessionshavare att informera en myndighet om avbrytande

av *överföringen* av el till elanvändare och skälen till avbrytandet.

av *distributionen* av el till elanvändare och skälen till avbrytandet.

17 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *nätföretag* att till nätmyndigheten lämna information som myndigheten behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt artikel 59.1 i elmarknadsdirektivet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *systemansvariga* att till nätmyndigheten lämna information som myndigheten behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt artikel 59.1 i elmarknadsdirektivet.

13 kap.

1 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §, eller
2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 18 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 47 §, eller
2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av *8 kap. 10 §*.

2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av *3 kap. 70 §*.

I ringa fall ska gärningen inte utgöra brott.

5 §

Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas till regeringen:

1. beslut enligt 2 kap. 1, 6–9, 22, 25–29, 31, 39, 41, 43, 44 och 48 §§, om ärendet avser en ledning som ingår i ett *transmissionsnät*,

1. beslut enligt 2 kap. 1, 6–9, 22, 25–29, 31, 39, 41, 43, 44 och 48 §§, om ärendet avser en ledning som ingår i ett *överföringssystem*,

2. beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 2 kap. 32 §, om ärendet avser en ledning som ingår i ett *transmissionsnät* eller avser en utlandsförbindelse, och

2. beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 2 kap. 32 §, om ärendet avser en ledning som ingår i ett *överföringssystem* eller avser en utlandsförbindelse, och

3. beslut i frågor om tillträde till mark enligt 2 kap. 57 och 62 §§.

7 §

Andra beslut av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag än de som avses i 5 och 6 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Den systemansvariga myndighetens beslut enligt 8 kap. 2 och 5 §§ får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Fastställda rutiner enligt 3 kap. 10 a § ska sändas in till nätmyndigheten senast den 1 januari 2028.

3. Berörda systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem ska senast den 1 januari 2028 ha in gått ett sådant avtal som avses i 3 kap. 11 a §.

4. En anvisad elleverantör ska utan dröjsmål efter den 1 januari 2027, dock senast den 1 mars 2027, meddela anvisade kunder följande:

– att systemet med anvisning av elavtal upphörde att gälla från och med den 1 januari 2027,

– att kunden måste teckna ett avtal med valfri elleverantör senast den 1 juni 2027, och

– att kunden, om avtal inte tecknas med en elleverantör före den 1 juni 2027, kommer att flyttas över av den systemansvarige till en leveranspliktig sistahandsleverantör och få elleverans av denne genom ett avtal med rörligt pris.

Med rörligt pris avses här ett pris per förbrukad kilowattimme som inte är förutbestämt för en specificerad avtalsperiod.

5. En anvisad elleverantör är skyldig att fortsätta leverera el enligt den äldre lydelsen av 9 kap. 3–10 §§ ellagen och med oförändrade villkor fram till och med att anvisningskunderna säger upp sitt avtal, tecknar avtal med en ny elleverantör eller har flyttats till den leveransskyldige sistahandsleverantören. Leverans får dock upphöra om förutsättningar för avbrytande av distribution av el enligt 11 kap. är uppfyllda.

6. En leveransskyldig sistahandsleverantör som övertagit tidigare anvisningskunder som inte tecknat elavtal före den 1 juni 2027, är skyldig att till dessa tillhandahålla ett avtal med rörligt pris samt underrätta de tidigare anvisningskunderna om

– elleverantörens villkor för leveransen, och

– om möjligheten att teckna elavtal med valfri elleverantör

Med rörligt pris avses här ett pris per förbrukad kilowattimme som inte är förutbestämt för en specificerad avtalsperiod.

7. För kunder som flyttas till den leveransskyldige sistahandsleverantören till följd av punkt 4 gäller en uppsägningstid för avtalet hos den leveransskyldige sistahandsleverantören om 14 dagar. Detta gäller dock inte om kunden skriftligen godtar leveransvillkoren eller om kunden väljer att ingå ett annat avtal med sistahandsleverantören.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el samt 1 kap. 1 §, 2 kap. 1–2 §§, 3 kap. 5–7 och 9 §§, 4 kap. 5 § och 5 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Lag om certifiering av *transmissionsnätsföretag* för el	**Lag om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem* för el**
1 kap.	
1 §	
I denna lag finns bestämmelser om certifiering av *transmissionsnätsföretag*.	I denna lag finns bestämmelser om certifiering av s*ystemansvariga för överföringssystem*.
Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 51 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EU:s elmarknadsförordning).	
2 kap.	
1 §	
Ett nätföretag får inte bedriva *överföring* av el för annans räkning genom ett *transmissionsnät* utan certifiering enligt denna lag.	*En systemansvarig* får inte bedriva *transport* av el för annans räkning genom ett *överföringssystem* utan certifiering enligt denna lag. *Kravet gäller inte en sådan systemansvarig för överföringssystem som avses i 3 kap. 37 a § ellagen (1997:857).*
2 §	
Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva *transmission*, om kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857) är uppfyllda.	Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva *överföring*, om kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857) är uppfyllda.
I fråga om en person från ett tredjeland, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från ett tredjeland, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.	

3 kap.

5 §

Ett certifierat transmissionsnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).	*En certifierad systemansvarig för överföringssystem* ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).

6 §

Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller

3. om det annars finns anledning att anta att *ett transmissionsnätsföretag* inte uppfyller kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).	3. om det annars finns anledning att anta att *en systemansvarig för överföringssystem* inte uppfyller kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).

7 §

Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om *transmissionsnätsföretaget* inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).	Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om *den systemansvarige för ett överföringssystem* inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).

9 §

Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från *ett transmissionsnätsföretag* eller ett företag som producerar eller handlar med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.	Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från *en systemansvarig för överföringssystem* eller ett företag som producerar eller handlar med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

4 kap.

5 §

Ett transmissionsnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett tredjeland får kontroll över *transmissionsnätsföretaget* eller *transmissionsnätet*.	*En systemansvarig för överföringssystem* ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett tredjeland får kontroll över *den systemansvarige för överföringssystem* eller *överföringssystemet*.

5 kap.

1 §

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att *transmissionsnätsföretag* följer denna lag.	Nätmyndigheten utövar tillsyn över att *systemansvariga för överföringssystem* följer denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet att 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Denna lag syftar till att skapa särskilda drivkrafter för *elnätsföretag* att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet.	Denna lag syftar till att skapa särskilda drivkrafter för *systemansvariga* att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet.

Lagen ska tillämpas i fråga om investeringar som en nätkoncessionshavare gör under tillsynsperioderna 2020–2023 och 2024–2027.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över betänkandet Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47) kommit in från Affärsverket svenska kraftnät, Baltic Cable, Bodecker Partners, Chalmers tekniska högskola, Elinorr, Ellevio, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige AB, Energikontoren Sverige, Energimarknadsinspektionen, E.ON Sverige AB, Fastighetsägarna Sverige, Finansinspektionen, Fortum Sweden AB, Företagarna, Försvarsmakten, Förvaltningsrätten i Linköping, Göteborg Energi, Göteborgs universitet (Juridiska institutionen), Holmen AB, Hyresgästföreningen, Institutet för Näringslivsforskning (IFN), Jernkontoret, Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Kungl. Tekniska högskolan, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Lokalkraft Sverige AB, Luleå tekniska universitet, Mobility Sweden, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Power Circle AB, Regelrådet, Region Norrbotten, Region Värmland Region Skåne, Riksgäldskontoret, Skatteverket, Skellefteå Kraft AB, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet (SKGS), Skogsindustrierna, Statens energimyndighet, Statkraft Energi AS, Statskontoret, Stockholm Exergi AB, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Svemin, Svensk Solenergi, Svensk vattenkraftförening, Svensk vindenergi (numera Green Power Sweden), Svensk vindkraftförening, Svensk värdepappersmarknad (SVPM), Svenska bioenergiföreningen (numera Svensk Bioenergi, Svebio), Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännytta, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Teknikföretagen, Tekniska verken, Tillväxtanalys, Trafikverket, Uniper, Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Vattenfall AB och Västra Götalandsregionen.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Axpo Sverige AB, Bostadsrätterna, Euronext, European Energy Exchange AG (EEX), IKEM, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Jämtkraft AB, Konsumenternas energimarknadsbyrå, LKAB, Lunds universitet (Ekonomihögskolan), Nasdaq, Nord Pool Spot AB, Näringslivets Regelnämnd, Riksrevisione, Sveriges Konsumenter och Villaägarnas riksförbund.

Därutöver har yttrande kommit in från Deep Wind Offshore, Föreningen Svenskt Landskapsskydd, Ingrid Capacity, OX2 AB, SCA Energy AB, Skyborn Renewables Sweden AB, Svalövs kommun, Svensk nätutveckling AB, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO), Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Öresundskraft AB och Ørsted AB.

2024/1711
26.6.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2024/1711

av den 13 juni 2024

om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ([2]),

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ([3]), och

av följande skäl:

(1) Mycket höga priser och volatilitet på elmarknaderna har observerats sedan september 2021. Såsom fastställdes av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) i dess slutliga bedömning av utformningen av EU:s grossistmarknad för el från april 2022 är detta främst en följd av det höga priset på gas, som används som insatsvara för elproduktion.

(2) Upptrappningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som är avtalsslutande part i fördraget om energigemenskapen ([4]), och därmed relaterade internationella sanktioner sedan februari 2022 har lett till en gaskris, stört de globala energimarknaderna, förvärrat problemet med höga gaspriser och haft en betydande dominoeffekt på elpriserna. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också skapat osäkerhet om tillgången på andra råvaror, såsom stenkol och råolja, som används i kraftproduktionsanläggningar. Denna osäkerhet har resulterat i en betydande ytterligare ökning av elprisernas volatilitet. Den minskade tillgången till flera kärnreaktorer och låg vattenkraftsproduktion har förstärkt elprisökningen ytterligare.

(3) Som svar på denna situation föreslog kommissionen i sitt meddelande från den 13 oktober 2021 *Ta itu med stigande energipriser: en verktygslåda för åtgärder och stöd*, en verktygslåda med åtgärder som unionen och dess medlemsstater kan använda för att hantera de omedelbara effekterna av höga energipriser på hushållskunder och företag, inbegripet inkomststöd, skattelättnader, energibesparingar och lagringsåtgärder, och för att stärka resiliensen mot framtida prischocker. I sitt meddelande av den 8 mars 2022 *REPowerEU: Gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris*, presenterade kommissionen en rad ytterligare åtgärder för att stärka verktygslådan och hantera stigande energipriser. Den 23 mars 2022 inrättade kommissionen också en tillfällig ram för statligt stöd för att möjliggöra vissa subventioner som mildrar effekterna av höga energipriser.

(4) I sitt meddelande av den 18 maj 2022 presenterade kommissionen *Planen REPowerEU* som introducerade ytterligare åtgärder med inriktning på energibesparingar, diversifiering av energiförsörjningen, ett höjt energieffektivitetsmål och en påskyndad utbyggnad av förnybar energi i syfte att minska unionens beroende av ryska fossila bränslen, inbegripet ett förslag om att höja unionens mål för unionens slutliga användning (brutto) av förnybar energi för 2030 till 45 %. I sitt meddelande av den 18 maj 2022 *Kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning – en handlingslinje* föreslog kommissionen ytterligare kortsiktiga åtgärder för att ta itu med de höga energipriserna, och identifierade därutöver potentiella områden för förbättring av elmarknadens utformning, och tillkännagav sin avsikt att bedöma dessa områden i syfte att ändra den rättsliga ramen.

([1]) EUT C 293, 18.8.2023, s. 112.
([2]) EUT C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj.
([3]) Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 21 maj 2024.
([4]) EUT L 198, 22.7.2006, s. 18.

(5) För att snabbt ta itu med energipriskrisen och säkerhetsproblemen och hantera prisökningarna för medborgarna antog unionen flera rättsakter, inbegripet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 ([5]), som inrättade ett starkt system för gaslagring, och rådets förordningar (EU) 2022/1369 ([6]), som innehöll effektiva åtgärder för att minska efterfrågan på gas och el, rådets förordning (EU) 2022/1854 ([7]), som fastställde prisbegränsningssystem för att undvika exceptionella vinster inom både gas- och elmarknaderna, och rådets förordning (EU) 2022/2577 ([8]), som fastställde åtgärder för att påskynda tillståndsförfarandena för anläggningar för förnybar energi.

(6) En väl integrerad energimarknad, som bygger på Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1999 ([9]), (EU) 2019/942 ([10]) och (EU) 2019/943 ([11]) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ([12]), (EU) 2018/2002 ([13]) och (EU) 2019/944 ([14]), tillsammans vanligen kallade paketet om ren energi för alla i EU, som antogs 2018 och 2019, gör det möjligt för unionen att dra nytta av de ekonomiska fördelarna med en inre energimarknad under alla förhållanden, säkerställer försörjningstrygghet och upprätthåller processen för utfasning av fossila bränslen för att uppnå unionens klimatneutralitetsmål. Gränsöverskridande sammanlänkning säkerställer också en säkrare, tillförlitligare och effektivare drift av elsystem, och bättre resiliens mot kortsiktiga prischocker.

(7) För att stärka den inre energimarknaden och uppnå målen för klimat- och energiomställningen krävs en betydande uppgradering av unionens elnät för att kunna hantera kraftiga ökningar av kapaciteten för produktion med förnybar energi, med väderberoende variation i produktionsmängderna och förändrade elflödesmönster i hela unionen, och för att kunna hantera ny efterfrågan på exempelvis elfordon och värmepumpar. Investeringar i elnät, inom och över gränser, är avgörande för att den inre marknaden för el, inbegripet försörjningstrygghet, ska fungera korrekt. Sådana investeringar är nödvändiga för att integrera förnybar energi och efterfrågan i ett sammanhang där de befinner sig längre ifrån varandra än tidigare och, ytterst, för att uppfylla unionens klimat- och energimål. Alla reformer av unionens elmarknad bör därför bidra till ett mer integrerat europeiskt elnät i syfte att säkerställa att varje medlemsstat uppnår en elsammanlänkningsnivå i enlighet med elsammanlänkningsmålet för 2030 på minst 15 % enligt artikel 4 d.1 i förordning (EU) 2018/1999, att sammanlänkningskapaciteten används så mycket som möjligt för gränsöverskridande handel och att unionens infrastruktur för elnät och elkonnektivitet byggs upp eller uppgraderas, såsom unionsprojekten av gemensamt intresse som inrättats enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 ([15]). Tillräcklig konnektivitet bör tillhandahållas alla unionsmedborgare eftersom detta kan leda till betydande möjligheter för dem att delta i unionens energiomställning och digitala omvandling. Särskild hänsyn bör tas till de yttersta randområden som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som erkänner deras särskilda begränsningar och föreskriver att specifika åtgärder ska antas med beaktande av dem.

([5]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring (EUT L 173, 30.6.2022, s. 17).

([6]) Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (EUT L 206, 8.8.2022, s. 1).

([7]) Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (EUT L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

([8]) Rådets förordning (EU) 2022/2577 av den 22 december 2022 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi (EUT L 335, 29.12.2022, s. 36).

([9]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

([10]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 158, 14.6.2019, s. 22).

([11]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

([12]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

([13]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (EUT L 328, 21.12.2018, s. 210).

([14]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).

([15]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 av den 30 maj 2022 om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2009, (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 och direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944, och om upphävande av förordning (EU) nr 347/2013 (EUT L 152, 3.6.2022, s. 45).

(8) Den nuvarande utformningen av elmarknaden har bland annat bidragit till framväxten av nya och innovativa produkter, tjänster och åtgärder på slutkundsmarknaderna för el, genom att stödja energieffektivitet och spridning av förnybar energi och öka valmöjligheterna, för att hjälpa konsumenter att sänka sina energikostnader, inbegripet genom småskaliga produktionsanläggningar och framväxande tjänster för att tillhandahålla efterfrågeflexibilitet. Att bygga vidare på och utnyttja potentialen i digitaliseringen av energisystemet, t.ex. ett aktivt deltagande från konsumenternas sida, är en central del av framtida elmarknader och elsystem i unionen. Samtidigt finns det ett behov av att respektera konsumenternas val och att göra det möjligt för konsumenterna att dra nytta av flera olika avtalserbjudanden och att skydda hushållskunder mot höga priser under en energikris. Integrering av energisystem är avsett att omfatta planering och drift av energisystemet som helhet, med flera energibärare, infrastrukturer och konsumtionssektorer, genom att skapa starkare kopplingar mellan dessa, i samverkan med varandra och med stöd av digitalisering i syfte att tillhandahålla säker, ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig och hållbar energi.

(9) I samband med energikrisen har elmarknadens nuvarande utformning avslöjat ett antal brister och oväntade konsekvenser kopplade till den påverkan som höga och volatila priser på fossila bränslen har på kortsiktiga elmarknader, som utsätter hushåll och företag för betydande pristoppar och effekter på deras elräkningar som en följd av detta.

(10) En snabbare utbyggnad av förnybar energi och ren flexibel teknik är det mest hållbara och kostnadseffektiva sättet att genom elektrifiering av energiefterfrågan och integrering av energisystem strukturellt minska efterfrågan på fossila bränslen för elproduktion och möjliggöra direkt elförbrukning. På grund av sina låga driftskostnader kan förnybara energikällor ha en positiv inverkan på elpriserna i hela unionen och minska förbrukningen av fossila bränslen.

(11) Förändringarna av elmarknadens utformning bör säkerställa att fördelarna med den ökade utbyggnaden av förnybar energi och energiomställningen som helhet kommer konsumenterna till godo, inbegripet de mest utsatta, och ytterst skyddar dem från energikriser och förhindrar att fler hushållskunder hamnar i en energifattigdomsfälla. Dessa förändringar bör begränsa den påverkan som höga priser på fossila bränslen, särskilt gas, har på elpriserna, i syfte att göra det möjligt för hushållskunder och företag att på längre sikt dra nytta av fördelarna med överkomlig och säker energi från hållbara förnybara och koldioxidsnåla källor, samt av energieffektiva lösningar för att minska de totala energikostnaderna, vilket kan minska behovet av en utbyggnad av kraftnät och produktionskapacitet.

(12) Reformen av elmarknadens utformning syftar till att uppnå ekonomiskt överkomliga och konkurrenskraftiga elpriser för alla konsumenter. Reformen bör som sådan inte bara gynna hushållskunder utan också konkurrenskraften hos unionens industrier genom att underlätta den investering i ren teknik som de behöver för att klara sin omställning till nettonollutsläpp. Energiomställningen i unionen måste stödjas av en stark tillverkningsbas för ren teknik. Dessa reformer kommer att stödja en ekonomiskt överkomlig elektrifiering av industrin och unionens ställning som världsledande inom forskning och innovation inom ren energiteknik.

(13) Nya produktions- och förbrukningsanläggningars anslutning till nätet, särskilt anläggningar för förnybar energi, drabbas ofta av förseningar när det gäller förfaranden för anslutning till nätet. En av orsakerna till sådana förseningar är bristen på tillgänglig nätkapacitet på den plats som investeraren valt, vilket medför ett behov av utbyggnad eller förstärkningar av nätet för att kunna ansluta anläggningarna till systemet på ett säkert sätt. Ett nytt krav på att systemansvariga för elsystem, både på överförings- och distributionsnivå, ska offentliggöra och uppdatera information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina verksamhetsområden skulle ge investerare enklare tillgång till information om tillgången till nätkapacitet inom systemet och därmed påskynda beslutsfattandet, vilket i sin tur skulle påskynda den utbyggnad av förnybar energi som krävs. Den informationen bör uppdateras regelbundet, minst en gång i kvartalet av systemansvariga för distributionssystem. Även om medlemsstaterna bör kunna besluta att inte tillämpa detta krav på elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system, bör de uppmuntra dessa företag att tillhandahålla systemanvändarna denna information en gång om året och främja samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem i detta syfte. Systemansvariga för distributionssystem bör också offentliggöra de kriterier som används för att fastställa den tillgängliga nätkapaciteten, såsom befintlig efterfrågan och produktionskapacitet, de antaganden som gjorts för att bedöma möjligheterna till vidare integrering av ytterligare systemanvändare, relevant information om möjliga energibegränsningar och förväntad relevant nätverksutveckling.

(14) Vidare bör systemansvariga för distributionssystem, för att ta itu med problemet med långa svarstider vid begäran om anslutning till nätet, tillhandahålla tydlig och öppen information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. Systemansvariga för distributionssystem bör tillhandahålla sådan information inom tre månader från den dag då begäran lämnas in och bör uppdatera den regelbundet, minst en gång i kvartalet.

(15) I områden där elnäten har begränsad eller ingen nätkapacitet bör nätanvändare som begär nätanslutning kunna dra nytta av att upprätta ett icke-fast, flexibelt anslutningsavtal. Det anslutningsavtalet skulle exempelvis beakta energilagring eller begränsa den tid under vilken ett kraftverk kan tillföra el till nätet eller den kapacitet som kan exporteras, vilket möjliggör en partiell anslutning. Systemansvariga bör erbjuda möjligheten att upprätta avtal om flexibel anslutning i sådana områden. Tillsynsmyndigheten, eller en annan behörig myndighet om medlemsstaten har föreskrivit detta, bör utarbeta ramar för systemansvariga för att upprätta sådana flexibla anslutningar, säkerställa att nätförstärkningar som tillhandahåller strukturella lösningar prioriteras, att avtal om anslutning görs fasta så snart näten är klara, att flexibla anslutningar möjliggörs som en permanent lösning för områden där nätförstärkningen inte är effektiv och, i den mån det är möjligt, synliggöra de nätanvändare som begär nätanslutning när det gäller de förväntade begränsningsnivåerna enligt avtalet om flexibel anslutning.

(16) Under energikrisen utsattes konsumenterna för extremt instabila grossistpriser på energi och hade begränsade möjligheter att delta på energimarknaden. Många hushållskunder har därför haft det ekonomiskt svårt och inte kunnat betala sina räkningar. Utsatta kunder och kunder som är påverkade av energifattigdom drabbades hårdast, men hushållskunder med medelinkomst utsattes också utsatts för sådana svårigheter. Höga energipriser kan också ha negativa konsekvenser på konsumenters hälsa, välbefinnande och allmänna livskvalitet. Det är därför viktigt att förbättra konsumenternas rättigheter och skydd så att konsumenterna kan dra nytta av energiomställningen, frikoppla sina elkostnader från kortsiktiga prisrörelser på energimarknaderna och ombalansera risken mellan leverantörer och konsumenter.

(17) Konsumenterna bör ha tillgång till ett brett utbud av erbjudanden så att de kan välja ett avtal som motsvarar deras behov. Leverantörerna har dock reducerat sina erbjudanden, avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris har blivit ovanliga och urvalet av erbjudanden har blivit begränsat. Konsumenterna bör alltid ha möjlighet att välja ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris till överkomligt pris, och leverantörerna bör inte kunna ensidigt ändra avtalsvillkoren eller avsluta avtalet innan ett det löper ut. Avtal med dynamiska priser är inte desto mindre fortfarande mycket viktiga och en ökad användning av förnybara energikällor kan hjälpa konsumenterna att sänka sina energikostnader. Medlemsstaterna bör kunna undanta leverantörer med mer är 200 000 slutkunder som erbjuder enbart avtal med dynamiska priser från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris, förutsatt att ett sådant undantag inte inverkar negativt på konkurrensen och att det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris.

(18) Om leverantörerna inte säkerställer att deras elportfölj är tillräckligt risksäkrad kan förändringar i grossistpriserna på el innebära en finansiell risk för dem och leda till konkurser och att kostnaderna vältras över på konsumenterna och andra nätanvändare. Leverantörerna bör därför vara risksäkrade på lämpligt sätt när de erbjuder avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris. En lämplig risksäkringsstrategi bör beakta leverantörernas tillgång till sin egen produktion och dess kapitalisering samt dess exponering för förändringar i grossistmarknadspriserna, leverantörernas storlek eller marknadsstrukturen. Förekomsten av lämpliga risksäkringsstrategier kan säkerställas genom allmänna regler som övervakas utan att det görs någon särskild översyn av enskilda leverantörers positioner eller strategier. Stresstester och rapporteringskrav för leverantörer skulle kunna vara verktyg för att bedöma leverantörernas risksäkringsstrategier.

(19) Konsumenterna bör kunna välja den leverantör som erbjuder dem det pris och den tjänst som bäst passar deras behov. Framsteg inom teknik för mätning och individuell mätning i kombination med informations- och kommunikationsteknik gör det tekniskt möjligt att ha flera leverantörer för enskilda fastigheter. Kunderna bör kunna välja en separat leverantör, särskilt när det gäller el för att driva apparater som värmepumpar eller elfordon som har en särskilt hög förbrukning eller som också har möjlighet att automatiskt ändra sin elförbrukning som svar på prissignaler. Därför bör kunder tillåtas att ha mer än en mät- och faktureringspunkt täckta av den gemensamma anslutningspunkten för sina fastigheter, varvid olika apparater kan mätas och försörjas separat. Mätpunkterna bör vara tydligt åtskilda från varandra och uppfylla kraven i tillämpliga tekniska regler. Bestämmelserna för fördelningen

av de relaterade kostnaderna bör fastställas av medlemsstaterna. Vissa smarta mätarsystem klarar att direkt täcka mer än en mätpunkt och gör det därför möjligt för kunder att ha mer än ett avtal om leverans av el eller energidelningsavtal samtidigt. Leverantörer bör ha balansansvar enbart för de mät- och faktureringspunkter som de levererar till. Genom att möjliggöra användning av särskilda mätningslösningar som är kopplade till eller inbyggda i apparater med flexibel, kontrollerbar last kan slutkunderna dessutom delta i andra incitamentsbaserade efterfrågestyrningssystem som tillhandahåller flexibilitetstjänster på elmarknaden och till systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. På det hela taget bör sådana arrangemang vara kompatibla med energidelning och bidra till ökad användning av efterfrågeflexibilitet och konsumentinflytande så att kunderna får större kontroll över sin energianvändning och sina energikostnader, samtidigt som elsystemet ges ytterligare flexibilitet för att kunna hantera fluktuationer i tillgången och efterfrågan.

(20) På grund av den ökande komplexiteten i energierbjudanden och olika marknadsföringsmetoder har konsumenterna ofta svårt att fullt ut förstå konsekvenserna av leverantörernas erbjudanden eller det avtal som de undertecknar. Det råder i synnerhet ofta oklarhet om hur priset fastställs, om villkoren för förlängning av ett avtal, om konsekvenserna av att säga upp ett avtal eller om skälen till att leverantören ändrat villkoren. Därför bör leverantörer eller marknadsaktörer som deltar i aggregering ge konsumenterna kortfattad och lättförståelig basinformation om energierbjudanden innan ett avtal ingås eller förlängs.

(21) För att säkerställa kontinuitet i försörjningen för konsumenterna, i synnerhet om leverantören går i konkurs, bör medlemsstaterna ha infört ett system med sistahandsleverantörer. Det bör vara möjligt att utse en sistahandsleverantör antingen före eller vid den tidpunkt då leverantören går i konkurs. En sådan sistahandsleverantör kan behandlas som tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. En sistahandsleverantör kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som också utför distributionsfunktioner, förutsatt att den uppfyller kraven på åtskillnad i direktiv (EU) 2019/944. Detta innebär dock inte någon skyldighet för medlemsstaterna att leverera till ett visst fast minimipris. Om en medlemsstat ålägger en sistahandsleverantör att leverera el till en kund som inte får marknadsbaserade erbjudanden är de villkor som anges i artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944 tillämpliga, och skyldigheten kan omfatta ett reglerat pris endast i den mån kunden har rätt till reglerade priser. Vid bedömningen av huruvida erbjudanden till icke-hushållskunder är marknadsbaserade bör medlemsstaterna ta hänsyn till de enskilda kommersiella och tekniska omständigheterna. Om en medlemsstat, före den 16 juli 2024, redan har utsett en sistahandsleverantör genom ett rättvist, öppet och icke-diskriminerande förfarande är det inte nödvändigt att inleda ett nytt förfarande för att utse en sistahandsleverantör.

(22) Energidelning kan skapa resiliens mot effekterna av höga och volatila grossistmarknadspriser på konsumenternas energikostnader, ge en bredare grupp konsumenter som annars inte har möjlighet att bli aktiva kunder på grund av ekonomiska eller rumsliga begränsningar, t.ex. utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, och leder till ökad användning av förnybar energi genom att ytterligare privata kapitalinvesteringar mobiliseras och ersättningsvägarna diversifieras. Genom integrering av lämpliga prissignaler och lagringsanläggningar kan eldelning bidra till att lägga grunden till att frigöra mindre konsumenters flexibilitetspotential. Bestämmelserna om energidelning i detta direktiv kompletterar bestämmelserna om egenförbrukning i artikel 21 i direktiv (EU) 2018/2001 och i artikel 15 i direktiv (EU) 2019/944, särskilt när det gäller kollektiv egenförbrukning.

(23) Aktiva kunder som äger, leasar eller hyr en lagrings- eller produktionsanläggning bör ha rätt att dela överskottsproduktion, mot betalning eller kostnadsfritt, och att ge andra konsumenter möjlighet att bli aktiva konsumenter eller dela den förnybara energi som produceras eller lagras i gemensamt leasade, hyrda eller ägda anläggningar, med en kapacitet på upp till 6 MW, direkt eller genom en tredjepartsorganisatör. När det gäller kunder som deltar i energidelningssystem och som är större än små och medelstora företag bör storleken på den installerade kapaciteten i den produktionsanläggning som är kopplad till energidelningssystemet uppgå till högst 6 MW och energidelningen bör ske inom ett lokalt eller begränsat geografiskt område, enligt medlemsstaternas definition. Betalningar för delning av överskottsproduktion kan antingen regleras direkt mellan aktiva kunder eller automatiseras via en plattform för handel mellan aktörer (peer-to-peer). Energidelningsarrangemang kan antingen baseras på privata avtal mellan aktiva kunder eller organiseras genom en juridisk person. En juridisk person som

införlivar kriterierna för en gemenskap för förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.16 i (EU) 2018/2001 eller en medborgarenergigemenskap enligt definitionen i artikel 2.11 i direktiv (EU) 2019/944 kan dela el som produceras på anläggningar som de har full äganderätt till med sina medlemmar. Ramen för skydd och egenmakt för energidelning bör särskilt uppmärksamma utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom

(24) Energidelning möjliggör kollektiv förbrukning av egenproducerad eller lagrad el som matas in i det allmänna nätet av mer än en samverkande aktiv kund. Medlemsstaterna bör inrätta lämplig it-infrastruktur för att möjliggöra administrativ matchning inom en viss tidsram av kundens totala uppmätta förbrukning med egenproducerad eller lagrad förnybar energi som dras av från den totala förbrukningen i syfte att beräkna energikomponenten i energiräkningen från leverantören och därigenom minska kundens energikostnader. Utmatningen från de anläggningarna bör fördelas mellan de aggregerade konsumentbelastningsprofilerna på grundval av statiska, variabla eller dynamiska beräkningsmetoder som kan fastställas på förhand eller överenskommas av de aktiva kunderna. Aktiva kunder som deltar i energidelning är ekonomiskt ansvariga för de obalanser som de orsakar, utan att det påverkar möjligheten för aktiva kunder att delegera sitt balansansvar till andra marknadsaktörer. Alla rättigheter och skyldigheter för konsumenter som avses i direktiv (EU) 2019/944 är tillämpliga på slutkunder som deltar i energidelningssystem. Hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW för enskilda hushåll och upp till 50 kW för flerfamiljshus bör dock inte vara skyldiga att fullgöra leverantörsskyldigheter. Medlemsstaterna bör kunna justera dessa tröskelvärden för att återspegla nationella omständigheter, upp till 30 kW för enskilda hushåll och till mellan 40 kW och 100 kW för flerfamiljshus.

(25) Insticksklara minisolcellspaneler skulle, tillsammans med andra system och annan teknik, kunna bidra till ökad användning av förnybar energi och ökat medborgardeltagande i energiomställningen. Medlemsstaterna bör kunna främja införandet av dessa system i syfte att minska den administrativa och tekniska bördan. Tillsynsmyndigheterna bör få fastställa nätavgifter för inmatning av el från insticksklara minisolcellspaneler eller fastställa metoden för att beräkna dessa tariffer. Beroende på situationen i en medlemsstat kan avgifterna vara mycket låga eller till och med noll, samtidigt som de återspeglar kostnaderna, är transparenta och icke-diskriminerande.

(26) Utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom bör på lämpligt sätt skyddas från bortkoppling av el och bör inte heller försättas i en situation som tvingar dem att koppla bort sig. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom skyddas fullt ut från bortkoppling av el, genom att vidta lämpliga åtgärder, inbegripet förbud mot bortkoppling eller andra likvärdiga åtgärder. Medlemsstaterna har tillgång till flera olika verktyg och god praxis, vilket omfattar men inte begränsas till förbud mot bortkoppling året runt eller säsongsvis, skuldförebyggande åtgärder och hållbara lösningar för att hjälpa kunder i svårigheter att betala sina energifakturor. Leverantörerna och alla berörda nationella myndigheter har fortfarande en viktig roll när det gäller att identifiera lämpliga åtgärder, både på kort och på lång sikt, som bör finnas till hands för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom så att de kan hantera sin energianvändning och sina energikostnader, och leverantörer och relevanta nationella myndigheter bör ha ett nära samarbete med socialförsäkringsmyndigheterna.

(27) Konsumenterna har rätt att använda klagomålsförfaranden som hanteras av deras leverantörer samt förfaranden för tvistlösning utanför domstol för att säkerställa att deras rättigheter tillvaratas på ett effektivt sätt och att de inte missgynnas i händelse av tvist med leverantörerna, särskilt när det gäller fakturor eller utestående belopp. I fall då kunder använder dessa förfaranden bör leverantörerna inte säga upp avtal på grundval av omständigheter som fortfarande är tvistiga. Leverantörer och kunder bör fortsätta att uppfylla sina avtalsenliga rättigheter och skyldigheter, särskilt när det gäller att leverera el och betala för den elen, och klagomålsförfaranden bör inte missbrukas och göra det möjligt för kunder att underlåta att uppfylla sina avtalsenliga skyldigheter, inbegripet att betala sina fakturor. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder för att undvika missbruk av dessa klagomålsförfaranden eller förfaranden för tvistlösning utanför domstol.

(28) Offentliga ingripanden i prissättningen av el utgör i princip en marknadssnedvridande åtgärd. Sådana ingripanden bör därför genomföras endast när så är lämpligt och som skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, och de bör omfattas av särskilda villkor. Inom ramen för detta direktiv är reglerade priser, inbegripet priser understigande kostnaderna, möjliga för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, och, som en övergångsåtgärd, för hushållskunder och mikroföretag, oavsett om det föreligger en elpriskris eller inte. Under en elpriskris, när grossist- och slutkundspriserna på el ökar avsevärt, bör medlemsstaterna tillåtas att tillfälligt utvidga tillämpningen av reglerade priser till att omfatta små och medelstora företag. För hushållskunder och små och medelstora företag bör medlemsstaterna undantagsvis och tillfälligt tillåtas att fastställa reglerade priser som understiger kostnaderna

under en elpriskris, förutsatt att detta inte skapar snedvridning mellan leverantörer och att leverantörerna kompenseras för de kostnader det innebär att leverera till priser som understiger kostnaderna. Det är dock nödvändigt att säkerställa att en sådan prisreglering är målinriktad och inte skapar incitament för att öka förbrukningen. En sådan tillfällig undantagsvis förlängning av en prisreglering bör därför begränsas till 80 % av medianförbrukningen för hushållskunder och till 70 % av föregående års förbrukning för små och medelstora företag. Rådet bör på grundval av ett förslag från kommissionen, genom ett genomförandebeslut, kunna tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris. Bedömningen av huruvida en sådan elpriskris föreligger bör baseras på en jämförelse med priserna under normala marknadsförhållanden och bör därför exkludera effekterna av tidigare elpriskriser som tillkännagetts enligt detta direktiv. Ett sådant genomförandebeslut bör också ange giltighetstiden för tillkännagivandet av en elpriskris, under vilken den tillfälliga förlängningen av reglerade priser gäller. Den perioden bör inte vara längre än ett år. Om villkoren för det tillkännagivandet av en elpriskris fortfarande är uppfyllda bör det vara möjligt för rådet att, på ett förslag från kommissionen, förlänga genomförandebeslutets giltighetstid. Det är berättigat att tilldela rådet genomförandebefogenheter mot bakgrund av de betydande horisontella konsekvenserna för medlemsstaterna av ett beslut genom vilket en elpriskris tillkännages och därmed de utvidgade möjligheterna till offentliga ingripanden i prissättningen av elförsörjningen. Sådana konsekvenser är betydande både med avseende på antalet berörda kunder och med avseende på storleken på sådana kundkategorier. Tilldelningen av genomförandebefogenheter till rådet tar även adekvat hänsyn till den politiska karaktären av ett sådant beslut om att tillkännage en elpriskris, som kräver en svår balansgång mellan olika politiska överväganden som är av central betydelse för medlemsstaternas beslut att genomföra prissättning av energi. När det gäller utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom kan den prisreglering som tillämpas av medlemsstaterna täcka 100 % av priset i enlighet med artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944. Under alla omständigheter bör tillkännagivandet av en regional eller unionsomfattande elpriskris säkerställa lika villkor i alla medlemsstater som påverkas av beslutet så att den inre marknaden inte snedvrids på ett otillbörligt sätt.

(29) Medlemsstaterna bör kunna tillhandahålla stöd, i enlighet med artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget, för industriella kunders extra elkostnader i tider av elkris och exceptionellt allvarliga prisökningar.

(30) Eftersom Estland, Lettland och Litauen ännu inte är synkroniserade med unionens elsystem står de inför mycket specifika utmaningar när de organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Även om framsteg görs mot synkronisering är en av de avgörande förutsättningarna för stabil synkron systemdrift att det finns tillräckliga reserver av balanskapacitet för frekvensreglering. Eftersom de baltiska staterna är beroende av det ryska synkronområdet för frekvenshantering har de emellertid ännu inte kunnat utveckla sin egen fungerande balansmarknad. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har avsevärt ökat risken för problem med försörjningstryggheten till följd av att länderna saknar egna balansmarknader. Estland, Lettland och Litauen bör därför undantas från kraven i vissa bestämmelser i artiklarna 40.4 och 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån det är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod. Övergångsperioderna för Estland, Lettland och Litauen bör fasas ut så snart som möjligt efter synkroniseringen och bör utnyttjas för att utveckla lämpliga marknadsinstrument som erbjuder kortsiktiga balansreserver och andra nödvändiga stödtjänster, och bör begränsas till den tid som krävs för den processen.

(31) Med tanke på att det cypriotiska överföringssystemet inte är anslutet till någon annan medlemsstats system står Cypern inför mycket specifika utmaningar när det organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Cypern bör därför undantas från kraven i artiklarna 40.4 och 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån det är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod, nämligen till dess att det cypriotiska överföringssystemet ansluts till andra medlemsstaters system via sammanlänkningar.

(32) I detta direktiv fastställs en rättslig grund för behandling av personuppgifter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ([16]). Medlemsstaterna bör säkerställa att alla principer och skyldigheter avseende behandling av personuppgifter som fastställs i förordning (EU) 2016/679 uppfylls, även när det gäller uppgiftsminimering. Om målet med detta direktiv kan uppnås utan behandling av personuppgifter bör personuppgiftsansvariga förlita sig på anonymiserade och aggregerade uppgifter.

([16]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

(33) I den mån någon av de åtgärder som föreskrivs i detta direktiv utgör statligt stöd, påverkar bestämmelserna om sådana åtgärder inte tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget. Kommissionen är behörig att bedöma om statligt stöd är förenligt med den inre marknaden.

(34) Direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 bör därför ändras i enlighet med detta.

(35) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att förbättra utformningen av den integrerade elmarknaden, i synnerhet för att förebygga orimligt höga elpriser, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, får unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändring av direktiv (EU) 2018/2001

I direktiv (EU) 2018/2001 ska artikel 4.3 andra stycket ersättas med följande:

”I det syftet ska stöd, i fråga om system för direkt prisstöd, beviljas i form av en marknadspremie som bland annat kan vara rörlig (sliding) eller fast.

Andra stycket i denna punkt ska inte vara tillämpligt på stöd för el från de källor som anges i artikel 19d.4 i förordning (EU) 2019/943, på vilket artikel 19d.1 i den förordningen är tillämplig.”

Artikel 2

Ändringar av direktiv (EU) 2019/944

Direktiv (EU) 2019/944 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Led 8 ska ersättas med följande:

”8. *aktiv kund*: en slutkund, eller en grupp av samarbetande slutkunder, som förbrukar eller lagrar el som producerats inom den egna fastigheten vilken är belägen inom ett avgränsat område, eller egenproducerad eller delad el på andra platser, eller som säljer egenproducerad el eller deltar i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem, förutsatt att dessa verksamheter inte är deras huvudsakliga kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.”

b) Följande led ska införas:

”10a. *energidelning*: aktiva kunders egenförbrukning av förnybar energi som antingen

a) produceras eller lagras på en annan plats, eller på gemensamma platser, av en anläggning som de äger, leasar, eller hyr helt eller delvis, eller

b) till vilken rätten har överförts till dem av en annan aktiv kund mot ett pris eller utan kostnad.”

c) Följande led ska införas:

”15a. *avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris*: ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som garanterar att avtalsvillkoren, inbegripet priset, förblir oförändrade under avtalets löptid, samtidigt som det inom ett fast pris får innehålla en flexibel del med exempelvis variationer mellan topplast- och låglastpriser, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av leverantörerna, såsom skatter och avgifter.”

d) Följande led ska införas:

”24a. *sistahandsleverantör*: en leverantör som har utsetts att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet.

24b. *energifattigdom*: energifattigdom enligt definitionen i artikel 2.52 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 (*).

24c. *avtal om flexibel anslutning*: en uppsättning överenskomna villkor för anslutning av elkapacitet till nätet som inkluderar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning av el till och uttag av el från överföringsnätet eller distributionsnätet.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (EUT L 231, 20.9.2023, s. 1).”

e) Led 31 ska ersättas med följande:

”31. *energi från förnybara energikällor* eller *förnybar energi*: energi från förnybara energikällor eller förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv (EU) 2018/2001.”

2. Artikel 4 ska ersättas med följande:

”Artikel 4

Fritt val av leverantör

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att köpa el från valfria leverantörer. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att ha flera avtal om leverans av el eller energidelningsavtal samtidigt och att kunderna för detta ändamål har rätt att ha mer än en mät- och faktureringspunkt som täcks av den gemensamma anslutningspunkten för deras fastigheter. Om det är tekniskt möjligt får smarta mätarsystem som införs i enlighet med artikel 19 användas för att göra det möjligt för kunder att ha fler än ett avtal om leverans av el eller fler än ett energidelningsavtal samtidigt.”

3. Följande artikel ska införas:

”Artikel 6a

Avtal om flexibel anslutning

1. Tillsynsmyndigheten, eller en annan behörig myndighet om en medlemsstat har föreskrivit detta, ska utarbeta en ram för systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i syfte att erbjuda möjlighet att ingå avtal om flexibel anslutning i områden där det finns begränsad eller ingen nätkapacitet för nya anslutningar, som offentliggörs i enlighet med artikel 31.3 och artikel 50.4a första stycket i förordning (EU) 2019/943. Denna ram ska säkerställa att

a) flexibla anslutningar normalt sett inte fördröjer nätförstärkningarna i de identifierade områdena,

b) en övergång från avtal om flexibel anslutning till avtal om fast anslutning när nätet väl har utvecklats säkerställs på grundval av fastställda kriterier, och

c) för områden där tillsynsmyndigheten eller en annan behörig myndighet om en medlemsstat har föreskrivit detta, anser att nätutveckling inte är den effektivaste lösningen, i relevanta fall möjliggöra avtal om flexibel anslutning i som en permanent lösning, inbegripet för energilagring.

2. Den ram som avses i punkt 1 får säkerställa att avtal om flexibel anslutning anger åtminstone följande:

a) Den maximala fasta inmatningen och det maximala fasta uttaget av el från och till nätet, samt den ytterligare flexibla inmatnings- och uttagskapacitet som kan kopplas in och differentieras genom tidsblock under året.

b) De nätavgifter som gäller för både den fasta och den flexibla inmatnings- och uttagskapaciteten.

c) Den överenskomna löptiden för avtalet om flexibel anslutning och det förväntade datumet för beviljande av anslutning till hela den begärda fasta kapaciteten.

Systemanvändaren som ansluter genom en flexibel nätanslutning ska vara skyldig att installera ett effektregleringssystem som är certifierat av en bemyndigad certifierare."

4. Artikel 11 ska ändras på följande sätt:

a) Titeln ska ersättas med följande:

"Rätt till ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och till ett avtal med dynamiska elpriser".

b) Punkt 1 ska ersättas med följande:

"1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella rättsliga ramen gör det möjligt för leverantörer att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder som har en smart mätare installerad kan begära att få ingå ett avtal med dynamiska elpriser och att alla slutkunder kan begära att få ingå ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris med en löptid på minst ett år, med minst en leverantör och med varje leverantör som har fler än 200 000 slutkunder.

Genom undantag från första stycket får medlemsstaterna undanta en leverantör med fler än 200 000 slutkunder från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris om

a) den leverantören erbjuder endast avtal med dynamiska priser,

b) undantaget inte inverkar negativt på konkurrensen, och

c) det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris för slutkunder.

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte ensidigt ändrar villkoren i avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och inte säger upp sådana avtal innan de löper ut."

c) Följande punkter ska införas:

"1a. Innan ett avtal enligt punkt 1 i denna artikel ingås eller förlängs ska slutkunderna tillhandahållas en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett tydligt och kortfattat språk. Den sammanfattningen ska ange de rättigheter som avses i artikel 10.3 och 10.4 och ska minst innehålla information om

a) totalpriset och kostnadsfördelningen,

b) en förklaring av huruvida priset är fast, rörligt eller dynamiskt,

c) leverantörens e-postadress och uppgifter avseende en kundtjänst, och

d) i tillämpliga fall, information om engångsbetalningar, säljfrämjande åtgärder, ytterligare tjänster och rabatter.

Kommissionen ska ge vägledning i detta avseende.

1b. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder med avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris inte stängs ute från deltagande, när de så beslutar, i efterfrågeflexibilitet och energidelning och från att aktivt bidra till tillgodoseendet av flexibilitetsbehoven i det nationella elsystemet."

d) Punkt 2 ska ersättas med följande:

”2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med respektive typ av avtal om leverans av el och att leverantörerna är skyldiga att ge slutkunderna information i enlighet med detta, inbegripet vad gäller behovet av att ha en lämplig elmätare installerad. Tillsynsmyndigheterna ska

a) övervaka marknadsutvecklingen och bedöma de risker som de nya produkterna och tjänsterna kan medföra samt åtgärda missbruk,

b) vidta lämpliga åtgärder när otillåtna uppsägningsavgifter identifieras i enlighet med artikel 12.3.”

5. Följande artikel ska införas:

”Artikel 15a

Rätt till energidelning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla hushåll, små företag och medelstora företag, offentliga organ och, om en medlemsstat så beslutar, andra kategorier av slutkunder har rätt att delta i energidelning som aktiva kunder på ett icke-diskriminerande sätt, inom samma elområde eller ett mer begränsat geografiskt område, enligt vad som fastställts av den medlemsstaten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder har rätt att dela förnybar energi sinsemellan på grundval av privata avtal eller genom en juridisk person. Deltagande i energidelning får inte utgöra den huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamheten för aktiva kunder som deltar i energidelning.

3. Aktiva kunder får utse en tredje part som organisatör av energidelning för

a) kommunikation om energidelningsarrangemangen med andra relevanta enheter, såsom leverantörer och nätoperatörer, inbegripet om aspekter som rör tillämpliga tariffer, avgifter eller skatter,

b) tillhandahållande av stöd för hantering och balansering av flexibel last bortom mätaren, distribuerad produktion av och lagringanläggningar för förnybar energi som ingår i det relevanta energidelningsarrangemanget,

c) hantering av avtal med och fakturering av aktiva kunder som deltar i energidelning,

d) installation och drift, inbegripet mätning och underhåll, av anläggningen för produktion eller lagring av förnybar energi.

Organisatören av energidelningen eller en annan tredje part får äga eller förvalta en anläggning för lagring eller produktion av förnybar energi på upp till 6 MW utan att betraktas som aktiv kund, utom när den är en av de aktiva kunder som deltar i energidelningsprojektet. Organisatören av energidelningen ska tillhandahålla icke-diskriminerande tjänster och transparenta priser, tariffer och tjänstevillkor. När det gäller första stycket c i denna punkt ska artiklarna 10, 12 och 18 tillämpas. Medlemsstaterna ska fastställa regelverket för tillämpningen av denna punkt.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder som deltar i energidelning

a) har rätt att få den delade el som matas in i nätet avdragen från sin totala uppmätta förbrukning inom ett tidsintervall som inte är längre än avräkningsperioden för obalanser och utan att det påverkar tillämpliga icke-diskriminerande skatter, avgifter och kostnadsreflekterande nätavgifter,

b) drar nytta av alla konsumenträttigheter och skyldigheter som slutkunder enligt detta direktiv,

c) inte är skyldiga att uppfylla leverantörsskyldigheter om förnybar energi delas mellan hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW för enskilda hushåll och upp till 50 kW för flerfamiljshus,

d) har tillgång till frivilliga standardavtal med rättvisa och transparenta villkor för energidelningsavtal,

e) om en konflikt uppstår till följd av ett energidelningsavtal, har tillgång till tvistlösning utanför domstol med andra deltagare i energidelningsavtalet i enlighet med artikel 26,

f) inte utsätts för orättvis och diskriminerande behandling från marknadsaktörernas eller deras balansansvariga parters sida,

g) informeras om möjligheten till ändringar av elområden i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2019/943 och om att rätten att dela förnybar energi är begränsad i enlighet med punkt 1 i den här artikeln,

h) anmäla energidelningsarrangemang till berörda systemansvariga och marknadsaktörer, inbegripet relevanta leverantörer, antingen direkt eller genom en organisatör av energidelning.

Medlemsstaterna får anpassa de tröskelvärden som avses i första stycket c i enlighet med följande:

a) För enskilda hushåll får tröskelvärdet ökas upp till 30 kW.

b) När det gäller flerfamiljshus får tröskelvärdet ökas upp till 100 kW eller, vid vederbörligen motiverade särskilda omständigheter på grund av en minskad genomsnittlig storlek på flerbostadshus, minskas till som lägst 40 kW.

5. Om andra kategorier av slutkunder som deltar i energidelningssystem är större än små och medelstora företag ska följande ytterligare villkor gälla:

a) Storleken på den installerade kapacitet i produktionsanläggningen som är kopplad till energidelningssystemet ska vara högst 6 MW.

b) Energidelningen ska ske inom ett lokalt eller begränsat geografiskt område, enligt den berörda medlemsstatens definition.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att berörda systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem eller andra utsedda organ

a) övervakar, samlar in, validerar och kommunicerar mätaruppgifter om den delade elen med relevanta slutkunder och marknadsaktörer minst en gång i månaden och i enlighet med artikel 23, och i detta syfte inrätta lämpliga it-system,

b) tillhandahåller en relevant kontaktpunkt för att

i) registrera energidelningsarrangemang,

ii) tillgängliggöra praktisk information för energidelning,

iii) ta emot information om relevanta mätpunkter, ändringar i lokalisering och deltagande, och

iv) i tillämpliga fall validera beräkningsmetoder på ett tydligt, transparent och snabbt sätt.

7. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga och icke-diskriminerande åtgärder för att säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom kan få tillgång till energidelningssystem. Dessa åtgärder får omfatta ekonomiskt stöd eller kvoter för produktionstilldelning.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att energidelningsprojekt som ägs av offentliga myndigheter gör den delade elen tillgänglig för kunder eller medborgare som är utsatta eller påverkade av energifattigdom. Därvid ska medlemsstaterna göra sitt yttersta för att främja att mängden av denna tillgängliga energi i genomsnitt uppgår till minst 10 % av den energi som delas.

9. Medlemsstaterna får främja införande av insticksklara minisolcellspaneler med en kapacitet på upp till 800 W i och på byggnader.

10. Kommissionen ska ge vägledning till medlemsstaterna utan att öka den administrativa bördan i syfte att underlätta fastställandet av en standardiserad metod för energidelning och säkerställa lika villkor för gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper.

11. Denna artikel ska inte påverka kundernas rätt att välja leverantör i enlighet med artikel 4 och tillämpliga nationella regler för godkännande av leverantörer."

6. Följande artikel ska införas:

"Artikel 18a

Hantering av risker för leverantörer

1. Tillsynsmyndigheterna, eller, i de fall en medlemsstat utsett en alternativ oberoende behörig myndighet för detta ändamål, en sådan utsedd behörig myndighet, ska med beaktande av leverantörens storlek eller marknadsstrukturen, och i relevanta fall genom att utföra stresstester, säkerställa att leverantörer

a) har infört och genomför lämpliga risksäkringsstrategier för att begränsa den risk som förändringar i elförsörjningen i grossistledet innebär för den ekonomiska bärkraften hos deras avtal med kunder, samtidigt som likviditeten och prissignalerna från kortsiktiga marknader upprätthålls,

b) vidtar alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för försörjningsavbrott.

2. Leverantörernas risksäkringsstrategier kan omfatta användning av energiköpsavtal, enligt definitionen i artikel 2.77 i förordning (EU) 2019/943, eller andra lämpliga instrument, såsom terminskontrakt. Om det finns tillräckligt utvecklade marknader för energiköpsavtal som möjliggör effektiv konkurrens får medlemsstaterna kräva att en andel av leverantörernas riskexponering för förändringar i grossistpriserna på el täcks med hjälp av energiköpsavtal för el producerad från förnybara energikällor som motsvarar varaktigheten för leverantörernas riskexponering på konsumentsidan, under förutsättning att unionens konkurrensrätt följs.

3. Medlemsstaterna ska sträva efter att säkerställa tillgången till risksäkringsprodukter för medborgarenergigemenskaper och gemenskaper för förnybar energi och att skapa nödvändiga villkor för detta ändamål."

7. Artikel 27.1 ska ersättas med följande:

"1. Medlemsstaterna ska inom sitt territorium säkerställa att alla hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag, har rätt till samhällsomfattande tjänster, närmare bestämt rätt till leveranser av el av en bestämd kvalitet inom deras territorium till konkurrenskraftiga, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster ska medlemsstaterna ålägga systemansvariga för distributionssystem en skyldighet att ansluta kunder till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställts i enlighet med förfarandet i artikel 59.7. Detta direktiv ska inte hindra medlemsstaterna från att stärka hushållskunders och små och medelstora icke-hushållskunders ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig aggregering mellan företrädare för dessa kundkategorier."

8. Följande artikel ska införas:

"Artikel 27a

Sistahandsleverantör

1. Om medlemsstaterna inte redan har infört ett system i fråga om sistahandsleverantörer ska de införa ett sådant system för att säkerställa kontinuitet i försörjningen åtminstone för hushållskunder. Sistahandsleverantörer ska utses genom ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande förfarande.

2. Slutkunder som överförs till sistahandsleverantörer ska fortsätta att åtnjuta alla sina rättigheter som kunder enligt vad som fastställs i detta direktiv.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sistahandsleverantörer meddelar sina villkor till de överförda kunderna utan dröjsmål och säkerställer sömlös kontinuitet i tjänsterna för dessa kunder under den tid som krävs för att hitta en ny leverantör, och minst sex månader.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder informeras och uppmuntras att byta till ett marknadsbaserat erbjudande.

5. Medlemsstaterna får kräva att sistahandsleverantörer levererar el till hushållskunder och små och medelstora företag som inte får marknadsbaserade erbjudanden. I sådana fall ska villkoren i artikel 5 tillämpas."

9. Följande artikel ska införas:

"Artikel 28a

Skydd mot bortkoppling

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom skyddas fullt ut från bortkoppling av el, genom att vidta lämpliga åtgärder, inbegripet förbud mot bortkoppling eller andra likvärdiga åtgärder. Medlemsstaterna ska tillhandahålla sådant skydd som en del av deras politik vad gäller utsatta kunder enligt artikel 28.1 och utan att det påverkar tillämpningen av de åtgärder som anges i artikel 10.11.

När medlemsstaterna underrättar kommissionen om sina åtgärder för att införliva detta direktiv ska de förklara förhållandet mellan första stycket och motsvarande delar i de nationella införlivandeinstrumenten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte säger upp avtal och inte kopplar bort kunder på de grunder på vilka kunder har lämnat in ett klagomål i enlighet med artikel 10.9 eller som är föremål för en mekanism för tvistlösning utanför domstol i enlighet med artikel 26. Ett sådant klagomål eller användningen av en sådan mekanism ska inte påverka parternas avtalsenliga rättigheter och skyldigheter. Medlemsstaterna får vidta lämpliga åtgärder för att undvika förfarandemissbruk.

3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder enligt punkt 1 för att göra det möjligt för kunderna att undvika bortkoppling, vilket kan inbegripa att

a) främja frivilliga uppförandekoder för leverantörer och kunder för att förebygga och hantera fall av kunder som är sena med betalningar; dessa arrangemang kan gälla stöd till kunder när det gäller att hantera sin energianvändning och sina energikostnader, inbegripet flaggning av ovanligt höga energitoppar eller användning under vinter- och sommarsäsonger, tillhandahållande av lämpliga flexibla betalningsplaner, skuldrådgivningsåtgärder, självmätningsavläsningar och förbättrad kommunikation med kunder och stödorgan,

b) främja kundernas utbildning och medvetenhet om sina rättigheter vad gäller skuldförvaltning,

c) ge tillgång till finansiering, kuponger eller subventioner för att stödja betalning av fakturor,

d) uppmuntra och underlätta tillhandahållande av mätaravläsningar var tredje månad, eller när så är relevant för kortare faktureringsperioder, om ett system med regelbunden självavläsning av slutkunden har införts för att uppfylla skyldigheterna i punkt 2 a och b i bilaga I när det gäller faktureringsfrekvensen och tillhandahållandet av faktureringsinformation."

10. Artikel 31.2 och 31.3 ska ersättas med följande:

"2. Den systemansvariga för distributionssystemet får i alla händelser inte diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, inbegripet gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Systemansvariga för distributionssystem ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektiv tillgång till och användning av systemet. I synnerhet ska systemansvariga för distributionssystem på ett transparent sätt offentliggöra tydlig information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sitt verksamhetsområde, med hög rumslig detaljnivå, med respekt för allmän säkerhet och datasekretess, inbegripet den kapacitet som är föremål för begäran om anslutning och möjligheten till flexibel anslutning i överbelastade områden. Offentliggörandet ska omfatta information om kriterierna för beräkning av tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Systemansvariga för distributionssystem ska uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.

Systemansvariga för distributionssystem ska på ett transparent sätt tillhandahålla tydlig information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från inlämnandet av begäran. Om begäran om anslutning varken beviljas eller får permanent avslag ska systemansvariga för distributionssystem uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.

3a. Systemansvariga för distributionssystem ska ge systemanvändare möjlighet att begära nätanslutning och lämna in relevanta handlingar uteslutande i digital form.

3b. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkt 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system. Medlemsstaterna får tillämpa ett lägre tröskelvärde än det på 100 000 anslutna kunder.

Medlemsstaterna ska uppmuntra integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder att en gång om året förse systemanvändarna med den information som avses i punkt 3 och främja samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem i detta syfte.”

11. Artikel 33.1 ska ersättas med följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU (*) ska medlemsstaterna tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att underlätta anslutning av offentligt tillgängliga och privata laddningsstationer med smarta laddningsfunktioner och dubbelriktade laddningsfunktioner i enlighet med artikel 20a i direktiv (EU) 2018/2001 till distributionsnäten. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för distributionssystem samarbetar på ett icke-diskriminerande sätt med alla företag som äger, utvecklar, driver eller förvaltar laddningsstationer för elfordon, också i fråga om nätanslutning.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU av den 22 oktober 2014 om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (EUT L 307, 28.10.2014, s. 1).”

12. Artikel 59 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ändras på följande sätt:

i) Led c ska ersättas med följande:

”c) I nära samarbete med övriga tillsynsmyndigheter säkerställa att den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2016/1719 (*), Entso för el och EU DSO-enheten uppfyller sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits enligt artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och annan relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsöverskridande aspekter, liksom Acers beslut, samt gemensamt fastställa fall där den gemensamma tilldelningsplattformen, Entso för el och EU DSO-enheten inte har uppfyllt sina respektive skyldigheter. Om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom fyra månader efter det att samråd inletts i syfte att gemensamt fastställa bristande efterlevnad, ska frågan hänskjutas till Acer för beslut enligt artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.

(*) Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).”

ii) Led z ska ersättas med följande:

”z) Övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av förbrukningen av egenproducerad el, energidelning, gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, inbegripet hinder och begränsningar som förhindrar anslutningen av flexibel distribuerad energiproduktion, inom rimlig tid i enlighet med artikel 58 d.”

b) Punkt 4 ska ersättas med följande:

”4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den gemensamma tilldelningsplattformen, Entso för el eller EU DSO-enheten har sitt säte ska ha befogenhet att påföra dessa enheter effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner när de inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner.”

13. I artikel 66 ska följande punkter läggas till:

”6. Genom undantag från artikel 40.4 ska de systemansvariga för överföringssystem i Estland, Lettland och Litauen kunna förlita sig på balanstjänster som tillhandahålls av inhemska ellagringsleverantörer, företag med anknytning till systemansvariga för överföringssystem och andra anläggningar som ägs av systemansvariga för överföringssystem.

Genom undantag från artikel 54.2 får Estland, Lettland och Litauen tillåta sina systemansvariga för överföringssystem och anknutna företag att äga, utveckla, förvalta och driva energilagringsanläggningar utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande och får tillåta sådana energilagringsanläggningar att köpa eller sälja el på balansmarknaderna.

De undantag som avses i första och andra styckena ska vara tillämpliga i upp till tre år efter det att Estland, Lettland och Litauen har anslutit sig till det kontinentaleuropeiska synkronområdet. Om det är nödvändigt för att upprätthålla försörjningstryggheten får kommissionen bevilja en förlängning av den ursprungliga treårsperioden med högst fem år.

7. Genom undantag från artikel 40.4 och artikel 54.2 får Cypern tillåta att dess systemansvariga för överföringssystem äger, utvecklar, förvaltar och driver energilagringsanläggningar utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande.

Det undantag som avses i första stycket ska gälla till dess att överföringssystemet i Cypern är anslutet till andra medlemsstaters överföringssystem via sammanlänkning.”

14. Följande artikel ska införas:

”Artikel 66a

Tillgång till ekonomiskt överkomlig energi under en elpriskris

1. På ett förslag från kommissionen får rådet, genom ett genomförandebeslut tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris om följande villkor är uppfyllda:

a) Förekomsten av mycket höga genomsnittspriser på grossistmarknaderna för el minst två och en halv gånger det genomsnittliga priset under de föregående fem åren, och minst 180 EUR/MWh vilket förväntas fortsätta i minst sex månader, varvid beräkningen av genomsnittspriset under de föregående fem åren inte ska ta hänsyn till de perioder då en regional eller unionsomfattande elpriskris tillkännagetts.

b) Kraftiga ökningar av slutkundspriserna på el på i storleksordningen 70 % som förväntas fortsätta i minst tre månader.

2. Det genomförandebeslut som avses i punkt 1 ska ange dess giltighetstid, som kan vara upp till ett år. Denna period får förlängas i enlighet med förfarandet i punkt 8 för på varandra följande perioder på upp till ett år.

3. Tillkännagivandet av en regional eller unionsomfattande elpriskris enligt punkt 1 ska säkerställa rättvis konkurrens och handel i alla medlemsstater som berörs av genomförandebeslutet så att den inre marknaden inte snedvrids på ett otillbörligt sätt.

4. Om villkoren i punkt 1 är uppfyllda ska kommissionen lägga fram ett förslag om att tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris som ska inbegripa den föreslagna giltighetstiden för genomförandebeslutet.

5. Rådet får med kvalificerad majoritet ändra ett förslag från kommissionen som lagts fram enligt punkt 4 eller 8.

6. Om rådet har antagit ett genomförandebeslut enligt punkt 1 får medlemsstaterna under giltighetstiden för det beslutet tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag. Sådana offentliga ingripanden ska

a) begränsas till högst 70 % av förmånstagarens förbrukning under samma period föregående år och bibehålla ett incitament för att minska efterfrågan,

b) uppfylla villkoren i artikel 5.4 och 5.7,

c) i förekommande fall, uppfylla de villkor som fastställs i punkt 7 i denna artikel,

d) utformas för att minimera negativ fragmentering av den inre marknaden.

7. Om rådet har antagit ett genomförandebeslut enligt punkt 1 i denna artikel får medlemsstaterna under beslutets giltighetstid, genom undantag från artikel 5.7 c, vid tillämpning av riktade offentliga ingripanden i prissättningen för elförsörjning enligt artikel 5.6 eller punkt 6 i den här artikeln, undantagsvis och tillfälligt fastställa ett pris för leverans av el som understiger kostnaden, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

a) Det pris som fastställs för hushållskunder gäller endast högst 80 % av hushållens medianförbrukning och behåller ett incitament för minskad efterfrågan.

b) Det förekommer ingen diskriminering mellan leverantörer.

c) Leverantörerna får ersättning för leveranser under kostnadsnivån på ett transparent och icke-diskriminerande sätt.

d) Grunderna för att erbjuda ett pris för leverans av el som understiger kostnaden är desamma för alla leverantörer.

e) De föreslagna åtgärderna snedvrider inte den inre marknaden för el.

8. I god tid före utgången av den giltighetstid som anges enligt punkt 2 ska kommissionen bedöma om villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda. Om kommissionen anser att villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda ska den förelägga rådet ett förslag om förlängning av giltighetstiden för ett genomförandebeslut som antagits enligt punkt 1. Om rådet beslutar att förlänga giltighetstiden ska punkterna 6 och 7 tillämpas under denna förlängda period.

Kommissionen ska fortlöpande bedöma och övervaka konsekvenserna av åtgärder som antagits enligt denna artikel och regelbundet offentliggöra resultaten av sådana bedömningar.”

15. Artikel 69.2 ska ersättas med följande:

”2. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen se över genomförandet av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. Om det är lämpligt ska kommissionen lägga fram ett lagstiftningsförslag tillsammans med rapporten eller efter att ha lagt fram den.

Kommissionens översyn ska framför allt bedöma den tjänstekvalitet som erbjuds slutkunderna och huruvida kunder, särskilt utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, ges tillräckligt skydd med stöd av detta direktiv.”

Artikel 3

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 17 januari 2025.

Genom undantag från första stycket i denna punkt ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 2.2 och 2.5 senast den 17 juli 2026.

De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de åtgärder i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 5

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juni 2024.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
R. METSOLA	H. LAHBIB
Ordförande	*Ordförande*

Sammanfattning av rapporten Energidelning och andra nyheter till följd av ändringar i EU:s elmarknadslagstiftning (Ei 2025:01)

Energimarknadsinspektionens förslag

I den här rapporten lämnar Energimarknadsinspektionen (Ei) författningsförslag med i huvudsak följande innebörd.

- En elanvändare ska ha rätt att delta i energidelning av förnybar energi inom gränserna för det elområde där parterna som ska energidela har sina elektriska anläggningar. Rätten till energidelning omfattar däremot inte elanvändare som är att anse som stora företag.
- Energidelning får endast ske om någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som energidelningen orsakar.
- Endast en elanvändare som enligt avtal med berört nätföretag har rätt att ta ut eller mata in el i en viss uttags- eller inmatningspunkt har rätt att ingå energidelningsavtal i den punkten.
- En elanvändare som ingår ett energidelningsavtal är skyldig att anmäla det till sin elleverantör.
- Marknadsaktörer förbjuds att diskriminera en elanvändare som deltar i energidelning.
- Elleverantören ska dra av den el som delas och som matas in i nätet från den totala uppmätta förbrukningen som faktureras den som deltar i energidelning. Avdraget ska inte påverka skatter och nätavgifter.
- När energidelningsprojekt ägs av en myndighet ska minst tio procent av den energi som delas om möjligt erbjudas till utsatta kunder.
- Vidare införs regler om vad som ska gälla när en elanvändare utser en tredje part som organisatör av energidelning. Organisatören är då skyldig att i avtal med och fakturering av elanvändaren tillämpa vissa bestämmelser som sedan tidigare gäller för elleverantörer.

Uppdraget

I juni 2024 fattade EU beslut om ändringar av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (elmarknadsförordningen) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el (elmarknadsdirektivet). Energimarknadsinspektionen (Ei) fick den 22 februari 2024 i uppdrag från regeringen att bedöma vilka åtgärder som krävs med anledning av nya krav i ovanstående rättsakter. I Ei:s uppdrag ingår dock inte att analysera de delar av direktivet som kräver ett genomförande inom sex månader från det att ändringarna träder i kraft. Inte heller ingår i uppdraget att analysera de nya artiklarna 19a–19f i förordningen.

Denna rapport innehåller en analys av i vilken utsträckning bestämmelserna i ovanstående rättsakter redan är genomförda i svensk lagstiftning, förslag på nya bestämmelser i lag och förordning där sådana krävs samt en konsekvensutredning. I uppdraget till Ei ingår även att bedöma vilka åtgärder som krävs med anledning av nya krav enligt revideringen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (Remit-förordningen). Den del av uppdraget som avser Remit-förordningen redovisas i Ei:s rapport *En effektiv bekämpning av marknadsmissbruk på grossistmarknaderna för energi*, Ei R2025:02.

Ändringar i elmarknadsdirektivet

Ett EU-direktiv gäller inte direkt i medlemsländerna utan måste omsättas till nationell lagstiftning i varje medlemsland. Ei:s uppdrag omfattar artiklarna 4 och 15a i det reviderade elmarknadsdirektivet. Dessa artiklar ska implementeras i svensk rätt senast den 17 juli 2026.

Artikel 4 i elmarknadsdirektivet ställer krav på att en kund ska ha möjlighet att ha flera avtal om leverans av el eller energidelningsavtal samtidigt. Kunden ska för detta ändamål tillåtas ha mer än en mät- och faktureringspunkt inom anslutningspunkten för sin fastighet.

Ei bedömer att kunder i nät som drivs med stöd av nätkoncession redan har rätt att välja elleverantör, att ha flera avtal samtidigt samt att ha mer än en mät- och faktureringspunkt per anslutningspunkt. Några genomförandeåtgärder är därför inte nödvändiga i dessa delar. Dessa möjligheter saknas dock för kunder i icke koncessionspliktiga nät. Ei bedömer att denna brist kan lösas genom att de lagstiftningsåtgärder genomförs som Ei har föreslagit i rapporten *Slutna distributionssystem och interna nät*, Ei R2022:12.

Artikel 15a i direktivet innebär att alla hushåll, små och medelstora företag och offentliga organ har rätt att delta i energidelning inom ett elområde eller ett mer begränsat geografiskt område som fastställs av medlemsstaten. I artikeln fastställs villkoren för att tillämpa rätten att dela energi samt de berörda parternas roller och ansvar. Ei:s förslag i denna del framgår av inledningen till sammanfattningen.

Ändringar i elmarknadsförordningen

De beslutade ändringarna i elmarknadsförordningen trädde i kraft den 16 juli 2024. Dessa är bindande och ska tillämpas direkt av Sverige eftersom en EU-förordning inte kräver några ytterligare nationella kompletterande lagstiftningsåtgärder.

De beslutade ändringarna i elmarknadsförordningen innebär sammanfattningsvis följande.

- Medlemsstaterna får möjlighet att vid en utlyst elpriskris begära att systemansvariga upphandlar topplastutjämningsprodukter för att minska efterfrågan på el under topplasttimmar. Ett förslag om topplatsutjämningsprodukt ska uppfylla vissa krav och lämnas in till tillsynsmyndigheten för godkännande.
- Senast den 1 januari 2026 ska stängningstiden för intradagshandel elområden inte vara mer än 30 minuter före leverans, med möjlighet till undantag till juni 2031 efter godkännande från tillsynsmyndigheterna.
- Metoderna för att beräkna avgifter för tillträde, användning och förstärkning av näten justeras.
- När det gäller intäkter från överbelastning utökas de mål som ska prioriteras.
- Det införs möjlighet för medlemsstater att införa stödsystem för icke-fossil flexibilitet samt fastställs principer för utformning av dessa stödsystem.
- Det införs skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem att tillhandahålla information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar samt krav på att systemansvariga för distributions- och överföringssystem ska samarbeta för att offentliggöra konsekvent information om tillgänglig kapacitet för nyanslutningar.

Utöver de författningsändringar som föreslås i betänkandet *Ett förändrat regelverk för framtidens el- och gasnät* (SOU 2023:64) bedömer Ei att revideringen avelmarknadsförordningen inte föranleder några ändringar i svensk lagstiftning. Ei föreslår däremot att Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) får ett uppdrag kopplat till undermätning.

Energidelningsrapportens lagförslag

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)
dels att 1 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken i 9 kap. ska få ändrad lydelse,
dels att 9 kap. 22 och 25 §§ ska ha följande lydelse,
dels att en ny rubrik närmast före 9 kap. 35 § tillkommer med följande lydelse,
dels att det ska införas tio nya paragrafer, 9 kap. 35–44 §.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap. Inledande bestämmelser	
Ord och uttryck i lagen	
4 §[1]	
- - -	
elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,	
elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i *den ursprungliga lydelsen,*	elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, *i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,*
	energidelning: en elanvändares egenförbrukning av förnybar energi som
	1. produceras eller lagras i en anläggning som elanvändaren äger, leasar eller hyr helt eller delvis, eller
	2. överlåts, utan kostnad eller mot avgift, till elanvändaren från annan elanvändare som producerar el,
energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,	
- - -	

[1] Senaste lydelse enligt lag om ändring i ellagen (1997:857), SFS 2023:238.

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

organisatör av energidelning: den som för en energidelande elanvändares räkning agerar ombud i ett energidelningsarrangemang genom att

1. kommunicera med andra aktörer om energidelningen,

2. ge stöd för hantering och balansering av flexibel last bortom mätaren och för hantering av den distribuerade energi som har producerats eller lagrats inom energidelningsarrangemanget,

3. hantera avtal och fakturering, eller

4. installera och sköta driften, inbegripet mätning och underhåll, av en anläggning för produktion eller lagring av förnybar energi.

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

- - -

9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster

22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

9 kap. Leverans av el, aggregeringstjänster *och energidelning*

22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer och *organisatörer av energidelning* ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer *och organisatörer av energidelning* ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

25 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.	25 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers *och organisatörer av energidelnings* fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer och *organisatörer av energidelning* att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.
	Energidelning *35 §* *En elanvändare har rätt att delta i energidelning av förnybar energi. Detta gäller inte om elanvändaren är att anse som ett stort företag* *Med stort företag i första stycket avses ett företag som sysselsätter fler än 250 personer och vars årsomsättning överstiger ett belopp som motsvarar 50 miljoner euro eller vars balansomslutning överstiger ett belopp som motsvarar 43 miljoner euro per år.* *Den som deltar i energidelning får inte ha energidelning som huvudsaklig syssla.* *36 §* *Energidelning är tillåten inom gränserna för det elområde där de parter som ska energidela har sina elektriska anläggningar.* *Ett avtal om energidelning ska innehålla information om att elområdesgränser kan komma att ändras och att rätten att dela förnybar energi är begränsad i enlighet med 35 §.* *37 §* *En organisatör av energidelning får äga eller förvalta en anläggning för lagring eller produktion av förnybar energi på högst 6 MW.* *En organisatör av energidelning ska tillhandahålla icke-diskriminerande tjänster samt transparenta priser och villkor.*

38 §
Vid hantering av avtal med och fakturering av en elanvändare som deltar i energidelning ska en organisatör av energidelning tillämpa de bestämmelser som gäller för elleverantörer i 9 kap. 11–13, 19, 21, 23–24, 26–27 och 29 §§.

39 §
Endast den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el eller mata in el i en viss uttags- eller inmatningspunkt får ingå ett avtal om energidelning i uttags- eller inmatningspunkten.

40 §
Energidelning får bara ske om någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som energidelningen orsakar. Ett sådant åtagande kan göras genom avtal med den som har balansansvar i uttags- eller inmatningspunkten.

Villkoren i avtal mellan balansansvarig och den som energidelar ska vara objektiva, icke-diskriminerande och sakligt grundade.

41 §
Ett transmissionsnätsföretag, ett distributionsnätsföretag, en elleverantör, en balansansvarig eller annan marknadsaktör får inte diskriminera en elanvändare som deltar i energidelning.

42 §
Elleverantören ska dra av den delade el som matas in i nätet från den totala uppmätta förbrukningen vid faktureringen av en elanvändare som deltar i energidelning. Avdraget får inte påverka skatter och nättariffer.

Avdraget enligt första stycket ska ske inom ett tidsintervall som inte

är längre än avräkningsperioden för obalanser.

43 §

En elanvändare som deltar i energidelning ska anmäla detta till sin elleverantör.

Om en elleverantör, efter en anmälan enligt första stycket, behöver mätvärden för att göra avdrag enligt 42 § ska denne i en anmälan till elnätsföretaget begära att få tillgång till mätvärden enligt förfarandena i Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får utfärda föreskrifter om anmälan enligt första och andra stycket.

44 §

Om en myndighet äger ett energidelningsprojekt ska minst tio procent av den energi som delas om möjligt erbjudas till utsatta kunder.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över rapporten Energidelning och andra nyheter till följd av ändringar i EU:s elmarknadslagstiftning, Ei R2025:1, kommit in från Affärsverket svenska kraftnät, Allmänna Reklamationsnämnden, Bostadsrätterna, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige AB, Fastighetsägarna Sverige, Finansinspektionen, Förvaltningsrätten i Linköping, Hyresgästföreningen, Kammarkollegiet, Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Lokalkraft Sverige AB, Naturvårdsverket, Regelrådet, RISE (Research Institutes of Sweden), Skatteverket, Statens energimyndighet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Sveriges Allmännytta, Sveriges Kommuner och Regioner och Svensk Solenergi.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Coompanion, Elinorr, Energikontoren Sverige, Företagarna, Konsumenternas energimarknadsbyrå, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Luleå tekniska universitet, Power Circle AB, Svensk Vindenergi, Svenskt Näringsliv, Sveriges Energigemenskaper och Villaägarnas riksförbund

Därutöver har yttrande kommit in från Buddy Energy AB, Ecoguard AB, Infometric AB, E.ON Sverige AB Göteborg Energi AB, HSB Riksförbund, Steptura AB, Svensk Bioenergi och Vattenfall AB.

Förslag till elmarknadslag

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om transport och leverans av el och om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

2 § Lagen är indelad i följande kapitel:
– 1 kap. Inledande bestämmelser,
– 2 kap. Systemansvar,
– 3 kap. Driftsäkerhet,
– 4 kap. Avgränsning och åtskillnad av systemansvarigas verksamhet,
– 5 kap. Redovisning och revision av nätverksamhet,
– 6 kap. Anslutning till elnätet,
– 7 kap. Transport av el,
– 8 kap. Fakturering av elnätskunder och konsumentskydd,
– 9 kap. Intäktsram för nätverksamhet,
– 10 kap. Mätning av transporterad el,
– 11 kap. Balansansvar,
– 12 kap. Leverans av el,
– 13 kap. Aggregeringstjänster,
– 14 kap. Energidelning,
– 15 kap. Avbrottsersättning,
– 16 kap. Avbrytande av distribution av el till konsumenter,
– 17 kap. Kommunala elföretag,
– 18 kap. Tillsyn, uppgifter enligt EU-rättsakter och avgifter för myndighetsverksamhet,
– 19 kap. Förseningsavgifter,
– 20 kap. Straff,
– 21 kap. Överklagande och handläggning i domstol.

3 § I lagen (2026:000) om elektriska ledningar finns bestämmelser om tillstånd att bygga eller använda en starkströmsledning (nätkoncession) och om elektriska ledningar som dras fram inom området för väg, järnväg, tunnelbana, spårväg eller vattentrafikled.

4 § Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955.

Ord och uttryck i lagen

5 § I denna lag avses med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

balansansvarig part: en sådan balansansvarig part som avses i artikel 2.14 i EU:s elmarknadsförordning,

distribution: transport av el för någon annans räkning genom ett distributionssystem,

distributionssystem: ett system för transport av el genom ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elektrisk anläggning: en anläggning för produktion, transport eller användning av el eller en energilagringsanläggning,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energidelning: en elanvändares förbrukning av el från förnybara energikällor

– som produceras av en produktionsanläggning som elanvändaren helt eller delvis äger, leasar eller hyr och som finns utanför elanvändarens fastighet eller på en fastighet som elanvändaren äger tillsammans med andra eller som lagras i en energilagringsanläggning som är ansluten till en sådan produktionsanläggning, eller

– där rätten till elen har överlåtits mot betalning eller utan kostnad av en annan elanvändare som producerar el från förnybara energikällor, under förutsättning att den elanvändaren inte har deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s balansförordning: kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av en systemansvarig för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en innehavare av en produktions- eller energilagringsanläggning, enligt avtal med en systemansvarig, matar in el från anläggningen,

intäktsram: de samlade intäkter som en systemansvarig högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el distribueras eller levereras till, huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under avtalets löptid, men som kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

leveransskyldig sistahandsleverantör: en elleverantör som är skyldig att på begäran av en elanvändare leverera el i elanvändarens uttagspunkt mot betalning,

leverantör av balanstjänst: en sådan leverantör som avses i artikel 2.12 i EU:s elmarknadsförordning,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätkoncession: ett tillstånd att bygga eller använda en starkströmsledning enligt lagen (2026:000) om elektriska ledningar,

nätkoncession för linje: en nätkoncession som avser en ledning med en i huvudsak bestämd sträckning,

nätkoncession för område: en nätkoncession som avser ett ledningsnät inom ett visst område,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,

offentligt styrt organ: ett sådant organ som avses i 1 kap. 18 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling,

organisatör av energidelning: en fysisk eller juridisk person som har utsetts av deltagare i energidelning för att utföra uppgifter relaterade till energidelningen, förutsatt att denne inte

– själv deltar i samma energidelning, eller

– äger eller förvaltar de produktions- eller energilagringsanläggningar som ingår i energidelningen och anläggningarna har en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning och som inte ingår i ett överföringssystem eller är en sammanlänkning för överföring,

sammanlänkning för överföring: en ledning som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som länkar samman ett överföringssystem med ett motsvarande system i ett annat land,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem med undantag för hantering av överbelastning,

systemansvarig: den som bedriver nätverksamhet, med undantag för den som innehar endast nätkoncession för linje och vars ledning eller ledningar används för inmatning eller uttag av endast en kund som ingår i samma koncern som nätkoncessionshavaren,

systemansvarig för distributionssystem: en systemansvarig som innehar ett distributionssystem,

systemansvarig för överföringssystem: en systemansvarig som innehar ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,

utsatt kund: en fysisk person som varaktigt saknar förmåga att betala för den el som distribueras eller levereras för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med en systemansvarig, tar ut el för förbrukning eller lagring,

överföring: transport av el för någon annans räkning genom ett överföringssystem eller en sammanlänkning för överföring,

överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

Nätmyndighet

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara nätmyndighet enligt denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Elanvändare som importerar el

7 § En elanvändare som importerar el ska fullgöra de skyldigheter som en elleverantör har.

Leverans av el inom en byggnad eller ett begränsat område

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om att en verksamhet inom en byggnad eller ett begränsat område inte ska omfattas av det som enligt lagen gäller för en elleverantör.

2 kap. Systemansvar

Den systemansvarigas grundläggande skyldigheter

1 § En systemansvarig för överföringssystem ska ansvara för att, i nära samarbete med andra systemansvariga, se till att överföringssystemet på lång sikt kan möta en rimlig efterfrågan på överföring av el.

2 § En systemansvarig för distributionssystem ska ansvara för att distributionssystemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.

3 § En systemansvarig ska i fråga om sitt överförings- eller distributionssystem ansvara för

1. drift, underhåll och utveckling,
2. att systemet är säkert, tillförlitligt och effektivt,
3. utbyggnad vid behov, och
4. eventuella anslutningar till andra system.

Organisation av driften

4 § Driften av ett överförings- eller distributionssystem eller en ledning ska vara organiserad så att följande åtgärder utförs i Sverige:

1. övervakning och styrning av överförings- eller distributionssystemet eller ledningen, och
2. utfärdande av arbetsbegäran och driftorder.

El som en systemansvarig använder i nätverksamheten

5 § En systemansvarig ska anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster eller som behövs för driften av överförings- eller distributionssystemet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Den systemansvariga får inte med hänvisning endast till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av systemet.

Samarbete och informationsutbyte

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för

1. systemansvariga att samarbeta i frågor om driftsäkerhet, ett säkert och effektivt utbyte av information och en samordnad planering och utveckling av överförings- och distributionssystemen,
2. systemansvariga att samarbeta med varandra på det sätt som krävs för att den som är ansluten till elnätet ska kunna delta på marknader för el,

3. systemansvariga och andra företag som är verksamma på elmarknaden att samarbeta i frågor som rör möjligheten att delta på marknader för stödtjänster,

4. systemansvariga att utbyta information, och

5. systemansvariga att sända underrättelser med anledning av att en elleverantör påbörjar eller övertar leveranserna av el i en uttagspunkt.

Flexibilitet i distributionssystem

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för en systemansvarig för distributionssystem att

a) ta fram specifikationer för de flexibilitetstjänster som den systemansvariga anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster,

b) lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande, och

c) offentliggöra en förteckning över marknadsprodukterna, och

2. vilka krav som specifikationer och marknadsprodukter ska uppfylla.

Nätutvecklingsplaner

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga för överföringssystem att ta fram en plan för hur nätverksamheten ska utvecklas (nätutvecklingsplan) och lämna in den till nätmyndigheten.

9 § En systemansvarig för distributionssystem ska vartannat år

1. ta fram en nätutvecklingsplan,

2. offentliggöra planen, och

3. lämna in planen till nätmyndigheten.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad en nätutvecklingsplan ska innehålla och hur den ska tas fram,

2. offentliggörandet av en nätutvecklingsplan och vilka uppgifter som ska offentliggöras tillsammans med planen, och

3. undantag från kraven i 9 §.

Förbud mot att försvåra efterfrågeflexibilitet

11 § En systemansvarig får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar efterfrågeflexibilitet. Dock får de villkor ställas som behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av överförings- eller distributionssystemet.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som systemansvariga får ställa i fråga om efterfrågeflexibilitet.

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att göra information tillgänglig om

1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,
2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,
3. prognoser för 1 och 2 för kommande leveranser,
4. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi, och
5. vilken potential som finns för efterfrågeflexibilitet.

Ersättning vid inmatning av el

14 § Den som har en elproduktionsanläggning har rätt till ersättning av den systemansvariga till vars ledningsnät anläggningen är ansluten.

Ersättningen ska motsvara

1. värdet av den minskning av energiförluster som inmatning av el från anläggningen medför i den systemansvarigas ledningsnät, och
2. värdet av den reduktion av den systemansvarigas avgifter för att ha sitt ledningsnät anslutet till en annan systemansvarigs ledningsnät som blir möjlig genom att anläggningen är ansluten till ledningsnätet.

15 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilken rätt till ersättning för inmatad el som finns enligt 14 §.

En tvist ska inte prövas om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att den systemansvariga har skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

Underlag och information om risken för avbrott i distributionen

16 § En systemansvarig för distributionssystem ska årligen

1. upprätta en risk- och sårbarhetsanalys i fråga om avbrottsfri distribution,
2. upprätta en åtgärdsplan som visar hur risken för avbrott i det egna distributionssystemet ska minskas, och
3. lämna in en redovisning som baseras på analysen och planen till nätmyndigheten.

17 § En systemansvarig för distributionssystem ska informera elanvändarna om

1. risken för avbrott i distributionen,
2. rätten till avbrottsersättning enligt 15 kap., och
3. rätten till skadestånd enligt 16 kap.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehållet i samt redovisning och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 16 §,
2. information till elanvändarna enligt 17 §,

3. en skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer, och

4. undantag från kraven i 16 och 17 §§ i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el.

19 § Nätmyndigheten ska ge ett bindande besked om huruvida en ledning omfattas av undantag enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 18 § 4, om innehavaren av ledningen eller den som avser att bygga den begär det.

Ett bindande besked får förenas med villkor. Villkoren ska framgå av beskedet.

Skyldigheter enligt EU-förordningar

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i den utsträckning som det är tillåtet enligt en EU-förordning som har antagits med stöd av EU:s elmarknadsförordning, meddela föreskrifter om vilken systemansvarig för överföringssystem som ska fullgöra en skyldighet enligt EU-förordningen.

3 kap. Driftsäkerhet

Ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet

1 § Den som innehar ett överföringssystem ska ta ansvar för driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

Särskilda åtgärder för att öka eller minska inmatningen eller uttaget av el

2 § På begäran av den som innehar överföringssystemet ska

1. leverantörer av balanstjänster öka eller minska inmatningen eller uttaget av el, och

2. elproducenter öka eller minska inmatningen av el.

3 § En begäran enligt 2 § får lämnas endast i den utsträckning som

1. åtgärden behövs med hänsyn till driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, och

2. leverantören av balanstjänsten eller elproducenten inte annars är skyldig att vidta åtgärden.

4 § Den som till följd av en begäran enligt 2 § ska öka eller minska inmatningen av el har rätt att av den som begärt åtgärden få marknadsmässig ersättning för ökningen eller minskningen.

5 § Systemansvariga för distributionssystem ska på begäran av den som innehar överföringssystemet begränsa eller avbryta distributionen av el till elanvändare.

6 § Den som innehar överföringssystemet får lämna en begäran enligt 5 § i den utsträckning som det behövs, om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet inte kan säkerställas med åtgärder enligt 2 §.

I den utsträckning driftsäkerheten medger det ska begränsningen eller avbrytandet genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som får vidtas enligt 5 §.

Skyldighet att lämna uppgifter av betydelse för driftsäkerheten

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster och innehavare av elektriska anläggningar att till en systemansvarig för överföringssystem lämna de uppgifter om produktion, transport eller förbrukning av el som behövs för att den systemansvariga ska kunna säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

Stödtjänster

9 § En systemansvarig ska anskaffa icke frekvensrelaterade stödtjänster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Första stycket ska inte tillämpas om

1. lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna gäller för anskaffningen,
2. anskaffningen gäller en nätkomponent som är integrerad i överförings- eller distributionssystemet och används uteslutande för att säkerställa en säker och tillförlitlig drift av systemet, dock inte för balansering eller hantering av överbelastning, eller
3. nätmyndigheten har beviljat dispens i det enskilda fallet.

10 § Nätmyndigheten får bevilja dispens enligt 9 § andra stycket 3 endast om det är ekonomiskt ineffektivt att anskaffa stödtjänsten på ett öppet, icke-diskriminerande eller marknadsorienterat sätt.

11 § En systemansvarig som anskaffar stödtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

12 § En systemansvarig får inte ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.

Detta gäller inte avtal om balansansvar enligt 11 kap. 5 §.

13 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som avses i 12 § första stycket, om metoderna kan antas leda till att stödtjänster

1. utförs så effektivt som möjligt,
2. ger lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera inmatning och uttag, och
3. tillhandahålls på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

14 § En systemansvarig ska offentliggöra de villkor som den systemansvariga tillämpar i avtalen enligt 12 § första stycket och så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur en systemansvarig för distributionssystem ska ta fram och utforma riktlinjer för att anskaffa stödtjänster,
2. en skyldighet för en systemansvarig för överföringssystem att ta fram specifikationer för de icke frekvensrelaterade stödtjänster som den systemansvariga anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster och lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande,
3. vilka krav som ska vara uppfyllda för att nätmyndigheten ska godkänna sådana specifikationer och marknadsprodukter som avses i 2, och
4. vilka tekniska villkor i övrigt som en systemansvarig får ställa i fråga om stödtjänster.

Generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i

1. artikel 7.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer,
2. artikel 6.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare, och
3. artikel 5.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler.

Krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning, besiktning eller andra krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet när det gäller

1. elektriska anläggningar,
2. anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning,
3. elektrisk materiel, och
4. elektriska installationer.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant datautbyte som avses i artikel 40.5 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem.

4 kap. Avgränsning och åtskillnad av systemansvarigas verksamhet

Annan verksamhet än nätverksamhet

1 § En systemansvarig får inte bedriva någon annan verksamhet än nätverksamhet.

Den systemansvariga får dock

1. förvalta eller driva andra nät än elnät,
2. producera el, om produktionen sker tillfälligt för att ersätta utebliven el vid elavbrott, och
3. reparera och underhålla någon annans nät.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som ska anses ingå i nätverksamheten enligt 1 § första stycket.

3 § Nätmyndigheten får bevilja dispens från förbudet i 1 § första stycket i det enskilda fallet, om en systemansvarig behöver bedriva annan verksamhet än nätverksamhet för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller andra föreskrifter som genomför elmarknadsdirektivet eller enligt EU:s elmarknadsförordning.

Laddinfrastruktur för elfordon

4 § En systemansvarig för distributionssystem får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en laddningspunkt. Detta gäller inte laddningspunkter som den systemansvariga innehar uteslutande för eget bruk.

5 § Regeringen får meddela föreskrifter om att nätmyndigheten får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet i 4 §.

Energilagring

6 § En systemansvarig får inte äga, utveckla, förvalta eller driva en energilagringsanläggning.

7 § Regeringen får meddela föreskrifter om att nätmyndigheten får bevilja dispens i enskilda fall från förbudet i 6 §.

Åtskillnad av distribution

8 § En systemansvarig för distributionssystem som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare

1. ska ha en organisation och ett beslutsfattande som är åtskilda från företag som producerar eller handlar med el, och
2. får inte ha en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare som samtidigt är styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som producerar eller handlar med el.

Med elanvändare avses i första stycket den som enligt avtal med den systemansvariga för distributionssystem tar ut el från elnätet i en eller flera uttagspunkter.

9 § En sådan systemansvarig för distributionssystem som avses i 8 § får inte ge anställda i ledande ställning hos den systemansvariga löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som producerar eller handlar med el.

10 § En sådan systemansvarig för distributionssystem som avses i 8 § och dess moderföretag ska se till att den systemansvariga har den faktiska beslutanderätten när det gäller de tillgångar som den systemansvariga behöver för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet och att den beslutanderätten är självständig i förhållande till övriga delar av koncernen.

Trots första stycket får den som äger den systemansvariga för distributionssystem ha sådan insyn och utöva sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som har gjorts i den systemansvariga. Ett moderföretag får dock ge instruktioner för den löpande förvaltningen eller för särskilda beslut om byggande eller modernisering av ledningsnät endast om instruktionerna avser beslut som går utöver de ekonomiska ramar som har fastställts av bolagsstämman eller motsvarande organ i ett dotterföretag.

11 § En systemansvarig för distributionssystem som ingår i samma koncern som ett företag som producerar eller handlar med el ska ha en övervakningsplan och se till att planen följs.

12 § En systemansvarig för distributionssystem ska i en övervakningsplan enligt 11 §

1. ange vilka åtgärder som den systemansvariga ska vidta för att förhindra diskriminerande beteende gentemot andra aktörer på elmarknaden, och
2. särskilt ange de särskilda skyldigheter som den systemansvarigas anställda har för att förhindra sådan diskriminering som avses i 1.

13 § En systemansvarig för distributionssystem som ska ha en övervakningsplan enligt 11 § ska

1. utse en övervakningsansvarig som

a) självständigt bevakar att planen finns och följs,

b) har de befogenheter och den tillgång till information som krävs för att utföra uppdraget, och

c) årligen upprättar en rapport över de åtgärder som har vidtagits enligt planen och lämnar in rapporten till nätmyndigheten, och

2. offentliggöra den rapport som avses i 1 c.

14 § Om en systemansvarig för distributionssystem och ett företag som producerar eller handlar med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet som vart och ett av företagen bedriver.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 11–13 §§ i fråga om systemansvariga för distributionssystem vilkas ledningar i huvudsak matar

in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Undantag får dock inte göras för en sådan systemansvarig som avses i 8 §.

16 § Nätmyndigheten ska, på ansökan av ett företag som bedriver eller avser att bedriva distribution, ge ett bindande besked i frågan om huruvida företaget omfattas av undantag från kraven i 11–13 §§.

Beskedet får förenas med villkor. Villkoren ska framgå av beskedet.

Åtskillnad av överföring

17 § En systemansvarig för överföringssystem ska vara oberoende av företag som producerar eller handlar med el eller naturgas.

18 § Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas får inte utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller använda någon rättighet gentemot den systemansvariga.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en systemansvarig för överföringssystem får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller naturgas eller använda någon rättighet gentemot företaget.

19 § Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en systemansvarig för överföringssystem får inte utöva kontroll över ett företag som producerar eller handlar med el eller använda någon rättighet gentemot företaget.

20 § Förbuden i 18 och 19 §§ gäller inte kontroll eller en rättighet som utövas av staten genom regeringen.

21 § Det som anges i 18 § om företag som producerar eller handlar med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, om

1. elanvändaren är nettoförbrukare, och
2. värdet av den el som elanvändaren säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till elanvändarens näringsverksamhet i övrigt.

En elanvändare ska anses vara nettoförbrukare enligt första stycket om den genomsnittliga elförbrukningen är större än elproduktionen per år räknat. Vid beräkningen ska i produktionen ingå den el som elanvändaren själv producerar och elanvändarens andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

22 § Trots 17–19 §§ får en systemansvarig för överföringssystem bedriva sådan elproduktion som avses i 1 § andra stycket 2 och ingå i samma koncern som ett företag vars elproduktion uteslutande är knuten till driften av den systemansvarigas ledningsnät.

23 § En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en systemansvarig för över-

föringssystem får samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som producerar eller handlar med el endast om det sistnämnda företagets elproduktion uteslutande är knuten till driften av överföringssystemet.

24 § Om en systemansvarig för överföringssystem ingår i en koncern där ett annat företag producerar eller handlar med el, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 17–19 och 23 §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från den systemansvariga till ett företag som producerar eller handlar med el.

25 § Kraven i 17–19 och 23 §§ ska inte tillämpas i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som

1. i Sverige endast har en sammanlänkning för överföring mellan Sverige och en stat som har genomfört elmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem, och
2. är godkänd som och utnämnd till systemansvarig för överföringssystem i den andra staten.

Certifiering av systemansvariga för överföringssystem

26 § I lagen (2011:710) om certifiering av systemansvariga för överföringssystem för el finns bestämmelser om certifiering av systemansvariga för överföringssystem.

5 kap. Redovisning och revision av nätverksamhet

Redovisning av nätverksamhet

1 § En systemansvarig ska ekonomiskt redovisa nätverksamheten skilt från annan verksamhet. Överföring och distribution ska redovisas var för sig.

2 § Redovisning av nätverksamhet som grundas på nätkoncession för område ska avse varje område för sig.

3 § Trots 2 § ska nätmyndigheten besluta att en systemansvarig för distributionssystems samtliga områden utan en lägsta tillåtna spänning ska redovisas samlat, om inte områdena sammantagna utgör en olämplig enhet för nätverksamhet.

Nätmyndigheten ska, om det behövs, besluta i frågan om samlad redovisning när det finns ett sådant beslut enligt lagen (2026:000) om elektriska ledningar som har fått laga kraft och som innebär att

1. en nätkoncession har beviljats,
2. gränserna för en nätkoncession för område har ändrats,
3. ett tillstånd till överlåtelse av en nätkoncession har beviljats, eller
4. en nätkoncession har återkallats.

Nätmyndigheten får besluta om samlad redovisning även i andra fall, om det är motiverat med hänsyn till ändrade förhållanden.

4 § I ett beslut om samlad redovisning eller om ändring av ett sådant beslut ska nätmyndigheten ange när den samlade redovisningen ska påbörjas eller upphöra.

5 § En nätkoncession för linje ska redovisas skilt från en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning.

En nätkoncession för linje ska dock redovisas inom ramen för en nätkoncession för område, om

1. nätkoncessionen för linje avser en ledning som organisatoriskt, tekniskt och funktionellt ingår i ett lokalnät, och
2. ledningen helt eller delvis är belägen inom koncessionsområdet.

6 § En ledning som ingår i ett lokalnät ska redovisas som regionnät, om ledningen och regionnätet sammantagna utgör en organisatoriskt och tekniskt sammanhållen enhet.

7 § En nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning ska redovisas tillsammans med den systemansvarigas nätkoncessioner för linje.

8 § En ledning som byggs och används av en systemansvarig med stöd av ett medgivande enligt 2 kap. 8 § lagen (2026:000) om elektriska ledningar, ska beroende på sin funktion redovisas som lokalnät eller regionnät hos den systemansvariga som har fått medgivandet.

Den systemansvariga ska inom sex månader från medgivandet meddela nätmyndigheten hur ledningen ska redovisas.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om redovisning av nätverksamhet, och
2. föreskrifter om en skyldighet att lämna in redovisningshandlingar till nätmyndigheten.

Revision av nätverksamhet

10 § Den som är revisor hos en systemansvarig ska

1. göra en särskild granskning av redovisningen av nätverksamheten, och
2. årligen i ett särskilt intyg avge ett utlåtande i frågan om huruvida redovisningen av nätverksamheten har gjorts enligt gällande bestämmelser.

11 § Den systemansvariga ska lämna in det intyg som avses i 10 § 2 till nätmyndigheten.

12 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om revision av nätverksamhet.

6 kap. Anslutning till elnätet

Skyldighet att ansluta en anläggning till elnätet

1 § Den som har en nätkoncession ska på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen eller ledningsnätet, om innehavaren av den elektriska anläggningen begär att den ska anslutas.

I fråga om lokalnät gäller anslutningsskyldigheten endast anläggningar inom koncessionsområdet.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifter för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät ska utformas.

3 § Avsteg från skyldigheten enligt 1 § får göras, om det

1. saknas ledig kapacitet och inte finns förutsättningar att åtgärda kapacitetsbristen på ett sätt som är samhällsekonomiskt motiverat utan att förstärka ledningen eller ledningsnätet, eller
2. finns andra särskilda skäl.

Trots första stycket får en systemansvarig för distributionssystem, i fråga om en anläggning för produktion av förnybar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt, göra avsteg från anslutningsskyldigheten endast om

1. den systemansvariga meddelar den som begär anslutning om avsteget, och
2. meddelandet lämnas inom en månad från det att den systemansvariga har tagit emot begäran.

4 § Om någon vill ansluta en elektrisk anläggning till ett regionnät eller en ledning som används för överföring i stället för till lokalnätet, får innehavaren av regionnätet eller överföringsledningen ansluta anläggningen endast om

1. innehavaren av lokalnätet har medgett det, eller
2. nätmyndigheten har beviljat tillstånd till anslutningen efter ansökan av innehavaren av regionnätet eller överföringsledningen.

5 § Nätmyndigheten får bevilja ett sådant tillstånd som avses i 4 § 2 endast om det finns särskilda skäl.

Flexibel nätanslutning

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och
2. certifiering av effektregleringssystem.

Begäran om anslutning

7 § En systemansvarig för distributionssystem ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

Anslutning inom skälig tid

8 § En systemansvarig som ska ansluta en anläggning enligt 1 § ska genomföra anslutningen inom skälig tid från det att den systemansvariga har tagit emot en begäran om anslutning. Tiden får vara längre än två år endast om det är nödvändigt med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det finns andra särskilda skäl.

Standardiserade rutiner för anslutning

9 § En systemansvarig ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elektriska anläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

En systemansvarig ska offentliggöra sina rutiner.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutiner som avses i 9 §.

Uppgifter om villkor för anslutning

11 § En systemansvarig ska så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om de allmänna villkor som företaget tillämpar för anslutning.

I samband med en begäran om en ny anslutning ska uppgifter om avgiften och övriga villkor för anslutningen lämnas inom skälig tid.

Tidsplaner för anslutning

12 § En systemansvarig som har tagit emot en begäran om anslutning av en elektrisk anläggning, ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 11 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en elektrisk anläggning, ska den systemansvariga även ange en tidsplan för anslutningen.

13 § En systemansvarig för distributionssystem ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur handläggningen går. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har tagits emot och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att den systemansvariga slutligt tar ställning till begäran.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 13 §.

Information om åtgärder som krävs för att förstärka elnätet

15 § En systemansvarig som har vägrat ansluta en anläggning till en ledning eller ett ledningsnät med hänvisning till att ledningen eller nätet saknar kapacitet, ska mot skälig ersättning ge den som begär det information om vilka åtgärder som krävs för att anslutningen ska kunna genomföras.

Om anläggningen är en laddningspunkt, ska den systemansvariga utan särskild begäran lämna informationen tillsammans med meddelandet om att anslutning vägras. Den systemansvariga ska lämna informationen utan ersättning.

Information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att systemansvariga för distributionssystem ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

Tvister om anslutning till elnätet

17 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka skyldigheter en nätkoncessionshavare har enligt 1 § eller en systemansvarig har enligt 8 eller 15 §.

En tvist ska inte prövas, om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren eller den systemansvariga har skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

18 § Nätmyndigheten ska fatta sitt slutliga beslut i ett ärende enligt 17 § inom två månader från det att ansökan om prövning har kommit in till myndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut gäller omedelbart.

Förhandsprövning i fråga om villkor

19 § En systemansvarig får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning.

20 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 19 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Återinkoppling och höjning av avtalad effekt

21 § Det som anges i detta kapitel om anslutning av en elektrisk anläggning till en ledning eller ett ledningsnät gäller också återinkoppling av en befintlig anläggning och höjning av avtalad effekt i en anslutningspunkt.

7 kap. Transport av el

Skyldighet att transportera el

1 § En nätkoncessionshavare är skyldig att transportera el för någon annans räkning på objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäliga villkor.

Rätt att använda elnätet inom Sverige

2 § En systemansvarig ska utforma sina villkor för transport av el så att en betald anslutningsavgift ger rätt att använda elnätet inom Sverige, med undantag för utlandsförbindelser med en spänning som understiger 220 kilovolt.

God kvalitet på transporten av el

3 § En systemansvarigs transport av el för någon annans räkning ska ha god kvalitet.

Den systemansvariga ska avhjälpa brister i transporten i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innebörden av att transporten av el har god kvalitet.

Funktionskrav vid transport av el

5 § En systemansvarig ska se till att avbrott i transporten av el till en elanvändare aldrig överstiger tjugofyra timmar eller den kortare tid som krävs för att transporten av el ska ha god kvalitet.

Detta gäller inte om den systemansvariga visar att avbrottet beror på ett hinder utanför den systemansvarigas kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 5 §.

7 § Nätmyndigheten får i det enskilda fallet bevilja dispens från kravet i 5 § i en del av ett koncessionsområde, om

1. kravet är oskäligt betungande med hänsyn till den systemansvarigas ekonomiska situation, eller
2. det finns synnerliga skäl.

Dispens får ges i sammanlagt högst tre år.

Uppgifter om villkor för transport

8 § En systemansvarig ska

1. så snart som möjligt ge den som begär det skriftlig information om avgifter och övriga villkor för transport av el, och
2. offentliggöra sådana uppgifter.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att lämna uppgifter till nätmyndigheten om avgifter och övriga villkor för transport av el.

10 § En systemansvarig ska informera elanvändarna om

1. hur avgifterna för transport av el är utformade, och
2. vilka möjligheter elanvändarna har att påverka sina kostnader för transport av el genom att välja andra avtalsvillkor eller ändra förbrukningsmönster.

Avgifter för transport av el

11 § En systemansvarig ska utforma sina avgifter för transport av el på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna för transport av el ska utformas.

Förhandsprövning i fråga om villkor

13 § En systemansvarig får inte ingå avtal i frågor om transport av el förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för transport.

14 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 13 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

8 kap. Fakturering av elnätskunder och konsumentskydd

Fakturering och information som systemansvariga ska lämna till elanvändare

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om systemansvarigas fakturering av elanvändare och om en skyldighet för systemansvariga att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

2 § En systemansvarig får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 1 §.

3 § Om en systemansvarig tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.

Hantering av klagomål från konsumenter

4 § En systemansvarig ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.

Information om avtalsvillkor och andra uppgifter

5 § Ett avtal mellan en konsument och en systemansvarig ska innehålla uppgifter om

1. den systemansvarigas namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och dess giltighetstid,
3. den systemansvarigas åtagande gentemot konsumenten,
4. villkoren för fakturering och betalning,
5. villkoren för uppsägning av avtalet,
6. villkoren för ersättning om den systemansvariga inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
7. var konsumenten kan hitta information om den systemansvarigas priser och övriga villkor, och
8. hur konsumentrelaterad information tillhandahålls.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information som en systemansvarig ska tillhandahålla och hur informationen ska tillhandahållas.

9 kap. Intäktsram för nätverksamhet

Intäktsramens omfattning

1 § En systemansvarigs nätverksamhet ska för en tillsynsperiod ha en intäktsram som beslutas av nätmyndigheten.

Tillsynsperioden ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod.

2 § En intäktsram för intäkter från ett lokalnät ska bestämmas för varje koncessionsområde för sig.

Om nätmyndigheten enligt 5 kap. 2 § har beslutat att flera nätkoncessioner för område ska redovisas samlat, ska dock de områdena anses vara ett koncessionsområde när intäktsramen bestäms.

3 § Om en nätkoncession för linje innefattas i redovisningen av en nätkoncession för område enligt 5 kap. 5 § andra stycket, ska koncessionerna anses vara en nätkoncession för område när intäktsramen bestäms.

4 § En intäktsram ska bestämmas för intäkter från en systemansvarigs regionnät i Sverige.

5 § En intäktsram ska bestämmas för en systemansvarigs intäkter från ledningar som används för överföring.

6 § Om en systemansvarig för överföringssystem deltar i ett europeiskt samarbete som syftar till att utveckla och vidmakthålla en fungerande europeisk marknad för el, ska även den verksamheten anses ingå i den systemansvarigas nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

Uppgiftsskyldighet vid bestämmande av en intäktsram

7 § En systemansvarig ska lämna de uppgifter till nätmyndigheten som myndigheten behöver för att bestämma intäktsramen.

Intäktsramens storlek

8 § Intäktsramen ska inte vara större än vad den systemansvariga behöver för nätverksamheten.

9 § När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning

1. nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet, och
2. flexibilitetstjänster används och förbättrar effektiviteten i nätverksamheten.

Bedömningen får medföra en ökning eller minskning av intäktsramen.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som avses med att intäktsramen inte ska vara större än vad den systemansvariga behöver för nätverksamheten,
2. hur kostnaderna för verksamheten ska beräknas när intäktsramen bestäms,
3. vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet, och
4. vilka krav som ska vara uppfyllda för att flexibilitetstjänster ska anses förbättra effektiviteten i nätverksamheten.

11 § Om en systemansvarig inte lämnar uppgifter enligt 7 §, ska nätmyndigheten bestämma en intäktsram som är skälig med hänsyn till uppgifterna i ärendet.

Beslutet om intäktsram

12 § Nätmyndigheten ska besluta om intäktsram senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

13 § Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts för att bestämma intäktsramen.

Omprövning av intäktsramen under tillsynsperioden

14 § Nätmyndigheten får under tillsynsperioden ändra intäktsramen, om den systemansvariga har ansökt om det och

1. det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av ramen vid en omprövning efter tillsynsperioden, eller

2. det finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning under tillsynsperioden ska handläggas skyndsamt.

15 § Nätmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsram under tillsynsperioden och ändra ramen, om

1. den systemansvariga har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter och detta har inverkat på ramens storlek,

2. ramen av någon annan anledning har bestämts på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta har inverkat på ramens storlek, eller

3. det finns särskilda skäl.

Vid en omprövning enligt första stycket 1 får intäktsramen ökas endast om det finns särskilda skäl.

Omprövning av intäktsramen efter tillsynsperioden

16 § Nätmyndigheten ska ompröva intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen ska vara större eller mindre med hänsyn till förhållanden som blivit kända efter det att den bestämdes.

Vid en omprövning ska nätmyndigheten senast tio månader efter tillsynsperiodens slut

1. fatta ett slutligt beslut i frågan om ändring av intäktsramen, eller

2. informera den systemansvariga om att det slutliga beslutet i ändringsfrågan kommer att fattas vid en senare tidpunkt, om det finns särskilda hinder för att fatta beslutet inom de tio månaderna.

Om myndigheten fattar sitt slutliga beslut i ändringsfrågan senare än tio månader efter tillsynsperiodens slut utan att ha informerat enligt andra stycket 2, får beslutet inte innebära någon nackdel för den systemansvariga.

17 § Vid en omprövning enligt 16 § ska nätmyndigheten

1. utgå från de uppgifter och metoder som har använts för att bestämma intäktsramen och som framgår av det beslut om intäktsram som gäller för den systemansvariga,

2. kontrollera om de antaganden som har legat till grund för att bestämma ramen överensstämmer med det faktiska utfallet för tillsynsperioden, och

3. ändra ramen i den utsträckning det är motiverat av att det faktiska utfallet för tillsynsperioden avviker från de antaganden som legat till grund för att bestämma ramen.

18 § Utöver det som anges i 17 § 3 ska intäktsramen ändras om

1. den systemansvariga har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter och detta har inverkat på ramens storlek, eller

2. ramen av någon annan anledning har bestämts på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta har inverkat på ramens storlek.

I fall som avses i första stycket 1 får intäktsramen ökas endast om det finns särskilda skäl.

Omprövning till följd av att en intäktsram har ändrats för en annan systemansvarig

19 § När en allmän förvaltningsdomstol har ändrat en intäktsram för en systemansvarig ska nätmyndigheten ompröva det beslut om intäktsram som gäller för en annan systemansvarig, om den senare systemansvariga

1. ansöker om omprövning inom tre månader efter det att domstolens avgörande har fått laga kraft, och
2. anför att de förhållanden som domstolen lagt till grund för ändring i det tidigare avgörandet även finns i fråga om sökandens intäktsram.

Omprövning till följd av att intäktsramen har ändrats i fråga om en tidigare tillsynsperiod

20 § Om nätmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har ändrat intäktsramen i fråga om en tillsynsperiod som har löpt ut och det avgörandet har fått laga kraft, ska nätmyndigheten ompröva ett beslut om intäktsram för en senare tillsynsperiod och göra de ändringar som den ändrade ramen motiverar.

Avvikelser från intäktsramen

21 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under tillsynsperioden har varit större än intäktsramen, ska nätmyndigheten besluta att ramen för den närmast följande tillsynsperioden ska minskas med ett belopp som motsvarar överskottet.

22 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska nätmyndigheten besluta att ramen för den närmast följande tillsynsperioden ska minskas med ett överdebiteringstillägg.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av de samlade intäkterna från nätverksamheten som överstiger intäktsramen.

Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

23 § Om de samlade intäkterna från nätverksamheten under en tillsynsperiod har varit mindre än intäktsramen, ska nätmyndigheten besluta att den systemansvariga under den närmast följande tillsynsperioden från nätverksamheten får uppbära ett belopp som motsvarar underskottet.

Det belopp som nätmyndigheten beslutar ska inte anses vara intäkter från nätverksamheten vid avstämning mot intäktsramen för den närmast följande tillsynsperioden. Detta gäller dock endast i den utsträckning intäkterna från nätverksamheten annars skulle överstiga intäktsramen.

Beräkning av intäkter

24 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur den systemansvarigas intäkter under en tillsynsperiod ska beräknas vid avstämning mot intäktsramen.

Besluts giltighet

25 § Ett beslut av nätmyndigheten enligt 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21 eller 22 § gäller omedelbart.

Intäktsram vid överlåtelse av nätkoncession

26 § Om en systemansvarig överlåter en nätkoncession, ska den intäktsram som gäller för koncessionen gälla för förvärvaren. Den systemansvariga som har tagit över koncessionen ska vid tillämpningen av detta kapitel träda i överlåtarens ställe.

Om intäktsramen är en gemensam ram för den överlåtna koncessionen och en annan nätkoncession, ska överlåtaren och den systemansvariga som har tagit över koncessionen fördela ramen proportionerligt i förhållande till värdet av den anläggning som har överlåtits och på samma sätt fördela intäkter som överstiger eller understiger intäktsramen och överdebiteringstillägg. Fördelningen får dock göras på ett annat sätt, om det finns särskilda skäl.

27 § En fördelning enligt 26 § andra stycket ska godkännas före överlåtelsen. Nätmyndigheten prövar frågan om godkännande. Regeringen ska dock pröva frågan, om ärendet avser en utlandsförbindelse.

Ett förslag till fördelning ska lämnas in till nätmyndigheten tillsammans med de uppgifter som krävs för att pröva förslaget.

28 § Ett ärende om godkännande av en fördelning enligt 27 § ska handläggas skyndsamt.

Ändring av koncessionsgränser

29 § Om nätmyndigheten ändrar gränserna för en nätkoncession för område enligt 5 kap. 12 § lagen (2026:000) om elektriska ledningar ska myndigheten besluta om en fördelning av berörda intäktsramar som är proportionerlig i förhållande till värdet av den anläggning som är hänförlig till gränsändringen och på samma sätt fördela intäkter som överstiger eller understiger intäktsramen och överdebiteringstillägg. Fördelningen får dock göras på ett annat sätt, om det finns särskilda skäl.

Uppgiftsskyldighet vid omprövning eller omfördelning av en intäktsram

30 § En systemansvarig ska till nätmyndigheten lämna de uppgifter som behövs för en prövning enligt 15, 16, 20 och 29 §§.

10 kap. Mätning av transporterad el

Skyldighet att mäta transporterad el

1 § En systemansvarig ska mäta och registrera mängden transporterad el.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. mätning och registrering enligt 1 §,
2. en skyldighet för systemansvariga att beräkna mängden transporterad el, och
3. de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla.

Rapportering av och tillgång till mätresultat

3 § I kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 av den 6 juni 2023 om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter finns det bestämmelser om tillgång till mätresultat.

En systemansvarig har de skyldigheter och ska utföra de uppgifter som enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 gäller för
1. administratörer av mätuppgifter, med undantag för vad som anges i artikel 5.3 i genomförandeförordningen,
2. mätpunktsadministratörer,
3. leverantörer av uppgiftstillgång, och
4. tillståndsadministratörer.

4 § En systemansvarig ska på begäran av en elproducent rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elproducenten har utsett.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
1. en skyldighet för systemansvariga att rapportera
a) mätresultat,
b) beräkningar av mängden transporterad el, och
2. vad som ska gälla på kommunikations- och komponentnivåerna vid informationsutbyte enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

Kostnader för mätning

6 § Om en elanvändare begär att elförbrukningen ska mätas på något annat sätt än enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 § 1, ska den systemansvariga debitera elanvändaren merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning då kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna, ska elanvändaren betala kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

En elanvändare får inte debiteras merkostnader för att den har
1. ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden transporterad el ska mätas per kvart eller per timme, eller
2. begärt att den systemansvariga ska lämna information som visar elanvändarens förbrukning per kvart eller per timme.

7 § En systemansvarig ska debitera en elproducent kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos elproducenten.

8 § En systemansvarig får debitera enskilda elanvändare och elproducenter kostnader för mätning endast i den utsträckning som anges i 6 och 7 §§.

Kostnader för att göra mätresultat tillgängliga

9 § En systemansvarig ska debitera en sådan berättigad part som avses i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 kostnader som uppstår på grund av att den systemansvariga

1. hanterar en begäran om att ge den berättigade parten tillgång till mätresultat,
2. hanterar en begäran från den berättigade parten om att avsluta överföring av mätresultat, eller
3. ger den berättigade parten tillgång till mätresultat.

Tvister om kostnader för mätning och för att göra mätresultat tillgängliga

10 § Nätmyndigheten ska ta upp en tvist om vilka kostnader som ska debiteras enligt 6, 7 eller 9 §.

En tvist ska dock inte prövas om ansökan om prövning har kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att den systemansvariga skickat ett skriftligt ställningstagande till den berörda partens senaste kända adress.

Installation av nya mätare

11 § En systemansvarig ska se till att elanvändare får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna information enligt 11 §.

Upplysningar om nationell praxis

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att lämna sådana upplysningar som är nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 10 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162.

11 kap. Balansansvar

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser som kompletterar EU:s elmarknadsförordning, EU:s balansförordning och de metoder och villkor som har tagits fram med stöd av EU:s balansförordning.

Krav på balansansvar

2 § En elleverantör får leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret.

Detta gäller dock inte under den tidsfrist som anges i 22 § första stycket.

3 § En leverantör av aggregeringstjänster får tillhandahålla sådana tjänster i en leveranspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar i leveranspunkten som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

4 § El får endast delas från en produktions- eller energilagringsanläggning om någon har åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till anläggningen.

Avtal om balansansvar

5 § Den som åtar sig att vara balansansvarig part ska ingå avtal med den som innehar överföringssystemet. Om den som innehar överföringssystemet i enlighet med EU:s balansförordning har delegerat åt en annan aktör att utföra avräkning enligt den förordningen, ska den som åtar sig att vara balansansvarig part också ingå avtal med den aktören.

Den som avser att leverera balanstjänster till den som innehar överföringssystemet, ska ingå avtal både med den som innehar överföringssystemet och med den som i enlighet med delegation enligt första stycket utför avräkningen.

Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

6 § Ett avtal enligt 5 § mellan en balansansvarig part eller en leverantör av balanstjänster och den som utför avräkning i enlighet med EU:s balansförordning ska innehålla villkoren för avräkningen.

7 § Ett avtal enligt 5 § första stycket ska innehålla ett åtagande av den balansansvariga parten att betala ersättning till den som innehar överföringssystemet, om balansansvaret omfattar sådana obalanser som kan uppkomma genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet.

Ett avtal enligt 5 § andra stycket ska innehålla ett sådant åtagande som avses i första stycket, om balanstjänsterna utgörs av tjänster för efterfrågeflexibilitet genom aggregering.

8 § Den ersättning som avses i 7 § ska motsvara sådana kostnader som den som innehar överföringssystemet ska kompensera elleverantörer för enligt 15 §.

Metoden för att beräkna balansansvarets omfattning enligt 3 § eller den ersättning som avses i 7 § ska utformas så att

1. den inte hindrar aggregering eller efterfrågeflexibilitet,
2. kompensationen för balansansvariga parter och elleverantörer avser endast de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibilitet, och
3. hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

Förhandsprövning i fråga om villkor för balansansvar

9 § Den som innehar överföringssystemet och den som utför avräkningen enligt EU:s balansförordning får inte ingå avtal enligt 5 § förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten.

10 § Nätmyndigheten ska godkänna metoder för att utforma sådana avtal om leverans av balanstjänster som avses i 5 § andra stycket, om metoderna kan antas leda till att balanstjänsterna

1. utförs så effektivt som möjligt,
2. ger lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera inmatning och uttag, och
3. tillhandahålls på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Anskaffning av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

11 § En leverantör av balanstjänster som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt sådana avtal som avses i 5 § andra stycket får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Leverantören ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

När en leveranspunkt inte omfattas av ett avtal om balansansvar

12 § Om en elleverantör har levererat eller tagit emot el i en leveranspunkt som inte omfattas av ett avtal enligt 5 § första stycket, ska elleverantören vid avräkning enligt EU:s balansförordning anses som balansansvarig part för leveranspunkten.

13 § Om en leverantör av aggregeringstjänster utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt som inte omfattas av ett avtal enligt 5 §, ska leverantören vid avräkning enligt EU:s balansförordning anses ansvara för de obalanser som tjänsterna kan medföra i leveranspunkten.

14 § Den som anses som balansansvarig part enligt 12 eller 13 § ska betala ersättning till den som innehar överföringssystemet enligt villkor som motsvarar villkoren i sådana avtal som avses i 5 §.

Ersättning till elleverantörer

15 § Den som innehar överföringssystemet ska ersätta elleverantörer som har anmält till innehavaren av överföringssystemet att de levererar el i en uttagspunkt, för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågeflexibilitet i uttagspunkten, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten.

Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i sådana avtal som avses i 7 §.

Övertagande av balansansvar i en leveranspunkt

16 § Ett byte av balansansvarig part får, när det inte samtidigt genomförs ett byte av elleverantör, göras endast från och med den första dagen i en kalendermånad.

Bytet får endast göras om den elleverantör som vill byta balansansvarig part har anmält bytet till den berörda systemansvariga senast en månad före övertagandet.

17 § Den som innehar överföringssystemet får i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en leveranspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av 16 §, om det finns särskilda skäl.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för en systemansvarig att skicka meddelanden med anledning av en anmälan enligt 16 § andra stycket.

Meddelanden om att balansansvaret upphör

19 § Om den som innehar överföringssystemet får kännedom om att ett avtal om balansansvar enligt 5 § första stycket ska upphöra att gälla, ska den genast meddela de systemansvariga som innehar ledningsnäten med de berörda leveranspunkterna. Detta gäller dock endast om det rör sig om ett avtal som har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

20 § Den som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el ska, när den får kännedom om att avtalet ska upphöra att gälla, så snart som möjligt meddela den som innehar överföringssystemet och de systemansvariga som innehar ledningsnäten med de berörda leveranspunkterna.

21 § En systemansvarig som tar emot ett meddelande enligt 19 eller 20 § ska så snart som möjligt meddela berörda elleverantörer om att balansansvaret kommer att upphöra.

Återställande av balansansvar

22 § En elleverantör som med omedelbar verkan har förlorat sitt balansansvar får återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av det första mottagna meddelandet enligt 21 §.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar har sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

23 § En elleverantör kan inte återställa sitt balansansvar enligt 22 § om elleverantören har trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller har förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försätts i konkurs eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret, upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

24 § För att balansansvaret ska bli återställt ska elleverantören meddela berörda systemansvariga vem som har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. Meddelandet ska ha tagits emot inom tidsfristen.

25 § Ett återställt balansansvar gäller från och med dagen efter det att ett meddelande enligt 24 § har tagits emot.

Ny elleverantör när ett balansansvar har upphört

26 § Om den systemansvariga inte har tagit emot ett meddelande från elleverantören om vem som är ny balansansvarig part i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 22 § har löpt ut, ska den systemansvariga dagen efter fristens utgång anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören.

27 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 22 § eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 23 § andra stycket, ska den systemansvariga så snart som möjligt anmäla detta till den leveransskyldiga sistahandsleverantören.

28 § Den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska ta över leveransen eller mottagandet av el i en leveranspunkt efter en anmälan av den systemansvariga enligt 26 eller 27 §.

29 § En leveransskyldig sistahandsleverantör som har tagit över leveransen eller mottagandet av el enligt 28 §, ska så snart som möjligt

1. informera elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen,
2. informera elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el, och
3. uppmana elanvändarna att snarast, och senast inom en viss tid, teckna ett nytt leveransavtal med en valfri elleverantör.

30 § De villkor som avses i 29 § 1 ska svara mot ett avtal som finns i det utbud som den leveransskyldiga sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför och får inte innefatta en uppsägningstid som är längre än 14 dagar. Priset per förbrukad kilowattimme får inte vara bestämt för en viss tidsperiod.

Den leveransskyldiga sistahandsleverantören ska låta en elanvändare fritt välja ett avtal ur det utbud som sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför, om elanvändaren har en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar.

31 § En elanvändare som tar emot leverans av el i en uttagspunkt från en leveransskyldig sistahandsleverantör, som har tagit över leveransen av el i uttagspunkten enligt 28 §, utan att ha ingått ett leveransavtal med sistahandsleverantören ska betala för elen enligt de villkor som avses i 29 § 1.

32 § Om en leveransskyldig sistahandsleverantör har tagit över leveransen eller mottagandet av el efter en anmälan enligt 26 eller 27 §, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig part har åtagit sig från och med dagen för anmälan.

33 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att skicka meddelanden till elanvändare och elproducenter med anledning av att en leveransskyldig sistahandsleverantör tar över leveransen eller mottagandet av el i en leveranspunkt enligt 28 §, och
2. ytterligare föreskrifter om en skyldighet för leveransskyldiga sistahandsleverantörer att lämna information till elanvändare eller elproducenter med anledning av att leverantören tar över leveransen eller mottagandet av el i en leveranspunkt enligt 28 §.

Information till den som innehar överföringssystemet

34 § En systemansvarig ska hålla den som innehar överföringssystemet informerad om vem som har åtagit sig balansansvaret för den systemansvarigas egna inköp.

35 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att hålla den som innehar överföringssystemet informerad i frågor av betydelse för balansering och balansansvar.

12 kap. Leverans av el

Krav på avtal för leverans av el i en uttagspunkt

1 § För leverans av el i en uttagspunkt krävs det att elanvändaren har tecknat ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el och ett avtal med en elleverantör om leverans av el.

2 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt ett avtal med den systemansvariga har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

Anmälan om att leverans ska påbörjas

3 § En elleverantör som ska börja leverera el i en uttagspunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt ska omedelbart anmäla detta till den systemansvariga. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör får överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt 14 dagar efter anmälan.

Första och andra styckena gäller inte elleverantörer som avser att leverera el enligt fastkraftsavtal. Leveransen får i dessa fall påbörjas endast efter att elleverantören anmält det till den elleverantör som är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt och till den som har åtagit sig balansansvaret i den uttagspunkten.

Leveransskyldig sistahandsleverantör

4 § Den elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, ska vara leveransskyldig sistahandsleverantör i området. Skyldigheten gäller inte i fråga om elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är 100 000 kilowattimmar eller mer.

Marknadsandelen ska beräknas med utgångspunkt i mängden levererad el under tolv månader till elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar.

5 § Den systemansvariga för distributionssystem ska offentliggöra vilken elleverantör som är leveransskyldig sistahandsleverantör i ett område.

6 § En leveransskyldig sistahandsleverantör ska låta en elanvändare som omfattas av sistahandsleverantörens skyldighet enligt 4 § fritt välja ett avtal ur det utbud som sistahandsleverantören erbjuder och marknadsför.

Byte av elleverantör

7 § En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från en begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

8 § När konsumenter eller små företag i förtid säger upp tidsbestämda avtal om att el helt eller delvis ska levereras till fast pris, får elleverantören, trots 7 § andra stycket, ta ut en avgift. Avgiften får endast avse kostnader som hänför sig till den el som levereras till fast pris. Den ska vara skälig och får inte överstiga den direkta ekonomiska förlust som den förtida uppsägningen orsakar.

Avgiften får endast tas ut om det tydligt framgår av leveransavtalet att den får tas ut och vad den omfattar.

9 § Vid byte av elleverantör ska den frånträdande elleverantören se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

Elleverantörens leveransskyldighet

10 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el till dess

1. elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten,

2. någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten, eller

3. transporten av el enligt 16 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

11 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med en elanvändare om leverans av el i en uttagspunkt ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten då avtalet upphör, och
2. konsekvenserna av att avtalet upphör.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Anmälan om att ett leveransavtal sägs upp

12 § En elleverantör som säger upp ett avtal om leverans av el i en uttagspunkt ska samma dag anmäla uppsägningen till den systemansvariga.

Elleverantörens skyldighet att ta emot el

13 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare ska på villkor som är skäliga ta emot el som matas in från elanvändarens produktions- eller energilagringsanläggning.

Detta gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen eller om elanvändaren delar elen med sig själv.

Innehållet i ett leveransavtal

14 § Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i en uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

15 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i en uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 14 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 15 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, och
3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 15 §.

Information om ändrade avtalsvillkor

17 § En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande informera elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska informera elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är en konsument ska elleverantören informera elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Rutiner för hantering av klagomål

18 § En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter till nätmyndigheten om priser och leveransvillkor

19 § En elleverantör ska lämna uppgifter till nätmyndigheten om de priser och leveransvillkor som företaget tillämpar för leverans av el i en elanvändares uttagspunkt.

Skyldighet att erbjuda avtal med dynamiska elpriser

20 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare och mätutrustning som kan mäta mängden transporterad el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

21 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 21 §.

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

24 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande leveransavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 § och lämnat sitt samtycke.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av transporten av el

25 § En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att transporten av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för

1. ett sådant klagomål som avses i 18 § och klagomålet inte har besvarats av elleverantören, eller
2. tvistlösning utanför domstol.

Trots första stycket får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att transporten av el ska avbrytas, om elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte.

I 16 kap. finns bestämmelser om avbrytande av distribution av el till konsumenter.

Fakturering och information som elleverantörer ska lämna till elanvändare

26 § En elleverantörs fakturering av elanvändare ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Detta gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om en skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

28 § En elleverantör får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av 27 §.

29 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de uppgifter som en elproducent eller annan aktör ska offentliggöra för att information ska kunna lämnas till elanvändaren om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen.

Betalningssätt

30 § Elleverantörer ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som den har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Hantering av risker

31 § En elleverantör ska

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och
2. vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans.

32 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 31 §, och
2. en skyldighet för elleverantörer att göra stresstester för att bedöma strategier och åtgärder.

Prisreglering under en elpriskris

33 § Regeringen får meddela föreskrifter för viss tid om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning.

Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,
2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller
3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

13 kap. Aggregeringstjänster

1 § En leverantör av aggregeringstjänster får inte hindras av andra marknadsaktörer från att få tillträde till elmarknaderna.

2 § En elanvändare ska kunna köpa och sälja andra eltjänster än elleverans, oberoende av sitt avtal med en elleverantör och utan leverantörens godkännande.

3 § Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till den systemansvariga som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

4 § En elleverantör får inte ta ut oskäliga avgifter eller ställa oskäliga krav på en elanvändare med anledning av att elanvändaren har ett avtal om tillhandahållande av en aggregeringstjänst.

5 § En leverantör av aggregeringstjänster ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång

1. lämna information till elanvändare om avtalsvillkor innan ett avtal om aggregeringstjänster träffas,
2. på begäran av en elanvändare lämna uppgifter om elanvändarens efterfrågeflexibilitet, och
3. säkerställa att en elanvändare kan byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte.

Uppgifterna enligt första stycket 2 ska lämnas till elanvändaren utan kostnad.

Det ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag att byta leverantör av aggregeringstjänster.

14 kap. Energidelning

Deltagande i energidelning

1 § Den som delar el får inte ha energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

2 § En elanvändare som sysselsätter fler än 250 personer och vars årsomsättning överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning överstiger 43 miljoner euro, får inte delta i energidelning om den sammanlagda installerade kapaciteten hos de produktions- och energilagringsanläggningar som används inom energidelningen överstiger 6 megawatt.

Områden där energidelning får ske

3 § El får endast delas från en eller flera produktions- eller energilagringsanläggningar till en elanvändare inom samma elområde.

Krav på avtal om leverans av el

4 § En elanvändare får endast ta ut delad el från en uttagspunkt om elanvändaren har ingått ett avtal med en elleverantör om att denne ska leverera el i uttagspunkten.

Förbud mot oskäliga villkor

5 § Elleverantörer och andra marknadsaktörer får inte erbjuda en elanvändare oskäliga villkor med anledning av att denne delar el eller tar emot delad el.

Avdrag för delad el från den totala uppmätta förbrukningen

6 § Om en elanvändare tar emot delad el ska dennes elleverantör dra av den delade elen från elanvändarens totala uppmätta förbrukning.

7 § Skyldigheten att göra ett sådant avdrag från den totala uppmätta förbrukningen som avses i 6 § gäller inte om

1. elanvändarna som tar emot den delade elen eller som delar elen inte har uppfyllt sin respektive anmälningsskyldighet enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 9 §,
2. den som delar elen har energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet,
3. en sådan elanvändare som avses i 2 § deltar i energidelningen och den sammanlagda installerade kapaciteten hos de produktions- eller energilagringsanläggningar som används inom energidelningen överstiger 6 megawatt,
4. el delas från en produktions- eller energilagringsanläggning till en elanvändare i ett annat elområde,
5. elleverantören inte har fått tillgång till de mätuppgifter som krävs för att kunna göra avdraget, eller
6. det saknas någon som har åtagit sig balansansvar för den inmatningspunkt som hör till den produktions- eller energilagringsanläggning som den delade elen matas in från.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. metoder för beräkning av avdrag för delad el, och
2. inom vilken period avdraget ska göras.

Föreskrifter om anmälningar om energidelning

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en skyldighet för elanvändare att till en eller flera elleverantörer anmäla att elanvändaren delar el, tar emot delad el eller inte längre tar emot delad el, och
2. hur en elleverantör ska hantera anmälningar som avses i 1 och att en elleverantör får begära att en elanvändare kompletterar sin anmälan innan avdrag för den delade elen kan göras.

Elleverantörer ska föra register

10 § En elleverantör ska föra register över de anmälningar om energidelning som har kommit in till elleverantören. Registret ska innehålla uppdaterad information från anmälningarna om vilka inmatningspunkter som delad el matas in från och om vilka uttagspunkter som delad el tas ut från.

Organisatörer av energidelning

11 § Den som deltar i energidelning får utse en organisatör av energidelning för att

1. göra anmälningar som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 §,
2. kommunicera med marknadsaktörer om energidelningen,
3. ansvara för installation eller drift av de produktions- eller energilagringsanläggningar som används inom energidelningen,
4. ge stöd i att reglera uttag av delad el,
5. ingå avtal om energidelning för en elanvändares räkning, eller
6. hantera faktureringen av elanvändare som tar emot delad el.

12 § En organisatör av energidelning ska tillhandahålla sina tjänster på icke-diskriminerande och transparenta villkor.

Skyldigheter i vissa fall

För vem skyldigheterna gäller

13 § Bestämmelserna i 15, 16, 18–20 och 22–26 §§ ska endast tillämpas på en elanvändare som ingår avtal om att dela el mot betalning genom en organisatör av energidelning som också hanterar faktureringen av de elanvändare som tar emot den delade elen.

14 § Trots vad som anges i 13 § ska 15, 16, 18–20 och 22–26 §§ inte tillämpas på en fysisk person som delar el mot betalning till andra fysiska personer, om produktions- eller energilagringsanläggningen som elen delas från finns på en fastighet med

1. ett småhus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 30 kilowatt, eller
2. ett flerbostadshus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 100 kilowatt.

Energidelningsavtal med en organisatör av energidelning som mellanhand

15 § Ett avtal om att dela el mot betalning ska innehålla följande uppgifter:

1. namn och adress för den elanvändare som delar elen och för organisatören,
2. telefonnummer och webbplats tillhörande elanvändaren som delar elen eller organisatören,
3. när avtalet träffas och från vilken tidpunkt rätten till elen kommer att överlåtas,
4. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
5. vilka tjänster avtalet omfattar,
6. vilka åtaganden den elanvändare som delar elen har gentemot mottagaren av elen,
7. villkoren för fakturering och betalning,
8. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,

9. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,

10. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

11. villkoren för ersättning om elanvändaren som delar elen inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

12. var mottagaren av elen kan hitta information om priser, övriga tjänster och villkor samt, om mottagaren är en konsument i förhållande till den som delar elen, information om konsumenträttigheter, och

13. hur tvistlösning utanför domstol inleds, om mottagaren av elen är en konsument i förhållande till den som delar elen.

16 § Innan ett energidelningsavtal ingås eller bekräftas ska en elanvändare som delar el mot betalning se till att mottagaren av elen får

1. information om avtalsvillkoren i energidelningsavtalet, och

2. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att en elanvändare som delar el mot betalning själv eller genom en organisatör av energidelning ska lämna viss information till mottagarna av elen på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 15 § som ska finnas med i den sammanfattning som avses i 16 § 2 och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Information om ändrade avtalsvillkor

18 § En elanvändare som delar el mot betalning och som avser att ändra villkoren för ett energidelningsavtal som löper tills vidare, ska se till att den som tar emot elen får ett särskilt meddelande om ändringen och om rätten att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för den delade elen, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Den som tar emot den delade elen ska få meddelandet senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om mottagaren är en konsument i förhållande till den som delar elen, ska mottagaren få meddelandet senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Information om alternativ till uppsägning

19 § Innan en elanvändare som delar el mot betalning till en mottagare som är konsument i förhållande till elanvändaren säger upp ett energidelningsavtal på grund av mottagarens avtalsbrott, ska elanvändaren se till att mottagaren informeras om vilka alternativ som finns till uppsägning.

Fakturering och faktureringsinformation

20 § Fakturering inom energidelning ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning. Faktureringen får baseras på beräknade mängder endast om det saknas mätresultat.

21 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. fakturering av mottagare av delad el som utförs av en organisatör av energidelning i enlighet med ett avtal om att dela el mot betalning, om avtalet ingåtts genom organisatören, och
2. en skyldighet att lämna viss information till mottagarna av delad el i samband med faktureringen.

22 § Den elanvändare som delar el mot betalning får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla fakturor eller information enligt de föreskrifter som meddelas med stöd av 21 §. Elanvändaren ska också säkerställa att organisatören inte tar ut någon sådan avgift.

Betalningssätt

23 § Den som delar el mot betalning ska se till att de som tar emot den delade elen erbjuds flera betalningssätt och inte missgynnas på grund av det betalningssätt som de valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Slutfaktura vid uppsägning

24 § Den som delar el mot betalning ska se till att den elanvändare som sagt upp ett energidelningsavtal får en slutfaktura inom sex veckor från den dagen då avtalet sades upp.

Om den elanvändare som har sagt upp avtalet är ett litet företag eller en konsument i förhållande till den som delar el, får inga avgifter tas ut för att tillhandahålla slutfakturan. I andra fall ska de avgifter som tas ut för tillhandahållandet vara skäliga.

Rutiner för klagomålshantering

25 § Den som delar el mot betalning ska ha rutiner för att hantera klagomål från dem som tar emot den delade elen eller säkerställa att organisatören av energidelning har sådana rutiner.

Skyldigheter vid byte av energidelningsarrangemang

26 § Den som delar el mot betalning ska, i den utsträckning den elanvändare som tar emot den delade elen begär det, på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång, göra de uppgifter tillgängliga som krävs för att elanvändaren ska kunna byta energidelningsarrangemang. Uppgifterna ska göras tillgängliga för mottagaren av den delade elen eller den som mottagaren pekar ut inom tre veckor från begäran. Uppgifterna får göras tillgängliga av organisatören av energidelning.

Uppgifterna ska tillgängliggöras utan kostnad, om mottagaren av elen är en konsument i förhållande till den som delar elen eller är ett litet företag.

27 § En myndighet eller ett offentligt styrt organ som delar el mot betalning eller utan kostnad från en egen produktions- eller energilagringsanläggning till en eller flera andra elanvändare får inte vägra att ingå avtal om att dela el med en utsatt kund.

Detta gäller inte om myndigheten eller det offentligt styrda organet kan visa att minst 10 procent av den el som delas från anläggningen redan delas till utsatta kunder.

15 kap. Avbrottsersättning

1 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i detta kapitel är till nackdel för elanvändare är utan verkan mot dem.

2 § Avbrottsersättning enligt 3–7 §§ ska avräknas från skadestånd som enligt andra bestämmelser i denna lag eller annan lag betalas på grund av samma elavbrott.

3 § En elanvändare har rätt till avbrottsersättning, om uttagspunkten är elektriskt frånkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar.

Elanvändaren har inte rätt till avbrottsersättning om

1. avbrottet beror på elanvändarens försummelse,
2. distributionen av el avbryts för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet och avbrottet inte pågår längre än åtgärden kräver,
3. avbrottet är hänförligt till ett fel i en koncessionshavares ledningsnät och felet beror på ett hinder utanför den koncessionshavarens kontroll som koncessionshavaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder koncessionshavaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit, eller
4. avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.

4 § Avbrottsersättning ska betalas av den som har koncession för det elnät som elanvändaren är direkt ansluten till.

5 § När avbrottsersättning beräknas ska en period med avbruten distribution av el (avbrottsperiod) anses avslutad vid den tidpunkt då avbrottet upphört, om distributionen därefter har fungerat oavbrutet under de närmast följande två timmarna.

6 § Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod om minst tolv timmar och högst tjugofyra timmar betalas med 12,5 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Om avbrottsperioden är längre än tjugofyra timmar ska för varje därefter påbörjad tjugofyratimmarsperiod ytterligare ersättning betalas med

25 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod uppgå till högst 300 procent av elanvändarens beräknade årliga nätkostnad.

7 § Om skyldigheten att betala avbrottsersättning är oskäligt betungande med hänsyn till de ekonomiska förhållandena hos den som är ersättningsskyldig enligt 4 § eller den som slutligt ska betala ersättningen enligt 10 §, får ersättningen jämkas efter vad som är skäligt.

Ersättningen får också jämkas efter vad som är skäligt, om arbetet med att få i gång distributionen av el har behövt senareläggas för att inte utsätta arbetstagarna för betydande risker.

8 § Avbrottsersättningen ska betalas till elanvändaren utan oskäligt dröjsmål och aldrig senare än sex månader från utgången av den månad då den ersättningsskyldiga fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet.

Den ersättningsskyldiga ska betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635), om betalning inte sker i rätt tid.

9 § Om elanvändaren trots 8 § inte har fått avbrottsersättning och inte har gjort anspråk på ersättning från den ersättningsskyldiga inom två år från det att avbrottet upphörde, är rätten till ersättning förlorad.

10 § Den som är ersättningsskyldig enligt 4 § har, i den utsträckning avbrottet är hänförligt till ett fel i en annan koncessionshavares ledningsnät, rätt att från den koncessionshavaren få ersättning för det som enligt 3–7 §§ har betalats till elanvändaren.

16 kap. Avbrytande av distribution av el till konsumenter

Avtalsvillkor som avviker från kapitlet

1 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i detta kapitel är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

Konsumentens avtalsbrott

2 § Distribution av el till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med den systemansvariga eller elleverantören om distribution eller leverans av el,
2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,
3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om det inte rör sig om utebliven betalning, tillsammans med uppmaningen informerats om att distributionen annars kan komma att avbrytas,
4. den tid som avses i 3 har löpt ut,
5. rättelse inte har skett, och
6. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller en omfattande sakskada.

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får distributionen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.

3 § Vid utebliven betalning får distributionen av el till en konsument avbrytas endast om

1. betalningen avser distribution eller leverans av el,
2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informerats om vilka alternativ som finns för att undvika att distributionen avbryts,
3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att distributionen annars kan avbrytas,
4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen distribuerad,
5. de tre veckorna som avses i 3 har löpt ut,
6. socialnämnden inte inom de tre veckorna skriftligen har meddelat den som lämnade meddelandet enligt 4 att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden,
7. betalningen inte har skett, och
8. fordringen inte är tvistig.

4 § En systemansvarig och en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att distributionen avbryts,
2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och
3. avstängningsåtgärden.

Säkerhetsskäl

5 § Den systemansvariga får avbryta distributionen av el till en konsument om det behövs för att den systemansvariga ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller
2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.

Ett sådant avbrott får inte pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om den systemansvariga kan förutse annat än kortvariga avbrott i distributionen, ska konsumenten informeras om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska informeras personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Skadestånd vid avbruten distribution av el

6 § En konsument har rätt till ersättning för en skada som den systemansvariga har orsakat, om distributionen av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda.

Om distributionen av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället leverantören ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

7 § Om den systemansvariga inte har informerat konsumenten enligt 5 § tredje stycket, har konsumenten rätt till ersättning för en skada som har orsakats av den systemansvariga.

8 § En konsument har rätt till ersättning för en skada som har orsakats av den systemansvariga, om distributionen av el avbryts utan att det beror på konsumentens avtalsbrott och utan att det finns rätt att avbryta distributionen enligt 5 § första stycket. Detta gäller dock inte om den systemansvariga visar att avbrottet beror på ett hinder utanför den systemansvarigas kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som den systemansvariga har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är den systemansvariga fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som den systemansvariga har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

9 § Skadestånd enligt 6–8 §§ omfattar ersättning för utgifter och inkomstbortfall samt för annan förlust på grund av avbrottet.

10 § Konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning enligt 6–8 §§ inom två år från det att skadan inträffade. Om konsumenten inte gör det, är rätten till ersättning för den uppkomna skadan förlorad.

Skada som orsakas av el

11 § Bestämmelser om ansvar för en skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

17 kap. Kommunala elföretag

Undantag från lokaliseringsprincipen

1 § En sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) får, trots vad som anges i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. produktion av och handel med el samt därmed sammanhängande verksamhet, eller
2. nätverksamhet i geografisk närhet till företagets nätverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig nätverksamhet.

Undantag från självkostnadsprincipen

2 § Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten bedrivas enligt affärsmässiga principer trots 2 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen.

I 6, 7 och 9 kap. finns bestämmelser om avgifter och intäkter inom nätverksamhet.

18 kap. Tillsyn, uppgifter enligt EU-rättsakter och avgifter för myndighetsverksamhet

Tillsynsmyndighet och tillsynens omfattning

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och de föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 11 kap. 4 §, 14 kap. 1–3 §§ eller 15–17 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 11 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 11 kap. 28–30 §§ och föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 33 § 2.

2 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

Rätt att få upplysningar och ta del av handlingar

3 § En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Förelägganden

4 § En tillsynsmyndighet får besluta de förelägganden som behövs för att de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen ska följas.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,
2. avser riktigheten av uppgifter som har lämnats enligt 12 kap. 19 §,
3. avser skyldigheten att lämna upplysningar och handlingar enligt 3 §, eller
4. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 6 § första stycket.

Tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen

5 § För tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till den verksamhet som tillsynen avser. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen.

Tidsfrister för beslut efter anmälan mot en systemansvarig

6 § Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten, om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och
2. innehåller ett påstående om att en systemansvarig inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Första och andra styckena gäller inte om en tvist i fråga om den skyldighet som anmälan avser ska tas upp av nätmyndigheten enligt 2 kap. 22 §, 6 kap. 17 § eller 10 kap. 10 §.

Ärenden om undantag enligt EU:s elmarknadsförordning

7 § Ärenden om undantag enligt artikel 63.1, 63.2 och 63.3 i EU:s elmarknadsförordning prövas av regeringen.

Nätmyndigheten ska utreda sådana ärenden och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten ska i samband med överlämnandet offentliggöra sitt yttrande.

I fall som avses i artikel 63.5 i EU:s elmarknadsförordning ska regeringen meddela beslut efter yttrande från Acer.

Ändring eller upphävande av beslut efter begäran av Europeiska kommissionen

8 § I ett beslut av nätmyndigheten enligt en sådan genomförandeakt eller delegerad akt som avses i artikel 58.1 i EU:s elmarknadsförordning ska det anges att beslutet kan komma att upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Information som nätmyndigheten behöver enligt elmarknadsdirektivet

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för systemansvariga att till nätmyndigheten lämna information som myndigheten behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt artikel 59.1 i elmarknadsdirektivet.

Skyldighet att informera en myndighet om att transporten av el har avbrutits

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för nätkoncessionshavare att informera en myndighet om att transporten av el till elanvändare har avbrutits och om skälen till avbrytandet.

Bevarande av information

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

Avgifter för en myndighets verksamhet

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets verksamhet som sker med stöd av denna lag.

19 kap. Förseningsavgifter

Beslut om förseningsavgift

1 § Nätmyndigheten ska besluta att ta ut en förseningsavgift från en systemansvarig, om det finns förutsättningar för att ta ut avgiften enligt detta kapitel. När myndigheten har beslutat att ta ut en avgift, ska myndigheten skicka ett meddelande med information om beslutet till den systemansvariga.

Om redovisningshandlingar eller revisorsintyg inte lämnas

2 § En systemansvarig ska betala en förseningsavgift med 10 000 kronor till staten, om den systemansvariga inte inom sju månader från räkenskapsårets utgång lämnar

1. redovisningshandlingar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 9 § 2, eller
2. ett sådant revisorsintyg som avses i 5 kap. 10 § 2.

Om den systemansvariga har beslutat om fortsatt bolagsstämma enligt 7 kap. 14 § andra stycket aktiebolagslagen (2005:551) eller om fortsatt föreningsstämma enligt 6 kap. 13 § andra stycket lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, ska dock den systemansvariga betala förseningsavgift först om handlingarna inte har kommit in inom nio månader från räkenskapsårets utgång.

3 § Om redovisningshandlingarna eller revisorsintyget inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt 2 §, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 10 000 kronor.

Om handlingarna inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt första stycket, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 20 000 kronor.

4 § Om registrering har skett av ett beslut om att den systemansvariga har försatts i konkurs eller trätt i likvidation, får nätmyndigheten inte besluta om förseningsavgift enligt 2 eller 3 §.

5 § Om den systemansvariga har lämnat de handlingar som anges i 2 § i tid och handlingarna har någon brist som lätt kan avhjälpas, får nätmyndigheten besluta om förseningsavgift endast om den systemansvariga har underrättats om bristen och fått tillfälle att avhjälpa den men inte gjort det inom den tid som har angetts i underrättelsen. En sådan underrättelse får sändas med posten till den postadress som den systemansvariga senast har anmält hos nätmyndigheten.

Om uppgifter som behövs för att bestämma en intäktsram inte lämnas

6 § En systemansvarig ska betala en förseningsavgift med 100 000 kronor till staten, om den systemansvariga inte inom den tid som anges i föreskrifter som har meddelats i anslutning till 9 kap. 7 § lämnar de uppgifter som behövs för att bestämma intäktsramen.

Om uppgifterna inte har kommit in inom två månader från det att nätmyndigheten skickade ett meddelande till den systemansvariga med information om beslutet att ta ut avgift enligt första stycket, ska den systemansvariga betala en ny förseningsavgift med 100 000 kronor.

Efterskänkande av förseningsavgifter

7 § En förseningsavgift enligt 2 eller 3 § ska efterskänkas helt, om

1. överträdelsen är ursäktlig med hänsyn till omständigheter som den systemansvariga inte har kunnat råda över, eller
2. det annars är uppenbart oskäligt att ta ut den.

8 § En förseningsavgift enligt 6 § ska efterskänkas helt, om

1. överträdelsen är ursäktlig med hänsyn till omständigheter som den systemansvariga inte har kunnat råda över, eller
2. det annars är oskäligt att ta ut den.

En förseningsavgift enligt 6 § ska dessutom efterskänkas helt eller delvis, om överträdelsen är liten med hänsyn till de uppgifter som nätmyndigheten behöver för att bestämma intäktsramen eller till förseningens längd.

9 § Om det är motiverat med hänsyn till det som har förekommit i ärendet, ska frågan om att efterskänka en förseningsavgift tas upp även om något yrkande om detta inte har gjorts.

Indrivning

10 § Om en förseningsavgift inte har betalats efter betalningsuppmaning, ska avgiften lämnas för indrivning.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om att indrivning enligt 10 § inte behöver ske för mindre belopp när det gäller förseningsavgifter enligt detta kapitel.

Verkställighet

12 § Ett beslut om förseningsavgift får verkställas även om det inte har fått laga kraft.

Återbetalning

13 § Om en systemansvarig har rätt att få tillbaka en betald förseningsavgift på grund av en domstols beslut, ska ränta betalas på den återbetalade förseningsavgiften från och med månaden efter den då förseningsavgiften

betalades in till och med den månad då återbetalning görs. I fråga om räntans storlek ska 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandeagen (2011:1244) tillämpas.

20 kap. Straff

1 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 17 §.

Om gärningen är ringa utgör den inte brott.

2 § Ansvar enligt 1 § ska inte dömas ut om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

3 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet.

21 kap. Överklagande och handläggning i domstol

Överklagande sker till allmän förvaltningsdomstol

1 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Domstolarnas sammansättning i vissa mål

2 § Vid prövningen av mål som avser överprövning av beslut enligt 9 kap. 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22 eller 23 § ska förvaltningsrätten bestå av två lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Detta gäller dock inte om något annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Om en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

3 § Vid prövningen av mål som avser överprövning av beslut enligt 9 kap. 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22 eller 23 § ska kammarrätten bestå av tre lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Kammarrätten är domför utan ekonomiska experter i fall som anges i 12 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

I övrigt gäller, även i mål som avses i första stycket, 12 § sjunde–tionde styckena lagen om allmänna förvaltningsdomstolar i fråga om kammarrättens sammansättning. Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd och frågor som behandlas samtidigt med dessa ska dock även en ekonomisk expert ingå i rätten, om inte målet är av enkel beskaffenhet.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar för viss tid dem som ska tjänstgöra som ekonomiska experter enligt 2 och 3 §§. Om det, medan en ekonomisk expert deltar i behand-

lingen av ett mål, inträffar en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses fortsätta att gälla i det pågående målet.

Den som ska tjänstgöra som ekonomisk expert ska vara svensk medborgare och får inte vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Föreskrifter om ikraftträdande av denna lag meddelas i lagen (2026:000) om införande av elmarknadslagen (2026:000).

Förslag till lag om införande av elmarknadslagen (2026:000)

Härigenom föreskrivs följande.

Tidpunkt för ikraftträdande

1 § Elmarknadslagen (2026:000) träder i kraft den 1 juli 2027 i fråga om 11 kap. 26–33 §§ och 12 kap. 4–6 §§ och i övrigt den 1 januari 2027.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Ellagen upphävs

2 § Genom denna lag upphävs ellagen (1997:857).

Ord och uttryck i lagen

3 § Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elmarknadslagen (2026:000).

Beslut som har meddelats enligt den upphävda lagen

4 § Beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande.

Avtal om stödtjänster

5 § Bestämmelsen i 3 kap. 12 § första stycket elmarknadslagen (2026:000) tillämpas inte på sådana avtal om stödtjänster som den systemansvariga har ingått under tiden från det att en ansökan om metodprövning enligt 3 kap. 7 § första stycket i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 maj 2023, har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2022.

Anslutningsavgifter när staten har finansierat åtgärder för att öka elnätets kapacitet

6 § Bestämmelserna i 4 kap. 10 § andra stycket i den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande för sådana åtgärder som avses i det stycket och som staten har finansierat enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

Intäktsram för elnätsverksamhet

7 § För en intäktsram som har bestämts före den 1 januari 2019 gäller 5 kap. 6–9 §§ i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 december 2018, i stället för 9 kap. 8 och 9 §§ elmarknadslagen (2026:000).

8 § För en intäktsram som har bestämts under åren 2019–2026 gäller 5 kap. 1, 7, 9, 11 och 12 a §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i stället för 9 kap 8 och 9 §§ elmarknadslagen (2026:000).

9 § För en intäktsram som har bestämts före den 1 juli 2022 tillämpas inte 9 kap. 9 § första stycket 2 elmarknadslagen (2026:000).

10 § Den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande för en sådan omprövning enligt 5 kap. 12 eller 13 § i den upphävda lagen, i dess lydelse den 31 december 2018, som har inletts före den tidpunkten.

11 § Om intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med tillämpning av 5 kap. 20 § i den upphävda ellagen (1997:857), i dess lydelse den 31 december 2018, ska den ökningen inte beaktas vid tillämpningen av 9 kap. 23 § elmarknadslagen (2026:000).

12 § När det gäller en nätverksamhet, som i fråga om tillsynsperioden 2020–2023 har ett särskilt investeringsutrymme enligt lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet, ska 9 kap. 23 § första stycket elmarknadslagen (2026:000) inte tillämpas i fråga om ett underskott i förhållande till intäktsramen för den tillsynsperioden och 9 kap. 23 § andra stycket samma lag inte tillämpas vid avstämning mot intäktsramen.

Prövning av tvister

13 § Allmän domstol får pröva ett mål som har inletts före den 1 juli 2022 trots 2 kap. 15 §, 6 kap. 17 § och 10 kap. 10 § elmarknadslagen (2026:000).

Balansansvar för aggregeringstjänster

14 § Bestämmelserna i 11 kap. 3, 13 och 15 §§ elmarknadslagen (2026:000) ska inte tillämpas i fråga om aggregeringstjänster som tillhandahålls i en leveranspunkt innan nätmyndigheten för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal enligt 11 kap. 5 § samma lag när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

Anvisning av elleverantör när ett balansansvar har upphört

15 § Under tiden till och med den 30 juni 2027 ska 16–20 §§ tillämpas, om en elleverantör har förlorat sitt balansansvar.

16 § Om den systemansvariga inte har tagit emot ett meddelande från elleverantören om vem som är ny balansansvarig part i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 11 kap. 22 § elmarknadslagen (2026:000) har löpt ut, ska den systemansvariga dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot den systemansvariga ha åtagit sig att leverera el till elanvändare eller ta emot el från elproducenter som saknar en elleverantör.

17 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 11 kap. 22 § elmarknadslagen (2026:000) eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 11 kap. 23 § andra stycket samma lag, ska den systemansvariga så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot den systemansvariga ha åtagit sig att leverera el till elanvändarna eller ta emot el från elproducenterna.

18 § Den systemansvariga ska så snart som möjligt informera

1. elanvändarna och elproducenterna om den elleverantör som har anvisats enligt 16 eller 17 §, och
2. elanvändarna om bestämmelserna i elmarknadslagen (2026:000) om byte av elleverantör.

19 § En elleverantör som har anvisats enligt 16 eller 17 § ska så snart som möjligt informera

1. elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen, och
2. elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el.

20 § Om en systemansvarig enligt 16 eller 17 § anvisar en elleverantör, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig part åtagit sig från och med dagen för anvisningen.

Leverans av el om leveransavtal saknas

21 § Under tiden till och med den 30 juni 2027 ska den systemansvariga anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Den systemansvariga ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot den systemansvariga att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan den systemansvariga och elleverantören.

22 § Den systemansvariga ska utan dröjsmål informera elanvändaren om

1. vilken elleverantör som har anvisats enligt 21 §,
2. innebörden av en sådan anvisning,
3. hur elleverantören har valts ut, och
4. bestämmelserna i elmarknadslagen (2026:000) om byte av elleverantör.

23 § En elleverantör som har anvisats enligt 21 § ska utan dröjsmål informera elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt det anvisade avtalet. I meddelandet ska det anges att avtalet är anvisat.

24 § Ett anvisat elavtal får inte ha

1. en längre uppsägningstid än 14 dagar, eller
2. dynamiskt elpris.

Elanvändare som har ett anvisat elavtal

25 § I fråga om leveranser till en elanvändare som har ett anvisat elavtal vid utgången av juni 2027 ska elleverantören från och med den 1 juli 2027 tillämpa villkoren i ett avtal som finns i det utbud som elleverantören erbjuder och marknadsför. Priset per förbrukad kilowattimme får inte vara bestämt för en viss tidsperiod. Avtalet får inte ha en längre uppsägningstid än 14 dagar.

26 § Elleverantören ska så snart som möjligt efter utgången av juni 2027 informera en sådan elanvändare som avses i 25 § om

1. att systemet med anvisade elavtal har avvecklats,
2. de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar från och med den 1 juli 2027,
3. vilka olika avtal som elleverantören erbjuder samt uppgifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalen, och
4. var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta information om priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare.

Uppgifter i avtal mellan en elleverantör och en elanvändare

27 § Den upphävda ellagen (1997:857) gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla, om avtalet är tidsbegränsat och har träffats före den 1 juni 2023.

Domstolarnas sammansättning i vissa mål

28 § Bestämmelserna i 21 kap. 2–4 §§ elmarknadslagen (2026:000) tillämpas inte i mål som har inletts hos en allmän förvaltningsdomstol före ikraftträdandet.

Tillsyn

29 § Bestämmelserna om tillsyn i 18 kap. elmarknadslagen (2026:000) tillämpas även i fråga om denna lag.

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om tillstånd att bygga eller använda en starkströmsledning (nätkoncession) och om elektriska ledningar som dras fram inom området för väg, järnväg, tunnelbana, spårväg eller vattentrafikled.

2 § Lagen är indelad i följande kapitel:
– 1 kap. Inledande bestämmelser,
– 2 kap. Krav på nätkoncession,
– 3 kap. Ny nätkoncession,
– 4 kap. Nätkoncessionens omfattning, villkor och giltighetstid,
– 5 kap. Omprövning och ändring av nätkoncessioner,
– 6 kap. Sammanläggning, delning, överlåtelse och återkallelse av nätkoncessioner,
– 7 kap. Återställningsåtgärder,
– 8 kap. Undersökningsarbeten,
– 9 kap. Ledningar vid trafikleder,
– 10 kap. Delgivning och kungörelse,
– 11 kap. Tillsyn,
– 12 kap. Straff,
– 13 kap. Överklagande.

Ord och uttryck i lagen

3 § I lagen avses med

anläggning: en anläggning för transport av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den,

nätkoncession: ett tillstånd att bygga eller använda en starkströmsledning,

nätkoncession för linje: en nätkoncession som avser en ledning med en i huvudsak bestämd sträckning,

nätkoncession för område: en nätkoncession som avser ett ledningsnät inom ett visst område,

nätmyndigheten: den myndighet som avses i 1 kap. 6 § elmarknadslagen (2026:000),

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för transport av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för transporten,

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/171.

starkströmsledning: en elektrisk ledning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,

överföringssystem: ett system för transport av el genom ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

4 § Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

Prövningsmyndighet

5 § Nätmyndigheten prövar frågor enligt denna lag.

Regeringen ska dock pröva

1. ett ärende som avser en utlandsförbindelse, om inte något annat anges,
2. ett ärende om att bevilja nätkoncession, om det i ärendet finns en fråga om tillstånd till expropriation som ska prövas av regeringen, och
3. en sådan fråga om nätkoncession som har betydelse för försvaret, om Försvarsmakten har begärt att regeringen ska pröva frågan och regeringen beslutar att förbehålla sig prövningen.

2 kap. Krav på nätkoncession

Det grundläggande kravet på nätkoncession

1 § En starkströmsledning får inte byggas eller användas utan en nätkoncession för linje eller en nätkoncession för område.

Till byggandet av en ledning räknas även schaktning, skogsavverkning eller liknande åtgärder för att bereda plats för ledningen, dock inte åtgärder som utförs enbart för att avgöra var och hur ledningen ska byggas eller för att undersöka vilken påverkan verksamheten får på miljön.

När en transformator- eller kopplingsstation får börja byggas

2 § Det får inte börja byggas en transformator- eller kopplingsstation som ska anslutas till en eller flera nya ledningar för vilka det krävs nätkoncession för linje förrän det finns nätkoncession för byggandet av minst en av de nya ledningarna.

Undantag från kravet på nätkoncession

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession enligt 1 § och förbudet att börja bygga enligt 2 § i fråga om vissa slag av ledningar eller stationer eller i fråga om ledningar eller stationer inom vissa områden. En sådan föreskrift får dock inte avse utlandsförbindelser.

4 § Nätmyndigheten ska i det enskilda fallet ge ett bindande besked i frågan om huruvida en starkströmsledning omfattas av undantag enligt föreskrifter som avses i 3 §, om ett sådant besked begärs av

1. den som avser att bygga eller använder ledningen, eller
2. innehavaren av nätkoncessionen för det område där ledningen finns eller är avsedd att finnas.

5 § Prövningsmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från kravet på nätkoncession enligt 1 § för en ledning som var i bruk den 1 januari 1998. En sådan dispens ska avse en bestämd tid, som får förlängas.

6 § Prövningsmyndigheten får, om det finns särskilda skäl, medge att

1. en starkströmsledning eller en transformator- eller kopplingsstation byggs innan det finns en nätkoncession, och
2. starkströmsledningen, när den är färdig att tas i bruk, används i avvaktan på att koncessionsfrågan slutligt avgörs, dock under högst tre år.

7 § Prövningsmyndigheten får besluta att ett beslut om nätkoncession för linje eller ett medgivande enligt 6 § ska gälla omedelbart, om byggandet och driften av anläggningen har liten betydelse för motstående intressen.

Ledning som byggs och används med stöd av någon annans nätkoncession för område

8 § Den som bedriver nätverksamhet får bygga och använda starkströmsledningar med stöd av en nätkoncession för område som innehas av någon annan, om nätkoncessionshavaren medger det och nätkoncessionen inte har någon lägsta tillåtna spänning.

3 kap. Ny nätkoncession

Förutsättningar för nätkoncession

1 § En nätkoncession får endast beviljas om anläggningen är lämplig från allmän synpunkt.

2 § Vid prövning av en nätkoncession för linje ska en anläggning anses vara lämplig från allmän synpunkt, om

1. ledningen behövs för

a) att uppfylla skyldigheter enligt denna lag eller krav som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,

b) en säker och tillräcklig elförsörjning,

c) ökad nätkapacitet som bedöms vara samhällsekonomiskt lönsam, eller

d) att tillgodose ett annat angeläget allmänt intresse, och

2. ledningen har en ändamålsenlig placering i nätet och en ändamålsenlig teknisk utformning i fråga om lik- eller växelström samt spänning.

En anläggning som uppfyller villkoren i första stycket ska dock inte anses vara lämplig från allmän synpunkt om synnerliga skäl talar emot det.

3 § En nätkoncession för linje får endast om det finns särskilda skäl beviljas för en ledning som är avsedd för spänning som inte överstiger högsta tillåtna spänning för de koncessionsområden utan en lägsta tillåtna spänning som berörs av ledningen.

4 § En nätkoncession för linje får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock små avvikelser göras.

5 § En nätkoncession för område får beviljas endast om området

1. är en lämplig enhet med hänsyn till nätverksamheten, och
2. inte till någon del sammanfaller både geografiskt och i fråga om spänningen med ett annat koncessionsområde.

6 § En nätkoncession får endast beviljas om nätkoncessionshavaren från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. En nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom koncessionsområdet.

Endast den som innehar ett överföringssystem eller en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande får beviljas en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade transporten av el till och från utlandet.

Tillämpning av miljöbalken

7 § Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 § miljöbalken, som ska göras tillgängligt enligt 6 kap. 26 a § och som inte får överklagas särskilt enligt 6 kap. 27 §, efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,
2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och
3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Trots första och andra styckena behöver frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession. Om det i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, behöver det inte finnas någon särskild miljökonsekvensbeskrivning i koncessionsärendet.

Valet av teknik för ledningar som kräver nätkoncession för linje

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilka förutsättningar som ska gälla vid prövning av en nätkoncession för linje för valet mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel.

Ansökan om en nätkoncession med anledning av en återkallelse

9 § Prövningen av en ansökan om nätkoncession med anledning av en återkallelse av en nätkoncession enligt 6 kap. 6 § 3 eller 4 ska endast avse att sökanden uppfyller kraven i 6 §.

4 kap. Nätkoncessionens omfattning, villkor och giltighetstid

Spänningsnivåer för ett koncessionsområde

1 § I ett beslut om nätkoncession för område ska en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges. En lägsta tillåtna spänning får anges, om sökanden begär det.

När en spänning bestäms ska särskild hänsyn tas till

1. den spänning som det går att förutse behövs för att driva ledningsnätet,
2. inverkan på miljön vid en framtida utbyggnad av nätet,
3. säkerställandet av en samhällsekonomiskt motiverad utbyggnad av nätet, och
4. konsekvenserna för berörda kunder och nätkoncessionshavare.

Koncessionsvillkor

2 § En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt.

Koncessionen ska också förenas med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande

1. som behövs av säkerhetsskäl,
2. som behövs för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser, eller
3. som av något annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Ställande av säkerhet

3 § En nätkoncessions giltighet får göras beroende av att nätkoncessionshavaren ställer säkerhet för kostnaderna för att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och att vidta andra åtgärder för återställning. Staten, kommuner, regioner och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

I fråga om kraven på säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten ska prövas av den myndighet som prövar frågan om nätkoncession och förvaras av länsstyrelsen.

Prövningsmyndigheten får besluta om ytterligare säkerhet, om det kan antas att den ställda säkerheten inte längre är tillräcklig.

En nätkoncessions giltighetstid

4 § En nätkoncession gäller tills vidare.

En nätkoncession för linje får begränsas till att gälla för en viss tid, om sökanden begär det eller om det annars finns särskilda skäl. Giltighetstiden får i ett sådant fall vara längst femton år.

Giltighetstiden för en nätkoncession för linje som beviljas med anledning av en återkallelse enligt 6 kap. 6 § 3 eller 4 får inte bestämmas till längre tid än den återkallade nätkoncessionens återstående giltighetstid.

5 § Giltighetstiden för en nätkoncession för linje, som har beviljats för en viss tid enligt 4 § andra stycket, får förlängas på ansökan av nätkoncessionshavaren.

Giltighetstiden får förlängas med högst femton år i taget. Det får dock beslutas att nätkoncessionen ska gälla tills vidare, om sökanden begär det.

Vid en förlängning får koncessionsvillkoren ändras eller upphävas och koncessionen förenas med nya villkor.

6 § En ansökan om förlängd giltighetstid för en nätkoncession för linje ska göras senast två år före giltighetstidens utgång.

Nätkoncessionen gäller till dess en ansökan om förlängd giltighetstid har prövats slutligt.

7 § Vid prövningen av en ansökan om förlängd giltighetstid ska 3 kap. 1–4 och 6–8 §§ tillämpas. Koncessionen ska även förenas med sådana villkor som avses i 2 §.

8 § Om en ansökan enligt 5 § avslås eller avvisas, får prövningsmyndigheten besluta att nätkoncessionen ska fortsätta att gälla under den tid som behövs för att ledningen ska kunna tas ur bruk utan att det påverkar elförsörjningen. Endast om det finns särskilda skäl får tiden bestämmas till mer än fem år från dagen för beslutet.

9 § En tidsbegränsad nätkoncession för linje får förlängas på oförändrade villkor i sammanlagt högst fem år (tillfällig förlängning), om det finns särskilda skäl och nätkoncessionshavaren ansöker om det.

Ett ärende om tillfällig förlängning får avgöras utan att någon annan än sökanden har fått tillfälle att yttra sig. I ett sådant ärende ska inte 3 kap. 1–4 och 6–8 §§ och 4 kap. 2 § tillämpas.

Innehav av en utlandsförbindelse

10 § Endast den som innehar ett överföringssystem eller en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande får inneha en nätkoncession för en utlandsförbindelse. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade transporten av el till och från utlandet.

Färdigställande av en ledning

11 § Den som har en nätkoncession för linje ska ha färdigställt den ledning som nätkoncessionen avser senast fem år efter det att koncessionsbeslutet fick laga kraft.

Tiden för färdigställande får förlängas med en viss tid, om nätkoncessionshavaren ansöker om det. Endast om det finns särskilda skäl får tiden förlängas mer än en gång.

12 § Den som har en nätkoncession för linje ska redovisa till nätmyndigheten i vilken utsträckning ledningen är färdigställd senast tre månader innan tiden för färdigställande enligt 11 § löper ut.

13 § Den som har en nätkoncession för område ska anmäla varje ledning med en högre spänning än 20 kilovolt som nätkoncessionshavaren har byggt inom området till nätmyndigheten. Anmälan ska göras senast sex månader efter det att ledningen färdigställts.

Rätt att ta en ledning ur bruk

14 § Nätkoncessionshavaren får tillfälligt ta en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje ur bruk. Ledningen får inte vara ur bruk under en sammanhängande period som är längre än tre år utan prövningsmyndighetens tillstånd.

15 § Tillstånd till att ta en ledning ur bruk under en sammanhängande period som är längre än tre år ska beviljas för en viss tid. Ett tillstånd får inte beviljas, om det är olämpligt från elförsörjningssynpunkt.

5 kap. Omprövning och ändring av nätkoncessioner

Omprövning av en nätkoncession för linje

1 § En nätkoncession för linje som gäller tills vidare får omprövas i fråga om ledningens sträckning, tillåtna spänning och villkor.

En omprövning får göras först fyrtio år efter det att nätkoncessionen beviljades. Om nätkoncessionen gäller tills vidare efter ett beslut enligt 4 kap. 5 §, ska tiden dock räknas från dagen för det beslutet.

Trots andra stycket får en omprövning göras om nätkoncessionen avser en mindre del av en ledning, som tekniskt och funktionellt är en enhet, och den nätkoncession som avser huvuddelen av ledningen ska omprövas.

2 § Nätmyndigheten får besluta att en omprövning enligt 1 § ska inledas efter ansökan av nätkoncessionshavaren eller av en kommun eller en länsstyrelse som berörs av nätkoncessionen. Nätmyndigheten får också på eget initiativ besluta att en omprövning ska inledas.

3 § En omprövning enligt 1 § ska inledas, om

1. en omprövning är motiverad med hänsyn till de intressen som anges i 2–4 kap. miljöbalken eller något annat angeläget allmänt intresse, eller
2. nätkoncessionshavaren har ansökt om det och en omprövning är motiverad för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv drift av nätverksamheten.

4 § En omprövning enligt 1 § ska avse att

1. anläggningen är lämplig från allmän synpunkt,
2. ledningen är avsedd för en sådan spänning som anges i 3 kap. 3 §,
3. nätkoncessionen uppfyller kravet i 3 kap. 4 §, och
4. nätkoncessionen är förenad med sådana villkor som behövs enligt 4 kap. 2 §.

5 § Vid en omprövning enligt 1 § ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För den nätkoncession som ska omprövas ska

1. frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 § miljöbalken, som ska göras tillgängligt enligt 6 kap. 26 a § och som inte får överklagas särskilt enligt 6 kap. 27 §, efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Vid omprövningen ska också föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 8 § tillämpas.

6 § Nätkoncessionshavaren ska tillhandahålla den utredning som behövs för en omprövning enligt 1 §.

Nätmyndigheten får förelägga nätkoncessionshavaren att lämna in den utredning som behövs. Ett föreläggande får förenas med vite.

7 § Efter en omprövning enligt 1 § får en sådan omprövning göras på nytt först fyrtio år efter det att det tidigare omprövningsärendet avgjordes slutligt.

Ändring av en nätkoncession för linje på ansökan av nätkoncessionshavaren

8 § Prövningsmyndigheten får på ansökan av nätkoncessionshavaren ändra en nätkoncession för linje i fråga om ledningens sträckning, utförande eller tillåtna spänning, om ändringen är förenlig med förutsättningarna för att bevilja nätkoncession enligt 3 kap. 1–4 §§.

Vid en ändring får koncessionsvillkoren ändras eller upphävas och koncessionen förenas med nya villkor.

Vid prövningen av en ansökan ska 3 kap. 7 §, 4 kap. 2 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 8 § tillämpas.

9 § Prövningsmyndigheten får på ansökan av nätkoncessionshavaren, ändra en nätkoncession för linje när det gäller ledningens sträckning eller utförande utan att göra en sådan prövning som anges i 8 §, om

1. ändringen inte påverkar ledningens sträckning eller funktion på något väsentligt sätt,

2. samtliga berörda sakägare har medgett att ändringen görs, och

3. sökanden har tagit nödvändiga miljöhänsyn.

Ändring av koncessionsvillkor på ansökan av nätkoncessionshavaren

10 § Koncessionsvillkor får ändras eller upphävas efter ansökan av nätkoncessionshavaren.

Omprövning av villkor för en nätkoncession för område

11 § Villkoren för en nätkoncession för område får även utan ansökan omprövas sedan tjugofem år förflutit sedan villkor senast beslutades. Nätkoncessionen får då förenas med nya villkor.

Ändring av gränserna för en nätkoncession för område

12 § Gränserna för en nätkoncession för område får ändras av nätmyndigheten, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för nätkoncessionshavaren.

I 9 kap. 29 § elmarknadslagen (2026:000) finns det bestämmelser om fördelning av intäktsramen vid ändring av koncessionsgränser.

6 kap. Sammanläggning, delning, överlåtelse och återkallelse av nätkoncessioner

Sammanläggning av nätkoncessioner

1 § Flera nätkoncessioner får på ansökan av nätkoncessionshavaren läggas samman till en ny nätkoncession, om nätkoncessionerna

1. är av samma slag,
2. har samma högsta och, i förekommande fall, lägsta tillåtna spänning,
3. redovisas samlat, och
4. tekniskt och funktionellt avser samma ledning eller ledningsnät.

Nätkoncessioner för linje får inte läggas samman till en nätkoncession för område.

Vid en sammanläggning får koncessionsvillkor ändras eller upphävas och den nya nätkoncessionen förenas med nya villkor enligt 4 kap. 2 §.

2 § Om flera nätkoncessioner för linje har lagts samman enligt 1 §, får den nya nätkoncessionen omprövas för första gången enligt 5 kap. 1 § första stycket när någon av de nätkoncessioner som omfattas av sammanläggningen hade fått omprövas, om sammanläggningen inte hade genomförts.

Delning av en nätkoncession

3 § En nätkoncession för linje får på ansökan av nätkoncessionshavaren delas upp i flera nätkoncessioner för linje, om var och en av de nya nätkoncessionerna tekniskt och funktionellt utgör en lämplig enhet.

Vid en delning får koncessionsvillkor ändras eller upphävas och de nya nätkoncessionerna förenas med nya villkor enligt 4 kap. 2 §.

4 § En nätkoncession som tillkommit genom delning enligt 3 § får omprövas för första gången enligt 5 kap. 1 § första stycket när den nätkoncession som delats hade fått omprövas, om delningen inte hade genomförts.

Överlåtelse av en nätkoncession

5 § En nätkoncession får inte överlåtas utan tillstånd.

Tillstånd till en överlåtelse av en nätkoncession får beviljas endast om överlåtelsen sker till någon som uppfyller de krav som ställs på en nätkoncessionshavare enligt 3 kap. 6 §.

Om en intäktsram vid överlåtelsen ska fördelas enligt 9 kap. 26 § andra stycket elmarknadslagen (2026:000), får tillstånd till överlåtelse lämnas endast om fördelningen har godkänts enligt 9 kap. 27 § första stycket elmarknadslagen.

Återkallelse av en nätkoncession

6 § En nätkoncession ska återkallas helt eller delvis, om

1. en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av koncessionen inte längre behövs för en säker elförsörjning,
2. koncessionen inte längre behövs för att bygga eller använda den ledning som omfattas av koncessionen,
3. staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som omfattas av koncessionen, eller
4. koncessionen avser en utlandsförbindelse och nätkoncessionshavaren inte längre innehar ett överföringssystem eller är en juridisk person där en innehavare av ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande.

7 § En nätkoncession för linje får återkallas helt eller delvis, om nätkoncessionshavaren inte har färdigställt en ledning i rätt tid enligt 4 kap. 11 §.

7 kap. Återställningsåtgärder

Återställning när en nätkoncession upphör eller ändras

1 § En nätkoncessionshavare ska ta bort en ledning med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning i den utsträckning som ledningen inte längre får användas

1. sedan nätkoncessionen helt eller delvis har upphört att gälla, eller
2. till följd av ett beslut om ändring av nätkoncessionen enligt 5 kap. 8 eller 9 §.

Återställningen ska göras i den utsträckning som behövs från allmän eller enskild synpunkt.

2 § I samband med att en nätkoncession upphör eller ändras ska nätmyndigheten besluta vilka återställningsåtgärder som ska vidtas av nätkoncessionshavaren enligt 1 §.

Återställning när en starkströmsledning byggts utan nätkoncession

3 § Om en starkströmsledning har byggts utan den nätkoncession som behövs för ledningen, får nätmyndigheten förelägga ledningens innehavare att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning, om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

Om återställningsåtgärder inte vidtas

4 § Om en skyldighet enligt 1 eller 3 § inte fullgörs, får nätmyndigheten

1. förelägga den som är skyldig att vidta återställningsåtgärder att fullgöra skyldigheten, eller

2. besluta att sådana åtgärder ska vidtas på den åtgärdsskyldiges bekostnad.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om att åtgärderna ska vidtas på den åtgärdsskyldiges bekostnad får verkställas.

Tillträde till mark för att genomföra återställningsåtgärder

5 § Om någon annans mark behöver tas i anspråk för sådana återställningsåtgärder som avses i 1 eller 3 §, får nätmyndigheten besluta att tillträde till marken ska lämnas under viss tid.

Återställningsåtgärderna ska utföras så att de orsakar så lite skada och intrång som möjligt. En byggnad får uppföras eller en väg byggas endast om markens ägare och den som har nyttjanderätt eller servitut i fråga om marken har samtyckt till det eller nätmyndigheten har lämnat tillstånd till åtgärden. Tillstånd får lämnas endast om återställningsåtgärderna inte kan vidtas utan byggnaden eller vägen.

Ersättning för skada eller intrång

6 § Om återställningsåtgärder som avses i 1 eller 3 § orsakar skada eller intrång, ska den som vidtar åtgärderna betala ersättning för detta.

Talan om ersättning väcks vid den mark- och miljödomstol inom vars område hela eller större delen av marken ligger.

8 kap. Undersökningsarbeten

Tillträde till mark för undersökning

1 § Nätmyndigheten får besluta att den som avser att ansöka om nätkoncession eller att bygga en starkströmsledning med stöd av en beviljad nätkoncession ska få tillträde till någon annans mark under viss tid för att kunna göra de undersökningsarbeten som behövs för att precisera ledningens sträckning eller avgöra hur byggandet och driften av ledningen påverkar miljön.

Nätmyndigheten får förlänga tiden för tillståndet, om sökanden begär det.

Undersökningens genomförande

2 § En undersökning enligt 1 § ska genomföras så att den orsakar så lite skada och intrång som möjligt.

Den som genomför en undersökning får enbart skada eller fälla träd eller buskar i en trädgård, park eller liknande plantering med fastighetsägarens samtycke.

3 § Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för att åtgärder enligt 1 § ska kunna genomföras.

Ersättning för skada eller intrång

4 § Om en undersökning enligt 1 § orsakar skada eller intrång, ska den som genomför undersökningen betala ersättning för detta.

I mål om ersättning ska expropriationslagen (1972:719) tillämpas.

5 § Nätmyndigheten får kräva att den som ska genomföra en undersökning enligt 1 § ställer säkerhet för framtida ersättningsanspråk innan undersökningen påbörjas.

Staten, kommuner, regioner och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

Undersökning innan beslutet om tillträde har fått laga kraft

6 § Nätmyndigheten får besluta att en undersökning enligt 1 § får påbörjas innan beslutet om tillträde har fått laga kraft, om den som ska genomföra undersökningen

1. har ställt säkerhet för framtida ersättningsanspråk, eller
2. är staten, en kommun, en region eller ett kommunalförbund.

9 kap. Ledningar vid trafikleder

Åtgärder vid ändring av en trafikled

1 § Innehavaren av en elektrisk ledning som har dragits fram inom området för en befintlig allmän väg, enskild väg som hålls öppen för trafik, järnväg, tunnelbana eller spårväg eller kanal eller annan sådan vattentrafikled (trafikled) ska vid en ändring av trafikleden

1. åtgärda ledningen på det sätt som behövs för att ändringen av trafikleden ska kunna genomföras, och
2. svara för kostnaderna för dessa åtgärder.

2 § Om syftet med en ledning är att transportera el för belysning av en allmän väg, ska väghållaren ersätta ledningens innehavare för de kostnader som avses i 1 §. Om ledningen även har något annat ändamål, ska ersättningen bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

3 § Om en ledning har åtgärdats i ett fall som avses i 1 § där ledningen korsar en trafikled, ska den som förvaltar trafikleden ersätta ledningens innehavare för kostnaderna för andra åtgärder än flyttning av stolpe, stag eller liknande anordningar inom trafikledens område.

Kostnader för underhållet av en trafikled

4 § Om en elektrisk ledning som har dragits fram inom ett område för en befintlig trafikled medför ökade kostnader för trafikledens underhåll, ska innehavaren av ledningen ersätta dessa ökade kostnader.

Arbete på en ledning som är belägen inom ett område för en trafikled

5 § Om arbete på en ledning som är belägen inom ett område för någon annan trafikled än allmän väg kan inverka på trafiksäkerheten eller om arbetet medför större ingrepp i trafikleden, ska det utföras efter anvisningar av den som förvaltar trafikleden eller genom att förvaltaren ser till att det blir gjort. Ledningens innehavare svarar för kostnaderna för arbetet, om inte något annat följer av 3 §.

I fråga om arbete med en ledning inom ett område för allmän väg gäller särskilda bestämmelser.

Skador som orsakas den som förvaltar järnvägsinfrastruktur eller utför järnvägstrafik

6 § Innehavaren av en starkströmsledning inom ett område för järnväg ska ersätta den som förvaltar järnvägsinfrastrukturen eller utför järnvägstrafik för kostnader eller skador som denne drabbas av genom att ledningen dras fram, används eller underhålls.

10 kap. Delgivning och kungörelse

1 § Nätmyndighetens beslut i en fråga om nätkoncession ska delges sökanden och de sakägare som har yttrat sig i ärendet.

2 § Nätmyndigheten ska genom ett meddelande i Post- och Inrikes Tidningar kungöra ett beslut

1. att bevilja nätkoncession,
2. att medge byggande eller användning enligt 2 kap. 6 §,
3. att förlänga en nätkoncessions giltighetstid enligt 4 kap. 5, 8 eller 9 §,
4. om vad som ska gälla för en nätkoncession efter en omprövning enligt 5 kap. 1 §,
5. att ändra en nätkoncession enligt 5 kap. 8 eller 9 §,
6. att ändra eller upphäva ett koncessionsvillkor enligt 5 kap. 10 eller 11 §,
7. att lägga samman nätkoncessioner enligt 6 kap. 1 §, och
8. att dela upp en nätkoncession enligt 6 kap. 3 §.

Beslutets huvudsakliga innehåll och var beslutet hålls tillgängligt ska anges i meddelandet.

3 § Nätmyndigheten ska senast den dag som ett meddelande kungörs enligt 2 § skicka meddelandet till de kända sakägare som inte ska delges beslutet enligt 1 §.

11 kap. Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs.

2 § Nätmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

3 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag och de föreskrifter och villkor som har meddelats i anslutning till lagen ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart, om det avser skyldigheten att lämna upplysningar och handlingar enligt 2 §.

12 kap. Straff

1 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 2 §, eller
2. bryter mot villkor som har meddelats med stöd av 4 kap. 2 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 kap. 14 §.

Om gärningen är ringa utgör den inte brott.

2 § Ansvar enligt denna lag ska inte dömas ut om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

3 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet.

13 kap Överklagande

Överklagande till regeringen

1 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas till regeringen:

1. beslut enligt 2 kap. 1, 4–7 §§, 4 kap. 5, 8, 9, 11 och 15 §§, 5 kap. 1, 8–10 §§ och 6 kap. 1, 3 och 5 §§, om ärendet avser en ledning som ingår i ett överföringssystem,
2. beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 5 kap. 2 §, om ärendet avser en ledning som ingår i ett överföringssystem eller avser en utlandsförbindelse, och
3. beslut i frågor om tillträde till mark enligt 8 kap. 1 och 6 §§.

Överklagande till mark- och miljödomstol

2 § Andra beslut av nätmyndigheten enligt denna lag än de som anges i 1 § får överklagas till mark- och miljödomstol.

Beslut enligt 5 kap. 2 § att inleda en omprövning får dock inte överklagas.

Miljöorganisationers rätt att överklaga

3 § En sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga nätmyndighetens beslut enligt 2 kap. 1 och 4–7 §§, 4 kap. 5, 9, 11 och 15 §§ och 5 kap. 1 och 8–11 §§ och beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 5 kap. 2 §.

Hur beslut överklagas

4 § Bestämmelser om hur beslut överklagas och överklagandetiden finns i 43 och 44 §§ förvaltningslagen (2017:900).

När det gäller sådana beslut som ska kungöras enligt 10 kap. 2 § räknas dock tiden för överklagande, för den som inte ska delges beslutet enligt 10 kap. 1 §, från den dag som infaller en vecka efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar.

Den som vill överklaga ett beslut med stöd av 3 § ska göra det innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och övriga sakägare.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Bestämmelserna i 5 b § i den upphävda lagen (1902:71 s. 1) innefattande vissa bestämmelser för elektriska anläggningar ska fortfarande gälla för ledningar som före den 1 januari 1998 har dragits fram efter expropriation. Det som i den paragrafen sägs om fastighetsdomstol ska i stället gälla mark- och miljödomstol.

3. Om en ledning har dragits fram före den 1 juli 1982 ska 7 kap. 1 § tillämpas endast om

a) ledningen var i bruk den 1 juli 1982 eller togs i bruk därefter och återställningsåtgärderna behövs från allmän synpunkt, eller

b) ledningen inte längre får användas till följd av ett beslut om ändring av nätkoncessionen enligt 5 kap. 8 eller 9 §.

4. Om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 1999, ska ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. i den upphävda ellagen (1997:857) i dess ursprungliga lydelse. Bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i miljöbalken ska dock tillämpas.

5. Den som före den 1 januari 1998 har beviljats nätkoncession för en utlandsförbindelse och inte innehar ett överföringssystem eller är en juridisk person där en som innehar ett överföringssystem har ett bestämmande inflytande får inneha nätkoncessionen trots 4 kap. 10 §. I fråga om en sådan nätkoncession tillämpas inte 6 kap. 6 § 4.

6. En nätkoncession som gällde den 1 juni 2013 ska gälla tills vidare. En nätkoncession för linje som har meddelats före den 1 juni 2013 ska dock anses vara en sådan nätkoncession för linje som enligt 4 kap. 4 § gäller för en viss tid, om den senast bestämda giltighetstiden är kortare än tjugofem år eller nätkoncessionshavaren före nämnda dag har ansökt om att giltighetstiden ska förlängas med en kortare tid än fyrtio år. Trots 4 kap. 4 § andra stycket gäller den giltighetstid som redan har bestämts.

7. En ansökan, som har lämnats in före den 1 juni 2013, om förlängning av giltighetstiden för en nätkoncession för linje med fyrtio år ska prövas i sak, om nätkoncessionshavaren har begärt det före utgången av november 2013. Ansökan ska i sådant fall prövas som en ansökan enligt 4 kap. 5 § om att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

8. Ett beslut enligt 2 kap. 14 § i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 maj 2013 att förlänga giltighetstiden för en nätkoncession för linje med tjugofem år eller mer ska vid tillämpningen av 5 kap. 1 § jämställas med ett beslut att bevilja nätkoncession.

9. Om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 2018, ska ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. 8 a och

15 g §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 december 2017. Dessa bestämmelser gäller också i fråga om beslut att en verksamhet eller åtgärd inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan som har meddelats före den 1 januari 2018 och i fråga om samråd som har skett före den dagen.

10. När mål och ärenden som har inletts före den 1 juli 2024 prövas ska bestämmelsen i 3 kap. 2 § om vad som krävs för att en anläggning ska vara lämplig från allmän synpunkt inte tillämpas.

11. Av 4 § lagen om införande av elmarknadslagen (2026:000) framgår att beslut som har meddelats enligt den upphävda ellagen (1997:857) fortfarande gäller.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 11 a och 16 §§ miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	
11 a §[1]	
Inom ett biotopskyddsområde enligt 11 § första stycket 1 gäller förbuden i 11 § andra stycket inte	
1. byggande av allmän väg eller järnväg enligt en fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en fastställd järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, eller	
2. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *ellagen (1997:857).*	2. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
16 §[2]	
Förbuden i 15 § gäller inte	
1. en byggnad, anläggning, anordning eller åtgärd som inte är avsedd att tillgodose bostadsändamål, om	
a) den behövs för en förvärvsverksamhet inom jordbruk, fiske, vattenbruk, skogsbruk eller renskötsel som är avsedd att bedrivas varaktigt, och	
b) den för sin funktion, eller för att uppnå ett funktionellt samband med en befintlig byggnad, anläggning eller anordning som används eller är avsedd att användas i verksamheten, måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet,	
2. verksamheter eller åtgärder som har tillåtits av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § eller som omfattas av ett tillstånd enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken,	
3. byggande av allmän väg eller järnväg enligt en fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en fastställd järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, eller	
4. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *ellagen (1997:857).*	4. byggande och underhåll av en starkströmsledning enligt en nätkoncession för linje enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2024:421.
[2] Senaste lydelse 2025:512.

Förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

2 §[1]

Säkerhet behöver inte ställas i

1. mål som handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
2. mål och ärenden vid mark- och miljödomstol enligt

– jordabalken,

– 21 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken som är ansökningsmål eller 21 kap. 1 § första stycket 5 miljöbalken som avser ersättning vid ingripande av det allmänna,

– lagen (1933:269) om ägofred,

– lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m.m.,

– fastighetsbildningslagen (1970:988),

– rennäringslagen (1971:437),

– väglagen (1971:948),

– lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering,

– lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning,

– expropriationslagen (1972:719),

– lagen (1973:1084) om avveckling av vissa godmanskap för delägare i skifteslag,

– ledningsrättslagen (1973:1144),

– anläggningslagen (1973:1149),

– lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter,

– bostadsförvaltningslagen (1977:792),

– lagen (1978:160) om vissa rörledningar,

– jordförvärvslagen (1979:230),

– skogsvårdslagen (1979:429),

– lagen (1985:139) om ersättning för intrång i enskild fiskerätt,

– kulturmiljölagen (1988:950),

– minerallagen (1991:45),

– bostadsrättslagen (1991:614),

– lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,

– ellagen (1997:857),	*– lagen (2026:000) om elektriska ledningar,*

– lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar,

[1] Senaste lydelse 2016:992.

– naturgaslagen (2005:403), och
– plan- och bygglagen (2010:900),

3. växelmål och checkmål,

4. mål som har tagits upp efter offentlig stämning, och

5. mål vid förvaltningsdomstol.

Säkerhet behöver inte heller ställas i annat fall om talan väcks genom genstämning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
20 §[2]	
Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter och villkor som meddelats med stöd av lagen utövas av tillsynsmyndigheten.	
För elektriska anläggningar finns särskilda föreskrifter i *ellagen (1997:857).*	För elektriska anläggningar finns särskilda föreskrifter i *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Lagen omtryckt 1996:736.
Senaste lydelse av lagens rubrik 2004:518.
[2] Senaste lydelse 2004:518.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 17 och 17 a §§ och 11 kap. 5 och 7 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
17 §[1]	
Med nätinnehavare avses den som överför elektrisk kraft med stöd av en koncession enligt *2 kap. ellagen (1997:857).*	Med nätinnehavare avses den som överför elektrisk kraft med stöd av en koncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
17 a §[2]	
Med koncessionspliktigt nät avses ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *2 kap. ellagen (1997:857)*.	Med koncessionspliktigt nät avses ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
11 kap.	
5 §[3]	
Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige 1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent), 2. är nätinnehavare, 3. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §, eller 4. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.	
Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte *den myndighet som är* systemansvarig *enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857)*. Införsel av elektrisk kraft till Sverige via ett elnät på Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.	Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte *en sådan* systemansvarig *för överföringssystem som avses i elmarknadslagen (2026:000), om den systemansvariga är en myndighet*. Införsel av elektrisk kraft till Sverige via ett elnät på Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften

[1] Senaste lydelse 2016:1073.
[2] Senaste lydelse 2018:1887.
[3] Senaste lydelse 2020:1045.

blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.

7 §[4]

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, när skattepliktig elektrisk kraft

a) överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, eller

b) förbrukas av den skattskyldige, och

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 4, när elektrisk kraft förs in till Sverige.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av *den myndighet som är* systemansvarig *enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857)*.	Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av *en sådan* systemansvarig *för överföringssystem som avses i elmarknadslagen (2026:000), om den systemansvariga är en myndighet*.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till ett järnvägsfordon om den elektriska kraften omfattas av 18 § första stycket 1.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 inträder inte om skattskyldighet för den elektriska kraften redan har inträtt, utom i fråga om elektrisk kraft som omfattas av rätt till återbetalning enligt 13 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[4] Senaste lydelse 2020:1045.

Förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288)

Härigenom föreskrivs att 1 och 19 §§ elberedskapslagen (1997:288) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag innehåller bestämmelser om skyldighet att vidta beredskapsåtgärder inom elsektorn.	
Bestämmelserna gäller för den som bedriver produktion av el, handel med el eller sådan *överföring* av el som sker med stöd av nätkoncession enligt *2 kap. 1 § ellagen (1997:857)*.	Bestämmelserna gäller för den som bedriver produktion av el, handel med el eller sådan *transport* av el som sker med stöd av nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.
19 §[2]	
Mål enligt 11 kap. miljöbalken om tillstånd till anläggning som omfattas av bestämmelserna i denna lag eller till väsentlig ombyggnad, ändring eller utvidgning av en sådan anläggning får inte avgöras innan prövning har skett enligt denna lag.	
Första stycket tillämpas också beträffande ärende om nätkoncession enligt *ellagen (1997:857)* om anläggningen omfattas av bestämmelser enligt denna lag.	Första stycket tillämpas också beträffande ärende om nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar* om anläggningen omfattas av bestämmelser enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2012:396.
[2] Senaste lydelse 1998:853.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 a och 2 §§ lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa anläggningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
1 a §[1]	
I lagen avses med	
elektrisk anläggning: en starkströmsanläggning för *överföring* av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den,	*elektrisk anläggning*: en starkströmsanläggning för *transport* av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den,
nätföretag: den som ställer en starkströmsledning till förfogande för *överföring* av el för någon annans räkning,	*nätföretag*: den som ställer en starkströmsledning till förfogande för *transport* av el för någon annans räkning,
nätmyndigheten: den myndighet som regeringen enligt *1 kap. 5 § ellagen (1997:857)* har utsett att handlägga de frågor som ligger på nätmyndigheten.	*nätmyndigheten*: den myndighet som regeringen enligt *1 kap. 6 § elmarknadslagen (2026:000)* har utsett att handlägga de frågor som ligger på nätmyndigheten.
2 §[2]	
Om ett nätföretag, som använder en elektrisk anläggning med stöd av en nätkoncession enligt *2 kap. 1 § första stycket ellagen (1997:857)*, i väsentlig *mån* inte fullgör sina skyldigheter enligt *ellagen*, enligt föreskrifter som har *meddelats med stöd av den lagen* eller enligt villkor i nätkoncessionen, *skall* förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.	Om ett nätföretag, som använder en elektrisk anläggning med stöd av en nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*, i väsentlig *utsträckning* inte fullgör sina skyldigheter enligt *elmarknadslagen (2026:000) eller lagen om elektriska ledningar*, enligt föreskrifter som har meddelats *i anslutning till någon av de lagarna* eller enligt villkor i nätkoncessionen, *ska* förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.
Om ett nätföretag använder en elektrisk anläggning utan stöd av nätkoncession, där sådan behövs,	Om ett nätföretag använder en elektrisk anläggning utan stöd av nätkoncession, där *en* sådan be-

[1] Senaste lydelse 2022:597.
[2] Senaste lydelse 2009:844.

skall förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.	hövs, *ska* förvaltningsrätten, efter ansökan av nätmyndigheten, besluta om särskild förvaltning av den elektriska anläggningen.
Ansökan om särskild förvaltning *skall* göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets nätmyndigheten är belägen.	Ansökan om särskild förvaltning *ska* göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets nätmyndigheten är belägen.

Sådana beslut som avses i första och andra styckena får meddelas bara om anläggningen alltjämt behövs för en säker elförsörjning.

Den särskilda förvaltningen *skall* utformas så, att en tillfredsställande förvaltning av den berörda anläggningen kan åstadkommas.	Den särskilda förvaltningen *ska* utformas så, att en tillfredsställande förvaltning av den berörda anläggningen kan åstadkommas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 c § och 5 kap. 2 § naturgaslagen (2005:403) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
2 c §[1]	
Det som anges i 2 b § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.	
Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i *3 kap. 12 §* andra stycket *ellagen (1997:857)* eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.	Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i *4 kap. 1 §* andra stycket *elmarknadslagen (2026:000)* eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.
5 kap.	
2 §[2]	
Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i *7 kap.* 1 § 1 *ellagen (1997:857)*, får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.	Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i *17 kap.* 1 § 1 *elmarknadslagen (2026:000)*, får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2022:598.
[2] Senaste lydelse 2017:747.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el[1] samt 1 kap. 1 och 2 §§, 2 kap. 1 och 2 §§, 3 kap. 5–7 och 9 §§, 4 kap. 2 och 5 §§ och 5 kap. 1 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Lag om certifiering av *transmissionsnätsföretag* för el	**Lag om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem* för el**
	1 kap.
	1 §[2]
I denna lag finns bestämmelser om certifiering av tr*ansmissionsnäts-företag*.	I denna lag finns bestämmelser om certifiering av *systemansvariga för överföringssystem*.
Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 51 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EU:s elmarknadsförordning).	
	2 §[3]
Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i *ellagen (1997:857)*.	Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i *elmarknadslagen (2026:000)*.
Med tredjeland avses ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).	
	2 kap.
	1 §[4]
Ett nätföretag får inte bedriva *överföring* av el för annans räkning genom ett *transmissionsnät* utan certifiering enligt denna lag.	*En systemansvarig* får inte bedriva överföring utan certifiering enligt denna lag.
	Kravet gäller inte i fråga om en sådan systemansvarig för överföringssystem som avses i 4 kap. 25 § elmarknadslagen (2026:000).

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2018:1449.
[2] Senaste lydelse 2022:599.
[3] Senaste lydelse 2022:599.
[4] Senaste lydelse 2018:1449.

2 §[5]

Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva *transmission*, om kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857)* är uppfyllda.	Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva *överföring*, om kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)* är uppfyllda.
I fråga om en person från ett tredjeland, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från ett tredjeland, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.	I fråga om en person från ett tredjeland, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från ett tredjeland, krävs *det* vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

3 kap.

5 §[6]

Ett certifierat transmissionsnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).*	*En certifierad systemansvarig för överföringssystem* ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*.

6 §[7]

Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller

3. om det annars finns anledning att anta att *ett transmissionsnätsföretag* inte uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).*	3. om det annars finns anledning att anta att *en systemansvarig för överföringssystem* inte uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*.

7 §[8]

Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om *transmissionsnätsföretaget* inte längre uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857).*	Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om *den systemansvariga för överföringssystem* inte längre uppfyller kraven i *4 kap. 1* och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000).*

[5] Senaste lydelse 2022:599.
[6] Senaste lydelse 2022:599.
[7] Senaste lydelse 2022:599.
[8] Senaste lydelse 2022:599.

9 §[9]

Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från *ett transmissionsnätsföretag* eller ett företag som producerar eller handlar med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från *en systemansvarig för överföringssystem* eller ett företag som producerar eller handlar med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

4 kap.

2 §[10]

Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i *3 kap. 12 och 30–36 §§ ellagen (1997:857)*, och

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i *4 kap.* 1 och *17–23 §§ elmarknadslagen (2026:000)*, och

2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

5 §[11]

Ett transmissionsnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett tredjeland får kontroll över *transmissionsnätsföretaget* eller *transmissionsnätet*.

En systemansvarig för överföringssystem ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett tredjeland får kontroll över *den systemansvariga* eller *överföringssystemet*.

5 kap.

1 §[12]

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att *transmissionsnätsföretag* följer denna lag.

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att *systemansvariga för överföringssystem* följer denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[9] Senaste lydelse 2018:1449.
[10] Senaste lydelse 2022:599.
[11] Senaste lydelse 2022:599.
[12] Senaste lydelse 2018:1449.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 10 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
10 §	
En innehavare av nätkoncession är skyldig att på begäran av tillsynsmyndigheten lämna uppgifter om den *överföring* av el som skett till elanvändare som avses i 4 kap. 1 § 2 eller 3.	En innehavare av nätkoncession är skyldig att på begäran av tillsynsmyndigheten lämna uppgifter om den *transport* av el som skett till elanvändare som avses i 4 kap. 1 2 eller 3.

Om begärda uppgifter inte lämnas får tillsynsmyndigheten förelägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna. Ett föreläggande får förenas med vite.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	12 §[1]
Tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen har utsett enligt 1 kap. *5 § ellagen (1997:857).*	Tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen har utsett enligt 1 kap. *6 § elmarknadslagen (2026:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

[1] Senaste lydelse 2022:600.

Förslag till lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732)

Härigenom föreskrivs att 2, 3 och 47 §§ elsäkerhetslagen (2016:732) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	
Med *elektrisk anläggning* avses i denna lag en anläggning för produktion, *överföring* eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den.	Med *elektrisk anläggning* avses i denna lag en anläggning för produktion, *transport* eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den.

Om olika delar av en och samma anläggning har skilda innehavare, anses varje sådan del som en särskild anläggning. Om en anläggning för användning av el är ansluten till en eller flera andra sådana anläggningar och anläggningarna har samma innehavare, ska anläggningarna anses som en och samma anläggning.

3 §

I denna lag avses med

starkströmsanläggning: en elektrisk anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,

elektrisk utrustning: en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, *överför*, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning, och	*elektrisk utrustning*: en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, *transporterar*, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning, och

säkerhetsbrist i el: el som inte är så säker som skäligen kan förväntas.

47 §[1]

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. beskaffenhet, placering, provning, kontroll, besiktning, användning och skötsel av elektriska starkströmsanläggningar och elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning samt om arbete på eller i anslutning till sådana anläggningar och sådan utrustning,

2. tillståndsplikt eller anmälningsplikt för uppförande, ändring eller borttagning av starkströmsanläggningar,

3. skyldighet för innehavare av nätkoncession enligt *ellagen (1997:857)* eller en stark-	3. skyldighet för innehavare av nätkoncession enligt *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*

[1] Senaste lydelse 2022:1135.

strömsanläggning att anmäla olycksfall eller driftstörningar,	eller en starkströmsanläggning att anmäla olycksfall eller driftstörningar,

4. skyldigheter vid framdragande av svagströmsledning,
5. säkerhetskrav som avses i 16–18 §§,
6. skyldigheter i fråga om information som ska följa med elektrisk utrustning,
7. skyldigheter att i fråga om elektrisk utrustning vidta skadeförebyggande arbete och vidta åtgärder när det finns anledning att anta att sådan utrustning inte överensstämmer med säkerhetskraven,
8. vilken utbildning och praktisk erfarenhet som krävs för att bli auktoriserad som elinstallatör,
9. de slag av elinstallationsarbete för vilka auktorisation kan ges enligt 20 § andra stycket och de för vilka anmälan kan göras enligt 25 §,
10. vad ett egenkontrollprogram ska innehålla,
11. avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag,
12. ersättning för uttaget prov enligt 39 § och om skyldighet att ersätta kostnaderna för provningen, och
13. sådana undantag från kraven i 16–27 §§ som det finns särskilda skäl för.

Av lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn framgår att föreskrifter om avgifter för marknadskontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 får meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 och 9 §§ lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §
Denna lag syftar till att skapa särskilda drivkrafter för *elnätsföretag* att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet.	Denna lag syftar till att skapa särskilda drivkrafter för *systemansvariga* att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet
Lagen ska tillämpas i fråga om investeringar som en nätkoncessionshavare gör under tillsynsperioderna 2020–2023 och 2024–2027.	
	9 §
Om de samlade intäkterna från en redovisningsenhet med särskilt investeringsutrymme under tillsynsperioden 2020–2023 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren kan ha fått uppbära under tillsynsperioden enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § ellagen (1997:857), ska nätmyndigheten besluta att intäktsramen för tillsynsperioden 2024–2027 ska ökas med ett belopp som motsvarar underskottet.	Om de samlade intäkterna från en redovisningsenhet med särskilt investeringsutrymme under tillsynsperioden 2020–2023 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren kan ha fått uppbära under tillsynsperioden enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen (1997:857), ska nätmyndigheten besluta att intäktsramen för tillsynsperioden 2024–2027 ska ökas med ett belopp som motsvarar underskottet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §
Med *koncessionspliktigt nät* avses en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *2 kap. ellagen (1997:857)*.	Med *koncessionspliktigt nät* avses en ledning eller ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession som meddelats med stöd av *lagen (2026:000) om elektriska ledningar*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden

Härigenom föreskrivs att 2, 3, 6 och 7 §§ och rubriken närmast före 3 § lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 §
Ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *ellagen (1997:857)*.	Ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *elmarknadslagen (2026:000)*.
Avgift till *den systemansvariga myndigheten*	**Avgift till *Affärsverket svenska kraftnät***
	3 §
För att täcka *den systemansvariga myndighetens* kostnader enligt sådana avtal som *myndigheten* ingår för att det ska finnas en kapacitetsmekanism, får *myndigheten* ta ut en avgift av den som har åtagit sig ett sådant balansansvar som enligt *8 kap. 12 § ellagen (1997:857)* krävs för att en elleverantör ska få leverera el i en uttagspunkt.	För att täcka *Affärsverket svenska kraftnäts* kostnader enligt sådana avtal som *verket* ingår för att det ska finnas en kapacitetsmekanism, får *verket* ta ut en avgift av den som har åtagit sig ett sådant balansansvar som enligt *11 kap. 2 § elmarknadslagen (2026:000)* krävs för att en elleverantör ska få leverera el i en uttagspunkt.
	6 §
Den systemansvariga myndigheten får i enskilda fall besluta om avgifter.	*Affärsverket svenska kraftnät* får i enskilda fall besluta om avgifter.
	7 §
Den systemansvariga myndighetens beslut enligt 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	*Affärsverket svenska kraftnäts* beslut enligt 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857) ska utgå.

Förslag till lag om ändring i lagen (2025:1348) om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 11, 12 och 17 §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar i stället för lydelsen i lagen (2025:1348) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:1348	*Föreslagen lydelse*
11 §	
En kammarrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är presidenten eller en lagman.	
Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), *ellagen (1997:857)*, naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och* lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.	Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation *och elmarknadslagen (2026:000)*. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.
12 §	
En kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får inte ingå i rätten.	
När det är särskilt föreskrivet att nämndemän ska ingå i rätten är en kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får inte ingå i rätten.	
Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.	
En kammarrätt är domför utan nämndemän	
1. vid prövning av överklagande av beslut som inte innebär att målet avgörs,	
2. vid förordnande om saken i avvaktan på målets avgörande och vid annan åtgärd som endast avser målets beredande, och	
3. vid beslut genom vilket domstolen skiljer sig från målet utan att detta har prövats i sak.	
Om ett mål som avses i andra stycket handläggs gemensamt med ett annat mål, får nämndemän delta vid handläggningen även av det senare målet.	
Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen	Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen

(1979:1152), *ellagen (1997:857)*, naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt och lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

(1979:1152), naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation *och elmarknadslagen (2026:000)*. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet. Detsamma gäller vid behandling av andra frågor i mål där prövningstillstånd krävs för prövning av ett överklagande, om frågorna behandlas före eller i samband med frågan om prövningstillstånd. Ett prövningstillstånd som inte är begränsat enligt 34 a § tredje stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får meddelas av en lagfaren ledamot, om frågan är enkel.

Vid behandling av en fråga om avvisning av ett överklagande på grund av att det har kommit in för sent är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet.

Vid beslut om avskrivning av ett mål efter en återkallelse är kammarrätten domför med en lagfaren ledamot.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål får utföras av en lagfaren ledamot i kammarrätten eller, om åtgärderna inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna ledamöter, av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

17 §

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 b eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns skäl för det med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), *ellagen (1997:857)*, naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt *och* lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), naturgaslagen (2005:403), lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation *och elmarknadslagen (2026:000)*.

Förslag till lagen om ändring i lagen (2025:1349) om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2–6, 8 och 12 §§ lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet i stället för lydelsen enligt lagen (2025:1349) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:1349	*Föreslagen lydelse*
	2 §
I denna lag avses med	
1. *redovisningsenhet*: den nätverksamhet som omfattas av en viss intäktsram, och	
2. *kapitalbas*: det kapital som krävs för att bedriva en nätverksamhet.	
Övriga ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *ellagen (1997:857)*.	Övriga ord och uttryck som används i lagen har samma innebörd som i *elmarknadslagen (2026:000)*.
	3 §
Nätmyndigheten ska efter ansökan av nätkoncessionshavaren besluta om ett särskilt investeringsutrymme för en redovisningsenhet och tillsynsperiod, om	
1. intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med tillämpning av 5 kap. 20 § ellagen (1997:857) i dess lydelse före den 1 januari 2019 eller nätkoncessionshavaren med tillämpning av 5 kap. 29 § ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027* fått uppbära ett sådant belopp som avses i den paragrafen under tillsynsperioden 2016–2019, och	1. intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med tillämpning av 5 kap. 20 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) i dess lydelse före den 1 januari 2019 eller nätkoncessionshavaren med tillämpning av 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen fått uppbära ett sådant belopp som avses i den paragrafen under tillsynsperioden 2016–2019, och
2. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätmyndigheten kan ha beslutat enligt 5 kap. 29 § ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027*.	2. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019 har varit mindre än intäktsramen med tillägg av det belopp som nätmyndigheten kan ha beslutat enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen.
	4 §
En ansökan om särskilt investeringsutrymme ska ges in till nätmyndigheten före utgången av den tillsynsperiod som ansökan avser.	
Om det hos nätmyndigheten eller allmän förvaltningsdomstol pågår en prövning i fråga om tillämp-	Om det hos nätmyndigheten eller allmän förvaltningsdomstol pågår en prövning i fråga om tillämp-

ningen av 5 kap. 29 § ellagen (1997:857) *i dess lydelse före den 1 januari 2027* när det gäller ett underskott i förhållande till intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 får en ansökan, som gäller särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2020–2023, inte prövas i sak innan ärendet eller målet har avgjorts och avgörandet har fått laga kraft.	ningen av 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) när det gäller ett underskott i förhållande till intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 får en ansökan, som gäller särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2020–2023, inte prövas i sak innan ärendet eller målet har avgjorts och avgörandet har fått laga kraft.
5 §	
Det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2020–2023 ska motsvara intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019, i förekommande fall med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren fått uppbära under tillsynsperioden 2016–2019 enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § ellagen (1997:857) *i dess lydelse före den 1 januari 2027*, med avdrag för	Det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2020–2023 ska motsvara intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019, i förekommande fall med tillägg av det belopp som nätkoncessionshavaren fått uppbära under tillsynsperioden 2016–2019 enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) med avdrag för
1. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019, inbegripet belopp som inte ska anses vara intäkter från nätverksamheten enligt 5 kap. 29 § andra stycket ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027*, och	1. nätkoncessionshavarens intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019, inbegripet belopp som inte ska anses vara intäkter från nätverksamheten enligt 5 kap. 29 § andra stycket *i den upphävda* ellagen, och
2. belopp som nätkoncessionshavaren under tillsynsperioden 2020–2023 får uppbära från nätverksamheten enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § ellagen *i dess lydelse före den 1 januari 2027*.	2. belopp som nätkoncessionshavaren under tillsynsperioden 2020–2023 får uppbära från nätverksamheten enligt ett beslut enligt 5 kap. 29 § *i den upphävda* ellagen.
Det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2024–2027 ska motsvara det särskilda investeringsutrymmet för tillsynsperioden 2020–2023 med avdrag för investeringsbelopp som har ökat intäktsramen för den tillsynsperioden enligt 6 §.	
6 §	
Om en nätkoncessionshavare har ett särskilt investeringsutrymme för en redovisningsenhet, ska nätmyndigheten vid omprövning enligt *5 kap. 17 § ellagen (1997:857)* öka intäktsramen med ett särskilt belopp (investeringsbelopp) för	Om en nätkoncessionshavare har ett särskilt investeringsutrymme för en redovisningsenhet, ska nätmyndigheten vid omprövning enligt *9 kap. 16 § elmarknadslagen (2026:000)* öka intäktsramen med ett särskilt belopp (investerings-

tillsynsperioden efter ansökan av nätkoncessionshavaren.	belopp) för tillsynsperioden efter ansökan av nätkoncessionshavaren.

Ökningen får inte överstiga vare sig

1. det särskilda investeringsutrymmet för den tillsynsperiod som omprövningen avser, eller

2. nätkoncessionshavarens investeringar i redovisningsenheten under tillsynsperioden.

8 §

En nätkoncessionshavares samlade investeringsbelopp ska beräknas så att beloppen motsvarar 65 procent av nätkoncessionshavarens investeringar under en tillsynsperiod i samtliga redovisningsenheter med särskilt investeringsutrymme, sedan avdrag gjorts från investeringarna med belopp som motsvarar

1. fyra procent av redovisningsenheternas samlade kapitalbas, och

2. anslutningsavgifter *enligt 4 kap. 1 a § ellagen (1997:857).*	2. *sådana* anslutningsavgifter *som avses i 6 kap. 2 § elmarknadslagen (2026:000).*

Om en nätkoncessionshavare har fler än en redovisningsenhet med särskilt investeringsutrymme, ska investeringsbeloppen fördelas mellan redovisningsenheterna på det sätt som nätkoncessionshavaren anger, i den utsträckning en sådan fördelning är förenlig med 6 § andra stycket.

12 §

När nätmyndigheten beslutar om ett särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2024–2027 för en redovisningsenhet som berörs av ett beslut enligt 5 kap. 34 eller 36 § ellagen (1997:857) *i dess lydelse före den 1 januari 2027* i fråga om fördelning av intäktsramen för tillsynsperioden 2020–2023 ska det särskilda investeringsutrymmet enligt 5 § andra stycket fördelas på samma sätt som intäktsramen.	När nätmyndigheten beslutar om ett särskilt investeringsutrymme för tillsynsperioden 2024–2027 för en redovisningsenhet som berörs av ett beslut enligt 5 kap. 34 eller 36 § *i den upphävda* ellagen (1997:857) i fråga om fördelning av intäktsramen för tillsynsperioden 2020–2023 ska det särskilda investeringsutrymmet enligt 5 § andra stycket fördelas på samma sätt som intäktsramen.

Någon fördelning ska inte göras, om den del av kapitalbasen som överlåtits eller är hänförlig till gränsändringen har liten betydelse för intäktsramens storlek.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-03-26

Närvarande: F.d. justitieråden Karin Almgren och Sten Andersson samt justitierådet Jonas Malmberg

Nya lagar om elsystemet

Enligt en lagrådsremiss den 12 februari 2026 har regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. elmarknadslag,
2. lag om införande av elmarknadslagen (2026:000),
3. lag om elektriska ledningar,
4. lag om ändring i miljöbalken,
5. lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska kärande att ställa säkerhet för rättegångskostnader,
6. lag om ändring i lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg,
7. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
8. lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288),
9. lag om ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar,
10. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403),
11. lag om ändring i lagen (2011:710) om certifiering av transmissionsnätsföretag för el,
12. lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat,
13. lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter,
14. lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732),
15. lag om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet,
16. lag om ändring i lagen (2023:75) om skatt på överintäkter från el,
17. lag om ändring i lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden,
18. lag om ändring i lagen (2025:1345) om ändring i ellagen (1997:857),
19. lag om ändring i lagen (2025:1348) om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
20. lag om ändring i lagen (2025:1349) om ändring i lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Andreas Lindholm, departementssekreteraren Hanna Pettersson och kanslirådet Alexandra Kolm.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Inledning

I lagrådsremissen föreslås att den nuvarande ellagen (1997:857) ersätts med två nya lagar: en elmarknadslag och en lag om elektriska ledningar.

Ett syfte med lagförslagen är att förtydliga att de företag som bedriver nätverksamhet ansvarar för system för transport av el. Ett annat syfte är att anpassa terminologin i lagstiftningen till EU-rätten. Det innebär bland annat att begreppet nätföretag ersätts med begreppet systemansvarig. Den roll som s.k. balansansvariga i dag har för att i realtid reglera mängden el som finns i systemet delas upp i rollerna balansansvarig part och leverantör av balanstjänster.

I lagrådsremissen föreslås vidare att systemet med s.k. anvisade elavtal ersätts av ett system där det finns en leveransskyldig sistahandsleverantör.

Det föreslås även nya regler om s.k. energidelning. Reglerna syftar till att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet och ska bland annat göra det möjligt för en elanvändare att tillgodoräkna sig el som producerats i en produktionsanläggning utanför elanvändarens egen fastighet.

Därutöver innebär lagförslagen en omfattande omarbetning av elmarknadsregleringens struktur samt dess redaktionella och språkliga utformning. Den största förändringen är därvid att 2 kap. ellagen, som innehåller bestämmelser om nätkoncession, flyttas till en ny egen lag om elektriska ledningar. Ellagens övriga regler förs över till den nya elmarknadslagen. Även i övrigt görs omflyttningar bland de nuvarande bestämmelserna. Syftet med dessa förändringar är att göra regleringen mer överskådlig och lättillgänglig.

Syftet att göra elmarknadsregleringen mer överskådlig och lättillgänglig är vällovligt. Enligt Lagrådets mening är den struktur och den redaktionella utformning som föreslås i huvudsak ägnad att göra regleringen lättare att förstå och ta till sig. Syftet motverkas dock i viss mån av att den EU-anpassade terminologi som föreslås på grund av sin abstrakta utformning är svår att tillgodogöra sig. En annan sak som gör det svårt för läsaren att förstå vad lagtexten innebär och hur den ska tillämpas är författningskommentarernas utformning.

Utformningen av författningskommentarerna

En mycket stor del av paragraferna i elmarknadslagen och lagen om elektriska ledningar är hämtade från den nuvarande ellagen. I dessa delar saknar författningskommentarerna helt konkreta beskrivningar av vad paragraferna närmare innebär och hur de ska tolkas. Inte heller framgår det av författningskommentarerna annat än i begränsad utsträckning om paragraferna har en EU-rättslig bakgrund, t.ex. om de är avsedda att genomföra någon artikel i ett EU-direktiv.

För att förstå bestämmelsernas innebörd och hur de är avsedda att tillämpas måste läsaren söka upp de äldre förarbeten till vilka författningskommentaren normalt hänvisar. Det sagda kan illustreras av den rättsutredning som krävs för att förstå innebörden av en enstaka paragraf, 4 kap. 8 § elmarknadslagen.

> I paragrafen, som har rubriken ”Åtskillnad av distribution”, anges att en systemansvarig för distributionssystem som ingår i en koncern och har minst ett visst antal elanvändare (1) ska ha en organisation och ett beslutsfattande som är åtskilda från företag som producerar eller handlar med el och (2) inte får ha en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare som samtidigt är styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som producerar eller handlar med el.
>
> I författningskommentaren sägs att paragrafen anger de övergripande krav på åtskillnad som ställs på systemansvarig för distributionssystem och att den i sak stämmer överens med hittillsvarande 3 kap. 21 § ellagen. Det hänvisas till tre propositioner: prop. 2021/22:153, prop. 2008/09:216 och prop. 2004/05:62.
>
> I den första av dessa – prop. 2021/22:153 – sägs att 3 kap. 21 § ellagen i sak överensstämmer med dittillsvarande 3 kap. 1 b § ellagen och att bestämmelsen genomför artikel 35.2 a i elmarknadsdirektivet, dvs. direktiv (EU) 2019/944. Det hänvisas även till prop. 2008/09:216 och prop. 2004/05:62.
>
> Av prop. 2004/05:62 framgår att 3 kap. 1 b § ellagen infördes 2006 för att genomföra artikel 15 i EU:s elmarknadsdirektiv, varmed avses direktiv 2003/54/EG. Paragrafen innehöll då endast det som framgår av första stycket 2 och det gjordes vissa uttalanden om vad den bestämmelsen innebär.
>
> Av prop. 2008/09:216 framgår att 3 kap. 1 b § ellagen genom lagförslaget fick ett nytt första stycke där det anges att nätföretag av viss storlek som ingår i en koncern ”ska till sin organisation och sitt beslutsfattande vara åtskilt från företag som bedriver produktion av eller handel med el”. Det då nya stycket motsvarar den första punkten i lagrådsremissens förslag till 3 kap. 8 §. I den nyss nämnda propositionen finns vissa uttalanden av vad som ligger i detta krav. Det framgår också att bestämmelsen ska ses mot bakgrund av artikel 15.2 i elmarknadsdirektivet samt att lagändringen föranleddes av att EU-kommissionen 2008 väckt talan mot Sverige vid EG-domstolen och gjort gällande att Sverige hade underlåtit att uppfylla artikel 15 i elmarknadsdirektivet.

Den genomgång som gjorts här visar att läsaren för att skaffa sig en närmare förståelse av den föreslagna 4 kap. 8 § måste ta fram tre olika propositioner och sätta sig in i hur reglerna successivt förändrats för att därefter ta ställning till i vilka avseenden det som sägs i propositionerna alltjämt har relevans. För att tillgodogöra sig vad som sägs i dessa förarbeten krävs dessutom att läsaren förstår eller sätter sig in i de förändringar som skett i EU:s elmarknadsrätt.

Enligt Lagrådets mening hade denna typ av svårigheter för läsaren att tillgodogöra sig innebörden av de föreslagna lagbestämmelserna kunnat undvikas om det i författningskommentarerna hade funnits korta sammanfattningar av vad som framgår av äldre förarbeten om paragrafernas innebörd och hur de ska tolkas. Det hade varit ännu lättare att ta till sig paragraferna om, i förekommande fall, det hade lämnats information om den EU-bestämmelse som paragraferna genomför.

I sammanhanget måste det dock framhållas att den utformning författningskommentarerna i lagrådsremissen har fått ligger i linje med de riktlinjer för arbetet med propositioner som utarbetats av Statsrådsberedningen. I riktlinjerna anges att när en helt ny lag som ska ersätta en tidigare och paragrafer från den tidigare lagen överförs oförändrade i sak, så bör den tidigare författningskommentaren inte upprepas i den nya kommentaren. Det gäller även om paragrafen överförs delvis. I stället ska man hänvisa till tidigare relevanta förarbeten. Det anges dock att inget hindrar att sådana delar av den tidigare kommentaren som är av särskilt värde för den fortsatta tolkningen återges, men att det då krävs en tydlig hänvisning till var i den tidigare propositionen man hittar den. (Se Propositionshandboken SB PM 2025:5 s. 90.)

Lagrådet uppfattar att skälet till Statsrådsberedningens riktlinjer i denna del är att man vill undvika risken för att de nya kommentarerna genom sin utformning kommer att styra tolkningen av bestämmelser som inte är avsedda att ändras i sak. Enligt Lagrådets mening är den risken inte ett tillräckligt skäl för att avstå från att i författningskommentaren förklara paragrafens innebörd. Det är centralt att lagstiftningsprodukten utformas så att den är informativ och begriplig och ger rimliga möjligheter för Lagrådet, riksdagen och rättstillämparna att analysera och förstå lagstiftningens innebörd.

Även i de fall där lagtext i stort sett oförändrad förs över från en befintlig lag till en ny finns det därför enligt Lagrådets mening ofta goda skäl för att tillföra författningskommentaren till den nya lagen förklaringar om vad lagtexten innebär. Det gäller i synnerhet när den överförda lagtexten tidigare har genomgått flera ändringar som är redovisade i olika propositioner (se t.ex. Lagrådets yttranden i prop. 2022/23:59 s. 283 f. med förslag till ändringar i ellagen och prop. 2021/22:136 s. 952). Risken för att författningskommentaren kommer att styra tolkningen av bestämmelserna på ett sätt som inte är förenligt med avsikten att de inte ska ändras i sak ställer dock krav på hur kommentarerna utformas. Tidigare förarbeten måste givetvis sammanfattas på ett korrekt sätt och det måste finnas hänvisningar till tidigare förarbeten som gör det möjligt att kontrollera hur sammanfattningen har gjorts.

Det är alltså enligt Lagrådets mening en brist att författningskommentarerna till de paragrafer som är hämtade från den nuvarande ellagen saknar beskrivningar av vad paragraferna närmare innebär och hur de ska tolkas. Utformningen försvårar för läsaren att förstå bestämmelsernas innehåll och hur det är avsett att de ska tillämpas. Detta motverkar i hög

grad lagförslagets syfte att göra elmarknadsregleringen mer överskådlig och tillgänglig.

Lagrådet noterar vidare att det förekommer att förändringar i lagtexten som inte bara är språkliga eller redaktionella lämnas okommenterade. Exempelvis förekommer det att terminologiska förändringar – såsom att uttrycket systemansvarig för distributionssystem har ersatt uttrycket distributionsnätsföretag – inte uppmärksammas eller kommenteras. Sådana förändringar kan inte sägas vara endast språkliga eller redaktionella, och bör därför påtalas i författningskommentaren. Det bör tilläggas att kravet på tydlighet i fråga om vilka förändringar som görs i lagtexten har särskild tyngd när bestämmelser flyttas till nya lagar eller paragrafer. När det är fråga om en ny lag eller paragraf presenteras lagtexten inte – som när en paragraf ändras – i parallella spalter. Läsarens möjligheter att jämföra den föreslagna lagtexten med den nuvarande lagtexten är därmed avsevärt sämre. För att upptäcka förändringar måste den föreslagna lagtexten motläsas mot den nuvarande lagen.

Lagrådet har även noterat att det i författningskommentarerna till bestämmelser som flyttats från ellagen saknas hänvisningar till relevant EU-rätt.

Det är angeläget att de brister i författningskommentarernas utformning som nu har påtalats åtgärdas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Lagrådet bedömer att detta i stor utsträckning kan ske inom ramen för den fortsatta departementsbehandlingen.

Förslaget till elmarknadslag

1 kap. 5 §

I paragrafen förklaras innebörden av några av de ord eller uttryck som används i lagen.

I lagtexten anges att med *balansansvarig part* avses ”en sådan balansansvarig part som avses i artikel 2.14 i EU:s elmarknadsförordning.” I den artikeln anges att med balansansvarig part avses ”en marknadsaktör eller dennes företrädare som ansvarar för aktörens obalanser på elmarknaden.” Denna definition underlättar inte förståelsen av lagen.

Vem som är balansansvarig part framgår av den föreslagna lagens 11 kap. Där kan utläsas att en balansansvarig är den som i enlighet med ett avtal med en systemansvarig för överföringssystemet har åtagit sig balansansvaret för en leveranspunkt (jfr 2, 3 och 5 §§). Lagrådet föreslår mot bakgrund härav att definitionen av balansansvarig part utgår eller att den får en utformning som klargör förutsättningarna för att någon ska vara balansvarig part. Följande definition kan övervägas.

> *balansansvarig par*t: den som i enlighet med ett avtal med en systemansvarig för överföringssystemet har åtagit sig balansansvaret för en leveranspunkt eller inmatningspunkt,

Med *leverantör av balanstjänst* avses enligt den föreslagna lagtexten en sådan leverantör som avses i artikel 2.12 i EU:s elmarknadsförordning. Av den artikeln framgår att en leverantör av *balanstjänster* är en marknadsaktör som tillhandahåller balansenergi och/eller balanskapacitet för systemansvariga för överföringssystem. För att underlätta läsningen av lagen bör elmarknadsförordningens definition av begreppet anges direkt i lagen.

I samband med att Lagrådet nedan behandlar 14 kap. föreslås också vissa ändringar i definitionen av energidelning samt att det införs definitioner av begreppen delad el och energidelningsavtal.

Lagrådet föreslår vidare att definitionen av leveransskyldig sistahandsleverantör ändras på sätt som anges nedan vid behandlingen av 12 kap. 4 §.

3 kap. 12 §

I paragrafens första stycke anges att en systemansvarig inte får ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen. I andra stycket anges ”Detta gäller inte avtal om balansansvar enligt 11 kap. 5 §.”

Paragrafen motsvarar, med några terminologiska förändringar, 3 kap. 7 § ellagen. I den paragrafen har emellertid undantagsbestämmelsen i andra stycket i stället formulerats ”Första stycket gäller inte ...”.

Enligt Lagrådets mening innebär bytet från det vedertagna skrivsättet ”Första stycket gäller inte … ” till ”Detta gäller inte ...” att lagtextens tydlighet försämras. Lagrådet förordar därför att samma skrivsätt som i ellagen används även i den nya paragrafen.

Motsvarande skrivsätt (”Detta gäller inte…”) används även i en rad andra fall där en undantagsbestämmelse har placerats i ett särskilt stycke (se 7 kap. 5 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 10, 11, 13 och 26 §§, 14 kap. 27 §). Även i dessa paragrafer bör skrivsättet ”Första stycket gäller inte ...” behållas.

5 kap.

Kapitlet innehåller bestämmelser om redovisning och revision av nätverksamhet. Enligt författningskommentaren är bestämmelserna avsedda att i sak överensstämma med de bestämmelser om redovisning och revision som finns i 3 kap. ellagen.

Lagrådet noterar att varken lagtexten eller författningskommentaren ger något besked om hur de föreslagna reglerna är avsedda att förhålla sig till allmänna regler om företagsredovisning och företagsrevision. Handlar reglerna om ett särskilt slag av redovisning och revision vid sidan av det som följer av t.ex. årsredovisningslagen och associationsrättsliga regler om revision? Eller är reglerna avsedda att tillämpas vid den redovisning och revision som sker enligt dessa lagar?

Lagrådet noterar i sammanhanget att i vart fall någon av bestämmelserna – det som sägs i 1 § om att nätverksamhet ska redovisas skilt från annan verksamhet – avviker från vad som allmänt gäller om företags bokföring och redovisning. Lagrådet konstaterar också att den nuvarande regleringen i ellagen kompletteras av en förordning (1995:1145) om redovisning av nätverksamhet. I den förordningen finns bland annat bestämmelser om att ett nätföretag ska upprätta en årsrapport. Förordningens innehåll ger intryck av att det är fråga om ett särskilt slag av redovisning som ska upprättas vid sidan om den bokföring och årsredovisning som ska upprättas enligt allmänna bestämmelser. Även äldre förarbeten ger visst stöd för det (se prop. 1993/94:162 s. 155 ff., jfr även prop. 1996/97:136 s. 139 f.).

Lagrådet anser att lagtexten tydligare bör ge uttryck för hur de föreslagna reglerna om redovisning och revision ska förstås. Om avsikten är att de föreslagna reglerna om redovisning avser ett särskilt slag av redovisning, skulle 1 § kunna formuleras enligt följande.

> En systemansvarig ska i en särskild handling ekonomiskt redovisa nätverksamheten skilt från annan verksamhet. Överföring och distribution ska därvid redovisas var för sig.

De följande paragraferna bör i så fall justeras så att det i respektive paragraf framgår att de är tillämpliga vid den särskilda redovisning av nätverksamheten som avses i 1 §.

Förslagets bestämmelser om revision finns framför allt i 10 §. Där föreskrivs att den som är revisor hos en systemansvarig ska göra en särskild granskning av redovisningen av nätverksamheten och årligen i ett särskilt intyg avge ett utlåtande i frågan huruvida redovisningen av nätverksamheten har gjorts enligt gällande bestämmelser. Såvitt Lagrådet förstår innebär detta att den systemansvarigas ordinarie revisor vid sidan av de uppgifter som åligger honom eller henne enligt allmänna bestämmelser ska göra en särskild granskning av den särskilda redovisning som ska upprättas enligt 1 §. Om den tolkningen är riktig, bör den emellertid komma till tydligare uttryck i lagtexten.

8 kap. 5 §

I paragrafen anges vilka uppgifter som ett avtal mellan en systemansvarig och en konsument ska innehålla.

Paragrafens innebörd är, som Lagrådet förstår det, att den systemansvariga ska se till att ett leveransavtal innehåller de aktuella uppgifterna. Detta bör framgå av lagtexten. Paragrafen bör därför inledas på följande vis: ”En systemansvarig ska se till att ett avtal mellan den systemansvariga och en konsument …”. (jfr nedan om 12 kap. 14 § och 14 kap. 15 §).

9 kap. 16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om omprövning av intäktsramen efter tillsynsperioden. Enligt Lagrådets mening kan bestämmelserna om senaste tidpunkt för att fatta beslut om ändring av intäktsramen vid en sådan om-

prövning förenklas om andra och tredje styckena förs samman till ett stycke med följande lydelse.

> Ett beslut om ändring av intäktsramen ska fattas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om det finns särskilda hinder får beslutet fattas även efter denna tidpunkt. Den systemansvariga ska då inom den nämnda tiden informeras om att beslutet kommer att fattas vid en senare tidpunkt. Har den systemansvariga inte informerats får beslutet inte innebära någon nackdel för den systemansvariga.

11 kap.

Kapitlet har rubriken Balansansvar. Med balansansvar avses – enligt den definition som finns i 1 kap. 5 § i förslaget – det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt. Definitionen överensstämmer med den som finns i 1 kap. 4 § ellagen. Eftersom begreppet har en så central betydelse för 11 kap. i förslaget, är det önskvärt att det förklaras på ett tydligare sätt i lagrådsremissen. Den information som nu lämnas består enbart av en mycket kortfattad hänvisning till en tidigare proposition där enbart vissa aspekter angående balansansvar berörs.

Balansansvaret kan enligt förslaget utövas av en *balansansvarig part*, dvs. en marknadsaktör eller dennes företrädare som ansvarar för aktörens obalanser på elmarknaden (se artikel 2.14 i elmarknadsförordningen). I lagrådsremissen introduceras även begreppet *leverantör av balanstjänster*, dvs. en marknadsaktör som tillhandahåller balansenergi eller balanskapacitet för systemansvariga för överföringssystem (se artikel 2.12 i elmarknadsförordningen). Även om det inte utsägs klart i lagrådsremissen synes avsikten vara att även en leverantör av balanstjänster ska kunna utöva balansansvar.

Enligt Lagrådets mening bör det i vart fall i författningskommentaren tydliggöras hur de båda begreppen är avsedda att fungera i den praktiska tillämpningen.

11 kap. 1 §

Rubriken före paragrafen är ”Kapitlets innehåll”. I paragrafen anges att det i kapitlet finns bestämmelser som kompletterar EU:s elmarknadsförordning, EU:s balansförordning och de metoder och villkor som har tagits fram med stöd av EU:s balansförordning.

Paragrafen innebär en upplysning om att kapitlet innehåller bestämmelser som kompletterar två EU-förordningar. Rubriken bör ändras så att den återspeglar detta förhållande. Vidare framstår det som oklart vad som i sammanhanget avses med ”metoder och villkor” (jfr nedan 11 kap. 9 §). Följande lydelse kan övervägas.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser som kompletterar EU:s elmarknadsförordning och EU:s balansförordning i frågor om balansansvar.

11 kap. 2 §

Enlig paragrafens första stycke, som motsvarar 8 kap. 12 § första stycket ellagen, får en leverantör leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret.

Lagrådet noterar att 11 kap. 5 § synes innebära att balansansvar inträder först när det finns såväl ett avtal om balansansvar som ett åtagande som omfattar den specifika leveranspunkten. Mot den bakgrunden föreslår Lagrådet att förevarande bestämmelse tillförs orden ”i enlighet med ett avtal om balansansvar.”

11 kap. 3 §

Enligt paragrafen får en leverantör av aggregeringstjänster tillhandahålla sådana tjänster i en leveranspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar i leveranspunkten som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

På motsvarande sätt som i 2 § bör bestämmelse tillföras orden ”i enlighet med ett avtal om balansansvar.”

11 kap. 4 §

Enligt paragrafen får el delas från en produktions- eller energianläggning endast om någon har åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till anläggningen. Som Lagrådet återkommer till i avsnittet ”Andra begrepp med anknytning till energidelning” är uttrycket ”delas” oklart och behöver definieras eller bytas ut mot något annat uttryck.

11 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om sådana avtal om balansansvar som utgör en förutsättning för att balansansvar ska inträda. I första stycket regleras skyldigheten för den som åtar sig att vara balansansvarig part att ingå ett sådant avtal, medan andra stycket avser motsvarande skyldighet för en leverantör av balanstjänster. Första stycket får förstås så att det också ska lämnas ett åtagande att vara balansansvarig part (”den som åtar sig att vara balansansvarig part”). Sambandet mellan avtalet och åtagandet framstår dock som oklart.

Lagrådet förordar att det övervägs om det i 1 kap. 5 § ska klargöras att det för att någon ska vara balansvarig part krävs dels ett avtal om balansansvar, dels ett åtagande att ansvara för en leveranspunkt eller inmatningspunkt. Saken bör i vart fall behandlas ytterligare i författningskommen-

taren och det bör då också klargöras om samma slag av åtagande måste föreligga för att en leverantör av balanstjänster ska bli balansansvarig.

11 kap. 7 §

I paragrafens första stycke anges att ”ett avtal enligt 5 § första stycket” ska innehålla ett åtagande för balansansvariga parter att betala ersättning till den som innehar överföringssystemet, dvs. Svenska kraftnät.

Syftet måste vara att det är avtal mellan en balansansvarig part och den som innehar överföringssystemet som ska innehålla ett åtagande av detta slag. Det bör därför av lagtexten framgå att bestämmelsen gäller avtal som avses i 5 § första stycket *första meningen*.

Av motsvarande skäl bör det i andra stycket förtydligas att den bestämmelsen avser avtal enligt 5 § andra stycket *som ingås med den som innehar överföringssystemet*.

11 kap. 9 §

I paragrafen, som överensstämmer med 8 kap. 18 § ellagen, föreskrivs att den som innehar överföringssystemet och den som utför avräkning enligt EU:s balansförordning inte får ingå avtal enligt 5 § förrän de ”metoder” som ska användas för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten. I rubriken före paragrafen talas inte om ”metoder” utan om ”villkor för balansansvar”. Lagrådet, som noterar att det på annan plats i lagrådsremissen görs åtskillnad mellan ”metoder” och ”villkor” (se 3 kap. 12 och 14 §§), anser att terminologin i förevarande paragraf bör övervägas ytterligare.

11 kap. 11 §

I paragrafen regleras hur en leverantör av balanstjänster får använda någon annans produktionskapacitet.

I lagtexten bör förtydligas att de avtal som åsyftas i bestämmelsen är avtal som avses i 5 § andra stycket *och som ingås med den som innehar överföringssystemet*.

11 kap. 16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som i lagtexten betecknas som ”byte av balansansvarig part” och i rubriken före paragrafen som ”övertagande av balansansvar”. Paragrafen motsvarar väsentligen 8 kap. 27 § ellagen. I den paragrafen används dock endast uttrycket ”övertagande av balansansvar”.

Lagrådet har ingen invändning mot den förändrade terminologin i förslaget till lagtext men anser att även rubriken bör anpassas till denna. Vidare bör ordet ”övertagande” som förekommer i andra stycket ersättas med ”bytet”.

11 kap. 22 §

Enligt 11 kap. 2 § får en elleverantör leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret. Vidare får, enligt 11 kap. 4 §, el delas från en produktions- eller energilagringsanläggning enbart om någon har åtagit sig balansansvaret i den inmatningspunkt som hör till anläggningen. Om det inte längre finns någon som har balansansvar, innebär det därför problem för elleverantören respektive elproducenten.

Dessa problem har föranlett bland annat de bestämmelser som finns i 11 kap. 22 § (under rubriken Återställande av balansansvar) och som delvis går tillbaka på bestämmelser i 8 kap. 37 § ellagen. Enligt paragrafen får en elleverantör som med omedelbar verkan har förlorat sitt balansansvar återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Bestämmelsen synes innebära bland annat att om det inte finns någon som är balansansvarig för en viss leveranspunkt – t.ex. därför att avtalet om balansansvar har sagts upp – har leverantören den angivna tiden på sig för att se till att det på nytt finns någon som har balansansvar för leveranspunkten.

Lagrådet vill ifrågasätta om den föreslagna lagtexten speglar det som den vill reglera. Redan paragrafens terminologi kan ifrågasättas. I den aktuella situationen har balansansvaret inte alltid legat på elleverantören, utan balansansvaret kan ha legat på någon annan; i den situationen har elleverantören knappast ”förlorat sitt balansansvar”. Också uttrycket ”återställa balansansvaret” är mindre lyckat, bland annat därför att det inte säger något om vad elleverantören är skyldig att göra.

Lagrådet konstaterar mot denna bakgrund att paragrafen har fått en oklar och, såvitt Lagrådet kan förstå, missvisande utformning. Lagrådet, som vill erinra om att det i ett tidigare lagrådsyttrande har lämnats ett förslag till en mera konkret utformning av paragrafen (se prop. 2022/23:59 s. 294 f.), anser att paragrafens utformning behöver ses över.

12 kap. 1 och 2 §§

I 1 § anges att det för leverans av el i en uttagspunkt krävs att elanvändaren har tecknat ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el och ett avtal med en elleverantör.

Det framgår inte av lagtexten om 1 § riktar sig mot elanvändaren eller elleverantören. Detta bör förtydligas. Som Lagrådet förstår saken riktar sig bestämmelsen mot elanvändaren och det bör därför framgå av lagtexten att den anger förutsättningarna för att en elanvändare ska ha rätt att ta ut el ur en uttagspunkt.

Av bestämmelser i 11 kap. följer att en leveransskyldig sistahandsleverantör i vissa fall ska ta över leveransen av el till en elanvändare utan att ett leveransavtal har träffats. Det är alltså inte korrekt att ange att det alltid krävs ett avtal mellan elleverantören och elanvändaren. Saken bör förtydligas.

I 2 § anges att elleverantörer enbart får ingå avtal om elleverans med den elanvändare som har avtal med den systemansvariga om att få ta ut el i uttagspunkten.

Bestämmelsen riktar sig till elleverantören och i lagtexten beskrivs den ordning i vilken avtalen ska träffas; först ska elanvändaren ha träffat ett avtal med den systemansvariga och därefter får elleverantören träffa avtal med elanvändaren.

En elleverantör som träffar ett leveransavtal med elanvändaren, innan denne har träffat ett avtal med den systemansvariga bryter alltså mot elmarknadslagen. Och detta synes gälla även om leveransavtalet – uttryckligen eller underförstått – är villkorat av att elanvändaren träffar avtal med den systemansvariga.

Det framstår för Lagrådet som oklart varför avtalen behöver träffas i denna ordning. Bör inte det avgörande vara att båda avtalen finns på plats när elen börjar levereras? Om så är fallet skulle det räcka att bestämmelsen angav att en elleverantör inte får leverera el till en uttagspunkt om inte elanvändaren har tecknat ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el och ett avtal med elleverantören.

Enligt den föreslagna 2 § bryter en elleverantör alltså mot elmarknadslagen – och torde därmed kunna bli föremål för ett offentligrättsligt ingripande – om den levererar el till en elanvändare utan leveransavtal. Enligt Lagrådet kan det ifrågasättas varför så ska vara fallet. Frågan bör övervägas ytterligare.

Det kan under alla förhållanden ifrågasättas om inte 1 och 2 §§ på grund av sambandet dem emellan borde sammanföras till en paragraf. En sådan paragraf skulle kunna se ut på följande sätt.

> En elanvändare ska för att ha rätt till leverans i en uttagspunkt ha ingått
>
> 1. ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el i uttagspunkten, och
>
> 2. ett avtal med en elleverantör om leverans av el.
>
> En elleverantör får leverera el till en uttagspunkt enbart om en elanvändare har ingått ett avtal med den systemansvariga om rätt att ta ut el i uttagspunkten.
>
> Enligt 11 kap. 28 § ska en leveransskyldig sistahandsleverantör i vissa situationer ta över leveransen av el.

12 kap. 3 §

Av paragrafens andra stycke framgår att vid byte av elleverantör i en elanvändares uttagspunkt får den nya elleverantören överta leveranserna 14 dagar efter anmälan. Formuleringen måste enligt Lagrådets mening uppfattas så att en fix tidpunkt gäller för leverantörsbyte. Av tidigare

förarbeten framgår emellertid att detta inte är avsikten utan att bestämmelsen avses beskriva att en ny elleverantör ska ges möjlighet att överta leveranserna till en elanvändare inom 14 dagar efter en anmälan om byte (se prop. 2010/11:70 s. 84 f.). Lagrådet föreslår därför att stycket formuleras på följande sätt.

> En elleverantör ska ges möjlighet att överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt senast 14 dagar efter en anmälan om byte av elleverantör.

12 kap. 4 §

Genom lagförslaget ersätts reglerna om s.k. anvisade elavtal med regler om s.k. leveransskyldig sistahandsleverantör. I korthet innebär paragrafen att den elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, ska vara skyldig att på begäran av en elanvändare leverera el mot betalning i elanvändarens uttagspunkt i området.

I 1 kap. 5 § definieras leveransskyldig sistahandsleverantör som en elleverantör som är skyldig att på begäran av en elanvändare leverera el i elanvändarens uttagspunkt mot betalning. I 12 kap. 4 § anges att den elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, ska vara leveransskyldig sistahandsleverantör i området.

Definitionen utgår alltså från rättsföljdssidan; den leveransskyldiga sistahandsleverantören är den som är skyldig att leverera mot betalning. Vad som närmare ligger i denna skyldighet framgår av andra bestämmelser i lagen (se 12 kap. 4 § första stycket 2 och 6 §). Hur man avgör vem som är leveransskyldig framgår av 12 kap. 4 § första stycket 1.

Regler om leveransskyldiga sistahandsleverantörer finns emellertid även i 11 kap. Där finns regler om att en leveransskyldig sistahandsleverantör i vissa fall ska ta över leveransen eller mottagandet av el (se 28–33 §§). Den som läser dessa bestämmelser och vänder sig till definitionen i 1 kap. 5 § möts av upplysningen att en leveransskyldig sistahandsleverantör är den som är skyldig att leverera el mot betalning. För att reda ut vem som ska ta över leveransen eller mottagandet av el måste läsaren leta sig fram till 12 kap. 4 § för att där få reda på att den ”elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, ska vara leveransskyldig sistahandsleverantör i området.”

Regleringen skulle bli enklare att ta till sig om det redan i definitionen i 1 kap. 5 § anges vem som är leveransskyldig sistahandsleverantör och att det i 12 kap. 4 § anges vilka skyldigheter denna har.

Bestämmelserna kan få följande lydelse.

1 kap. 5 §

[…]

leveransskyldig sistahandsleverantör: den elleverantör som har störst marknadsandel inom ett område som omfattas av en intäktsram för intäkter från ett lokalnät, beräknat på mängden levererad el under tolv månader till elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är mindre än 100 000 kilowattimmar,

12 kap. 4 §

En leveransskyldig sistahandsleverantör ska, inom det område som omfattas av den aktuella intäktsramen, på begäran av en elanvändare leverera el i elanvändarens uttagspunkt mot betalning. Skyldigheten gäller inte i fråga om elanvändare med en förväntad årsförbrukning som är 100 000 kilowattimmar eller mer.

12 kap. 13 §

I paragrafen regleras elleverantörens skyldighet att ta emot el från elanvändare som producerar eller lagrar el. Av andra stycket framgår att denna s.k. mottagningsplikt inte gäller om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen eller om elanvändaren delar elen med sig själv.

Andra stycket blir tydligare om det får följande lydelse.

En elleverantör är inte skyldig att ta emot el som matas in inom ramen för energidelning.

12 kap. 14 §

I paragrafen anges vilka uppgifter som ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla.

Paragrafens innebörd är, som Lagrådet förstår det, att elleverantören ska se till att ett leveransavtal innehåller de aktuella uppgifterna. Detta bör framgå av lagtexten. Paragrafen bör därför inledas på följande vis: ”En elleverantör ska se till att ett avtal mellan elleverantören och …”. (jfr nedan om 14 kap. 15 §).

I denna paragraf, liksom i rubriken före 14 kap. 15 §, används uttrycket mellanhand. Uttrycket är hämtat från den svenska språkversionen av elmarknadsdirektivet men är, såvitt kan bedömas, inte avsett att ha någon annan innebörd än det etablerade rättsliga begreppet mellanman. Lagrådet, som är medvetet om att termen mellanhand förekommer i annan författningstext med EU-rättslig bakgrund, förordar att uttrycket ersätts med uttrycket mellanman.

12 kap. 17 §

Enligt paragrafen ska elleverantören lämna information till elanvändaren om ändrade avtalsvillkor.

Av allmänna kontraktsrättsliga principer följer som utgångspunkt att en avtalspart inte utan stöd i avtal kan ändra avtalsvillkoren under avtalets löptid. Detta gäller även för avtal som gäller tills vidare. Paragrafen bör anpassas till denna utgångspunkt och lagtexten bör avse en elleverantör ”som med stöd av avtal” vill ändra villkoren. (Jfr nedan om 14 kap. 18 §.)

14 kap.

Kapitlet är nytt och innehåller regler om energidelning. Det genomför bestämmelser i elmarknadsdirektivet, i dess lydelse efter ändringsdirektivet (EU) 2024/1711.

Den föreslagna regleringen är – liksom den bakomliggande EU-rätten – komplex och svårfångad. För att den ska bli så begriplig som möjligt bör begreppsbildningen utformas så att den bidrar till att göra regleringen mer överskådlig och enklare att tillämpa. Här finns det enligt Lagrådets mening utrymme för förbättringar.

Definitionen av energidelning i 1 kap. 5 §

Elmarknadsdirektivet innehåller en definition av begreppet energidelning. För att det ska vara fråga om energidelning i elmarknadsdirektivets mening måste en rad förutsättningar vara uppfyllda. Dessa avser sådana faktorer som hur elen produceras, vem som producerar eller lagrar den, var den produceras eller lagras samt vem som förbrukar den.

Mot bakgrund härav kan begreppet energidelning, enligt Lagrådets mening, lämpligen uppfattas som *ett förfarande* där el produceras, lagras och förbrukas på visst sätt och av vissa aktörer.

I lagförslaget – liksom i elmarknadsdirektivet – är emellertid begreppet energidelning definierat så att det språkligt framstår som att energidelning avser *förbrukning* av el i vissa situationer. Därmed blir andra begrepp som används i regleringen av energidelning svåra att förstå. Man kan t.ex. ställa frågan om någon annan än den som förbrukar elen kan delta i energidelning. Mot bakgrund härav föreslår Lagrådet att begreppet energidelning i 1 kap. 5 § utformas så att det framgår att begreppet syftar på ett förfarande genom vilket förnybar el produceras och förbrukas.

Av definitionen i 1 kap. 5 § framgår att energidelning kan gå till på två olika sätt. Dessa beskrivs i två strecksatser.

I den första strecksatsen beskrivs det fallet att den som producerar elen och matar in den i en inmatningspunkt är samma person som den som tar emot elen i en uttagspunkt och förbrukar den. Denna person betecknas i lagen som elanvändaren. Därutöver synes definitionen innebära att den produk-

tionsanläggning, där elen produceras, är belägen utanför en fastighet som elanvändaren helt eller delvis äger.

I den andra strecksatsen beskrivs det fallet att den som producerar och matar in elen överlåter rätten till elen till någon annan som tar emot och förbrukar den. Båda dessa aktörer betecknas i definitionen och i andra lagbestämmelser som ”elanvändare” (se t.ex. 14 kap. 13 och 18 §§). Detta skapar oklarheter. Det förekommer även andra uttryck i lagen för de två olika rollerna. I fråga om den som överlåter elen talas om ” elanvändare som delar el” eller ”den som delar el”, vilket språkligt även kan syfta på de elanvändare som avses i första strecksatsen. I 12 kap. 13 § används uttrycket i den betydelsen (”elanvändaren delar elen med sig själv”). Den som förvärvar elen benämns ofta mottagaren, mottagarna av elen eller den som tar emot delad el.

Lagrådet föreslår att den som överlåter rätten till elen helt enkelt kallas överlåtare. Den som köper rätten till elen kan benämnas elanvändare eller, i sammanhang där det bör klargöras att det är fråga om någon som köpt rätten till delad el, förvärvare. Detta behöver emellertid inte framgå av definitionen. Uttryck som mottagaren av el eller liknande är mindre lämpligt eftersom elanvändare som avses i första strecksatsen också tar emot delad el.

Lagrådet föreslår att den första strecksatsen formuleras om så att det där tydliggörs att strecksatsen tar sikte på det fall där elen produceras i en produktionsanläggning som är belägen utanför den fastighet där elen förbrukas. Såvitt Lagrådet förstår blir det då inte nödvändigt att anknyta bestämmelsen till vem som äger fastigheten; det bakomliggande direktivet synes inte heller kräva att det uppställs en sådan anknytning (se artikel 2.10a i det reviderade elmarknadsdirektivet). Orden ”utanför elanvändarens fastighet eller på en fastighet som elanvändaren äger tillsammans med andra” bör därför kunna ersättas av ”utanför den fastighet där elen förbrukas”.

Uttrycket överlåta omfattar enligt sedvanlig terminologi såväl onerösa som benefika fång. Det är därför inte nödvändigt att i lagtexten ange att överlåtelsen ska ske ”mot betalning eller utan kostnad”. Detta kan framgå av författningskommentaren. Det är heller inte nödvändigt att i andra strecksatsen ange att överlåtelsen ska avse el ”från förnybara energikällor”. Det framgår redan av inledningen på definitionen.

Mot bakgrund härav kan definitionen i 1 kap. 5 § utformas enligt följande.

> *energidelning*: ett förfarande genom vilket en elanvändare förbrukar el från förnybara energikällor och
>
> – elen produceras av en produktionsanläggning som elanvändaren helt eller delvis äger, leasar eller hyr och som finns utanför den fastighet där elen förbrukas eller lagras i en energilagringsanläggning som är ansluten till en sådan produktionsanläggning, eller

– rätten till elen har överlåtits av den som producerar elen, under förutsättning att överlåtaren inte har deltagande i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet,

Andra begrepp med anknytning till energidelning

Lagtexten i 14 kap. innehåller flera begrepp med anknytning till energidelning som inte definieras i 1 kap. 5 §.

I lagtexten används begreppet *delad el*. Uttrycket syftar, som Lagrådet förstår saken, på el som produceras och förbrukas inom ramen för energidelning. Det bör klargöras att så är fallet och en definition bör införas i 1 kap. 5 §.

I lagtexten talas det på flera ställen om att *delta i energidelning* eller motsvarande. De som avses delta torde vara de personer som producerar elen och matar in den i elnätet samt de som tar emot och förbrukar elen. Rent språkligt kan även den systemansvarige som transporterar delad el från en inmatningspunkt till en uttagspunkt sägas delta i energidelning. Detta synes dock inte vara avsikten. Det bör i författningskommentaren klargöras att uttrycket deltar i energidelning avser de som inom ramen för energidelning matar in och tar emot delad el, dvs. elanvändaren (i första strecksatsen) samt överlåtaren och förvärvaren/elanvändaren (i andra strecksatsen).

Vidare talas det i lagtexten om att *dela el*. Begreppet synes för det mesta syfta på att någon (producenten) inom ramen för energidelning matar in el i elnätet. Att begreppet normalt inte omfattar att någon tar emot el framgår av att det i lagen talas om att ”dela el och ta emot delad el”. I 14 kap. 3 § talas dock om att dela ”från” t.ex. en produktionsanläggning ”till” en elanvändare.

Syftet med att använda uttrycket ”att dela el” synes vara att markera att en regel inte avser allt deltagande i energidelning, utan bara sådant deltagande som består i att mata in delad el i elnätet, och alltså inte att ta emot delad el. ”Den som delar el” kan alltså syfta på såväl en elanvändare (enligt första strecksatsen) som en överlåtare (enligt andra strecksatsen), men inte på elanvändaren/förvärvaren (enligt andra strecksatsen).

Enligt Lagrådets mening finns det skäl att avstå från att använda begreppet ”dela el” i lagtexten. Som framgått bör begreppet energidelning förstås så att det syftar på förfarandet från att elen produceras till dess den förbrukas. Att uttrycket ”dela el” bara skulle avse ett led i detta förfarande – inmatningen – framstår inte som självklart.

Mot bakgrund härav föreslår Lagrådet att uttrycket ”dela el” ersätts med uttrycket ”mata in delad el”.

I lagtexten används på flera ställen uttrycket ”den som delar el mot betalning” eller liknande. Funktionen med uttrycket är då att peka ut produ-

center som överlåter el inom ramen för ett sådant energidelningsarrangemang som beskrivs i andra strecksatsen. Enligt Lagrådets mening är det enklare och tydligare att i detta sammanhang tala om överlåtaren.

I 14 kap. 13–26 §§ talas på flera ställen om *energidelningsavtal*. I 14 kap. 11 § används i stället uttrycket ”avtal om energidelning”. Begreppet definieras inte i 1 kap. 5 §. Innebörden i begreppet framstår enligt Lagrådet som oklar, särskilt som energidelning förutsätter att flera avtal träffas. En elanvändare som deltar i energidelning måste t.ex. träffa avtal med såväl en systemansvarig för distributionssystem som en elleverantör. Lagförslaget får närmast förstås så att begreppet inte avser dessa avtal utan endast avtal om överlåtelse av rätt till delad el (jfr 14 kap. 15 § och rubriken före paragrafen).

Mot denna bakgrund anser Lagrådet att begreppet energidelningsavtal bör definieras i 1 kap. 5 § enligt följande.

> *energidelningsavtal*: avtal mellan en producent (överlåtare) och elanvändare (förvärvare) om överlåtelse av rätt till delad el,

14 kap. 1 §

I paragrafen anges att den som delar el inte får ha energidelning som sin huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet.

Som bestämmelsen är utformad träffar den elanvändare som deltar i energidelning enligt första strecksatsen i definitionen i 1 kap. 5 § (som delar el med sig själv) och överlåtare av delad el (men inte förvärvaren) vid energidelning enligt andra strecksatsen. Om det är detta som är avsikten kan paragrafen inledas med ”Den som matar in delad el … ”.

Om bestämmelsen är avsedd att omfatta även förvärvaren, kan uttrycket ”den som deltar i energidelning” användas. Om det i stället är tänkt att bestämmelsen bara ska omfatta överlåtaren, kan paragrafen inledas ”Den som överlåter delad el …”.

14 kap. 3 §

I paragrafen anges att energidelning får ske inom ett elområde och det anges att el får delas endast från en eller flera produktions- eller energilagringsanläggningar till en elanvändare inom samma elområde. I författningskommentaren förklaras att det innebär att den anläggning som el delas från måste finnas inom samma elområde som den elanvändare som tar emot den delade elen.

Enligt Lagrådets mening blir bestämmelsen mer ändamålsenlig och lättillämpad om den anger att energidelning får ske endast mellan en inmatnings- och en utmatningspunkt inom samma elområde. Lagrådet föreslår därför att bestämmelsen får följande utformning.

> Energidelning får ske endast mellan en inmatningspunkt och en uttagspunkt inom samma elområde.

14 kap. 4 §

Paragrafen anger att en elanvändare endast får ”ta ut” delad el från en uttagspunkt om elanvändaren har ingått ett avtal med en elleverantör om att denne ska leverera el i uttagspunkten.

Lagrådet föreslår att paragrafen anpassas till den terminologi som i övrigt används i kapitlet genom att det i lagtexten – precis som i författningskommentaren – talas om att ”ta emot” delad el.

14 kap. 5 §

I paragrafen anges att elleverantörer och andra marknadsaktörer inte får erbjuda ”en elanvändare” oskäliga villkor med anledning av att denne delar el eller tar emot delad el.

Av författningskommentaren framgår att bestämmelsen är avsedd att innebära att elmarknadens aktörer inte får erbjuda sämre villkor till en elanvändare enbart på den grunden att denne deltar i energidelning, men att den inte ska hindra objektivt och sakligt motiverade skillnader i villkoren mellan elanvändare som deltar i energidelning och elanvändare som inte gör det.

Enligt Lagrådets mening kan det ifrågasättas om lagtexten – där det anges att villkoren inte får vara oskäliga – återspeglar den prövning som enligt författningskommentaren ska göras. En lagtext som ligger närmare den regel som beskrivs i kommentaren vore att föredra.

Om avsikten är att bestämmelsen ska tillämpas även på den som överlåter delad el, kan det tydliggöras genom att uttrycket ”en elanvändare” byts ut mot ”den som deltar i energidelning”.

Följande lagtext kan övervägas.

> Elleverantörer och andra marknadsaktörer får inte erbjuda den som deltar i energidelning sämre villkor än de villkor som de erbjuder andra, om inte skillnaden i villkor är objektivt och sakligt motiverad.

14 kap. 6–8 §§

I 6 § anges att en elleverantör ska dra av delad el från en elanvändares totala uppmätta förbrukning. Av 7 § framgår att en elleverantör inte är skyldig att göra ett sådant avdrag i vissa utpekade situationer.

Det finns enligt Lagrådets mening förutsättningar att förtydliga lagtexten. Det kan ske genom att förslagets 7 § görs till ett andra stycke i 6 §.

Innebörden i bestämmelsen i 6 § blir också lättare att förstå om det anges att avdraget ska göras vid ”vid debitering av förbrukad el”.

Punkterna 2–4 i förslagets 7 § avser fall där energidelningen har skett i strid med 1–3 §§. Det medför att lagtexten kan förkortas betydligt. Ut-

trycket ”elanvändarna som tar emot den delade elen eller som delar elen” i förslagets 7 § 1 kan ersättas med ”den som deltar i energidelningen”.

Förslagets 8 § 2 innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om metoder för beräkning av avdrag för delad el (punkten 1) och inom vilken period avdraget ska göras (punkten 2).

Enligt Lagrådets mening täcks det som sägs i punkten 2 av det som sägs i punkten 1. Punkten 2 kan därför utgå.

Mot bakgrund härav föreslår Lagrådet att 6–8 §§ ersätts av två paragrafer med följande lydelse.

6 §

En elleverantör ska vid debitering av förbrukad el för en elanvändare som tar emot delad el dra av den delade elen från den totala uppmätta förbrukningen.

Avdrag enligt första stycket behöver inte göras om

1. energidelningen har skett i strid med 1–3 §§,

2. den som deltar i energidelningen inte har uppfyllt sin anmälningsskyldighet enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 9 §,

3. elleverantören inte har fått tillgång till de mätuppgifter som krävs för att kunna göra avdraget, eller

4. det saknas en balansansvarig part för den inmatnings¬punkt i vilken den delade elen matas in.

7 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om metoder för beräkning av avdrag för delad el.

14 kap. 9 och 10 §§

I 9 § bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet för den som deltar i energidelning till en eller flera elleverantörer. I 10 § finns bestämmelser om att elleverantörer vars kunder deltar i energidelning ska bevara uppgifter om detta i ett register.

Enligt Lagrådets mening kan det finnas skäl att även skyldigheten att anmäla att en elanvändare eller överlåtare av delad el inte längre delar el (matar in delad el) regleras på en nivå lägre än lag. Med denna utgångspunkt skulle förslagets punkt 1 kunna avse skyldighet för den som deltar i energidelning att anmäla sitt deltagande till berörda elanvändare och att deltagandet har upphört.

Enligt Lagrådets mening bör även elleverantörers skyldighet att föra register över anmälningar om energidelning kunna regleras på lägre författningsnivå än lag. Den föreslagna 10 § kan därför utgå. I stället kan det i förslagets 9 § införas ett bemyndigande om skyldighet att föra register över anmälningar.

Lagrådet föreslår att paragrafen får följande lydelse.

> Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
>
> 1. skyldighet för den som deltar eller har deltagit i energidelning att till berörda elleverantörer anmäla sitt deltagande eller att deltagandet har upphört,
>
> 2. hur en elleverantör ska hantera anmälningar som avses i 1,
>
> 3. att en elleverantör får begära att en elanvändare kompletterar sin anmälan innan avdrag för den delade elen kan göras, och
>
> 4. att en elleverantör ska föra register över de anmälningar om energidelning som har kommit in till elleverantören.

14 kap. 11 §

I 11 § anges att en elanvändare får utse en organisatör av energidelning för att utföra de typer av tjänster som räknas upp i paragrafen.

I 1 kap. 5 § definieras vad som avses med organisatör av energidelning. Det är en fysisk eller juridisk person som har utsetts av deltagare i energidelning för att utföra uppgifter relaterade till energidelningen, förutsatt att denne inte
– själv deltar i samma energidelning, eller
– äger eller förvaltar de produktions- eller energilagringsanläggningar som ingår i energidelningen och anläggningarna har en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt.

Vilken närmare funktion som 11 § är avsedd att ha framstår som något oklart. Ordalydelsen tyder närmast på att bestämmelsen klargör att en elanvändare har möjlighet att uppdra åt annan att utföra de typer av uppdrag som räknas upp i paragrafen. Att en elanvändare har möjlighet att göra detta följer emellertid av allmänna kontraktsrättsliga regler och någon lagregel i frågan behövs knappast.

En annan funktion skulle kunna vara att klargöra att det inte strider mot elmarknadslagen att en elanvändare anlitar någon annan för de uppräknade tjänsterna. Att elanvändaren ”får utse” en organisatör skulle då betyda ”får utan hinder av lagen utse”. Lagrådet kan inte se att det finns behov av en sådan bestämmelse. Även utan en sådan bestämmelse skulle det inte strida mot lagen att anlita någon annan för att utföra de uppräknade tjänsterna.

Regeln skulle möjligen också kunna uppfattas på ett tredje sätt, som en utfyllande regel om vilken behörighet en organisatör av energidelning har. Regeln skulle då innebära att den som får i uppdrag att vara ”organisatör av energidelning”, om inte annat följer av uppdraget, har behörighet att utföra de tjänster som räknas upp i paragrafen. Detta synes emellertid inte vara avsikten och en sådan regel kan knappast vara sakligt motiverad.

Enligt Lagrådets mening ligger det närmast till hands att anta att regeln är avsedd att utgöra en precisering av vad som avses med en organisatör av energidelning. Paragrafen skulle då läsas som att den anger vad de ”uppgifter relaterade till energidelningen” som nämns i definitionen i 1 kap. 5 § syftar på; det är de tjänster som räknas upp 14 kap. 11 § 1–6. Med organisatör av energidelning skulle alltså avses en fysisk eller juridisk person som av någon som deltar i energidelning har fått i uppdrag att utföra *någon av* de typer av tjänster som räknas upp i 14 kap. 11 § (om inte de undantag som nämns i strecksatserna i 1 kap. 5 § är tillämpliga).

Enligt Lagrådets mening bör definitionen av begreppet finnas samlad i en paragraf och inte som enligt förslaget i två paragrafer i olika kapitel. Definitionen kan placeras i 1 kap. 5 § eller – om den bedöms för lång för att passa där – i 14 kap. 11 §.

I 11 § talas om att ”ingå avtal om energidelning”. Lagrådet har ovan föreslagit att begreppet energidelningsavtal ska definieras i 1 kap. 5 §. Denna term kan med fördel användas här.

I lagtexten anges även att avtalet ska ingås ”för en elanvändares räkning”. Den som har ett uppdrag att träffa avtal för någon annans räkning kan göra detta i eget namn (kommission) eller i annans namn (fullmakt). Av andra strecksatsen i definitionen av energidelning framgår att det, för att det ska vara fråga om energidelning, är den som producerar elen som ska överlåta elen. Av detta följer att organisatören av energidelning ska överlåta rätten till el i producentens namn (som fullmäktig), och inte i eget namn men för producentens räkning (som kommittent). Detta bör framgå av lagtexten.

Mot bakgrund härav föreslår Lagrådet att följande definition övervägs.

> Med organisatör av energidelning avses den som har utsetts av deltagare i energidelning för att
>
> 1. göra anmälningar som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 §,
>
> 2. kommunicera med marknadsaktörer om energidelningen,
>
> 3. ansvara för installation eller drift av de produktions- eller energilagrings¬anläggningar som används inom energidelningen,
>
> 4. ge stöd i att reglera uttag av delad el,
>
> 5. ingå energidelningsavtal i annans namn, eller

6. hantera faktureringen av elanvändare som tar emot delad el.

Den som utsetts enligt första stycket är inte att anse som organisatör av energidelning om denne

– själv deltar i samma energidelning, eller

– äger eller förvaltar de produktions- eller energilagringsanläggningar som ingår i energidelningen och anläggningarna har en sammanlagd installerad kapacitet som överstiger 6 megawatt.

14 kap. 13 och 14 §§

Paragraferna 14 kap. 13–26 §§ står under rubriken ”Skyldigheter i vissa fall” och innehåller bestämmelser om skyldigheter för den som överlåter el i samband med energidelningsavtal mot betalning som träffas med en organisatör av energidelning som mellanman.

Bestämmelserna i 13 och 14 §§ står under underrubriken ”För vem skyldigheterna gäller”. I 13 § anges att bestämmelserna i 15, 16, 18–20 och 22–26 §§ endast ska tillämpas på en elanvändare som ingår avtal om att dela el mot betalning genom en organisatör av energidelning som också hanterar faktureringen av de elanvändare som tar emot den delade elen.

13 § är utformad så att den anger att de uppräknade paragraferna ska tillämpas ”på en elanvändare”. Därmed borde det, kan det tyckas, inte vara nödvändigt att i de uppräknade paragraferna särskilt ange att de gäller för elanvändare. Så görs inte heller i några av paragraferna (se t.ex. 15 och 20 §§). I de flesta paragraferna anges dock direkt att det är elanvändaren som ska ”se till” att det som anges i paragrafen ska inträffa (se 16, 18, 19 och 23–25 §§, se även 22 §).

Enligt Lagrådets mening blir lagregleringen enklare att ta till sig om det i 13 § förklaras att de följande paragraferna är tillämpliga när energidelningsavtal mot betalning träffas med en organisatör av energidelning som mellanman, och att det i de enskilda bestämmelserna klargörs att de reglerar ”elanvändarens” skyldigheter.

Som Lagrådet redan varit inne på är uttrycket ”en elanvändare som ingår avtal om att dela el” inte helt klargörande. Av sammanhanget kan i och för sig utläsas att det syftar på producenter som överlåter delad el mot betalning genom ett energidelningsavtal. Även den som förvärvar delad el kan emellertid beskrivas som ”en elanvändare som ingår avtal om att dela el”.

I 13 § räknas inte 17 och 21 §§ upp bland de bestämmelser som ska vara tillämpliga på energidelningsavtal mot betalning som träffas med organisatör av energidelning som mellanman. Enligt Lagrådets mening blir regleringen lättare att förstå om dessa inkluderas i uppräkningen.

Rubriken före 15 § bör flyttas till närmast före 13 §, och ordet mellanhand bör bytas mot mellanman.

Mot bakgrund härav föreslår Lagrådet att 13 och 14 §§ slås samman till en paragraf med följande lydelse.

> **Energidelningsavtal med en organisatör av energidelning som mellanman**
>
> *Tillämpningsområdet för [15–26 §§]*
>
> Bestämmelserna i [15–26 §§] tillämpas när en överlåtare träffar ett energidelningsavtal mot betalning genom en organisatör av energidelning som har i uppdrag att hantera faktureringen av den som förvärvar rätten till den delade elen. Detta gäller dock inte om överlåtaren och förvärvaren är fysiska personer och elen matas in från en produktions- eller energilagringsanläggning som finns på en fastighet med
>
> 1. ett småhus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 30 kilowatt, eller
>
> 2. ett flerbostadshus, om produktions- eller energilagringsanläggningen har en installerad kapacitet som inte överstiger 100 kilowatt.

14 kap. 15 §

I paragrafen anges vilka uppgifter ett avtal om att dela el mot betalning som har ingåtts med en organisatör av energidelning som mellanhand ska innehålla, om organisatören också sköter faktureringen.

Terminologin bör ändras så att det talas om överlåtare i stället för elanvändare som delar elen. Vidare bör det av paragrafen framgå att det är överlåtaren som ska se till att avtalet innehåller de uppräknade villkoren.

I paragrafen talas om en elanvändare som är ”konsument i förhållande till den som delar elen”. Med konsument avses enligt 1 kap. 5 § en fysisk person som el distribueras eller levereras till, huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Definitionen motsvarar den som återfinns i konsumenträttslig lagstiftning. Vad som avses med att vara konsument ”i förhållande till den som delar elen” är inte helt klart. Den konsumenträttsliga lagstiftningen är normalt tillämplig på avtal mellan en konsument och näringsidkare, men inte på avtal mellan konsumenter. Om avsikten är att bestämmelsen ska ha denna innebörd bör det i stället talas om avtal som ingås mellan en näringsidkare och en konsument.

Enligt Lagrådets mening är dock en sådan avgränsning inte självklar. Eftersom energidelningsavtal sluts med en organisatör av energidelning som mellanman och denne normalt får förutsättas vara näringsidkare, förefaller det rimligt att reglerna är tillämpliga även när både överlåtaren och förvärvaren är konsumenter. Om så ska vara fallet är det tillräckligt att i lagtexten ange ”konsument”.

Sammanfattningsvis bör uttrycket ”konsument i förhållande till den som delar elen” inte användas och det bör klargöras om det räcker med att ange att elanvändaren/förvärvaren är konsument eller det därutöver krävs att överlåtaren är näringsidkare.

Uttrycket ”konsument i förhållande till den som delar elen” finns i flera andra paragrafer och samma klarläggande behövs där (se 18, 19, 24 och 26 §§).

Mot bakgrund härav föreslår Lagrådet att förslagets 15 § får följande lydelse.

Avtalets innehåll

Överlåtaren ska se till att ett energidelningsavtal innehåller följande uppgifter:

1. namn och adress för överlåtaren och för organisatören av energidelningen,

2. telefonnummer och webbplats tillhörande överlåtaren eller organisatören,

3. när avtalet träffas och från vilken tidpunkt rätten till elen kommer att överlåtas,

4. avtalets löptid,

5. vilka tjänster avtalet omfattar,

6. vilka åtaganden överlåtaren har gentemot förvärvaren,

7. villkoren för fakturering och betalning,

8. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,

9. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,

10. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

11. villkoren för ersättning om överlåtaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

12. var mottagaren av elen kan hitta information om priser, övriga tjänster och villkor, samt,

13. om förvärvaren är en konsument, information om konsumenträttigheter och hur tvistlösning utanför domstol inleds.

14 kap. 16 §

Av paragrafen framgår att den som delar el mot betalning ska se till att mottagaren får viss information.

Paragrafen kan förenklas genom användning av den terminologi som förordats ovan. Den bör även få en egen rubrik. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> *Information om avtalsvillkor*
>
> Innan ett energidelningsavtal ingås eller bekräftas ska överlåtaren se till att förvärvaren får
>
> 1. information om avtalsvillkoren i energidelningsavtalet, och
>
> 2. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

14 kap. 17 §

I paragrafen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om informationsskyldighet och om sammanfattningen av avtalsvillkoren.

Lagrådet har ovan föreslagit att 13 § utformas så att där hänvisas även till förevarande paragraf. Därigenom, och med användande av samma terminologi som Lagrådet har förordat i fråga om de föregående paragraferna, bör denna paragraf kunna förenklas betydligt. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
>
> 1. att en överlåtare ska lämna viss information till förvärvaren på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och
>
> 2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 15 § som ska finnas med i den sammanfattning som avses i 16 § 2 och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Det kan noteras att med denna lagtekniska konstruktion kommer punkt 1 att innebära en föreskriftsrätt i fråga om sådana överlåtare som avses i 13 § första meningen och som inte är undantagna enligt samma paragrafs andra mening.

14 kap. 18 §

I paragrafen anges vilka skyldigheter den som delar el mot betalning har i samband med ändring av avtalsvillkoren i ett energidelningsavtal.

Av allmänna kontraktsrättsliga principer följer som utgångspunkt att en avtalspart inte utan stöd i avtal kan ändra avtalsvillkoren under avtalets

löptid. Detta gäller även för avtal som gäller tills vidare. Paragrafen bör anpassas till denna utgångspunkt.

Beträffande uttrycket ”konsument i förhållande till den som delar elen”, se det som Lagrådet anfört ovan. Paragrafen bör också ändras terminologiskt.

Lagrådet föreslår följande lydelse.

> En överlåtare som avser att med stöd av avtal ändra villkoren för ett energidelningsavtal som löper tills vidare, ska se till att förvärvaren får ett särskilt meddelande om ändringen och om rätten att säga upp energidelningsavtalet. Om villkorsändringen gäller priset för den delade elen, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.
>
> Förvärvaren ska få meddelandet senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas, eller, om förvärvaren är en konsument, senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

14 kap. 19 §

I paragrafen föreskrivs att den som delar el mot betalning ska informera en mottagare som är konsument i förhållande till elanvändaren, om alternativ till uppsägning, innan ett energidelningsavtal sägs upp på grund av mottagarens avtalsbrott.

Paragrafen genomför en bestämmelse i artikel 15a.3 andra stycket elmarknadsdirektivet, som hänvisar till artikel 10.11. Där anges följande.

> Leverantörerna ska erbjuda hushållskunder tillräcklig information om alternativ till bortkoppling i tillräckligt god tid före den planerade bortkopplingen. Dessa alternativ kan gälla möjligheter till stöd för att undvika bortkoppling, system för förskottsbetalning, energibesiktningar, energirådgivningstjänster, alternativa betalningsplaner, råd om skuldhantering eller anstånd med bortkoppling, och de bör inte medföra en extra kostnad för de kunder som står inför en bortkoppling.

Enligt den föreslagna elmarknadslagen medför det förhållandet att ett energidelningsavtal upphör att gälla inte att elen blir bortkopplad för elanvändaren (förvärvaren). En elanvändare som deltar i energidelning ska teckna ett avtal med en elleverantör om att denne ska leverera el i uttagspunkten (se 4 §). Om energidelningsavtalet upphör att gälla, kommer den el som elanvändaren förbrukar i uttagspunkten att vara levererad enligt det avtal med en elleverantör som elanvändaren tecknat. Det synes vara det enda ”alternativet till bortkoppling”. Det bör därför övervägas om det är möjligt att genomföra direktivet genom att ange att förvärvaren ska informeras om att all el fortsättningsvis levereras enligt förvärvarens avtal med sin elleverantör.

Beträffande uttrycket ”konsument i förhållande till den som delar elen”, se det som Lagrådet anfört ovan. Paragrafen bör också ändras terminologiskt.

Lagrådet har följande förslag till lagtext.

> Innan en överlåtare säger upp ett energidelningsavtal med förvärvare som konsument på grund av förvärvarens avtalsbrott, ska överlåtaren se till att förvärvaren informeras om att all el fortsättningsvis levereras enligt förvärvarens avtal med sin elleverantör.

14 kap. 21 §

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om fakturering och faktureringsinformation vid energidelningsavtal som träffas med en organisatör av energidelning som mellanman.

Lagrådet har ovan föreslagit att 14 kap. 13 § ska innehålla en hänvisning även till 21 §. I 21 § behöver det därför inte specificeras att den rör energidelningsavtal som träffats med organisatör av energidelning som mellanman.

Lagtexten kan få följande utformning.

> Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fakturering av delad el och om en skyldighet för överlåtaren att lämna information till mottagarna av delad el i samband med faktureringen.

14 kap. 22 §

Paragrafen innehåller ett förbud mot att ta ut avgifter för att tillhandahålla dem som tar emot delad el fakturor och faktureringsinformation.

Paragrafen bör ändras terminologiskt. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> Överlåtaren får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla fakturor eller information enligt de föreskrifter som meddelas med stöd av 21 §. Överlåtaren ska se till att organisatören inte tar ut någon sådan avgift.

14 kap. 23 §

I paragrafen ställs det krav på valfrihet rörande betalningssätt och uppställs begränsningar av vilka avgifter som får tas ut för ett valt betalningssätt.

Paragrafen bör ändras terminologiskt. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> Överlåtaren ska se till att förvärvaren erbjuds flera betalningssätt och inte missgynnas på grund av det betalningssätt som han eller hon valt.
>
> De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

14 kap. 24 §

I paragrafen uppställs krav på tillhandahållande av en slutfaktura vid uppsägning och att fakturan i vissa fall ska tillhandahållas kostnadsfritt.

Beträffande uttrycket ”konsument i förhållande till den som delar elen”, se det som Lagrådet anfört ovan. Paragrafen bör även ändras terminologiskt. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> Överlåtaren ska se till att en förvärvare som sagt upp ett energidelningsavtal får en slutfaktura inom sex veckor från den dagen då avtalet sades upp.
>
> Om förvärvaren är ett litet företag eller en konsument får någon avgift inte tas ut för att tillhandahålla slutfakturan. I andra fall ska de avgifter som tas ut vara skäliga.

14 kap. 25 §

I paragrafen ställs krav på att det ska finnas rutiner för att hantera klagomål.

Bestämmelsen bör ändras terminologiskt. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> Överlåtaren ska ha rutiner för att hantera klagomål från förvärvare eller säkerställa att organisatören av energidelning har sådana rutiner.

14 kap. 26 §

Paragrafen innebär en skyldighet för den som delar el att vidta nödvändiga åtgärder för att mottagaren av elen ska kunna byta energidelningsarrangemang, om mottagaren begär det.

Paragrafen bör ändras terminologiskt. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> Överlåtaren ska, i den utsträckning en förvärvare begär det, på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång, göra de uppgifter tillgängliga som krävs för att förvärvaren ska kunna byta energidelningsarrangemang. Uppgifterna ska inom tre veckor från begäran göras tillgängliga för förvärvaren eller den som förvärvaren pekar ut. Uppgifterna får göras tillgängliga av organisatören av energidelning.
>
> Uppgifterna ska göras tillgängliga utan kostnad, om förvärvaren är en konsument eller ett litet företag.

14 kap. 27 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kontraheringsplikt för myndigheter och offentligt styrda organ som delar el i vissa fall.

Paragrafen bör ändras terminologiskt. Lagrådet föreslår följande lydelse.

> En myndighet eller ett offentligt styrt organ som överlåter rätten till delad el mot betalning eller utan kostnad från en egen produktions- eller energilagringsanläggning till en eller flera elanvändare får inte vägra att ingå avtal om att överlåta rätten till delad el till en utsatt kund.
>
> Detta gäller inte om myndigheten eller det offentligt styrda organet kan visa att minst 10 procent av den el som matas in från anläggningen redan går till utsatta kunder.

17 kap. 1 §

Paragrafen innehåller undantag från den kommunala lokaliseringsprincipen vad gäller produktion av och handel med el och nätverksamhet som bedrivs av en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725). Enligt författningskommentaren överensstämmer paragrafen i sak med 7 kap. 2 § ellagen. Lagrådet konstaterar emellertid att den paragrafen också innehåller ett krav på att produktion av och handel med el ska redovisas särskilt.

I 5 kap. finns särskilda regler vad gäller redovisning av nätverksamhet. Sådan verksamhet ska redovisas skilt från annan verksamhet. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör behovet av särskilda regler för redovisning av sådan produktion av och handel med el som bedrivs av kommunala företag uppmärksammas.

Förslaget till lag om elektriska ledningar

8 kap. 1 §

Enligt paragrafen får nätmyndigheten besluta bland annat att den som avser att ansöka om nätkoncession får tillträde till någon annans mark för att kunna göra de undersökningsarbeten som behövs. Enligt författningskommentaren stämmer paragrafen överens med 2 kap. 57 § ellagen. Den nuvarande regleringen innehåller emellertid den begränsningen att beslut får fattas ”om det finns skäl för det”. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att för att det ska finnas skäl för tillstånd bör det krävas att planerna har nått en sådan grad av konkretion att det går att bedöma behovet av en undersökning (prop. 2020/21:188 s. 89). Eftersom någon ändring inte är avsedd i den nya lagen bör enligt Lagrådets uppfattning den nuvarande lydelsen av paragrafen föras över oförändrad till den nya lagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkt 3 b)

Punkten 3 innehåller bestämmelser som begränsar skyldigheten enligt 7 kap. 1 § att vidta återställningsåtgärder när det gäller en ledning som har dragits fram före den 1 juli 1982. Bestämmelserna motsvarar i sak övergångsbestämmelserna till lagen (2021:741) om ändring i ellagen.

Av 3 b) framgår att om en ledning har dragits fram före den 1 juli 1982 ska 7 kap. 1 § tillämpas endast om ledningen inte längre får användas till följd av ett beslut om ändring av nätkoncessionen enligt 5 kap. 8 eller 9 §. Dessa bestämmelser träder dock i kraft först i och med den nu föreslagna lagen. För att möjliggöra en tillämpning av bestämmelserna i den upphävda ellagen (1997:857) behöver övergångsbestämmelsen därför kompletteras med ”eller motsvarande äldre bestämmelser i den upphävda ellagen (1997:857)”.

Punkt 4

Enligt punkten ska om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 1999 ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. i den upphävda ellagen (1997:857) i dess ursprungliga lydelse. Av författningskommentaren framgår att punkten avses motsvara punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:854) om ändring i den upphävda ellagen.

Enligt punkten 1 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:854) om ändring i den upphävda ellagen trädde den lagen i kraft den 1 januari 1999. Av punkten 2 framgår att ett ärende om prövning av nätkoncession ska handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser, om ärendet har inletts före lagens ikraftträdande men att bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i miljöbalken ska tillämpas omedelbart.

Lagen (1998:854) om ändring i den upphävda ellagen innebar att 2 kap. 8 och 11 §§ ändrades och att två nya paragrafer, 2 kap. 8 a och 11 a §§, infördes. Övergångsbestämmelserna till lagen träffar alltså bara dessa bestämmelser. 2 kap. 8 a § och 2 kap. 11 a § har genom lagen (2021:741) om ändring av den upphävda ellagen fått beteckningen 2 kap. 17 § respektive 2 kap. 20 §. Dessa paragrafer motsvarar 3 kap. 7 § respektive 4 kap. 3 § i den föreslagna lagen om elektriska ledningar.

Mot denna bakgrund bör enligt Lagrådets mening punkten 4 formuleras på följande sätt.

> Om ett ärende om prövning av nätkoncession har inletts före den 1 januari 1999, ska ärendet handläggas och bedömas enligt 2 kap. 8 och 11 §§ i den upphävda ellagen (1997:857) i dess lydelse den 31 december 1998. För sådana ärenden ska inte 3 kap. 7 § och 4 kap. 3 § eller motsvarande äldre bestämmelser i den upphävda ellagen tillämpas.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Jämförelsetabell

Ellagen (1997:857) i dess lydelse enligt SFS 2025:1345	Motsvarighet, helt eller delvis, i elmarknadslagen eller lagen om elektriska ledningar
1 kap.	
1 §	1 kap. 1 § elmarknadslagen
2 §	1 kap. 2 § elmarknadslagen
3 §	1 kap. 4 § elmarknadslagen och 1 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
4 §	1 kap. 5 § elmarknadslagen och 1 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
5 §	1 kap. 6 § elmarknadslagen
6 §	1 kap. 7 § elmarknadslagen
7 §	1 kap. 8 § elmarknadslagen
2 kap.	
1 §	1 kap. 3 § och 2 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
2 §	1 kap. 3 § och 2 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
3 §	2 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
4 §	1 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
5 §	2 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
6 §	2 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
7 §	2 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
8 §	2 kap. 6 § lagen om elektriska ledningar
9 §	2 kap. 7 § lagen om elektriska ledningar
10 §	4 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
11 §	2 kap. 8 § lagen om elektriska ledningar
12 §	3 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
12 a §	3 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
13 §	3 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar

14 §	3 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
15 §	3 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
16 §	3 kap. 6 § och 4 kap. 10 § lagen om elektriska ledningar
17 §	3 kap. 7 § lagen om elektriska ledningar
17 a §	3 kap. 9 § lagen om elektriska ledningar
18 §	4 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
19 §	3 kap. 10 § lagen om elektriska ledningar
20 §	4 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
21 §	4 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
22 §	4 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
23 §	4 kap. 6 § lagen om elektriska ledningar
24 §	4 kap. 7 § lagen om elektriska ledningar
25 §	4 kap. 8 § lagen om elektriska ledningar
26 §	4 kap. 9 § lagen om elektriska ledningar
27 §	5 kap. 8 § lagen om elektriska ledningar
28 §	5 kap. 9 § lagen om elektriska ledningar
29 §	5 kap. 10 § lagen om elektriska ledningar
30 §	5 kap. 11 § lagen om elektriska ledningar
31 §	5 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
32 §	5 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
33 §	5 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
34 §	5 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
35 §	5 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
36 §	5 kap. 6 § lagen om elektriska ledningar
37 §	5 kap. 7 § lagen om elektriska ledningar

38 §	5 kap. 12 § lagen om elektriska ledningar
39 §	6 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
40 §	6 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
41 §	6 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
42 §	6 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
43 §	6 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
44 §	4 kap. 11 § lagen om elektriska ledningar
45 §	4 kap. 12 § lagen om elektriska ledningar
46 §	4 kap. 13 § lagen om elektriska ledningar
47 §	4 kap. 14 § lagen om elektriska ledningar
48 §	4 kap. 15 § lagen om elektriska ledningar
49 §	6 kap. 6 § lagen om elektriska ledningar
50 §	6 kap. 7 § lagen om elektriska ledningar
51 §	7 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
52 §	7 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
53 §	7 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
54 §	7 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
55 §	7 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
56 §	7 kap. 6 § lagen om elektriska ledningar
57 §	8 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
58 §	8 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
59 §	8 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
60 §	8 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
61 §	8 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
62 §	8 kap. 6 § lagen om elektriska ledningar

63 §	10 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
64 §	10 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
65 §	10 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
66 §	9 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
67 §	9 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
68 §	9 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
69 §	9 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
70 §	9 kap. 5 § lagen om elektriska ledningar
71 §	9 kap. 6 § lagen om elektriska ledningar

3 kap.

1 § 1	2 kap. 3 § 1 elmarknadslagen
1 § 2	2 kap. 3 § 3 elmarknadslagen
1§ 3	2 kap. 3 § 4 elmarknadslagen
1 § 4	2 kap. 3 § 2 elmarknadslagen
1 § 5	2 kap. 1 § elmarknadslagen 2 kap. 2§ elmarknadslagen
2 §	2 kap. 4 § elmarknadslagen
3 §	2 kap. 5 § elmarknadslagen
4 §	3 kap. 9 § elmarknadslagen
5 §	3 kap. 10 § elmarknadslagen
6 §	3 kap. 11 § elmarknadslagen
7 §	3 kap. 12 § elmarknadslagen
8 §	3 kap. 13 § elmarknadslagen
9 §	3 kap. 14 § elmarknadslagen
10 §	3 kap. 15 § elmarknadslagen
11 § 1	2 kap. 6 § 2 elmarknadslagen
11 § 2	2 kap. 6 § 3 elmarknadslagen
11 § 3	2 kap. 6 § 4 elmarknadslagen
11 § 4	2 kap. 6 § 5 elmarknadslagen
12 §	4 kap. 1 § elmarknadslagen
13 §	4 kap. 2 § elmarknadslagen
14 §	4 kap. 3 § elmarknadslagen
15 §	2 kap. 7 § elmarknadslagen
16 §	2 kap. 9 § elmarknadslagen
17 §	2 kap. 10 § elmarknadslagen
18 §	2 kap. 8 § elmarknadslagen

19 §	4 kap. 4 § elmarknadslagen
20 §	4 kap. 5 § elmarknadslagen
21 §	4 kap. 8 § elmarknadslagen
22 §	4 kap. 9 § elmarknadslagen
23 §	4 kap. 10 § elmarknadslagen
24 §	4 kap. 11 § elmarknadslagen
25 §	4 kap. 12 § elmarknadslagen
26 §	4 kap. 13 § elmarknadslagen
27 §	4 kap. 14 § elmarknadslagen
28 §	4 kap. 15 § elmarknadslagen
29 §	4 kap. 16 § elmarknadslagen
30 §	4 kap. 17 § elmarknadslagen
31 §	4 kap. 18 § elmarknadslagen
32 §	4 kap. 19 § elmarknadslagen
33 §	4 kap. 20 § elmarknadslagen
34 §	4 kap. 21 § elmarknadslagen
35 §	4 kap. 22 § elmarknadslagen
36 §	4 kap. 23 § elmarknadslagen
37 §	4 kap. 24 § elmarknadslagen
38 §	4 kap. 26 § elmarknadslagen
39 §	4 kap. 6 § elmarknadslagen
40 §	4 kap. 7 § elmarknadslagen
41 §	2 kap. 11 § elmarknadslagen
42 §	2 kap. 12 § elmarknadslagen
43 §	2 kap. 14 § elmarknadslagen
44 §	2 kap. 15 § elmarknadslagen
45 §	2 kap. 16 § elmarknadslagen
46 §	2 kap. 17 § elmarknadslagen
47 §	2 kap. 18 § elmarknadslagen
48 §	2 kap. 19 § elmarknadslagen
48 a §	2 kap. 13 § elmarknadslagen
49 §	5 kap. 1 § elmarknadslagen
50 §	5 kap. 2 § elmarknadslagen
51 §	5 kap. 3 § elmarknadslagen
52 §	5 kap. 4 § elmarknadslagen
53 §	5 kap. 5 § elmarknadslagen
54 §	5 kap. 6 § elmarknadslagen
55 §	5 kap. 7 § elmarknadslagen
56 §	5 kap. 8 § elmarknadslagen
58 §	5 kap. 9 § elmarknadslagen
59 §	5 kap. 10 § elmarknadslagen
60 §	5 kap. 11 § elmarknadslagen
61 §	5 kap. 12 § elmarknadslagen

4 kap.

1 §	6 kap. 1 § elmarknadslagen
1 a §	6 kap. 2 § elmarknadslagen
2 §	6 kap. 3 § elmarknadslagen
3 §	6 kap. 4 § elmarknadslagen
4 §	6 kap. 5 § elmarknadslagen
4 a §	6 kap. 6 § elmarknadslagen
4 b §	6 kap. 7 § elmarknadslagen
5 §	6 kap. 8 § elmarknadslagen
6 §	6 kap. 9 § elmarknadslagen
6 a §	6 kap. 10 § elmarknadslagen
7 §	6 kap. 11 § elmarknadslagen
8 §	6 kap. 12 § elmarknadslagen
8 a §	6 kap. 13 § elmarknadslagen
8 b §	6 kap. 14 § elmarknadslagen
9 §	6 kap. 15 § elmarknadslagen
12 a §	6 kap. 16 § elmarknadslagen
13 §	6 kap. 17 § elmarknadslagen
14 §	6 kap. 18 § elmarknadslagen
15 §	6 kap. 21 § elmarknadslagen
16 §	7 kap. 1 § elmarknadslagen
17 §	7 kap. 2 § elmarknadslagen
18 §	7 kap. 3 § elmarknadslagen
19 §	7 kap. 4 § elmarknadslagen
20 §	7 kap. 5 § elmarknadslagen
21 §	7 kap. 6 § elmarknadslagen
22 §	7 kap. 7 § elmarknadslagen
23 §	7 kap. 8 § elmarknadslagen
24 §	7 kap. 9 § elmarknadslagen
25 §	7 kap. 10 § elmarknadslagen
26 §	7 kap. 11 § elmarknadslagen
27 §	7 kap. 12 § elmarknadslagen
40 §	8 kap. 4 § elmarknadslagen
41 §	8 kap. 5 § elmarknadslagen
42 §	8 kap. 6 § elmarknadslagen
43 §	8 kap. 1 § elmarknadslagen
44 §	8 kap. 2 § elmarknadslagen
45 §	8 kap. 3 § elmarknadslagen
46 §	7 kap. 13 § elmarknadslagen
47 §	7 kap. 14 § elmarknadslagen

5 kap.

1 §	9 kap. 1 § elmarknadslagen
2 §	9 kap. 2 § elmarknadslagen
3 §	9 kap. 3 § elmarknadslagen
4 §	9 kap. 4 § elmarknadslagen
5 §	9 kap. 5 § elmarknadslagen
6 §	utgår
7 §	9 kap. 6 § elmarknadslagen
8 §	9 kap. 7 § elmarknadslagen
9 §	9 kap. 8 § elmarknadslagen
10 §	9 kap. 9 § elmarknadslagen
11 §	9 kap. 10 § elmarknadslagen
12 §	9 kap. 11 § elmarknadslagen
13 §	9 kap. 12 § elmarknadslagen
14 §	9 kap. 13 § elmarknadslagen
15 §	9 kap. 14 § elmarknadslagen
16 §	9 kap. 15 § elmarknadslagen
17 §	9 kap. 16 § elmarknadslagen
18 §	9 kap. 17 § elmarknadslagen
19 §	9 kap. 18 § elmarknadslagen
20 §	9 kap. 19 § elmarknadslagen
21 §	9 kap. 20 § elmarknadslagen
22 §	9 kap. 21 § elmarknadslagen
23 §	9 kap. 22 § elmarknadslagen
24 §	9 kap. 23 § elmarknadslagen
25 §	9 kap. 24 § elmarknadslagen
26 §	9 kap. 25 § elmarknadslagen
27 §	9 kap. 26 § elmarknadslagen
28 §	9 kap. 27 § elmarknadslagen
29 §	9 kap. 28 § elmarknadslagen
30 §	9 kap. 29 § elmarknadslagen
31 §	9 kap. 30 § elmarknadslagen

6 kap.

1 §	10 kap 1 § elmarknadslagen
2 §	10 kap 2 § elmarknadslagen
3 §	10 kap 3 § elmarknadslagen
3 a §	10 kap 4 § elmarknadslagen
4 §	10 kap 5 § elmarknadslagen
5 §	10 kap 6 § elmarknadslagen
6 §	10 kap 7§ elmarknadslagen
7 §	10 kap 8 § elmarknadslagen
7 a §	10 kap 9 § elmarknadslagen
8 §	10 kap 10 § elmarknadslagen
9 §	10 kap 11 § elmarknadslagen
10 §	10 kap 12 § elmarknadslagen
11 §	10 kap 13 § elmarknadslagen

7 kap.

1 §	17 kap. 1 § elmarknadslagen
2 §	17 kap. 2 § elmarknadslagen

8 kap.

1 §	3 kap. 1 § elmarknadslagen
2 §	3 kap. 2 § elmarknadslagen
3 §	3 kap. 4 § elmarknadslagen
4 §	utgår
5 §	3 kap. 5 § elmarknadslagen 3 kap. 6 § elmarknadslagen
6 §	3 kap. 7 § elmarknadslagen
7 §	3 kap. 8 § elmarknadslagen
8 §	utgår
9 §	3 kap. 16 § elmarknadslagen
10 §	3 kap. 17 § elmarknadslagen
11 §	3 kap. 18 § elmarknadslagen
12 §	11 kap. 2 § elmarknadslagen
13 §	11 kap. 3 § elmarknadslagen
14 §	11 kap. 5 § elmarknadslagen
15 § första stycket 1	utgår
15 § första stycket 2	11 kap. 7 § elmarknadslagen
15 § andra stycket	11 kap. 8 § första stycket elmarknadslagen
16 §	11 kap. 8 § andra stycket elmarknadslagen
17 §	11 kap. 6 § elmarknadslagen
18 §	11 kap. 9 § elmarknadslagen
19 §	11 kap. 10 § elmarknadslagen
20 §	utgår
21 §	11 kap. 11 § elmarknadslagen
22 §	utgår
23 §	11 kap. 12 § elmarknadslagen
24 §	11 kap. 13 § elmarknadslagen
25 §	11 kap. 14 § elmarknadslagen
26 §	11 kap. 15 § elmarknadslagen
27 §	11 kap. 16 § elmarknadslagen
28 §	11 kap. 17 § elmarknadslagen
29 §	11 kap. 18 § elmarknadslagen
30 §	11 kap. 19 § elmarknadslagen
31 §	11 kap. 20 § elmarknadslagen
32 §	11 kap. 21 § elmarknadslagen
33 §	11 kap. 22 § elmarknadslagen
34 §	11 kap. 23 § elmarknadslagen
35 §	11 kap. 24 § elmarknadslagen
36 §	11 kap. 25 § elmarknadslagen
37 §	11 kap. 26 § elmarknadslagen
38 §	11 kap. 27 § elmarknadslagen

39 §	utgår
40 §	11 kap. 29 § elmarknadslagen
41 §	11 kap. 32 § elmarknadslagen
42 §	11 kap. 34 § elmarknadslagen
43 §	11 kap. 35 § elmarknadslagen

9 kap.

1 §	12 kap. 2 § elmarknadslagen
2 §	12 kap. 3 § elmarknadslagen
3 §	utgår
4 §	utgår
5 §	utgår
6 §	utgår
7 §	utgår
8 §	utgår
9 §	utgår
10 §	utgår
11 §	12 kap. 7 § elmarknadslagen
12 §	12 kap. 8 § elmarknadslagen
13 §	12 kap. 9 § elmarknadslagen
14 §	12 kap. 10 § elmarknadslagen
15 §	12 kap. 11 § elmarknadslagen
16 §	12 kap. 13 § elmarknadslagen
17 §	12 kap. 14 § elmarknadslagen
18 §	12 kap. 15 § elmarknadslagen
18 a §	12 kap. 16 § elmarknadslagen
18 b §	12 kap. 17 § elmarknadslagen
19 §	12 kap. 18 § elmarknadslagen
20 §	12 kap. 19 § elmarknadslagen
21 §	12 kap. 20 § elmarknadslagen
22 §	12 kap. 21 § elmarknadslagen
23 §	12 kap. 22 § elmarknadslagen
23 a §	12 kap. 23 § elmarknadslagen
23 b §	12 kap. 24 § elmarknadslagen
23 c §	12 kap. 25 § elmarknadslagen
24 §	12 kap. 26 § elmarknadslagen
25 §	12 kap. 27 § elmarknadslagen
27 §	12 kap. 28 § elmarknadslagen
28 §	12 kap. 29 § elmarknadslagen
29 §	12 kap. 30 § elmarknadslagen
29 a §	12 kap. 31 § elmarknadslagen
29 b §	12 kap. 32 § elmarknadslagen
29 c §	12 kap. 33 § elmarknadslagen
30 §	13 kap. 1 § elmarknadslagen
31 §	13 kap. 2 § elmarknadslagen
32 §	13 kap. 3 § elmarknadslagen
33 §	13 kap. 4 § elmarknadslagen
34 §	13 kap. 5 § elmarknadslagen

10 kap.

9 § första stycket	15 kap. 1 § elmarknadslagen
9 § andra stycket	15 kap. 2 § elmarknadslagen
10 §	15 kap. 3 § elmarknadslagen
11 §	15 kap. 4 § elmarknadslagen
12 § första stycket	15 kap. 5 § elmarknadslagen
12 § andra–fjärde stycket	15 kap. 6 § elmarknadslagen
13 §	15 kap. 7 § elmarknadslagen
14 §	15 kap. 8 § elmarknadslagen
15 §	15 kap. 9 § elmarknadslagen
16 §	15 kap. 10 § elmarknadslagen

11 kap.

1 § första stycket	utgår
1 § andra stycket	16 kap. 1 § elmarknadslagen
2 §	16 kap. 2 § elmarknadslagen
3 §	16 kap. 3 § elmarknadslagen
4 §	16 kap. 4 § elmarknadslagen
5 §	16 kap. 5 § elmarknadslagen
6 §	16 kap. 6 § elmarknadslagen
7 §	16 kap. 7 § elmarknadslagen
8 §	16 kap. 8 § elmarknadslagen
9 §	16 kap. 9 § elmarknadslagen
10 §	16 kap. 10 § elmarknadslagen
11 §	16 kap. 11 § elmarknadslagen

12 kap.

1 § första stycket	18 kap. 1 § första stycket elmarknadslagen
1 § andra stycket första meningen	18 kap. 1 § andra stycket elmarknadslagen 11 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
1 a §	18 kap. 2 § elmarknadslagen
1 b §	18 kap. 7 § elmarknadslagen
1 c §	18 kap. 8 § elmarknadslagen
2 § första stycket första meningen	18 kap. 3 § elmarknadslagen 11 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
2 § första stycket andra meningen	11 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
2 § andra stycket	11 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar

3 § första stycket första meningen	18 kap. 4 § första stycket elmarknadslagen 11 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
3 § första stycket andra meningen	18 kap. 4 § andra stycket elmarknadslagen 11 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
3 § andra stycket 1	18 kap. 4 § andra stycket 1 elmarknadslagen
3 § andra stycket 2	18 kap. 4 § andra stycket 2 elmarknadslagen
3 § andra stycket 3	18 kap. 4 § andra stycket 4 elmarknadslagen
5 §	18 kap. 5 § elmarknadslagen
6 §	18 kap. 12 § elmarknadslagen
14 §	18 kap. 6 § elmarknadslagen
15 §	18 kap. 11 § elmarknadslagen
16 §	18 kap. 10 § elmarknadslagen
17 §	18 kap. 9 § elmarknadslagen

13 kap.

1 §	19 kap. 1 § elmarknadslagen
2 §	19 kap. 2 § elmarknadslagen
3 §	19 kap. 3 § elmarknadslagen
4 §	19 kap. 4 § elmarknadslagen
5 §	19 kap. 5 § elmarknadslagen
6 §	19 kap. 6 § elmarknadslagen
7 §	19 kap. 7 § elmarknadslagen
8 §	19 kap. 8 § elmarknadslagen
9 §	19 kap. 9 § elmarknadslagen
10 §	19 kap. 10 § elmarknadslagen
11 §	19 kap. 11 § elmarknadslagen
12 §	19 kap. 12 § elmarknadslagen
13 §	19 kap. 13 § elmarknadslagen

14 kap.

1 § första stycket 1	12 kap. 1 § första stycket 1 lagen om elektriska ledningar
1 § första stycket 2	12 kap. 1 § första stycket 2 lagen om elektriska ledningar
1 § andra stycket 1	12 kap. 1 § andra stycket lagen om elektriska ledningar

1 § andra stycket 2	20 kap. 1 § första stycket elmarknadslagen
1 § tredje stycket	20 kap. 1 § andra stycket elmarknadslagen 12 kap. 1 § tredje stycket lagen om elektriska ledningar
2 §	20 kap. 2 § elmarknadslagen 12 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
3 §	20 kap. 3 § elmarknadslagen 12 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar

15 kap.

1 §	13 kap. 1 § lagen om elektriska ledningar
2 §	13 kap. 2 § lagen om elektriska ledningar
3 §	21 kap. 1 § elmarknadslagen
4 §	13 kap. 3 § lagen om elektriska ledningar
5 §	13 kap. 4 § lagen om elektriska ledningar
6 §	21 kap. 2 § elmarknadslagen
7 §	21 kap. 3 § elmarknadslagen
8 §	21 kap. 4 § elmarknadslagen

Genomförandetabell

Tabellen avser endast artikel 2.10a och 15a Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711. En genomförandetabell för andra artiklar i det reviderade elmarknadsdirektivet finns bl.a. som bilaga till prop. 2025/26:16 Förbättrad utformning av EU:s elmarknad.

Artikel i det reviderade elmarknadsdirektivet	**Åtgärd**	**Kommentar**
Artikel 2.10a	1 kap. 5 § elmarknadslagen.	
Artikel 15a.1	14 kap. 3 § elmarknadslagen	
Artikel 15a.2	14 kap. 1 § elmarknadslagen	
Artikel 15a.3 första stycket a	14 kap. 9 § första stycket 1 och 2 elmarknadslagen	
Artikel 15a.3 första stycket b	14 kap. 9 § första stycket 4 elmarknadslagen	
Artikel 15a.3 första stycket c	14 kap. 9 § första stycket 5 och 6 första stycket elmarknadslagen	
Artikel 15a.3 första stycket d	14 kap. 9 § första stycket 3 elmarknadslagen	
Artikel 15a.3 andra stycket första meningen	14 kap. 9 § andra stycket elmarknadslagen	
Artikel 15a.3 andra stycket andra meningen	14 kap. 10 § elmarknadslagen	
Artikel 15a.3 andra stycket tredje och fjärde meningen	14 kap. 11 och 12–23 §§ elmarknadslagen	Utöver vad som anges i lagen kan även föreskrifter meddelas på lägre normnivå.
Artikel 15a.4 första stycket a	14 kap. 6–7 §§ elmarknadslagen	Utöver vad som anges i lagen kan även föreskrifter meddelas på lägre normnivå
Artikel 15a.4 första stycket b		Kräver ingen särskild reglering. Alla bestämmelser som rör kundskydd etc. i elmarknadslagen gäller även för kunder som deltar i energidelning.

Artikel 15a.4 första stycket c	14 kap. 11 § elmarknadslagen	Sverige har utnyttjat den möjlighet som ges i artikel 15a.4 andra stycket.
Artikel 15a.4 första stycket d		Genomförs på annat sätt än genom författning.
Artikel 15a.4 första stycket e		Konsumenter som delar el har tillgång till tvistlösning genom Allmänna reklamationsnämnden.
Artikel 15a.4 första stycket f	14 kap. 5 § elmarknadslagen	
Artikel 15a.4 första stycket g		Genomförs på annat sätt än genom författning.
Artikel 15a.4 första stycket h	14 kap. 9 § elmarknadslagen	Genomförs genom föreskrifter på lägre normnivå med stöd av bemyndigandet.
Artikel 15a.4 andra stycket	14 kap. 11 § elmarknadslagen	
Artikel 15a.5	14 kap. 2 och 3 §§ elmarknadslagen	
Artikel 15a.6 a	10 kap. elmarknadslagen Förordningen (1999:716) om mätning rapportering och beräkning av överförd el Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162	
Artikel 15a.6 b	14 kap. 7 § 14 kap. 8 § elmarknadslagen 18 kap. 1 § elmarknadslagen	Punkterna i, iii och iv kommer att genomföras på lägre normnivå än lag. Att föreskrifter som genomför punkt iv följs omfattas av tillsyn enligt elmarknadslagen.
Artikel 15a.7		Punkt ii genomförs på annat sätt än genom författning. Det finns inga hinder för utsatta kunder att delta i energidelning.
Artikel 15a.8	14 kap. 24 § elmarknadslagen	
Artikel 15a.9		Kräver inte någon genomförandeåtgärd. Det är frivilligt att införa främjande åtgärder.

Artikel 15a.10	Riktar sig till kommissionen.
Artikel 15a.11	De åtgärder som genomför artikeln i Sverige påverkar inte kundernas rätt att välja leverantör.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 april 2026

Närvarande: statsrådet Edholm, ordförande, och statsråden Forssell, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Rosencrantz, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Lann

Regeringen beslutar proposition Nya lagar om elsystemet